

KALLELSE

Kommunstyrelsens arbetsutskott kallas till sammanträde

Dag Tisdagen den 14 oktober 2014
 Tid Kl. 09.30
 Plats Nacka stadshus, sammanträdesrummet Jelgava
 Ordförande Mats Gerdau
 Nämndsekreterare Liselotte Lexén

Föredragningslista

Nr	Ärende	Noteringar
1.	Val av justeringsman	
2.	Adjungering	
3.	Anmälningar	
4.	Delegationsbeslut	
5.	Delårsrapport för tertial 2 Nacka kommun – januari-augusti 2014 KFKS 2013/182-040	
6.	Risk och konsekvensanalys gällande tunnelbaneavtalet KFKS 2014/1-201	
7.	Investeringsbeslut och - sammanställning Utskick av sammanställning kommer senare KFKS 2014/240-041	
8.	Mål och budget 2015-2017 inklusive taxor <i>Aktuell information</i> KFKS 2014/240-041	
9.	Reglemente för kundval <i>Återremitterat ärende från kommunfullmäktige</i> KFKS 2014/222-003	
10.	Förändrade kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösarservice inklusive nya checkbelopp <i>Bordlagt KSAU den 23 september 2014, § 113</i> KFKS 2014/640-730	

Nr	Ärende	Noteringar
11.	Reglemente för partistöd <i>Återremitterat ärende från KSAU den 23 september 2013</i> KFKS	
12.	Naturreservatet Skuruparken <i>Antagande</i> KFKS 2011/537-265	
13.	Naturreservatet Skuruparken <i>Förlängning interimistiskt förbud</i> KFKS 2011/537-265	
14.	Kartläggning av Nackas etableringsprocess gällande flyktingmottagandet i kommunen KFKS 2013/560-100	
15.	Samverkansavtal och ny resursfördelningsmodell Stockholms läns gymnasieregion KFKS 2014/839-631	
16.	Översyn av Mälardalsrådets utskott <i>Yttrande</i> KFKS 2014/310-106	
17.	Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018 <i>Yttrande</i> KFKS 2014/503-103	
18.	IT-forums framtida inriktning <i>Yttrande</i> KFKS 2014/499	
19.	Längemensamma riktlinjer för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn KFKS 2014/867-106	
20.	Våld i nära relationer – en folkhälsofråga, SOU 2014:49 <i>Yttrande till regeringen</i> KFKS 2014/866-700	
21.	Kommunalt parkeringsbolag i Nacka <i>Motion den 16 juni 2014 av Sidney Holm (MP)</i> KFKS 2014/698-514	
22.	Kommunal vindkraft <i>Motion den 16 juni 2014 av Sidney Holm (MP)</i> KFKS 2014/699-370	

Nr	Ärende	Noteringar
23.	Boovägens kulturhistoriska miljö <i>Remiss av motion den 22 september 2014 av Christina Ståldal, Mikael Carlsson och Johan Kjellman (NL)</i> KFKS 2014/829-439	
24.	Alphyddans grönområde <i>Remiss av motion den 22 september 2014 av Christina Ståldal, Mikael Carlsson och Johan Kjellman (NL)</i> KFKS 2014/830-259	
25.	Utegym i Nacka <i>Remiss av motion den 22 september 2014 av Christina Ståldal, Mikael Carlsson och Johan Kjellman (NL)</i> KFKS 2014/831-829	
26.	Övriga frågor	

2014-09-22

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS2013/182-040

Kommunstyrelsen

Delårsrapport för tertial 2 Nacka kommun – januari-augusti 2014

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fastställa delårsrapport för perioden januari-augusti 2014 samt prognos för helåret 2014.

Sammanfattning

Det ekonomiska utfallet för perioden januari-augusti 2014 är 96 miljoner kronor, vilket är 37 miljoner kronor bättre än budget. Årsprognosens för såväl balanskravslutet som för årets resultat är 72 miljoner kronor, vilket är 12 respektive 11 miljoner kronor bättre än budget. Ett förväntat underskott inom social- och äldrenämnden på 35 miljoner kronor vägs till viss del upp av överskottet inom andra nämnder, främst utbildningsnämnden och tekniska nämnden. Skatteintäkterna är högre än budgeterat och de finansiella kostnaderna lägre, till följd av ett lågt ränteläge och en aktiv finansförvaltning. Årsprognosens är förbättrad sedan tertial 1. Kommunens ekonomi bedöms vara i balans, även om underskottet inom social- och äldrenämnden fortfarande är bekymmersamt.

Nämnderna bedömer läget för sina verksamhetsresultat som goda. Positivt är att den totala nöjdheten med förskolor och skolor har ökat. Den totala sjukfrånvaron bland kommunens medarbetare för perioden januari – juli 2014 uppgår till 4,8 procent, vilket innebär att sjukfrånvaron ligger på samma nivå som för motsvarande period i fjol.

Den sammantagna bedömningen av läget är att kommunen har en god ekonomisk hushållning, eftersom samtliga åtta kommunövergripande mål för verksamhet och insatta resurser nås.

Delårsrapportens innehåll

I denna delårsrapport redovisas det ekonomiska utfallet för Nacka kommun för perioden januari-augusti 2014 samt prognos för helåret. Vidare redogörs för måluppfyllelsen av kommunens åtta övergripande mål och för medarbetarnas sjukfrånvaro. Slutligen görs en

kortfattad redovisning av nämndernas resultat för verksamhet och insatta resurser. Årendet inleds med en kort omvärldsanalys.

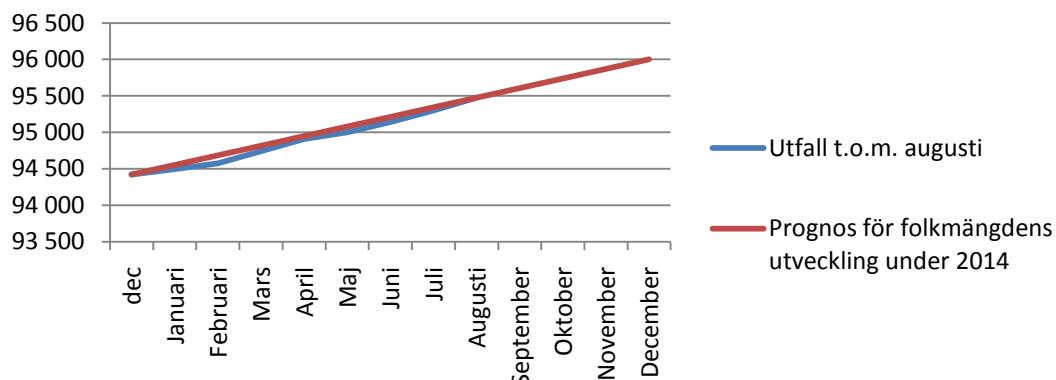
Omvärldsanalys

Ingen dramatisk utveckling i världskonjunkturen eller i den svenska konjunkturen har skett under perioden. Återhämtningen i svensk ekonomi fortsätter att gå långsamt, mycket beroende på att den svenska exporten utvecklats svagt. Bedömare tror att exporten kan utvecklas mer positivt under senare delen av året och att den inhemska efterfrågan också kommer att öka, bl.a. på grund av bostadsbyggandet. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har sedan i våras skrivit upp prognoserna för skatteunderlagsutvecklingen under året. Ändringarna beror främst på att SKL räknar med starkare utveckling av arbetade timmar 2014.

Utgången av riksdagsvalet kan få direkta och indirekta konsekvenser för såväl kommunens ekonomi som dess verksamhet, exempelvis när det gäller utjämningssystemet, kundvalssystemet och infrastruktursatsningar. Valet till kommunfullmäktige i Nacka gav följande mandatfördelning.

Mandatfördelning	2014	2010
Moderaterna	23	29
Centerpartiet	4	2
Folkpartiet	5	7
Kristdemokraterna	2	2
Socialdemokraterna	11	11
Vänsterpartiet	3	2
Miljöpartiet	7	5
Nackalistan	2	0
Sverigedemokraterna	4	3

Folkmängden i kommunen har under januari-augusti ökat med ungefär 1000 personer och utvecklingen ligger i linje med prognoserna, när det gäller den totala folkmängden.

Samlad bedömning om huruvida målen för god ekonomisk hushållning nås

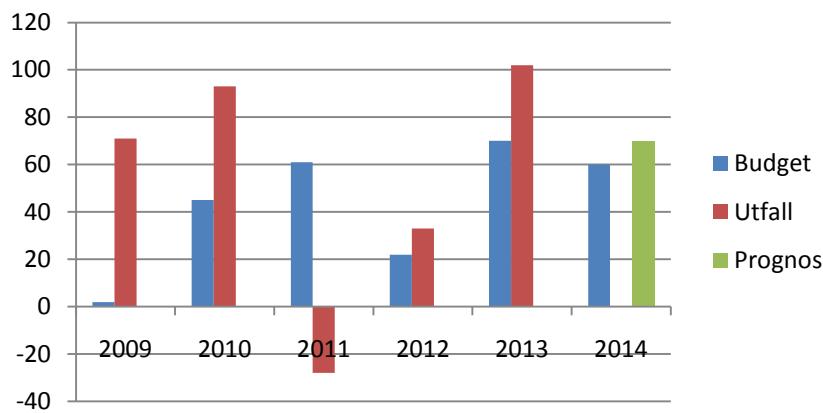
Nacka kommun följer upp lagens krav på att ha en god ekonomisk hushållning genom en samlad bedömning av hur de åtta kommunövergripande målen nås. Särskilt vikt fästs vid målet *kommunal ekonomi i balans* och de finansiella målsättningar som finns under detta.

Nedan visas läget för de åtta kommunövergripande målen. Lägesbedömningen är densamma som vid årsbokslutet för 2013, d.v.s. läget för såväl verksamhetsresultaten som insatta resurser bedöms som lägst bra.

Mål för verksamheten	Läge	Mål för insatta resurser	Läge
God kommunal service	■	Effektivt resursutnyttjande	■
Starkt medborgarinflytande	■	Lägsta möjliga skatt och påverkbara avgifter	■
Stor valfrihet	●	Kommunal ekonomi i balans	■
God livsmiljö och långsiktigt hållbar utveckling	■		
Trygg och säker kommun	■		

Kommunala ekonomin är i balans

Utfallet för perioden januari-augusti 2014 var 96 miljoner kronor, vilket är 37 miljoner kronor bättre än budget. Budgetförläggningen för kommunen på en övergripande nivå ser ut att bli god, med ett balanskravsresultat på 72 miljoner kronor, vilket är 12 miljoner kronor bättre än budget. Årsprognosens för årets resultat är också 72 miljoner kronor, 11 miljoner kronor bättre än budget. Nedan visas det budgeterade balanskravsresultatet och utfallet för den senaste femårsperioden samt prognos för 2014.

Årsprognosens innehåller dock ganska stora avvikelser inom en del nämnder. Social- och äldrenämnden lämnar en årsprognos på - 35 miljoner kronor. Nämnden arbetar kontinuerligt med en åtgärdsplan men effekter förväntas först under 2015. Inom kommunstyrelsen finns ett prognostiseringat underskott på 34 miljoner kronor som beror på upplösningen av det infrastrukturella bidrag som Nacka ska betala för utbyggnaden av tunnelbana. Dessa underskott vägs upp av att andra nämnder – framför allt

utbildningsnämnden och tekniska nämnden – prognostiseras överskott. Årsprognosens för finansförvaltningen är en positiv avvikelse på 39 miljoner kronor, vilket främst förklaras av högre skatteintäkter än förväntat och lägre räntekostnader till följd av ett gynnsamt ränteläge och en aktiv finansförvaltning.

Utfallet för nettoinvesteringarna är 308 miljoner kronor efter åtta månader. Årsprognosens för nettoinvesteringarna är nu 570 miljoner kronor, vilket innebär en nedskrivning med 220 miljoner kronor i förhållande till prognosens vid tertial 1.

Finansiella nyckeltal

Nettokostnadsandelen visar nettokostnadernas andel av summan av skatteintäkter och statsbidrag. Med det prognostiserade balanskravslutet för 2014 blir nettokostnadsandelen 98,4 procent, vilket skulle innebära en något högre nivå än budgeterat för 2014 (vilket var 98,7 procent) och också en liten förbättring sedan 2013.

Kommunens **låneskuld** var 31 augusti 1,8 miljarder kronor och beräknas vara så också vid årets slut. Det är samma nivå som 2013 och väsentligt under det beslutade lånetaket, vilket beror på lägre investeringar än planerat och optimerad likvidhantering.

Soliditeten är ett finansiellt nyckeltal som anger hur stor del av tillgångarna som finansieras med eget kapital. Soliditeten per den 31 augusti 2014 var 32,3 procent (40,3 procent år 2013). Soliditeten inklusive ansvarsförbindelser är 8,9 procent (8,8 procent år 2013). Det innebär att målet att förändringen av soliditeten inklusive ansvarsförbindelser ska vara positivt är uppfyllt.

Fortsatt goda verksamhetsresultat

Samtliga nämnder och verksamheter bedömer sina verksamhetsresultat som bra. För flera gäller att mätningar ännu inte har gjorts, men man bedömer att verksamheten löper på enligt plan. Det som kan lyftas fram är att utbildningsnämndens verksamhetsresultat är mycket goda gällande såväl kundundersökningar som betygs- och provresultat. Totalt sett har andelen föräldrar och elever som är nöjda med verksamheten ökat och nu är 90 procent nöjda. Förbättringen är särskilt tydlig inom förskolan. Utvecklingsområden är bl.a. att öka andelen förskollärare inom förskolan och elevers upplevelse av inflytande och arbetsro i grund- och gymnasieskola, där nämnden inte når sina mål. Inom social- och äldrenämndens områden ökar antalet anmälningar gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen och också antalet brukare och insatser inom området funktionsnedsättning. En kortfattad genomblick av samtliga verksamheter och nämnder görs i slutet av denna rapport.

Sjukfrånvaro bland kommunens medarbetare

Den totala sjukfrånvaron för årets sju första månader uppgår till 4,8¹ procent, vilket är samma nivå som motsvarande period i fjol. Sjukfrånvaron bland kvinnor är oförändrad

¹ I urvalet för personalnyckeltal som tas fram till tertial- och årsbokslut ingår månadsavlönade anställda.

jämfört med motsvarande period i föl, dvs. 5,5 procent för kvinnor och 2,6 procent för män.

Korttidssjukfrånvaron har procentuellt sett minskat både bland kvinnor och män, samtidigt som antalet medarbetare med upprepad korttidssjukfrånvaro har ökat under året.

Hälsosamtal har införts med medarbetare som har fyra sjukfrånvarotillfällen senaste halvåret alternativt sex sjukfrånvarotillfälle de senaste 12 månaderna. Analyser ska göras för att mäta effekten av hälsosamtalen. Långtidssjukfrånvaron² har ökat bland kvinnor medan den är oförändrad bland män. Åtgärder för att minska sjukfrånvaron bland yrkesgrupper med särskilt hög sjukfrånvaro kommer att prioriteras ytterligare genom pilotsatsning på hälsoscreening. För att öka hälsa och minska sjukfrånvaro erbjuds samtliga medarbetare kontinuerligt att delta i olika aktiviteter och utmaningar i syfte att inspirera till en hälsosam livsstil och balans mellan arbete och fritid.

Väsentliga händelser

Avtal om utbyggnad av tunnelbana till Nacka har träffast mellan politiker i Nacka kommun, SL, Stockholm stad, och staten. Avtalet innebär att Nacka kommun har åtagit sig att betala 850 miljoner kronor för utbyggnaden av tunnelbana. En första delbetalning sker 2016.

Inga andra händelser av väsentlig betydelse har inträffat under eller efter delårsperiodens slut.

Definition och avgränsning av koncernen

Nacka kommun äger direkt eller indirekt ett antal bolag. Nacka stadshus AB är ett av Nacka kommun helägt bolag. Bolaget bedriver ingen egen verksamhet utan förvaltar aktier i det helägda dotterbolaget Nacka energi AB som främst bedriver elnätsverksamhet. Nacka stadshus AB äger också till 100 procent bolaget Nysätra fastighets AB som äger fastigheten Sicklaön 269:1 med adress Planiavägen 28-32. Fastigheten gränsar inom kvarteret till kommunens mark med fotbollsplan, Sickla sporthall och Sickla skola. Fram till den planerade ombyggnationen påbörjas bedrivs tillfällig lokaluthyrning.

Nacka energi AB har ett helägt dotterbolag Nacka energi försäljnings AB som bedriver s.k. sidoordnad verksamhet, främst nätadministrativa tjänster för Mälarenergi AB.

De kommunala koncernföretagens räkenskaper upprättas inte i detta delårsbokslut eftersom de kommunala koncernföretagens andel av kommunkoncernens intäkter understiger 30 procent. De kommunala koncernföretagens balansomslutning understiger även de 30 procent och därmed är ingen av villkoren uppfyllda som gör att hela kommunkoncernens räkenskaper ska redovisas i detta delårsbokslut. Nedanstående tabell visar delårsperiodens resultat samt årsprognos för de helägda dotterbolagen.

² Sjukperiod som pågått 60 dagar eller mer

Företag	Delårsresultat, mnkr	Årsprognos, mnkr
Nacka stadshus AB	0,0	6,0
Nacka Energi AB	13,8	7,9
Nysätra fasighets AB	1,5	1,4

Ekonomisk analys

Utfall för perioden

Utfallet för perioden januari-augusti 2014 uppgår till 96 mnkr vilket är 37 mnkr bättre än budget. Utfallet för i stort sett alla nämnder och verksamheter är bättre än budget, exempelvis avviker tekniska nämnden med +22 mnkr och välfärd skola med +31 mnkr. Några nämnder och verksamheter avviker dock negativt för perioden, exempelvis social- och äldrenämnden som för perioden avviker negativt med ca 19 mnkr samt bygg- och lokalenheten som tillsammans avviker med -11 mnkr. Det finns också ett stort negativt utfall på - 34 mnkr inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Den avvikelsen är hänförlig till upplösningen av det infrastrukturella bidrag som Nacka ska betala för tunnelbane-dragningen till Nacka.

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter avviker positivt för perioden med hela 144 mnkr, vilket är 28 procent bättre än budget. Det som avviker positivt är bland annat reavinster från försäljning av exploateringsmark som är 24 mnkr bättre än budget. Andra positiva avvikeler är statsbidragsersättningar till bland annat vuxenutbildning och funktionsnedsättningar som är drygt 20 mnkr bättre än budget. Andra intäkter som avviker positivt mot budget är hyresintäkter, skolpeng för elever från andra kommuner som går i Nackas skolor samt bidrag från skolverket för karriärlyft, samt bidrag för lärarstudenter. I jämförelse med samma period förra året är intäkterna 66 mnkr högre.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader har ökat med 124 mnkr eller fyra procent jämfört med budget och med fem procent jämfört med samma period förra året. Kostnadsökningarna beror till stor del på högre kostnader inom social- och äldrenämndens områden, exempelvis har placeringar enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade samt placeringar av barn och unga ökat. Ökningarna avser fler placeringar än budgeterat. Det finns även kostnadsavvikeler på individinriktat stöd inom förskola. Andra kostnader som har ökat är exempelvis att lönekostnaderna är 36 mnkr högre än budgeterat.

Förbättrat skattenetto och lägre finansiella kostnader

En stor bidragande anledning till det positiva resultatet för perioden är att skatteintäkterna är 23 mnkr bättre än budget. Detta beror i första hand på fler invånare än prognostiserat den 1 november 2013 men även på ett något förbättrat skatteunderlag. Årsprognoserna för skatteintäkterna är 37 mnkr bättre än budget. Prognoserna för statsbidrag och utjämning är

istället 15 mnkr sämre än budget. Det gör samtaget att skattenettot blir 22 mnkr bättre än budget.

De finansiella kostnaderna är 12 miljoner kronor lägre än budget för perioden. Avvikelsen mot budget beror främst på lägre låneräntor. Tack vare aktiv lånehantering och en lägre räntenivå har kostnaderna kunnat hållas nere på en mycket låg nivå under årets första åtta månader. Investeringssnivån har varit låg och därför har inga nya lån tagits upp för perioden. Även räntorna på pensionsskulden är lägre än budget. Prognos vid årets slut är att de finansiella kostnaderna blir 13 mnkr lägre än budget.

Skuldrappport

Låneskulden uppgår till 1,8 miljarder kronor, vilket i princip är en oförändrad nivå sedan årsskiftet. Nedanstående sammanställning visar nuvarande externa skuldsättning exklusive utnyttjandet av checkkrediten hos. Lånevolymen har inte ökat i den takt som förväntades, men under hösten 2014 förväntas lånevolymen öka. Till stor del planeras kommande nyupplåning att ske via kapitalmarknaden, från befintligt certifikat- och från det obligationsprogram som sjösatts i september 2014.

De emissioner av certifikat som har gjorts under våren tyder på ett stort intresse för Nacka som kredit, bud har kommit in under stibor-räntan att jämföra med ett traditionellt banklån från t ex Kommuninvest som ligger på ca stibor +30 räntepunkter. Detta är en delförklaring till den sjunkande snitträntan andra förklaringar är att stibor har sjunkit ytterligare sedan årsskiftet och en mer aktiv finansförvaltning i kommunen. Det första obligationslånet har tagits i september, där ett traditionellt banklån ersatts med ett obligationslån med betydligt lägre ränta.

NYCKELTAL	Kommunens policy	31 december	
		31 augusti 2014	2013
Nettoskuld		1 800 mnkr	1 900 mnkr
Derivatvolym (i % av skuld)		39%	37%
Ränta		1,9%	2,23%
Marginal			0,43%
Ränterisk (12 månader)		6,7 mnkr	9,9 mnkr
Räntekostnad (12 månader)		33,7 mnkr	45 mnkr
Räntebindningstid (år)	1-5 år	2,81	2,96
Räntebindning (<1 år)	50%	53%	47%
Kapitalbindningstid (år)		1,10	1,51
Kapitalbindningstid (<1 år)	50%	64%	58%
Antal lån		9	13
Sörsta långivare		Handelsbanken	Handelsbanken
Största långivare (andel)	50%	64%	55%
Största derivatmotpart		Nordea	Nordea
Sörsta derivatmotpart (andel)		57%	57%

Vad gäller refinansieringsrisken, d.v.s. risken för att kommunen inte får tillgång till finansiering, så är den marginell för kommunen. Risken handlar snarare om kostnaden för finansieringen, d.v.s. risken att marginalerna stiger (=marginalrisken). Kapitalbindningen har kommunen medvetet låtit sjunka med tiden givet målsättningen att ersätta kapitalförfall med lägre prissatt obligationsfinansiering. Detta förklarar den något högre andelen kort kapitalbindning, 64 procent jämfört med policyrestriktionen max 50 procent.

Utvecklingen framöver ser ut att leda till ytterligare lägre räntenivå. En fortsatt förbättring vad gäller kreditmarginaler och även ett stort intresse för Nacka kommun från investerarna när det gäller placering i kommunpapper, såsom certifikat och obligationer möjliggör detta. Emissioner av certifikat har sänkt finansieringskostnaderna väsentligt, och den första obligationsemissionen möjliggör att även lån med längre löptider har låga räntekostnader.

Investeringsverksamheten

Utfallet för nettoinvesteringarna uppgår till 308 miljoner kronor efter åtta månader, vilket är 54 procent av den nu reviderade årsprognos. Exploateringsverksamheten, fastighetsområdet och tekniska nämnden tillsammans står för 276 miljoner kronor (89 procent) av utfallet. Motsvarande period föregående år uppgick nettoinvesteringarna totalt till 331 miljoner kronor.

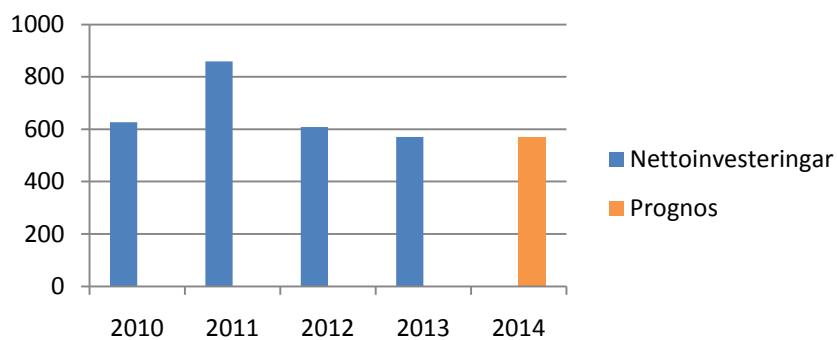
Några större projekt som haft utgifter inom fastighetsområdet är gruppbostad för social- och äldrenämndens behov på Kommunalvägen 3, uppgradering datanätverk bl.a. på Skuru, Fisksätra och Orminge skolor samt tillbyggnad inom t.ex. Vilan, Stensötan och Sandholmens skolor och Fisksätra Marin Center restaurang och museum (HAMN). Inom

tekniska nämnden har ombyggnad Kvarnholmsvägen, reinvesteringar i vägnät, trafiksäkerhetsarbeten och tillbyggnad Österviks återvinningscentral, haft de största utgifterna för perioden. Större projektutgifter inom fritidsnämndens finns för ombyggnad av lekplatser och för Sicklavallens konstgräsplan. Inom exploateringsverksamheten finns större projekt som Kvarnholmens förbindelse, Älgö, ny påfartsramp i Björknäs och Kummelnäsvägen.

Helårsprognosén för nettoinvesteringarna är 573 miljoner kronor, vilket är 220 mnkr lägre än årsprognosén vid tertial 1. Den lägre prognosén beror på att flera av de pågående projekten har senarelagts till kommande år. Prognoserna fördelar sig på exploateringsverksamhet med 150 mnkr, fastighetsområdet med 201 mnkr varav markenhet 46 mnkr, tekniska nämnden med 153 mnkr, fritidsnämnden 21 miljoner kronor och övriga verksamheter 48 miljoner kronor.

Den reviderade årsprognosén för nettoinvesteringar ligger nästan i samma nivå som utfallet år 2013 då investeringarna slutade med 571 miljoner kronor. Nedan visas årsprognosén i relation till de senaste årens utfall.

En samlad bedömning av det ekonomiska läget och framåtblick

Det är mycket som går åt rätt håll gällande det ekonomiska läget. Det är positivt att budgetförlsamheten för såväl perioden som för helåret fortsätter att vara god.

Periodiseringen av intäkter och kostnader har också förbättrats under året och ger en mer rättvisande bild av det ekonomiska läget för perioden. Underskottet inom social- och äldrenämnden är fortsatt bekymmersamt.

Investeringarna når inte planerade nivåer det finns en tröghet i att komma igång med investeringar. Utrymmet framöver kommer att vara mera begränsat och då blir det viktigt att planering och utfall ligger mer i linje.

Även om resultatet prognostiseras att bli bättre än budget är resultatnivån fortfarande för låg för att nå målet om 2,5 procent överskott i den löpande verksamheten, d.v.s. en nettokostnadsandel på 97,5 procent. Inför 2014 gjordes bedömningen att en lägre resultatnivå under 2014 var rimlig, p.g.a. en relativt svag skatteutveckling under 2014. På sikt bör dock kommunens resultat nå målsättningen.

Ökade behov av långsiktig ekonomisk planering

Kommunen står inför en lång period av stark expansion, i och med avtalet om tunnelbana och det åtagande om bostadsbyggande som gjorts i samband med detta. Detta kommer att medföra ett ökat behov av en långsiktig ekonomisk planering. Under 2014 håller en modell på att tas fram för att göra ekonomiska långtidsberäkningar. Syftet med modellen är vi ska få ett helhetsgrepp av kommunens ekonomi och förbättra planeringsförutsättningarna. Modellen tas i bruk under 2015.

Vidare har arbetet med en övergripande kalkyl för utbyggnaden av Nacka stad påbörjats, som en del av samordningsprojektet för Nacka stad. Syftet med kalkylen har dels varit att internt få en övergripande bild av de ekonomiska förutsättningarna för Nacka Stad, dels att skapa en struktur som sedan kan förfinas i takt med att arbetet med genomförandeplaneringen fortskridet. Kalkylen är schablonbaserad (nyckeltal för intäkter och kostnader) och beaktar generellt inte programspecifika förutsättningar. Kalkylen är upprättad i ett mycket tidigt skede i planeringen och är därmed på en väldigt övergripande nivå. Baserat på de antaganden avseende intäkter och kostnader som görs i detta tidiga skede förväntas de exploateringsrelaterade kostnader som projektet Nacka stad genererar kunna finansieras genom försäljning av kommunal mark samt genom medfinansiering från övriga fastighetsägare.

Nämndernas analys

Här följer en sammanfattande genomgång av det nämnder och verksamheter rapporterar om verksamhet och insatta resurser för perioden januari-augusti 2014 samt deras årsprognoser. Följande markeringar används för att indikera läget:

■ BRA ■ UTMÄRKT ▲ HAR PRISTER

Kommunstyrelsen

Verksamhet ■

Många av de nyckeltal som kommunstyrelsen följer för att mäta måluppfyllelsen mäts senare under året och följs upp i samband med årsbokslutet. Läget när det gäller verksamhetsresultat bedöms ändå som bra, då verksamheten går enligt plan. Myndighets- och huvudmannaenheter, stödenheter och den egna produktionen av förskola och skola samt sociala tjänster bedömer överlag sina verksamhetsresultat som goda.

Även inom territorieområdena har vi god måluppfyllelse. Ett intensivt arbete med att bygga stad pågår. Strukturplanen för västra Sicklaön har presenterats och arbete pågår med den fördjupade strukturplanen. Utifrån visionen pågår arbete med stadsbyggnadsprinciper som ytterligare ska tydliggöra vilken typ av stad som ska byggas.

Kommunens näringslivsklimat hamnade på sjätte plats i Svenskt näringslivs rankning av och även om det innebär en liten försämring jämfört med föregående år nås målet att vara bland

de tio bästa kommunerna. Ökningen vad gäller antalet nya företag i Nacka är fler än på flera år, enligt SCB.

Insatta resurser

Årsprognosens för kommunstyrelsen som visar på ett underskott på 34 miljoner kronor. Det beror i huvudsak på medfinansieringen för tunnelbanan på 34 miljoner kronor som härrör till bidraget på 850 miljoner kronor som Nacka ska betala för tunnelbanan. I övrigt visar en del stödenheter och myndighets- och huvudmannaenheter underskott efter årets första åtta månader, men det är underskott som verksamheterna arbetar bort under årets sista fyra månader.

Verksamheter inom kommunstyrelsen

Välfärd skola

Verksamhet

Välfärd skola har fortsatt goda verksamhetsresultat och fortsätter att satsa långsiktigt framåt. Positivt för Välfärd skola är att fler elever än någonsin tidigare inför höstterminen 2014 valde de kommunala skolorna. Sammantaget finns nu 119 förstelärare, vilka ska bidra till ökad måluppfyllelse, ökad professionalisering och bättre resultat i de kommunala skolorna. Inom förskolan fortsätter arbetet för att försöka höja andelen förskollärare, genom insatser som gör Välfärd skola till en attraktiv arbetsgivare som lockar förskollärare.

Insatta resurser

Det ekonomiska utfallet för perioden januari-augusti 2014 är 30,6 mnkr, vilket är knappt 30 mnkr bättre än motsvarande period 2013. Prognosens för 2014 är en budget i balans. Flera enheter som tidigare har gått med underskott visar nu ett bättre resultat på grund av insatta åtgärder. Vissa förskolor går med underskott p.g.a. vikande underlag av barn.

Den totala sjukfrånvaron var under perioden 4,9 procent, vilket är en liten ökning jämfört med motsvarande period 2013. Korttidssjukfrånvaron var under perioden 3,19 procent vilket är en minskning jämfört med 2013.

Välfärd samhällsservice

Verksamhetsresultat

Verksamhetsresultaten för välfärd samhällsservice bedöms överlag vara bra. Ett omfattande arbete pågår för att hitta samarbetsfördelar och synergieffekter inom det nya produktionsområdet, som består av verksamheter inom en mängd olika områden. Ett prioriterat område är att arbeta mer strukturerat med kunders och medborgares inflytande och delaktighet. Vidare kommer insatser att göras under hösten för att öka måluppfyllelsen när det gäller att välfärd samhällsservice ska vara väl känt bland kommunens medborgare.

Insatta resurser

Årsprognosens för det ekonomiska utfallet är ett underskott på 2,8 miljoner kronor i förhållande till budget. Det beror främst på underskott inom Nacka musikskola och inom verksamheter inom individ och familj. När det gäller Nacka musikskola pågår ett omfattande arbete för att anpassa personal- och lokalkostnader för att få en budget i balans. Inom individ och familj har åtgärder vidtagits och ett befärat större underskott har begränsats till en prognos på -0,9 miljoner kronor.

Den totala sjukfrånvaron har minskat från 6,7 till 5,8 procent, jämfört med motsvarande period 2013. Målnivåerna för sjuktalen nås.

Lokalenheten

Verksamhet

Under tertial 1 och 2 har kontrollen av det felavhjälpande underhållet förbättrats, enligt plan. Om årsprognosens står sig kommer årets nivå att bli betydligt lägre än tidigare års utfall. Asbetssaneringen i Skuru skola har slutförts i kulvert och elevutrymmen.

Insatta resurser

Årsprognosens för lokal enheten ligger i linje med budget. Nettointäkten – ex hyror och lägre prognostiserade mediakostnader och fastighetsskötsel än vanligt, bl.a. p.g.a. mild vinter – har bidragit till prognos på ”nollresultat”. Detta trots en oförutsedd kostnad på 4,5 mnkr i och med förgäveskostnad för ”Röda villorna” .

Byggenheten

Verksamhet

Ombyggnation och renovering av köken i Duvnäs och Skuru skolor pågår och ska vara färdigt vid årsskiftet. Ett antal förstudier pågår, bl.a. avseende:

- Badhus i Saltsjöbaden/Fisksätra – renovering av Näckenbadet alternativt ny lokalisering av badhuset.
- Ny placering av Utskogens förskola, då befintlig förskola är i dåligt skick.
- Hur skolor i olika kommundelar kan byggas ut maximalt inför kommande behovsökning.

Insatta resurser

Årsprognosens för byggenheten är ett underskott på 3,5 mnkr. Det beror på att det finns färre investeringsprojekt att fördela personalkostnader på.

Markgruppen inom mark- och exploateringsverksamheten

Verksamhet

Verksamheten löper på enligt plan. Enheten har omförhandlat tomträtsavtal med högre avgälder som följd. Nya tomträts- och arrendeavtal har tillkommit.

Insatta resurser

Årsprognosens för enheten är en positiv avvikelse jämfört med budget på 5,9 mnkr. Det beror delvis på de högre avgålderna, dels på lägre kostnader för fastighetsskötsel och för kapitaltjänst än budgeterat.

Arbets- och företagsnämnden

Verksamhet

Antalet hushåll som har försörjningsstöd fortsätter att minska. Genomsnittskostnaden per hushåll med försörjningsstöd har dock ökat, vilket beror på att fler som har stödet saknar eget boende och därfor får medel för extraordinärt boende. Dessa boenden blir allt mer permanenta boenden. Denna problematik är särskilt tydlig för gruppen personer som har en missbruksproblematik.

Under perioden har 450 personer beviljats arbetsmarknadsinsats. Av de 100 personer som avslutats har drygt 50 procent fått egen försörjning via arbete eller studier. Flest andel avslut med egen försörjning fanns bland dem som fått jobbpeng.

Uppföljning visar att resultaten inom vuxenutbildningen ligger i nivå med riksgenomsnittet. Flera av Nackas jobb- och utbildningsexperter har resultat som ligger högt över riksgenomsnittet.

Leverantörerna av samhällsorientering inom ramen för kundvalet har kommit igång med verksamheten. Under april – augusti beviljades 133 personer samhällsorientering inom ramen för kundvalet, att jämföra med 34 personer under januari – mars.

951 ungdomar sökte sommarjobb i kommunen, varav 418 fick möjlighet till sommarjobb under tre veckor. Arton privata arbetsgivare ställde ut och rekryterade på Nackas JobbEtt mässa och anställdes totalt 88 Nackaungdomar. Totalt 29 Nackaungdomar deltog i konceptet ”Roligaste sommarjobbet”, som drivs av företaget Indivator och där Nacka medverkade för första gången i år. Ungdomarna får grundläggande kunskaper i företagande och får under fyra veckor start och driva ett företag. 24 ungdomar i kommunen jobbade med Ungt inflytande i tre veckor.

Insatta resurser

Akkumulerat utfall för perioden är en positiv avvikelse på 1,4 miljoner kronor jämfört med budget. Årsprognosens för helåret är en negativ avvikelse på 1 miljon kronor. Det finns en stor negativ avvikelse inom arbetsmarknadsinsatser med kundval, vilket förklaras av betydligt högre volymer än vad som antogs i budget. Denna negativa avvikelse vägs till viss del upp av positiv avvikelse inom vuxenutbildning, där volymerna varit lägre och statsbidragen högre än förväntat.

Fritidsnämnden

Verksamhet

Flera aktiviteter genomfördes för Nackas barn och unga under sommaren:

- Drygt 90 barn och ungdomar deltog i kolloverksamhet på Barnens ö.
- Cirka 300 barn 9-12 år deltog i dagläger på Velamsund och vid Älta IP. Verksamheten anordnades av fritidsgårdsverksamheten.
- Öppen sommarlovsvärksamhet för barn och unga i olika åldrar i Orminge, på Fisksätra holme, vid 2:ans fritidsgård, Nacka IP och på Henriksdalsberget, i många fall drivna av feriejobbare i gymnasieåldern.
- Flera av Nackas idrottsföreningar har anordnat olika sommarläger på kommunens idrottsanläggningar

Företaget Medley tog 1 augusti över verksamheten i Nacka simhall och Näckenbadet i Saltsjöbaden.

Fritidsnämnden har under perioden ingått en överenskommelse med Värmdö kommun och föreningen Värmdö ridklubb angående ridverksamhet för personer med grav rörelsenedsättning i alla åldrar. Under perioden ingick även fritidsnämnden en överenskommelse med Älta IF konstakning angående föreningens skridskoverksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Insatta resurser

Ekonomiskt utfall för perioden är ett överskott på 1 miljon kronor jämfört med budget. Prognos för helåret är ett överskott på 0,3 miljoner kronor vilket beror på lägre kapitaljänstkostander.

Kulturnämnden

Verksamhet

Museet HAMN öppnade under våren. Museet fick högsta betyget av fem möjliga – ”enastående upplevelse” – från Swedish Welcome. Certifieringen visar att HAMN är innovativt, gästvänligt, har tillgänglig personal, stor ambition att utveckla verksamheten och sätter hållbarhet och besökarens upplevelse i fokus.

Sedan 1 juli finns en ny aktör inom kundvalet för musikskoleverksamhet, Musikhuset Åkersberga AB (går under namnet Musikhuset Nacka). Det betyder att Nacka idag har nio valbara musikskolor. Resultatet från kundundersökningen inom musik- och kulturskoleverksamheten visar att eleverna är nöjda även om det fortfarande behövs ett arbete för att öka elevinflytandet i verksamheterna. Dessutom krävs fortsatta aktiviteter för att fler elever ska få sitt förstahandsval tillgodosett.

Insatta resurser █

Det ekonomiska utfallet för perioden är en positiv avvikelse jämfört med budget på 2,3 miljoner kronor. Prognosens för helåret är en positiv avvikelse på 5,1 miljoner kronor.

Det förväntade överskottet beror på:

- Musikskoleverksamhet: lägre volymer av kursaktiviteter, högre avgifter (+3,8 mnkr)
- HAMN: lägre hyreskostnad än prognostiserat (+0,8 mnkr)
- Ej använd medelsreserv (+0,5 mnkr)

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Verksamhet █

Inga nya mätningar har gjorts under perioden. Samtliga nyckeltal för mål under verksamhetsresultat följs upp på årsbasis under tertial 3 och redovisas i årsbokslutet.

Insatta resurser █

För perioden redovisar nämnden ett positivt ackumulerat resultat jämfört med på 413 tusen kronor. Den samlade bedömningen är att nämndens kostnader är i linje med budget för 2014 och att verksamheten bedrivs enligt plan. Det finns dock behov av omprioriteringar i budgeten för projektverksamheten.

Inom ramen för insatta resurser följer nämnden fortlöpande upp det väsentliga området effektiva processer. Överlag är måluppfyllelsen god vad gäller handläggningstider. Den samlade bedömningen är att nämndarbetet är effektivt med en rimlig avvägning mellan nämnd- och delegationsbeslut samt relativt få återremisser och bordläggningar.

Under hösten kommer brukarundersökningar göras i samarbete med Stockholm Business Alliance.

Naturreservatsnämnden

Verksamhet █

Driften av naturreservaten pågår enligt plan. Kraftig nederbörd har orsakat stora skador på stigar och vägar. Passagerärknare som är placerad vid elljusspåret i Velamsund registrerade mellan april och augusti 9 700 passager. Det betyder att målet för år 2014 på 9 000 passager är uppfyllt. Passagerärknare är också uppsatt i Tollare och ska sättas upp i flera av reservaten, exempelvis i Långsjön och Tattby.

Insatta resurser █

För perioden redovisar naturreservatsnämnden ett positivt resultat med 954 tusen kronor i jämförelse med budget. Överskottet avser främst planering och skötsel av nya reservat samt skötsel av de nya reservatens motionsspår. Arbeten är beställda och kommer utföras under hösten. Prognosens pekar mot ett resultat i balans.

Social- och äldrenämnden

Verksamhet

Antalet aktualiseringar och utredningen rörande barn och unga inom individ och familj fortsätter att öka. Cirka 40 procent har varit aktuella tidigare då det handlar om familjer med en komplex problematik, såsom hemlöshet, missbruk, misshandel, psykisk ohälsa etc.

Antalet unga vuxna med missbruksproblem och våldsutsatta kvinnor ökar, vilket är en erfarenhet som Nacka delar med andra kommuner i länet. När det gäller personer med missbruksproblematik så är de anmälningar som kommer in av allvarligare karaktär och problembilden mer komplex. Många är unga vuxna födda på 90-talet med en liberal syn på droger och som är fast i sitt missbruk.

Inom området LSS/SoL yngre fortsätter antalet brukare och insatser att öka. Det är främst nya ansökningar från barn och unga som får diagnoser inom autismspektraområdet som ökar.

Inom området äldre är antalet kunder som har hemtjänst fortsatt stabilt. Många med stora omvärdnadsbehov väljer att bo kvar hemma. Under perioden märktes dock en liten ökning när det gäller personer som vill flytta till särskilt boende. Kön till särskilt boende har därför ökat och fler personer kan inte få sitt förstahandsval av boende tillgodosett.

Insatta resurser

Prognoserna för helåret är ett underskott på 35 miljoner kronor, vilket är samma prognos som lämnades vid tertial 1. En åtgärdsplan för ekonomi i balans har tagits fram av socialdirektören och beslutats i social- och äldrenämnden, men effekterna av denna hinner inte slå igenom under 2014. Underskott finns inom flera enheter och beror i huvudsak på att antalet ärenden fortsätter att öka inom såväl individ och familj och området funktionsnedsättning. Ökningen av antalet ärenden leder också till att resursbehovet på myndighetssidan ökar.

- **IFO barn och unga -3 mnkr:** ökat antal utredningar, familjer med komplexa problem
- **IFO vuxnenheten -5 mnkr:** fler personer i behov av kostsam dygnet-runt-vård. Ökade kostnader för extraordninärt boende.
- **LSS/SoL yngre -15 mnkr:** Ökande antal brukare och insatser. Fler personer får neuropsykiatiska diagnoser som berättigar LSS-insats.
- **Myndighet och huvudman -12 mnkr:** Ökande inströmningen av ärenden och den större komplexiteten kräver resurser.

Tekniska nämnden

Verksamhet

Den gynnsamma vintern har inneburit betydligt mindre antal plogningar än normalt. Insatser för halkbekämpning har dock utförts i samma omfattning. Den snöfattiga vintern har även medfört att förberedande arbeten för säsongsens asfalteringsarbeten, underhålls-dikningar och röjning av sly och mindre träd i vägområden har kunnat utföras i något högre grad än normalt.

Vintern har vädermässigt också varit positiv för VA-verksamheten med måttlig nederbörd vilket lett till mindre inläckage av dagvatten till spillvattenflödet. Dock har det under perioden varit ett ovanligt stort antal läckor.

Inom avfallsverksamheten pågår utbyggnad av återvinningscentraler och insatser för att öka antalet matavfallsabonnenter är framgångsrikt.

Insatta resurser

Gata, väg och park

Andra tertiallets resultat visar ett överskott för den anslagsfinansierade delen på motsvarande ca 21,7 mnkr jämfört med budget, framför allt beroende på lågt vinterunderhåll.

Årsprognos pekar mot ett överskott mot budget på cirka 15 miljoner kronor, relaterat till vinterunderhållet cirka 15 miljoner kronor och kapitaltjänst på 3 miljoner kronor.

VA-verksamheten

Inom VA-verksamheten har avgiftshöjningen på cirka 14 procent i genomsnitt som beslutades inför 2014 gett avsedd effekt och intäkterna följer budget. Vad gäller kostnaderna så motsvarar de i stort föregående års utfall, men kommer inte upp i den nivå som är budgeterad. Detta huvudsakligen relaterat till svårigheter att få in resurser för att kunna genomföra det som är planerat. Detta leder till ett överskott och snabbare återhämtning av tidigare ackumulerat underskott om 26,8 mnkr. Prognos för helåret pekar mot ett överskott i årets resultat motsvarande 8 miljoner kronor jämfört med budget.

Avfallsverksamheten

Avfallsverket visar ett underskott om 3,1 mnkr för andra tertialen. För helåret kvarstår tidigare årsprognos som innebär ett underskott på 5,5 miljoner kronor. Detta huvudsakligen relaterat till en kraftig ökning av antalet matavfallsabonnenter som får effekt genom färre tömningar av det andra kärlet och därmed lägre intäkter samt ökade kostnader för hantering av matavfallet. En ökad insamling vid våra återvinningscentraler ger också ökade kostnader.

Utbildningsnämnden

Verksamhet

Det är numera få förskolor som har en låg andel nöjda föräldrar och resultaten har ytterligare förbättrats jämfört med föregående år. Andelen förskollärare är fortfarande under målnivån men har ökat något sedan förra året.

Elevresultaten i skolan fortsätter att vara goda och stå sig mycket väl i jämförelse med andra kommuner. Det är dock en större andel elever i årskurs 3 som inte nått kravnivån i något delprov i nationella provet. Skillnaden mellan pojkar och flickor har minskat något när det gäller andelen elever som får minst C i svenska i både årskurs 6 och 9.

Kundundersökningen i skolan visar både positiv och negativ utveckling, exempelvis:

- Föräldrar till elever i årskurs 2 och 5 är mer kritiska än förra året på flertalet påståenden i underökningen
- Elever och föräldrar instämmer i något högre grad att skolan är stimulerande och att datoranvändningen har ökat
- Elever och föräldrar i årskurs 8 genomgående mer nöjda än förra året
- Ungefär samma nöjdhet inom förskoleklassen
- Försämrat resultat när det gäller elevernas upplevelse av arbetsro

Resultatet för eleverna i Nackas gymnasieskolor ligger något över genomsnittet för Stockholms län totalt för så gott som samtliga påståenden i kundundersökningen. Datoranvändningen har ökat något, likaså andelen som är trygga. Många andra av nämndens nyckeltal har dock försämrats något sedan föregående år.

Insatta resurser

Utfallet för perioden är ett överskott på 2,5 miljoner kronor. Prognosen för helåret är ett överskott på 18,5 miljoner kronor. Överskottet beror framför allt på färre barn och elever jämfört med budget för pedagogisk omsorg (familjedaghems), fritidshem och gymnasieskola än beräknat. När det gäller förskolebarn så finns det färre barn än prognostiserat 2014. Gällande fritidshem och gymnasieskola så är efterfrågan lägre än beräknat.

För likvärdighetsgarantin lämnas en årsprognos på -7,8 miljoner kronor. Antalet barn som beviljas stöd har ökat och snittkostnaden per barn har stigit.

Överförmyndarnämnden

Verksamhet

Nämndens resultat bedöms överlag som goda. Andelen huvudmän i behov av god man som får det inom tre månader är nu 100 procent. Detta visar att nämnden har bra metoder för att rekrytera och tillsätta gode män. Även andelen årsräkningar som granskats utan korrigering har förbättrats väsentligt. Den ligger på 83 procent. I båda fallen överträffas de

satta målvärdena. Däremot har det skett en försämring när det gäller huvudmännens nöjdhet med hur de gode männen utför sitt uppdrag. Nöjdheten har sjunkit från 85 procent till 68 procent. Andel missnöjda har ökat och ligger nu på över 20 procent. Att huvudmännen har förtroende för gode männen är centralt och insatserna från nämndens sida för att informera och följa upp detta måste öka.

Insatta resurser

Utfallet för perioden var 135 tusen kronor. Prognoserna för helåret pekar mot ett resultat i balans med budget.

Resultaträkning

Mkr	Not	Jan-augusti 2014			Jan-aug 2013	År		
		Utfall	Budget	Avvikelse		Årsprognos	Årsbudget	Avvikelse
Verksamhetens intäkter		660	516	144	594	902	776	126
Verksamhetens kostnader		-3 385	-3 261	-124	-3 229	-5 072	-4 922	-149
Verksamhetens nettokostnader		-2 725	-2 745	20	-2 635	-4 170	-4 146	-23
Realisationsvinster inom tomträttsförsäljning		1	0	1	3	4	0	4
Realisationsvinster /förlust övrigt		-5	1	-6	2	-5	1	-6
Avskrivningar		-164	-168	4	-148	-248	-249	1
Verksamhetens nettokostnader efter avskrivning och realisationsvinster		-2 893	-2 912	19	-2 779	-4 418	-4 394	-24
Skatteintäkter	1	2 980	2 957	23	2 892	4 472	4 435	37
Generella statsbidrag och utjämning	2	38	48	-10	18	57	71	-15
Finansiella intäkter	3	3	10	-8	3	15	15	-1
Finansiella kostnader	4	-32	-45	12	-33	-54	-67	13
Delårsresultat		96	58	37	100	72	61	11
Balanskravsrutat		100	58	42	96	72	60	12

Balansräkning

Balansräkning, Mnkr	Not	2014-08	2013-12
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella tillgångar			
Naturreservat Erstavik m.fl.	5	4	4
Övriga immateriella anläggningstillgångar	5	15	26
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	6	3 159	3 164
Maskiner och inventarier	7	147	160
Pågående investeringar	8	2 353	1 340
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristig utlåning	9	170	169
Värdepapper, andelar och bostadsrätter	10	67	67
Summa anläggningstillgångar		5 915	4 929
Bidrag till statlig infrastruktur	11	848	29
Omsättningstillgångar			
Förråd		4	4
Fordringar	12	240	357
Kassa och bank		29	84
Summa omsättningstillgångar		273	445
Summa tillgångar		7 036	5 403
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital		2 272	2 176
Varav resultatutjämningsreserv		97	56
Varav årets resultat		96	84
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande		1 309	434
Skulder			
Långfristiga skulder till kreditinstitut	13	650	1 100
Övriga långfristiga skulder	14	1 075	221
Skuld sålda anläggningstillgångar		-1	2
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	13	1 149	799
Övriga kortfristiga skulder	15	582	672
Summa skulder		3 455	2 794
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		7 036	5 403
Ansvarsförbindelse pensionsförpliktelse		1 648	1 700

Kassaflödesrapport

Kassaflödesrapport, mnkr	Kommunen		
	201408	201312	2012
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat	96	84	123
Justering för ej likviditetspåverkande poster	1 047	341	123
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>			
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	70	32	78
Ökning/minskning förråd och varulager	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-42	-37	-19
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 171	421	306
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-9	-11	-5
Investering i materiella anläggningstillgångar	-298	-560	-604
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	41	59	112
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-267	-512	-496
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagning av lån	0	137	162
Amortering av skuld	-99	0	0
Ökning av övriga långfristiga skulder	-5	60	33
Ökning av långfristiga fordringar	-2	1	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-105	197	194
Infrastrukturella bidrag			
	-853	-24	-4
Årets kassaflöde	-55	83	0
Likvida medel vid årets början	84	1	1
Likvida medel vid årets slut	29	84	1

Driftredovisning

Driftredovisning, tkr	Januari-augusti 2014			År			
	Ack Utfall 2014-08	Ack budget 2014-08	Avvikelse mot Budget	Årsbudget	Årsprognos T2	Årsprognos T1	Avvikelse årsprognos/år sbudget
Summa kommunstyrelsen	-86,4	-83,9	-2,5	-120,1	-153,8	-154,9	-33,7
Kommunfullmäktige	-2,8	-3,6	0,7	-5,3	-5,3	-5,3	0,0
Kommunstyrelsen	-22,8	-30,0	7,2	-44,9	-45,0	-45,0	0,0
Kommunstyrelsen, medfinansiering tunnelbana	-34,0	0,0	-34,0	0,0	-34,0	-34,0	-34,0
Stadsledning	-17,4	-17,8	0,4	-26,7	-26,7	-26,7	0,0
Stödenheter	-34,7	-30,9	-3,8	-45,8	-45,8	-45,8	0,0
Bygg- & lokalenheten	-12,0	-1,3	-10,7	0,0	-3,5	-4,5	-3,5
Mark- och exploateringsenheten, markverksamhet	10,6	5,3	5,3	8,0	13,9	13,2	5,9
Nacka Brandstation	-3,9	-3,5	-0,4	-5,3	-5,3	-5,3	0,0
Summa myndighet och huvudmannanheter	3,7	1,0	2,7	0,0	0,7	0,0	0,7
Summa produktionsverksamheter	26,8	-3,2	30,0	0,0	-2,8	-1,5	-2,8
Välfärd skola	30,6	-0,9	31,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Välfärd samhällsservice	-3,8	-2,3	-1,5	0,0	-2,8	-1,5	-2,8
Arbets- & företagsnämnden	-62,8	-64,4	1,5	-96,5	-97,5	-94,6	-1,0
Fritidsnämnden	-91,4	-92,5	1,0	-138,7	-138,4	-138,7	0,3
Kulturnämnden	-85,9	-88,6	2,7	-132,2	-127,1	-131,2	5,1
Miljöstädsbyggnadsnämnden	-17,6	-18,0	0,4	-27,0	-27,0	-27,0	0,0
Naturreservatsnämnden	-7,8	-8,8	0,9	-13,2	-13,2	-13,2	0,0
Social- & äldrenämnden	-884,5	-865,9	-18,7	-1 298,9	-1 334,0	-1 334,0	-35,1
Södertörnsbrandförsvars förbund	-18,8	-20,4	1,6	-30,6	-30,6	-30,6	0,0
Tekniska nämnden summa	-92,3	-119,5	27,2	-167,2	-149,7	-162,7	17,5
Afvallsverket	-3,2	0,0	-3,2	0,0	-5,5	-5,5	-5,5
Tekniska nämnden gata, väg park	-104,4	-126,1	21,7	-177,2	-162,2	-167,2	15,0
VA verket	15,2	6,6	8,6	10,0	18,0	10,0	8,0
Utbildningsnämnden	-1 588,3	-1 590,8	2,5	-2 394,3	-2 375,8	-2 388,9	18,4
Överförmyndarnämnden	-5,1	-5,2	0,1	-7,2	-7,2	-7,2	0,0
Summa verksamheter och nämnder	-2 941,1	-2 957,9	16,8	-4 425,9	-4 454,4	-4 483,0	-28,470
Finansförvaltningen	3 037,0	3 016,4	20,6	4 486,8	4 525,9	4 511,8	39,2
Summa Nacka kommun	95,8	58,5	37,4	60,9	71,6	28,8	10,7
				(årets resultat)			

Investeringssammanställning

Nettoinvesteringar per nämnd och verksamhet, mnkr	Utfall T2 2014
Summa kommunstyrelsen	-235,5
Stödenheter	-0,1
Bygg- o lokal enheten	-78,5
Mark & exploateringsenheten-markverksamheten	-41,9
Mark & exploateringsenheten	-101,4
Myndighets- & huvudmannaenheter	-0,7
Summa produktionsverksamheter	-12,9
Välfärd skola	-12,9
Välfärd samhällsservice	0,0
Fritidsnämnden	-8,3
Kulturnämnden	-0,6
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	-1,6
Naturreservatsnämnden	-1,6
Social- och Äldrenämnden	-6,7
Tekniska nämnden	-53,2
Afvallsverket	-4,7
Gata väg park	-45,3
VA-verket	-3,2
Totalt	-307,5

Redovisningsprinciper

Samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som tillämpades i den senaste årsredovisningen för räkneskapsåret 2013 har tillämpats i denna delårsrapport.

Ett avsteg från gällande rekommendationer görs. Det är tillämpningen av rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 6.2 om redovisning av bidrag till statlig infrastruktur. Nacka kommun ska bidrag till infrastruktur utbyggnad i Stockholms län genom att bidra med 850 mnkr till utbyggnaden av tunnelbana. I och med att staten varit med och förhandlat fram överenskommelsen betraktar Nacka kommun att det är ett bidrag till statlig infrastruktur och har i denna delårsrapport redovisat bidraget till tunnelbanan på 850 mnkr som bidrag till statlig infrastruktur. Kommunen har skickat ett brev till Finansdepartementet med en framställan om att lagändring skall ske i frågan. Det pågår en debatt om lagen avseende detta ska ändras och innefatta alla typer av bidrag till infrastruktur, inte bara om motparten är staten.

Kommunen		
Not 1 Skatteintäkter	2014-08	2013-12
mnkr		
Preliminär kommunalskatt	2 974	4 348
Preliminär slutavräkning innevarande år	10	-29
Slutavräkningsdifferens föregående år	-4	9
Summa	2 980	4 327

Kommunen		
Not 4 Finansiella kostnader	2014-08	2013-08
mnkr		
Ränta på långfristiga skulder	-26	-27
Ränta på pensionsavtätning	-5	-5
Övriga finansiella kostnader	-1	-1
Summa	-32	-33

Kommunen		
Not 2 Generella statsbidrag och utjämning	2014-08	2013-12
mnkr		
Utjämningsavgift LSS	-72	-106
Inkomstutjämningsavgift	-234	-457
Kostnadsutjämningsbidrag	170	367
Regleringsbidrag	52	42
Kommunal fastighetsavgift	89	132
Maxtaxa	27	50
Kvalitetssäkring barnomsorg	4	8
Summa	38	36

Kommunen		
Not 5 Förvärvade immateriella tillgångar	2014-08	2013-12
mnkr		
Vid årets början	79	84
Omklassificeringar	0	0
Försäljningar/utrangeringar		-5
Akkumulerade anskaffningsvärden	79	79
Vid årets början	-49	-37
Årets avskrivningar	-11	-17
Försäljningar/utrangeringar		5
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-60	-49
Bokfört värde	19	30
Avskrivningstider	3-5 år	3-5 år
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga immateriella tillgångar.		

Kommunen		
Not 3 Finansiella intäkter	2014-08	2013-08
mnkr		
Ränta på långfristigt lån till Nacka Stadshus	2	2
Ränta på utlåmnde lån	0	0
Dröjsmålsränta	0	0
Ränteintäkter	0	0
Utdelning Nacka Stadshus AB	0	0
Summa	3	3

Kommunen		
Not 6 Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2014-08	2013-12
mnkr		
Redovisat värde vid årets början	4 900	4 252
Försäljningar/utrangeringar	-11	-31
Omklassificeringar	136	654
Omfördelningar	0	25
Akkumulerade anskaffningsvärden	5 025	4 900
Redovisat värde vid årets början	-1 737	-1 576
Försäljningar	1	22
Årets avskrivningar	-130	-183
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-1 866	-1 737
Bokfört värde	3 159	3 164
Avskrivningstider	5-52 år	5-52 år
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar.		

Not 7 Maskiner och inventarier		Kommunen	
mnkr		2014-08	2013-12
Redovisat värde vid årets början		337	318
Finansiell leasing			0
Försäljningar/utrangeringar			-35
Omklassificeringar		10	54
Ackumulerade anskaffningsvärden		347	337
Redovisat värde vid årets början		-177	-166
Finansiell leasing			0
Försäljningar/utrangeringar			25
Årets avskrivningar		-19	-30
Avskrivning leasing		-4	-6
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		-200	-177
Bokfört värde		147	160
Avskrivningstider		3-20 år	3-20 år
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar.			

Not 8 Pågående investeringar		Kommunen	
mnkr		aug-14	dec-13
Ingående pågående investeringar		I 340	I 539
Ingående pågående investeringar exkl inkomster		2 104	
Årets investeringar			
Immateriella tillgångar		9	11
Mark, byggnader, tekn. anläggн.		171	347
Maskiner och inventarier		27	49
Exploderingsprojekt		196	314
Summa årets investeringar		403	721
Utgående pågående investeringar exkl inkomster		2 353	
Årets investeringsinkomster exkl. försäljningsinkomster			
Ingående pågående investeringar inkomster		-764	
Immateriella tillgångar			0
Mark, byggnader, tekn. anl.		-2	-6
Maskiner och inventarier			-2
Exploderingsprojekt		-94	-142
Summa årets investeringsinkomster		-96	-150
Utgående pågående investeringar inkomster		-860	
Omklassificering - aktivering		-154	-770
Summa		I 493	I 340

Not 9 Långfristig utlåning		Kommunen	
mnkr		2014-08	2013-12
Nacka Stadshus AB		163	163
10-årig avbetalning VA-anläggningsavgifter och gatukostnadsersättning		6	4
Lån till Seniorforum Boo Kooperativa hyresrätsförening		2	2
Summa		170	169

Not 10 Värdepapper, andelar och bostadsrätter		Kommunen	
mnkr		2014-08	2013-12
Aktier Nacka Stadshus AB		16	16
Aktier i Saltsjö Pir AB		14	14
Aktier övrigt		9	9
Andelar Boo Energi		0	0
Bostadsrätter: 61 lägenheter		28	28
Summa		67	67

Not 11 Bidrag till statlig infrastruktur		Kommunen	
mnkr		2014-08	2013-12
Ackumulerade investeringar		884	30
Vid årets början		30	7
Investeringar under året		853	24
Ackumulerade upplösningar		-36	-1
Vid årets början		-1	0
Årets upplösning		-35	0
Redovisat värde vid årets slut		848	29

Avser bidrag till Trafikverket för finansiering av ny Skurubro, trafikplats i Hedvigslund, samt bidrag till SL för tunnelbaneutbyggnad.
Bidragen redovisas i balansräkningen och upplöses på 25 år.

Not 12 Fordringar		Kommunen	
mnkr		2014-08	2013-12
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		122	145
Utgiftsförskott inkl. månadsperiodisering		21	4
Förutbetalda kostnader		21	59
Försäkringspremier		2	0
Slutavräkning skatt		15	43
Övriga inkomstrester		25	3
Kommunal fastighetsavgift		39	36
Statsbidrag		7	17
Särskilt bidrag till kommuner		6	11
Offentligt skyddat arbete		0	1
Statsbidrag från Migrationsverket		0	0
Övriga statsbidrag		-1	0
EU-bidrag		1	4
Kundfordringar		37	118
Allmän fakturering		13	53
VA- och avfallsavgifter		6	41
Barnomsorgsavgifter		11	11
Övriga kundfordringar		8	13
Övriga fordringar		66	76
Nacka Stadshus AB		28	26
Mervärdesskatt		29	39
Twistiga leverantörsfakturor		3	5
Fordran avdrag sjukfrånvaro		3	3
Övrigt		3	3
Summa		232	357

Not 13 Skulder till kreditinstitut		Kommunen	
mnkr		2014-08	2013-12
Nordea		0	300
Handelsbanken		500	650
Swedbank		150	150
Checkkredit		0	0
Summa långfristiga skulder till kreditinstitut		650	I 100
Nordea		300	0
Handelsbanken		450	300
SE-banken		0	100
SEB kommuncertifikat		0	100
SHB kommuncertifikat		399	100
Danske Bank kommuncertifikat		0	199
Summa kortfristiga skulder till kreditinstitut		I 149	799
Summa skulder kreditinstitut		I 799	I 899

Upgifter om lån i banker och kreditinstitut		Kommunen	
		2014-08	2013-12
Genomsnittlig ränta		2,00	2,23
Genomsnittlig räntebindningstid		2,81 år	2,97 år
Lån som förfaller inom (mnkr)			
I år		I 149	799
2-3 år		450	600
3-5 år		200	500
Summa lån som förfaller		I 799	I 899

Marknadsvärden ränteswappar		Kommunen	
mnkr		2014-08	2013-12
Säkrad läneskuld		700	700
Nordea I 149017/1489519		6	4
Nordea I 149018/1489520		5	4
Nordea I 149020/1489523		5	3
SEB 4507248/35132685ST		7	3
Nordea I 178814/1547857		4	4
Swedbank I 21218.029.0		3	3
Handelsbanken 20775338		7	2
Summa värde ränteswap		37	21

Not 14 Övriga långfristiga skulder		Kommunen		Not 15 Övriga kortfristiga skulder		Kommunen	
mnkr		2014-08	2013-12	mnkr		2014-08	2013-12
<i>Förutbetalda intäkter som periodiseras över många år</i>				Leverantörsskulder		250	291
Anläggningsavgifter		180	181	Arbetsgivaravgifter		36	35
Återstående antal år (vägt snitt)		50 år	50 år	Anställdas skatter		29	29
Långfristig leasingskuld		11	15	Upplupen ränta		4	3
Återstående antal år (vägt snitt)		2 år	2,5 år	Periodisering tomträtsavgälder, arrenden och hyror mm		11	19
Gatukostnadsersättning		25	25	Upplupen pensionskostnad, avgiftsbestämd ÅP		45	65
Återstående antal år (vägt snitt)		33 år	33 år	Semesterlöneskuld		64	87
Pågående investeringsinkomster		860	0	Skuld för okompenserad övertid		5	5
Summa långfristiga skulder		1 075	221	Avräkning skatter		26	25
				Upplupna kostnader		59	56
				Övrigt		44	58
				Summa		575	672

2014-09-22

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS2013/182-040

Eva Olin
Ekonomidirektör

Maria Karlsson
Redovisningsansvarig

Kommunstyrelsen

Risk- och konsekvensanalys av tunnelbaneavtalet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning

Nacka kommun har tecknat ett avtal om tunnelbana med staten, Stockholms läns landsring samt Stockholms stad, Järfälla kommun och Solna stad. Stadsledningskontoret har på uppdrag av kommunstyrelsen identifierat risker och konsekvenser med tunnelbaneavtalet. En övergripande risk är att takten i bostadsbyggandet inte kan hållas på den nivå som krävs. Utmaningar är kompetensförsörjning och att ytterligare effektivisera stadsbyggnadsprocessen. Vidare ska välfärdstjänster byggas ut i den takt som den växande befolkningen kräver och i rätt tid. Ytterligare en risk är en vikande opinion bland medborgarna för stadsutvecklingen. En tydlig kommunikation från kommunens sida måste ske för att skapa förståelse för projektet och dialogen med medborgarna ska intensifieras.

För att minska risker och möta utmaningar pågår ett omfattande arbete; en ekonomisk kalkyl för projektet Nacka stad är under utveckling och en modell för ekonomiska långtidsberäkningar för kommunens ekonomi i sin helhet tas i bruk 2015, en kommunikationsstrategi har tagits fram och en långsiktig lokalförsörjningsplan blir klar under hösten 2014. Uppföljning av riskerna ska ske löpande i samband med bokslut eller om något särskilt inträffar. Det möjliggör att åtgärder kan vidtas för att minska risker och konsekvenser.

Tunnelbana till Nacka och kommunens åtagande

Nacka kommun har tecknat ett avtal med staten, Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Solna stad och Järfälla kommun angående finansiering och medfinansiering av utbyggnad av tunnelbanan samt ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län enligt 2013 års Stockholmsförhandling. Avtalet godkändes av kommunfullmäktige 2014-02-03 § 28.

Tunnelbanan är en viktig förutsättning för att Nacka kommun skall kunna tillgodose invånarnas behov av effektiva kollektivtrafiktransporter. Utbyggnaden av tunnelbanan till Nacka sker med stationer vid Sofia, Hammarby kanal, Sickla, Järla och Nacka Centrum.

Den möjliggör också en kraftigt utökad bostadsbebyggelse vilket är en förutsättning för att kommunen skall kunna fortsätta växa i planerad takt. I avtalet har Nacka kommun åtagit sig att se till att det byggs 13 500 bostäder på Västra Sicklaön.

Enligt avtalet skall kommunen bidra med 850 miljoner kronor i 2013 års prisnivå (januari) i medfinansiering av utbyggnad av tunnelbana. Kommunen ska betala ut de 850 miljoner kronorna som ett årligt bidrag till tunnelbanan mellan åren 2016 och 2025. Kommunen ska också göra en tidig inbetalning/förskottering av medel för tunnelbaneutbyggnaden, genom att erlägga 200 miljoner kronor år 2020 och 133 miljoner kronor år 2021. Under förutsättning att kommunen uppfyller sina åtaganden återbetalar staten 166,5 miljoner kronor år 2025 och 166,5 miljoner kronor år 2030.

Avtalen innebär således ett omfattande åtagande när det gäller medfinansiering och att få fram nya bostäder. Parallelt ska också kommunen planera och bygga såväl ”hård” som ”mjuk” infrastruktur i form av allmänna anläggningar, teknisk försörjning och övrig samhällsservice som till exempel förskolor och skolor. För att kvoten mellan dag- och nattbefolkning ska behållas behöver också lokaler för arbetsplatser, verksamheter och kommersiell service tillkomma.

Kommunstyrelsen beslutade att stadsledningskontoret under 2014 ska redovisa en risk- och konsekvensanalys med avseende på tunnelbaneavtalet, som sedan kontinuerligt ska följas upp och redovisas i samband med bokslut eller om något särskilt inträffar.

Identifierade risker och konsekvenser

Flera risker har identifierats. Gradering av risk och konsekvens har gjorts i en 5-gradig skala där 5 är hög risk/allvarlig konsekvens. Graden av risk multiplicerat med konsekvens bildade ett riskvärde och riskerna med högst riskvärde bedömdes vara:

- Vi klarar inte takten i bostadsbyggandet, vilket kan ha flera orsaker (”delrisker”):
 - Kompetensförsörjning
 - Vikande efterfrågan på bostäder/mark
 - Hinna bygga ut välfärdstjänster
 - Opinionen hos medborgarna
- Tunnelbanan blir försenad och dyrare

Nedan görs en genomgång av riskerna och hur kommunen kan arbeta för att möta, minska och följa upp riskerna.

Takten i bostadsbyggandet

Bostadsbyggandet i Nacka kommun har sedan länge legat på en hög nivå. Den senaste tioårsperioden har ca 500 nya bostäder färdigställts per år. Takten i bostadsbyggandet framöver ska ligga på betydligt högre nivåer; enbart på Västra Sicklaön ska mer än 800 bostäder i snitt färdigställas per år, fram till 2030. Det kommer att ställa stora krav på att vi i

kommunen klarar att snabba upp och förenkla våra processer men också expandera vår stadsbyggnadsverksamhet på ett korrekt och ansvarsfullt sätt för att möjliggöra ett väsentligt ökat byggande.

Klaras inte takten i bostadsbyggandet av kommer detta att innebära en belastning på den kommunala ekonomin. Takten i bostadsbyggandet påverkar kommunens exploateringsintäkter, vilka ska medfinansiera tunnelbanan samt finansiera kommunens utbyggnad av infrastruktur, välfärdsfastigheter och andra kommunala anläggningar. Vidare ska Nacka kommun förskottera för staten med 333 miljoner kronor. Förskotteringen betalas tillbaka i förhållande till bostadsutbyggnaden. Sker inte denna enligt avtal kommer den återbetalning som kommunen skall få senareläggas. Det skulle innebära ökade räntekostnader med 25 miljoner kronor.

Åtgärder för att minska risk

En genomgång av arbetssätt och bemanning i stadsbyggnadsprocessen pågår för att säkerställa leveransförmågan i kommunen. Dialog med marknaden förs för att locka intresserade byggbolag att satsa i kommunen. En genomgång av effektiviteten i den politiska processen bör göras för att få ett effektivare flöde. Jämförelser med andra kommuner visar att Nacka har jämförelsevis fler beslutssteg i detaljplaneprocessen än flera andra kommuner.

Uppföljning

Följa mättalet för bostadsplanering halvårsvis enligt planering för Nacka stad. Vi följer att takten följs. Vidare kommer miljö- och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att följa handläggnings- och ledtider i sina processer och göra jämförelser avseende detta och av kundnöjdhet inom ramen för Bygglovsalliansen och Stockholm business alliance.

Kompetensförsörjning

En del i att kunna klara av de ökade volymerna handlar om att kunna rekrytera fler medarbetare med många olika kompetenser. Många bygger i Stockholmsområdet, vilket kommer att leda till att det blir svårt att kunna rekrytera inom vissa specialistområden.

Om vi inte klarar att rekrytera kompetent personal kommer vi inte att klara målet för bostadsproduktionen. Det kan också leda till försämrad kvalitet i stadsbyggandet.

Åtgärder för att minska risk

Vi arbetar aktivt med att förbättra arbetssätt och arbetsmiljön för att ständigt utvecklas som attraktiv arbetsgivare för våra redan anställda medarbetare och för att attrahera nya medarbetare på både kort och lång sikt. Det gör vi genom att vi agerar utifrån medarbetarpolicyns intentioner och skapar attraktiva arbetsplatser med arbetsglädje, effektivitet och kontinuerlig utveckling. Genom vår lönebildning och lönesättning med individuell och differentierad lön och konkurrenskraftiga anställningsvillkor stärker vi möjligheten att behålla och rekrytera medarbetare. Vi driver ett aktivt arbete för att attrahera och hålla kontakt med studenter. Vi utvecklar kontinuerligt våra processer för rekrytering,

introduktion och kompetensutveckling. Vi satsar på att vara en attraktiv arbetsgivare för medarbetare i alla generationer genom flexibla anställningsvillkor.

Vi utvecklar kontinuerligt vår strategi för att attrahera unga medarbetare till sektorn och samarbetar även med andra kommuner, Framtidsverket och SKL när det gäller att attrahera framförallt yngre studenter till utbildningar som leder till jobb inom samhällsbyggnadsområdet.

Uppföljning

- Andel medarbetare som är engagerade och stolta över det arbete som utförs och som kan rekommendera andra att börja jobba inom området.
- Medarbetare med hållbart medarbetarengagemang (HME) ska vara topp tre i länet
- Genomsnittlig anställningstid hos våra medarbetare
- Personalomsättning

Vikande efterfrågan på bostäder och mark

Eftersom det kommer att byggas i hela Stockholm kommer utbudet av bostäder på marknaden att öka kraftigt vilket kan leda till en minskad ökningstakt på eller till och med en vikande prisutveckling på främst bostadsrätter. Även en allmän förändring i konjunkturen kan också medföra att hushållen blir försiktigare i att investera i bostäder. Olika trender för hur befolkningen väljer att bo kan också påverka efterfrågan. Om urbaniseringen (folkförflyttning från landet till staden) minskar får det effekter på efterfrågan.

Om efterfrågan viker minskar intresset för bostadsbyggare och vi riskerar att inte få ut förväntade markpriser. Vi får också problem att hålla den åtagna utbyggnadstakten.

Åtgärder för att minska risk

Vi måste förmedla att Nacka attraktivt att bo och verka i så att man väljer att bosätta sig i Nacka. Centralt är också att kommunen fortsätter att levererar välfärdstjänster av hög kvalitet i takt med utbyggnaden. Kommunen ska vara snabba och smidiga att ha att göra med i olika processer som berör nuvarande och blivande medborgarna.

Uppföljning

- Stockholm business alliance, servicemätning
- Bostadspriser, index
- Följa att utbud och efterfråga på välfärdstjänster stämmer överens

Att hinna bygga ut välfärdstjänster i rätt tid och med bibeckan kvalitet och

Parallelt med att Nacka bygger stad måste det planeras för och byggas välfärdsfastigheter i tillräcklig omfattning och i rätt tid. Vidare ska Nacka kommun fortsätta att hålla hög kvalitet i välfärdstjänsterna. Frågan om att tajma byggnation och befolkningsutveckling kommer att bli en utmaning. Kommunens attraktivitet som en plats att leva och bo på är mycket starkt

beroende av kvalitet och tillgänglighet i framför allt förskolor och skolor. Detta är därför en något som kan påverka efterfrågan på bostäder och därmed hur utbyggnadstakten klaras av.

Det finns en mycket tydlig lagreglering kring välfärdsverksamheternas skyldigheter att bl.a. tillhandahålla plats i verksamheten. Om så inte sker skulle kommunen, vid eventuella förseningar, riskera kritik från våra tillsynsmyndigheter samt senare ev. hållas skadeståndsskyldiga. Sådan kritik leder snabbt till dålig publicitet för kommunens verksamheter. Lyckas vi inte få fram äldreboendeplatser, gruppböstad och bostäder för kommunens svaga grupper så kommer alternativkostnaden att öka genom vitesföreläggande och dyra placeringar utanför kommunen.

Ett allmänt missnöje skulle också kunna breda ut sig bland kommuninvånarna, som har högt ställda förväntningar på såväl tillgång som kvalitet i Nackas välfärdsverksamheter. Om kommunen inte lever upp till förväntningarna och infriar åtagandena om till exempel tillgänglighet till äldreboenden, förskolor och skolor och/eller placering kan ske utom rimliga avstånd från hemmet eller kommunikationer, blir konsekvensen en sjunkande trovärdighet för kommunens sätt att arbeta och ge skattebetalarna ”valuta” för pengarna.

Till följd av kraftiga förseningar skulle eventuellt färre aktörer vara intresserade av att verka i Nacka kommun, då balansen i verksamheten skulle bli alltför ryckig, med antingen fullbeläggning eller avstanna helt med tomma lokaler. Samma konsekvenser rör personal i de olika verksamheterna, antingen full bemanning eller avstannad verksamhet utan barn/unga/vuxna.

Åtgärder för att minska risk

En så stor utbyggnad som den vi står inför ställer mycket höga krav på noggrann planering och tät och regelbunden uppföljning för att minska riskerna. Det är mycket angeläget att medarbetare från välfärdsverksamheterna deltar aktivt för att säkerställa att välfärdstjänster och lokaler för att bedriva välfärdstjänster finns med i planeringen.

Det är eniktig målsättning att vara och fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare, med allt vad åtgärder där finns att göra, för både dimensioneringsfrågan och för kompetensfrågan. Redan idag har våra verksamheter börjat få svårt att rekrytera personal inom delar av verksamheten. Det är också viktigt att vårdar och öka samarbetet i länet och framförallt med grannkommunerna för att hitta gemensamma lösningar.

Uppföljning

- Följa att utbud och efterfrågan på välfärdstjänster stämmer överens
- Följa utvecklingen av kvaliteten i välfärdstjänsterna

Negativ opinion hos Nackaborna

Det finns en risk att en medborgaropinion mot utvecklingen av Nacka stad skapar problem för stadsutvecklingen. För att lyckas med byggandet av Nacka stad behövs starkt förtroende

för Nacka kommun. Minskat förtroende och/eller opinion mot byggande av Nacka stad kan få en eller flera av nedanstående konsekvenser.

- Stark opinion mot utbyggnaden kan skapa osäkerhet hos tjänstemän och politiker vilket riskerar att ge en längsammare politisk process.
- Otydlig kommunikation om nyttan med utbyggnaden kan ge fler och längre överklagandeprocesser.
- Avsaknad av eller otydlig information kan skapa osäkerhet hos Nackaborna. Osäkerhet leder ofta till fler frågor till projekten vilket skapar merarbete och ineffektivitet.
- Negativ opinion påverkar Nackas varumärke negativt vilket kan påverka attraktionskraften som behövs för att locka nya invånare, företagsetableringar och fristående aktörer inom välfärdsområdet.
- Försämrat varumärke riskerar också att påverka värdet av aktuella fastigheter vilket i förlängningen påverkar kommunens ekonomi.

Åtgärder för att minska risk

Ett tydligt kommunikationskoncept med stöd för kommunikationsarbetet har tagits fram och implementeras under hösten 2014. Syftet är att förenkla och effektivisera kommunens kommunikationsarbete. Arbetet kommer att utgå från följande principer.

- All information ska vara tillgänglig för alla. All information ska vara sann, relevant och tillgänglig. Informationen måste alltid vara aktuell.
- Genom att i ett steg i taget avhandla fråga för fråga i relevanta sammanhang kan komplexiteten i stadsutvecklingen brytas ned. Genom att hålla samman budskapen visuellt och tonalitetsmässigt kommer budskapen, över tid, att skapa en bild av helheten.
- Dialogen med Nackaborna och andra intressenter ska fortsätta och intensifieras. När vi kommunicerar ges alltid en möjlighet till att kunna ta reda på mer eller tycka till.

Vi förstår att skapandet av Nacka stad skapar både reaktioner och vardagsolägenheter för Nackabor och besökare. Genom att berätta om målet med stadsutvecklingen kan vi skapa större förståelse för förändringen.

Uppföljning

Under föregående höst genomfördes en attitydundersökning av Nackabornas attityd till stadsutveckling och utbyggnaden av tunnelbanan. Med den mätningen som nollmätning kommer Nackabornas attityder följas upp under arbetets gång. Mätningen har två syften. Dels att få en lägesbild av medborgarnas inställning och dels för att kunna anpassa kommunikationen efter invånarnas önskemål.

I SCB:s årliga medborgarundersökning ställs också två frågor som är relevanta i sammanhanget. Redan tidigare har undersökningen frågat hur nöjd den svarande är med hur kommunen sköter samhällsplaneringen. Från och med 2014 kompletteras frågan med hur nöjda medborgarna är med kommunens arbete med att bygga en förtädat stad på västra Sickla ön. Båda följs upp under kommunstyrelsens strategiska mål. De generella frågorna om vilket förtroende medborgarna har för kommunen och huruvida de kan tänka sig att rekommendera någon att flytta hit är också relevanta.

Tunnelbanan blir försenad och dyrare

En risk har bedömts vara att tunnelbaneutbyggnaden till Nacka blir försenad på grund av problem med signalsystem, depåanslutningar, problem med tunneldrivning eller att grenen till Gullmarsplan visar sig vara komplicerad och blir försenad och att detta leder till att även Nackagrenen blir försenad. Kommunens bebyggelseplanering och dimensionering av exempelvis parkeringsplatser kommer att utgå från tunnelbanan och dess sträckning. Vidare kommer planerade arbetsplatsetableringar vara starkt avhängiga att tunnelbanan finns på plats. En allvarlig försening kan därmed starkt komma att påverka Västra Sicklaöns attraktivitet för medborgare, näringsliv och besökare.

Vidare innebär en försening ytterligare belastning på den kommunala ekonomin, då kommunen förbundit sig att medfinansiera eventuell fördyring av utbyggnaden på upp till 15 procent eller 97 miljoner kronor.

En viktig åtgärd från kommunens sida är att vi ser till att ha rätt resurser till förfogande för att kunna förse trafikförvaltningen med information och beslut m.m., så att vi inte på något sätt sinkar tidplanen. Inom Nacka kommun har en tjänst som tunnelbanesamordnare inrättats, för att möta utmaningen. Miljö- och stadsbyggnadsdirektör och teknisk direktör sitter med i delprojektstyrelsen för tunnelbanans utbyggnad till Nacka och en kontinuerlig diskussion förs där för att kommunens arbete ska synkas med tunnelbaneutbyggnaden.

Ekonomiska kalkyler och planeringsverktyg

Som en del av samordningsprojektet för Nacka stad har arbetet med en övergripande kalkyl för utbyggnaden av Nacka stad påbörjats. Syftet med kalkylen har dels varit att internt få en övergripande bild av de ekonomiska förutsättningarna för Nacka Stad, dels att skapa en struktur som sedan kan förfinas i takt med att arbetet med genomförandeplaneringen fortskrider. Kalkylen är schablonbaserad (nyckeltal för intäkter och kostnader) och beaktar

generellt inte programspecifika förutsättningar. Kalkylen är upprättad i ett mycket tidigt skede i planeringen och är därmed på en väldigt övergripande nivå.

Baserat på de antaganden avseende intäkter och kostnader som görs i detta tidiga skede förväntas de exploateringsrelaterade kostnader som projektet Nacka stad genererar kunna finansieras genom försäljning av kommunal mark samt genom medfinansiering från övriga fastighetsägare.

Under hösten kommer arbetsgruppen för Nacka Stad, där majoriteten av berörda enheter inom kommunen finns representerade, att arbeta vidare med den fördjupade strukturplanen och genomförandeplaneringen. Exploateringenheten kommer då få en fördjupad kunskap om de ekonomiska förutsättningarna för utbyggnaden.

Parallelt med framtagandet av kalkylen för Nacka stad tas en modell fram för att göra ekonomiska långtidsberäkningar för den kommunala ekonomin i dess helhet. Syftet med modellen är vi ska få ett helhetsgrepp av kommunens ekonomi och förbättra planeringsförutsättningarna under en tid av stark expansion. Modellen tas i bruk under 2015.

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Eva Olin
Ekonomidirektör
Stadsledningskontoret

Mål och budget 2015-2017 – taxor

Nämndernas förslag till mål och budget omfattar i förekommande fall förslag till ändringar i taxor. Följande förslag till ändringar har lämnats och kommer att ingå i det förslag till mål och budget för 2015-2017 som kommunstyrelsen fastställer 27 oktober och som kommunfullmäktige beslutar 24 november...

De föreslagna förändringarna beskrivs kortfattat i det följande.

Avfallstaxa 2015 samt Taxa för slam, latrin och fett 2015

Tekniska föreslår kommunfullmäktige att anta Avfallstaxa 2015 samt Taxa för slam, latrin och fett 2015.

Målsättningen med den nya avfallstaxan är att den ska hjälpa till att styra mot ett miljömässigt hållbart beteende och samtidigt ge intäkter motsvarande kostnaderna för avfallshanteringen. Taxan innebär högre kostnader för restavfall för de kunder som inte sorterar ut matavfall. Avgiften är uppdelad i en grundavgift och rörlig avgift (tömningsavgift). Grundavgiften är höjd och kommer också framöver att behöva höjas i etapper för att täcka ökade kostnader för utökade och nya återvinningscentraler, kundservice och planering.

VA-taxa för 2015

Tekniska nämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar om VA-taxa för 2015.

För att komma tillräffa med underskott inom VA-verket pågår sedan några år en rekonstruktion av VA-taxan. Under 2013 gav ändringarna av VA-taxan avsedd effekt och underskottet har minskat. VA-taxorna föreslås fr.o.m. 1 januari 2015 räknas upp med 8 procent på anläggningsavgifterna och 4 procent på bruksavgifterna. I och med en sådan höjning bedöms VA-verkets ekonomi kunna vara i balans vid utgången av 2015.

Justering av taxa för planering, byggande, kartor och mättjänster

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar att grundbeloppet (G) i Taxa för planering, byggande, kartor och mättjänster höjs från 53 till 54.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige godkänner den justerade taxan för planering, byggande, kartor och mättjänster i enlighet med nämndens förslag.

En översyn av den gällande taxan för planering, byggande, kartor och mättjänster har genomförts. För att de tjänster som erbjuds inom ramarna för taxan ska ha kostnadstäckning bör en justering av grundbeloppet (G) som multipliceras med faktorn för respektive uppdrag göras från 53 till 54. Taxan behöver även kompletteras med nya tjänster med anledning av de nya reglerna om att vissa byggnationer ska få göras utan krav på bygglov.

Ny taxa för livsmedelskontroll

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige antar ny taxa för livsmedelskontroll om 1 160 kronor/timme, fr.o.m. 1 januari 2015.

Den offentliga kontrollen av livsmedel ska vara avgiftsförfinansierad och huvudprincipen är att livsmedelskontrollen ska uppnå full kostnadstäckning. Med nuvarande timavgift uppnår Nacka kommun inte detta, p.g.a. ökade personal- och OH-kostnader. Timtaxan föreslås därför höjas från 1030 till 1 160 kronor, vilket innebär en höjning med 12,6 procent.

Förslag till ändrad taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens samt strålskyddslagens område samt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige antar ny taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens samt strålskyddslagens område samt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har beslutat att miljöenheten ska införa en årlig risk- och erfarenhetsbaserad taxa för tillsyn enligt miljöbalken för utbildningsverksamheter (förskola, grund- och gymnasieskola). Nuvarande taxa behöver därför ändras. Timavgiften föreslås också höjas från 925 till 995 kronor, för att säkerställa god kostnadstäckning. Slutligen föreslås mindre justeringar i form av förtydliganden och ändringar som ger lagstöd för debitering i vissa fall där det idag saknas.

Ändring av riktlinjerna för avgifter för äldre och personer med funktionsnedsättning

Social- och äldrenämnden föreslår att kommunfullmäktige antar de reviderade riktlinjerna för avgifter för äldre och personer med funktionsnedsättning.

De nuvarande riktlinjerna för avgiftshantering för äldre och personer med funktionsnedsättning är inte ändrade sedan 2001. En översyn är gjord utifrån aktuell lagstiftning, den föreslagna nya insatsen e-hemtjänst samt Socialstyrelsens uppgifter för beräkningar av avgifter inom äldre- och handikappomsorgen.

Förslaget innehåller följande förändringar:

- Avgiften för trygghetslarm är höjd och bättre anpassad till kommunens kostnader.
- Trygghetslarm ingår i högkostnadsskyddet/maxtaxan för avgiften.
- Avgiften för tekniska produkter (e-hemtjänst) ska motsvara kostnaden för trygghetslarm och ingå i högkostnadsskyddet/maxtaxan vid ett eventuellt införande av e-hemtjänst.
- Det individuella tillägget för god man vid beräkning av förbehållsbelopp är höjt och knutet till basbeloppet för att motsvara den genomsnittliga kostnaden för den enskilde.
- Subvention för personer med låga inkomster i särskilt boende är kopplad till basbeloppet.
- Möjligheten att få subvention för dubbel hyra vid flyttning till särskilt boende är utökad till tre månader.
- Avgiften för mat vid korttidsboende och korttidsvistelse enligt SoL och LSS höjs till 120 kronor dygn.

Avgift för dödsboförvaltning

Social- och äldrenämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar om avgift för dödsboförvaltning.

Social- och äldrenämnden får rätt att ta ut en timtaxa motsvarande 0,8 procent av gällande prisbasbelopp för dödsboförvaltning från och med den 1 november 2014. Debitering för dödsboförvaltningen ska ske för alla timmar handläggaren utfört arbete för dödsboförvaltningen. Detta gäller även när det saknas arvingar och den avlidnes kvarlåtenskap tillfaller Allmänna arvsfonden.

Enligt gällande lagstiftning har social- och äldrenämnden rätt att ta ut ersättning av boet för sina kostnader för dödsboförvaltning och åtgärder enligt begravningslagen. Ersättningen ska motsvara kommunens självkostnad.

Bilagor

Bilagor till samtliga ärenden om taxor finns på www.nacka.se / Om Nacka / Protokoll och beslutsunderlag/ Kommunstyrelsens arbetsutskott/ Sammanträdesdatum 2014-10-14

2014-10-01

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2014/222-003

Kommunstyrelsen

Reglemente för kundval

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreslaget reglemente för kundval i Nacka kommun. Reglementet träder i kraft den 1 februari 2015.

Sammanfattning

Som ett led i att vårda och utveckla kundvalen har auktorisationsvillkoren gåtts igenom för att säkerhetsställa att de är enhetliga och uppföljningsbara. Genomgången visade att det behövs ett samlat styrdokument som definierar kundvalsmodellen i sin helhet. Det föreslagna reglementet beskriver kommunfullmäktiges styrning av kundvalen, liksom nämndernas uppdrag och ansvar för kundvalssystemen. Förslaget till reglemente innehåller att det som idag kallas enbart auktorisationsvillkor fortsättningsvis ska kallas *generella auktorisationsvillkor*, medan nämnderna antar *specifika auktorisationsvillkor* för vardera kundvalssystem. I förslaget till reglemente tydliggörs nämndernas ansvar för utveckling av kundvalen. För att säkerställa att uppföljning och utvärdering sker på samma sätt och på lika villkor föreslås att nämnderna för varje kundval antar en modell för uppföljning och utvärdering av anordnarna.

Vid sammanträdet den 22 september 2014 återremitterade kommunfullmäktige, med stöd av kommunallagens regler om minoritetsskydd, ärendet för att auktorisationsvillkoren skulle kompletteras med villkor om att offentlighetsprincipen och meddelarskydd skulle gälla och om kollektivavtalsliknande villkor. Enligt stadsledningskontoret skulle den typen av villkor medföra uppgifter för kommunen som den inte är lämpad för. Utlämnande av allmän handling prövas enligt tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen av domstol; ett sådant krav i kundval skulle medföra att kommunen i domstol ska kunna bevisa att en brist i utlämnande är grund för sanktioner mot anordnaren. Detsamma gäller meddelarskydd, där kommunen skulle ta på sig justiekanslerns och JO:s funktion. Att ställa krav på kollektivavtalsliknande villkor strider mot EU-rätten. Effekten av att kommunen skulle agera mot en anordnare som inte uppfyllde sådana, är att kommunen åsidosätter den svenska modellen där arbetsmarknadens parter hanterar de frågorna.

Ärendet

Ärendet handlar om den översyn av auktorisationsvillkoren inom Nacka kommuns kundvalssystem som har gjorts. Den har lett fram till ett förslag om att kommunfullmäktige ska anta ett reglemente för kundval. Det föreslagna reglementet definierar vad som är ett kundvalssystem och lägger fast de generella auktorisationsvillkor som kommunfullmäktige anger ska gälla för alla anordnare som vill leverera de välfärdstjänster som kundvalssystemen omfattar. Förslaget innebär att kommunfullmäktige beslutar att de villkor som de kundvalsansvariga nämnderna ska besluta om och som definierar krav per typ av tjänst, ska kallas specifika auktorisationsvillkor. Förslaget omfattar också ett krav på att det för vardera kundvalssystem ska finnas en modell för uppföljning och utvärdering av anordnarna och hur de levererar välfärdstjänsterna.

När kommunfullmäktige debatterade ärendet vid sitt sammanträde den 22 september 2014 framställdes ett yrkande om att ärendet skulle återremitteras för att de generella villkoren skulle kompletteras med krav på offentlighetsprincip, meddelarskydd och kollektivavtalsliknande villkor för dem som arbetar inom verksamheterna. Yrkandet medförde att ärendet återremitterades med stöd av reglerna om minoritetsskydd i 5 kap 36 § kommunallagen.

I förslaget till reglemente finns i punkten 25 ett generellt auktorisationsvillkor om att anställd hos anordnare har rätt att anmäla missförhållanden till kommunen. Anordnaren eller någon denne ansvarar för, får inte efterforska vem som har gjort sådan anmälan. Stadsledningskontoret menar att det är så långt kommunen kan gå, som kommun. Att införa krav på att offentlighetsprincipen och meddelarskydd ska gälla är något som måste ske genom lagstiftning. Det blir annars kommunen som ska pröva om en anordnare gjort rätt som inte lämnat ut en handling, något som för det offentligas skyldighet att lämna ut allmänna handlingar, prövas av domstol, med kammarrätten, som är en överrätt, som första instans. Brott mot meddelarskydd, i form av att efterforska vem som lämnat en uppgift till en journalist för publicering, hanteras av justiekanslern och riksdagens ombudsmän, JO, och kan leda till åtal och fällande dom för att ha begått ett straffrättsligt brott. Sådant ska inte en kommun hantera inom ramen för auktorisationsvillkor, det är inte inom vad en kommun är till för. Protesterar anordnaren är det kommunen som i domstol ska bevisa att anordnaren har gjort fel som inte lämnat ut en handling eller forskat efter vem som berättat om missförhållanden.

Lagstiftning är på väg på området. Om riksdagen antar förslaget kommer kombinationen av lag och det föreslagna auktorisationsvillkoret om anordnaren inte får efterforska vem som anmält missförhållanden till kommunen, ge medarbetarna ett starkt skydd som ska göra att de våga tala om när det råder missförhållanden.

När det gäller kollektivavtalsliknande förhållanden strider det mot EU-rätten att ställa sådana villkor. Även när det gäller att pröva om anordnarna har sådana är det ett orimligt åtagande för en kommun att bestämma om det är så och att den i domstol ska bevisa att

sådana inte föreligger – och att bristerna är sådana att kommunen har grund för någon form av sanktion mot anordnaren. När det gäller kraven på att erlägga skatter och avgifter prövas det av Skatteverket och kommunen agerar mot anordnaren på grundval av åtgärder som Skatteverket genomför. Frågan om arbetstagares villkor är i Sverige överlämnat till arbetsmarknadens parter och det skulle bli väldigt underligt om en kommun började pröva frågan på egen hand, helt utanför den svenska modellen.

Med hänvisning till ovanstående föreslår stadsledningskontoret att kommunfullmäktiges minoritetsåterremiss inte ska leda till några förändringar i förslagen till auktorisationsvillkor.

Stadsledningskontoret redovisar nedan innehållet i juridik- och kanslienhetens tjänsteskrivelse, med hela förslaget till reglemente för kundval.

Bakgrund till förslaget om reglemente

I Nacka kommun finns kundval inom de flesta individuellt riktade välfärdstjänsterna. Första kundvalet infördes 1985 och idag erbjuds sjutton olika kundval. Kommunens kundvalsmodell bygger på individens möjlighet att själv välja vem som utföra den tjänst som individen har rätt till inom olika välfärdstjänster till exempel val av förskola, hemtjänst och arbetsmarknadsinsats. Olika serviceleverantörer, så kallade anordnare, utför välfärdstjänsterna. Anordnarna kan vara kommunalt ägda, drivs av privata företag eller ideella krafter. För att få bli godkänd som anordnare måste man leva upp till kommunens villkor och kan då bli auktoriserad. Dessa auktoriserade anordnare erbjuder sedan sina tjänster till enskilda som har rätt att få servicen. Genom att den enskilde själv väljer anordnare av välfärdstjänst får den enskilde möjlighet att avgöra vad som är god kvalitet. Det är kommunfullmäktige som bestämmer värdet på den specifika välfärdstjänsten genom att fastställa ett checkbelopp. Checkbeloppet ska täcka kostnaden för välfärdstjänsten.

Översyn av kundvalen

Under 2009 gjorde stadsledningskontoret en översyn av auktorisationsvillkoren i de olika kundvalssystemen i syfte att föreslå enhetliga villkor som tydliggör vilka krav kommunen ställer på anordnarna. Översynen resulterade i att kommunfullmäktige beslutade att anta en definition på vad ett kundvalssystem innehåller samt auktorisationsvillkor för alla kundval. Kommunfullmäktige beslutade även att anta enhetliga bestämmelser om när avauktorisering, det vill säga återkallelse av auktorisation, får ske.

Ett prioriterat utvecklingsområde är att värda och utveckla kundvalen. Ett led i detta arbete har varit att göra en övergripande genomgång av kundvalen för att säkerhetsställa att auktorisationsvillkoren är enhetliga och uppföljningsbara. Vid genomgången framkom behov av ett styrdokument som reglerar kommunens kundval i sin helhet.

Övergripande genomgång av kundvalen

Samtliga kundval ska enligt beslut från kommunfullmäktige (dnr KFKS 2008/567 § 294) bestå av enhetliga auktorisationsvillkor. Vid genomgång av kundvalen framgår att det finns skillnader mellan auktorisationsvillkoren. De skillnader som noteras är bland annat:

- Användning av olika begrepp för samma sak. Exempelvis villkor, definitioner, tillämpningsregler, och administrativa föreskrifter används som benämningar för samma sak i olika kundval.
- Olika ordningsföljd och rubriksättning. Kundvalen har till viss del olika uppbyggnad och struktur.

Reglemente för kundval

För att skapa en tydlig ansvarsfördelning avseende kundvalen bör ett styrdokument i form av reglemente antas av kommunfullmäktige. Ett reglemente bör syfta till att beskriva kommunfullmäktiges styrning av kundvalen samt nämndernas uppdrag och ansvar för kundvalen. Vid genomgången har även framkommit ett behov av att tydliggöra nämndernas ansvar för uppföljning.

Generella och specifika auktorisationsvillkor

Som tidigare beskrivits antog kommunfullmäktige 2009 auktorisationsvillkor i syfte att skapa enhetlighet mellan kundvalen. Dessa gemensamma auktorisationsvillkor bör utgöra en naturlig del av reglementet, varför villkoren återfinns i föreslaget. Det föreslås att de gemensamma villkoren fortsättningsvis ska benämns som generella auktorisationsvillkor. Detta för förtydliga att villkoren ska gälla för samtliga kundval. Därutöver föreslås en revidering av de nuvarande auktorisationsvillkoren främst utifrån klarspråk.

Förutom de generella villkoren föreslås att nämnderna antar specifika auktorisationsvillkor, det vill säga villkor som är specifika för kundvalet. Det finns idag sådana villkor i kundvalen, men dessa benämns olika i de respektive kundvalen. En sådan förändring medför att det blir tydligare för anordnaren att det är fråga om krav från kommunens sida.

Utveckling och uppföljning av kundvalen

I reglementet tydliggörs nämndernas ansvar för utveckling av kundvalen. I ansvaret ingår att utreda och lämna förslag till kommunfullmäktige om nya kundval inom nämndens ansvarsområden. För att ytterligare stärka kommuninvånarnas valfrihet och förenkla processen för anordnaren bör nämnderna aktivt arbeta med att vidareutveckla och överväga nya områden för kundval.

Vid genomgången av de olika kundvalen framkom ett behov av tydliga rutiner för uppföljning och utvärdering. I de nuvarande auktorisationsvillkoren finns en

sanktionstrappa som ska tillämpas vid uppföljning av anordnaren. För att säkerställa att användning av sanktionstrappan och uppföljning sker på samma sätt och på lika villkor för samtliga anordnare föreslås att nämnderna för varje kundvalssystem ska anta en modell för uppföljning och utvärdering av anordnaren. Modellen ska huvudsakligen syfta till att säkerställa en god kvalitet på tjänsten samt en enhetlig bedömning vid auktorisation, avauktorisering och varning. Ur ett rättsäkerhetsperspektiv är det viktigt att det inte finns utrymme för godtyckliga bedömningar, vilket en sådan modell kan motverka.

Yttranden från nämnderna

Social- och äldrenämnden, arbets- och företagsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden och kommunstyrelsens verksamhetsutskott har fått tillfälle att yttra sig över förslaget på reglemente för kundval. Utifrån yttrandena har nya ställningstaganden gjorts och reglementet har därmed omarbetats.

Nedan följer en sammanfattning av respektive nämnds yttrande samt utredarnas kommentarer över förslagen. Remissinstansernas förslag och kommentarer till vissa av de generella auktorisationsvillkoren finns sammanställda i bilaga 2.

Social- och äldrenämnden

En förklaring efterfrågas av de olika begreppen som används reglementet i förhållande till de begrepp som används vid tillämpning av lagen (2008:962) om valfrihetstjänster.

Uppdelningen av generella och specifika auktorisationsvillkor är bra då det blir tydligare i kundvalen. En tydligare struktur och uppdelning av de generella villkoren efterfrågas dock. Det bör finnas möjlighet att använda ytterligare underrubriker i de generella auktorisationsvillkoren.

De generella villkoren bör omfatta ett krav om att anordnare ska medverka i kommunens utvecklingsarbete, i skälig omfattning.

Utredarnas kommentar

Nacka kommuns kundvalssystem ska ses som en fristående modell för att skapa kvalitet inom välfärdstjänster. Utifrån detta förhållningssätt bör därför begrepp som framgår av annan lagstiftning inte behandlas i ett reglemente som enbart avser kundval. Utredarna bedömer därför inte att en begreppsförklaring bör tillfogas förslaget på reglemente.

Underrubriker i de generella auktorisationsvillkoren används redan idag av en del nämnder. Då underrubriker kan göra det mer lättförståeligt och skapa en bättre struktur kommer den slutliga versionen av reglementet att innehålla lämpliga underrubriker.

Krav på att anordnare i skälig omfattning ska medverka i kommunens utvecklingsarbete är ett långtgående krav för en anordnare. Det finns även svårigheter att följa upp ett sådant krav. Kommunens utvecklingsarbete måste i huvudsak bedrivas av kommunen själv och det kan inte ålliga enskilda anordnare att ingå i detta arbete. Det kan dessutom innehålla en svårighet för anordnare som är aktiva i flera olika kommuner att anpassa verksamheten efter utvecklingsarbete i särskild kommun.

Arbets- och företagsnämnden

Eftersom kundvalen utgör en sådan stor andel av kommunens omsättning är det av stor vikt att utvecklingen och kvalitetssäkringen av kundvalen hålls ihop på en övergripande nivå inom kommunen.

Möjligheterna och vinsterna med att samordna och kombinera olika kundval mellan olika verksamhetsområden är stor och bör utvecklas ännu mer för Nackas medborgare. Kommunens roll bör vara att underlätta och uppmuntra för anordnare att samordna att flera kundval når medborgarna.

En av huvudmannens viktigaste uppgifter är att säkerställa anordnarens kompetens och kvalitet. Huvudmannens ansvar för detta bör tydliggöras i reglementet.

Utredarnas kommentar

Det övergripande ansvaret för att utveckla och kvalitetssäkra kundvalsmodellen i Nacka bör utifrån kommunstyrelsens reglemente (KFKS 2012/602-003) ligga på kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen bibehåller detta övergripande ansvar även fortsättningsvis. Någon förändring när det gäller fördelning av detta ansvar anses inte därmed inte nödvändig i dagsläget. Samordningen mellan olika kundval inom en eller flera nämnder är alltid positiv då det kan utveckla och förbättra kundvalen ytterligare. Genom föreslaget reglemente är förhoppningen att de olika villkoren inom respektive kundval blir mer enhetliga vilket underlättar för anordnare som verksamma inom flera kundval.

Utifrån de generella och specifika auktorisationsvillkoren säkerställer kommunen att anordnaren har rätt kompetens utifrån vad som krävs av kundvalet. Om anordnare uppfyller kraven så måste kommunen som huvudman anses säkerställa kompetens och kvalitet inom verksamheten. Kommunens uppföljning och tillsyn är då av stor betydelse för att kvaliteten på verksamheten bibehålls.

Kulturnämnden

Kulturnämnden anser att förslaget i stort ligger i linje med de villkor och den ansvarsfördelning som redan gäller. Kulturnämnden anser dock att det är positivt att vissa frågor förtydligas.

Kulturnämnden framhåller att § 4 i det förslagna reglementet skiljer sig från vad som beskrevs när kundvalet behandlades i kommunfullmäktige år 2009. Av 2009 års

beslutsunderlag fanns ett särskilt avsnitt om vikten av att det ska gälla samma auktorisationsvillkor i alla kundvalssystem. Nämndernas rätt att avvika från den principen kommenteras inte i det föreslagna reglementet. Av § 4 framgår inte heller om tillämpningsanvisningarna som 2009 var del av kundvalssystemet finns kvar i sin nuvarande form eller ej. § 4 bör därför enligt kulturnämnden kommenteras ytterligare ur detta avseende.

Av § 4 i det föreslagna reglementet anges att de specifika auktorisationsvillkoren inte ska avvika av ”principiell” betydelse. För en läsare kan dessa paragrafer uppfattas som otydliga och motstridiga. Det måste klargöras om det exempelvis är tillåtet att i specifika auktorisationsvillkor reglera villkor för avauktorisering utöver det som regleras i de generella auktorisationsvillkoren.

Utredarnas kommentar

De generella auktorisationsvillkoren ska även fortsättningsvis vara samma i alla kundval. Nämnderna har därför inte heller någon möjlighet att avvika från dessa villkor. Däremot kommer de nuvarande tillämpningsanvisningarna att ersättas av specifika auktorisationsvillkor och precis som i 2009 års beslutsunderlag faller detta inom respektive nämnds ansvar att besluta om.

För att klargöra texten i § 4 avseende specifika auktorisationsvillkor har texten omarbetsats och förtysligats.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden har inga invändningar mot förslaget om reglemente.

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott framhåller att det är viktigt att de tillämpningsanvisningar som vardera nämnd antar för vart kundvalssystem, har lika effekter för kommunala och privata anordnare. Det lyfts också fram att det är viktigt att uppföljningen av tjänsterna utförs på ett likartat sätt oavsett vem som är anordnare. Verksamhetsutskottet tillstyrker förslaget avseende de generella villkoren.

Utredarnas kommentar

Det är av stor vikt att uppföljning av såväl kommunala som privata anordnare sker likartat så att en konkurrensneutralitet främjas. Av förslaget till reglemente följer att nämnderna för varje kundvalssystem ska anta en modell för uppföljning och utvärdering av anordnaren och verksamheten. Modellen ska säkerställa en god kvalitet på tjänsten samt verka för en enhetlig, transparent och förutsägbar uppföljning. Genom att nämnderna antar en sådan uppföljningsmodell är förhoppningen att uppföljning och utvärdering sker likartat oavsett vem som är anordnare.

Konsekvenser för barn

Det föreslagna reglementet ska medföra tydligare grundvillkor för kommunens alla kundval och ställer krav på att det för varje kundvalssystem ska finnas en modell för uppföljning och utvärdering av de välfärdstjänster som anordna utför. För barn betyder det att förslaget ger förutsättningar för en bättre kvalitet i verksamheter som de tar del av.

Bilagor

1. Reglemente för kundval
2. Nämndernas synpunkter på de generella auktorisationsvillkoren
3. Remissyttranden

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Helena Meier
Stadsjurist

23 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
 Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 113

KFKS 2014/640-730

Förändrade kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösarservice inklusive nya checkbelopp

Beslut

Ärendet bordläggs till arbetsutskottets sammanträde den 14 oktober 2014.

Ärende

Social- och äldrenämnden gjorde under 2013 en översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning för att uppnå längsiktighet och stabilitet i kundvalssystemet. Baserat på översynen har social- och äldrenämnden tagit ställning till att dela upp det kundvalssystemet i ett för

- hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt socialtjänstlagen och ett för
- ledsagarservice och avlösarservice enligt lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade samt avlösning för barn och ungdomar enligt socialtjänstlagen.

Nämnden vill också genomföra förenklingar av ersättningsreglerna och införa en ny timersättning som justeras enligt omsorgsprisindex.

Stadsledningskontorets förslag överensstämmer materiellt med social- och äldrenämndens förslag men har justerats för att förslaget ska vara formellt korrekt.

Handlingar i ärendet

Stadsledningskontorets tjänsteskrivelse den 12 september 2014

Protokollsutdrag social- och äldrenämnden den 17 juni 2014 §99

Översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. Slutrapport 2014.

Ärendets tidigare behandling

Beslut i social- och äldrenämnden den 17 juni 2014

Social- och äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut:

1. Kommunfullmäktige inför kundvalssystem för ledsagarservice och avlösarservice enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt avlösning enligt socialtjänstlagen (SoL) för barn och ungdomar fr.o.m. 2015-01-01.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

23 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

2. Kommunfullmäktige fastställer checkbeloppen för ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar till följande belopp

Ersättning 2014 års nivå	Ledsagarservice	Avlösarservice
Kommunal anordnare, kr/tim	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	320	310

3. Kommunfullmäktige fastställer checkbeloppen för hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt SoL till följande belopp

Ersättning 2014 års nivå	Hemtjänst	Ledsagning	Avlösning
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

Social- och äldrenämnden fattar följande beslut:

4. Social- och äldrenämnden antar nya tillämpningsanvisningar till ”Villkor för att vara godkänd anordnare av ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar”.
5. Social- och äldrenämnden beslutar att ickevalsalternativet för ledsagarservice och avlösarservice tas fram genom att årligen i januari upprätta en lista över godkända anordnare, som är ickevalsalternativ vardera under en månads tid.
6. Social- och äldrenämnden antar reviderade tillämpningsanvisningar till ”Villkor för att vara godkänd anordnare av hemtjänst, ledsagning och avlösning”.
7. Social- och äldrenämnden antar ”Övergångsregler gällande krav på utbildning för personal inom kundval för hemtjänst, ledsagning och avlösning”.

Yrkanden

Mats Gerdau (M) yrkade att ärendet skulle bordläggas till kommunstyrelsens sammanträde den 14 oktober 2014.

Beslutsgång

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade i enlighet med Mats Gerdaus yrkande.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
	KF	

Kommunstyrelsen

Förändrade kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösarservice inklusive nya checkbelopp

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att dela nuvarande kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösning i ett kundvalssystem för a) ledsagarservice och avlösarservice enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade samt avlösning enligt socialtjänstlagen för barn och ungdomar och b) hemtjänst, ledsagning och avlösning i övrigt. Förändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Kommunfullmäktige fastställer checkbeloppen i kundvalssystemet för ledsagarservice och avlösarservice enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade samt avlösning enligt socialtjänstlagen för barn och ungdomar till följande belopp.

Ersättning 2014 års nivå	Ledsagarservice	Avlösarservice
Kommunal anordnare, kr/tim	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	320	310

3. Kommunfullmäktige fastställer checkbelopp i kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt socialtjänstlagen för vuxna enligt följande.

Ersättning 2014 års nivå	Hemtjänst	Ledsagning	Avlösning
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

4. Kommunfullmäktige avslår social- och äldrenämndens förslag om att uppräkning av checkbeloppen ska ske med omsorgsprisindex, OPI.

Sammanfattning

Social- och äldrenämnden gjorde under 2013 en översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning för att uppnå längsiktighet och stabilitet i kundvalssystemet. Baserat på översynen har social- och äldrenämnden tagit ställning till att dela upp det kundvalssystemet i ett för

- hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt socialtjänstlagen och ett för
- ledsagarservice och avlösarservice enligt lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade samt avlösning för barn och ungdomar enligt socialtjänstlagen.

Nämnden vill också genomföra förenklingar av ersättningsreglerna och införa en ny timersättning som justeras enligt omsorgsprisindex.

Stadsledningskontorets förslag överensstämmer materiellt med social- och äldrenämndens förslag men har justerats för att förslaget ska vara formellt korrekt.

Social- och äldrenämndens underlag för sitt förslag

Av underlaget för social- och äldrenämndens förslag framgår huvudsakligen följande.

Förutsättningar

Nacka kommun tillämpar kundval för hemtjänst sedan 1992 och för ledsagning och avlösning sedan 1998. Innehåll och villkor för godkännande av anordnare har förändrats successivt. Inför den fortsatta utvecklingen av tjänsterna har social- och äldrenämnden gjort en översyn av kundvalet. En första rapport las fram i maj 2013 och en reviderad slutrapport i april 2014. Resultatet av översynen redovisas i bifogad rapport, bilaga 1.

Utgångspunkten är att kunna möta framtidens utmaningar inom omsorgen och att Nacka kommun ska vara fortsatt ledande i kundvalsutvecklingen, med fokus på god kvalitet i tjänsterna. Kunderna ska möta utbildad personal med rätt kompetens, en kompetent arbetsledning och ha möjlighet att ta del av den fortsatta teknikutvecklingen. För att uppnå detta måste det finnas längsiktighet, förutsägbarhet och stabilitet i kundvalets förutsättningar. Det ska vara enkelt att vara Nackabo, kund och anordnare i kundvalssystemet.

Nytt kundval för ledsagarservice och avlösarservice

Det nuvarande kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning bör enligt social- och äldrenämnden delas upp i två

- hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt socialtjänstlagen, SoL

- ledsagarservice och avlösarservice enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt avlösning för barn och ungdomar enligt SoL

Ett av skälen till uppdelningen är att det behövs olika kompetens för arbete med LSS-målgruppen och personer som beviljas hemtjänst. En viktig aspekt är också att kundens val underlättas med anordnare som är specialiserade på den egna målgruppen.

Förändrade ersättningsregler

I nuläget är ersättningen till anordnarna tidsdifferentierad mellan dag, kväll och helg. Reglerna innehåller bland annat särskilda avrundningsregler och ersättning för omställningstid. Förslaget till förändrade ersättningsregler innebär stora förenklingar, med en enhetlig ersättning för utförd tid som inkluderar allt.

Nuvarande regler för avrundad tid och omställningstid ger utrymme för olika tolkningar. Det nya systemet ska bli lätt att förstå för alla inblandade, inklusive kunderna. Den samlade bedömningen från berörda parter är, enligt social- och äldrenämnden, att det finns stora fördelar med att förenkla ersättningsreglerna. Allt som minskar administrationen för både anordnare och handläggare är positivt.

Ny ersättningsnivå

Utgångspunkten för social- och äldrenämndens beräkningar av nya ersättningsnivåer är att de ska stödja en hög kvalitet i tjänsten och möjliggöra en fortsatt mångfald av anordnare.

Metoden för beräkning ("räknesurran") utgår ifrån en modell, som publicerats av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL. Den har använts av ett stort antal kommuner, vilket ökar möjligheterna till jämförelser. Deltagare i referensgrupper med anordnare i Nacka bidrog generöst med relativt omfattande underlag 2013. Underlaget är kompletterat med beräkningar och ersättningsnivåer från andra kommuner. Ansvariga handläggare har därefter bearbetat förslaget ytterligare. Förslaget tar bland annat hänsyn till införandet av elektronisk tidregistrering 2015 och ökade kompetenskrav för personal. I rapporten från översynen ([bilaga 1](#)) beskrivs detaljerat hur beräkningarna har gjorts.

I utredningsdirektiven ingick att utreda momskompensation till privata anordnare. Beräkningar av den faktiska momskostnaden för hemtjänst visar att den ligger mellan en och tre procent. Den vanligaste ersättningen för momskompensation i andra kommuner ligger också inom det intervallet. Social- och äldrenämnden föreslår en momskompensationen på två procent, vilket beräknas vara nära den faktiska momskostnaden.

Alla beräkningar utgår ifrån de privata anordnarnas faktiska kostnader, som sedan tidigare innehåller sex procent momskompensation. En minskad momskompensation innebär en

högre och mer realistisk ersättning till kommunala anordnare. Alternativen anges i nedanstående tabell.

Förslag till ersättning 2014 års nivå	Hemtjänst	Ledsagning, SoL, LSS	Avlösning SoL, LSS
Kommunal anordnare, kr/tim (2 % momskomp till privata)	378	314	304
Kommunal anordnare, kr/tim (6 % momskomp till privata)	363	302	292
Privat anordnare, kr/tim	385	320	310

Införande av elektronisk tidregistrering

Allt fler kommuner använder någon form av elektronisk tidsregistrering inom hemtjänsten. I Nacka kommer elektronisk tidsregistrering att ingå i utförardelen av Pulsen Combine. Syftet är främst att förenkla hanteringen av tidsredovisningen och att samtidigt minska risken för oegentligheter. Flera kommuner har erfarenheter av att den redovisade tiden minskar när den mäts på ett mer exakt sätt och har fått höja ersättningen för att anordnarna ska få fortsatt täckning för sina kostnader. I beräkningen av ersättning ingår en förhöjd ersättning för hemtjänst, jämfört med tidigare förslag.

Synpunkter från anordnare och kommunala råd

Utredningen presenterades för det kommunstyrelsens pensionärsrådet och rådet för frågor kring funktionsnedsättning under 2013. Råden utsåg representanter till varsin referensgrupp, som diskuterade utredningen ytterligare. Två referensgrupper med anordnare, en för hemtjänst och en för ledsagning och avlösning, träffades vardera fyra gånger för att diskutera avgörande frågor i utredningen.

Ett utkast till slutrapport och tillämpningsanvisningar¹ skickades ut på remiss 2013 till de kommunala råden och till samtliga anordnare. Svar kom från PRO och SPF tillsammans, från rådet för frågor kring funktionsnedsättning samt från två anordnare. Övriga avstod från att yttra sig. Pensionärsorganisationerna ställde sig bakom förslagen. Rådet för frågor kring funktionsnedsättning hade synpunkter på begreppet kund. En anordnare var positivt inställd till förslagen, men ansåg att ersättningen för hemtjänst var för låg, särskilt som omställningstid och avrundad tid ingår. Den andra anordnaren önskade tidsdifferentierad ersättning, att inställda insatser upp till 24 timmar skulle ersättas.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till förändrad ersättning beräknas ge en ökad kostnad på cirka 2 miljoner kronor, jämfört med dagens kostnader. Det motsvarar cirka 3 kronor per hemtjänsttimme, som är den beräknade kostnaden för den föreslagna ökningen av kompetenskraven för personal.

¹ Tillämpningsanvisningar beslutas av social- och äldrenämnden inom ramen för antaget kundvalssystem

Frågan om hur kompetenskraven ska definieras ligger det inom social- och äldrenämndens ansvar att besluta om, inom ramen för tillämpningsanvisningarna och är således inte en del av frågan om själva kundvalssystemen.

Stadsledningskontorets bedömning och förslag

Stadsledningskontoret tillstyrker den föreslagna förändringen till två olika kundvalssystem och de föreslagna checknivåerna. Kontoret tillstyrker också att beloppen indexeras men påpekar att detta måste följas noga så att det inte blir oförutsedda skillnader mellan hur checknivåerna förändras inom andra kundvalssystem inom främst social- och äldrenämndens ansvarsområde.

Stadsledningskontorets förslag är justerat jämfört med social- och äldrenämndens, som formellt inte var helt korrekt. Kontoret bedömer att justeringarna inte är av sådan art att ärendet måste återremitteras till social- och äldrenämnden för att kommunallagens beredningskrav ska vara uppfyllda. Justeringarna avser formella formuleringar och påverkar inte nämndens förslag materiellt.

Stadsledningskontoret avstyrker social- och äldrenämndens förslag om indexering av ersättningsnivåerna

Social- och äldrenämnden har föreslagit att checkbeloppen ska indexeras med det som kallas omsorgsprisindex, OPI. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen ska avstyrka detta förslag. Det stämmer inte med kommunens budgethantering i övrigt då OPI bestäms i december och således hamnar utanför kommunfullmäktiges beslut om ramar, där checkbeloppen är en faktor som måste vara med för att ramen ska kunna beslutas. Kommunen måste också råda över checkbeloppen som sådana, då de är viktiga styrmedlen i kundvalssystemen.

I underlaget för social- och äldrenämndens beslut om indexering anfördes följande, som skäl för indexering.

"I nuvarande modell för ersättning till anordnarna ingår att kommunfullmäktige årligen beslutar om ersättningen i november månad.

Konkurrensverket rekommenderar kommunerna att koppla ersättningsnivån till någon form av index, med syfte att minska anordnarnas osäkerhet om den framtida ersättningens storlek. SKL har tagit fram ett omsorgsprisindex (OPI) tillsammans med Vårdföretagarna och Pacta. OPI används idag inom social- och äldrenämndens upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Social- och äldrenämnden föreslår att ersättningen fortsättningsvis räknas om enligt OPI. Det är ett viktigt förslag för att uppnå långsiktighet och förutsägbarhet i kundvalets förutsättningar. Social- och äldrenämnden anför att här kan kommunen inta en fortsatt tätposition i utvecklingen av kundval.

Även referensgrupperna med anordnare framförde önskemål om att ersättningen ska räknas upp enligt ett nationellt fastställt index. Den blir annars oförutsägbar och upplevs som godtycklig, vilket gör anordnarnas ekonomiska planering omöjlig. Om inte ersättningen kopplas till index finns risken att det regelbundet kommer att krävas en större översyn av ersättningen”

Bilaga

1. Protokollsutdrag social- och äldrenämnden den 17 juni 2014 §99
2. Översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. Slutrapport 2014.

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Anders Fredriksson
Socialdirektör

§ 99

SÄN 2013/96

Översyn av kundvalet hemtjänst, ledsagning och avlösning

Beslut

Social- och äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut:

1. Kommunfullmäktige inför kundvalssystem för ledsagarservice och avlösarservice enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt avlösning enligt socialtjänstlagen (SoL) för barn och ungdomar fr.o.m. 2015-01-01.
2. Kommunfullmäktige fastställer checkbeloppen för ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar till följande belopp

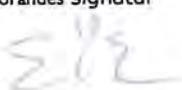
Ersättning 2014 års nivå	Ledsagarservice	Avlösarservice
Kommunal anordnare, kr/tim	314	304
Privat anordnare, kr/tim		
inkl. 2 % momskompensation	320	310

3. Kommunfullmäktige fastställer checkbeloppen för hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt SoL till följande belopp

Ersättning 2014 års nivå	Hemtjänst	Ledsagning	Avlösning
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim			
inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

Social- och äldrenämnden fattar följande beslut:

4. Social- och äldrenämnden antar nya tillämpningsanvisningar till "Villkor för att vara godkänd anordnare av ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar".
5. Social- och äldrenämnden beslutar att ickevalsalternativet för ledsagarservice och avlösarservice tas fram genom att årligen i januari upprätta en lista över godkända anordnare, som är ickevalsalternativ vardera under en månads tid.
6. Social- och äldrenämnden antar reviderade tillämpningsanvisningar till "Villkor för att vara godkänd anordnare av hemtjänst, ledsagning och avlösning".
7. Social- och äldrenämnden antar "Övergångsregler gällande krav på utbildning för personal inom kundval för hemtjänst, ledsagning och avlösning".

Ordförandes Signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

17 juni 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden

§ 99 forts.

SÄN 2013/96

8. Social- och äldrenämnden ger socialdirektören i uppdrag att följa utvecklingen vad gäller ”bomtider” och återkomma till social- och äldrenämnden med en redovisning under våren 2015.

Ärendet

Social- och äldrenämnden behandlade under 2013 ett ärende om översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. Syftet var att uppnå långsiktighet och stabilitet i kundvalssystemet. Nämnden beslutade att återemittera ärendet med uppdrag att samordna förslagen i ärendet med genomförande av elektronisk tidsregistrering. Den reviderade översynen innehåller förslag om uppdelning av kundvalet i två kundval, stora förenklingar av ersättningsreglerna samt ny timmersättning som justeras enligt omsorgsprisindex. Vissa förändringar av befintliga tillämpningsanvisningar föreslås, främst ändrade kompetenskrav för personalen och klargörande av vad som gäller vid anställning av anhöriga.

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteskrivelse från äldreenheten, 2014-05-08
2. Översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. Slutrapport 2014
3. Villkor för att vara godkänd anordnare av ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar
4. Villkor för att vara godkänd anordnare av hemtjänst, ledsagning och avlösning
5. Övergångsregler gällande krav på utbildning för personal inom kundval för hemtjänst, ledsagning och avlösning, 2014-05-20

Yrkanden

Eva Öhbom Ekdahl (M) yrkade, med instämmende av Anna-Karin Boréus (FP), Hans Peters (C) och Jan-Eric Jansson (KD), bifall till äldreenhets förslag gällande beslutspunkt 1 och 4-7.

Ändringsyrkande

Eva Öhbom Ekdahl (M) yrkade, med instämmande av Anna-Karin Boréus (FP), Hans Peters (C) och Jan-Eric Jansson (KD), att den del av beslutspunkt 2-3 som handlar om att ersättningen årligen ska räknas om enligt OPI (omsorgsprisindex) fr.o.m. 2015 ska utgå.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden

§ 99 forts.

SÄN 2013/96

Andreas Falk (S) yrkade att förslaget avseende beslutspunkt 2-3 ska förändras, fram till budgetförhandling, genom att

1. Fortsatt differentierad taxa ska tillämpas vid vardag, kväll, helg och långhelg.
2. Regler ska inarbetas för en längre omställningstid när brukare med stort behov av omsorgstid plötsligt avbryter insatsen på grund av t.ex. sjukhusvistelse eller dödsfall.
3. Regler ska inarbetas för s.k. "bomtider", så att sådana ersätts om brukaren inte lämnat återbud senast 48 timmar före bokad tid.
4. Inarbeta större valfrihet för brukaren inom den biståndsbedömda tiden för att t.ex. kunna byta ut dammsugning mot promenad.

Tilläggsyrkande

Hans Peters (C) yrkade, med instämmende av Eva Öhbom Ekdahl (M), Anna-Karin Boréus (FP) och Jan-Eric Jansson (KD), att socialdirektören ska ges i uppdrag att följa utvecklingen vad gäller "bomtider" och återkomma till social- och äldrenämnden med en redovisning under våren 2015.

Beslutsgång

Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med Eva Öhbom Ekdahls (M) yrkande gällande beslutspunkt 1 och 4-7.

Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med Eva Öhbom Ekdahls (M) ändringsyrkande gällande beslutspunkt 2-3.

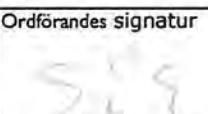
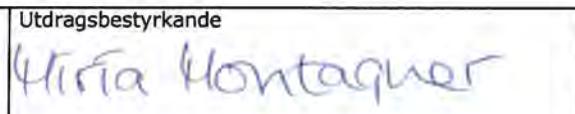
Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med Hans Peters (C) tilläggsyrkande.

Ordförande Eva Öhbom Ekdahl (M) ställde frågan om nämnden skulle bifalla Andreas Falks (S) yrkande gällande beslutspunkt 2-3 eller avslå densamma.

Ordförande Eva Öhbom Ekdahl (M) fann att nämnden avslog Andreas Falks (S) yrkande.

Reservationer

Andreas Falk anmälde att Socialdemokraterna reserverade sig mot beslutet i enlighet med deras yrkande.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

SLUTRAPPORT 2014

Översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning

Rev. 2014-05-08
Annika Lindstrand & Emelie Berglund
SÄN 2013/96

Sammanfattning

Nacka kommun har tillämpat kundval för hemtjänst sedan 1992 samt för ledsagning och avlösning sedan 1998. Villkoren för att vara anordnare har setts över, men någon större översyn av ersättningssystemet har inte gjorts tidigare. Under sommaren 2012 genomförde en extern konsult en förstudie, som resulterade i utredningsdirektiv för denna översyn.

Det övergripande syftet är att möta framtidens utmaningar inom omsorgen och att Nacka kommun ska vara fortsatt ledande i kundvalsutvecklingen. Det ska vara enkelt att vara Nackabo, kund och anordnare/företagare i kundvalssystemet. För att uppnå detta måste det finnas långsiktighet, förutsägbarhet och stabilitet i kundvalets förutsättningar. Utgångspunkten är också en fortsatt mångfald med stora och små anordnare/företag att välja på för kunden.

Ömsesidig öppenhet har kännetecknat utredningsarbetet, med stor delaktighet för olika berörda parter. Översynen har resulterat i förslag till stora förenklingar av ersättningsreglerna, nya ersättningsnivåer, uppdelning av kundvalet i två delar och förändringar av tillämpningsanvisningarna.

Det nuvarande kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning delas upp i två

- Hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt Socialtjänstlagen (SoL)
- Ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS, samt avlösning för barn och ungdomar enligt SoL

Enhetlig timersättning införs för respektive insats

- Hemtjänst, med omvårdnad och service
- Ledsagning och ledsagarservice
- Avlösning och avlösarservice

Ersättningen gäller för utförd tid och innefattar allt.

Ny ersättning 2014 års prisnivå

	Hemtjänst	Ledsagning, SoL, LSS	Avlösning SoL, LSS
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

Ersättningen räknas om årligen enligt OPI (omsorgsprisindex) fr.o.m. 2015.

Förändrade kompetenskrav för personalen

70 procent av all personal som utför hemtjänst ska ha godkänd utbildning. Det finns övergångsregler med möjlighet att söka dispens för befintliga anordnare. 90 procent av personalen som utför ledsagarservice och avlösarservice ska ha godkänd utbildning. Undantag kan göras när kunden har eget förslag på person som ska utföra insatsen.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och förutsättningar.....	4
2	Syfte	4
3	Genomförande	5
4	Utredning och förslag	6
4.1	Nytt kundval för ledsagarservice och avlösarservice	6
4.2	Tillämpningsanvisningar	8
4.3	Ersättningsregler	16
4.4	Ersättningsnivå	19
5	Förslag	27
6	Ekonomiska konsekvenser	28
7	Bilagor	28

I Bakgrund och förutsättningar

Nacka kommun införde kundval för hemtjänst 1992 samt för ledsagning och avlösning 1998. Innehåll, underlag och definitioner för godkännande av anordnare har därefter förändrats successivt. Sedan 2009 följer kundvalen Lagen om valfrihetssystem (LOV).

Inför den fortsatta utvecklingen av tjänsterna, med betoning på kvalitet och kompetens, fanns behov av en översyn av kundvalet.

Under sommaren 2012 genomförde en extern konsult, Eva Arvidsson, det första steget i översynen. Uppdraget var att fånga upp de frågeställningar som olika aktörer i kommunen såg behov av att utreda vidare och fokusera på. Utredningen resulterade i en rapport och ett förslag på utredningsdirektiv för den fortsatta översynen. Ovanstående utredning och utredningsdirektiv ligger till grund för denna översyn.

Översynen behandlades av social- och äldrenämnden en första gång i maj 2013 och därefter i september 2013. Vid sammanträdet i september 2013 beslutade social- och äldrenämnden att återremittera ärendet med uppdrag att samordna förslagen i ärendet med genomförande av elektronisk tidsregistrering.

Översynen har därefter kompletterats med ett försök med elektronisk tidsregistrering och en analys av hur förslaget till ny ersättning påverkar enskilda anordnare.

För närvarande (april 2014) finns det 53 anordnare i kundvalssystemet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. I januari 2014 fanns det ca 1700 kunder.

2 Syfte

Övergripande syfte

Det övergripande syftet är att möta framtidens utmaningar inom omsorgen och att Nacka kommun ska vara fortsatt ledande i kundvalsutvecklingen. Det ska vara enkelt att vara Nackabo, kund och anordnare i kundvalssystemet. För att uppnå detta måste det finnas långsiktighet, förutsägbarhet och stabilitet i kundvalets förutsättningar. Utgångspunkten är också en fortsatt mångfald, med stora och små anordnare/företag att välja på för kunden.

Det är nödvändigt att säkerställa en fortsatt god kvalitet på tjänsterna. Kunden ska möta utbildad personal med rätt kompetens. Kraven ökar på arbetsledning, fortsatt teknikutveckling och personalens möjligheter till samverkan kring varje kund.

Översynens syfte

Syftet med översynen är att förenkla utformningen av ersättningar och ersättningsregler, för att skapa ökad klarhet och minimera risken för felaktigheter i de

administrativa systemen. Samtidigt bör delar av tillämpningsanvisningarna för kundvalet förändras för att skapa långsiktighet och stabilitet samt uppnå effektivitet i föränderingsarbetet.

I direktiven sammanfattades syftet så här:

- Förenkla för att kunna fortsätta vara en attraktiv kommun för anordnare
- Förenkla med syfte att minimera administrationen och därmed risken för fel
- Förenkla med syfte att underlätta kommande integration mellan verksamhetssystem och tidmätningssystem, en viktig kvalitetsfaktor för både anordnare och beställare
- Förenkla för att möjligöra fortsatt fokus på kund och inte på systemfrågor.

3 Genomförande

Översynen utgår ifrån de projektdirektiv som utarbetades sommaren 2012.

I huvudsak har översynen gjorts av planerare/utvecklare Annika Lindstrand och Emelie Berglund inom sociala kvalitetsenheten, Nacka kommun. Också andra personer inom sociala kvalitetsenheten och sociala ekonominheten har medverkat.

En styrgrupp träffades under projektiden 2013 och 2014 för att fatta viktiga beslut och vara delaktig i processen. I styrgruppen har ingått: socialdirektör Anders Fredriksson, enhetscheferna Anne-Lie Söderlund (äldre), Eva Ralling (funktionsnedsättning) och Håkan Brekell (sociala ekonominheten), gruppcheferna Anna-Lena Möllstam (sociala kvalitetsenheten), Harriet Holmgren (äldre) och Helena Lindenius (funktionsnedsättning).

Till hjälp har följande konsulter anlitas:

2012-2013: Eva Arvidsson, Eva Arvidsson Konsult och Fredrik Eklund från National Healthcare Group.

2014: Eva Arvidsson och Åke Svenson, STQM Management AB samt Göran Svensson, Planum Organisation AB.

Utredningen har fått hjälp från referensgrupper. Två referensgrupper med anordnare, en för hemtjänst samt en för ledsagning och avlösning medverkade 2013. Referensgrupperna träffades fyra gånger vardera för att diskutera avgörande frågor i utredningen. De anordnare som deltog var: Aleris Omsorg AB, Annelies hemtjänstteam AB, Attendo Care AB, Baggensfjärdens hemtjänst AB, Blaze Consulting, Holmströms hemtjänst AB, Nacka Hemservice AB, Olivia Hemtjänst AB, Omsorgskraft Sverige AB, Orrens Vård & Omsorg AB och Personlig assistansenheten i Nacka kommun. Anordnarna har även lämnat ekonomiska underlag och statistik om inställda insatser.

Utredningen presenterades på Kommunala Pensionärsrådet och Rådet för frågor kring funktionsnedsättning Råden bildade var sin referensgrupp och diskuterade utredningen ytterligare.

Översynen har analyserat befintlig statistik och dagens kostnader. Jämförelser har också gjorts med andra kommuner.

Avgränsningar

Följande ingår inte i denna översyn:

- Det som ingår i de kommungemensamma kundvalsvillkoren (exempelvis beaktande av miljöaspekten i kundvalssystemet).
- Tidplan och regelverk kopplat till införandet av Pulsen Combine.
- Regelverk för elektronisk tidregistrering.
- Underlag för jämförelser i Jämföraren som inte ingår i tillämpningsanvisningarna, såsom specialistkunskaper.
- Administrativt stöd för godkännande enligt LOV (elektroniskt upphandlingssystem).

4 Utredning och förslag

4.1 Nytt kundval för ledsagarservice och avlösarservice

4.1.1 Inledande översyn och utredningsdirektiv

I utredningsdirektiven ingick att utreda möjligheten att ge fler val för anordnarna genom att separera hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt Socialtjänstlagen (SoL) från ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade). I den inledande översynen konstaterades att kunderna önskar samma kompetens för samtliga tre tjänster enligt SoL, med motsvarande krav på personalkontinuitet. Översynen lyfte också fram att kompetenskraven kan vara olika för tjänster enligt SoL och LSS.

4.1.2 Utredning

I dagens läge finns det ett kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösning.

Anordnarna kan välja mellan att erbjuda

- hemtjänst med omvårdnad och service
- ledsagning/ledsagarservice och avlösning/avlösarservice, för samtliga målgrupper enligt både SoL och LSS.

Det finns 53 godkända anordnare inom kundvalet, varav 6 endast erbjuder ledsgning och avlösning (april 2014).

Volym 2012, antal utförda timmar inkl omställning och avrundning

	Hemtjänst SoL	Ledsagning, SoL	Avlösning, SoL	Ledsagar- service, LSS	Avlösar- service, LSS
<i>Äldre</i>	522 400	3 562	4 304		
<i>Personer under 65 år</i>	73 701	4 681	5 987	11 728	15 561

Volym 2012, antal personer/mån

<i>Äldre</i>	1 444	38	49		
<i>Personer under 65 år</i>	140	59	11	90	70

Bruttkostnad 2012, kr

<i>Äldre</i>	184 554 000	1 814 000	1 178 000		
<i>Personer under 65 år</i>	23 178 000	1 400 000	2 000 000	3 700 000	4 700 000

För personer under 65 år består målgruppen för avlösning i huvudsak av barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar, oavsett om insatserna ges enligt LSS eller SoL. Mycket talar för att behoven av kompetens hos personalen är densamma oavsett enligt vilken lag insatsen till barn och ungdomar ges.

Andra kommuner har olika lösningar för hur de delar upp tjänsterna, men det är relativt vanligt med ett separat valfrihetssystem för ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS, där vissa tjänster enligt SoL ingår för personer med funktionsnedsättningar.

En mycketiktig aspekt är att den enskilda val underlättas med anordnare som är specialiserade på den egna målgruppen.

I båda referensgrupperna med anordnare är samtliga överens om att det finns stora fördelar med en uppdelning av kundvalet. De kommunala råden ser också fördelar med uppdelningen. Det behövs olika kompetens för LSS målgrupp och för dem som omfattas av hemtjänst. Med en större specialisering blir det också enklare att erbjuda fortbildning för medarbetarna.

Äldre och vuxna personer med funktionsnedsättningar, som har ledsagning eller avlösning enligt SoL, har i många fall hemtjänstsinsatser. Här framhåller både berörda intresseorganisationer och anordnare att det är viktigt med personalkontinuitet. Den enskilde ska kunna erbjudas samtliga insatser från samma personal, om hon eller han önskar.

4.1.3 Slutsatser och förslag

Det nuvarande kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning delas upp i två för att möjliggöra utveckling av kompetens och specialisering av de olika tjänsterna:

- Hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt SoL
- Ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS, samt avlösning för barn och ungdomar enligt SoL

Gällande tillämpningsanvisningar för kundvalet inom hemtjänst, ledsagning och avlösning revideras.

Nya tillämpningsanvisningar utformas för kundval inom ledsagarservice och avlösarservice.

4.2 Tillämpningsanvisningar

4.2.1 Inledande översyn och utredningsdirektiv

I direktiven ingår att göra en grundlig översyn av kompetenskraven. Där finns förslag på att införa någon form av trappa för ökning av kompetensen för befintliga anordnare inom kundvalet. Sedan tidigare fanns en del önskemål om förändringar och förtydliganden i tillämpningsanvisningarna, även dessa har inkluderats i utredningen.

En genomgång av befintliga uppföljningar av utbildningsnivån hos hemtjänstpersonalen, samt förnyad genomgång av lämpliga yrkesutbildningar inom hemtjästen har gjorts.

En utredning har även gjorts om andra kompetenskrav ska gälla för LSS-insatser jämfört med SoL-insatser.

4.2.2 Utredning

4.2.2.1 Kompetenskrav för ledning och personal

En av de viktigaste kvalitetsaspekterna för kunden är att få möta kompetent personal. Den största förändringen i förslaget till tillämpningsanvisningar är därför en ändring av kompetenskraven.

Det har framkommit önskemål om att kompetenskraven ska vara transparenta och förutsägbbara. En annan fråga som uppkommit under utredningens gång är vad som händer när personal har utbildningar som inte finns med i den sammanställning av godkända utbildningar som lagts till villkoren. Därför läggs en skrivning till om att andra utbildningar ska valideras.

Kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning

En genomgång av befintliga utbildningar har gjorts med hjälp av Socialstyrelsens *Anvisningar om inventering och redovisning i Omvårdnadshyftet*, Dnr 6452/2011.

En omvärldsanalys visar att det finns flera kommuner som ställer krav på att en viss andel av personalen ska ha viss utbildning eller erfarenhet. Ett exempel är Järfälla där man kräver att 70 procent av personalen ska ha tillräcklig teoretisk kunskap och 20 procent tillräcklig praktisk erfarenhet.

På referensgruppsträffarna med anordnarna har kompetenskraven diskuterats mycket och följande har framkommit. Fler kunder med stora omvärdnadsbehov kräver mer kompetens hos personalen. Ersättningen måste hänga med för att anordnarna ska kunna betala den lön som krävs. Flera anordnare berättar att de har undersköterskekompets som krav vid nyanställning, men att man i övrigt har den personal man har. Det är svårt att snabbt förändra den samlade kompetensnivån. Samtidigt som alla deltagare i referensgruppen är för en höjning av kompetenskraven (så länge rätt ersättning betalas ut) är det viktigt att påpeka att det finns mycket bra och kompetent personal utan utbildning. Egentligen ställs högre krav på dem som arbetar inom hemtjänsten än på särskilda boenden där utbildningskravet är 90 procent, menar man. Det är lika tunga ärenden men mer ansvar, mer ensamarbete och fler egna beslut i hemtjänsten. Det är också en utmaning att vård- och omsorgsprogrammet inte alltid ger tillräckliga kunskaper om hemtjänstens arbete. I Nacka behöver personalen dessutom körkort, vilket många som söker tjänster inte har.

Referensgruppen har också diskuterat vilka konsekvenser som höjda kompetenskrav får. Det man tar upp är att det är positivt att statusen på yrket höjs. Men det kan medföra krav på högre löner och det kan bli svårare att få tag på bra personal. Det kommer att påverka rörligheten på arbetsmarknaden - de som är medvetna om sitt värde söker sig vidare.

Sedan tillämpningsanvisningarna ändrades senast har Socialstyrelsen utkommit med *Allmänna råd om Grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre, SOSFS 2011:12* (S). I dessa skriver man att personalen bör ha 1400 poäng inom vård- och omsorgsprogrammet, samt vad man kallar grundläggande kunskaper och förmågor, dessa innefattar:

- Värdegrund, förhållningssätt och bedömningsförmåga
- Kommunikation
- Regelverk
- Det normala åldrandet
- Åldrandets sjukdomar
- Funktionsbevarande omsorg m.m.
- Social omsorg
- Kroppsnära omsorg
- Måltid, mat och näring
- Skötsel av hemmet
- Omsorg i livets slutskede
- Hälso- och sjukvård m.m.

Vidare skriver man att det är arbetsgivarens skyldighet att personalen får fortbildning vid behov för att uppfylla de allmänna råden.

I referensgruppen med anordnare är alla positivt inställda till innehållet i de allmänna råden. Det är också representanter från kommunala pensionärsrådet och rådet för frågor kring funktionsnedsättning.

Till och med 30 juni 2014 erbjuder staten en möjlighet för personal inom äldreomsorgen att öka sin kompetens genom det så kallade Omvårdnadslyftet. Nacka kommun har ansökt om medel och erbjuder all personal inom hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt Socialtjänstlagen att gå utbildning. Detta erbjudande underlättar för anordnarna att uppnå utbildningsvillkoren.

Kommunala pensionärsrådet önskar att minst 75 procent av personalen har relevant utbildning, men belyser att erfarenhet också är viktigt.

Kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice

Vid en genomgång av de övriga 13 kommuner som har kundval för ledsagarservice och avlösarservice enligt Kammarkollegiets Valfrihetswebb visar det sig att man ställer ganska likartade krav på personalens kompetens. Samtliga skriver att personalen ska ha adekvat utbildning och erfarenhet, lämplig och tillräcklig kompetens etcetera. Några går ett steg längre och kräver specifik utbildning som jämställs med vårdbiträdesutbildning, omvårdnadsprogrammet eller motsvarande.

Bland dessa kommuner varierar kraven mellan att 50 procent, 65 procent och 70 procent av personalen ska ha denna utbildning. Några skriver att personalen ska ha kompetens för det specifika uppdraget. Alla betonar samspelet med kunden och att kundens önskemål ska tas till vara. Ingen kommun skriver att det huvudsakligen är på kundens eget förslag som personal anställs, så som många av anordnarna i Nacka beskriver det.

I referensgruppen för anordnare av ledsagning och avlösning har kompetenskraven diskuterats mycket och följande har framkommit. Rekrytering måste vara mycket individuell och sker oftast på förslag från kunden. Cirka 90 procent av kunderna har en person på förslag redan innan de väljer anordnare. Alla anordnare i gruppen är överens om att kundens åsikt (även anhörig och god man) är oerhört viktig. Det är också viktigt att anordnaren får en bra relation till kunden. Som arbetsgivare måste man ändå säkerställa att personen har kompetens och personlig lämplighet och ha sista ordet beträffande anställningen. Den kommunala anordnaren, men även andra anordnare, anställer sina ledsagare och avlösare enligt PAN-avtalet. Detta innebär bland annat att det är kunden som avgör vem som ska utföra insatsen och att anställningen upphör när vårduppdraget upphör.

Det som krävs är främst pedagogiska kunskaper och i mindre utsträckning omvårdnads- eller medicinska kunskaper, menar deltagarna i referensgruppen. Det är därför bättre att ställa krav på barn- och fritidsprogrammet än vård- och omorgsprogrammet för dessa insatser. Personliga egenskaper är viktiga, det räcker inte att bara ställa krav på utbildning. Trygg och säker är viktiga begrepp för rekryteringen.

Kompetenskraven för avlösarservice bör vara samma som för ledsagarservice enligt anordnarna, men man har vissa specifika kommentarer. Gällande ledsagare påpekar anordnarna att det är stor skillnad på kraven på personalen mot exempelvis daglig verksamhet eller boende, där man är på en plats under hela dagen och hela tiden har hjälp av kolleger. Gällande avlösare påpekar anordnarna att det är viktigt med kundens åsikt för att föräldrarna ska vara trygga med personalen. Föräldrarna brukar vilja ha någon de känner som de är trygga med. Det är allmänt svårt att rekrytera personal med en specifik utbildning, när man kan erbjuda dem arbete exempelvis endast en helg i månaden.

I mars 2014 tog Socialstyrelsen beslut om *Allmänna råd om Kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning, SOSFS 2014:2 (S)*. Enligt dessa bör personalen ha godkända kurser om 1400 poäng inom vård- och omsorgsprogrammet alternativt barn- och fritidsprogrammet, samt minst ha följande kunskaper och förmågor:

- Regelverk
- Förhållningssätt och bedömningsförmåga
- Kommunikation
- Funktionsnedsättningar och dess konsekvenser
- Hälsa
- Personlig omsorg
- Social gemenskap och sysselsättning
- Aktiviteter i vardagen

Personalen bör vid behov få fortbildning och handledning för att upprätthålla de kunskaper och förmågor som anges i de allmänna råden.

Enligt de allmänna råden gäller särskilda kompetenskrav om en person med funktionsnedsättning själv har utsett en personlig assistent. I förslaget till kompetenskrav i Nacka jämförs dessa med vad som bör gälla när kunden har ett eget förslag på avlösare eller ledsagare. Enligt de allmänna råden ska personen bl.a. minst ha kunskap om övergripande mål och regelverk enligt LSS, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, kunskap om den enskildes rätt till självbestämmande, integritet och inflytande, samt förmåga att dokumentera sitt arbete enligt lagar och författninger.

De allmänna råden föregicks av en vägledning med liknande innehåll. Denna behandlades i referensgrupperna för anordnare, och rådet för frågor kring funktionsnedsättning. Båda grupperna ställde sig positiva till att ställa krav på att vägledningen och i förlängningen de allmänna råden följs.

Rådet för frågor kring funktionsnedsättningar hade också önskemål om att ställa krav på att anordnaren har dokument med riktlinjer kring viktiga frågor som etik, kommunikation och bemötande. Detta är nog så viktiga aspekter av kompetensen.

Kravet på att påbörja insatsen inom 14 dagar är svårt att uppfylla för anordnarna. De hinner inte med att kontrollera i belastningsregistret och att rekrytera personal. När kunder tackar nej till föreslagen personal kan det ta upp till tre månader att rekrytera. Det kan vara bra att skriva in i villkoren att det krävs kunskap om det specifika uppdragets art. Handläggaren kan även skriva specifika krav i sin beställning till stöd för anordnarens rekrytering.

Frågan kring hur insatsen ska kunna följas upp diskuterades också med referensgruppen för anordnare. Det framhålls att det viktiga är att fråga kunden själv. Beställaren bör titta på alternativa sätt att ta in kundernas åsikter. Intervjuer är ett sätt eftersom enkäter är svåra att fylla i för många kunder. När kunden själv valt sin personal är det inte lätt att byta och därför blir uppföljningen på individnivå extra viktig. Det är ändå viktigt följa upp hur ofta kunder byter och skälen för bytet.

4.2.2.2 Anställning av anhöriga

Anordnare har möjlighet att anställa anhöriga för att utföra vissa insatser. Ibland ringer anhöriga till kommunen med frågor om hur anställningen ska fungera. Då och då inkommer det också synpunkter från både anordnare och handläggare på att det är svårt med hanteringen av anställning av anhöriga. Frågan kring anställning av anhöriga har även blivit aktualiseringad i och med det fokus som varit kring personlig assistans där anhöriga fått betalt för att utföra mer insatser än de faktiskt gjort. Detta sammantaget gör att denna utredning tittat extra på om det går att förtydliga texerna kring anhöriga som anställda i anordnarvillkoren.

I tidigare samtal och uppföljningar med anordnare om anhöriga som anställda har följande framkommit. Det är en svår balansgång för den anhörige om när man är personal och när man är anhörig, och svårt för arbetsgivaren att sätta gränser för vad som är anställning och vad som personen förväntas göra som anhörig. Det är svårare för anordnaren att få insyn i familjen Som företag har man dock arbetsgi-varansvar för den anhörige och ett ansvar för att kunden får den hjälp som behövs. Anordnare har efterlyst tydligare rutiner för anställning av anhöriga.

I verksamhetssuppföljningen för 2013 fick anordnarna inom hemtjänst, ledsagning och avlösning uppge om de hade anhöriga anställda och i så fall hur många. 25 anordnare hade anhöriga anställda. Totalt angav anordnarna att de hade 58 personer anställda, som var anhöriga till kunder.

Det finns kommuner som inte tillåter anhöriga som anställda inom sina kundval för ledsagning och avlösning (exempelvis Vellinge och Lomma) och även inom hemtjänsten (exempelvis Södertälje och Järfälla). Det finns även kommuner där man bara tillåter att anhöriga anställs av egenregin (exempelvis Linköping).

Frågan diskuterades med representanter för pensionärsrådet och rådet för frågor kring funktionsnedsättningar. Representanternas anser att det är bra att anhöriga kan anställas och att det är ett naturligt sätt att lösa situationen för många. Man

menar att eftersom det gäller färre timmar för ledsagning och avlösning än för hemtjänst bör det inte vara ett lika stort problem. Dock tycker representanter från rådet för frågor kring funktionsnedsättningar att det är viktigt att poängtera att föräldrar inte bör vara avlösare eller ledsagare till sina barn. Det är viktigt med uppföljningen och inom vilka ramar som anställningen sker.

Anordnarna som deltagit i referensgrupperna tar upp att det är viktigt att ta sitt arbetsgivaransvar och att följa arbetsmiljölagen och arbetstidslagen, detta bör förtydligas i villkoren. Det har hänt att anhöriga går runt till olika anordnare och förhandlar om var de kan få högst lön och bäst anställningsvillkor. Riskerna bedöms vara små när det gäller ledsagarservice och avlösarservice eftersom det rör sig om en så begränsad tid. Anordnarna skulle gärna anmäla till socialtjänsten hur många anhöriga man har anställda och i vilket syfte, detta tror man skulle göra kontrollen bättre och öka säkerheten.

4.2.2.3 Andra förändringar i tillämpningsanvisningarna

I och med översynen av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning har också en del andra förändringar i tillämpningsanvisningarna/villkoren gjorts. Dessa listas/förklaras nedan.

- Något förändrad beskrivning av tjänsterna eftersom de nu är uppdelade på två kundval.
- Ingen uppdelning av ersättningsnivån beroende på klockslag kommer att ske, därmed beskrivs inte olika tider på dygnet. I kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice kommer ingen tidsbegränsning på dygnet och ingen uppdelning i geografiska områden att medges.
- Ändrade mål för ledsagarservice och avlösarservice i och med att det blir ett nytt kundval.
- Ett förtydligande sker i kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning, att anordnare ska arbeta utifrån Socialstyrelsens allmänna råd: *Värdegrund i socialtjänstens omsorg om äldre*, SOSFS 2012:3. Därmed upphör *Värdegrund och kvalitet för äldre i Nacka* från 2008 att gälla.
- Förförändrade texter införs om verksamhetssystemet Pulsen Combine.
- Förtydligande av texter om kraven på ledningssystem för kvalitet skrivs in.
- Vad som menas med att ledningen ska ha två års eftergymnasial vård- och omsorgsutbildning förtydligas.
- Förtydligande om vilken myndighet som genomför eventuell validering av andra utbildningar.
- En utförligare text kring genomförandeplan i kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice läggs in.
- Ett förtydligande kring gallring av dokumentation läggs in.
- Att och hur personalen ska bära fotolegitimation förtydligas inom kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning.

- Ny text om legal företrädare (god man, förvaltare eller företrädare via fullmakt) läggs in.
- Ett förtigligande görs om utdrag ur belastningsregistret gällande personal som ska arbeta med barn.
- En text som hänvisar till Nacka kommuns information ”För dig som är anordnare” på webben läggs in för att kunna hänvisa till råd, riktlinjer etc. på ett tydligare sätt.
- Ersättningsreglerna förenklas, se mer under rubriken Ersättningsregler.

4.2.3 Slutsatser och förslag

Följande texter är nya i tillämpningsanvisningarna.

I kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning skrivs följande om personalens kompetens:

Relevant utbildning för personal innebär att

1. Personalen uppfyller Socialstyrelsens *Allmänna råd om Grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre*, SOSFS 2011:12.
2. Minst 70 procent av personalen ska ha godkänd utbildning enligt nedan.
3. All personal ska behärska det svenska språket i tal och skrift.

Utbildningar som godkänns är:

Nyare utbildningar

- Vård- och omsorgsprogrammet, både ungdomsgymnasium och vuxengymnasium, 1400 poäng (karaktärsämnen, gemensamma kurser omfattande 1100 poäng plus relevant programfördjupning om 300 poäng)
- Omvårdnadsprogrammet, både gymnasieskolan och vuxengymnasium, 1350 poäng (karaktärsämnen, gemensamma kurser omfattande 600-650 poäng plus valbara kurser om 600-750 poäng)
- Relevant yrkeshögskolexamen, godkänd av Myndigheten för yrkeshögskolan, 200 yrkeshögskolepoäng

Äldre utbildningar

- Äldre undersköterskeutbildning, 1000 poäng (32 veckor, 40 veckor, 31 veckors specialkurs, Hälso- och sjukvård kurskod 41325 06, Utbildning till skötare i psykiatrisk vård, Vårdinriktad kompletteringskurs),
- Tvåårig vårdlinje, 1000 poäng
- Mentalskötarutbildning, två eller tre terminer, 1000 poäng

Andra utbildningar, även utbildningar genomförda i ett annat land än Sverige, ska valideras. Valideringen sker av någon av de anordnare som är godkända inom Nacka kommuns kundval för vuxenutbildning.

Övergångsregler gällande utbildningskravet

Förslaget innehåller också övergångsregler gällande utbildningskravet för redan godkända anordnare. De får möjlighet att söka dispens från utbildningsvillkoret, men ska uppnå följande krav:

- Den 1 januari 2016 ska 60 procent av all personal ha godkänd utbildning enligt ovan.
- Den 1 januari 2018 ska 70 procent av all personal ha godkänd utbildning enligt ovan.

För nya anordnare som godkänns i kundvalssystemet från och med 1 januari 2015 ska 70 procent av all personal ha godkänd utbildning enligt ovan.

I kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice skrivs följande om personalens kompetens:

Relevant utbildning för personal innebär att

1. Personalen uppfyller Socialstyrelsens *Allmänna råd om Kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning*, SOSFS 2014:2 (S).
2. Minst 90 procent av personalen ska ha godkänd utbildning enligt nedan (undantag kan göras då kunden har ett eget förslag på vem som ska anställas).
3. All personal ska behärska det svenska språket i tal och skrift.

Utbildningar som godkänns som relevanta är:

Nyare utbildningar

- Barn- och fritidsprogrammet, 1400 poäng (programgemensamma ämnen omfattande 700 poäng, inriktning Socialt arbete om 300 poäng, programfördjupning Stöd och service inom funktionshindersområdet om 400 poäng)
- Vård- och omsorgsprogrammet, både ungdomsgymnasium och vuxengymnasium, 1400 poäng (karaktärsämnen, gemensamma kurser omfattande 1100 poäng plus relevant programfördjupning om 300 poäng)
- Omvårdnadsprogrammet, både ungdomsgymnasium och vuxengymnasium, 1350 poäng (karaktärsämnen, gemensamma kurser omfattande 600-650 poäng plus valbara kurser om 600-750 poäng)
- Relevant yrkeshögskolexamen, godkänd av Myndigheten för yrkeshögskolan, 200 yrkeshögskolepoäng

Äldre utbildningar

- Barnskötarexamen, 1000 poäng
- Äldre undersköterskeutbildning, 1000 poäng
- Tvåårig vårdlinje, 1000 poäng
- Mental-skötarutbildning, två eller tre terminer, 1000 poäng

Andra utbildningar, även utbildningar genomförda i ett annat land än Sverige, ska valideras. Valideringen sker av någon av de anordnare som är godkända inom Nacka kommuns kundval för vuxenutbildning.

Om kunden har ett eget förslag på vem som ska anställas, kan undantag göras när det gäller kravet enligt punkt 2 ovan. Då gäller samma kompetenskrav som för personlig assistent utsedd av den enskilde, enligt SOSFS 2014:2. Personen ska bland annat minst ha kunskap om övergripande mål och regelverk enligt LSS,

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, kunskap om den enskildes rätt till självbestämmande, integritet och inflytande, samt förmåga att dokumentera sitt arbete enligt lagar och författningsar. Kompetensen ska vara anpassad för uppdraget och kundens behov. Rekryteringen av personal ska ske på ett tryggt och säkert sätt.

Anställning av anhöriga

Anhöriga kan anställas i undantagsfall, om det finns särskilda skäl. En förutsättning är att de uppfyller samma krav på kompetens och arbetar under samma villkor som andra anställda. Det innebär bl.a. normala anställningsvillkor (bl.a. gällande arbetstidslagen och arbetsmiljölagen), samma kompetenskrav samt ansvar för att följa upp att uppdraget utförs på ett professionellt sätt. De anhöriga som anställs ska ha kunskap om aktuella konventioner och de målsättningar som finns i SoL och LSS, lagar och regler, dokumentationskrav samt ha ett bra förhållningsätt och bemötande. Anordnaren har ansvar för att kontrollera att personen uppfyller kraven.

Anordnaren ska omgående anmäla till sociala kvalitetsenheten när en anhörig anställs och skälen för detta.

Med anhörig menas den närmaste familjen (make, maka, sambo, barn, syskon, föräldrar och barnbarn).

4.3 Ersättningsregler

4.3.1 Inledande översyn och utredningsdirektiv

Utredningsdirektiven la stor vikt vid det övergripande syftet att förenkla ersättningar och ersättningsregler så mycket som möjligt. Detta för att skapa ökad klarhet för anordnarna och minimera riskerna för felaktigheter. Enklare ersättningsregler möjliggör fortsatt fokus på kund och inte på systemfrågor.

Förutsättningen för samtliga förenklingar av ersättningsreglerna är att anordnarna ska ersättas genom en enhetlig timersättning som täcker allt, förutom beviljade timmar för dubbelbemanning.

Konsekvenserna av följande förenklingar har utretts

- enhetlig ersättning för omvärdnad och service inom hemtjänst
- upphöra med tidsdifferentierad ersättning
- avrundad tid ingår i enhetlig ersättning
- omställningstid ingår i enhetlig ersättning
- insatser som ställs in med kort varsel ingår i ersättningen

4.3.2 Utredning

Grunden för nuvarande ersättning är att den gäller utförd tid hos kunden. Ersättningen är i nuläget tidsdifferentierad mellan dag, kväll och helg, förutom ersättningen för serviceinsatser som är enhetlig oavsett tid. Det finns särskilda avrund-

ningsregler och ersättning för en omställningstid på fem dagar vid uppsägning, sjukhusvistelse och dödsfall. Ingen ersättning utgår i övrigt för insatser som ställs in med kort varsel, s.k. bomtid.

Den samlade bedömningen från alla berörda parter är att det finns mycket stora fördelar med att förenkla ersättningsreglerna. Systemet ska vara lätt att förstå för alla inblandade, inklusive kunderna. Allt som minskar administrationen för både anordnare och handläggare är positivt. Anordnarna beskriver att de idag får lägger ner mycket tid på att redovisa och fakturera utförd tid varje månad. Detsamma gäller handläggarna, som ska gå igenom att tidsredovisningen är rätt gjord.

Enda undantaget är insatser som är inställda eller avbokade med kort varsel, som anordnarna beskriver som problematiska. En särskild utredning har därför gjorts om dessa.

Enhetlig ersättning för service och omvårdnad

I januari 2013 och även januari 2014 var 12 % av de utförda insatserna service och 88 % omvårdnad. Det har inte framförts några invändningar mot att införa en enhetlig ersättning för omvårdnad och service. Någon anordnare har belyst att det kan medföra minskad möjlighet till specialisering och professionalisering för både omvårdnadspersonal och servicepersonal. Ofta är det dock samma personal som utför insatserna. Det är relativt vanligt med olika ersättning för service och omvårdnad i andra kommuner, men det finns flera andra kommuner som har infört en enhetlig ersättning.

Upphöra med tidsdifferentierad ersättning

Alla berörda förordar en enhetlig timersättning utan tidsdifferentiering, förutsatt att den beräknas så att den täcker alla OB-tillägg. De flesta andra kommuner har en enhetlig timersättning.

Den fortsatta översynen har utrett ett nytt förslag, som innebär att ersättningen för hemtjänst är differentierad mellan vardag och helg. Förslaget grundar sig på en önskan att ge bästa möjliga förutsättningar för en god omvårdnad på helger. Den fortsatta utredningen visade dock att en sådan uppdelning skulle kunna ge utrymme för olika tolkningar hos anordnarna. Behoven skulle öka av en större styrning genom mer detaljerade biståndsbeslut än önskvärt. Omvärlldsbevakningen visar också att det bara är tre andra kommuner som har valt en kombination av differentierad och utförd tid. Slutsatsen blir att fördelarna med en helt enhetlig ersättning överväger.

Avrundad tid ingår i enhetlig ersättning

Anordnarna beskriver avrundningsreglerna som omständiga och ”hopplösa att räkna ihop”. Det finns bara fördelar med att avskaffa dessa regler, förutsatt att timersättningen täcker den merersättning avrundningen ger.

En genomgång av anordnarnas fakturering för perioden jan - dec 2013 visar att mindre än hälften av anordnarna fakturerar avrundad tid, med en variation på andelen avrundad tid mellan 0,4 % och 9,6 %. Konsulterna från STQM har belyst frågan genom intervjuer med några anordnare. Intervjuerna visar att anordnarnas strategi och fokus skiljer sig när det gäller att optimera de möjligheter till ersättning som reglerna ger. De konstaterar att skillnaderna i tolkning/tillämpning av regler och i faktiskt redovisad tid talar emot att ha regler som ger ersättning för avrundad tid.

Omröstningstid ingår i enhetlig ersättning

Genomgången av fakturering visar att det också finns skillnader mellan olika anordnars fakturering och tillämpning av reglerna för omröstningstid, även om skillnaderna inte är lika stora som när det gäller avrundad tid.

Det har bara framkommit fördelar med att avskaffa omröstningstiden. Det för-enklar rapporteringen. Även här måste dock ersättningen anpassas så att den täcker omröstningstiden.

Insatser som ställs in med kort varsel ingår i ersättningen

Anordnarna av hemtjänst anger att inställda och avbokade insatser ger stora problem i deras planering. När kunder med omfattande insatser ställer in eller avbokar med mycket kort varsel pga. exempelvis besök av anhöriga eller sjukhusbesök, kan följdens bli förluster för anordnaren.

Det är mycket angeläget att kunderna så långt det är möjligt tar ansvar för att avboka i god tid. En avbokningspolicy bör utformas som kommuniceras till kunden av både handläggaren och personalen hos anordnaren, både i anslutning till att kunden får beslutet och på annat sätt.

Flera andra kommuner har gjort mätningar av inställda insatser liksom även Nordic Healthcare Group, NHG. Enligt NHG kan procentandelen variera mellan 1 och 13 %. En slutsats som kan dras är att arbetssättet för hur man arbetar med kunder har stor betydelse.

Som underlag till utredningen har de anordnare som ingick i referensgruppen mätt sina inställda insatser under en två-veckors period i februari. Nedan redovisas resultatet gällande hemtjänstinsatser. Intressant är att mätningen helt överensstämmer med de variationer NHG uppger.

Anordnare	Procent inställda insatser
1	0,9
2	1,0
3	2,5
4	3,7
5	3,8

6	7,0
7	13,0

Konsulterna från STQM konstaterar att inställda insatser med kort varsel i hög grad får bedömas vara en fråga inom ramen för relationen kund - anordnare. Att undvika dessa ligger främst inom anordnarens profession. Ingen möjlighet finns till uppföljning eller kontroll från beställarens sida.

De anordnare som utför ledsagning och avlösning hade inga eller väldigt få inställda insatser under mätperioden och därför har ingen beräkning för respektive anordnare gjorts. De gör dock bedömningen att det handlar om någon eller ett par procent. Anledningen till att det skiljer så mycket mellan hemtjänst och ledsagning/avlösning uppges vara att kunder sällan ställer in eller tackar nej till insatserna ledsagning och avlösning utan snarare väljer att flytta insatsen till en annan tid.

Sammantaget blir analysen att inställda insatser förekommer i olika grad, men att det medför administration för både beställare och anordnare att särskilt redovisa detta. För beställaren finns inte heller någon kontrollmöjlighet. Beställaren bör dock tillsammans med anordnarna genom en policy ta ett större ansvar för att klargöra för kunden vikten av att i förväg anmäla eventuella förändringar.

Sammantagen bedömning av konsekvenserna för enskilda anordnare

Förändringar av ersättningsregler leder alltid till att utfallet blir olika för olika anordnare. Det är oundvikligt att det blir ”vinnare och förlorare” när förändringarna är stora. En analys av det beräknade utfallet, visar ett visst negativt utfall för de anordnare som relativt sett fakturerat mest för avrundad tid och i någon mån omställningstid.

4.3.3 Slutsatser och förslag

Enhetlig timersättning föreslås för respektive insats:

- hemtjänst, med omvärdnad och service
- ledsagning och ledsagarservice
- avlösning och avlösarservice

Ersättningen ska gälla för utförd tid och innefatta allt, förutom ersättning för eventuell dubbelbemanning. Det innebär att ersättningen utgår för utförd tid i antal minuter utan avrundning, att den är enhetlig för dag, kväll och helg, samt att kringtid, omställningstid och inställda insatser ingår.

4.4 Ersättningsnivå

4.4.1 Inledande översyn och utredningsdirektiv

Den inledande översynen betonade att en rimlig ersättning innebär att det finns en balans mellan kraven på tjänstens innehåll och kvalitet och kostnaden för att

producera tjänsten. Enligt utredningsdirektiven är beräkningen av ersättningsnivå helt beroende av förslagen till nya ersättningsregler, se föregående avsnitt. Beräkningen av ersättningsnivå förutsattes vara transparent.

Utredningen skulle också innehålla förslag till momskompensation för privata anordnare och förslag till justering av timersättningen vid införande av elektronisk tidregistrering.

Direktiven utgick ifrån proportionerna 75 % finansierbar utförd tid och 25 % kringtid, vid beräkning av anordnarnas produktionskostnad för personal.

4.4.2 Utredning

Utgångspunkten för beräkningarna är att ersättningen ska stödja en hög kvalitet i tjänsten och att den ska möjliggöra en fortsatt mångfald av anordnare.

De ursprungliga beräkningarna utgår ifrån den modell, som beskrivs i skriften *Val av ersättningsmodell och beräkning av ersättningsnivå*, utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting. Modellen och en vägledning har tagits fram av Per Törnvall och Fredrik Eklund. Modellen för beräkning av ersättning inom hemtjänst ("räknnesnurran") har använts av ett stort antal kommuner, vilket ökar möjligheterna till jämförelser.

Deltagarna i referensgrupperna med anordnare bidrog generöst med relativt omfattande beräkningar. Dessa vägdes samman med resultat från andra kommuner.

4.4.2.1 Nuvarande ersättning 2014

Hemtjänst, omvårdnad

<i>Kommunal anordnare, kr/timme</i>			<i>Privat anordnare, kr/timme</i>		
Dag mån-fre 7³⁰-19	Kväll mån-tors 19-22³⁰	Helg fre 19-22³⁰ lör-sön 7³⁰- 22³⁰	Dag mån-fre 7³⁰-19	Kväll mån-tors 19-22³⁰	Helg fre 19-22³⁰ lör-sön 7³⁰-22³⁰
322	356	406	340	375	427

Hemtjänst, service

<i>Kommunal anordnare, kr/timme</i>	<i>Privat anordnare, kr/timme</i>
Alla tider	Alla tider
270	288

Ledsagning

Kommunal anordnare, kr/timme			Privat anordnare, kr/timme		
Dag mån-fre 7 ³⁰ -19	Kväll mån-tors 19-22 ³⁰	Helg fre 19-22 ³⁰ lör-sön 7 ³⁰ -22 ³⁰	Dag mån-fre 7 ³⁰ -19	Kväll mån-tors 19-22 ³⁰	Helg fre 19-22 ³⁰ lör-sön 7 ³⁰ -22 ³⁰
280	297	325	294	316	342

I ersättningen för ledsagning ingår aktivitetsersättning med 10 kr/timme.

Avlösning

Kommunal anordnare, kr/timme			Privat anordnare, kr/timme		
Dag mån-fre 7 ³⁰ -19	Kväll mån-tors 19-22 ³⁰	Helg fre 19-22 ³⁰ lör-sön 7 ³⁰ -22 ³⁰	Dag mån-fre 7 ³⁰ -19	Kväll mån-tors 19-22 ³⁰	Helg fre 19-22 ³⁰ lör-sön 7 ³⁰ -22 ³⁰
269	286	313	284	304	332

4.4.2.2 Anordnarnas egna beräkningar 2013*Hemtjänst*

Eftersom samtliga anordnare av hemtjänst är privata utgår beräkningarna ifrån kostnader för privat hemtjänst. Sju anordnare bidrog med underlag till beräkning av ersättningen för hemtjänst 2013. De angav sina beräknade kostnader enligt de rubriker som finns i räknesurran. Värdena lades därefter in i denna. De summor detta resulterade i framgår av nedanstående tabell.

Kostnader för hemtjänst 2013	Variation, kr/tim	Median, kr/tim
Summa personalkostnader	169-247	227
Summa övriga kostnader	12-79	33
Summa administrativa kostnader	3-114	42
Totalt, med 25 % kringtid	341-484	355
Totalt, med 29 % kringtid		373

Det finns stora variationer i underlagen från anordnarna. Utredningen har därför vägt in andra underlag och aspekter och jämfört med hur det ser ut i andra kommuner.

Ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS

Två anordnare bidrog med fullständiga underlag till beräkning av kostnaden för ledsagarservice och avlösarservice 2013.

Vid en beräkning i räknesurran skulle deras kostnader resultera i en ersättning på 277 kr/tim för en privat anordnare, medan egenregin VSS beräknar sin egen

självkostnad till 339 kr/tim. Att självkostnaden blir så hög för egenregin, beror på höga gemensamma kommunala kostnader. Med en mer rimlig OH-kostnad skulle egenregins självkostnad motsvara den privata anordnarens.

4.4.2.3 Jämförelser med andra kommuner

Sveriges Kommuner och Landsting har publicerat en sammanställning över kommunernas ersättningar för hemtjänst 2013. Den visar att ersättningsnivåerna varierar kraftigt i landets kommuner. Genomsnittet för omvårdnad (privat anordnare, utförd och inrapporterad tid) uppgår till 354 kronor i timmen 2013. Motsvarande genomsnitt för service är 313 kr i timmen. För de 20 kommuner, som har elektroniskt uppmätt tid och en enhetlig timersättning, är genomsnittet 374 kr i timmen 2013.

För ledsagning och avlösning finns det inte någon motsvarande sammanställning. Däremot är det möjligt att ta del av andra kommuners förfrågningsunderlag, som alltid publiceras i Kammarkollegiets Valfrihetswebb. De ersättningar som redovisas här avser privata anordnare 2012.

Bland Stockholmskommuner, som har en enhetlig timersättning, ligger genomsnittet 2012 på 265 kronor per timme för avlösarservice enligt LSS, med en spridning mellan 240 och 302 kronor.

Genomsnittet 2012 för avlösning enligt SoL är 285 kr per timme, med en spridning mellan 240 och 346 kronor.

Några kommuner har också en förhöjd ersättning för ledsagarservice för ledsagarens omkostnader.

4.4.2.4 Beräkning av ny ersättningsnivå

Beräkningen av ersättningsnivå utgår ifrån att all utförd tid ska omfattas av ersättningen, enligt beskrivningen i föregående avsnitt. Utgångspunkten är också att ersättningen ska basera sig på den lokala verkligheten i Nacka och att täckning ska ges för de krav som beställaren ställer, dvs. att kraven inte ska vara underfinansierade. Beräkningarna utgår ifrån privata anordnarens kostnader.

Personalkostnader

Personalkostnaderna för hemtjänst utgår ifrån en lönenivå på 22 900 kr i månaden 2013. Det är högt räknat jämfört med andra jämförbara kommuner, men nivån är satt så att den ska täcka kostnaderna för en utbildningsnivå motsvarande 70 procent personal med relevant utbildning. En ökning från 50 till 70 procent utbildad personal motsvarar en ökad kostnad på ca 3 kr i timmen.

I förslaget till fortsatta kompetenskrav föreslås en utbildningsnivå på 70 procent personal med relevant utbildning. Förslaget innefattar generösa dispensregler för dem som måste utbilda personalen för att uppnå kraven. Den beräknade lönenivån bör då ge utrymme för de extra kostnader det medför att ha personal i utbildning.

Påslagen för OB-tillägg, sjuk- och semesterersättning samt PO-tillägg är beräknade enligt rekommendationer från Nordic Healthcare Group: OB-tillägg 7,5 %, semester- och sjukersättning 12,5 %, PO-tillägg 39,5 %. Referensgrupperna har inte haft några invändningar kring påslagen.

Personalkostnaderna har beräknats till samma nivå för ledsagarservice och avlösarservice. I dessa fall engageras ofta timanställda, med en lägre grundlön. Samtidigt utförs dessa insatser i hög utsträckning på obekväm arbetstid. Anordnarnas underlag visar att den sammantagna personalkostnaden är jämförbar med nivån för hemtjänst, även om den har beräknats på annat sätt.

Övriga kostnader

I övriga kostnader ingår hyreskostnader, materialkostnader och övriga kostnader, där framför allt bilkostnader är en stor del.

Administrativa kostnader

De administrativa kostnaderna består av kostnader för verksamhetsledning (främst daglig arbetsledning) och förvaltningskostnader för ekonomi, personal och IT. I beräkningarna har lagts in högre kostnader för både verksamhetsledning och IT, jämfört med andra kommuner. Det är en viktig kvalitetsfråga att det finns resurser för att tillgodose behoven av en daglig arbetsledning och det kommer att ställas högre krav på IT när kommunens nya verksamhetssystem Pulsen Combine införs.

Kringtid

Den s.k. kringtiden innehåller all personaltid som inte utförs hos kunden. I denna ingår bl.a. restid, arbetsplatsträffar, möten, kompetensutveckling och dokumentation. Omvärldsanalysen visar att det är vanligt att utredningar föreslår att beräkna kringtiden för hemtjänst till 25 %. Det som skiljer sig åt är att andra kommuner ibland ger ersättning för insatser som ställts in med kort varsel. I förslaget till ersättning har därför kringtiden ökats till 29 %, för att också innefatta dessa insatser.

De två anordnare som har lämnat fullständiga underlag för ledsagarservice och avlösarservice, har angett kringtiden till 1,5 – 2 %. I dessa fall utgår beräkningarna från att det huvudsakligen är personal, som timanställs för varje uppdrag, som utför tjänsterna. För att också ge utrymme för att använda fast anställd personal har kringtiden beräknats till 10 % för ledsagning/ledsagarservice och avlösning/avlösarservice.

Momskompensation

I utredningsdirektiven ingår att utreda momskompensation till privata anordnare.

Verksamheter inom vård, skola och omsorg är undantagna från moms. När kommunen själv producerar omsorgstjänster får den ersättning för ingående moms från Skatteverket. För omsorgstjänster som kommunen köper från privata

anordnare, får kommunen en schablonersättning från Skatteverket på sex procent. Schablonersättningen är den samma för alla tjänster, trots att den faktiska momsen varierar mellan olika slags tjänster.

Vid beräkningar av den faktiska momskostnaden för hemtjänst brukar den anges till mellan en och tre procent. Den vanligaste ersättningen för momskompensation i andra kommuner brukar också ligga inom det intervallet.

Momskompensationen föreslås till två procent, vilket beräknas ligga nära den faktiska momskostnaden. Alla beräkningar utgår ifrån de privata anordnarnas faktiska kostnader, som sedan tidigare innehåller sex procent momskompensation. En minskad momskompensation innebär därför en högre och mer realistisk ersättning till den kommunala anordnaren.

Omkostnadsersättning för ledsagarservice och ledsagning

Sedan tidigare betalar Nacka en omkostnadsersättning på 10 kr i timmen för ledsagning, som ska täcka ledsagarens omkostnader vid utförandet av insatsen. Den kan t.ex. användas till inträden vid aktiviteter och resor som görs tillsammans med kunden. Omkostnader som överstiger den sammanlagda omkostnadsersättningen till anordnaren ska betalas av kunden.

Sedan denna ersättning infördes i Nacka har högsta förvaltningsdomstolen slagit fast att kommunen inte är skyldig att betala för personalens kostnader vid ledsagning. Dessa kostnader ska i så fall betalas av kunden, som vid behov får söka ekonomiskt bistånd för kostnaderna. Enligt referensgrupperna skulle dock ett sådant förfarande försvåra möjligheterna att genomföra aktiviteter.

Förslaget till ersättning innehåller även fortsättningsvis en omkostnadsersättning för ledsagarens omkostnader. Syftet är att ha ett så enkelt förfarande som möjligt för både kund och anordnare.

Överväganden vid den fortsatta översynen 2014

Ersättningsnivån för hemtjänst är uppräknad med 4 % från 370 kr till 385 kr. En viktig anledning är införandet av elektronisk tidsregistrering, som vanligtvis leder till en viss minskning av den utförda tiden. Den beräknade kringtiden för hemtjänst är utökad efter synpunkter från anordnarna. Förslaget gäller för 2014 års prisnivå, med en uppräkning enligt faktisk OPI för 2015.

4.4.2.5 Årlig uppräkning av ersättningen

I nuvarande modell för ersättning till anordnarna ingår att kommunfullmäktige årligen beslutar om ersättningen i november månad.

Konkurrensverkets rapport 2013:1, *Kommunernas valfrihetssystem – med fokus på hemtjänst* rekommenderar kommunerna att koppla ersättningsnivån till någon form av index, med syfte att minska de externa anordnarnas osäkerhet kring den framtida ersättningens storlek.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram omsorgsprisindex (OPI) tillsammans med Vårdföretagarna och Pacta. SKL gör en preliminär beräkning i slutet av året och fastställer den definitiva nivån under innevarande år, vanligtvis i april månad. OPI är avsett att användas vid upphandling av verksamhet. Idag används det vid socialtjänstens LOU-upphandlingar och också av andra kommuner för att räkna upp ersättningar inom kundval.

Referensgrupperna med anordnare har framfört stora önskemål om att ersättningen ska räknas upp enligt ett nationellt fastställt index. Ersättningen blir annars oförutsägbar och upplevs som godtycklig, vilken gör anordnarnas ekonomiska planering omöjlig. Osäkerheten förhindrar även långsiktiga investeringar i personalens kompetens liksom i teknisk utrustning och annat som är kostnadskrävande inledningsvis. Om inte ersättningen kopplas till index finns risken att det regelbundet kommer att krävas en större översyn av ersättningen.

Utredningen föreslår att ersättningen fortsättningsvis räknas om enligt OPI. Den förändrade ersättningen fastställs när den definitiva nivån har publicerats och betalas då ut retroaktivt från årsskiftet.

Detta är ett viktigt förslag för att uppnå långsiktighet i kundvalets förutsättningar. Här kan kommunen inta en fortsatt tätposition i utvecklingen av kundval. Det finns inget skäl för att anordnare av tjänster i hemmen ska ha en sämre förutsägbarhet avseende den framtida ersättningen än anordnare som erbjuder tjänster som upphandlats enligt LOU.

4.4.2.6 Införande av elektronisk tidregistrering

Allt fler kommuner använder någon form av elektronisk tidsregistrering inom hemtjänsten. Flera kommuner har erfarenheter av att den redovisade tiden minskar när den mäts på ett mer exakt sätt och har fått höja ersättningen för att anordnarna ska få fortsatt täckning för sina kostnader. Erfarenheterna visar också att det behövs mycket information, utbildning och support från kommunen vid implementeringen.

Det är dock svårt att dra några säkra slutsatser från andra kommuner, som kan användas för att i förväg ange en eventuellt höjd ersättningsnivå. Troligen har de godkända anordnarna i Nacka redan gjorts stora effektiviseringar.

Utgångspunkten är att införande av tidmätning inte ska ha till syfte att minska kommunens kostnader. Syftet är främst att förenkla hanteringen av tidredovisningen och att samtidigt minska risken för oegentligheter.

För att ge ett säkrare underlag för beräkningarna ställde tre anordnare upp på att under två månader pröva elektronisk tidregistrering, parallellt med den manuella hanteringen. Försöket illustrerar komplexiteten i att implementera elektronisk hantering, då bara en anordnare kunde lämna data av tillräcklig kvalitet. Analysen

av materialet visar att det inte går att dra några säkra slutsatser. En översiktlig uppskattning är att den redovisade tiden minskar med knappt 2 %. Det är också det påslag, som konsulterna från STQM rekommenderar.

4.4.3 Slutsatser och förslag

Förslaget till ersättning föreslås gälla fr.o.m. 2015, men är beräknad för 2014. Fr.o.m. 2015 och därefter årligen föreslås ersättningen justeras enligt OPI (omsorgsprisindex). Samtliga kostnader är beräknade med utgångspunkt från privata anordnare.

De ursprungliga beräkningarna för 2014 gjordes i den räknesnurra, som har publicerats av Sveriges Kommuner och Landsting.

Förslag till beräkning av ny ersättning, privat anordnare

Personalkostnader, kr/tim	240
Genomsnittlig månadslön personal	22 900
Genomsnittligt antal arbetstimmar per månad	160
OB-tillägg, % -andel på grundlönen	7,5
Semester- och sjukersättning, % -andel på grundlönen	12,5
PO-tillägg, % -andel på grundlönen	39,5

Övriga kostnader, kr/tim	22
Totala hyreskostnader, per timme	5
Totala materialkostnader, per timme	2
Övriga kostnader, per timme	15

Administrativa kostnader kr/tim	26
Totala kostnader för verksamhetsledning per timme	20
Total kostnad Förvaltning och IT per timme	6

	<i>Hemtjänst</i>	<i>Ledsagning, SoL, LSS</i>	<i>Avlösning, SoL, LSS</i>
Kringtid, kr/tim	97	27	27
Genomsnittligt påslag för kringtid per timme, %	29	10	10
Omkostnadsersättning för ledsagare kr/tim		10	
Totalt, kr/tim, privat anordnare	385	320	310
Totalt, kr/tim, kommunal anordnare (2 % momskompensation till privata anordnare)	378	314	304
Totalt, kr/tim, kommunal anordnare (6 % momskompensation till privata anordnare)	363	302	392

Beräkningarna utgår ifrån de privata anordnarnas faktiska kostnader, som sedan tidigare innehåller sex procent momskompensation. En minskad momskompen-

sation påverkar därmed endast ersättningen till den kommunala anordnaren. Alternativen anges i ovanstående tabell.

De förenklade ersättningsreglerna beräknas medföra en besparing och ett överskott för både anordnare och kommun. Så stora förenklingar av administrationen som de föreslagna kan enligt Nordic Healthcare Group motsvara en höjd ersättning på cirka 10 kronor per timme för anordnarna.

5 Förslag

Det nuvarande kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning delas upp i två

- Hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt SoL
- Ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning för barn och ungdomar enligt SoL

Enhetlig timersättning införs för respektive insats

- Hemtjänst, med omvårdnad och service
- Ledsagning och ledsagarservice
- Avlösning och avlösarservice

Ersättningen gäller för utförd tid och innefattar allt, förutom ersättning för eventuell dubbelbemanning. Det innebär att ersättningen utgår för utförd tid i antal minuter utan avrundning, att den är enhetlig för dag, kväll och helg, samt att kringtid, omställningstid och inställda insatser ingår.

Förslag till ny ersättning i 2014 års prisnivå

	Hemtjänst	Ledsagning, SoL, LSS	Avlösning SoL, LSS
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

Uppräkning av ersättning

Ersättningen räknas om enligt OPI (omsorgsprisindex) årligen fr.o.m. 2015. Den förändrade ersättningen fastställs när definitiv OPI har publicerats för året och betalas ut retroaktivt från årsskiftet.

Förändrade kompetenskrav för personalen

I kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning ska personalen uppfylla Socialstyrelsens *Allmänna råd om Grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre*, SOSFS 2011:12 (S). Anordnare ska arbeta utifrån Socialstyrelsens *allmänna råd: Värdegrund i socialtjänstens omsorg om äldre*, SOSFS 2012:3. 70 procent av all personal ska ha godkänd utbildning. Det finns övergångsregler med möjlighet att söka dispens för befintliga anordnare.

I kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice ska personalen uppfylla Socialstyrelsens *Allmänna råd hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning*. 90 procent av personalen ska ha godkänd utbildning. Undantag kan göras när kunden har eget förslag på person som ska utföra insatsen.

Anställning av anhöriga

Tydliggörande av vad som gäller vid anställning av anhöriga.

6 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till förändrad ersättning beräknas ge en ökad kostnad på ca 2 miljoner kronor, jämfört med dagens kostnader. Det motsvarar ca 3 kr per hemtjänsttimme, som är den beräknade kostnaden för den föreslagna ökningen av kompetenskraven för personal.

Beroende på förändringar av ersättningsreglerna beräknas utfallet variera något mellan olika anordnare.

7 Bilagor

1. Villkor för att vara godkänd anordnare av hemtjänst, ledsagning och avlösning.
2. Övergångsregler gällande krav på utbildning för personal inom kundval för hemtjänst, ledsagning och avlösning
3. Villkor för att vara godkänd anordnare av ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

Kommunstyrelsen

Reglemente för kommunalt partistöd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreslaget reglemente för kommunalt partistöd.

Sammanfattning

Riksdagen har antagit nya regler för kommunalt partistöd i kommunallagen. Lagändringen börjar gälla mandatperioden 2014-2018. I samband med de nya reglerna måste varje kommun anta egna lokala regler för partistödet. Därför har ett förslag till reglemente partistöd för Nacka tagits fram huvudsakligen utifrån Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) rekommendationer. De största förändringarna blir:

- Det är förtysligat i lagen att partistöd ska användas av partierna för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin.
- Ett parti måste vara representerat i fullmäktige för att få partistöd. Uppfylls inte det betalas inget nytt partistöd ut nästkommande år.
- Varje parti måste årligen redovisa för kommunen vilka ändamål partistödet har använts till. Uppfylls inte redovisningskravet kommer inget nytt partistöd att betalas ut.

Ärendet

Nya regler för kommunalt partistöd i kommunallagen kommer att gälla från och med 15 oktober 2014, det vill säga från mandatperioden 2014-2018. I samband med de nya reglerna måste varje kommun anta egna regler för partistödet för att den nya lagen ska kunna tillämpas fullt ut.

Bakgrunden till de nya reglerna är att det tidigare fanns ett stort utrymme för olika tolkningar av kommunallagen till vilka ändamål partistödet kunde användas. I och med de nya reglerna förtydligas syftet med partistödet och kravet på fullmäktigerepresentation.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 23 september 2014, § 119, att återremittera ärendet för att detta skulle kompletteras med tydligare riktlinjer för hur den nya

lagstiftningen ska tillämpas i Nacka och hur partistödet får användas. Stadsledningskontoret har förtydligat reglementet så att det omfattar vad som ska beslutas på lokal nivå. Kontoret redogör nedan också för vad som avses med partistöd och vad det ska användas för.

Partistödets ändamål

Syftet med det lokala partistödet förtydligas i 2 kap 9 § kommunallagen. I lagen anges nu att det lokala partistödet ska användas av partierna ”*för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin*”. En konsekvens av detta blir att det inte längre går att använda partistödet till politiska sekreterare. Politisk sekreterare definieras i 4 kap 30 § kommunallagen där det anges att kommuner får anställa politiska sekreterare ”*att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet*”. Kommunallagen definieras således vad partistöd respektive stöd i form av politisk sekreterare är för något. Genom att lagstiftaren använder ordet ”*förtroendevalda*” i det sist nämnda lagrummet framgår att stödet ska rikta sig till de personer som är valda till ett uppdrag inom kommunen. Begrepp förtroendevald är definierat i 4 kap 1 § kommunallagen:

”*Med förtroendevalda avses i denna lag ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar samt revisorer.*

Med förtroendevalda avses också ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen, förbundsstyrelsen eller annan nämnd, de beslutande församlingarnas beredningar samt revisorer i ett kommunalförbund.”

I den statliga offentliga utredning, SOU 2012:30, som ligger till grund för lagändringen kan man läsa följande om partistöd.

”*Partistödet ska ses som ett allmänt sambhälletligt stöd för att förbättra partiernas möjlighet att utveckla en aktiv medverkan i opinionsbildningen bland medborgarna och därigenom stärka den kommunala demokratin. Vidare avser stödet bara partiverksamhet som är anknuten till kommunen eller landstinget.¹*”

Att ”stärka partierna i den kommunala demokratin” är något annat än att ”biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet”.

Tydligt krav på representation

Kravet på att ett parti måste vara representerat i fullmäktige för att få partistöd förtydligas. Ett parti är representerat om det fått mandat i fullmäktige och vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen för mandatet. För att behålla representationen under mandatperioden krävs att åtminstone ett av partiets mandat fortsätter att ha en ledamot fastställd. Om ett partis enda fullmäktigledamot avgår under året ska partiet ändå ha rätt att behålla partistödet året ut.

¹ Avsnitt 11.4.1, sidan 325

Utbetalning endast till juridisk person

Partistödet får endast ges till ett parti som är en juridisk person.

Årliga beslut om utbetalning av partistöd

Beslut om utbetalning av kommunalt partistöd ska fattas av fullmäktige minst en gång per år.

Krav på redovisning och granskning

För att kunna få fortsatt utbetalning av det årliga partistödet måste partierna lämna in en redovisning som visar vilka ändamål partistödet har använts till. Fullmäktige ska besluta att mottagare av partistöd ska lämna en skriftlig redovisning, trots att det följer av lagen att sådan måste göras.

En särskild granskare ska utses av partierna som ska granska redovisningen. Granskaren ska intyga att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet har använts. Granskarens rapport ska bifogas redovisningen. Redovisningen ska ske för 1 januari till 31 december och vara inlämnad till kommunen senast den 30 juni året efter att partistödet utbetalades. Om redovisningen inte lämnas in i tid betalas inget nytt partistöd ut.

Kommunallagen ställer dock formella krav på formen av redovisning. I förslaget till reglemente ska kommunstyrelsen sammanställa redovisningarna och granskningsrapporterna i ett ärende och kommunstyrelsen föreslås få rätt att bestämma om grundkrav på redovisningen och granskningsrapporten.

Ekonomiska konsekvenser

Reglementet i sig kommer inte att ge några ekonomiska konsekvenser. De årliga beloppen som utbetalas för partistöd och politisk sekreterare regleras i mål och budget och påverkas inte av att reglementet för partistöd antas.

Bilagor

Förslag till reglemente för kommunalt partistöd.

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Mats Bohman
Administrativ direktör

REGLEMENTE FÖR PARTISTÖD

Förslag

Dokumentets syfte

Reglementet konkretiseringar kommunallagens bestämmelser om partistöd på lokal nivå i Nacka kommun.

Dokumentet gäller för

Partierna representerade i Nacka kommunfullmäktige.

I kommunallagen finns de grundläggande bestämmelserna om kommunalt partistöd. I Nacka kommun ska därutöver följande gälla.

1 § Rätt till partistöd

Partistöd utgår till parti som har representation i kommunfullmäktige och för vilket det finns en vald ledamot som är fastställd enligt 14 kap. vallagen.

2 § Grundstöd och mandatstöd

Partistödet består av ett grundstöd och ett mandatstöd.

Beloppen fastställs årligen av kommunfullmäktige i samband med ärendet om mål och budget för kommande år.

3 § Fördelning av partistöd

Vid fördelningen av partistöd beaktas endast mandat för vilken en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap vallagen.

Om representationen upphör utgår partistöd under resterande del av kalenderår då representationen upphör.

4 § Redovisning och granskning

En mottagare av partistöd årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet har använts för det ändamål som anges i 2 kap 9 § första stycket kommunallagen.

Kommunstyrelsen ska sammanställa redovisningen och den rapport som den särskilda granskaren ska göra enligt 2 kap 11 § andra stycket kommunallagen i ett ärende. Sammanställningen ska göras så att kommunfullmäktige kan ta ställning till utbetalning av partistöd för påföljande år, senast vid sammanträde i november.

Diarienummer	Fastställd/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare

Kommunstyrelsen får anta bestämmelser om grundkrav på redovisningen och granskningsrapporten.

5 § Årlig utbetalning

Partistöd betalas ut årligen i förskott under december efter beslut av kommunfullmäktige. Har redovisning och granskningsrapport enligt 2 kap. 11 § andra stycket kommunallagen inte lämnats in till kommunstyrelsen inom föreskriven tid utbetalas inte något stöd för nästkommande år.

Kommunstyrelsen

Naturreservatet Skuruparken

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 7 kap. miljöbalken förklara Skuruparken som naturreservat enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad september 2014, bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteskrivelse.
2. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 7 kap. miljöbalken utse naturreservatsnämnden som reservatsförvaltare.
3. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bevilja investeringsmedel om 7 miljoner kronor för iståndsättande av naturreservatet Skuruparken under perioden 2015-2017.

Sammanfattning

Området benämnt Skuruparken har stora värden ur natur-, kultur och rekreationssynpunkt. Syftet med att föreslå Skuruparken som naturreservat är att bevara och utveckla områdets värden för rekreation, kulturhistoria och biologisk mångfald.

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett markområde av kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, värda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Kommunfullmäktige antog förslaget till naturreservat Skuruparken 2011-12-12. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som 2013-09-13 upphävde beslutet på grund av formalialfel, främst för brister i hanteringen kring kungörelsedelgivning och föreläggande för mark- och sakägare att yttra sig över förslaget till naturreservat.

Ärendet

Bakgrund

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade 2007-06-13, § 234 följande:

"Förslaget till förordnande av naturreservat Skuruparken skickas, med den ändringen att gränsen i väster flyttas till där den ligger i översiktsplanen, på samråd till föreslagna remmissinstanser, kompletterade med de närmaste bostadsrättsföreningarna."

Samråd genomfördes 2007-07-05 till och 2007-09-30. Förslaget justerades och reviderades med anledning av inkomna remissvar. Gränsen i norr justerades så att Trafikverkets fastighet i norr lämnas utanför reservatet. Föreskrifterna och skötselplanen ändrades så att det framgick att målsättningen på sikt är att minimera antalet stugor inom området. Skötselplanen reviderades också så att större ytor än i remissförslaget kommer att hållas öppna och halvöppna genom gallring, slätter eller bete på det sätt som var fallet i den engelska landskapsparken på 1700-talet. Parkens kulturhistoriska värde har på ett tydligare sätt lyfts fram i kartor och texter.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade den 22 september 2010 att nytt samråd skulle genomföras med berörda mark- och stugägare med anledning av de förändringar som gjorts i förslaget. Detta samråd genomfördes 2010-10-11 - 2010-11-08. Sju sakägare samt fem övriga organisationer inkom med yttranden som ledde till omarbetning. Det omarbetade förslaget översändes därefter till den då nyinrättade naturreservatsnämnden för yttrande. Naturreservatsnämnden beslutade 2011-10-12 att tillstyrka bildandet.

Kommunfullmäktige i Nacka antog förslaget till naturreservat 2011-12-12. Detta beslut överklagades till länsstyrelsen. 2013-09-13 varefter länsstyrelsen beslutade att upphäva naturreservatet på grund av formaliafel, främst för brister i hanteringen kring kungörelsedelgivning och föreläggande för mark- och sakägare att yttra sig över förslaget till naturreservat.

Kommunstyrelsen beslutade 2013-09-30 dels att inte överklaga länsstyrelsens upphävande av naturreservatet och dels att uppdra till naturreservatsnämnden att omedelbart återuppta ärendet med att inrätta naturreservatet. Eftersom formaliafelen rörde hanteringen kring kungörelsedelgivningen och föreläggandet för mark- och sakägare att yttra sig över förslaget beslöt naturreservatsnämnden i oktober 2013 att nytt samråd skulle ske utifrån samma reservatshandlingar som antogs av kommunfullmäktige i december 2011. Samråd genomfördes under perioden 2013-11-01 till 2014-01-14.

Efter att synpunkter inkommit och sammanställts justerades förslaget. Förändringarna utgick främst från länsstyrelsens yttrande och bland annat togs målformuleringen om att antalet stugor på sikt ska minimeras bort. Föreskrifterna förtydligades vad gäller förbud mot uppförande av byggnader och anläggningar och de intrång som skötselplanen innebär för mark- och stugägare. Förbudet mot ridning inom reservatet togs bort då naturreservats-

nämnden 2014-03-12 fastställde att nämndens uppfattning är att allemansrätten ger ryttare både ansvar och skyldigheter och ytterligare restriktioner inte är nödvändiga i nuläget. Föreskrifterna som sådana justerades inte till den nya standard för reservatsföreskrifter som är under framtagande i Nacka kommun. Detta eftersom förslaget framtogs innan dessa fanns och flera samråd redan har hållits. I förslaget justerades även reservatsgränsen något i den västra delen för att bättre överensstämma med intilliggande plangränsor och det har angivits att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för utbyggnad av framtida Skurubro eller tunnelbana. I övrigt gjordes mindre redaktionella ändringar.

Eftersom justeringar som gjordes i förslaget efter samrådet berörde markägaren och andra sakägare (stugägarna) beslöt naturreservatsnämnden den 10 april 2014 att förelägga JM AB som markägare till området benämnt Skuruparken och ägarna till stugor i området att senast 2014-06-15 yttra sig över de ändringar som angavs i förslag till naturreservat Skuruparken enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad april 2014. Nämnden beslöt även att föreläggandet att yttra sig över förslaget skulle delges genom kungörelsedelgivning då antalet sakägare är många och alla inte kända av kommunen samt att förslaget till naturreservat skulle hållas tillgängligt 2014-04-29 till 2014-06-15 i biblioteket i Nacka Forum samt i utställningshallen i Nacka stadshus.

Efter att synpunkter inkommit och sammanställts har förslaget justerats. Ändringarna består främst av förtydligande av vissa föreskrifter såsom A2 vad gäller standardhöjning samt att normalt underhåll av befintliga byggnader och anläggningar får utföras. Även A7 har förtydligats vad gäller förbud att plantera hindrande vegetation. C7 har också förtydligats till att gälla yrkesmässig varutransport för naturreservatets ändamål. I övrigt har mindre redaktionella ändringar gjorts.

Naturreservatsnämnden föreslår i sitt beslut den 17 september 2014 § 59 kommunfullmäktige att med stöd av 7 kap. miljöbalken förklara Skuruparken som naturreservat enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad september 2014. Naturreservatsnämnden beslutade för egen del att, på sidan 18 i Föreskrifter, avgränsning och skötselplan för Skuruparken daterad september 2014, längst ned i sista stycket under rubriken Stugbebyggelse, lägga till meningen ”Tillämpningen av naturreservatsföreskrifterna påverkas inte av arrendeavtalet”. Naturreservatsnämnden föreslår även att kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. miljöbalken utser naturreservatsnämnden som reservatsförvaltare samt att anta en investeringsbudget om 7 mnkr för iståndsättandet av naturreservatet Skuruparken under perioden 2015-1017.

Ekonomiska konsekvenser

Vissa åtgärder för iståndsättning av naturreservat Skuruparken kommer att medföra kostnader av engångskarakter. En grov uppskattning av kostnaderna för iståndsättning av reservatet med bland annat utmärkning av reservatets gränser, skytning, gångvägar, stigar,

återställning av gräsmark, samt friställning av äldre ekar bedöms uppgå till totalt 7 miljoner kronor under en treårsperiod närmast efter att beslut om inrättande vunnit laga kraft.

Löpande underhåll i form av städning och gallring utmed stigar och i naturmark kommer kontinuerligt att ske. Denna driftskostnad bedöms till cirka 200 tkr per år.

Bilagor

1. Naturreservatet Skuruparken: sammanställning av remissvar och ämnesuppdelning av remissvar.
2. Föreskrifter, avgränsning och skötselplan för naturreservatet Skuruparken, september 2014.
3. Tomtkarta i arrendeavtal som JM tecknat med stugägarna.
4. Protokollsutdrag, naturreservatsnämnden 140917

Elisabeth Hedin
Naturvårdsplanerare
Park- och naturenheten

Dag Björklund
Teknisk direktör

17 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Naturreservatsnämnden

§ 59

NRN 2013/41-265

Naturreservatet Skuruparken

Beslut

1. Naturreservatsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 7 kap. miljöbalken förklara Skuruparken som naturreservat enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad september 2014, bilaga 2.
2. Naturreservatsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 7 kap. miljöbalken utse naturreservatsnämnden som reservatsförvaltare.
3. Naturreservatsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta en investeringsbudget om 7 mnkr för iståndsättande av naturreservatet Skuruparken under perioden 2015-2017.
4. Naturreservatsnämnden beslutar för egen del att, på sidan 18 i Föreskrifter, avgränsning och skötselplan för Skuruparken daterad september 2014, längst ned i sista stycket under rubriken Stugbebyggelse, lägga till meningen ”Tillämpningen av naturreservatsföreskrifterna påverkas inte av arrendeavtalet”.

Ärendet

Kommunfullmäktige antog förslaget till naturreservat Skuruparken 2011-12-12. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som 2013-09-13 upphävde beslutet på grund av formaliafel, främst för brister i hanteringen kring kungörelsedelgivning och föreläggande för mark- och sakägare att yttra sig över förslaget till naturreservat.

Kommunstyrelsen beslöt 2013-09-30 att återuppta ärendet om att inrätta naturreservatet och i oktober 2013 beslöt naturreservatsnämnden att nytt samråd skulle ske utifrån samma reservatshandlingar som antogs av kommunfullmäktige i december 2011. Samråd genomfördes under perioden 2013-11-01 till 2014-01-14.

Efter att synpunkter inkommit och sammanställts justerades förslaget. Förändringar skedde främst utifrån länsstyrelsens yttrande. Gränsen justerades något i den västra delen för att bättre överensstämma med intilliggande plangränsor och det har angivits att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för utbyggnad av framtida Skurubro eller tunnelbana. Eftersom justeringarna efter samrådet berörde markägaren och andra sakägare (stugägarna) förelade naturreservatsnämnden den 2014-04-10 dessa att yttra sig över ändringarna. Samrådet genomfördes 2014-04-29 till 2014-06-15.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

17 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Naturreservatsnämnden

Efter att synpunkter inkommit och sammanställts har förslaget justerats. Ändringarna består främst av förtydligande av vissa föreskrifter såsom A2 vad gäller standardhöjning samt att normalt underhåll av befintliga byggnader och anläggningar får utföras. Även A7 har förtydligats vad gäller förbud att plantera hindrande vegetation. C7 har också förtydligats till att gälla yrkesmässig varutransport för naturreservatets ändamål. I övrigt har mindre redaktionella ändringar gjorts.

Handlingar i ärendet

Park- och naturenhetens tjänsteskrivelse den 9 september 2014

1. Naturreservatet Skuruparken: sammanställning av remissvar och ämnesuppdelning av remissvar.
2. Föreskrifter, avgränsning och skötselplan för naturreservatet Skuruparken, september 2014.
3. Tomtkarta i arrendeavtal som JM tecknat med stugägarna.

Yrkanden

Peter Zethraeus (M) yrkade med instämmande av Björn Strehlenert (C) och Marithe Eriksson (KD) bifall till park- och naturenhetens förslag med tillägget att, på sidan 18 i *Föreskrifter – Avgränsning – Skötselplan för Skuruparken* daterad september 2014, längst ned i sista stycket under rubriken Stugbebyggelse, lägga till meningen ”Tillämpningen av naturreservatsföreskrifterna påverkas inte av arrendeavtalet”.

Beslutsgång

Naturreservatsnämnden beslutade i enlighet med Peter Zethraeus yrkande.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

Naturreservatet Skuruparken, sammanställning och ämnesuppdelning av remissvar

Sammanfattning av samrådsprocess

Ett första samråd för Naturreservatet Skuruparken genomfördes i juni 2007. Efter att inkomna synpunkter sammanställts och utvärderats så framtogs ett omarbetat förslag.

Det omarbetade förslaget sändes ut på nytt samråd till berörda mark- och stugägare i september 2010.

Förslaget omarbetades åter efter inkomna synpunkter och i december 2011 antogs efter ytterligare justeringar förslaget av Kommunfullmäktige.

Beslutet överklagades till länsstyrelsen som pga formaliafel upphävdé beslutet. Ett nytt samråd genomfördes därför under tiden 20131101-20140114.

Efter samrådet bearbetades förslaget åter och ett nytt förslag togs fram. Föreändringarna i förslaget bedömdes vara så stora att förslaget åter ställdes ut under tiden 20140429-20140615. JM som markägare och områdets stugägare förelades att yttra sig.

Tidigare samråd

Samråd 2007

Vid samrådet inkom 34 yttranden. 6 instanser hade inget att erinra mot förslaget. 3 instanser var tydligt negativa till reservatsbildning och 21 instanser var tydligt positiva.

Efter sammanställning av remissvar så justerades förslaget till naturreservat genom att dess utbredning i norr minskades så att mark för vägreservat hamnade utanför reservatsgränsen. Förslaget kompletterades också på sådant sätt att områdets kulturhistoriska värden tydligare lyftes fram i text och bild. Likaså förtydligades att området stugor skulle avvecklas, förutom stugor av stort kulturhistoriskt värde som kunde flyttas till lämplig plats. Skötselplanen justerades så att vissa områden skulle ges en större öppenhet och så att de kulturhistoriska spåren skulle kunna tydliggöras bättre. I övrigt gjordes redaktionella föreändringar och förtydliganden i förslaget.

Samråd 2010

Vid samrådet inkom 7 yttranden från sakägare samt 4 övriga yttranden. En sammanställning gjordes gällande yttranden från sakägare. 2 instanser hade inget att erinra mot förslaget. 2 instanser var tydligt negativa till reservatsbildning och ingen instans var tydligt positiv. Av övriga yttranden var 4 tydligt positiva.

Efter sammanställning av remissvar justerades förslaget till naturreservat på ett sådant sätt att tidigare text om att stugor för privat nyttjande inte fick inrymmas inom reservatet till att dessa på sikt ska komma att minimeras.

Samråd 2014 januari

Vid samrådet inkom 19 yttranden. Av dessa var 5 remissinstanser tydligt positiva till reservatsbildning och 1 instans var tydligt negativ. Förslaget förändrades främst utifrån länsstyrelsens yttrande. Bl a ändrades den tidigare målformuleringen om att antalet stugor på sikt ska minimeras och denna målformulering togs bort. Föreskrifterna förtydligades vad gällde förbud mot uppförande av byggnader och anläggningar samt gällande intrång som skötselplanen innebär för mark- och stugägare. Gränsen justerades något i den västra delen för att bättre överensstämma med intilliggande plangränsar och föreskrifterna förtydligades så att de inte ska utgöra hinder för utbyggnad av framtida Skurubro eller tunnelbana.

Sammanställning samråd juni 2014

Naturreservatsnämnden beslutade 20140422 att förelägga JM AB som markägare samt ägarna till stugor i området att yttra sig över det omgjorda förslaget. Båda instanserna har inkommitt med yttranden- stugägarna i ett gemensamt yttrande genom Skuruparkens Stugägareförening. Utöver dessa yttranden från sakägare har 14 övriga yttranden inkommitt.

Sammanställning av synpunkter från sakägare:

JM AB

Skuruparkens stugägareförening (svarar genom fullmakt för 55 stugägare)

Motsätter sig reservat

JM Motsätter sig bildandet av reservatet. Menar att det skydd som finns idag i form av strandskydd och detaljplanelagd natur- och parkmark är starkt och det därmed inte föreligger behov av att instifta naturreservat. Önskemålen beträffande bevarande och utveckling av kulturhistoriska värden, rekreation och biologisk mångfald går att uppfylla genom andra åtgärder än reservatsbildning där såväl fastighetsägarens som arrendatorernas rättigheter beaktas.

Reservatets föreskrifter

JM Föreslagna föreskrifter tar inte hänsyn till befintliga bostadsarrenden och tydligt ställningstagande saknas med avseende på dessa. Otydlighet föreligger med avseende på stugornas bestånd. Det framgår inte om marken ska friställas från stugorna och om bostadsarrenden ska upplösas.

Skuruparkens stugägareförening Ser mycket positivt på att förslaget i mycket följer Länsstyrelsens och stugägarnas tidigare invändningar. De arrendeavtal som tecknats med stugägarna kan komma att juridiskt strida mot reservatsbestämmelserna. Till avtalet hör en av lantmätare utmätt och godkänd tomt på 300 kvm per fastighet. Karta bifogas. Tomt ska enligt arrendeavtal hållas i skick. I arrendeavtalet har stugägare skyldighet att underhålla sin stuga, om så inte sker kan jordägaren göra detta på arrendatorns bekostnad. I reservatsföreskrifterna står att standardhöjning inte är tillåten. Gränsen mellan reparation/underhåll och standardhöjning är oklar. Ett antal stugor har sedan decennier enkla avlopp, vissa har murad spis och skorsten. Finns även befintlig anläggning för sommarvatten och latriner och soptunnor som sköts av förening och markägare gemensamt. Måste lösas genom t.ex. servitut. Får befintliga anläggningar vara kvar? Arrendator är också skyldig att vid brand återuppföra byggnad. Det rimmar inte med reservatets byggnadsförbud. Övriga obesvarade frågor är föreskrifter gällande grillning, tältförbud samt utseendet på parkmöbler för stugägarna.

Kommentarer:

Förslaget redovisar tydligt med att stugorna finns inom området. Föreskrifterna förtydligas med avseende på vad som menas med standardhöjning och en skrivning om att underhåll är tillåtet införs. Några av kommunen godkända avlopp finns idag inte inom området. Iordningställande av avlopp är en standardhöjning och får därmed enligt föreskrifter inte utföras. Eventuella servitut för latrin, sommarvatten och sophantering tecknas inte med kommunen som inte är fastighetsägare inom området. Föreskrifter för grillning samt förbud mot tältning gäller för alla inom reservatet. Skrivning om parkmöbler gäller möbler för allmänhet som reservatsförvaltare iordningställer.

Beslut och process

JM JMs inställning är att beslutet om inrättande av naturreservat inte skett utifrån miljöbalken utan från politiska ställningstaganden. Proportionaliteten och avvägningen mot äganderätten kränks. Nacka kommun har i förslaget inte beaktat vare sig JMs äganderätt eller arrendatorernas rättigheter och de inskränkningar som ett naturreservat innebär mot det allmännas intresse av ett naturreservat. JMs fastighetsinnehav blir vid reservatsbildning onyttigt.

Kommentarer:

Kommunen anser inte att avvägningen mot äganderätten medför kränkning av den samma.

Stugorna

JM Vid beskrivning av utvecklingen i zon 1 och 2 framstår det som om stugorna inte kommer att ha någon plats i landskapet men det går inte att utläsa hur beståndet ska hanteras. Otydligheten måste vara medveten. Föreskrifterna är utformade så att åtgärder för underhåll och förbättring av stugor förbjuds. Föreskrifterna utformning kommer att leda till förfall och synes ta sikte på att begränsa användningen så att det inte är attraktivt att nyttja arrendeställena. Frågan är om utformningen är ett led i att låta området självdö och bana väg för låga ersättningsnivåer vid framtida inlösensförfarande.

Skuruparkens stugägareförening Stugornas plats och framtid nämns bara under avsnitt stugbebyggelse och felaktigheter finns i historiebeskrivningen. Stugägareföreningen är inte intresserade av att Skuruparken blir ett reguljärt sommarstugeområde, i arrendeavtalet står att stugorna ska vara av enkel kolonistugekaraktär.

Kommentarer:

Förslaget beskriver tydligt att stugorna finns inom området. Föreskrifterna förtydligas med avseende på vad som menas med standardhöjning och en skrivning om att underhåll är tillåtet införs. Historiebeskrivningen av stugorna bygger på bedömning utförd av antikvarie 2013 och får ses som översiktlig.

Kulturhistoria, engelsk landskapspark

JM Utvecklingen med belysning, vägar och byggnader rimmar illa med kommunens önskan om bevarande av områdets kulturvärde som landskapspark.

Skuruparkens stugägareförening Anser inte att det finns historiska belägg för att den engelska parken har funnits. Skötselplanens anvisningar för tankarna till hårt tuktad park som den unika Skuruparken inte skulle vinna på.

Kommentarer:

Vissa kriterier med avseende på säkerhet och trygghet måste uppfyllas och den landskapspark som återskapas kommer därför även att innefatta moderna inslag som t.ex belysning. Skötselplanen beskriver gallringar och röjningar och större öppenhet i landskapet, några tuktningar av vegetation föreskrivs inte.

Rekreation och friluftsliv

Skuruparkens stugägareförening Nackaborna kommer att bli besvikna om de stigar och vägar som finns i reservatsförslaget är de enda som ska finnas. Skuruparken rymmer idag ett långt större nät av vedertagna gångvägar och stigar. Underhåll i form av vinterunderhåll, plogging, sandning mm är inte klarlagt.

Kommentarer:

Det finns ingen tanke på att försöka få bort det nät av spontana stigar som finns inom området. De stråk som redovisas i skötselplanen är de av stor betydelse och de gångvägar som visas är de där man planerar att höja standarden för bättre framkomlighet. Reservatsförvaltare kommer att stå för det underhåll som beskrivs i skötselplanen, på de vägar och stigar som där visas.

Kommunikation och teknisk försörjning

Skuruparkens stugägareförening Förstår att det inte går att kombinera bilkörning med naturreservatet. Positiva till förbud mot motorfordon, vill dock ha bom med kodlås så att transporter för färdtjänst, byggnadsmaterial, servicefordon mm kan nå stugorna.

Kommentarer:

Föreskrift C7 justeras så att yrkesmässig varutransport för naturreservatets ändamål får ske i zon 2.

Övrigt

Skuruparkens stugägareförening Vill veta i vilket avseende Nacka kommun anlitat Gunilla Ingmar som del i arbetet med reservatet. Förslaget redovisar inte budget för iordningställande eller framtida skötsel av reservatet. Ett projekt i mångmiljonklassen som ska gå till omröstning i fullmäktige utan ett ord om detta torde vara tämligen unikt. Föreningen deltar gärna i skötseln av det framtida naturreservatet.

Kommentarer:

Synpunkterna gäller inte önskade revideringar av det framtagna förslaget.

Sammanställning av synpunkter från övriga:

Boo Miljö- och Naturvänner

Bouleau Lies, Lyrner Per-Johan m.fl. grannar på Tranvägen 2 och 4

BRF Saltängen

BRF Skuruäng

Bråvander Lars-Gunnar

Förbundet för Ekoparken

Nacka Hembygdsförening

Nackalistan

Nacka Miljövårdsråd

Naturskyddsföreningen Nacka

Saltsjö Duvnäs Fastighetsägareförening
 Skuruparkens Vänner
 Skuru Villaförening
 Svenska Turistföreningen

Reservatets syfte, målformulering, intresseprövning

Boo miljö- och naturvänner Anser att kommunen ska hålla fast vid skrivningen om minimering av antalet stugor och att frågan om dess framtid måste lösas i detalj.

Bouleau Lies, Lyrner Per-Johan m.fl. grannar på Tranvägen 2 och 4

Det allmänna intresset väger definitivt tyngre än det privata.

BRF Saltängen Motsätter sig starkt de förslagna nya formuleringarna. Den ytterligare remitteringen var baserad på ren formalia varför ingen orsak eller rättslig grund finns för det nya förslaget.

BRF Skuruäng Ställer sig mycket frågande till att målformuleringen om att stugorna ska minimeras har tagits bort. Kan inte se att länsstyrelsens yttrande föranleder att målet ska strykas. Deras formulering om att en avveckling bör regleras i föreskrifterna kan ses som ett bevis för att kommunen har all rätt att besluta om avveckling. Anser att målformuleringen ska lyda som i det tidigare reservatsförslaget. Det är viktigt att texten framhåller grundtanke med reservatet, nämligen att allmänintresset i detta fall väger många gånger tyngre än markägarens och de enskilda stugägarnas intressen.

Nackalistan Ställer sig frågande till varför målformuleringen om att antalet stugor på sikt ska minimeras har tagits bort. Kan inte se att länsstyrelsens yttrande på något sätt föranleder Nacka kommun att stryka målet att på sikt minimera stugorna. Även om länsstyrelsen är tveksam till stugornas negativa påverkan på rekreativiteten betyder inte det att kommunen inte kan stå fast vid tidigare målformuleringsområdet som då fick kompakt stöd av remissinstanserna. Menar att länsstyrelsen gör en felaktig bedömning i frågan. Anser att målformuleringen ska lyda som i tidigare förslag. Allmänintresset väger i detta fall klart tyngre än markägarens och stugägarnas intressen. Ändringen av text om syftet med reservatet är oroande och förvånande då den är mycket mildare än formuleringen ang. privatisering av mark. Kan inte se att något i yttrandet från länsstyrelsen gör att man inte kan ha en skarp formulering.

Nacka Miljövårdsråd Vill ha kvar den tidigare skrivningen ”aktiviteter och inslag som innebär privatisering av mark och som därmed minskar det allmänna rekreativiteten får dock inte inrymmas i reservatet” istället för den nya skrivningen ”det är av vikt att främja och utveckla tillgängligheten för allmänheten i området”. Vill under intresseprövning att stycket i sin helhet ska lyda som i förslaget daterad nov 2013 med en minimering av antalet privata stugor på sikt.

Naturskyddsföreningen i Nacka Ställer sig frågande till varför målformuleringen om att antalet stugor på sikt ska minimeras har tagits bort. Kan inte se att länsstyrelsens yttrande på något sätt föranleder Nacka kommun att stryka målet att på sikt minimera stugorna. Även om länsstyrelsen är tveksam till stugornas negativa påverkan på

rekreationsvärdet betyder inte det att kommunen inte kan stå fast vid tidigare målformulering som då fick kompakt stöd av remissinstanserna. Menar att länsstyrelsen gör en felaktig bedömning i frågan. Anser att målformuleringen ska lyda som i tidigare förslag. Allmänintresset väger i detta fall klart tyngre än markägarens och de enskilda stugägarnas intressen. Förvånande och oroande att syftet har ändrats till en mycket mildare formulering ang. privatisering av mark. Ser inte att något i länsstyrelsens yttrande gör att man inte kan ha en skarp formulering om att inte tillåta privatisering.

Skuru Villaförening I ett naturreservat måste allmänintresset och tillgänglighet prioriteras högre än enskild stugägare/ arrendators intressen. Återgå till tidigare beslutad inriktning att minimera antalet stugor på sikt.

Skuruparkens Vänner Anser att en slagsida uppstått för de enskilda intressena. Anser det vara mycket märkligt att naturreservatsnämnden bytt standpunkt från kommunfullmäktiges beslut dec 2011 då inga nya fakta inkommit i länsstyrelsens samrådsyttrande. Det är ett uppenbart allmänintresse att det inte ska finnas någon privat bebyggelse i Skuruparken. Allmänintresset väger klart tyngre än markägares och stugägares enskilda intressen. Vill att följande text infogas: ”Målsättningen är därför att privatiseringen av mark inte ska förekomma inom reservatet, då den minskar det allmänna rekreationsvärdet”.

Svenska turistföreningen Stöder bildandet av reservatet. Förväntar sig att JM inser att loppet är kört och att de inte försenar reservatet genom ett överklagande.

Kommentar:

Kommunen vidmakthåller sin tolkning av länsstyrelsens yttrande vid samrådet som avslutades i januari 2014 och de omformuleringar som gjorts i förslaget med utgångspunkt av detta.

Samrådsprocessen

Nackalistan Det har formulerats att samrådet är begränsat och att nytt samråd genomförs med JM och ägarna till stugor inom området. Detta är olyckligt då ändringarna är så stora och viktiga att ett naturligt samrådsförfarande borde varit det naturliga valet.

Naturskyddsföreningen i Nacka Det har formulerats att samrådet är begränsat och att nytt samråd genomförs med JM och ägarna till stugor inom området. Detta är olyckligt då ändringarna är så stora och viktiga att ett naturligt samrådsförfarande borde varit det naturliga valet.

Kommentar:

Hanteringen av samrådet följer det regelverk som finns för det samma i FOM samt MB.

Rekreationsvärde

Saltsjö- Duvnäs Fastighetsägareförening

Nacka kommun arbetar vidare med reservatsbildningen. Området är ett viktigt rekreativt område för alla i Saltsjö- Duvnäs. Spelar en central roll såväl för mindre som större barn. Använts flitigt av intilliggande skolor och förskolor. Det är av största vikt att parken känns trygg och säker, även kvällstid. Önskar att stigen förbättras så att det går att promenera med barnvagn och att det finns lämplig belysning. Av största vikt att parken vårdas. Om den tillåts växa igen och bli skräpig bidrar detta till en förslumning som inte är acceptabel.

Ställer sig fortsatt positiva till att

Kommentar:

Ett säkrare och tryggare område beskrivs i skötselplanen, där vissa stråk ges belysning, där en upprustning av gångstråk planeras och där vegetation kommer att gallras.

Stugorna

Boo miljö- och naturvänner

Helt klart att stugorna inkräktar kraftigt både på allmänhetens tillgänglighet och på rekreativiteten och att ett naturreservat förutsätter en minimering av stugor. Delar inte kommunens tolkning av länsstyrelsens yttrande. Svårt att förstå kommunens målsättning med stugorna i remissförslaget. Stort tolkningsutrymme finns för att stugorna blir kvar. Områdets karaktär som stugområde permanentas alltmer samtidigt som bygglov och detaljplan saknas och strandskydd gäller. Kommunen säger sig inte kunna hindra avtalsskrivning genom rättsliga åtgärder, högen av anmälningar mot svartbyggen och avtalstecknande växer. En juridisk härva som blir allt snärigare.

Bouleau Lies, Lyrner Per-Johan m.fl. grannar på Tranvägen 2 och 4

Privatiseringen av tomter är bekymmersam. Dispositionsrätten har gjort besökare osäkra om var man får gå och stugägarna mycket aggressivare. Attityden hos stugägare mot övriga besökare har försämrats sedan de fått JMs nya kontrakt. Skrotupplag och högar med byggnadsmaterial är många, avregistrerade bilar misspryder området, de gamla 1700-tals stigarna förstörs av bilspår, stora upplag av grenar och fallna träd ligger i blåsippesbackarna. Den olovliga bilkörsningen leder till osäkerhet för förskolor som besöker området. Kommunens interimsbestämmelser respekteras inte och saboteras av kontrakten. Området är nerskräpat och träd huggs ner. Tomter hålls inte snygga och är en skam för parken. Stugorna innebär intrång i det allmänna och ska avvecklas. Några stugor av kulturhistoriskt intresse kan ev. vara kvar, dock utan tomträtter. Skuruparken ska vara ett naturreservat för naturupplevelser och inget Skansen eller koloniområde med odling. Detta ska tydligt framgå i det omarbetade förslaget. Enstaka bygglovslösa stugor med privata tomträtter ska inte få inskränka på flera tusen besökares behov av ostörda naturupplevelser.

BRF Skuruäng

De utvecklingsplaner som finns för Nacka och Sicklaön gör rekreativiteten i Skuruparken ännu viktigare. Därför är det direkt stötande att kommunen och länsstyrelsen ser mellan fingrarna på utbyggnader, bristande VA-anordningar, arrenden på 15-år liksom att stugor får säljas.

Bråvander Lars-Gunnar Det är absurd att förslaget som nu föreligger tar parti för enskild intressen som uppkommit på senare tid och som dessutom definitivt gått långt utöver de syften som en gång motiverade stugor i området. Syftet var ju att mindre bemedlade som arbetade på sjukhemmet skulle få möjlighet till rekreation i ett attraktivt naturområde. Detta var utan privatisering och för blygsam arrendesumma. Under tiden har dock på eget beväg och utan bygglov byggt ut och tillskansat sig tomter. Det normala vore att riva husen som inte följer plan- och bygglagsbestämmelserna och som är svartbyggen. Att dessa stugägare skulle ha särskild rätt i det område som allmänheten så tydligt värvnat om strider mot all anständighet. JMs agerande är rättsvidrigt och en utredning bör klargöra vilka kopplingar som finns till kommunen som gör att denna tar parti för stugägare och JM i konflikt med de allmänna intressena att bevara natur- och kulturhistoriska värden. Att tro att man kan bevara och utveckla värdena i parken samtidigt som man tillgodoser stugägarnas intressen är absurd. Yrkar på ett beslut som överensstämmer med yttrande från Skuruparkens vänner.

Föreningen för Ekoparken Lösningen med att stugorna kan vara kvar under obestämd tid är synnerligen otillfredsställande. Stugorna har av markägaren använts som hävstång för att komma åt marken för kraftig exploatering och taktiken kommer förmodligen att fortsätta så. Det kulturhistoriska värdet är begränsat till fyra stugor och dessa bör kunna få ett skydd. Områdets värde för omkringboende försämras avsevärt av de många fritidshusen, varav många i eländigt skick, med utvidgade tomtgränser, med parkerade bilar m.m. För att naturreservatet ska få det värde som krävs för att motivera ett skydd måste förslaget arbetas om på denna punkt. Ett tydligt skydd för ett fåtal stugor, övriga bör succesivt avvecklas i takt med att lagligheten prövas.

Nacka Hembygdsförening Anser att det nya förslaget starkt begränsar tillgängligheten till området för allmänheten. Vill att stugornas antal på sikt ska begränsas, utom de av störst kulturellt värde. Kan inte acceptera privatisering av mark runt stugorna, anser att arrendekontrakten måste skrivas om, även med avseende på arrendetid. Hela stranden måste vara allmäntillgänglig.

Nackalistan Stugorna har negativ inverkan på rekreativiteten i Skuruparken. Märkligt att länsstyrelsen ändrar ställningstagande i frågan, detta inger inte förtroende. Vilka organ har lobbat hos länsstyrelsen som föranleder kovändningen? Sicklaön kommer att få många nya invånare i framtiden när Nacka stad växer och områden som Skuruparken blir ännu viktigare för rekreation och avkoppling. Anmärkningsvärt att kommun och länsstyrelse ser mellan fingrarna på utbyggnader, bristande hygienska anordningar av va, arrenden och att stugorna säljs. I reservatsförslaget nämns inte att JM i dec 2012 slöt 15-åriga arrenden med stugägarna. Stugägarna har i avtalet rätt att disponera 300 KVM tomtmark. Vad blir då kvar av allmäntillgänglig mark? Detta kan bara ses som ett sabotageförsök av JM mot reservatsbildningen. Vår uppfattning är att dessa avtal inte kan anses som giltiga gentemot det interimistiska förbudet mot åtgärder som innebär privatisering. Det är mycket anmärkningsvärt att det nya förslaget de facto bekräftar dessa rättsligt tvivelaktiga avtas giltighet. Dessa avtal borde istället prövas hårt av Nacka kommun och ogiltighetsförklaras i de flesta fall. Text om att stugorna är små och enkla är missvisande och ger sken av att de inte har någon påtaglig påverkan på området. Varför man inte har beskrivit stugorna mer ingående och verklighetsanknutet visar på att ärendet nu styrs av

andra, kommersiella krafter och att Nacka kommun går deras ärenden istället för att se till nytta för allmänheten.

Nacka Miljövårdsråd Vill under rubrik stugbebyggelse på sid 18 att endast första stycket ska vara kvar, medan övriga tillagda stycken tas bort med avslutning som tidigare: ”det finns idag bara en ursprunglig vikstuga kvar”. Anser att stugkartan på sid 19 måste tas bort ur förslaget. Anser att stugorna ska bort. Tyvärr har markägaren försökt sabotera detta genom fleråriga arrendekontrakt som avser hus och tomt. Vidare förekommer det svartbyggen i Skuruparken. Det är kommunens skyldighet som tillsyningsmyndighet att ingripa mot åtgärder som strider mot det interimistiska förbudet och skadar det blivande naturreservatet.

Naturskyddsföreningen i Nacka Skuruparken kommer att bli ett ännu viktigare rekreationsområde i framtiden då Nacka stad växer. I förslaget nämns inte att JM slutit 15-åriga arrendekontrakt med stugägarna. Enligt detta har stugägarna rätt att disponera 300 kvm tomt. Vad blir då kvar av den allmäntillgängliga marken? Detta kan bara ses som ett sabotageförsök av JM mot reservatsbildningen. Vår uppfattning är att dessa avtal inte kan anses som giltiga gentemot det interimistiska förbudet mot åtgärder som innebär privatisering. Det är mycket anmärkningsvärt att det nya förslaget de facto bekräftar dessa rättsligt tvivelaktiga avtas giltighet. Dessa avtal borde istället prövas hårt av Nacka kommun. Text om att stugorna är små och enkla är missvisande och ger sken av att de inte har någon påtaglig påverkan på området.

Saltsjö- Duvnäs Fastighetsägareförening Av största vikt att parken känns trygg och säker, även kvällstid. Menar att stugorna inverkar negativt både ut trygghets- och tillgänglighetsaspekten men också att de inkräktar på naturupplevelsen. Hoppas därför på en avveckling av stugorna.

Skuru Villaförening Anser att stugor som genom sin placering utgör hinder för ett rörligt friluftsliv eller menligt inverkar på en naturskön upplevelse måste kunna avvecklas genom expropriation alternativt omlokaliseras till annan plats och vill att detta tydliggörs på lämpligt sätt i naturreservatsförslaget. Orimligt att ha kvar stuga som tronar på bästa utsiktsplatsen eller de 5 stugor som är placerade mellan stranden och strandpromenaden.

Skuruparkens Vänner Anser att stugorna ska avvecklas, förutom ett antal kulturhistoriskt intressanta sådana. Meningen om att antalet privata stugor på sikt ska minimeras måste återinföras i förslaget. Sicklaön urbaniseras i snabb takt och behovet av återhämtning i natur utan oro för att komma för nära stugornas hemfridszoner är stort. Anser att röd text på sid 18 samt stugkartan ska tas bort, det kulturhistoriska utlåtandet bör dock nämnas. Texter om att husen är små och enkla på sid 10 stämmer inte. De är av varierande skicka och storlek. Reservatsförslaget saknar uppgift om de tomter som arrendeavtalet innefattar. Dessa avtal ger rätt att odla, utvidga och bebygga tomt. JMs tecknande av avtal kan inte uppfattas på annat vis än som ett sabotage mot reservatsbildningen. Förväntar sig att kommunen aktivt prövar avtals giltighet mot det interimistiska förbudet. Avtalet är rättsligt tvivelaktiga och ska tas bort från reservatstexten.

Kommentar:

Kommunen vidmakthåller sin tolkning av länsstyrelsens yttrande vid samrådet som avslutades i januari 2014 och de omformuleringer som gjorts i förslaget med utgångspunkt av detta. Föreskrifterna förtydligas med avseende på hur stugorna för underhållas samt med att hägnader, varken byggda eller planterade, får uppföras. På detta sätt kan konflikter inom området med avseende på tillträde och passage minskas. Formulering på sid 10 om att stugorna är små och enkla citerar vad som anges i kommunens översiktsplan.

Övrigt

Skuru Villaförening Vädjar till kommun, JM och stugägareförening att kraftfullt verka för bättre ordning i parken innan naturreservatsföreskrifterna vunnit laga kraft. Strandpromenaden måste rustas upp, ekståndet behöver frihuggas, ängsmarken behöver vårdas. För närvarande finns 13 ärenden registrerade på miljökontor och bygglovsenhet om överträdelser. Dessa måste skyndsamt handläggas.

Skuruparkens Vänner Vädjar till kommun, JM och stugägareförening att kraftfullt verka för bättre ordning i parken innan naturreservatsföreskrifterna vunnit laga kraft. Strandpromenaden måste rustas upp, ekståndet behöver frihuggas, ängsmarken behöver vårdas, bilvrak forslas bort, avskrädeshög i söder avlägsnas, mark runt stugor används för förvaring och upplag. För närvarande finns 13 ärenden registrerade på miljökontor och bygglovsenhet om överträdelser. Dessa måste skyndsamt handläggas.

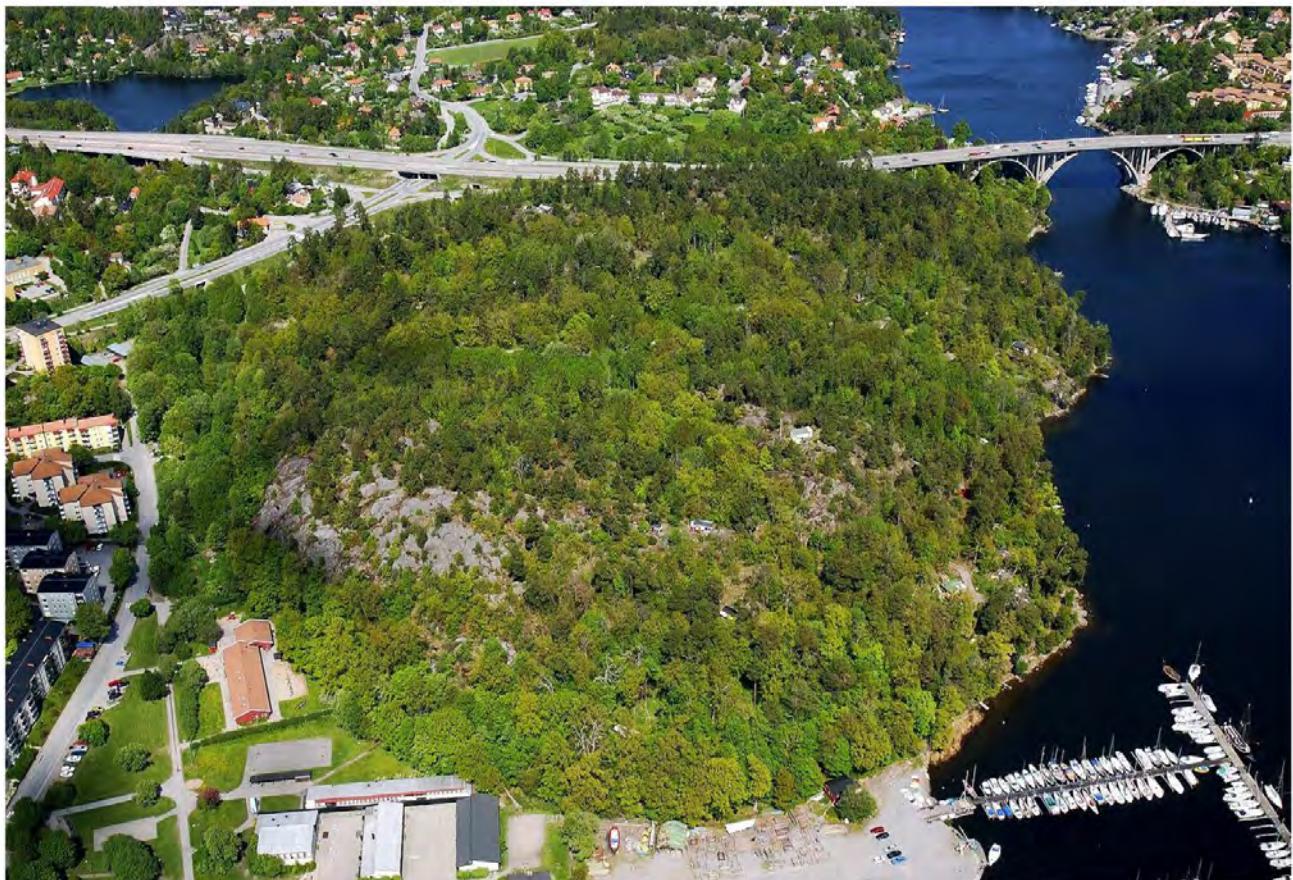
Svenska turistföreningen I Nacka väntar två andra grönområden på reservatsbildning som Nacka åtagit sig att bilda inom ramen för handlingsprogrammet ”Aldrig långt till naturen”, Skarpnäs och en utvidgning av Nyckelviken. Senast 2015 ska dessa reservat vara klara. STF påminner om åtagandet.

Kommentarer:

Synpunkterna gäller inte önskade revideringar av det framtagna förslaget.

Skuruparken

FÖRSLAG TILL BESLUT SEPTEMBER 2014

Naturreservat i Nacka kommun

Föreskrifter - Avgränsning - Skötselplan

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRESKRIFTER OCH AVGRÄNSNING

Förord.....	4
Beslut.....	5
Naturreservatets syfte.....	5
Föreskrifter.....	6
Skötsel och förvaltning.....	8
Skäl för beslut.....	9
Val av skyddsform.....	10
Överensstämmelse med ÖP och DP mm.....	10
Intresseprövning.....	10
Ärendets beredning.....	10
Avgränsning.....	11
Administrativa uppgifter.....	11
Beskrivning.....	11
Kulturhistoriskt värde i engelska landskapsparken..	13
Markanvändning.....	17
Biologiska värden.....	20
Kartmaterial	
Översiktskarta.....	5
Kulturvärdeskarta.....	12
Karta över Skuru promenader 1792.....	14
Ägomätningskarta 1862-1863.....	16
Stugkarta.....	19
Naturvärdeskarta.....	21
Beslutskarta.....	26
Förordnandekarta.....	27
Fastighetskarta.....	28

SKÖTSELPLAN

Hur reservatet ska tryggas.....	30
Särskilda planeringsåtgärder.....	30
Prioriteringar.....	31
Zonering.....	32
Skötselområden.....	32
Anordningar och anläggningar.....	34
Kartmaterial	
Skötselområden.....	36
Skötselplanekarta.....	37

FÖRORD

På kommunstyrelsen uppdrag har Park- och naturenheten tagit fram denna naturreservats-handling. Handlingen har producerats av en konsultgrupp bestående av:
Patrik Tronde, Sven A Hermelin AB, förslagshandling, underlag rekreation och kartor.
Klaus Stritzke, Sven A Hermelin AB, underlag parkhistorik.
Tomas Fasth, Pro Natura, underlag naturvärden.
Åsa Wilke, Wi landskap AB, granskning och redigeringsarbete.

Inom ramen för utredningen har också en fördjupande studie av det historiska landskapet utförts av Gunilla Ingmar, Skuruparken - Det historiska landskapet, 75 sidor, 2007.
En fotodokumentation av stugorna har tagits fram av WSP.

Som underlag har även en av kommunen genomförd förstudie använts, utförd av Elisabeth Rosell, Gisela Tibblin och Åsa Wilke 2004, samt en bedömning av skyddsvärda arrendestugor i Skuruparken, utförd av Johan Aspfors 2013.

Nacka kommun, september 2014.

Omslagsbild Skuruparken, bildkälla Nacka kommun.

BESLUT

Kommunens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar kommunfullmäktige i Nacka kommun den x/x 2014 att förklara det område som anges på beslutskartan som naturreservat. Beslutsmyndigheten har gjort en prövning av reservatets förenlighet med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Reservatets namn ska vara Naturreservatet Skuruparken.

NATURRESERVATETS SYFTE

Syftet med naturreservatet Skuruparkens är att bevara och utveckla områdets värden för kulturhistoria, rekreation och biologisk mångfald.

Det kulturhistoriska värdet består framförallt i områdets historia som engelsk landskapspark och det samverkar till stor del med dagens rekreativsärde.

Rekreativsärdet består främst av lättillgängliga upplevelser av omväxlande natur med stränder och vatten, ädellövträd, kulturmiljöer och äldre barrskog. I vissa delar av reservatet kan anläggningsberoende aktivitet också utgöra en del av rekreativsärdet. Det är av vikt att främja och utveckla tillgängligheten för allmänheten i området.

De biologiska naturvärdena är framförallt knutna till äldre träd och skog med ek och tall.

Översiktskarta

FÖRESKRIFTER

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 § miljöbalken att nedan angivna föreskrifter skall gälla i naturreservatet.

Föreskrifterna gäller inte för reservatsförvaltare eller för arbeten beställda av reservatsförvaltare för åtgärder som framgår av till naturreservatsbeslutet hörande skötselplan.

Föreskrifterna gäller inte för en eventuell framtida utbyggnad av tunnelbana i området. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normal drift och underhåll av väg 222 och inte heller för normal drift och underhåll av en eventuell framtida tunnelbana i området.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Zoner framgår av beslutskarta.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att

- A1. uppföra byggnad, anläggning eller tillbyggnad annat än sådana med tillstånd enligt föreskrift A12.
- A2. genomföra standardhöjningar av befintliga byggnader och anläggningar, till exempel anordna avlopp, annat än sådana med tillstånd enligt föreskrift A12. Normalt underhåll av befintliga byggnader och anläggningar får dock utföras. Med normalt underhåll menas åtgärder som återställer anläggning till tidigare skick.
- A3. använda kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel med undantag av kemisk bekämpning av jättebjörnloka.
- A4. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar.
- A5. anordna störande verksamhet som t.ex. motorbana eller skjutbana.
- A6. anlägga bryggor och hamnar eller att hårdgöra stränder annat än sådana med tillstånd enligt föreskrift A12.
- A7. uppföra staket, stängsel eller andra hägnader samt att plantera hindrande vegetation som motverkar reservatets syfte. Stängsel för betesdjur får dock uppföras.
- A8. ta bort död ved från grova träd. Undantag från gäller för säkerhetsåtgärder i anslutning till kör- och gångvägar, samt för att flytta död ved till annan plats med gamla ekar.
- A9. plantera ut för trakten främmande växt- eller djurarter i mark och vatten.
- A10. skogsplantera öppen mark.
- A11. avverka eller utföra andra skötselåtgärder annat än vad som framgår av skötselplanen.

Inom Zon 1 är det förbjudet och inom zon 2 är det efter tillstånd tillåtet att

- A12. uppföra eller förändra mindre byggnad eller anläggning som är kopplad till syftet med reservatet, till exempel kafé, allmän brygga eller informationscentra.
- A13. anlägga ny ledning i mark, vatten eller luft utöver vad som krävs för åtgärder enligt A12. Framtida naturgasledning får dock anläggas i enhet med kommunens översiktsplan.
- A14. anlägga belysningsanläggning utöver vad som anges på skötselplanekartan.

- A15. anordna upplag inklusive snöupplag annat än i samband med skötsel av området och dess anläggningar.
- A16. förändra områdets permanenta topografi, ytförhållanden eller avrinningsförhållanden, till exempel genom att gräva, spränga, borra, dika, schakta, muddra eller fylla ut.
Återställande av tidigare öppen bäckfåra i väster får dock utföras.
- A17. anlägga bilväg, parkering, gångväg, cykelväg eller ridstig eller asfaltera befintlig grusväg utöver vad som anges på skötselplanekartan. Gångvägar som funnits i den historiska engelska landskapsparken får dock återställas och framtida tunnelbana får anläggas i enlighet med kommunens översiktsplan.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång inom naturreservatet.

För att trygga syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till marken att tåla

- B1. utmärkning av naturreservatets gränser samt uppsättning av informationsskyltar.
- B2. utförande och nyttjande av anläggningar för friluftslivet såsom stigar, vägar och belysning.
- B3. åtgärder i enlighet med fastställd skötselplan såsom röjning av växtlighet, frihuggning av stora träd, slårter och bete.
- B4. uppförande av kafébyggnad och till denna hörande tekniska anläggningar.
- B5. övriga åtgärder och nyttjande av området som framgår av bifogad skötselplan.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att

- C1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar samt att skada vegetation i övrigt genom att t.ex. gräva upp ris, örter, gräs, mossor, larvar eller svampar. Att plocka blommor, bär eller svamp är tillåtet med allemansrättens begränsningar.
- C2. störa och skada djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, fiskar, kräldjur eller groddjur.
- C3. medföra okopplad hund.
- C4. sätta upp skylt, affisch eller dylikt.
- C5. cykla annat än på anlagd väg.
- C6. göra upp eld annat än på anvisad plats eller i medhavd grill.
- C7. framföra motorfordon med undantag av yrkesmässig varutransport för naturreservatets ändamål i zon 2.
- C8. ställa upp eller parkera husvagn.
- C9. tälta.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då förfatningen kungjorts av kommunen. Ordningsföreskrifterna under punkt C gäller omedelbart även om de överklagas, i enlighet med 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken.

Andra föreskrifter som gäller för området

Allemansrätten innebär i korthet att var och en får utnyttja annans mark och vatten för att komma ut och vistas i naturen. Allemansrätten ger rättigheter under ansvar. Huvudregel är 'inte störa – inte förstöra'. Med föreskrifterna inskränks allemansrätten på vissa punkter för att säkerställa reservatets värden. Vissa delar är redan inskränkta av annan lagstiftning som terrängkörningslagen och lokala ordningsföreskrifter och trafikföreskrifter som gäller för Nacka.

Allemansrätten och terrängkörningslagen

Allemansrätten och terrängkörningslagen innebär i korthet följande:

- Det är inte tillåtet att skräpa ned.
- Blommor, bär och svamp, nedfallna grenar och torrt ris får plockas. Fridlysta blommor får inte plockas.
- Jakt och fiske ingår inte i allemansrätten. Alla vilda däggdjur och fåglar är fredade.
- Djurarter som hotas av utrotning är fridlysta, till exempel alla grodor och ormar. Djurens ungar och bon måste lämnas ifred. Att ta fågelägg räknas som jakt och är inte tillåtet.
- Det finns ingen motoriserad allemansrätt. Enligt terrängkörningslagen är det förbjudet att köra bil, MC, moped och andra motordrivna fordon på barmark i terrängen. Det är inte heller tillåtet att köra med motordrivna fordon på enskilda vägar som är avstängda för motortrafik. All naturmark utanför väg, exempelvis park, åker, äng, skog och stränder räknas som terräng. Stigar, vandringsleder och motionsspår är också terräng i lagens mening. Det är inte tillåtet att köra där, även om förbudsskyltar saknas. Generellt undantag från förbjudet gäller för jordbruk, skogsbruk, statlig eller kommunal tjänsteman, skötsel- och anläggningsarbete inom park-, idrotts-, eller friluftsområden samt inom tomt för räddningstjänst, läkare och brandkår. Undantaget gäller om åtgärden ej kan utföras på annat lämpligt sätt.
- Det är tillåtet att ta sig fram till fots, cykla, åka skidor och tillfälligt vistas i naturen om man visar hänsyn och är försiktig.
- Att boda, förtöja båt tillfälligt och gå iland är tillåtet överallt utom vid tomt.

SKÖTSEL OCH FÖRVALTNING

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd fastställer kommunfullmäktige i Nacka kommun tillhörande övergripande skötselplan med huvudsakliga mål, riktlinjer och åtgärder för naturreservatets skötsel och förvaltning. Inom ramen för dessa kan kommunerna fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen. Nacka kommun är förvaltare för naturreservatet.

Organisation av förvaltningen och myndighetsutövningen vid beslutstillfället

Naturreservatsnämnden är förvaltare av reservatet. Tillstånd och dispenser sökta av externa aktörer hanteras av Naturreservatsnämnden. Miljö- och Stadsbyggnadsnämnden är tillsynsmyndighet och hanterar även dispensären inom kommunen.

SKÄL FÖR BESLUT, PRIORITERADE VÄRDEN

Värdefullt helhetslandskap

Området utgör den centrala delen av en historisk engelsk landskapspark från sent 1700-tal. De naturscenerier som gjorde området attraktivt vid den tid då parken planerades och anlades har trots störningar delvis kvar sitt värde. Den utpräglade sprickdalstopografin med stora höjdskillnader ger landskapet kontraster och den historiska markanvändningen med betesdrift har skapat förutsättningar för ekbestånden. De grova äldre träden, framförallt ek och tall, som finns i området utgör det huvudsakliga värdet ur biologisk synpunkt. Flertalet skyddsvärda organismer är beroende av förekomst av död ved. Även upplevelsemässigt är de enskilda träden och de gamla trädbestånden ett av de viktigaste värdena. Skurusundet och dess stränder är av central betydelse för friluftslivet i reservatet eftersom utblickar över vattnet värderas högt.

Förutsättningar för bevarande och utveckling

Förutsättningarna för att bevara de värdefulla träden och säkra en återväxt genom skötselåtgärder är goda. Ett återupprättande av den engelska landskapsparken med omväxlande tallhällmarker, halvöppna hagmarksliknande karakterer, öppna ängslyckor samt framrötning av bergssidor och utsikter gynnar såväl kulturvärden och upplevelsevärden som fortbeståndet av de vidkroniga gamla ekarna. För att riklig förekomst av död ved ska uppfattas positivt av allmänheten krävs att hanteringen planeras väl och att tydlig information sprids om avsikten. Välhävdade kulturmarker är uppskattade av männskor för rekreation och värdefulla för den biologiska mångfalden. Ett landskap som skildrar den historiska markanvändningen ger den lokala kulturhistoriska identiteten ett starkt stöd.

Närnatur, vardagslandskap och utflyktsmål

Området gränsar direkt till bostadsområden och ett av de viktiga värdena är dess funktion som närnatur. Närnatur ger möjlighet till rekreation för befolkningsgrupper med kort räckvidd som barn och äldre. Den har också ett värde genom identifikation med den natur som man bor nära och områdets parkhistorik ger en ytterligare dimension med möjlighet till historisk förankring i sin närmiljö. Skuruparken utgör idag endast i begränsad utsträckning ett utflyktsmål.

Förutsättningar för bevarande och utveckling

Naturreservatet kommer även i fortsättningen att vara tillgängligt för omkringliggande bostadsområden. Områdets attraktionskraft som utflyktsmål kommer att öka genom upprustning av den engelska landskapsparken, förbättrad information om områdets kvalitéer och den eventuella etableringen av ett kafé i området.

VAL AV SKYDDSFORM

Nackas befolkning beräknas öka. Därmed ökar också behovet av attraktiva områden för rekreation. För att kommunens mångfald ska kunna värnas ställs vid utbyggnad krav på hög biologisk och rekreativ värdevärdet i kvarvarande friområden. Att bevara och utveckla de värdefulla natur- och friluftsområdena är därmed en långsiktig fråga av avgörande betydelse för såväl folkhälsa som hållbar utveckling. Reservatsbildning är idag det enda tillgängliga instrumentet för ett långsiktigt skydd.

ÖVERENSTÄMMELSE MED ÖP OCH DP MM

Nackas översiktplan anger att området utgörs i huvudsak av naturmark, delvis bebyggd med små, mycket enkla stugor samt att naturreservatsbildning pågår för området. Naturreservatet bedöms inte stå i strid med stadsplan 38 som reglerar parkmark inom reservatet. Strandskydd gäller för stor del av området. Förslaget överensstämmer med kommunens grönstrukturprogram, som inom området bedömer att det finns regionala naturvärden och att området då gäller upplevelsevärden är en kommunal värdekärna.

INTRESSEPRÖVNING

Inskränkningarna bedöms inte påverka något enskilt eller allmänt intresse i större utsträckning än nödvändigt med hänsyn till skyddsbehovet. Målet är att området i så stor utsträckning som möjligt ska vara allmäntillgängligt. Kommunen har länge haft målsättningen att bevara Skuruparken som ett grönområde vilket har kommit till uttryck i översiktsplaner. Några byggrätter har aldrig reglerats i området och för stor del av området gäller strandskydd. De ytterligare inskränkningar och intrånget i markägarens och övriga sakágarnas rättigheter som föreskrifterna anger bedöms rimliga i förhållande till syftet med naturreservatet.

ÄRENDETS BEREDNING

Förslag till naturreservat har genomgått en bred remissbehandling under tiden 20070705-20070930. Ägare och innehavare av särskild rätt till marken gavs möjlighet att yttra sig över det omarbetade förslaget under tiden 20101011-20101108. Kommunfullmäktige i Nacka antog förslaget till naturreservat 20111212. Detta beslut överklagades till länsstyrelsen. Länsstyrelsen upphävde beslutet om naturreservat på grund av formaliafel, främst för brister i hanteringen kring kungörelsedelgivning och föreläggande för mark- och sakágare att yttra sig över förslaget till naturreservat. Kommunstyrelsen beslutade 20130930 dels att inte överklaga länsstyrelsens upphävande av naturreservatet och dels att uppdra till naturreservatsnämnden att återuppta ärendet med att inrätta naturreservatet. Ett nytt samråd med bred remissbehandling genomfördes därför 20131101-20140114. Förslaget bearbetades efter inkomna synpunkter. Förändringarna bedömdes vara av den omfattning att ett nytt samråd krävdes med mark- och sakágare. Detta har genomförts 20140429-20140615.

AVGRÄNSNING

Området begränsas i norr av Värmdöleden. Det har inte bedömts motiverat att ta med områden norr om leden då sambanden med dessa är svaga. Det område som anges som arbetsområde i Trafikverkets vägplan för ny Skurubro läggs utanför reservatet trots att områdets naturvärden är höga. Detta eftersom det inte bedöms som lämpligt att innefatta en modern vägbro i ett naturreservat. Vägplanen är för närvarande under framtagande. Mindre justeringar av reservatsgränsen i norr kan därför komma att bli aktuella om den färdiga vägplanen fordrar detta. I öster ingår ett smalt vattenområde i Skurusundet i reservatet. Med hänsyn till den relativt intensiva båttrafiken i sundet bedöms ett bredare område vara olämpligt. Söderut begränsas reservatet av ett väletablerat båtuppläggningsområde. I områdets västra del föreslås den mark som ligger utom gällande detaljplaner att innefattas i reservatet, dock inlemmas den parkmark som finns i den norra delen av stadsplan 38.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Benämning	Naturreservatet Skuruparken
Kommun	Nacka
Församling	Nacka
Fastigheter	Del av fastigheterna Sicklaön 73:10, Sicklaön 40:14 och Sicklaön 208:15.
Markägare	Nacka kommun och JM AB
Areal	20,4 ha
Förvaltare	Nacka kommun

BESKRIVNING

Friluftsliv och upplevelsevärden

Området i sin helhet är av värde framförallt för närekreation genom sin lättillgänglighet och omväxlande natur. Nedan beskrivs de viktigaste delvärdena. Beskrivningen ansluter till den typ av värdebeskrivning som används av regionplane- och trafikkontoret.

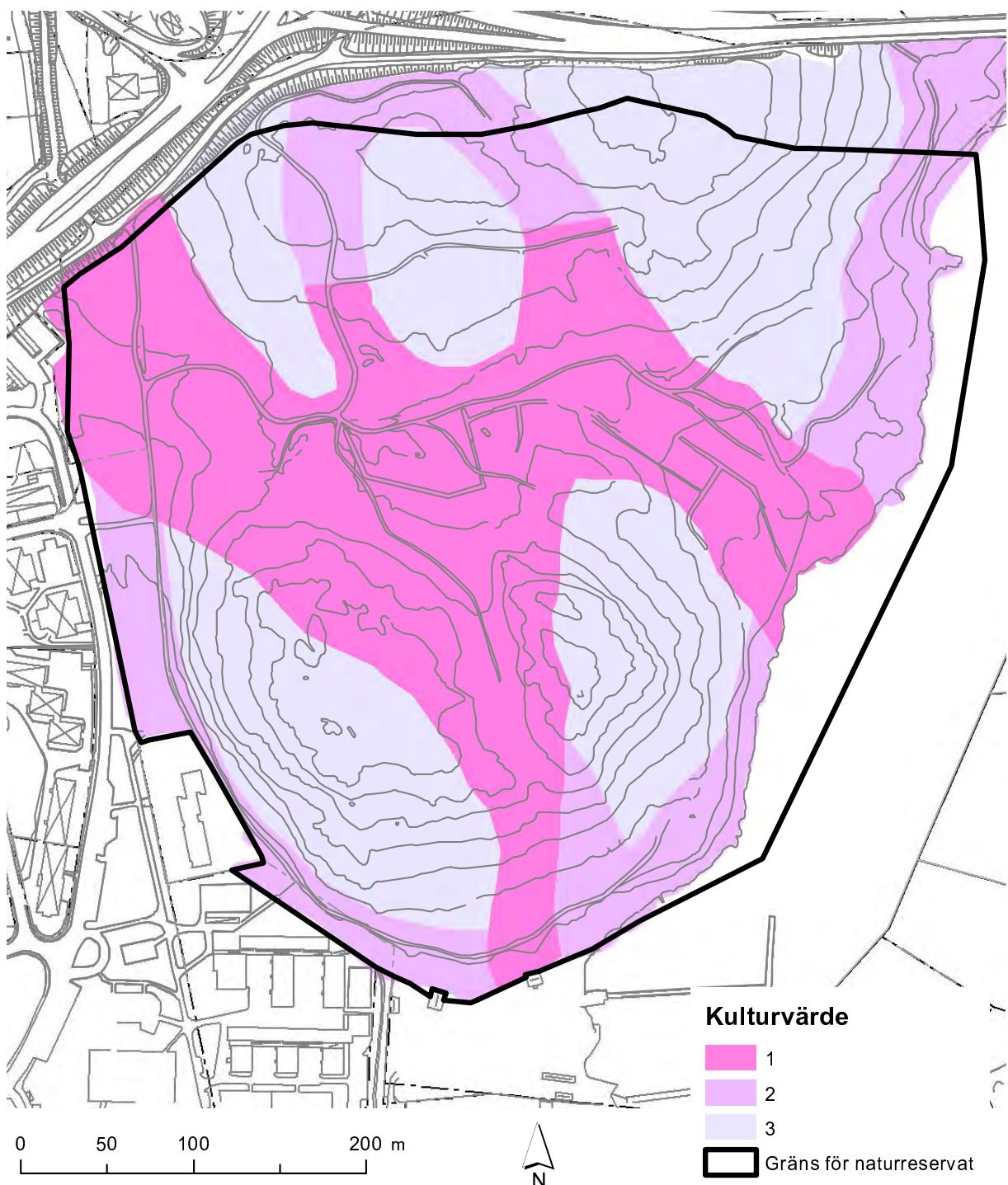
Kulturhistoria

Utöver att vara ett värde i sig själv är också det historiska sammanhanget som den engelska landskapsparken utgör ett viktigt upplevelsevärde. Kännedom om att områdets kvalitéer medvetet utnyttjats och understrukits redan på 1700-talet ger dagens flanör en historisk förankring vilket ger ett besök mervärde. Allmän kännedom om områdets mark- och parkhistorik men framförallt den om den engelska landskapsparken och den för det värdefulla eklandskapet så viktiga betspåverkan bör spridas.

Utblickar och Skurusundets strand

Från bergen har man vacker utsikt över Skurusundet och det omgivande landskapet. Stränder är bland de mest populära rekreationsmiljöerna. Längs Skuruparkens stränder finns populära stigar och platser.

KULTURVÄRDESKARTA

Spännande natur – gamla grova träd

De biotoper som utgör grunden för naturvärdena ger också stora upplevelsevärden. De mäktiga gamla ekarna och tallarna uppskattas även av dem som inte förstår betydelsen av alla de organismer som är knutna till träden.

Service och samvaro – kafé

Om ett kafé byggs så kommer det att medföra ett avsevärt höjt rekreativt värde. Verksamheter knutna till kaféet som t.ex. information, odling och försäljning kan utgöra grunden för att området ska bli ett populärt utflyktsområde.

KULTURHISTORISKT VÄRDE I ENGELSKA LANDSKAPSPARKEN

Skuruparkens kulturhistoriska värde som engelsk landskapspark beror framförallt på att den är representativ och finns relativt väl dokumenterad i 1700-talskällor. Engelska landskapsparkar är relativt sällsynta i Sverige vilket ökar betydelsen hos varje enskild anläggning. Att den välkände trädgårdsarkitekten Fredrik Magnus Piper var engagerad vid dess tillblivelse utgör ett särskilt värde. Skuruparken kan betecknas som en enhet där hela området är av kulturhistorisk värde, vilket innebär att det finns svårigheter att gradera värdet inom delområden.

Ett centralt område som omsluts till största delen av höga berg utgör kärnan av anläggningen tillsammans med ravinens öppning mot söder, sänkans öppning mot öster och resterna av promenaden vid sänkans öppning mot väster. Utseendet och karaktären av den centrala parkens innehåll med kultiverad mark och uttrycksfulla bergformationer med vild vegetation kan förvanskas genom igenväxning och okänslig placering av byggnader. Detta centrala område har markerats som särskilt skyddsvärt med värdeklass 1.

Skyddsvärd är även mark i anslutning till promenadvägar runt parkområdet. Dessa ytor har markerats med värdeklass 2. Resterande del ingår i helhetsvärdet och har markerats med värdeklass 3.

Landskapsparkernas utveckling i allmänhet

Under slutet av 1700-talet och början av 1800-talet hade idén om den engelska landskapsparken och dess innehåll fått spridning även i Sverige. Parker eller trädgårdar från tiden före den engelska landskapsparkens ideal var anlagda, eftersom ändamålet var att skapa ordning i naturen. De engelska landskapsparkerna däremot utnyttjade till största delen den befintliga naturen och dess inneboende värden. Dess innehåll skulle beröra besökarens sinnen och framkalla stämningar av varierande slag från glädje till dysterhet i välplanerade följd. Påverkan av tankar och sinnen skedde genom upplevelser av markanta och innehållsrika, naturliga scenerier som kunde förstärkas genom förändringar av vegetation, vägföring och även välplacerade parkbyggnader, minnesstenar och dylikt.

KARTA ÖVER SKURU PROMENADER 1792

Denna karta är i motsats till övriga framställd med norr nedåt.
 Bildkälla Olausson Magnus, Den Engelska parken i Sverige under gustaviansk tid, 1993.

Skuruparkens uppkomst

Fortifikationsofficeren Carl Råbergh blev 1786 genom giftermål med Christina Lindeman ägare till Skuru gård. Råbergh anlade Skuruparken som en engelsk landskapspark och tog hjälp av Fredrik Magnus Piper. Piper bidrog bl.a. med ritningar till Paviljongen (senare kallad Skuruborg), den tvåväningsvilla som omkring 1790 uppfördes öster om Skuru gård på ett berg intill Skurusundet. Han gjorde också ett utkast till en generalplan över Skuru, som omfattar området omedelbart söder om huvudbyggnaden.

Landskapet i Skuruparken innehåller i högsta grad förutsättningar för skiftande scenerier. Området är bergigt med storslagen dramatik i den södra delen. Dramatiken förstärks av en trång sprickdal som går i nord-sydlig riktning. I kontrast till denna ligger en dalgång i ost-västlig riktning som en mjuk skål mellan de norra och de södra bergspartierna. De stigar som Carl Råberg ritade in på ”Karta över Skuru promenader” från 1792 tar tillvara de naturliga förutsättningarna. Vandringen från den öppna vårdade parkytan vid herrgården upp på det vilda skogsklädda och ogästvänliga berget gav en första kontrast. Väl över berget mötte en mjuk öppen dalgång med ängsmark och skiftande skogsbyr i böljande linjer, mot norr förstärkt av ekar. Vägen ledde sedan in i den trånga dalen som kändes tung och mörk efter promenaden över ängen. Denna situation förändrades plötsligt efter en kort sväng ut ur dalen, där en fantastisk utsikt över vattnet och stränderna öppnade sig.

Vägen ner mot vattnet i södersluttningen kunde förmedla en ny stämning som åter skiftade på promenaden runt udden, utmed sundet.

Kulturpåverkan var begränsad men valet att nyttja området söder om Skurusundsbron var helt i linje med det innehåll man eftersträvade för en engelsk landskapspark i slutet av 1700-talet.

Jonas Carl Linnerhielm har i sina ”Bref från resor i Sverige”, i både ord och bild beskrivit hur han färdats genom Skuruparken på 1790-talet och bekräftar där det utseende som Råberghs karta visar. Även om åkrar odlades upp under 1800-talet bevarades enligt lantmäterikartor t.ex. vägsträckningarna ända in på 1900-talet.

När Skurubron byggdes skar den rakt igenom parken. Huvudbyggnaden och den del av parken som Pipers ritningar visar kom att ligga norr om bron. Det som ligger söder om bron är det som vi i dag kallar Skuruparken.

Spår som finns kvar

Utöver de naturliga förutsättningar som lade grunden till den engelska landskapsparken och som till stora delar är de samma idag finns också andra spår efter den engelska landskapsparken bevarade på platsen.

Vägen utmed områdets västra del

Genom att studera spår i terrängen upptäcker man en vägbank som visar på en ursprunglig och avvikande vägdragning från dagens raka sträckning. Spåren överensstämmer också med Råbergs karta.

Norrifrån böjde vägen av mot öster och följde höjdens fot i gränsen mellan relativt plan mark och obrukbar berg- och blockmark. Resterna av en vägbank som utgjorde tillfarten till bron över kaskaden från öster finns också kvar. Sannolikt kan man med ytterligare studier åtminstone delvis återfinna spår även efter övriga gångvägars sträckningar i terrängen.

ÄGOMÄTNINGSKARTA 1862-1863

Utdrag ur ägomätning 1862-1863. Bildkälla Lantmäteriet Gävle A67:26; Lantmäteriet Stockholm, Nacka 45.

Sprickdalen och utsikten

Den tidigare beskrivna sprickdalen med den för promenaden viktiga känslan i övergången från en tung och närmast skrämmande natur till en ljus och överraskande utblick över sjön och landskapet som omger denna är ett av de viktigaste inslagen i Skuruparken. I dalen vittnar hasselbeståndet om en förändring av den naturliga ursprungliga vegetationen. Trädbeståndets ålder i slutningen nedanför ravinen mot söder kan tyda på att en medveten gallring som hållit siktlinjen fri mot vattnet och landskapet. Kronansatserna i ekarna i slutningen som idag delvis skymmer utsikten är skadade i en nivå som ligger under siktlinjen mot sjön och horisonten. Det kan röra sig om stormskador, men kan också vara tecken på att man genom beskärning hållit sikten fri. Stigen som leder brant ner i den södra slutningen går strax efter krönet mellan en bergvägg och ett stort block som båda uppvisar spräckta ytor mot stigen. Denna öppning kan vara anlagd för stigen.

MARKANVÄNDNING

Odlingshistoria

Skuruparken utgör ett fragment av ett landskap där gammelekar var långt vanligare än idag. Naturtypen med sina höga värden ur såväl natur-, kultur- som rekreationssynpunkt nybildas knappast alls i vardagslandskapet utan är en produkt av den historiska markanvändningen. Odlingshistorien kan framförallt studeras i lantmäteriakter från 1690 och framåt. Skuruparken betecknas 1690 som ”oduglig mark” d.v.s. varken som åker eller äng, synonymt med det som ofta betecknas som utmark. Det innebär att området med största sannolikhet utnyttjades för bete. Då begreppet Skuruparken föddes för 200 år sedan fanns alltså i sprickdalarna ett välhävdat beteslandskap där det växte gamla träd och mellan dessa stora gläntor med ängsbetesflora. De gamla ekar och tallar vi ser idag hade redan då passerat 100 år och många var 200 år eller äldre. Hällmarkerna och branterna var i mindre grad betespräglade p.g.a. svårtillgänglighet och lägre avkastning.

På 1774 års karta betecknas Skuruparken som ”hage”. Den allmänna övergången från inhägnade inägor och utmarker tillgängliga för djuren till inhägnade beteshagar sker alltså relativt tidigt här. År 1772 presenteras området som ”Skuru promender” och 1824 anges området som ”Skuru park”. Uppodling av åkermark i Skuruparken har markerats först på 1863 års karta. Åkermarkens utbredning överensstämmer till största delen med de områden som idag endera är öppna eller relativt nyligen igenvuxna. Resten av parken betecknades 1863 som ”hagmark och skog” som endera är ”högländ och bergbunden” eller ”jemnländ”, ibland med ”löfskog”. 1904 har dessa områden förts samman under en enda rubrik, ”kalf - och oxhagen”.

Förutom åkrarna har Skuruparken alltså varit en enda stor beteshage. På det ”bergbundna” området mitt i parken är en byggnad utritad, troligen en hölada. Enligt muntliga uppgifter stod under första halvan av 1900-talet just på detta stället den lada där vikstugor och dansbanegolvet förvarades under vinterhalvåret. Ladan syns på vykort från den tiden. I slutet av 1700-talet och början av 1800-talet fanns ett torp kallat Lugnet i den allra sydostligaste delen av Skuru-parken.

Stugbebyggelse

Vid sekelskiftet hade förmögna stockholmare börjat hyra eller köpa sommarnöjen vid Skurusundet. I Skuruparken såg de mindre bemedlade en möjlighet till friluftsliv och under 1900-talets första decennium växte ett campingliv fram i parken. Under 30-talet hyrde ett hundratal tältplatser för hela sommaren och på helgerna tillkom flera hundra som betalade för helgplats. Tälten fick inte kvarstå efter den 1 oktober. Vid Skanstull fanns en affär som sålde hopvikbara stugor och dessa blev snabbt populära i Skuruparken. Under vintern monterade sommargästerna ner sina små hus och Eneqvist AB tog 5 kr för att köra dem till en lada på berget där de vinterförvarades.

Strax efter andra världskriget började tälten försvinna och ersättas med mer permanenta stugor, en utveckling som drevs på av markägaren Stockholms sjukhem för att få bättre ordning inom området. Stugorna förlängdes och / eller breddades vilket gjorde att den ursprungliga småskaliga och högsmala stugarkitekturen som påminde om pionjärtidens tält ersattes med stugor som alltmer kom att likna tidens små sportstugor.

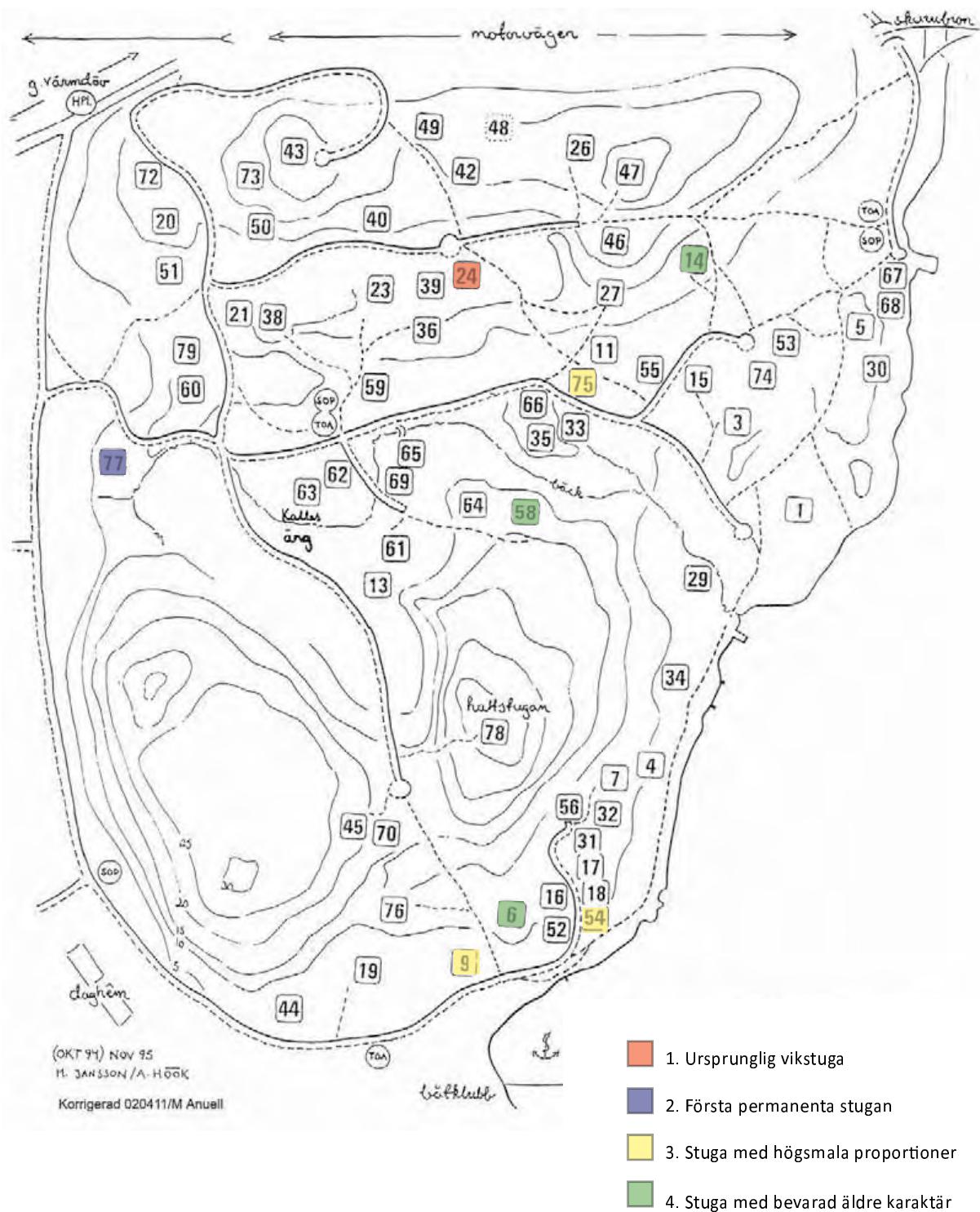
Under senare år har en del stugor genomgått en mer eller mindre fullständig förnyelse av material, konstruktion och gestaltning, men det finns också hus som har förfallit och som befinner sig i undermåligt tekniskt skick.

Stugornas kulturhistoriska värde består främst i själva företeelsen och helheten och inte i enskilda stugors värde. Helhetsmiljön visar betydande samhälls- och socialhistoriska värden då de berättar historien om mellankrigstidens demokratisering av fritids- och friluftsliv. Flertalet av de ca 70 stugorna är idag kraftigt omdanade, men vissa har kulturhistoriskt värde då de tillsammans belyser fritidsboendets och stugarkitekturens utveckling i området. Dessa kan indelas i fyra kategorier:

1. Ursprunglig vikstuga i tältstorlek.
2. Den första permanenta stugan.
3. Permanent stuga med högsmala proportioner som minner om tältursprung.
4. Permanent stuga med småskalig och äldre karaktär i behåll, men utan ursprungliga högsmala proportioner.

Vid kommunfullmäktiges beslut om naturreservatet i december 2011 var det oklart vilka avtal som fanns för stugägarna, men vissa uppgifter fanns om ettåriga arrendeavtal med möjlighet till förlängning ett år i taget. Ett år efter kommunens beslut kom uppgifter om att JM AB hade tecknat 15-åriga arrendeavtal med 65 stugägare som skulle börja gälla från och med 1 januari 2013. Idag finns, enligt uppgift från JM AB, 68 separata avtal om bostadsarrende mellan de olika ägarna av fritidshusen och fastighetsägaren. Arrendeavtalet löper på 15 år i sänder. Enligt stadgar får staket eller inhägnader inte uppföras och staket som satts upp ska tas bort.

STUGKARTA

Karta från "Kulturhistoriskt utlåtande, Nacka kommun 20130517", grundkarta ursprungligen sammanställd av Stugägareföreningen.

BIOLOGISKA VÄRDEN

Lövskogsbiotoper med grova ädellövträd

Kännetecknande för området är gamla och grova träd, framförallt av ek och tall, med rödlistade arter knutna till sig. Det historiska betet är en viktig förutsättning för utvecklingen av dessa biotoper som det idag råder stor brist på. Vedlevande svampar på ek är bl a korallticka och oxtungsvamp. Den sistnämnda parasiten finns på ca 30 träd i Skuruparken. En vedsaprofyt som förekommer på hassel är hasselticka. Vad gäller den lägre epifytförfloran finns förvånansvärt många arter av intressanta larver på gammelekar. Ett 10-tal signalarter förekommer, där ibland de rödlistade arterna grå skärelav och rödbrun blekspik medan bl.a. brun nållav och gulpuddrad blekspik är mer spridda.

Den högre floran är ganska rik i bryn och gläntor där det lerhaltiga underlaget möter det magrare, ursvallade jordtäcket med mest tall. Typiska brynarter i fältskiktet är vippärt, spenört och blodnäva. På magrare och mer solexponerad mark finns bl.a. bockrot, lundtrav, knägräs, darrgräs, backglim, gullviva och gökärt. I mer skuggad och sluttande terräng och rasbrant finns lundelm och blåsippa. I rasbranter mot söder är buskskiktet artrikt med många bärande arter som t.ex. björnbär, berberis, slån, oxbär, fläder, måbär, skogstry, kaprifol, getapel, hagtorn, häggmispel och stora hasselbuskar.

Den lägre markfloran bjuter även den på åtskilliga intressanta arter på mullrik mark. Scharlakansvaxing är vanlig och spridd och ibland i sällskap med andra vaxskivlingar. Igelkottröksvampen växer under hassel och lind i en sydvänd rasbrant. Signalarter som guldkremla och bolmörtsskivling är mykhorhiza-arter under ek där också svart trumpetsvamp finns.

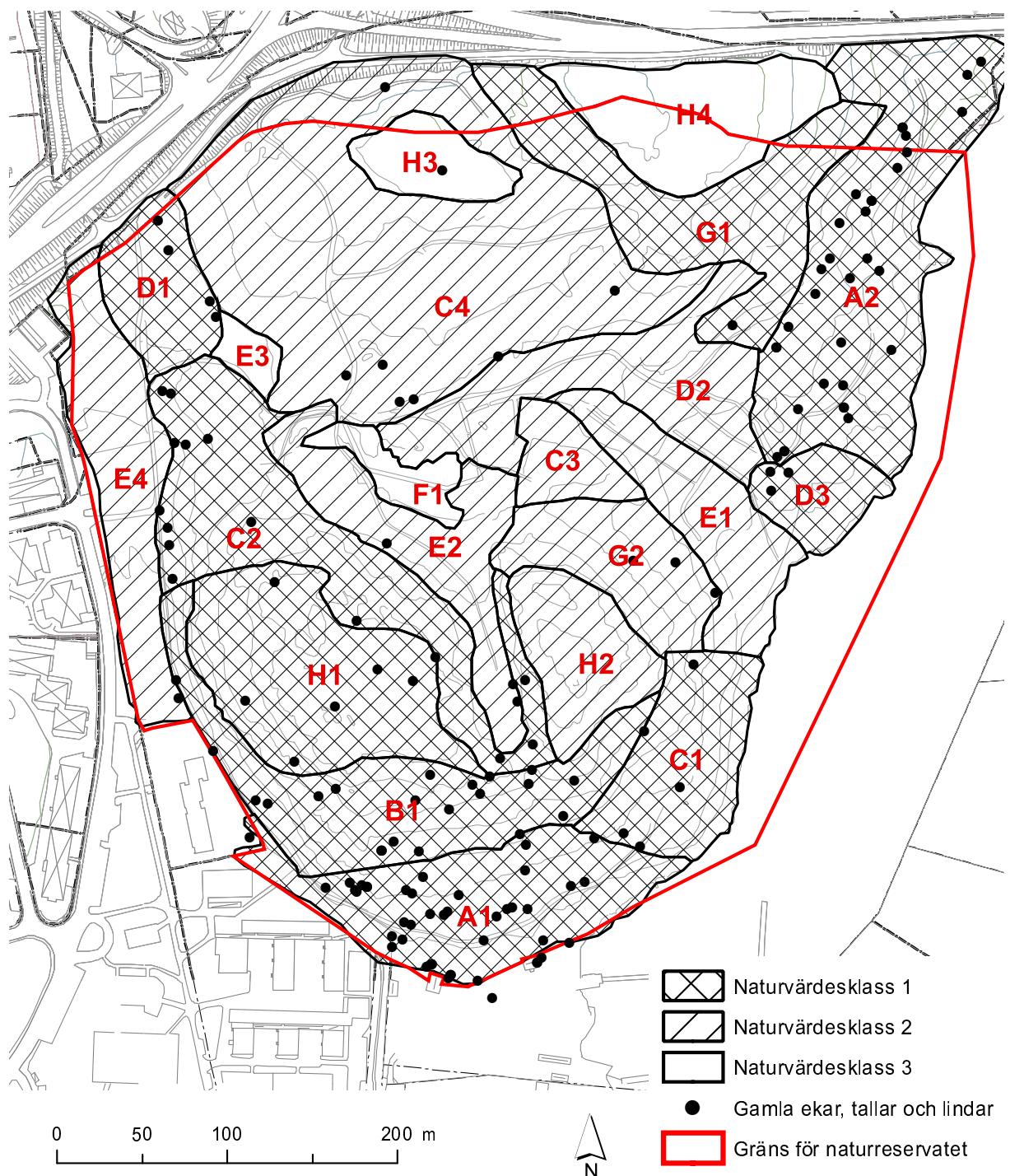
Olika hackspettar är vanliga. Mindre hackspett, som är en rödlistad art, ses påfallande ofta, vår som höst. Den söker sig företrädesvis till lövskogen där den döda klenveden i grenverket tilltalar arten mest. Artens möjligheter att fortleva i parken kräver att död ved även från trivallöv sparas. Kattugglan är också vanlig och har lett att finna bohål i de många gammelekarna. Inom den lägre faunan är insekter delvis dokumenterade, i första hand skalbaggar. Till ekar med mulminnehåll är en del bladhornade skalbaggar knutna. Den marmoreraade guldbaggen har lämnat rikligt med spår efter sig, främst spillning från larverna men också skaldelar från fullbildade djur. I många av de gamla ekarna lever också träjordmyran som ofta är värd för andra sällsynta skalbaggars larver.

Gamla tallar

Den andra biotop som förekommer i området och som har höga biologiska värden utgörs av gamla tallar. Tallarna förekommer främst i blandbestånd med ek, där de blir grova och högvuxna. På hällmarkerna finns senvuxna gamla tallar. Vanliga tall-levande vedsvampar är tallticka, grovticka och blomkålssvamp. Luddtickan är en rödlistad rotparasit på tall som förekommer i området.

Tallarna i Skuruparken har hög medelålder och i ytterdelen på grovbarkiga och soligt växande gamla tallar lever reliktbocken. Denna rödlistade art har dokumenterad förekomst i ca 10 tallar, vilket visar sig på gnagspåren på insidan av ytterbarken eller gnaghål i denna.

NATURVÄRDESKARTA

Naturvärdesklassificering

Naturvärdesklass 1 bedöms innehålla förekomst av rödlistade arter och värdesträd samt beståndsstruktur som uppfyller värdekriterier motsvarande nyckelbiotopsnivå.

Naturvärdesklass 2 utgörs av mark med tydliga och inom överskådlig tid lätt utvecklingsbara naturvärden utan att uppnå nyckelbiotopsnivå.

Naturvärdesklass 3 har vissa naturvärden som på längre sikt kan utvecklas.

A1 Ekskog

Naturvärdesklass: 1

Områdets största ekbestånd hittas i Skuruparkens sydligaste del, på en svag sydsluttning. Det rika inslaget av grova och gamla ihåliga ekar och död ved ger området mycket höga naturvärden. Eken, som är det helt dominerande trädslaget, bildar ett ganska tätt trädskikt. Marken är bördig och många ekar är grova med en hel del jätteträd. Ekarna fördelar sig såväl på träd över som under 200 år. En hel del ekar har dött och står kvar som torrträd med avfallande bark. Liggande trädstammar saknas. Det finns en viss skiktning i skogen med unga lövträd av bl.a. lönn som tränger upp i kronorna. Det rika buskskiktet av hassel bidrar till att flerskikta skogen.

A2 Ekskog och bryn

Naturvärdesklass: 1

I sluttningen ovan brofästet till gamla Skurubron finns ett 20-tal mycket gamla ekar. Flertalet är ihåliga och innehåller mulm som utgör värdefull livsmiljö för många vedinsekter. Trädskiktet är ganska glest och uppbländat med gammal tall. Närmast den gamla ångbåtsbryggan är marken bördigare och här finns de grövsta och högsta ekarna. Området sträcker sig vidare söderut utmed Skurusundet, till den centralt belägna sprickdal i Skuruparken som tidigare var uppodlad. Nedanför nuvarande Skurubron saknas träd nära Skurusundet. Till viss del beror det på en sentida utsiktshuggning för boende i Skuruborg. Gläntorna är till viss del beväxta av ljusälskande ängsväxter. Ett fåtal stugor finns i området, varav några nästan är raserade.

B1 Lövklädda branter och bryn

Naturvärdesklass: 1

Den största hällmarken i sydväst slutar i en brant mot väster. En smal bård av ädellövskog växer vid brantens fot. Längre söderut blir bården bredare och ekar får fäste på hyllor högre upp i branten. I den sydvända sluttningen finns också ett jordtäcke som ger fotfäste för en gles trädvegetation. Eken domineras det låga och glesa trädskiktet. Träden är små men gamla, så kallade senvuxna. Deras håligheter och skrovliga bark antyder trots deras klena omkrets på hög ålder. Tallinslaget är ganska stort i söder, där jordtäcket är tjockare. I sydväst och väster tillkommer ett inte obetydligt inslag av lind och även alm i mindre mängd. I övergången mot den bebyggda Saltängen finns små buskbryn med bl.a. getapel. Buskskiktet är artrikt främst i de sydvända branterna med ett 10-tal arter, däribland hagtorn, häggmisipel, berberis och björnbär. Hassel förekommer främst i övergången mot den tätare ekskogen längre ner i sluttningen, men också under lind. Den sydöstvända branterna har mestadels unga träd där även rönn, oxel och andra vanligare trädslag ingår. Markfloran är rik med ovanliga inslag. Igelkotröksvamp växer under lind och hassel.

Branter av detta slag, med ädellövskog där lind ingår, hör till landets mest ursprungliga naturtyper. Det är också en naturtyp med ett stort antal skyddsvärda arter. Granen har här aldrig fått fotfäste och människan har också hjälpt till att hålla den borta.

C1 Blandskog ek-tall, lövskog**Naturvärdesklass: 1**

I den soligaste sluttningen med bästa utsikten mot Saltsjön är koncentrationen av stugor stor. Kring stugorna står ett glest trädskikt av gammal tall och ek. Närmast Skurusundet tätnar trädskiktet och stugbeståndet är glesare. Närmast vatnet växer mest asp, björk, ek och klibbal.

C2 Blandskog ek-tall, lövklädda branter Naturvärdesklass: 1

Äldre skog med stort inslag av ek i sluttningar och små branter kring hällmark och den centralt belägna sprickdalen som tidigare varit uppodlad. Jätteträd med stora håligheter och mulm finns i nordväst. Tallinslaget är bitvis dominerande i denna del, men här växer också en hel del äldre gran. Intill sprickdalen i Skuruparkens centrala del är marken bördig och med hasselinslag. Förekomst av scharlakansvaxskivling. Obetydligt inslag av stugor.

Högt naturvärde tack vare de gamla ekarna men också goda markförhållanden som är gynnsamma för floran.

C3 Blandskog tall-ek**Naturvärdesklass: 2**

Litet område i centrala Skuruparken i anslutning till den tidigare uppodlade sprickdalen. Ett ganska gles trädskikt av äldre tall och ek på tunt jordtäckt hällmark.

Ekar med goda förutsättningar att med tiden utveckla nyckelbiotopskvalitet.

C4 Blandskog tall-ek**Naturvärdesklass: 1-2**

Största delområdet, vilket omfattar den längre liggande delen av norra Skuruparken. Bitvis domineras ek, bitvis tall. Ekarna är mestadels medelålders, drygt 100 år gamla, men äldre träd förekommer. Tallarna är överlag gamla med flera värdefulla värdefuller för vedinsekter i bryn mot söder.

Bitvis har området högsta naturvärde, där gammal tall utgör det viktigaste värdekriteriumet. För ek är det i första hand ett utvecklingsområde.

D1 Bryn**Naturvärdesklass: 1**

Krympande glänta där lövslsy och buskar har brett ut sig, främst slån. I det sydvända brynet står ett par ihåliga gammelekar. De öppna gräsmarkerna domineras av högvuxna gräsarter, men med inslag av örter som blodnäva, rockentrav, svartkämpar och harklöver. Marken har ej varit uppodlad, men har ändå hållits öppen. En väg tvärar över gräsmarken. Väster om vägen växer en del sly, men också unga ekar.

D2 Bryn med jätteträd, lövskog**Naturvärdesklass: 2**

Den centralt belägna sprickdalen som tidigare varit odlad är idag delvis tagen i anspråk för stugor, tillhörande tomter och vägar till dessa. Andra delar har kraftigt buskat igen med slån och lövslsy i fuktigare delar. Mindre gläntor med öppen gräsmark återstår. I soliga bryn finns exempelvis vippärt.

D3 Bryn med jätteträd Naturvärdesklass: 1

I förlängningen av den centralt belägna sprickdalen som tidigare varit uppodlad finns en öppning kring flacka berghällar nära Skurusundet. Hällarna har fin utsikt mot vattnet och är besöksmål och här inkräktar man inte på någons husfrid. Kring hällarna finns små buskmarker och däremellan en del gräsytor med ängsflora. En jätteek står omgiven av ett stort busksnår.

E1 Lövskog Naturvärdesklass: 3

Medelålders lövskog bestående av främst asp på tidigare öppen mark i den centralt belägna sprickdalen. Självgallrat löv har dött, fallit och blivit asplågor. Tidigt successionsstadium av löv.

E2 Lövskog Naturvärdesklass: 3

Medelålders lövuppslag i den centrala sprickdalen som tidigare varit odlingsmark. Asp dominerar. I söder har gran vandrat in.

E3 Lövskog Naturvärdesklass: 3

Litet och ungt aspuppslag i en glänta.

E4 Lövskog Naturvärdesklass: 2-3

Blandad lövskog där dominerande arter är alm, lönn, klibbal, sälg och asp. Vanliga är också björk, ek och fågelbär. Därtill noterades också ask, hägg, sykomorlönn och en grov poppel. Klubbalar och någon enstaka alm är något äldre, men för övrigt är trädskiktet ungt eller medelålders. Alarna växer intill den bäck som tidigare fanns här. Längst söderut finns en glänta där mest gråvide-buskar växer vid sidan av höga örter. Fältskiktet består i stora delar av aggressiva, konkurrensstarka växter såsom jättebjörnlöka.

F1 Öppen slättermark Naturvärdesklass: 3

Tidigare odlad mark som slås årligen då gräset tas bort. Högväxta örter och gräs domineras med litet utrymme för mindre, konkurrensvaga arter.

G1 Tallskog Naturvärdesklass: 1

Gammal högvuxen tallskog i sluttning med inslag av senvuxen ek i öster. Större inslag av ek i den centrala sprickdalen. I nordväst magrare marker med lägre tallar och ljungvegetation. De gamla tallarna utgör det viktigast värdekriteriumet för det höga naturvärdet. En del fallna tallar har skapat värdefull död ved som under lång tid framöver kan utgöra bostad för den lägre faunan om de får ligga.

G2 Barrblandskog Naturvärdesklass: 2

Äldre barrblandskog nedanför nordvärd bergbrant där granen domineras. Lövinslag av varierande grad och art. Äldre ekar finns insprängda bland granarna och i öster står en grov gammal ek. I väster växer mest ungt löv under glest stående gammal tall. Stugor saknas. Den enda granskogen i Skuruparken och med en hel del ganska gamla träd.

H1 Hällmarkstallskog, björksumpskog Naturvärdesklass: 1

Den största hällmarksskogen i Skuruparken med ett ganska tätt trädskikt av gammal tall. I väster gradvis starkare sluttande och övergående i en brant. Diffus övergång i söder och norr mot blandskog med ek. Tillgången på död ved liten, vilket till stor del beror på vedeldare. I en terrängsvacka nära toppen finns ett litet kärr med björk. Få stugor, men en ny uppfördes år 2007.

H2 Hällmarkstallskog Naturvärdesklass: 2

Markant bergstopp med ett obetydligt jordtäcke och ett glest trädskikt av gammal tall. I omgivande branter växer tallen tätare. I sluttningen mot sydost mer gradvis övergående mot löv i branter nedanför.

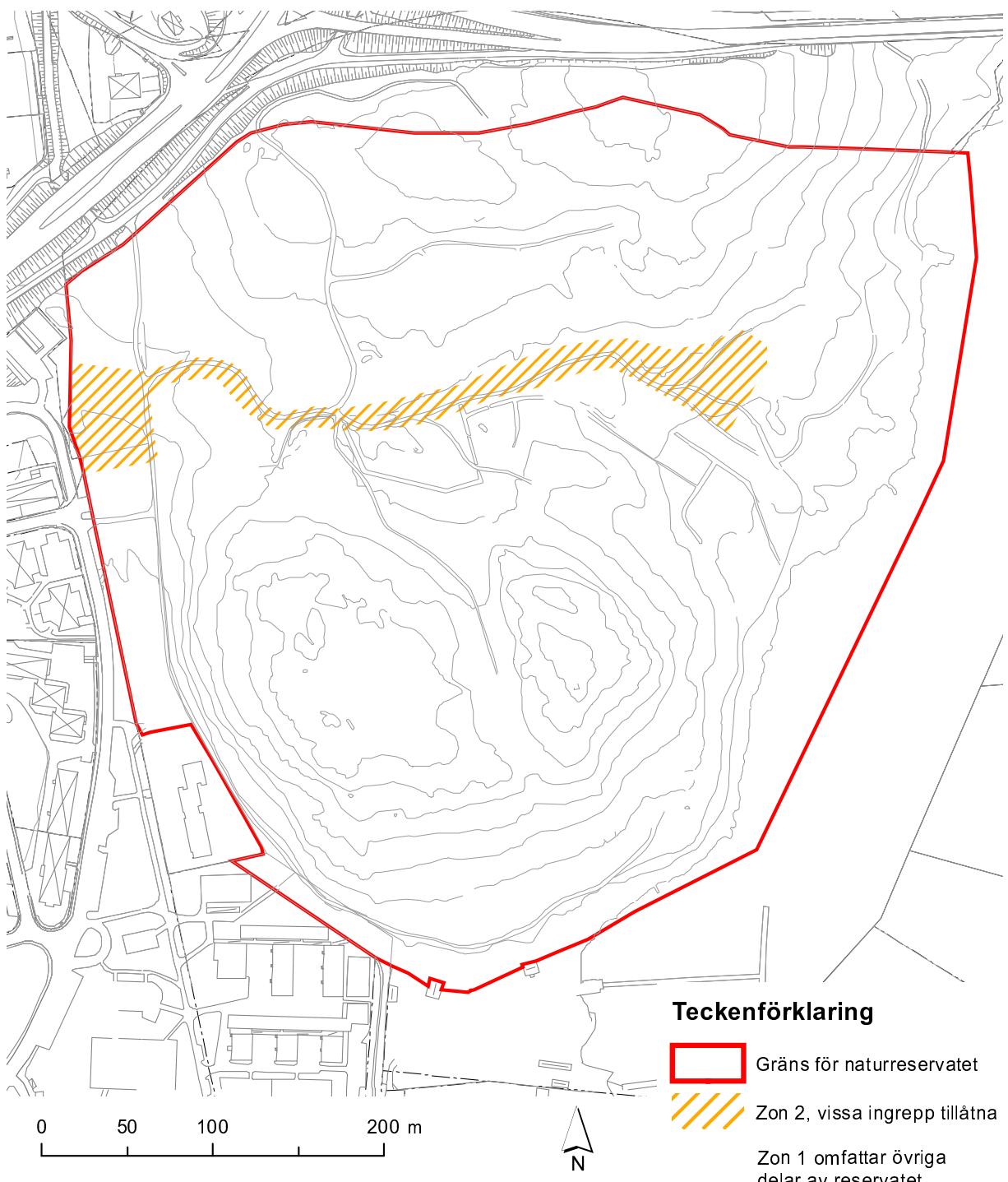
H3 Hällmarkstallskog Naturvärdesklass: 3

Minsta hällmarken som nästan är trädlös sedan tallar avverkats.

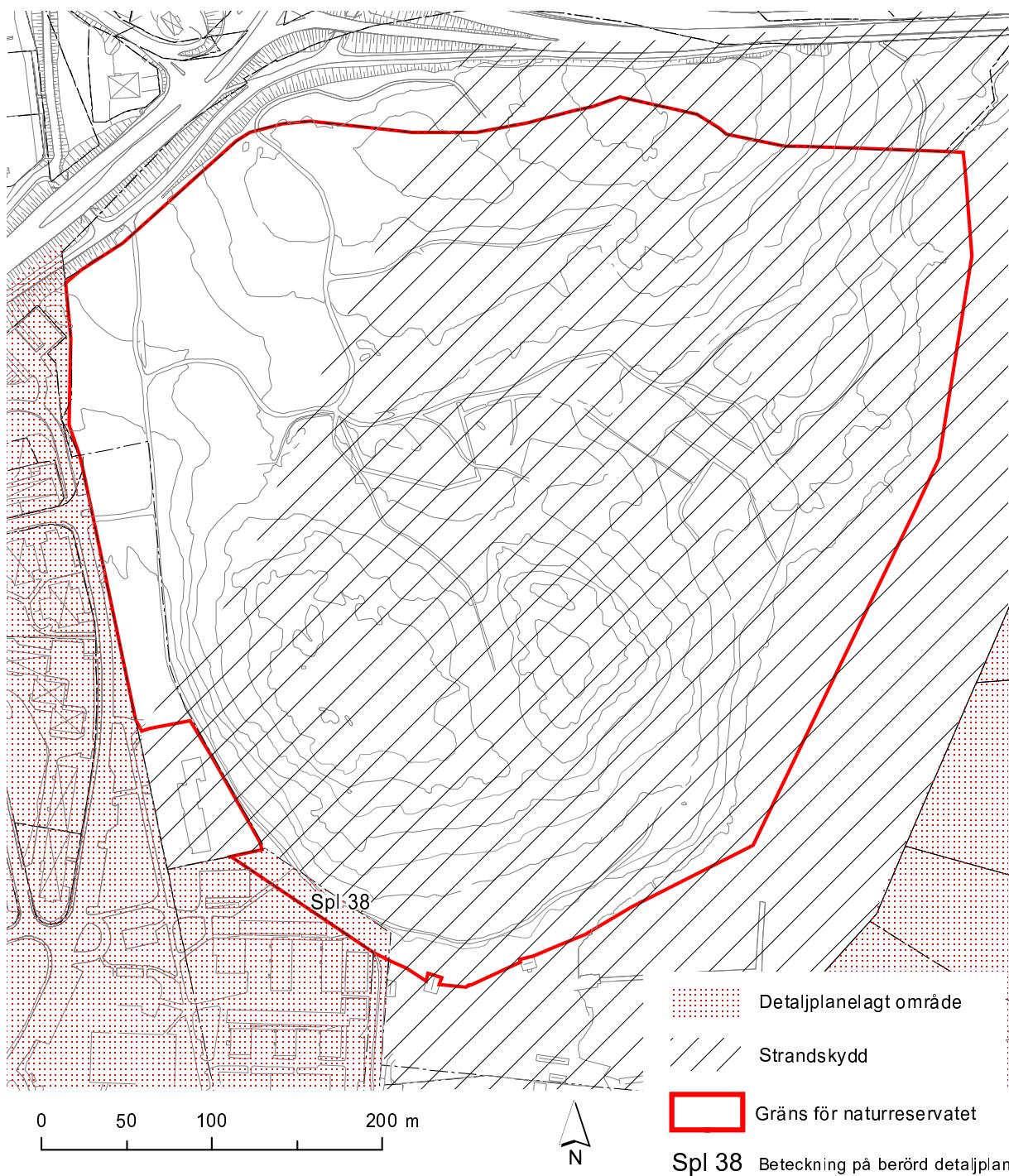
H4 Hällmarkstallskog Naturvärdesklass: 2

En flack hällmarkshöjd närmast motorvägen. Gruppvis växande tallar med tät klungor av ungträd under gamla tallar omväxlande med trädlösa lavklädda hällar.

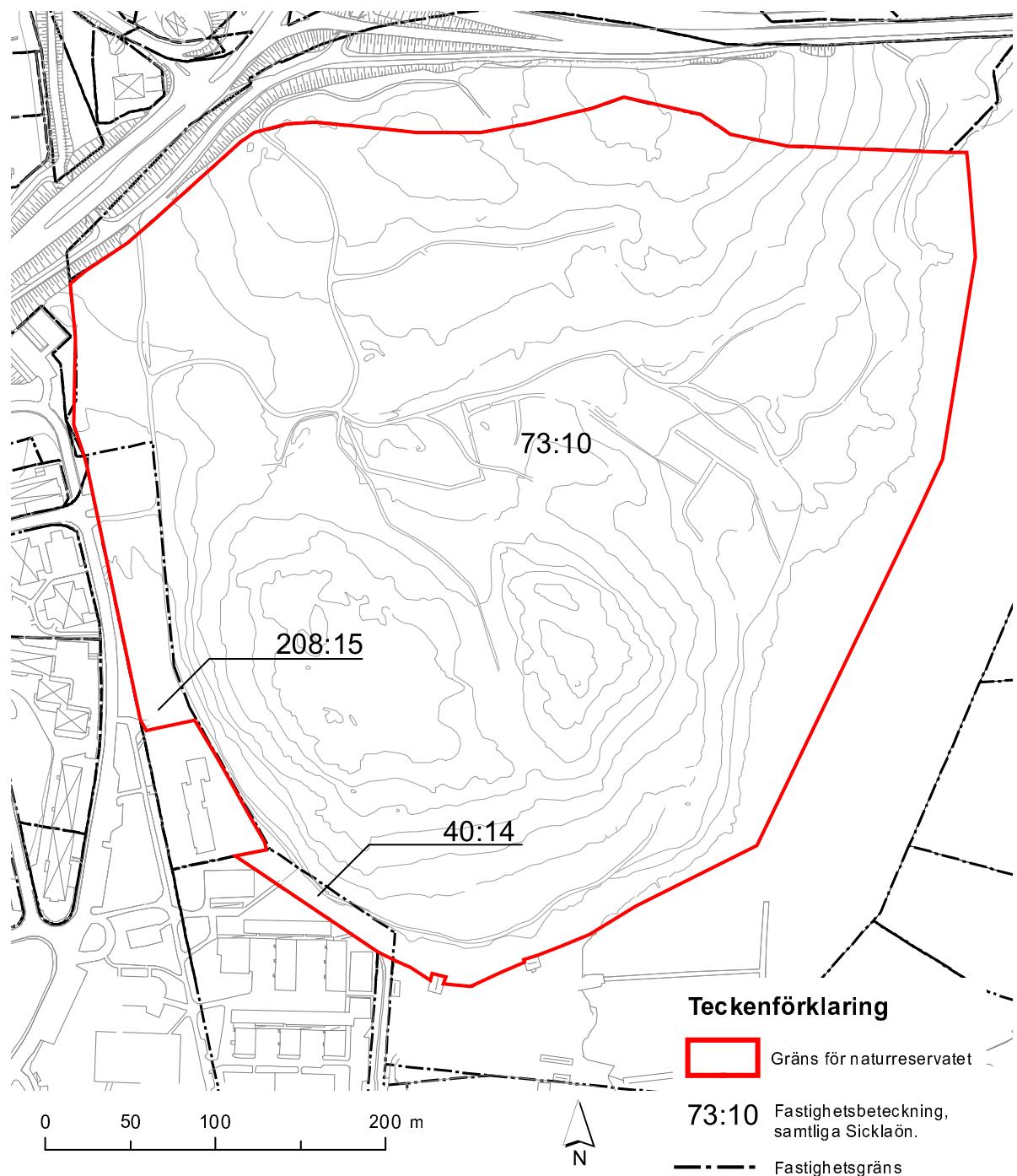
BESLUTSKARTA

FÖRORDNANDEKARTA

FASTIGHETSKARTA

SKÖTSELPLAN

**Naturreservatet Skuruparken
Nacka Kommun**

HUR RESERVATETS SYFTEN SKA TRYGGAS

Den engelska landskapsparkens drag bevaras och lyfts fram genom information, återställning av gångvägars sträckning och utseende samt återställning av öppenheten hos igenvuxna marker. Parkens viktiga upplevelse av omväxling med en variation mellan täthet och öppenhet med vyer och utblickar återskapas.

Rekreationsstråk bevaras genom återkommande röjningar i anslutning till stigar och vägar. Skurusundet bibehålls som ett öppet vattenområde med lättillgängliga, välhävdade stränder med höga rekreativvärden.

Ädellöv gynnas och äldre ädellövträd skyddas. Karaktär av ekhage eller lund eftersträvas beroende på vilka värden som domineras i de enskilda bestånden.

Äldre tallbestånd lämnas för fri utveckling och äldre tallar skyddas.

Skötsel av skog i övrigt inriktas på att stärka upplevelsen genom skydd mot buller och ljus, noggrann renhållning samt upprätthållande av sammanhängande skogsbestånd med hög frekvens av äldre träd.

Skötseln gynnar skyddsvärda arter som finns i eller kan antas spridas till reservatet bl.a. genom att i möjligaste mån död ved sparas.

Rekreativvärdet kan förstärkas genom möjlighet till utveckling av en publik kaféverksamhet.

Generella anvisningar

Skadade eller döda träd tas ner i de fall reservatsförvaltaren bedömer dem utgöra en risk. Död ved läggs på lämpliga platser, så långt möjligt där den uppkommit oavsett om det skett naturligt eller genom säkerhetsåtgärder. Stora träd ska gynnas genom frihuggning.

SÄRSKILDA PLANERINGSÅTGÄRDER

Återställning av engelska landskapsparken

Den stegvisa återställningen av öppna områden och gångvägar till ursprunglig sträckning och historiskt mer korrekt utseende ska föregås av mer detaljerad planering av åtgärderna. Vid röjning och avverkning av träd i igenväxta områden ska planen utformas med hänsyn till såväl ett historiskt utseende som eventuella naturvärden. Återställning av gångvägars sträckning ska föregås av närmare studier för att uppnå så korrekt utseende som är möjligt. De närmare studierna kommer att resultera i ytterligare stigar och vägar än de som redovisas på skötselplanekartan. De för parken viktiga upplevelserna i form av kontraster mellan öppet och slutet, vackra vyer och markanta bergsformationer ska likaså studeras närmare och lyftas fram.

Skötsel av gamla och grova träd

Utgångspunkten för skötselåtgärder är såväl trädens fortlevnad som andra förutsättningar som kan vara väsentliga för trädens värde som substrat för andra organismer, t.ex. solbelysning. Frihuggning i anslutning till stora träd kan utföras. Länsstyrelsens framtagna jätteträdsinventering ska ligga till grund för åtgärder.

Kafé

Vid planeringen av kafébyggnad och den tekniska försörjningen till denna ska planering ske med inriktning på minimering av ingrepp i natur- och kulturmiljön. En arkitektoniskt god byggnad i Skuruparken kan innebära att den underordnar sig miljön men kan också utföras som ett tydligt visuellt tillägg av den karaktär som engelska landskapsparkar ofta hade inslag av.

PRIORITERINGAR

Återställning av landskapsspark

Såväl för levandegörandet av kulturhistorien som för rekreationsvärdet är ett återställande av en större öppenhet och en betoning på utblickar och omväxlande naturscenerier viktigt.

Goda rekreationsmöjligheter

Områdets stigar och vägar ska kontinuerligt underhållas så att framkomligheten är god. Ytskikten ska hålla god standard och justeras vid behov. Röjningar utmed vägar och stigar ska utföras så att dessa är säkra och upplevs som trygga. Vid röjning ska särskild vikt läggas vid att bevara och utveckla vackra vyer över park och vatten.

Skötsel för ädellövträd

Av biotopskötselåtgärder bedöms gynnande av gamla grova ädellövträd vara en åtgärd som ger både hög biologisk mångfald och stort utbyte upplevelsemässigt. Här ingår också åtgärder för att gynna hassel. Frihuggning i anslutning till stora träd kan utföras.

Renhållning av god kvalitet

Då naturupplevelse och trygghet kräver frihet från avfall måste renhållning ges högsta prioritet. Grenar från träd i området är inte avfall.

ZONERING

Bestämmelser, åtgärder och riktlinjer för utformning differentieras i reservatet med utgångspunkt i en zonindelning. Reservatets syfte gäller för båda zonerna. Hur syftet uppnås och vilka delar av syftet som betonas varierar mellan zonerna.

Zon 1 Bevarande- och återställningszon

Kulturhistoriska värden utvecklas genom delvis återställning av den engelska landskapsparken. Skötseln utvecklas genom en omföring från mer slutna till öppnare landskapstyper med utökad slätter alternativt bete. Landskapets och parkens spänrande kontraster utvecklas och tas tillvara så som tidigare i historien. Gångvägars sträckning och utformning återställs på sikt så långt det är möjligt till 1700-talets.

Reservatets höga naturvärden på höjderna bevaras bäst genom att i huvudsak lämnas så opaverkade som möjligt. Likaså bevaras upplevelsevärden som orördhet och variationsrikedom. Anordningar ska vara underordnade befintliga värden och ha en lågmäld utformning som anknyter till den historiska bakgrunden på ett genuint sätt. Belysning, parkmöbler och utrustning med urban karaktär ska inte förekomma.

Zon 2 Utvecklingszon

Publik verksamhet som förhöjer områdets attraktivitet som utflyktsområde utan att förvanska ursprunglig karaktär får utvecklas. Detta innebär att anläggningsåtgärder och byggande får förekomma för att göra sådan verksamhet möjlig. Exempel på verksamhet som kan komma ifråga är trädgårdscafé med information, odling och försäljning. Maximalt får byggnadsvolymen uppgå till 250 m² BTA. Ingrepp vid anläggning av angöringsväg och teknisk försörjning ska minimeras.

SKÖTSELOMRÅDEN

1. Öppen gräsmark

Mål

Helt öppen gräsmark med enstaka solitärer. Ökad solbelysning av ekstammar. Gränser mot mer sluten mark bör till delar ha flerskiktade bryn med bärande buskarter som slån och rosor.

Iståndsättande åtgärder

Återställning av igenvuxna områden med avverkning, röjning och ställvis stubbfräsning. Lämpliga trädindivider för återväxt av kommande jätteträd sparas, företrädesvis ek och tall.

Lopande åtgärder

Årlig slätter, företrädesvis med ängsslätter utförd med skärande redskap och upptagning av gräset. Ringbarkning av inväxande asp i brynet. Möjlighet till betesdrift.

2. Halvöppen gräsmark

Mål

Gräsmark med inslag av ädellövträd och tall, framförallt ek, tall och hassel ska gynnas. Ökad solbelysning av ekstammar.

Iståndsättande åtgärder

Återställning av öppnenheten hos områden som tidigare odlats eller betats. Avverkning, röjning och ställvis stubbfräsning utförs. Lämpliga trädindivider för återväxt av kommande jätteträd sparas, företrädesvis ek och tall. Iståndsättningen ska ske stevvis där risk för stort slyuppslag finns.

Löpande åtgärder

Slätter vartannat år, på sikt företrädesvis ängsslätter utförd med skärande redskap och upptagning av gräset. Möjlighet till betesdrift.

3. Ädellövlundar

Mål

Halvslutna eller slutna ädellövdominerade bestånd med så hög andel grova och gamla träd som möjligt.

Löpande åtgärder

Gallring och underröjning var 5:e år då framförallt gran och ungt trivallör och lönn tas bort. Branta partier lämnas utan åtgärd. Eventuella hängande vindfallen tas ner. Död ved lämnas i möjligaste mån. Gallring ska utföras med försiktighet i områden där viktiga mossor och larvar kräver beskuggning, främst gäller detta nord- och östvända sländer och branter. Kraftigare gallring utförs i syd- och västvända sländer och branter. Utsikt mot stranden ska möjliggöras. Möjlighet till betesdrift.

4. Blandskog

Mål

Skog med såväl barr- som lövträd med grova träd. Så stor förekomst som möjligt av grova träd, gamla träd och ädellövträd.

Löpande åtgärder

Gallring ungefär var 5:e år. Frihuggning av ekar och gynnande av spärrgreniga ekar. Död ved bör i möjligaste mån lämnas. Gallring ska utföras med försiktighet i områden där viktiga mossor och larvar kräver beskuggning, främst gäller detta nord- och östvända sländer och branter. Kraftigare gallring utförs i syd- och västvända sländer och branter. Möjlighet till betesdrift.

5. Hällmarkstallskog

Mål

Orörd naturskog.

Löpande åtgärder

I princip inga utöver skräpplockning. Behovet av säkerhetsåtgärder är på denna typ av mark i det närmaste obefintligt. Eventuella hängande vindfallen tas ner. All död ved lämnas.

ANORDNINGAR OCH ANLÄGGNINGAR

Återställningsmark

Mål

Vid eventuellt borttagande av byggnader och anläggningar ska marken återställas till omgivande marks karaktär.

Iståndsättande åtgärder

Borttagning av främmande material och så långt det är möjligt utan omfattande ingrepp i omgivningen återställning till omgivande marks ursprungliga nivå. Avjämning med enkel såbädd, om möjligt med omgivande marks jordart, annars med mager sand. Eventuell insådd eller vegetationsetablering ska överensstämma med omgivningen, parkgräsfrö ska undvikas. Naturlig igenväxning är att föredra.

Löpande åtgärder

Under en övergångsperiod kan bekämpning av grova ruderatväxter var motiverad, annars samma löpande åtgärder som för omkringliggande mark.

Körväg

Mål

Vidmakthållande av funktionen körbarhet, framkomlighet, avvattning etc. Körväg förekommer endast fram till eventuellt kafé inom zon 2 på beslutskartan.

Iståndsättande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga. Företräfflig förändring av ytskikt från grus till asfalt får ej ske.

Löpande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga.

Gångvägar

Mål

Upplevelsemässigt ska gångvägarna ha ett ålderdomligt utseende. Funktionellt ska rimlig framkomligheten upprätthållas genom rimlig ytjämnhet och avvattnning.

Belysning ska finnas på huvudgångstråk enligt skötselplanekarta.

Iståndsättande åtgärder

Återställning av gångvägars och gångstigars historiska sträckning och utseende. Ytskiket ska bestå av bitumenfritt grus och återställning ska ske där annat material tidigare använts. Trappor och handledare kan anläggas där så är erfoderligt.

I övrigt de som förvaltaren bedömer nödvändiga.

Löpande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga.

Stig

Mål

Oanlagd karaktär, delvis med låg framkomlighet p.g.a. stark lutning.

Iståndsställande åtgärder

Trappor och handledare kan anläggas där så är erfoderligt.

Löpande åtgärder

Vid slitägeskador kan förstärkning ske med grus eller bark. I övrigt de åtgärder som förvaltaren bedömer nödvändiga.

Informationsanläggningar

Mål

Informationsskyltar med kartor ska finnas i reservatets entréer och på ytterligare några platser enligt skötselplanekarta. Utöver grundläggande data ska informationen ge exempel på intressanta målpunkter i reservatet, djupare kunskaper om värden samt gångvägnät och stigar. Vid ett framtida kafé kan kompletterande information finnas. Ev. utmärkning av spår görs tydlig och hållbar.

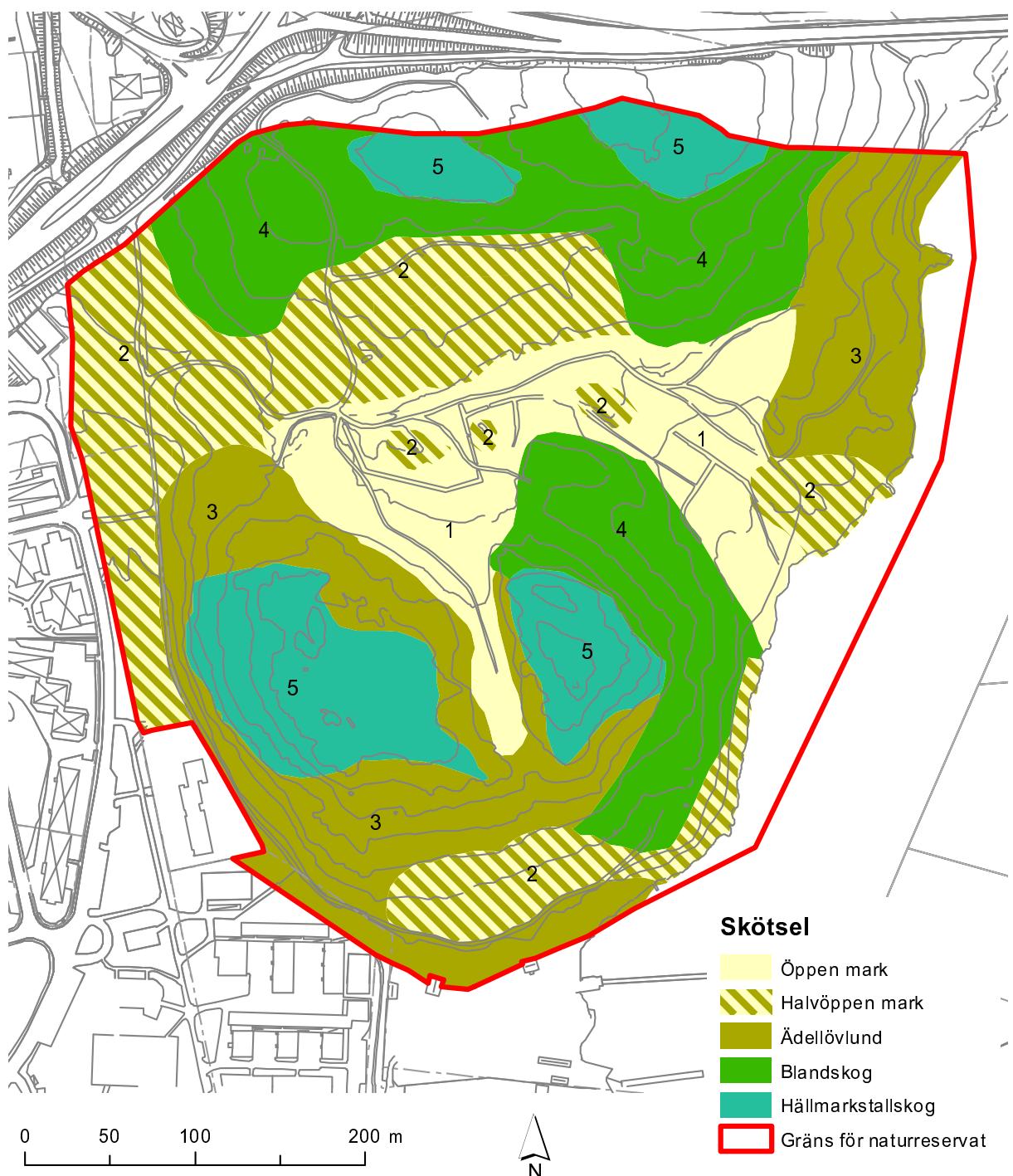
Iståndsställande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga.

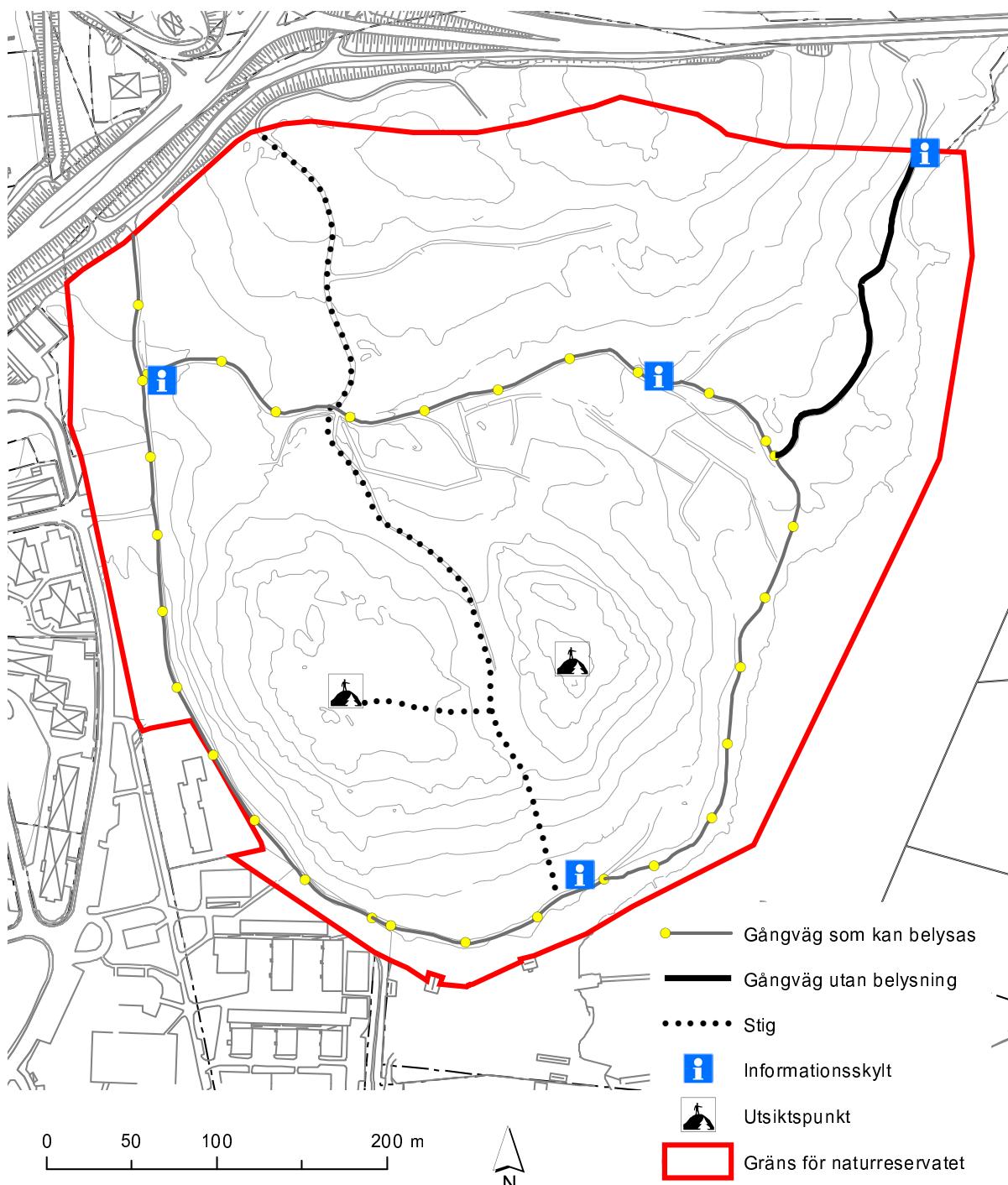
Löpande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga.

SKÖTSELOMRÅDEN

SKÖTSELPLANEKARTA

Rekonstruering av historiska parkgångar
får göras, liksom anpassning av här redovisade
vägar till belagda historiska sträckningar.

Kommunstyrelsen

Naturreservatet Skuruparken

Förlängning av intermistiskt förbud

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige förlänger, enligt 7 kap. 24 § 1 stycket miljöbalken, det gällande intermistiska förbudet beslutat den 12 december 2011, § 349, gällande område Skuruparken. Förlängningen ska ske från 2014-12-13 och ett år framåt.

Skäl till beslut

I september 2013 upphävde länsstyrelsen med hänvisning till brister i formella hänseenden kommunfullmäktiges beslut 2011-12-12 om inrättande av naturreservat Skuruparken. Det intermistiska förbudet mot vissa åtgärder kvarstod emellertid på grund av skyddsbehovet, men det förtydligades att detta gällde till 2014-12-12. För att ett nytt beslut om naturreservat ska kunna fattas har ett nytt samråd skett och ett reviderat förslag till reservatsbestämmelser för Skuruparken föreslås antas av kommunfullmäktige. Det är många sakägare som berörs och även ett nytt beslut förväntas bli överklagat. Med anledning av detta och att skyddsbehovet kvarstår för området finns det särskilda skäl att förlänga det intermistiska förbudet med ett år.

Det intermistiskt förbud behövs för är att markägare och sakägare inte ska vidta åtgärder, innan beslut om naturreservat vunnit laga kraft, som innebär privatisering av mark och som därmed minskar det allmänna rekreativsvärdet av området.

Sammanfattning

I samband med att länsstyrelsen i september 2013 upphävde kommunfullmäktiges beslut om inrättande av naturreservat Skuruparken tidsbegränsades det intermistiska förbudet mot åtgärder enligt föreskrifternas A-del som avser att hindra åtgärder som minskar områdets allmänna rekreativsärde. Tidsbegränsningen sattes till 2014-12-12.

Nytt samråd har skett och i sitt beslut 17 september 2014 § 59 föreslår naturreservatsnämnden kommunfullmäktige att förklara Skuruparken som naturreservat enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad september 2014. För att inte riskera att åtgärder vidtas som strider mot syftet med reservatet föreslås kommunfullmäktige samtidigt fatta beslut, enligt § 61, om att förlänga det interimistiska förbudet från 2014-12-13 och ett år framåt.

Ärendet

Enligt 7 kap.4 § miljöbalken får ett markområde av kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårdar och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Området benämnt Skuruparken har stora värden ur natur-, kultur- och rekreationssynpunkt. Syftet med att inrätta Skuruparken som naturreservat är att bevara och utveckla områdets värden för rekreation, kulturhistoria och biologisk mångfald.

Skälet till beslutet om interimistiskt förbud är att markägare och sakägare inte ska vidta åtgärder under en prövningstid, vid ett överklagande av beslutet om naturreservat, som innebär privatisering av mark och som därmed minskar det allmänna rekreativvärdelet av området.

Kommunfullmäktige förklarar 2011-12-12, med stöd av 7 kap. 4, 5, 6, 30 § miljöbalken det område som är benämnt Skuruparken som naturreservat enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad oktober 2011. Kommunfullmäktige beslutade samtidigt, med stöd av 7 kap. 24 § miljöbalken, om interimistiskt förbud mot att vidta åtgärder som angetts i A-delen av föreskrifterna till naturreservat Skuruparken.

Efter att beslut om naturreservatet överklagats upphävdé Länsstyrelsen den 2013-09-13 kommunfullmäktiges beslut 2011-12-12 att inrätta naturreservat Skuruparken på grund av brister i hanteringen av samrådet inför beslutet. I samband därmed tidsbegränsade länsstyrelsen det interimistiska förbudet till 2014-12-12. Markägaren, JM AB, överklagade länsstyrelsens beslut om det interimistiska förbudet till regeringen. Den 10 juli 2014 beslöts regeringen att avslå JM:s överklagande i fråga om interimistiskt förbud enligt 7 kap. 24 § miljöbalken avseende naturreservat Skuruparken, Nacka kommun.

Med anledning av att länsstyrelsen upphävt reservatet beslutade naturreservatsnämnden 2013-10-23 att genomföra nytt samråd med berörda myndigheter och med mark- och stugägare i området. Samrådet genomfördes under tiden 2013-11-01 till 2014-01-14. Efter att synpunkter inkommit och sammanställts justerades förslaget. Föreändringarna utgick främst från länsstyrelsens yttrande.

Eftersom justeringar som gjordes i förslaget efter samrådet berörde markägaren och andra sakägare (stugägarna) beslöt naturreservatsnämnden den 10 april 2014 att förelägga JM AB som markägare till området benämnt Skuruparken och ägarna till stugor i området att yttra sig över de ändringar som angavs i förslag till naturreservat Skuruparken enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad april 2014. Samrådet genomfördes under perioden 2014-04-29 till 2014-06-15 och ledde till att förslaget till reservatsbestämmelser för Skuruparken reviderades.

I sitt beslut 17 september 2014 § 59 föreslår naturreservatsnämnden kommunfullmäktige att förklara Skuruparken som naturreservat enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad september 2014. Naturreservatsnämnden beslutade för egen del att, på sidan 18 i Föreskrifter, avgränsning och skötselplan för Skuruparken daterad september 2014, längst ned i sista stycket under rubriken Stugbebyggelse, lägga till meningen ”Tillämpningen av naturreservatsföreskrifterna påverkas inte av arrendeavtalen”.

För att inte riskera att åtgärder vidtas som strider mot syftet med reservatet föreslås kommunfullmäktige samtidigt fatta beslut, enligt § 61, om att förlänga det interimistiska förbudet från 2014-12-13 och ett år framåt. Skyddsbehovet kvarstår för området och det finns de särskilda skäl som krävs enligt 7 kap 24 § miljöbalken för att förlänga det interimistiska förbudet med ytterligare ett år. Detta är förtydligat i stadsledningskontorets förslag till beslut och skäl för beslutet.

I avvaktan på att förslaget om naturreservat vinner laga kraft är det synnerligen angeläget att det interimistiska förbudet kvarstår för att åtgärder inte ska kunna vidtas som minskar det allmänna rekreativvärdet i området.

Bilagor

1. Regeringsbeslut 140710 angående överklagande av interimistiskt förbud avseende naturreservat Skuruparken.
2. Protokollsutdrag, naturreservatsnämnden 140917

Dag Björklund
Teknisk direktör
Stadsledningskontoret

Elisabeth Hedin
Naturvårdsplanerare
Park- och naturenheten

17 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Naturreservatsnämnden

§ 61

KFKS 2013/41-265

Naturreservatet Skuruparken

Beslut

Naturreservatsnämnden föreslår kommunfullmäktige fatta beslut att förlänga det gällande interimistiska förbudet beslutat av kommunfullmäktige 2011-12-12 § 349 gällande område Skuruparken. Förlängningen ska ske från 2014-12-13 och ett år framåt.

Skäl till beslut

I september 2013 upphävde länsstyrelsen kommunfullmäktiges beslut 2011-12-12 om inrättande av naturreservat Skuruparken. I samband med detta tidsbegränsades det interimistiska förbudet till 2014-12-12. Nytt samråd har skett och ett reviderat förslag till reservatsbestämmelser för Skuruparken förlås antas av kommunfullmäktige. Processen för bildandet av naturreservat Skuruparken drar därmed ut på tiden och på grund av detta behöver det interimistiska förbudet förlängas.

Interimistiskt förbud behövs för att markägare och sakägare inte ska vidta åtgärder, innan beslut om naturreservat vunnit laga kraft, som innebär privatisering av mark och som därmed minskar det allmänna rekreativitetens värde av området.

Ärendet

I samband med att länsstyrelsen i september 2013 upphävde kommunfullmäktiges beslut om inrättande av naturreservat Skuruparken tidsbegränsades det interimistiska förbudet mot åtgärder enligt föreskrifternas A-del som avser att hindra åtgärder som minskar områdets allmänna rekreativitetens värde. Tidsbegränsningen sattes till 2014-12-12.

Nytt samråd har skett och ett reviderat förslag till reservatsbestämmelser för Skuruparken förlås antas av kommunfullmäktige. För att inte riskera att åtgärder vidtas som strider mot syftet med reservatet föreslås fullmäktige samtidigt fatta beslut om att förlänga det interimistiska förbudet från 2014-12-13 och ett år framåt.

Handlingar i ärendet

Park- och naturenhetens tjänsteskrivelse den 8 september 2014
Regeringsbeslut 140710 angående överklagande av interimistiskt förbud avseende naturreservat Skuruparken.

Beslutsgång

Naturreservatsnämnden beslutade i enlighet med park- och naturenhetens förslag.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

NACKA KOMMUN	
2014 -07- 16	
Dnr	
Dpl	

Miljödepartementet

Regeringsbeslut I:3

2014-07-10 M2013/2698/Me

JM AB
c/o advokat Carolina Gustavsson och
jur.kand. Emma Thulin
Landahl Advokatbyrå
Box 19143
104 32 STOCKHOLM

**Överklagande i fråga om interimistiskt förbud enligt 7 kap. 24 § miljöbalken
avseende naturreservatet Skuruparken, Nacka kommun**

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen avslår överklagandet.

Ärendet

Kommunfullmäktige i Nacka kommun beslutade den 12 december 2011 att bilda naturreservatet Skuruparken i kommunen. Kommunfullmäktige beslutade samtidigt, med stöd av 7 kap. 24 § miljöbalken, om interimistiskt förbud mot att vidta åtgärder som angetts i A-delen av föreskrifterna till det beslutade naturreservatet.

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla områdets värden för rekreation, kulturhistoria och biologisk mångfald. Det kulturhistoriska värdet består framförallt i området som engelsk landskapspark och det samverkar till stor del med dagens rekreativvärde. Rekreativvärldet består främst i lättillgängliga upplevelser av omväxlande natur med stränder och vatten, ädellövträd, kulturmiljöer och äldre barrskog. De biologiska naturvärdena är framförallt knutna till äldre träd och skog med ek och tall.

JM AB (bolaget) överklagade kommunens beslut och yrkade bland annat att beslutet om interimistiskt förbud skulle inhiberas. Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade att avslå yrkandet om inhibition. Bolaget överklagade därefter länsstyrelsens beslut till regeringen som avslog överklagandet. I beslut den 13 september 2013 upphävde sedan länsstyrelsen reservatsbeslutet och återförvisade ärendet till Nacka kommun för fortsatt handläggning, se *bilagan*. Länsstyrelsen ändrade beslutet om interimistiskt förbud endast på så sätt att det tidsbeprägnades till den 12 december 2014.

Bolaget har nu överklagat länsstyrelsens beslut om det interimistiska beslutet till regeringen. Till stöd för överklagandet har bolaget anfört bland annat följande. Länsstyrelsen har upphävt kommunens beslut om bildande av naturreservat, men inte det interimistiska förbudet. Möjligheten att meddela interimistiskt förbud enligt 7 kap. 24 § miljöbalken syftar till att under en begränsad tid förbjuda vissa åtgärder som kan innebära att skyddsintresset med ett tilltänkt reservat motverkas. Det av Nacka kommun beslutade förbudet och föreskrifterna är långtgående och beaktar inte den pågående markanvändningen. Varken Nacka kommun eller länsstyrelsen har gjort en tillräcklig intresseavvägning mellan allmänna och enskilda intressen. De allmänna intressena för att skydda området överväger inte den omfattande inskränkning som det beslutade förbudet och föreskrifterna innebär för markägaren och övriga sakägare. Skäl saknas därmed att meddela interimistiskt förbud.

Bolaget är ägare till fastigheterna Sicklaön 73:10 och 208:15 i Nacka kommun. För området Skuruparken har tidigare förts diskussioner om detaljplaneläggning som park- och naturmark samt exploatering av delar av fastigheterna för uppförande av bostäder. Diskussionerna har pågått mellan bolaget och Nacka kommun alltsedan början av 2000-talet. I Nacka kommuns översiktsplan från 2002 redovisas området som bebyggelseområde. I markanvändningskartan till den detaljplan som diskuterades är området markerat som gårds-, park- och fritidsanläggning, men även som institution, verksamhet med låg täthet samt flerbostadshus.

En grundläggande princip är att en inskränkning i enskildas rätt att använda mark eller vatten inte ska gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Eftersom länsstyrelsen har upphävt beslutet finns det skäl att noggrant överväga om det interimistiska förbudet ska kvarstå. Kommunen har inte klart formulerat vad som är särskilt skyddsvärt med området, utan endast presterat en allmän beskrivning av området där detta har stora värden ur natur-, kultur- och rekreationssynpunkt. Något naturreservat behövs inte för att uppfylla Nacka kommuns syften, utan dessa kan uppfyllas genom andra åtgärder där såväl fastighetsägarens som arrendatorernas rättigheter respekteras.

Området är i dag tillgängligt för allmänheten med begränsning av upplåtna arrenderätter. Det finns möjligheter att ströva fritt eller längs de naturliga stigarna i området i enlighet med allemansrätten. Behovet av strövområden är tillgodosett. Området skyddas också av regelverket för strandskyddsdispens. Kommunen har inte redovisat på vilket sätt förbuden är nödvändiga för att tillgodose tilltänkt skydd. Det har inte heller redovisats några närmare skäl för behovet av ett interimistiskt förbud. Att det är möjligt att vidmakthålla ett beslut om interimistiskt förbud även om beslutet om naturreservat är upphävt är inte ensamt skäl för att låta det interimistiska beslutet bestå. Inte heller länsstyrelsen motiverar varför förbuden skulle behövas. Eventuella skyddsintressen är i vart fall

inte så väl utvecklade och reella att fastighetsägaren och andra sakägare skäligen ska behöva tåla begränsningar i sin användning.

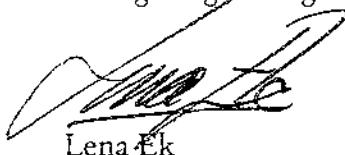
Länsstyrelsen upphävde reservatbeslutet eftersom sakägare inte hade delgetts på ett korrekt sätt. Det kan därför ifrågasättas om kommunen har gjort en korrekt avvägning mellan enskilda och allmänna intressen eftersom det finns tveksamheter avseende hur arrendatorer till fritidshus i närlheten har haft möjlighet att föra fram sina intressen. Varken kommunen eller länsstyrelsen har beaktat förekomsten av befintliga bostadsarrenden och på vilket sätt föreskrifterna och förbuden påverkar pågående markanvändning. Beslutet medför synnerliga olägenheter för bolaget i den pågående markanvändningen eftersom det omöjliggör exploatering.

Skälen för regeringens beslut

När en fråga har väckts om att ett område ska skyddas som naturreservat får länsstyrelsen eller kommunen enligt 7 kap. 24 § miljöbalken för viss tid, dock högst tre år, meddela förbud mot att sådana åtgärder vidtas utan tillstånd som berör området och som strider mot syftet med det tilltänkta skyddet.

Bolaget har överklagat länsstyrelsens beslut avseende det interimistiska förbudet och yrkat att det ska upphävas. Regeringen finner dock inte att det föreligger skäl att upphäva det interimistiska beslutet. Överklagandet bör därför avslås.

På regeringens vägnar

Lena Ek

Astrid Öfverholm

Kopia till

Socialdepartementet

Kulturdepartementet

Naturvårdsverket

Länsstyrelsen i Stockholms län (handlingar återsänds)

Nacka kommun

Länsstyrelsen
Stockholm

BESLUT

Enheter för överklaganden
Jörgen Warstrand
08-7855043

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

[Se sändlista](#)

Överklagande av Nacka kommunens beslut att inrätta naturreservatet Skuruparken

Beslut

Länsstyrelsen avvisar Skuruparkens Stugförenings överklagande.

Länsstyrelsen upphäver beslutet att förklara det område som är benämnt Skuruparken som naturreservat och återförvisar ärendet i denna del till Nacka kommun för fortsatt handläggning.

Länsstyrelsen ändrar beslutet om interimistiskt förbud endast på så sätt att det ska gälla till den 12 december 2014. Det område som avses med förbjudet framgår av bilaga 2.

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Nacka kommun beslutade den 12 december 2011, § 349, att med stöd av 7 kap. 4, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, MB, förklara det område som är benämnt Skuruparken som naturreservat enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterade oktober 2011. Vidare beslutade kommunfullmäktige om interimistiskt förbud enligt 7 kap. 24 § MB för åtgärder i det område som omfattas av beslutet om naturreservat. De åtgärder som förbjuds ska vara de som anges i A-delen i föreskrifterna till det beslutade naturreservatet, se bilaga 1. Av beslutet framgår i övrigt bl.a. följande. Området benämnt Skuruparken har stora värden ur natur-, kultur- och rekreationssynpunkt. Syftet med att inrätta Skuruparken som naturreservat är att bevara och utveckla områdets värden för rekreation, kulturhistoria och biologisk mångfald. Skälet till beslutet om interimistiskt förbud är att markägare och sakägare inte ska kunna vidta åtgärder som kan innebära en privatisering av mark.

Kommunfullmäktiges beslut har överklagats av JM AB (Länsstyrelsens beteckning 5051-38144-2011), Michael Schatz (Länsstyrelsens beteckning 5051-1101-2012), Skuruparkens Stugförening (Länsstyrelsens beteckning 5051-

BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

1103-2012) samt **Britt Sjölund** (Länsstyrelsens beteckning 5051-1105-2012) enligt nedan.

JM AB, ägare till fastigheterna Sicklaön 73:10 och 208:15 inom vilka naturreservatet ska anordnas, yrkar att beslutet ska undanrörjas. Som det får förstås yrkar bolaget i andra hand att fastigheternas nordvästra del undantas från reservatsbildningen.

Som grund för upphävandet av beslutet om naturreservatet anför JM AB bl.a. följande. Naturreservatet omfattar inte det som benämns engelska parken. Den påverkan som skett genom Skurubron innebär att de eventuella rester av en engelsk park som kan föreligga ligger på den sida som inte blir naturreservat. Beträffande friluftsliv och rekreativt värde redovisas i föreskrifterna till reservatet att området i sin helhet är av värde framför allt för närekrektion genom sin lättillgänglighet och omväxlande natur. Detta är värden som gäller redan idag, dock naturligtvis med förståelse och acceptans av befintliga bostadsarrenden.

Beskrivningen av biotopskyddet ger inte företräde för bedömnings av bevarande. Framför allt inte med beaktande av befintlig pågående markanvändning. Något naturreservat erfordras inte för att uppfylla de syften som redovisats. Området, med de bevarandeintressen som finns, skyddas redan i dagsläget av de regler som gäller för strandskydd i miljöbalken. De önskemål som föreligger beträffande bevarande och utveckling av områdets kulturhistoriska värden, rekreation och biologisk mångfald, går väl att uppfylla även med beaktande av fastighetsägarens och arrendatorernas rättigheter. I vart fall är dessa skyddsintressen inte så väl utvecklade och reella att fastighetsägaren är skyldig att tåla inrättandet av ett naturreservat. Inrättandet av naturreservatet innebär för bolaget synnerliga olägenheter i den pågående markanvändningen. Exploatering av fastigheterna omöjliggörs helt, vilket innebär att fastighetsinnehavet blir onyttigt. Bolaget har till kommunen, bl.a. i diskussioner om detaljplanearbetet, redovisat och tidigare även fått acceptans för en exploatering i anslutning till redan befintlig bebyggelse. Diskussioner om rekreativt värde och biologisk mångfald sker från kommunens sida utan redovisning och acceptans av att det redan idag finns 69 befintliga bostadsarrenden på området. Föreskrifterna för reservatet har framtagits utan beaktande av befintliga bostadsarrenden. Detta är inte godtagbart och acceptabelt för att få en korrekt avvägning och proportionalitet mellan allmänna och enskilda intressen. Allmänhetens tillgänglighet till området är inte begränsat i dagsläget utöver vad som gäller i förhållande till dessa bostadsarrenden. Det finns naturliga stigar och möjlighet att fritt ströva inom området i dess helhet i enlighet med den allmänsrätt som råder.

Bolaget yrkar dessutom att det interimistiska förbudet ska inhiberas. Som grund för yrkandet i den delen anförs bl.a. följande. Beslutet saknar redovisning över vilka sakägare som finns. Åtgärderna som avses med skyddet ska specificeras och vara nödvändiga. Kommunen har inte utvecklat behovet eller på annat sätt angivit varför det erfordras ett interimistiskt beslut. Kommunen beaktar inte den

BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

pågående verksamheten, dvs. de befintliga bostadsarrendena, och på vilket sätt föreskrifterna och förbudet påverkar dessa. Detta är en allvarlig brist.

Michael Schatz, stugägare och arrendator i Skuruparken, yrkar i första hand att beslutet ska undanrörjas. Som det får förstås yrkar han i andra hand bl.a. att vissa ändringar ska göras i de beslutade föreskrifterna för reservatet.

Som grund för överklagandet anför han bl.a. följande. Den 13 juni 2007 beslutade miljö- och stadsbyggnadsnämnden att ett förslag om inrättandet av naturreservat Skuruparken skulle skickas ut på samråd till ett flertal remissinstanser. Remissbehandlingen skedde under tiden 5 juli 2007 till 30 september 2007 och en sammanställning av remissvaren stod slutligen färdig den 9 augusti 2010. I detta remissförslag berördes ej de befintliga stugorna i området och under avsnittet Intresseprövning framgick att någon eventuell avveckling av stugorna inte var knuten till naturreservatsbeslutet. Därför gjordes ej heller någon intresseprövning i detta avseende. Den 22 september 2010 togs ett nytt beslut i miljö- och stadsbyggnadsnämnden gällande ett reviderat förslag till naturreservatet. I detta beslut stipuleras att stugorna i området måste "avvecklas" och i en senare formulering från december 2011, att de "ska minimeras". Någon redovisning av remissvar eller synpunkter på det reviderade naturreservatsförslaget har kommunen ej låtit göra. Inte heller har någon egentlig intresseprövning gjorts vilket medför att naturreservatsbeslutet har tagits på bristfälliga grunder. Beslutet innehåller således felaktigheter på en rad olika områden och kan inte anses uppfylla de kriterier som miljöbalken föreskriver för ett rättssäkert beslutsunderlag. De enskilda ägande- och nyttjanderätt kränks påtagligt. Närvaron av stugorna har under årens lopp på intet sätt hindrat allmänhetens möjligheter till rekreation i parken. De har heller inte hotat områdets biologiska mångfald, vilken är intakt med nuvarande markanvändning. De utgör dessutom en självklar del av områdets moderna kulturhistoria. Stugorna kan ej anses hindra allmänna intressen i en så hög utsträckning att deras antal måste minimeras. Stugägarnas intresse att få bevara sina stugor måste därför anses väga tyngre. I det beslut som nu föreligger är skötsel föreskrifterna så formulerade att de strider mot stugägarnas intressen på ett sådant sätt att de påtagligt försvarar fortsatt nyttjande av fastigheterna. Parkens historia under 1700-talet är väl redogjord för i reservatsbeslutet. Den engelska park som anlades i området under denna historiska period finns utförligt beskriven, liksom den spärnande odlingshistorien under 1800-talet. Värt att understryka är dock att de centrala delarna av den engelska parken var belägen på en annan plats, norr om den som nu är föremål för naturreservatsplaner. Detta framgår bara vagt av materialet. 1900-talets historia är däremot mycket sparsamt beskriven.

Skuruparkens Stugförening anför i huvudsak i enlighet med Michael Schatzs överklagande.

BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

Britt Sjölund, stugägare och arrendator i Skuruparken, yrkar att beslutet ska upphävas. Som grund för yrkandet anför hon bl.a. följande. Hon har i egenskap av sakägare inte delgetts förslaget att inrätta naturreservatet. Markägaren, JM AB, skickar årligen ut avier på arrendet till stugägarna så namn och adresser är väl kända. Även Skuruparkens stugägarförening har namn och adress till stugägarna. Det hade varit möjligt för kommunen att samråda med sakägarna genom direktkontakt. I stället har kommunen valt att införa en annons om kungörelsedelgivning i tidningarna DN och SvD. Hon noterade delgivningskungörelsen, införd i SvD den 11 oktober 2010, om ett omarbetat förslag till reservatet där det angavs att handlingar skulle finnas på biblioteket i Nacka Forum och i utställningshallen i Nacka Stadshus. Hon besökte därför biblioteket den 16 oktober 2010 för att studera förslaget men hittade ingen utställning. Bibliotekschefen kunde inte heller hitta några handlingar alls i ärendet. Den 5 november 2010 besökte hon Nacka Stadshus men inte någon utställning i utställningshallen. Med hjälp av personal fick hon ta del av några handlingar om förslaget. Det viktigaste dokumentet i skriften Skuruparken Naturreservat i Nacka Föreskrifter – Avgränsning – Skötselplan Reviderad september 2012 saknades. Personal har intygat vilka handlingar hon kunde ta del av. Kungörelsedelgivning är inte tillräckligt för att nå ett begränsat antal sakägare då namn och adress är kända. Förslaget till reservatet har inte varit utställt enligt anvisningar i kungörelsedelgivningen.

Till sitt överklagande har hon fogat bl.a. en kopia av ett utdrag ur Svenska Dagbladet den 11 oktober 2010 samt ett intyg från personal vid Nacka kommun angående tillgång till utställda handlingar.

Nacka kommun har beretts möjlighet att yttra sig över överklagandena och bestrider därvid yrkandena i överklagandena och yrkar att beslutet om naturreservat och det interimistiska förbudet ska kvarstå.

Vad gäller JMs överklagande anför kommunen bl.a. följande. Att bevara Skuruparken som grönområde tillgängligt för allmänheten har länge har varit ett intresse i kommunen. Det har inte beslutats om några byggrätter i området. JM AB och även Michael Schatz anger i sina överklaganden att den engelska landskapsparken inte låg inom det område som omfattas av beslutet om naturreservat. Detta stämmer inte. Huvuddelen av parken låg inom området, endast en mindre del i väster låg utanför. Då inte hela parken idag finns bevarad är det av stor vikt att bevara återstående delar. Ytterligare styckningar av den historiska parken skulle kraftigt försämra områdets rekreations- och kulturhistoriska värde. Strandskyddet täcker inte hela området och dessa bestämmelser bedömdes inte ensamt vara tillräckliga för att bevara, skydda och tillgängliggöra området. Det är av stor vikt att den nordvästra delen av området ingår i naturreservatet för att förhindra upplevelsestörande ingrepp längs gångvägen. I reservatets syfte anges bl.a. att rekreationsvärdet främst består av lättillgängliga upplevelser av omväxlande natur med ädellövträd och

BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

kulturmiljöer. Just detta erbjuds i den aktuella nordvästra delen. Området i nordväst uppvisar även naturvärden med inslag av arter som indikerar ytligt vatten såsom klibbal och salixarter. Denna typ av biotop återfinns inte på något annat ställe inom det föreslagna reservatet. Marken i denna del är dessutom en rest och en del av den ängsmark som fanns i den engelska landskapsparken. Ett bevarande av öppenheten utan bebyggelse har stort kulturhistoriskt värde. Ett utmärkande drag i de engelska landskapsparkerna var kontraster, bl.a. mellan öppet och slutet och olika typer av landskapsrum. För att uppleva och bevara platsens kulturhistoriska värden krävs därför ett skydd av såväl de låglänta delarna i väster som de mer höglänta och bergiga delarna i öster. Av bl.a. denna anledning är också den aktuella marken i nordväst klassad med högsta kulturvärde vid den inventering som gjordes vid framtagandet av reservatets föreskrifter. En jämförelse kan inte göras med den bedömning som gjordes för att avsätta ett område för en förändrad brokonstruktion över Skurusundet. Hänsynen till en förändrad brokonstruktion togs för ett tungt vägande allmänt intresse av förbättrade kommunikationer. Vad gäller avvägningen mellan intressena att få bygga ut mer och att skydda, bevara och att underlätta tillgängligheten för allmänheten anser kommunen att det senare intresset väger mycket tyngre. De mycket höga natur-, kultur- och rekreativitetsvärdena samt skyddsbehovet av dessa värden beskrivs utförligt i beslutet. Det interimistiska förbudet är nödvändigt för att förhindra ytterligare privatiserande åtgärder, som minskar det allmänna rekreativitetsvärdet, under tiden för prövningen av överklagandena. Redan idag finns det stugor och anläggningar som ligger mycket nära stigar och som kan hindra tillgängligheten för allmänheten.

Vad gäller Michael Schatz överklagande anför kommunens bl.a. följande. Flera förslag till naturreservat i Skuruparken har tagits fram och två samråd har hållits, ett 2007 och ett 2010. Efter samrådet 2010 gjordes en viss omarbetning av förslaget, framför allt angående skrivningen om stugorna med anledning av inkomna remissvar. Bedömmingen gjordes att omarbetningarna var i mer positiv riktning med viss hänsyn till remissvaren varför ett nytt samråd inte behövdes. Kommunen vill betona att föreskriften för naturreservatet inte på något sätt reglerar ett borttagande av stugor. Målsättningen är dock att på sikt minimera antalet stugor.

Vad gäller Britt Sjölunds överklagande anför kommunens bl.a. följande. Inför samrådet 2010 lades handlingar i ärendet ut i biblioteket i Nacka Forum och i utställningshallen i Nacka stadshus. Kommunen beklagar att Britt Sjölund inte kunde hitta alla handlingar vid sina besök i dessa lokaler. Det kan hända att någon av misstag fick med sig någon handling, men givetvis borde denna ha ersatts. Det kan konstateras att Britt Sjölund ändå har lämnat ett remissvar 2010.

Kungörelsedsdelgivning var befogat då antalet sakágare är stort, cirka 70 stycken, och alla inte är kända. Det finns till exempel stugor som är förfallna och verkar övergivna men kan ha ägare.

BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

Länsstyrelsen har i ett delbeslut den 12 juni 2012 avslagit JM ABs yrkande om inhibition av det interimistiska förbudet. Regeringen, miljödepartementet, har den 30 augusti 2012 avslagit JM ABs överklagande av Länsstyrelsens delbeslut.

Motivering

Länsstyrelsen prövar nu ärendet slutligt.

Fråga om klagorätt

Fråga är om Skuruparkens Stugförening har rätt att överklaga kommunfullmäktiges beslut.

Regler om inrättande av ett naturenreservat finns i miljöbalken, MB. Av 16 kap. 12 § MB framgår att beslut får överklagas bl.a. av den som beslutet angår om avgörandet har gått honom eller henne emot. Bestämmelsen anger således vem eller vilka som har rätt att överklaga ett beslut enligt miljöbalken.

Skuruparkens Stugförening har ombetts att visa på vilket sätt föreningen anser sig vara berörd av det överklagade beslutet. Något svar har emellertid inte kommit in.

Enligt Länsstyrelsens mening kan det av handlingarna i ärendet inte anses visat att det överklagade beslutet angår Skuruparkens Stugförening på det sätt som avses i 16 kap. 12 § MB. Föreningens överklagande ska därför avvisas.

Fråga om handläggningen inför beslutet**Tillämpliga bestämmelser**

Av 7 kap. 4 § MB följer att ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, värda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Av 24 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. följer bl.a. att kommunen, innan den fattar beslut om att förklara ett område som naturreservat, ska föreläggga ägare och innehavare av särskild rätt till marken att inom viss tid yttra sig över förslaget. Vidare framgår att tiden inte får sättas kortare än en månad samt att föreläggandet ska delges.

Vid tidpunkten för samrådet av det förnyade förslaget till naturreservat gällde den äldre delgivningslagen (1970:428) samt den äldre delgivningsförordningen (1979:101).

Enligt 16 § andra stycket 1 äldre delgivningslagen får kungörelsedelgivning användas om ett stort antal personer ska delges och det skulle innebära större kostnad och besvär än som är försvarligt med hänsyn till ändamålet med

BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

delgivningen att överbringa handlingen eller meddelande enligt 6 § andra stycket till var och en av dem.

Enligt 17 § äldre delgivningslagen sker kungörelsedelgivning genom att handlingen hålls tillgänglig viss tid hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer, och genom att meddelande härom och om handlingens huvudsakliga innehåll införs i Post- och Inrikes Tidningar och ortstidning eller endera av dessa inom tio dagar från beslutet om kungörelsedelgivning.

Av 11 § äldre delgivningsförordningen följer att om myndigheten beslutar att kungörelsedelgivning ska ske, ska dagen för beslutet antecknas i delgivningsförteckning, dagbok eller motsvarande förteckning.

Av 19 § tredje stycket äldre delgivningslagen följer att delgivning enligt 17 § har skett på tionde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning under förutsättning att det blivit fullgjort som föreskrivs i paragrafens första stycke.

Länsstyrelsens bedömning

Av handlingarna i ärendet framgår följande. Miljö- och stadsbygnadsnämnden beslutade den 22 september 2010, § 262, att genomföra samråd med berörda mark- och stugägare rörande det omarbetade förslaget till naturreservatet Skuruparken. Meddelande om detta infördes i dagstidningarna Dagens Nyheter samt Svenska dagbladet den 11 oktober 2010. Av meddelandet framgår under rubriken Samrådstid att förslaget finns utställt från den 11 oktober 2010 till och med den 8 november 2010. Vidare framgår av meddelandet att synpunkter och kommentarer till förslaget ska insändas till kommunen senast den 8 november 2010.

Länsstyrelsen konstaterar att antalet personer som kan anses berörda av det föreslagna naturreservatet är relativt stort – enbart antal arrendatorer uppgår till ca 70 st. Med hänsyn till kostnaden för att överbringa delgivningen till var och en samt med hänsyn till ändamålet med delgivningen finner Länsstyrelsen att det i och för sig är försvarligt att i sammanhanget använda sig av kungörelse för att delge de berörda. Vad Britt Sjölund anför i denna del föranleder ingen annan bedömning.

Britt Sjölund anför även att hela det aktuella förslaget inte fanns tillgängligt vid hennes besök på Nacka stadshus samt biblioteket i Forum Nacka. Nacka kommun har inte bestritt dessa uppgifter. Enligt Länsstyrelsen mening kan det därmed ifrågasättas om det omarbetade förslaget till naturreservat har funnits tillgängligt på så sätt som föreskrivs i 17 § äldre delgivningslagen för de sakägare som har haft rätt att yttra sig enligt 24 § förordning om områdesskydd.

Länsstyrelsen kan därutöver konstatera att såvitt framgår av handlingarna i ärendet har inte något formellt beslut fattats om att kungörelsedelgivning ska ske på det sätt som avses i äldre delgivningslagen. För det fall nämndens beslut den

BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

22 september 2010 ska anses vara ett sådant beslut, har det meddelande som infördes i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet den 11 oktober 2010 inte införts inom tio dagar från beslutet. Av handlingarna i ärendet framgår inte att kungörelse införts i annan sådan tidning som stadgas i 17 § äldre delgivningslagen inom denna tid. Av handlingarna i ärendet framgår inte heller att något beslut om kungörelsadelgivning har antecknats i delgivningsförteckning, dagbok eller motsvarande förteckning. Länsstyrelsen finner att förfarandet således inte har uppfyllt bestämmelserna i 17 § äldre delgivningslagen samt 11 § äldre delgivningsförordningen.

Mot bakgrund av detta och bestämmelserna i 19 § äldre delgivningslagen finner Länsstyrelsen att berörda sakägare inte har delgivits förslaget till naturreservat på det sätt som krävs enligt 24 § förordning om områdesskydd m.m. Det är ett oeftergivligt krav att sakägare – innan ett beslut om naturreservat fattas – i enlighet med 24 § förordning om områdesskydd m.m. delges föreläggande att yttra sig.

Sammanfattningsvis finner Länsstyrelsen att kommunens handläggning av ärendet inför beslutet att förklara det aktuella området för naturreservat uppvisar formella brister av så allvarlig natur att det överklagade beslutet ska upphävas.

Kommunfullmäktiges beslut att förklara det område som är benämnt Skuruparken som naturreservat ska därfor upphävas och ärendet ska återförvisas till kommunen för fortsatt handläggning.

Länsstyrelsen får därutöver påtala att enligt 24 § förordning om områdesskydd får tiden för ett yttrande inte sättas kortare än en månad. Enligt 1 § lag (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid ska – då tid räknas efter månad – slutdagen vara den som genom sitt tal i månaden motsvarar den från vilken tidsräkningen börjas

Fråga om det interimistiska förbudet

Tillämpliga bestämmelser

Av 7 kap. 24 § första stycket MB följer bl.a. att när en fråga har väckts om att ett område ska skyddas som naturreservat får kommunen för viss tid, dock högst tre år, meddela förbud mot att sådana åtgärder vidtas utan tillstånd som berör området och som strider mot syftet med det tilltänkta skyddet.

Ett sådant förbud ska gälla omedelbart även om det överklagas. Det framgår av 7 kap. 24 § andra stycket MB.

Av förarbetena till 7 kap. 24 § MB anförs bl.a. följande (Prop. 1997/98:45 s 96 f).

Paragrafen ger möjlighet att genom ett interimistiskt förbud skydda vissa områden eller föremål som avses att skyddas enligt detta kapitel. Den kan användas inte bara när ett tidigare oskyddat område skall skyddas utan även när föreskrifterna för ett redan skyddat område skall ändras. Ett interimistiskt förbud hindrar att det planerade skyddet omintetgörs genom åtgärder under den tid som går åt till att utforma det definitiva skyddet.

BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

...
Interimistiska förbud innebär att vissa åtgärder inte får vidtas utan tillstånd. Förbuden bör i regel vara specificerade till vissa åtgärder, exempelvis avverkning. Förbuden kan avse åtgärder som är underkastade tillståndsplikt även enligt annan lagstiftning, t.ex. bebyggelse.

...
Interimistiska förbud kan givetvis upphävas. Någon särskild bestämmelse behövs inte om detta. Om det står klart att något definitivt skydd inte kommer att skapas skall myndigheten givetvis besluta om att häva det interimistiska förbjudet omedelbart.

Enligt 7 kap. 25 § MB ska vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilda rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar att bestämmelsen i 7 kap. 24 § MB ger den beslutande myndigheten en rätt att under den tid som ett ärende bereds förbjuda de åtgärder som strider mot syftet med det tänkta reservatet. Ett sådant förbud kan meddelas vid vilken tidpunkt som helst i beredningen, enligt ordalydelsen i bestämmelsen redan så tidigt som när frågan om skydd har väckts.

Av utredningen i ärendet framgår att det aktuella området hyser höga natur- och kulturvärden. De av kommunen beslutade interimistiska föreskrifterna avser förbud mot åtgärder som, om de utförs, kan komma att äventyra eller förstöra de naturvärden som finns i området. Länsstyrelsen finner därför att Nacka kommun har haft fog för att besluta om de angivna förbuden i avvaktan på ett slutligt ställningstagande om skydd för området.

Länsstyrelsen noterar att kommunen i sitt beslut inte har tidsbegränsat det interimistiska förbjudet på det sätt som föreskrivs i 7 kap. 24 § MB. Länsstyrelsen finner därför att beslutet i denna del bör ändras på så sätt att förbjudet ska gälla i tre år från det överklagade beslutet, dvs. till den 12 december 2014. Då kommunens beslut om naturreservat enligt ovan har upphävts bör det förtydligas att det interimistiska förbjudet ska gälla inom det område som kommunen avsåg skulle utgöra naturreservat, se bilaga 2.

Sammantaget finner Länsstyrelsen att det inte framkommit något som, vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, utgör skäl att, utöver ovan nämnda ändring vad gäller tiden för förbjudets giltighet, ändra kommunens beslut. Överklagandena ska därför avslås i denna del.

Det kan i sammanhanget noteras att det inte, på det sätt som föreskrivs 24 § förordningen om områdesskydd, finns någon skyldighet att förelägga sakägare att yttra sig inför ett beslut om interimistiskt förbud.

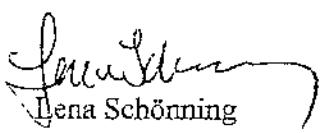
BESLUT

Datum	Beteckning
2013-09-13	5051-38144-2011
	5051-1101-2012
	5051-1103-2012
	5051-1105-2012

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, Miljödepartementet.

I handläggningen av ärendet har deltagit länsassessor Lena Schönnings, besluttande, miljöhandläggare Örjan Hallnäs och länsassessor Jörgen Warstrand, föredragande.

Lena Schönnings

Jörgen Warstrand

Bilagor:

1. Utdrag ur föreskrifter för Naturreservatet Skuruparken
2. Karta över området för det interimistiska förbudet
3. Överklagandehänvisning

Sändlista:

JM AB, Ombud: Viveca Dahlin, Landahl Advokatbyrå KB, Box 5209, 102 45 STOCKHOLM
 Michael Schatz, Krukmakarbacken 4 B, 118 53 STOCKHOLM
 Skuruparkens Stugförening, c/o Staffan Åberg, Sättertäppan 1, 113 30 STOCKHOLM
 Britt Sjölund, Gyllenstiernas väg 9, 183 56 TÄBY
 Nacka kommun, 131 81 NACKA

Bilaga 1

Länsstyrelsen i Stockholms län 2013-09-13, 5031-38144-2011 m.fl

FÖRESKRIFTER

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 § miljöbalken att nedan angivna föreskrifter skall gälla i naturreservatet.

Föreskrifterna gäller inte för arbetsföretag som krävs för åtgärder som framgår av till naturreservatsbeslutet hörande skötseplan.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normal drift och underhåll av väg 222.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken angående inskränkningar i markägares och annan sakágares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Zoner framgår av beslutskarta.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författnings är det förbjudet att

- A1. uppföra byggnad eller anläggning annat än sådana med tillstånd enligt föreskrift A11.
- A2. använda kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel med undantag av kemisk bekämpning av jättebjörnlöka.
- A3. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar.
- A4. anordna störande verksamhet som t.ex. motorbana eller skjutbana.
- A5. anlägga bryggor och hamnar eller att hårdgöra stränder annat än sådana med tillstånd enligt föreskrift A11.
- A6. uppföra stängsel eller andra hägnader med undantag av stängsel för betesdjur.
- A7. ta bort död ved från grova träd. Undantag från gäller för säkerhetsåtgärder i anslutning till kör- och gångvägar, samt för att flytta död ved till annan plats med gamla ekar.
- A8. plantera ut för trakten främmande växt- eller djurarter i mark och vatten.
- A9. skogsplantera öppen mark.
- A10. avverka eller utföra andra skötselåtgärder annat än vad som framgår av skötseplanen.

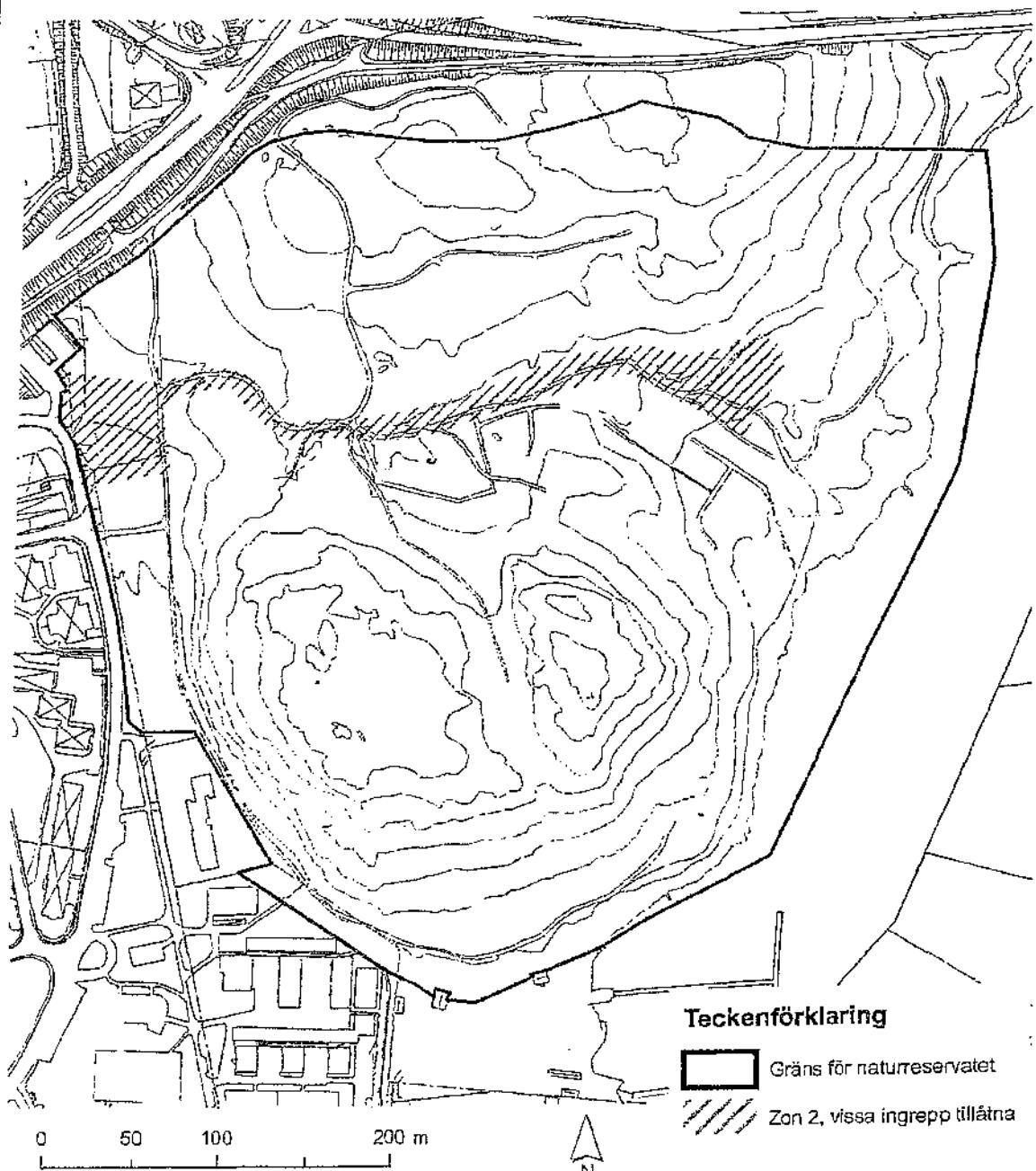
Inom Zon 1 är det förbjudet och inom zon 2 är det efter tillstånd tillåtet att

- A11. uppföra eller förändra mindre byggnad eller anläggning som är kopplad till syftet med reservatet, till exempel kafé, allmän brygga eller informationscentra.
- A12. anlägga ny ledning i mark, vatten eller luft. Framtida naturgasledning får dock anläggas i enhet med kommunens översiktsplan.
- A13. anlägga belysningsanläggning utöver vad som anges på skötseplanekartan.
- A14. anordna upplag inklusive snöupplag annat än i samband med skötsel av området och dess anläggningar.
- A15. förändra områdets permanenta topografi, ytförhållanden eller avrinningsförhållanden, till exempel genom att gräva, spränga, borra, dika, schakta, muddra eller fylla ut. Återställande av tidigare öppen bäckfåra i väster får dock utföras.
- A16. anlägga bilväg, parkering, gångväg, cykelväg eller ridstig eller asfaltera befintlig grus väg utöver vad som anges på skötseplanekartan. Gångvägar som finns i den historiska engelska landskapsparken får dock återställas och framtida spårväg i tunnel får anläggas i enhet med kommunens översiktsplan.

Rilege 2

Terrängkartan i Stockholms beslut 2013-09-13, 5051-38144-201 m fl

BESLUTSKARTA

Kommunstyrelsen

Kartläggning av Nackas etableringsprocess gällande flyktingmottagandet i kommunen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen till protokollet.

Ärendet

År 2013 genomfördes på uppdrag av kommunstyrelsen en bred översyn av flyktingmottagandet i Nacka kommun med fokus på organisation och ekonomi. Det ledde till ett beslut i kommunstyrelsen att man önskade få en helhetsbild och samsyn gällande flyktingmottagandet i kommunen för att på ett effektivt sätt säkerställa att flyktingar snabbt kommer i arbete och har egen försörjning. I ett första steg mot att nå en helhetssyn genomförde kommunen en kartläggning av etableringsprocessen, där kommunen, försäkringskassan och samordningsförbundet Välfärd i Nacka deltog. Kartläggningen har identifierat ett antal utvecklingsområden. Ett av utvecklingsområdena är vikten av att arbetet samordnas med arbetsförmedlingen, som har samordningsansvaret för etableringen. Nästa steg i arbetet med att få en så bra integrering och etablering av våra flyktingar som möjligt fortsätter inom flera områden.

Social- och äldrenämnden och arbets- och företagsnämnden beslutade att lämna ärendet som information till kommunstyrelsen.

Bilagor

1. Protokollsutdrag från SÄN, 2014-09-23
2. Protokollsutdrag från AFN, 2014-09-24
3. Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott, 2013-10-08
4. Rapport Flyktingmottagande, 2013-09-26
5. Rapport Nacka kommun etableringsprocess, 2014-08-28

Anders Fredriksson
Socialdirektör
Stadsledningskontoret

Malin Westerback
Direktör Arbete och Fritid
Stadsledningskontoret

§ 156

SÄN 2014/451-133

Kartläggning av Nackas etableringsprocess gällande flyktingmottagandet i kommunen

Beslut

Social- och äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att notera informationen till protokollet.

Ärendet

År 2013 genomfördes på uppdrag av kommunstyrelsen en bred översyn av flyktingmottagandet i Nacka kommun med fokus på organisation och ekonomi. Det ledde till ett beslut i kommunstyrelsen att man önskade få en helhetsbild och samsyn gällande flyktingmottagandet i kommunen för att på ett effektivt sätt säkerställa att flyktingar snabbt kommer i arbete och har egen försörjning. I ett första steg mot att nå en helhetssyn genomförde kommunen en kartläggning av etableringsprocessen, där kommunen, försäkringskassan och samordningsförbundet Välfärd i Nacka deltog. Kartläggningen har identifierat ett antal utvecklingsområden. Ett av utvecklingsområdena är vikten av att arbetet samordnas med arbetsförmedlingen, som har samordningsansvaret för etableringen. Nästa steg i arbetet med att få en så bra integrering och etablering av våra flyktingar som möjligt fortsetter inom flera områden.

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteskrivelse från stadsledningskontoret, 2014-09-16
2. Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott, 2013-10-08
3. Rapport Flyktingmottagande, 2013-09-26
4. Rapport Nacka kommun etableringsprocess, 2014-08-28

Beslutsgång

Social- och äldrenämnden noterade informationen till protokollet.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

24 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
 Arbets- och företagsnämnden

§ 38

AFN 2014/140-133

Kartläggning av Nackas etableringsprocess gällande flyktingmottagandet i kommunen

Beslut

Arbets- och företagsnämnden föreslår kommunstyrelsen att notera informationen till protokollet.

Ärendet

År 2013 genomfördes på uppdrag av kommunstyrelsen en bred översyn av flyktingmottagandet i Nacka kommun med fokus på organisation och ekonomi. Det ledde till ett beslut i kommunstyrelsen att man önskade få en helhetsbild och samsyn gällande flyktingmottagandet i kommunen för att på ett effektivt sätt säkerställa att flyktingar snabbt kommer i arbete och har egen försörjning. I ett första steg mot att nå en helhetssyn genomförde kommunen en kartläggning av etableringsprocessen, där kommunen, försäkringskassan och samordningsförbundet Välfärd i Nacka deltog. Kartläggningen har identifierat ett antal utvecklingsområden. Ett av utvecklingsområdena är vikten av att arbetet samordnas med arbetsförmedlingen, som har samordningsansvaret för etableringen. Nästa steg i arbetet med att få en så bra integrering och etablering av våra flyktingar som möjligt fortsätter inom flera områden.

Handlingar i ärendet

1. Stadsledningskontorets tjänsteskrivelse den 11 september 2014
2. Bilaga 1 Protokollsutdrag KSAU
3. Bilaga 2 Rapport Flyktingmottagande
4. Bilaga 3 Rapport, Nacka kommun, etableringsprocess

Yrkanden

Ylva Sandström (M) lämnar ändringsyrkande till förslaget enligt följande:

Arbets- och företagsnämnden föreslår kommunstyrelsen att notera informationen till protokollet.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

24 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Arbets- och företagsnämnden**Beslutsgång**

Nämnden beslutade i enlighet med Ylva Sandströms yrkande.

Protokollsanteckningar

Louise Ollivier (MP) lämnade följande protokollsanteckning i ärendet:

"I vår omvärld pågår flera konflikter som gör att många människor idag är på flykt från sina hem. Människor som flyr undan krig. Familjer som splittras och barn som flyr utan någon vuxen i sin närhet. Det är ohyggliga scener vi ser på håll när vi sitter tryggt på distans i Sverige. Sverige som är ett rikt land med stora möjligheter att hjälpa en del av alla dessa människor i nöd.

Nacka kommun har historiskt tagit emot mycket liten andel flyktingar utifrån kommunens storlek och ekonomiska styrka.

Miljöpartiet ser nu positivt på att Nacka kommun nu ser över möjligheterna att framöver ta ett större ansvar i flyktingmottagningen. Vi ser fram emot öppnade möjligheter vad gäller den lokal och lägenhetsbrist som tidigare varit en springande punkt för att inte kunnat ta emot fler. Vi hoppas att kartläggningen kan ge öppningar för att snabbt ställa om till att möta den ökande flyktingströmmen. Vi ser även fram emot att Nacka kommun, när nu en stor mängd bostäder kommer byggas, tar höjd för att bygga på ett hållbart sätt för alla människor bl. a med hyresrätter, planering av områden som inbjuder till trygghet och med miljömässig framförhållning.

Miljöpartiet vill gärna se att kommunen, vid byggande av stad, passar på och startar ett kommunalt bostadsbolag för att genom eget ägande styra bostädernas utformning och användande."

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

8 oktober 2013

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 128

KFKS 2013/560-100

Flyktingmottagandet i Nacka kommun

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut.

Kommunstyrelsen noterar informationen om flyktingmottagandet i Nacka kommun.

Kommunstyrelsens arbetsutskott ger för egen del stadsdirektören i uppdrag att återkomma med förslag på hur helhetssynen och det övergripande ansvaret för flyktingmottagandet kan stärkas i syfte att säkra att mottagandet leder till att flyktingen snabbt kommer i jobb och har egen försörjning samt att mottagandet är effektivt.

Ärende

År 2012 tog Nacka enligt kommunens statistik emot 82 personer, år 2011 var det 82 personer och år 2010 var det 117 personer. Kommunen har hittills tagit emot 65 personer under år 2013. På uppdrag av kommunstyrelsen har stadsledningskontoret gjort en kartläggning av kommunens organisation och ekonomi inom flyktingmottagandet. Kartläggningen baserar sig på intervjuer med medarbetare som på olika sätt arbetar med mottagandet av flyktingar. Flyktingmottagandet är en stor och komplex fråga och de intervjuade upplever ibland en bristande helhetssyn. Det finns dock många goda exempel där processen fungerar väl.

Handlingar i ärendet

Stadsledningskontorets tjänsteskriavelse den 25 september 2013
Rapport; Flyktingmottagandet - kartläggning

Yrkanden

Mats Gerdau (M) yrkade med instämmende av Jan-Eric Jansson (KD) och Majvie Swärd (S) bifall till stadsledningskontorets förslag med följande tillägg.

"Kommunstyrelsens arbetsutskott ger för egen del stadsdirektören i uppdrag att återkomma med förslag på hur helhetssynen och det övergripande ansvaret för flyktingmottagandet kan stärkas i syfte att säkra att mottagandet leder till att flyktingen snabbt kommer i jobb och har egen försörjning samt att mottagandet är effektivt."

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

8 oktober 2013

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsgång

Arbetsutskottet beslutade i enlighet med Mats Gerdau's yrkande.

Protokollsanteckningar

Jan-Eric Jansson (KD) lät anteckna följande.

"De frågor som vi har angående flyktingmottagande i kommunen. Det är drivet av vårt engagemang att styra resurserna på ett sätt så att det främjar integreringen på ett optimalt vis. Vår hållning är att stödet i flyktingmottagandet ska vara inriktat mot utbildning och jobb.

Det saknas analys med jämförelse av kostnader för ensamkommande mellan familjehem och boende i gemensamt boende som "Vårlyusboende".

De socialkontrakt vi har för flyktingar hur väl täcks de av migrationsverkets stöd?

Budget för samhällsorientering är inte 12,3 milj utan det avser SFI.

Det saknas uppgifter om hur mycket kommunen sökt och fått i schablonbelopp för asylsökande barns skolgång.

Hur mycket är AF etableringsersättning som förs vidare till kommunen för SFI och samhällsorientering och var i kommunen hamnar den ersättningen.

Plats för ensamkommande barn ersätts med 1600 kr. Vi har 27 platser och 360 dygn på ett år. Om platsen är belagd, 1900 kr borde det bli 15,5 milj eller 18,5 milj. Det finns inte redovisat och vad är kostnaden för "Vårlyus boende" som är avtalat.

Ekonomiskt bistånd som kan återsökas av migrationsverket hur mycket är det och hur förhåller det sig till verkligt bistånd. Det framgår inte om tabellen "insats" är en netto kostnad. Hur mycket får Överförmyndaren i stöd ifrån migrationsverket för godman och hur förhåller det sig i förhållande till verklig kostnad."

Rolf Wasteson (V) lät anteckna följande.

"Flyktingmottagande är en fråga som samhällets mörka krafter gärna vill ta upp till diskussion. I de sammanhangen framförs alltid att flyktingmottagandet (och annan immigration) hårt belastar Sveriges och kommuners ekonomi. Det kan i och för sig vara bra att visa på att Nacka har ordning och reda i sin ekonomi och har koll på vad olika insatser kostar. Samtidigt väcker det dock alltid frågan om en kartläggning är ett led i, eller åtminstone i praktiken innebär, att anpassa sig till de invandrar- och flyktingfientligas agenda.

Den här rapporten visar också på att Nacka visserligen kanske uppfyller Migrationsverkets krav men i praktiken tar en alldel för liten andel av flyktingar och särskilt då ensamkommande flyktingbarn. Rent allmänt är Stockholms län dåliga och i det perspektivet ligger Nacka hyfsat till, men det är inte ett hållbart argument för att inte Nacka ska ta ett ansvar som åtminstone motsvarar Nackas andel i Sverige, dvs ca 1%. För ensamkommande flyktingbarn så innebär det att Nacka bar tar runt 1/3 av vad so borde vara rimligt."

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

Flyktingmottagandet – kartläggning

2013-09-26

Johanna Magnusson och Anna Gidmark
KFKS 2013/560-100

Sammanfattning

Kommunstyrelsen uppdrog i januari 2013 åt stadsledningskontoret att göra en översyn av flyktingmottagandet; organisation, ekonomi med mera.

Syftet med uppdraget är att göra en bred översyn av flyktingmottagandet i Nacka kommun. Uppdraget begränsas till en kartläggning av kommunens organisation och ekonomi. Uppdraget omfattar därmed inte hur flyktingen upplever mottagandet, resultatet av kommunens insatser eller andra analyser.

Flyktingmottagandet är en stor och komplex fråga och det kan konstateras att det i vissa fall varit svårt att få fram enhetlig information. Intervjuade är intresserade av kartläggningen av flyktingmottagandet då de exempelvis upplever en bristande helhetssyn. Samtidigt finns det många goda exemplen där processen fungerar väl.

Inom Nacka kommun är många enheter inblandade i frågor som rör flyktingmottagandet och angränsande områden. Nacka kommun har en samordnare i flyktingfrågor, som stöttar social- och äldrenämnden. Finns det ett behov av ökad samordning mellan kommunens enheter och inom nämnder?

Intervjuade pekar på att Nacka kommun har svårt att erbjuda bostäder. Påverkar detta omfattningen av kommunens mottagande?

Nacka kommun
Johanna Magnusson och Anna Gidmark

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och förutsättningar.....	4
1.1	Syfte	4
1.2	Avgränsningar	4
1.3	Metod	4
1.4	Begrepp och definitioner	5
2	Flyktingmottagandet i Sverige	5
2.1	Kommunala överenskommelser om mottagande	6
2.2	Etableringslagen och ersättning	7
3	Flyktingmottagandet i Nacka kommun.....	8
3.1	Ensamkommande barn	9
3.2	Övriga flyktingar.....	11
3.3	Omfattning	12
3.4	Kostnader och ersättningar.....	15
4	Diskussion	16

I Bakgrund och förutsättningar

Kommunstyrelsen uppdrog i januari 2013 åt stadsledningskontoret att göra en översyn av flyktingmottagandet; organisation, ekonomi med mera.

I nedanstående tre stycken beskrivs Nacka kommuns inriktning och arbete kring flyktingmottagande, integration och invandring.

Flyktingströmmen till Sverige beräknas fortsatt vara hög och Nacka ska bidra till att de som söker sig till och får stanna i Sverige får ett gott mottagande. Vi är därför beredda att öka engagemanget. Under 2013 ska finansiering och organisation av flyktingmottagandet ses över i syfte att säkerställa god kvalitet och ekonomi i mottagandet.¹

Vi önskar ett samhälle där alla känner sig välkomna och kan komma till sin rätt. Oavsett om jag är ny i Sverige eller från början vuxit upp här ska jag kunna forma mitt liv i Nacka. Jobb och utbildning, liksom bra bostads- och fritidsmiljöer, är nycklarna till integration. Kommunens vision – öppenhet och mångfald – är uttryck för en politik som vänder sig till alla.²

Vi vill också lyfta fram den slumrande potential som finns hos kommunens invandrare. En stor del av invandrarna är både välutbildade och driftiga. ArbetslinjeN och coachningen genom kundvalet är en kraftfull kombination som har potential att skapa många helt nya jobb genom att invandrarnas unika kompetens mycket bättre tas tillvara, inte minst i form av handel med invandrarnas hemländer.³

I.1 Syfte

Syftet med uppdraget är att göra en bred översyn av flyktingmottagandet i Nacka kommun.

I.2 Avgränsning

Uppdraget begränsas till en kartläggning av kommunens organisation och ekonomi inom flyktingmottagandet. Uppdraget omfattar därmed inte hur flyktingen upplever mottagandet, resultatet av kommunens insatser eller andra analyser.

I.3 Metod

För att få en så heltäckande bild som möjligt av hur flyktingmottagandet ser ut i Nacka kommun har intervjuer skett med medarbetare inom socialtjänsten, arbets- och företagsenheten, kultur- och utbildningsenheten, överförmyndarenheten

¹ Mål och budget 2013-2015, s 5

² Majoritetsprogrammet 2011-2014, s 6

³ Majoritetsprogrammet 2011-2014, s 13

samt med arbetsförmedlingen. Information och statistik har även hämtats från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Migrationsverket.

1.4 Begrepp och definitioner

Definitionerna är hämtade från Migrationsverket.⁴

Asyl: ett uppehållstillstånd som beviljas en utländsk medborgare därför att han eller hon är flykting enligt utlänningslagen.

EBO: eget boende - under väntetiden kan en asylsökande välja att ordna boendet på egen hand, till exempel hos släkt eller vänner.

Ensamkommande barn: Asylsökande barn eller ungdomar under 18 år som kommer till Sverige utan legal vårdnadshavare.

Flykting: utlämning som har sökt asyl och fått tillstånd att som flykting bosätta sig i Sverige.

Kvotflykting: utländsk medborgare som före resan till Sverige fått uppehållstillstånd inom den flyktingkvot som regeringen fastställt. Resan hit organiseras och betalas av Migrationsverket.

PUT: permanent uppehållstillstånd - en utländsk medborgare som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd har tillstånd att bo och arbeta i Sverige under obegränsad tid. Tillståndet gäller så länge utlämningen är bosatt i Sverige.

I rapporten används uttrycket **övrig flykting** för personer som fått permanent uppehållstillstånd och som ej är ensamkommande barn. Detta begrepp är inte hämtat från Migrationsverket.

2 Flyktingmottagandet i Sverige

Myndigheter, kommuner och landsting har ett gemensamt ansvar för att ta emot flyktingar och andra i behov av skydd. Ansvaret gäller också deras anhöriga. Migrationsverket har det övergripande ansvaret för asylsökande i landet.

En kommun kan skriva en överenskommelse med staten om mottagande av nyanlända flyktingar. Överenskommelsen kan omfatta mottagande under ett eller flera år. Det är länsstyrelserna som träffar överenskommelser med kommunerna i respektive län om platser för mottagande. Mottagandet innebär att särskilda stödinsatser ges till de personer som flyttat till en kommun under de första åren i Sverige. Vad gäller mottagande av ensamkommande barn, såväl asylsökande som med uppehållstillstånd, är det Länsstyrelsen på uppdrag av Migrationsverket som träffar överenskommelser med kommunerna.⁵

⁴ <http://www.migrationsverket.se/info/60.html>

⁵ <http://www.migrationsverket.se/info/230.html>

2.I Kommunala överenskommelser om mottagande

Under 2011 tog Sverige emot 13 140 flyktingar och 271 av landets kommuner hade då överenskommelser om mottagande. Fram till juni 2013 har 241 kommuner tecknat överenskommelse med länsstyrelserna runt om i Sverige om cirka 14 900 platser. Av Sveriges 290 kommuner är Nacka och ytterligare 232 kommuner engagerade i mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar.

Kommunernas överenskommelser om mottagande av flyktingar kan ha lite olika konstruktion. En överenskommelse kan avse ett bestämt antal platser eller ett intervall och en del kommuner har kommit överens om att bereda plats för en procentuell andel av det prognostiserade platsbehovet.

Oavsett vilken typ av överenskommelse en kommun har, kan antalet faktiskt mottagna bli ett helt annat. Det beror bland annat på att asylsökande i eget boende ofta bosätter sig i den kommun där de bott som asylsökande samt att familjemedlemmar, som har möjlighet att få tillstånd på familjeanknytning också omfattas av mottagandet i kommunen.

Av Migrationsverkets prognos framgår det bland annat att det till och med 2015 årligen kommer cirka 3 600-3 700 ensamkommande asylsökande barn till Sverige. Så länge samtliga ensamkommande barn inte omedelbart kan anvisas plats anser Migrationsverket att bristen på platser är akut. Under 2012 kunde cirka 800 ensamkommande barn inte anvisas en plats.

När ett ensamkommande barn anländer och söker asyl erbjuds barnet i enlighet med socialtjänstlagen ett tillfälligt boende i den kommun där det ger sig till känna för svensk myndighet. Det innebär att alla kommuner kan bli en ankomstcommun. Ankomstcommunen ansvarar för att utreda och göra en bedömning av barnets behov av bistånd till dess att Migrationsverket har anvisat barnet till en kommun som har en överenskommelse. Omedelbart efter ankomsten ska barnet anvisas, i mån av lediga platser, till en kommun som ansvarar för omhändertagandet under tiden barnet är asylsökande och även efter beviljat uppehållstillstånd.⁶

Kommunerna utreder och väljer själva hur ensamkommande barns boende ska ordnas. När det är lämpligt och möjligt kan familjehem vara en bra lösning. I andra fall bygger kommunen upp olika typer av gruppboenden eller upphandlar boende av andra aktörer. Kommuner som tecknar överenskommelser med Migrationsverket får särskilda ersättningar för detta.⁷

⁶<http://www.migrationsverket.se/download/18.5901f10c13ed5185f5373b8/Aktuellt+om+sept+2013.pdf>

⁷ <http://www.migrationsverket.se/info/426.html>

2.2 Etableringslagen och ersättning

Fram till den sista november 2010 hade kommunerna samordningsansvaret för nyanländas introduktion. Därefter tog Arbetsförmedlingen över ansvaret i samband med att etableringsreformen trädde i kraft. Reformen är ett samlat nationellt grepp som syftar till att ge nyanlända förutsättningar för en snabbare etablering på arbetsmarknaden.

Försäkringskassan är ansvarig myndighet för utbetalning av etableringsersättningen som Arbetsförmedlingen beslutar om. Försäkringskassan fattar även beslut om och betalar ut etableringstillägg och bostadsersättning.

Kommunerna är ansvariga för mottagandet och bostadsförsörjningen och ska vid behov ge praktisk hjälp i samband med bosättning. De ansvarar också för försörjning för dem som inte har rätt till etableringsplan eller de som behöver komplettering av etableringsersättningen. Kommunerna ansvarar även för undervisning i svenska för invandrare SFI, samhällsorientering och annan vuxenutbildning samt för skola, förskola, barnomsorg och andra insatser för barn och ungdomar.

För de nyanlända som inte omfattas av den nya lagen – och som därmed har tagits emot i kommuner inom ramen för den kommunala introduktionen – gäller dock äldre föreskrifter. Det innebär att kommuner kan fortsätta att tillämpa lag (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar som inte omfattas av den nya etableringslagen.⁸

Kommuner och landsting får ersättning för mottagande och insatser för personer som omfattas av flyktingmottagandet. Vissa ersättningar betalas ut av Migrationsverket direkt till berörda kommuner utan ansökan. Andra ersättningar kan kommuner och landsting ansöka om hos Migrationsverket.⁹

Staten ersätter i efterskott kommunernas överförmyndare för de kostnader de harft för arvoden till gode män för ensamkommande asylsökande barn och ungdomar. Det är överförmyndaren som ansöker om den statliga ersättningen.¹⁰

I förordningen om statens ersättningar till kommuner och landsting för flyktingmottagandet (förordning 2010:1122) regleras statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Sammanfattningsvis är huvuddragen:

- Kommuner med överenskommelse om flyktingmottagande får från 2012 en grundersättning på 10 prisbasbelopp, vilket motsvarar cirka 420 000

⁸ http://www.skl.se/vi_arbetar_med/integration1/regelverk_introduktion

⁹ <http://www.migrationsverket.se/info/230.html>

¹⁰ <http://www.migrationsverket.se/info/5866.html>

kronor. För 2011 lämnas grundersättning på samma sätt som i nuvarande förordning.

- Schablonersättningen för 2011 blir 80 000 kronor för en person under 20 år, 80 000 kronor för en person som fyllt 20 men inte 65 år, och 50 000 kronor för en person som fyllt 65 år.
- Initiala kostnader för ekonomiskt bistånd, det sk glappet, ska täckas av särskilda schabloner. I promemorian skriver regeringen att den kommer att följa kommuners kostnader för glappet för att regeringen ”behov skyndsamt kunna återkomma i frågan.”
- Kommuner kommer också att kunna återsöka en del kostnader för ekonomiskt bistånd, t.ex. för personer som inte får full etableringsersättning från Arbetsförmedlingen.
- Ersättning för vissa särskilda kostnader, för hälso- och sjukvård, med mera ska ersättas på i princip samma sätt som idag.
- Utöver ersättningar för vård av ensamkommande barn och unga i annat hem än barnets eget får den kommun som tar emot barnet en särskild schablon på 30 000 för kostnader för god man och särskilda kostnader inom socialtjänsten.¹¹

3 Flyktingmottagandet i Nacka kommun

Flera nämnder är involverade i flyktingmottagandet i Nacka kommun. Inom socialtjänsten finns det en samordnare inom flyktingfrågor som bland annat omvärldsbevakar, tar fram underlag och statistik och ger råd och stöd till andra medarbetare i kommunen.

Återsökningar görs inom socialtjänsten, överförmyndarenheten och kultur- och utbildningsenheten. Det som återsöks inom socialtjänsten är exempelvis placering av ensamkommande barn, hemtjänst, ledsagning, avlösning och korttidsvård. Kostnader för skyddat boende kan inte återsökas. Intervjuade konstaterar att det är viktigt att återsökningar görs i tid och löpande, då det annars finns en risk att vissa av Migrationsverkets ersättningar tar slut i slutet av året.

Alla barn har rätt till skola på samma villkor, även papperslösa barn. Intervjuad menar att det generellt inte handlar om höga kostnader för papperslösa barns skolgång. Det handlar desto mer om administration för skolpersonal för att hantera de barn som inte finns i systemet. Vad gäller skolan är det möjligt att hos Migrationsverket återsöka för de personer som är asylsökande. Asylsökande barn har inte skolplikt. Inom kultur- och utbildningsenheten finns en resurssamordnare som stöttar skolorna i mottagandet av flyktingbarn.

För att tydliggöra flyktingmottagandet åskådliggörs det nedan under två rubriker: ensamkommande barn och övriga flyktingar.

¹¹http://www.skl.se/vi_arbetar_med/integration1/integration_1/ersattning_for_flyktingmottagandet

3.I **Ensamkommande barn**

Nyanlända flyktingar som söker asyl, inklusive ensamkommande barn, har ökat det senaste året. Med anledning av detta har Migrationsverket gett i uppdrag till länsstyrelsen att förhandla med landets kommuner kring överenskommelser om anordnade av boende för ensamkommande asylsökande barn, och överenskommelse om mottagande och bosättning av nyanlända invandrare.

För Nacka kommun innebär detta en ökning av antalet asylplatser för asylsökande ensamkommande barn och en ny överenskommelse om mottagande och bosättning av nyanlända invandrare. Nacka kommuns överenskommelse med Länsstyrelsen innehåller bland annat att kommunen åtar sig att ta emot 7-32 individer under 2013.¹² Av överenskommelse om anordnande av boende för asylsökande barn utan legal vårdnadshavare i Sverige, s.k. ensamkommande asylsökande barn framgår att Nacka kommun ska hålla 9 boendeplatser tillgängliga för asylsökande barn samt 27 boendeplatser tillgängliga för ensamkommande barn med permanent uppehållstillstånd. Migrationsverket får endast anvisa asylsökande pojkar¹³ i dagsläget. Framöver kommer avtalet ändras så att även flickor kan tas emot.

När ett ensamkommande asylsökande barn vistas eller anvisas till Nacka kommun är social- och äldrenämnden den första kontaktparten. Social- och äldrenämnden ska utreda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende. Kommunen ska även se till att barnet får tillgång till skolundervisning.¹⁴ Överförmyndarnämnden utser god man. Ansökan om god man kan göras av Migrationsverket eller social- och äldrenämnden. Gode mannen trär in i vårdnadshavarens och förmyndarens ställe och ansvarar för barnets personliga förhållanden och sköter dess angelägenheter. Godmanskapet upphör med automatik när barnet fyller 18 år.

När ensamkommande barn har beviljats uppehållstillstånd ansvarar social- och äldrenämnden i Nacka kommun även fortsättningsvis för insatser under barnets uppväxt samt att barnet etableras och integreras i samhället. Nämnden har även ansvar för att utreda behovet av och rekrytera särskilt förordnad vårdnadshavare samt väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare vid tingsrätten. Den kostnad som social- och äldrenämnden har för processen i tingsrätten ersätts inte av någon myndighet utan är en kostnad som kommunen bär. Överförmyndarna tillsätter en god man för barnet och får därefter en ersättning för detta från social- och äldrenämnden.

¹² http://infobank.nacka.se/handlingar/social_och_aldrenamnden//2012/2012-12-11/06_1_Overenskommelse_ensamkommande_barn_och_anvisningsbara_platser_tjskr.pdf

¹³ Överenskommelse om anordnande av boende för asylsökande barn utan legal vårdnadshavare i Sverige, s.k. ensamkommande asylsökande barn

¹⁴ 4 § Förordning (2001:976) om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg för asylsökande m.fl.

Social- och äldrenämnden kan även kopplas in vid behov av vård av unga eller särskilda insatser enligt socialtjänstlagen, i form av exempelvis skyddat boende, familjehemsplacering och placering på behandlingshem. Ensamkommande barn har rätt till samma stöd från socialtjänsten som andra invånare i kommunen.

Kommunen har ingått avtal om ett antal boendeplatser som finns såväl inom som utom Nacka kommuns geografiska gränser. Kommunen bär en kostnad för dessa oavsett om de är belagda eller ej, men ersätts också av Migrationsverket. Den summa som Migrationsverket betalar är 1900 kronor per dgn varav 1600 kronor ges i förskott och de sista 300 kronor återsöker kommunen om platsen varit belagd. Utöver detta kan även kostnader för möbler för barn som har familjehemplacerats, återsökas från Migrationsverket. Nacka kommuns självkostnad för en belagd plats varierar enligt intervjuad mellan 525 och 2200 kr per dgn.

Ersättningarna för boende och omvårdnad avser även de som fyllt 18 år men inte 21 år, under förutsättning att vården påbörjats före barnet fyllt 18 år. Nacka kommun får utöver dygnsersättningen årligen 500 000 kr från Migrationsverket med anledning av överenskommelsen om mottagande av asylsökande ensamkommande barn.

Kommunen erhåller ersättning för transport av ensamkommande barn till den anvisade kommunen. Den anvisade kommunen erhåller 39 000 kronor per barn för placering i familjehem och 31 000 kronor per barn för placering på institution eller grupphem.¹⁵

Vad gäller skolverksamhet är kommunens insats och kostnad densamma som för alla barn och unga. Ersättning kan tillkomma vid särskilt behov av språkträning. Alla skolor som tar emot nyanlända får nyanländresurs. Som det är idag i två år, men det finns ett förslag att det förlängs till tre år med möjlighet till ett fjärde år.

Ett barn som vistas i Sverige har rätt att gå i skola oavsett om uppehållstillstånd beviljats eller ej. För de tillståndslösa barn och unga (de personer som inte söker asyl eller där asylansökanstiden gått ut) betalar staten ut ett schablonbelopp som står i proportion till hur många barn som tros finnas runt om i landet. Kommunen kan även exempelvis ansöka om ersättning för skolskjuts för särskoleelever samt ersättning för kostnader för extra skollokaler.¹⁶

Migrationsverket betalar årligen följande schablonbelopp för asylsökande barns skolgång:¹⁷

38 600 kronor per förskolebarn

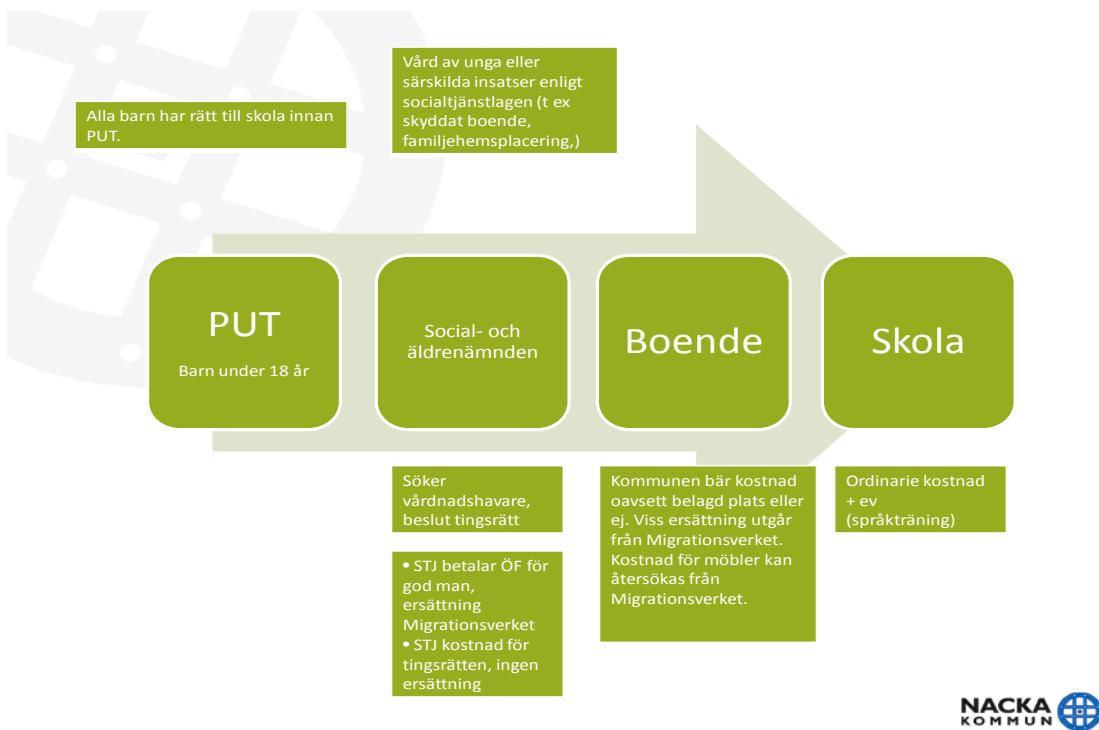
31 500 kronor per elev i förskoleklass

¹⁵ 7 a § Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

¹⁶ <http://www.migrationsverket.se/info/7144.html.printable>

¹⁷ 5 § Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

61 800 kronor per grundskoleelever
70 100 kronor per elev gymnasieskolan och gymnasiesärskola

3.2 Övriga flyktingar

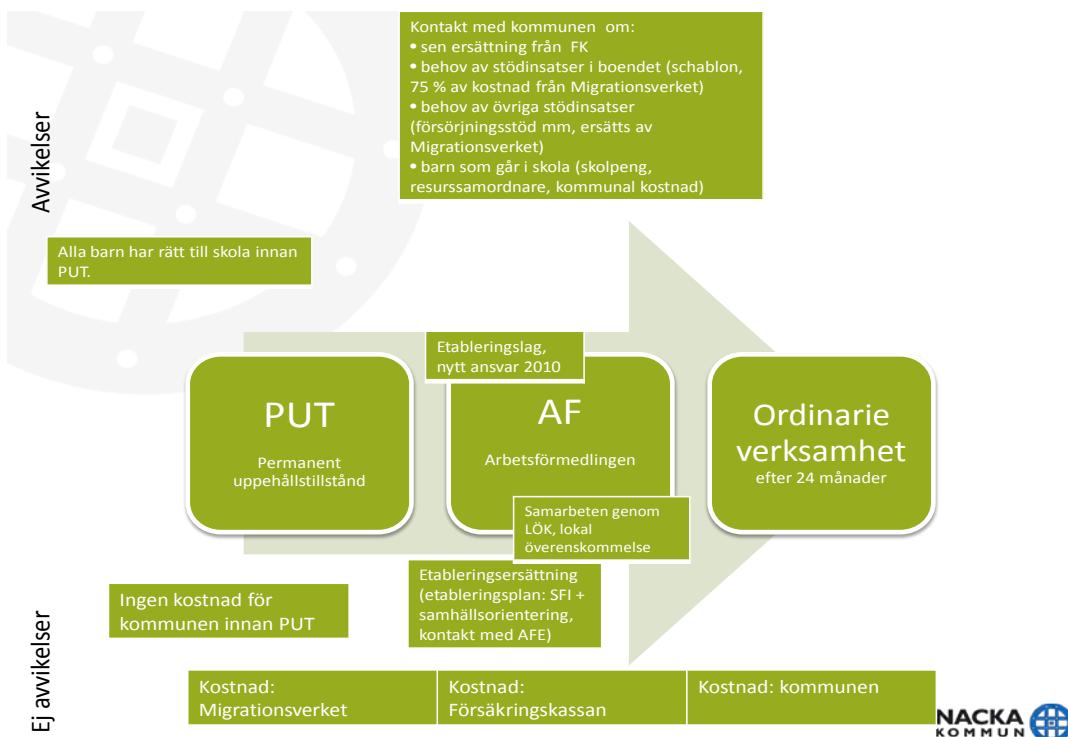
Efter att en flykting fyllt 20 år och beviljats uppehållstillstånd är arbetsförmedlingen oftast den första part som personen ska komma i kontakt med när denne anlänt till Nacka. Sedan etableringslagen kom till 2010 är det arbetsförmedlingen som har det samordnande ansvaret för flyktingen de första 24 månaderna. Arbetsförmedlingens och kommunens samarbete regleras i en lokal överenskommelse (LÖK). En etableringsplan sätts upp av arbetsförmedlingen utifrån individens förutsättningar och försäkringskassan betalar ut etableringsersättningen. I etableringsplanen ingår samhällsorientering och svenska för invandrare (SFI). Kommunens arbets- och företagsenheten ansvarar för dessa delar i etableringsplanen. Enligt arbetsförmedlingen kan Nackas valfrihet komplikera situationen för individen, som inte alltid har ett behov av att välja samhällsorientering och SFI. Den intervjuade menar också att det finns en risk att barnperspektivet kommer i skymundan när inte socialtjänsten längre är den samordnande parten och har kontakt med hela familjen.

Arbetsförmedlingen bär som sagt ansvaret under de första 24 månaderna och ersättning kommer från försäkringskassan. Flyktingen kan dock komma i kontakt med kommunen tidigare om:

- ersättningen från Försäkringskassan är försenad
- det finns ett behov av stödinsatser i boendet (schablon, 75 % av kostnad ersätts av Migrationsverket)

- det finns ett behov av övriga stödinsatser (försörjningsstöd mm, ersätts av Migrationsverket)
- det i familjen finns barn som går i skola (skolpeng, ”nyanländspeng”, kommunal kostnad + resurssamordnare, kommunal kostnad)

Efter 24 månader får flyktingen stöd från kommunen utifrån samma förutsättningar som övriga invånare.

3.3 Omfattning

Totalt finns överenskommelser om 3649 platser för ensamkommande barn och ungdomar i Sverige och i Stockholms län finns överenskommelser om drygt 600.¹⁸ I Nacka har 16 ensamkommande barn mottagits under 2013, t o m den 18 september. Totalt är dock 40 ensamkommande barn aktuella hos kommunen.¹⁹

¹⁸<http://www.migrationsverket.se/download/18.5901f10c13ed5185f5373b8/Aktuellt+om+sept+2013.pdf>

¹⁹ Enligt e-post 17 september 2013 från Nacka kommuns samordnare i flyktingfrågor

Exempel på kommuner som har en gällande överenskommelse om mottagande på platser av ensamkommande barn²⁰

Kommun	Antal platser
Botkyrka	7
Danderyd	10
Haninge	26
Huddinge	17
Nacka	36
Sigtuna	85
Sollentuna	14
Stockholms stad	127
Sundbyberg	11
Tyresö	21
Värmdö	17

Sammanställning av flyktingmottagandets omfattning i Nacka²¹

	Antal personer
Mottagna 2013 (jan – sept)	65
Mottagna enligt Migrationsverket 2013	48
Kvinnor (av de 65 mottagna)	31
Män (av de 65 mottagna)	34
Under 18 år (av de 65 mottagna)	27
Ensamkommande barn 2013 (jan-sept)	16
Mottagna 2012	82
Mottagna enligt Migrationsverket 2012	46
Kvinnor (av de 82 mottagna)	27
Män (av de 82 mottagna)	55
Under 18 år (av de 82 mottagna)	27
Ensamkommande barn 2012	13
Självförsörjande jan-juli 2012	ca 22 %
Mottagna 2011	82
Ensamkommande barn 2011	12
Mottagna 2010	117
Ensamkommande barn 2010	23

²⁰<http://www.migrationsverket.se/download/18.5901f10c13ed5185f5373b8/Aktuellt+om+sept+2013.pdf>

²¹ Kommunens samordnare i flyktingfrågor och Migrationsverket

Nacka kommun har hittills under 2013 tagit emot 65 personer varav 48 personer blivit kommunmottagna enligt Migrationsverkets beräkning. Resterande är exempelvis flyktingar som flyttat från andra kommuner till Nacka. Majoriteten av dessa har eget boende, EBO. Av de som beviljats tillstånd kommer majoriteten från Afghanistan, Syrien, Iran, Eritrea och Somalia.

Av de flyktingar som kommit till Nacka kommun fram till den 10 september 2013 är 31 kvinnor och 34 män. Av de 65 personerna är 27 stycken barn under 18 år. Flyktingarna bor till största del i Fisksätra, Sicklaön och Älta och har inneboendekontrakt. Av samtliga vuxna har 21 personer ansökt om kompletterande ekonomiskt bistånd i avvaktan på att etableringsersättningen ska komma igång eller då etableringsersättningen inte räckt till. 12 av dessa 21 kompletteringsärenden har dock avslutats när etableringsersättningen kommit igång.

Enligt intervjuad saknar kommunen bostäder och arbete pågår för att få fram fler bostäder för målgruppen. Sociala kontrakt har förmedlats till två familjer under 2013. Under 2012 hade kommunen några jourplaceringar för individer som saknat boende.²²

Intervjuad framhåller att det är viktigt att tänka på att det finns fler som bor i kommunen som är flyktingar än de som kommer via Migrationsverket. Majoriteten av kommunens flyktingar är inneboende och kommer från Afghanistan och Eritrea.²³

I Sverige togs totalt 18 850 flyktingar emot 2012 och under första halvåret 2013 hade 19 317 mottagits. Motsvarande siffror för Stockholms län 2012 är 3 239 och första halvåret 2013 handlade det om 2 871 personer.²⁴

Exempel på mottagandets omfattning inom Stockholms län²⁵

Kommuner	Invånarantal 31 dec. 2012 (uppd. SCB 130320)	Antal platser - flyktingmottagande 2012	Mottagna 2012	Antal platser - flyktingmottagande 2013	Mottagna t.o.m. juli 2013
Botkyrka	86 274		238	277	212
Haninge	79 430		103	155	70
Huddinge	101 010		119	270	92
Nacka	92 873		46	122	48

²² Enligt e-post 10 september 2013 från Nacka kommunens samordnare i flyktingfrågor

²³ Enligt e-post 2 juli 2013 från Nacka kommunens samordnare i flyktingfrågor

²⁴<http://www.migrationsverket.se/download/18.5901f10c13ed5185f536996/130904+overenskommelser+och+mottagande+hemsidan.xls>, 130917

²⁵<http://www.migrationsverket.se/download/18.5901f10c13ed5185f536996/130904+overenskommelser+och+mottagande+hemsidan.xls>

Kommuner	Invånarantal 31 dec. 2012 (uppd. SCB 130320)	Antal platser - flyktingmottagande 2012	Mottagna 2012	Antal platser - flyktingmottagande 2013	Mottagna t.o.m. juli 2013
Sigtuna	42 272	30	74	30	62
Sollentuna	66 859	40	81	40	72
Solna	71 293		71		47
Stockholm	881 235	2 059	1 223	3 809	1062
Sundbyberg	40 793	35	132	35	101
Södertälje	89 473	180	629		586
Tyresö	43 764	30	27	80	34
Upplands Väsby	40 723	30	59	135	43
Värmdö	39 387	33	27	30	11

3.4 Kostnader och ersättningar

En sammanställning över kommunens intäkter och kostnader är svår att göra. I vissa fall får kommunen schablonersättning och i andra fall ersättning för faktiska kostnader. Ibland per mottagen flykting, ibland utifrån samma regelverk som övriga medborgare och ibland per familj. Vilka kostnader kommunen har är dessutom svårt att exakt säga, men de intervjuade har gjort ett försök att uppskatta direkta kostnader och vilka ersättningar kommuner har rätt att få från staten.

Arbets- och företagarnämnden har i uppdrag att ge svenska för invandrare och samhällsorientering. För 2013 uppgår budget för detta till 12,3 miljoner kronor.

Social- och äldrenämnden är den nämnd inom Nacka kommun med högst kostnader för flyktingmottagande. För 2009-2011 fördelar sig utfallet enligt nedan:

Insats	2009	2010	2011
Statsbidrag flykting	13 089	13 499	14 173
Ekonomiskt bistånd, flykting	-7 373	-7 237	-5 210
Tolkservice flykting	-155	-74	-21
Introduktionsprogrammet	-3 523	-2 851	0
Övrigt	-338	-8	-30
Totalt	1 699	3 329	8 912

Utbildningsnämnden erhåller bidrag från staten på samma villkor som för övriga barn. Nämnden får också en så kallad ”nyanländpeng” som ska räcka till modersmålsträning med mera. Utbildningsnämnden återsöker, precis som social- och äldrenämnden, kostnader.

Kommunen erhåller en engångsersättning från Migrationsverket på 30 000 kronor per barn, som ska täcka kostnader för arvode till överförmyndarenheten och administration.

4 Diskussion

Under arbetet med kartläggningen av kommunens flyktingmottagande har medarbetare både inom och utanför Nacka kommun intervjuats.

Flyktingmottagandet är en stor och komplex fråga och det kan konstateras att det i vissa fall varit svårt att få fram enhetlig information. Intervjuade är intresserade av kartläggningen av flyktingmottagandet då de exempelvis upplever en bristande helhetssyn. Det finns dock många goda exemplen där processen fungerar väl.

Inom Nacka kommun är många enheter inblandade i frågor som rör flyktingmottagandet och angränsande områden. Nacka kommun har en samordnare i flyktingfrågor, som främst stöttar social- och äldrenämnden. Finns det ett behov av ökad samordning mellan kommunens enheter och inom nämnder?

Nacka kommun har hittills tagit emot 65 personer under 2013, varav 48 personer blivit kommunmottagna enligt Migrationsverkets beräkning. Resterande är exempelvis flyktingar som flyttat från andra kommuner till Nacka och majoriteten av dessa har eget boende. Av de som beviljats tillstånd kommer de flesta från Afghanistan, Syrien, Iran, Eritrea och Somalia. 2012 tog Nacka enligt kommunens statistik emot 82 personer, 2011 82 personer och 2010 117 personer. Hur kommer det sig att antalet mottagna flyktingar i Nacka minskat då behovet av mottagande ökat? Hur kommer pågående krig och oroshärdar runt om i världen påverka mottagandet i Nacka framöver? Intervjuade pekar på att Nacka kommun har svårt att erbjuda bostäder. Påverkar detta omfattningen av kommunens mottagande?

Sett till antalet invånare är Nacka, Södertälje och Botkyrka i motsvarande storlek samtidigt som de två sistnämnda kommunerna har ett mer omfattande flyktingmottagande. Kommunerna har också en varierande historia vad gäller mottagandet. Flyktingar bosätter sig oftast i kommuner där det redan finns landsmän. Kan det vara en förklaring till att kommuner med relativt få flyktingar inte har lika stor tillströmning av individer som andra? Det finns också exempel på kommuner som har ett lägre mottagande. Värmdö är hälften så stort som Nacka sett till invånarantalet och hittills i år har kommunen tagit emot 11 flyktingar.

Vad gäller ensamkommande flyktingbarn togs 13 barn emot i kommunen 2012 och hittills i år handlar det om 16 barn. Totalt är dock 40 ensamkommande barn aktuella hos kommunen. Av Migrationsverkets prognos framgår det att det till

och med 2015 årligen kommer cirka 3 600-3 700 ensamkommande asylsökande barn till Sverige. Hur ska Nacka kommun möta det ökade behovet av mottagande av ensamkommande barn?

Anna Gidmark
Kvalificerad utredare

Johanna Magnusson
Controller

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

RAPPORT

Kartläggning av etableringsprocessen

2014-08-28

Sara Haag
Karoline Bottheim
Ramböll Management Consulting

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
1.1	Definitioner	2
1.2	Etablering och mottagande av flyktingar till Sverige och kommunen.	3
1.3	Ensamkommande barn.....	3
2	Kartläggning av processerna.....	5
3	Etableringsprocessen för ensamkommande barn	6
3.1	Utmaningar och förbättringsinitiativ	8
3.2	Ekonomisk redovisning ensamkommande barn	12
4	Etableringsprocessen för barnfamilj	15
4.1	Utmaningar och förbättringsinitiativ	18
4.2	Ekonomisk redovisning barnfamilj och utbildning.....	20
5	Avslutande reflektioner och rekommendationer.....	21
5.1	Rekommendationer för nästa steg.....	23

I Inledning

Nacka kommun önskar få en helhetsbild och samsyn gällande flyktingmottagandet i kommunen för att på ett effektivt sätt säkerställa att flyktingar snabbt kommer i arbete och har egen försörjning.

2013 genomfördes på uppdrag av Kommunstyrelsen en bred översyn av flyktingmottagandet i Nacka kommun med fokus på organisation och ekonomi. Kartläggningen genomfördes med hjälp av intervjuer och dokumentanalys och i denna framgick att flyktingmottagandet är en komplex fråga och att det råder bristande helhetssyn mellan kommunens olika enheter. I ett första steg mot att nå en helhetssyn genomförde kommunen därför en kartläggning av etableringsprocessen där Arbets- och företagsenheten, Försäkringskassan, Socialtjänsten, Utbildningsenheten samt Samordningsförbundet deltog. Kartläggningen redogör för etableringsprocessen för ensamkommande barn och processen för barnfamilj uppdelat på vuxen och barn. Kartläggningen fokuserar på vilka utmaningar som finns idag samt de förbättringsinitiativ som kommunen redan har inlett. Rapporten redogör också för vilka prioriterade frågor kommunen kan gå vidare med i syfte att förbättra processen för individen. En avgränsning är därmed att inte redogöra för en fördjupad analys av specifika utmaningar gällande vuxna utan barn. Däremot motsvarar kartläggningen av processen för vuxna i avsnitt 4 också processen för vuxna utan barn. En fördjupad analys av utmaningar gällande vuxna utan barn kan komma att bli aktuell framöver.

I.I Definitioner

Nedan följer begrepp som är återkommande i rapporten.

- En **asylsökande** avser en person som tar sig till Sverige och ansöker om skydd (asyl) här, men som ännu inte har fått sin ansökan avgjord.
- En **flykting** är en person som har fått beviljad asyl och därmed uppehållstillstånd enligt FNs flyktingkonvention.
- **PUT** permanent uppehållstillstånd
- **TUT** tidsbegränsat uppehållstillstånd
- **Kvotflyktingar** UNHCR gör en första bedömning av vilka flyktingar som bör erbjudas vidarebosättning. Migrationsverket beslutar därefter vilka som ska beviljas uppehållstillstånd.

Anhöriginvandring eller anknytningsinvandring, är när en person vill flytta till Sverige på grund av att de har en anhörig som har uppehållstillstånd i Sverige eller är svensk medborgare. Det gäller ofta make, maka, sambo eller barn under 18 år. Även adoptivbarn ingår i denna kategori av invandring. Anhöriginvandraren är den som kommer till Sverige.

Anknytningspersonen är den som redan bor i Sverige. Anhöriginvandring följer i viss mån asylinvandringen, eftersom flyktingar efter en tid i Sverige ofta vill förenas med någon anhörig. Anhöriga över 18 år omfattas också av etableringsreformen. Anhöriga flyttar direkt till kommun där familjemedlemmen bor då det (med flera undantag i lagstiftningen) åligger försörjningskrav gällande bostad för anvisningspersonen.

- **Mottagandet** av kommunen innebär att ge särskilda stödinsatser till de personer som flyttat till kommunen under de första åren i Sverige. Kommun skriver då en överenskommelse med staten om mottagande. Personer som omfattas av mottagandet är flyktingar, alternativt

skyddsbehövande eller med tillstånd på grund av synnerliga omständigheter samt deras anhöriga.

- **Etableringsinsatser** är aktiviteter som ska stödja personen i att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete och klara egen försörjning. Arbetsförmedlingen har ansvar för att samordna dessa insatser.
- **Samhällsorientering** är en lagstadgad utbildning för nyanlända. Syftet med utbildningen är att underlätta nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Varje kommun ska erbjuda minst 60 timmars samhällsorientering. Lagen innefattar nyanlända i åldern 18-65 år och som inte går i gymnasium eller är arbetskraftsinvandrare. Samhällsorienteringen ska påbörjas så snart som möjligt efter det att den nyanlände har folkbokförts i kommunen. Kommunens skyldighet att erbjuda samhällsorientering upphör tre år efter det att den nyanlände första gången folkbokfördes i en kommun. Kommunen ska aktivt verka för att nå de nyanlända, som inte innehålls i etableringsinsatser, och motivera dem att delta.

I.2 Etablering och mottagande av flyktingar till Sverige och kommunen.

Asylsökande utgör likt de ensamkommande barnen en växande grupp. Under 2013 sökte 54 259 personer asyl i Sverige och ca 1 900 anlände till Sverige som kvotflyktingar. Nacka kommun tog under 2013 emot 107 personer, varav 48 personer blev kommunmottagna enligt Migrationsverkets beräkning. Resterande är exempelvis flyktingar som flyttat från andra kommuner till Nacka och majoriteten av dessa har eget boende. År 2012 tog Nacka, enligt kommunens statistik emot 82 vuxna personer, lika stort antal år 2011 och 117 personer år 2010. Av de som beviljats tillstånd kom de flesta från Afghanistan, Syrien, Iran, Eritrea och Somalia.

Den 1 december 2010 trädde den nya lagen om etableringsinsatser i kraft gällande nyanlända. För kommuner har lagen inneburit att huvudansvaret beträffande etablering har förflyttats från kommunen till Arbetsförmedlingen. Lagen omfattar nyanlända i arbetsför ålder (20-64 år) samt nyanlända i åldern 18-19 år utan föräldrar i Sverige med uppehållstillstånd som flyktingar eller skyddsbehövande. Arbetsförmedlingen ansvarar för samordning av etableringsinsatser och för att ta fram en etableringsplan tillsammans med den nyanlände och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer under så kallade etableringssamtal. Kommunen bär fortfarande ansvaret för barnens utbildning samt personer som är i behov av boende och/eller försörjningsstöd eller andra insatser för att underlätta etablering i samhället. Kommunen är också ansvarig för att tillhandahålla Svenska för invandrare och Samhällsorientering.

I.3 Ensamkommande barn

Ensamkommande barn är en växande grupp asylsökande i Sverige. På bara några få år har antalet ökat från 388 under 2004 till 2 657 under 2011 och 3 852 under 2013. Med ensamkommande barn avses en person under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skild från båda sina föräldrar och som inte har någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträddare.

År 2006 övergick ansvaret för de ensamkommande barnens boende och omsorg från Migrationsverket till kommunen, bland annat eftersom Socialtjänsten har god kompetens och stor erfarenhet av att möta barn i utsatta situationer.

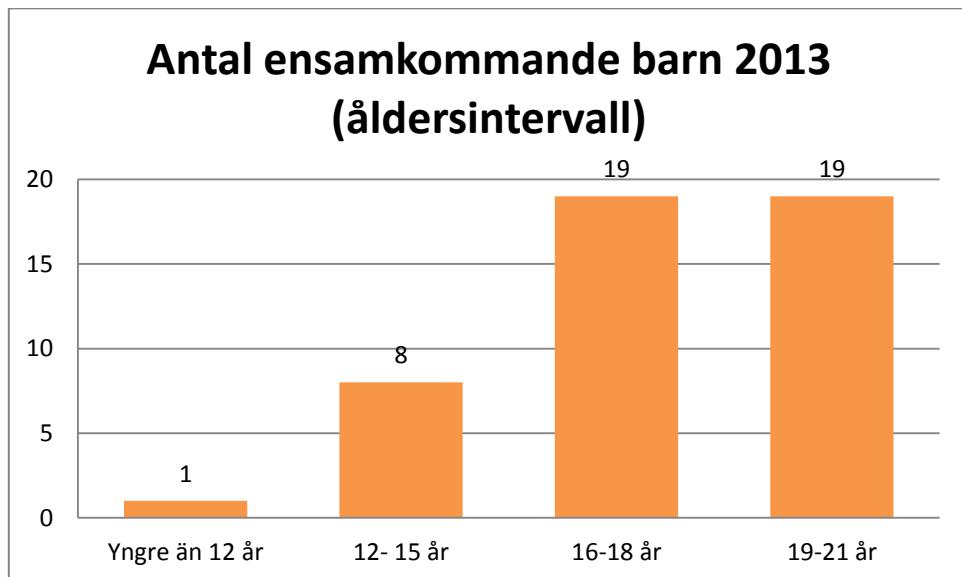
Nacka kommun har haft ett reglerat mottagande sedan 2007. Under 2010 hade kommunen en överenskommelse om tre asylplatser med Migrationsverket. 2014 innehåller överenskommelsen nio platser, vilka möjliggör för mottagande av cirka 30 ensamkommande barn per år. Dessa platser är idag belägna i Skarpnäck för åldrarna 14-17 år. Vad gäller 0-13 år placeras barnen i jour- och familjehem runt om i Stockholms län. Nacka kommun ska från 1 oktober öka mottagandet från nio asylplatser till 15 asylplatser, vilket innebär ett mottagande av cirka 50-60 ensamkommande barn per år. Av de 15 asylplatserna ska 6 platser avse åldersgruppen 0-13 år och 9 platser avse målgruppen 14-17 år.

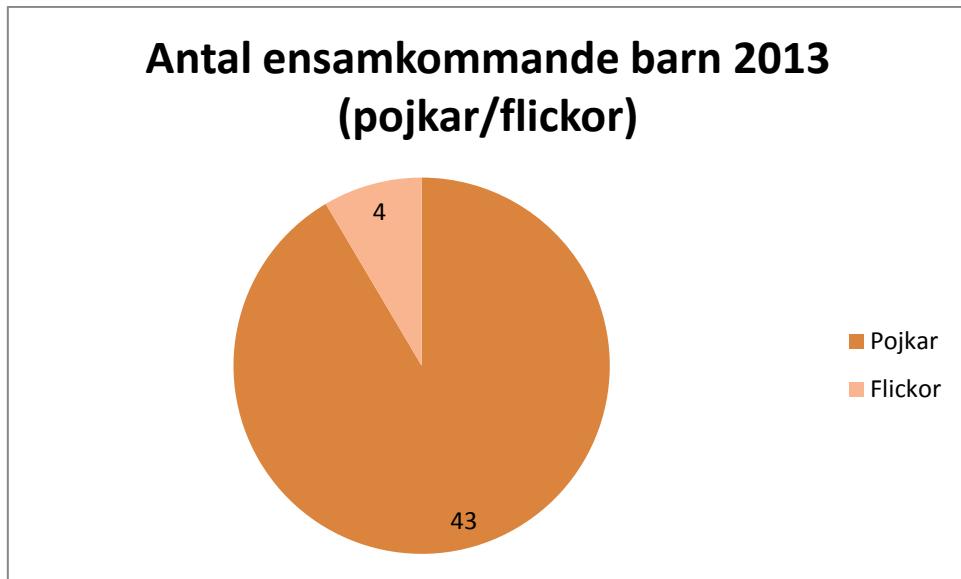
Utöver asylplatser har kommunen även en överenskommelse om 27 PUT-platser. Det förs diskussioner om att utöka antalet PUT-platser i samband med att överenskommelsen revideras.

För ensamkommande barn med permanent uppehållstillstånd har Nacka kommun byggt upp olika former av boenden runt om i Stockholms län. Det finns bland annat boenden som drivs på entreprenad, upphandlade boenden och enstaka platser som avtalas vid behov. Inom Nacka kommunens gränser finns dock 11 boendeplatser och med möjlighet för att öppna för ytterligare 5 platser i Duvnäs Utskog, 3 boendeplatser i Jarlaberg samt cirka 6 små träningslägenheter i Björknäs.

Beskrivning av målgruppen i Nacka kommun

Under 2010 anvisades 23 ensamkommande barn till Nacka kommun. Motsvarande siffra för 2011 och 2012 var 12 respektive 13 barn. Under 2013 hade Nacka kommun 47 aktiva ärenden gällande ensamkommande barn. Av dessa var en stor majoritet över 16 år och pojkar, de fyra flickorna är 15, 17, 17 och 20 år

Källa Nacka kommun

2 Kartläggning av processerna

Processkartläggningen gällande etableringsprocessen är uppdelad mellan ensamkommande barn samt barnfamilj (uppdelat på vuxna och barn). Detta för att processen och därmed kommunens ansvar för individen skiljer sig åt i de båda fallen. Kartläggningen av processerna samt definitionen av utvecklingsområden och framgångsfaktorer har utgått från en dokumentanalys med material från Nacka kommun, som innefattar översynen av Kommunstyrelsen samt lokala överenskommelser från kommun och Arbetsförmedlingen.

Kartläggningen har gjorts utifrån individens resa från asylsökande till självförsörjande där en person fått möjlighet att, i en intervjustuation, berätta om sin resa från att han anlände till Sverige och Nacka kommun tillsammans med sin familj 2007 fram tills idag. Gällande ensamkommande barn har dokumentation utifrån ett verkligt fall analyserats. Det insamlade materialet har legat till grund för de processkartläggningarna som genomfördes under en heldags workshop med representanter från Arbets- och företagsenheten, Försäkringskassan, Socialtjänsten, Utbildningsenheten samt Samordningsförbundet. Processkartläggningarna syftade till att tydliggöra och på ett enkelt sätt visualisera individens resa genom olika insatser från ankomst till Sverige till självständighet och självförsörjning.

I kartläggningen togs hänsyn till kommunens övergripande inriktning och arbete kring flyktingmottagande, integration och invandring:

*Nacka ska bidra till att de som söker sig till och får stanna i Sverige får ett **gott mottagande***

*Nacka önskar ett samhälle där alla **känner sig välkomna** och kan **komma till sin rätt** inom jobb, utbildning, bostads- och fritidsmiljöer*

*Nacka vill lyfta fram den slumrande **potential som finns hos kommunens invandrare** m. h. a
Nackas ambition om fler i egen försörjning och coachning genom kundval*

Utifrån kommunens generella inriktning och ambitionsnivå fick deltagarna diskutera de ensamkommande barnens behov vid ankomst och etablering i Sverige samt barnfamiljens behov i samma situation i syfte att skapa en analysram för utvecklingsarbetet som stöd för prioritering.

3 Etableringsprocessen för ensamkommande barn

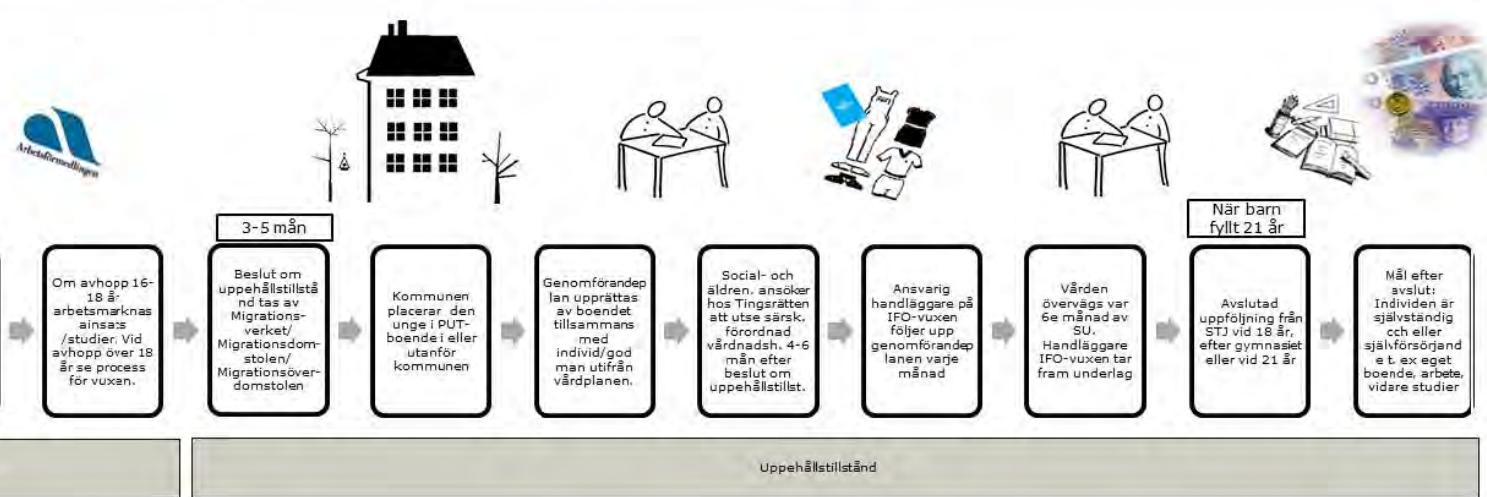
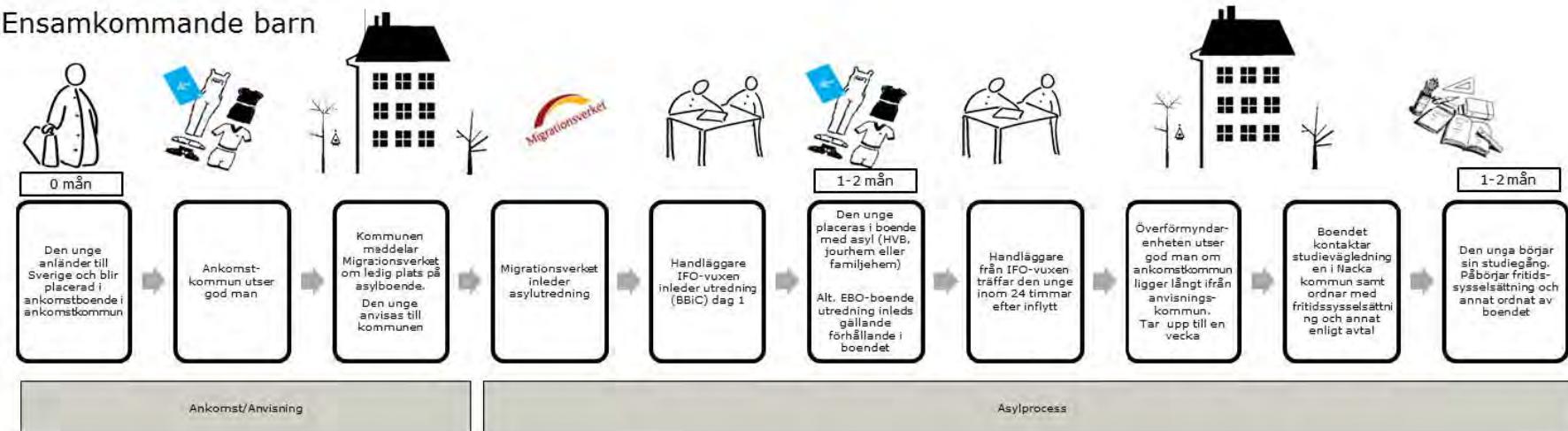
När ett ensamkommande barn anländer till Sverige är det Migrationsverkets ansvar att ta emot och handlägga asylansökkan. Ett asylsökande barn har samma rättigheter som andra barn i Sverige, det vill säga rätten att komma till tals, rätten till sjukvård samt rätten att gå i skolan. Migrationsverket kontaktar kommuner för anvisning av barnet.

Kommunens ansvar

Kommunen har det övergripande ansvaret för barnet, som innehåller bland annat boende, utbildning, andra stödinsatser, utse god man och ta fram underlag för beslut om ansökan om särskild förordnad vårdnadshavare.

Om barnet har ett eget boende (EBO) inleder kommunen en utredning gällande förhållandet i boendet och gällande placering i eller utanför boendet. Kommunen tillgodosör att barnet påbörjar sin skolgång så snabbt som möjligt. Hela processen för ett ensamkommande barn visualiseras nedan. Processens olika delar är indelade i tre faser: ankomst/anvisning, asylprocess och uppehållstillstånd. Ankomst är när ett barn ger sig till känna i en kommun och ansöker om asyl i Sverige. Anvisning innebär att Migrationsverket i sin tur anvisar barnet till en ansvarig kommun. En ankomstcommun kan även bli en anvisningscommun. Asylprocessen är tiden mellan ansökan om asyl till Migrationsverkets, Migrationsdomstolens eller Migrationsöverdomstolens beslut om uppehållstillstånd eller avslag. Fasen som nedan beskrivs som uppehållstillstånd beskriver vad som händer från det att ett ensamkommande barn får uppehållstillstånd till dess att ärendet avslutas hos Socialtjänst. Den angivna tiden som redovisas vid olika tillfällen utgår från antal månader efter att barnet anlånt till Sverige för att belysa barnets upplevelse av det stöd som olika myndigheter tillsammans tillhandahåller. Observera att det därmed inte går att dra slutsatser kring utredningstider inom olika myndigheter.

Ensamkommande barn

3.I Utmaningar och förbättringsinitiativ

Utifrån visualiseringen ovan följer i detta avsnitt beskrivningar av identifierade utmaningar i processen, initierade förbättringsinitiativ för att lösa utmaningarna samt rekommendationer för fortsatt utvecklingsarbete för respektive utmaning.

Fas ankomst/ anvisning

Utmaning: Ensamkommande barn redan etablerade i ankomstcommun

Eftersom ensamkommande barn kan ha spenderat upp till 6 månader i ankomstcommunen har de på olika sätt och olika nivåer börjat etablera sig i ankomstcommunen där de fått boende, skola och fritidssysselsättning. Ur det ensamkommande barnets perspektiv innebär detta att han/hon kan få påbörja en ny etableringsprocess i många avseenden då barnet byter från ankomstcommun till anvisandekommun. I vissa fall ligger anvisandekommunen mycket långt ifrån ankomstcommunen, vilket innebär att det ensamkommande barnet beviljas en ny god man. Detta ställer höga krav på samarbete mellan kommunerna för att säkerställa att anvisningscommunen tar vid utifrån ankomstcommunens arbete på ett sätt som gynnar det ensamkommande barnets utveckling. Idag sker de flesta anvisningar relativt snabbt, vilket gör att en etablering i anvisningscommunen per idag inte uppfattas utgöra någon utmaning för de ensamkommande barnen som idag anvisas till Nacka kommun. Detta uppfattas dock kunna ändras framöver och det blir därför viktigt att säkerställa att Nacka kommun på ett effektivt sätt samarbetar med ankomstcommuner för att säkerställa barnets behov och utveckling med hänsyn tagen till redan påbörjad etablering.

Rekommendation:

För att säkerställa att det ensamkommande barnets utveckling och etablering sker utifrån barnets behov, både idag och framöver när det anvisas till Nacka kommun från ankomstcommunen, rekommenderas en översyn av överlämning från ankomstcommun till anvisningscommun gällande god man och övriga insatser.

Fas asylprocess

Utmaning: Kommunens asylplatser är anpassade för barn över 14 år och behovet av boendeformer för yngre barn ökar.

Yngre barn har tidigare år varit mycket sällan förekommande. En tendens finns att fler och fler barn är yngre än 14 år, vilket gör att det har blivit svårare att hitta boende för dessa barn. Boendeformen för yngre barn är främst jourhem i avvaktan på lämpligt familjehem. Kommunen arbetar aktivt med att hitta fler familjehem. Det är svårt att hitta tillräckligt många familjehem som motsvarar kommunens behov. Oftast rekryteras nya familjehem då ett behov uppstår, vilket kan ta flera månader från det att familjehemmet rekryteras tills det blir godkänt av Sociala Utskottet. I det fäta fall då ett familjehem redan är godkänt av Sociala Utskottet går placeringen mycket snabbare.

Förbättringsinitiativ

Som en följd av ett ökande och idag mycket stort behov av godkända familjehem för placering av yngre barn har Nacka kommun i augusti 2014 tillsatt en tjänst inom familjehemsgruppen, som särskilt kommer att arbeta gentemot målgruppen ensamkommande barn när det gäller rekrytering av familjehem samt utredningar av särskilt förordnad vårdnadshavare. Denna person kommer delvis att arbeta med att skapa en bank med familjehem för att effektivisera

processen kring placering till familjehem. Avsikten med att denna person arbetar inom familjehemsgruppen är att ta tillvara den kunskap, erfarenhet och struktur som gruppen har.

Rekommendation:

En rekommendation är att se över processen för rekrytering av familjehem utifrån de behov som yngre ensamkommande barn har. Kommun rekommenderas också att säkerställa ett samarbete mellan den nya tjänsten i familjehemgruppen och barnhandläggare på IFO-vuxen för att säkerställa att den bank av familjehem som planeras att utvecklas matchar behovet hos de ensamkommande barnen som är aktuella för familjehem samt att matchningen sker i samarbete även i det individuella fallet.

Utmaning: Rum står lediga trots att kvot är uppfylld

När kommunen lämnar information till Migrationsverket om att ledig asylplats finns tillgänglig i kommunen innebär detta att en av kommunens 9 avtalade asylplatser finns tillgänglig. Asylplatserna är i sin tur anpassade för barn i åldern 14–18 år. Det finns idag inget informationsutbyte gällande barnens ålder mellan kommunen och Migrationsverket, vilket gör att när ett barn som är yngre än 14 år kommer till Nacka är det inte möjligt att fylla platsen på asylboendet utan sökandet efter ett jourhem sätts igång istället. Detta gör att asylplatsen inte blir belagd och kommunen får rapportera ytterligare en gång till Migrationsverket om att en plats finns ledig. Eftersom antalet yngre barn har ökat under de senaste åren kan detta scenario uppreatas många gånger innan en asylplats blir belagd. Det kan bli kostsamt för kommunen att boendeplatserna inte beläggs, eftersom kommunen kan tvingas ordna ett alternativt boende. Migrationsverket ersätter med 1 600 kronor per dygn för en obelagd plats och 1 900 kronor för belagd plats.

För planering av kommande behov av boendeplatser utgår kommunen idag ifrån den överenskommelse som gäller med Migrationsverket och de avtal om platser som finns gentemot uppskattat behov. Man tittar också på Migrationsverkets prognos. Det finns ett behov av att utveckla det pågående arbetet gällande prognostiseringen och planeringen av boendeplatser för att säkerställa en framförhållning både vad gäller att tillgodose behovet av olika typer av boendeplatser och för att hålla en framförhållning ur ett kostnadsperspektiv.

Förbättringsinitiativ:

Kommunen har under augusti månad avtalat med Länsstyrelsen om att matcha boende efter ålder och överenskommelsen är uppdelad efter olika åldersintervaller (0-13 och 14-17 år). I praktiken innebär det att ett informationsutbyte kommer att ske gällande barnets ålder innan ett barn blir anvisat till Nacka kommun. Detta för att få en så effektiv matchning som möjligt.

Rekommendation:

Genomföra en utveckling av planering av boendebehov idag och prognos av behov framöver gällande boendeplatser för ensamkommande barn utifrån olika relevanta parametrar, t. ex ålder och kön, för att få en effektivitet i beläggning av boendeplatser och för planering av nya boendeplatser.

För att säkerställa ett effektivt utnyttjande av boendeplatser rekommenderas också kommunen att regelbundet följa upp beläggningsstatistik på asylboende respektive PUT-boende.

Utmaning: Gode mäns uppdrag formas delvis av regelverk men åtagandet är personbundet.

Den godemannens uppdrag innebär att företräda barnet i både vårdnadshavarens och förmyndarens ställe, vilket innebär att den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, dvs både personliga, ekonomiska och rättsliga. En utmaning i kommunen är uppföljning av gode mäns uppdrag.

Utöver utförande av det formella uppdraget är det stor skillnad mellan gode män gällande övrig kontakt och stöd. Vissa gode män åtar sig att ha en fördjupad kontakt med barnet och fungera som ett allmänt stöd som ger råd om både stort och smått utöver det grundläggande uppdraget som god man. Utmaningen ligger inte i att vissa gode män åtar sig att vara ett stöd i större omfattning för den unge, utan snarare ligger utmaningen i att säkerställa att alla ensamkommande barn får tillgång till denna typ av fördjupat stöd hos någon vuxen i sin omgivning.

Förbättringsinitiativ:

Nacka kommuns Överförmyndarenhet har utsett en person att rikta arbetet gentemot ensamkommande barn för att lägga fokus på kvalitet gällande gode mäns arbete för ensamkommande barn.

Rekommendation:

Överförmyndarenheten rekommenderas se över en strukturerad uppföljning av gode männens utförande av uppdraget, både i förhållande till skyldigheter enligt lag och i förhållande till Nackas specifika ambitionsnivå.

Kommunen rekommenderas också att se över möjligheten att erbjuda samtliga ensamkommande barn en fördjupad kontakt i form av ett allmänt stöd. Det skulle kunna innebära att undersöka om den typen av uppdrag kan läggas på gode männen (utöver det formella uppdraget), eller om den typen av stöd bör säkerställas på annat sätt. Detta för att se till att inte bara de ensamkommande barn med en god man som själv tagit initiativet till ett mer allmänt stöd enligt beskrivning ovan (se utmaning ovan), utan att möjliggöra för att denna typ av stöd kan finnas tillgängligt för samtliga ensamkommande barn till förmån för barnets etablering i Nacka kommun.

Utmaning: Boendets/familjehemmens ansvar enligt avtal och uppföljning

Enligt avtal med kommunen har asylboenden ansvar för att tillgodose viktiga delar i barnens liv, utveckling och sociala sammanhang genom att ordna med skolgång, fritidssysselsättning etc. Det finns ett behov av att utveckla en strukturerad uppföljning av dessa avtal för att säkerställa att boenden och familjehem fullföljer sitt åtagande enligt avtal.

I matchningen mellan individ och skola finns en osäkerhet kring huruvida boenden och familjehem applicerar valfrihetssystemet i så hög utsträckning då Nacka gymnasium är den skola där de ensamkommande barnen oftast går. I en kommun där principer om valfrihet är centralt är det viktigt att boenden och familjehem har kunskap om vilket urval av skolor som finns för att göra bästa matchning mellan individ och skola tillsammans med individen.

Förbättringsinitiativ:

Familjehemssekreterare har initierat utveckling av strukturerad uppföljning av avtal gällande familjehem. En genomlysning av avtal har genomförts och analys av resultat pågår.

Kommunens sociala kvalitetsenhet har fått i uppdrag att följa upp avtal med boenden inom Vårlyus AB i Skarpnäck och Torehäll. Vad gäller direktupphandlade platser följs avtal upp av respektive barnhandläggare.

Rekommendation:

Genomför en översyn över hur matchningen mellan individ och skola i praktiken går till idag då detta är otydligt. Utvärdera behov av utbildning för boenden och familjehem gällande valfrihet och matchning mellan individ och skola. Säkerställ också kunskapsöverföring gällande tillvägagångssätt mellan skolor som idag undervisar ensamkommande barn och skolor som ännu inte gör det.

Fas Uppehållstillstånd

Utmaning: Kommunen placerar barnet i PUT- boende i eller utanför kommun

Det är en utmaning när ensamkommande barn ”tillhör” en kommun, men går i skolan i en annan, att navigera i systemen och förstå vem som betalar skolpeng etc. För att säkerställa god uppföljning inom samtliga områden förutsätts en helhetsbild och samsyn kring hur systemet i sin helhet fungerar för dessa barn.

Rekommendation:

Tydliggör och säkerställa en samsyn kring vad det innebär att ett ensamkommande barn tillhör en kommun, men bor och går i skola i en annan kommun och praktiska detaljer kring detta såsom utbetalning av skolpeng, ersättningar etc.

Utmaning: Uppföljning och att avsluta ett ärende

Målet är att när ett ärende avslutas skall det ensamkommande barnet vara självständigt, självförsörjande via arbete, boende eller fortsätta vidare i studier inom eller utanför kommunen. För att säkerställa att kommunen når de uppsatta målen behövs en strukturerad uppföljning på verksamhetsnivå. Det finns i dagsläget ingen regelbunden systematisk uppföljning på verksamhetsnivå av hur väl kommunens stöd leder till denna målsättning. Viss uppföljning görs utifrån statistik från Socialtjänstens verksamhetssystem för de ensamkommande barn som vid uppföljningstillfället har aktiva insatser. Statistiken är dock inte fullständig och kompletteras manuellt. Uppföljningen görs inte heller systematiskt utan vid behov.

På individnivå för ensamkommande barn med aktuella insatser görs månadsvisa rapporteringar till Social- och äldrenämnden samt att handläggarna enligt BBiC (Barnets Behov i Centrum) har regelbunden och strukturerad uppföljning av ärendena. En anledning till att det inte finns systematisk uppföljning på verksamhetsnivå är att så många ärenden ännu inte avslutats. Fler och fler ärenden gällande ensamkommande barn kommer att avslutas inom IFO-vuxen. Detta som en följd både av att fler av de barn som anvisats till Nacka kommun 2010 och senare nu blir aktuella för avslut, och som en följd av att Nacka kommun kommer att ta emot fler ensamkommande barn framöver enligt nya avtal med Länsstyrelsen. Detta kommer att ställa högre krav på kommunens förmåga att kontinuerligt och strukturerat följa upp barnens utveckling och att

kommunen på så sätt säkerställer rätt stöd för den unge i syfte att skapa bästa förutsättningar för egen försörjning, alternativt vidare studier. Det kommer också att ställas höga krav på kommunens förmåga att tillgodose behov för de barn som är i behov av vidare stöd inom vuxenverksamheterna för att bli självförsörjande, fortsätta med vidare studier eller flyttar till annan ort.

Förbättringsinitiativ:

En följeforskning har påbörjats med hjälp av en forskare från Göteborgs Universitet och FoU Södertörn. Detta för att utvärdera Nacka kommuns hela process gällande ensamkommande barn från ankomst/anvisning till dess att kommunens samlade stöd avslutas. Detta arbete väntas ge värdefull input till kommunens fortsatta arbete med målgruppen.

Rekommendation:

Utveckla en uppfölningsstruktur på verksamhetsnivå med utgångspunkt i den påbörjade följeforskningen i syfte att följa upp satta mål vid avslut av insatser. Detta för att säkra att kommunens stöd ger barnet förutsättningar för egen försörjning eller vidare studier. En rekommendation är också att överväga möjligheten att utvidga följeforskningen till att inkludera en uppföljning en tid efter avslutade insatser. Detta för att säkerställa att kommunens stöd ger långsiktiga önskade effekter. Utveckla också tydliga rutiner för avslut av ett ärende där kommunens stöd utvärderas i förhållande till målsättningar och där barnets eventuella behov av fortsatt stöd inom vuxenverksamheterna tillgodoses till högsta möjliga kvalitet.

Utmaning: samtycke för samverkan

Det är en utmaning för kommunen att på ett optimalt sätt samverka gällande individen. Detta beror till viss del på att regler om sekretess används på olika sätt. Det finns ett behov av att utveckla rutiner för en ökad användning av samtycke för ett ökat samarbete mellan enheter för ett samlat stöd till individen.

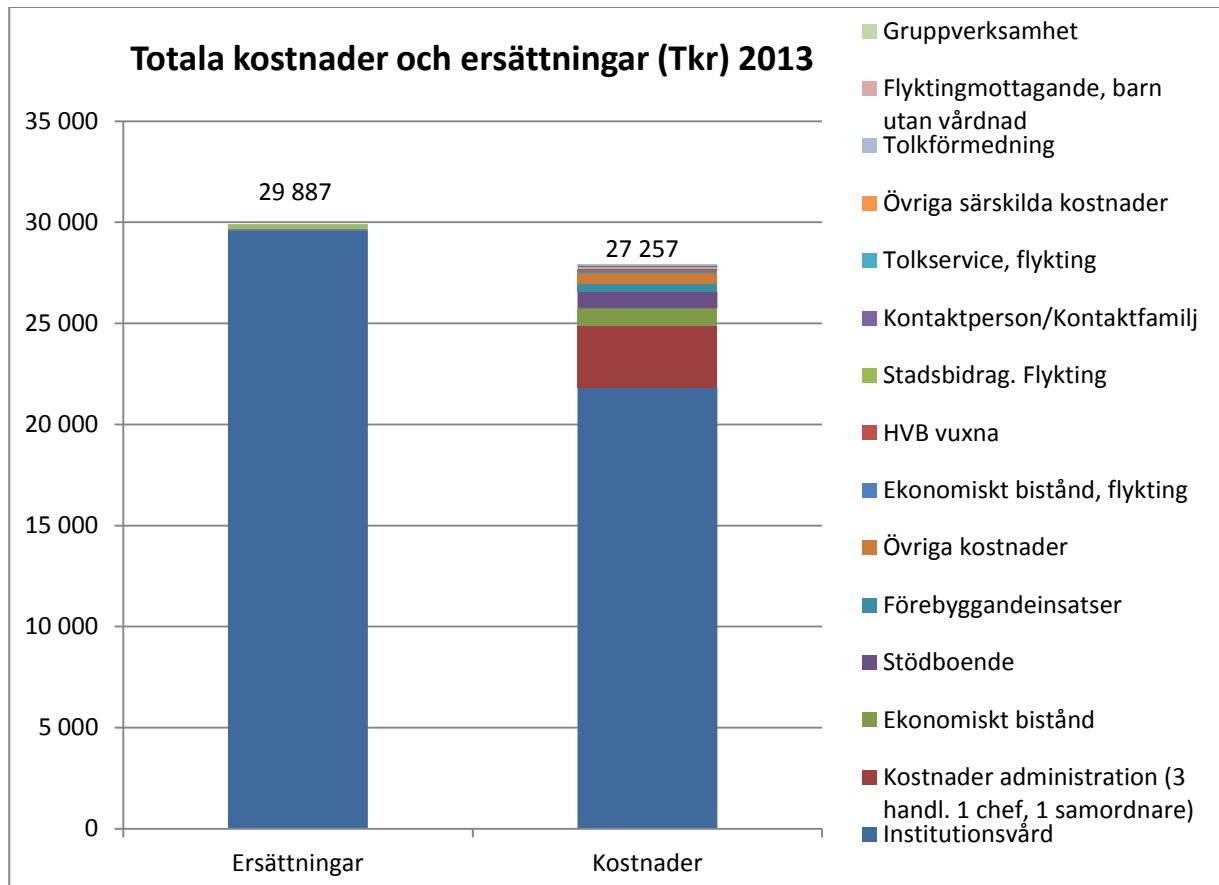
Rekommendation:

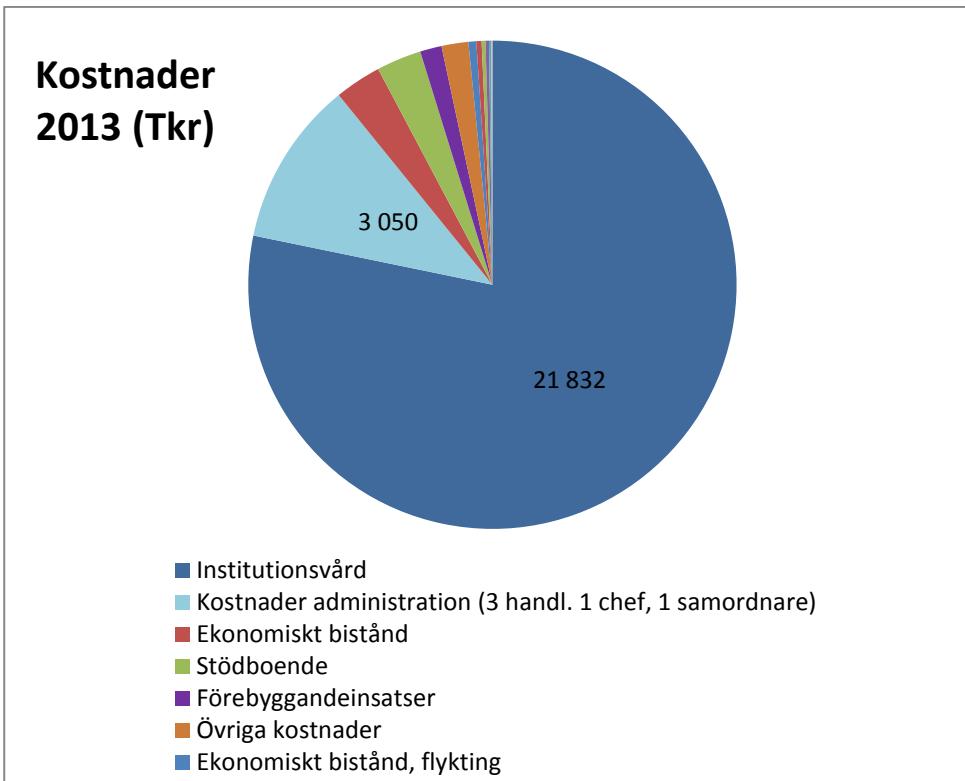
Utveckla rutiner för hur enheterna praktiskt arbetar med samtycke från god man eller särskild förordnad vårdnadshavare i syfte att på bästa sätt samverka för att tillgodose barnets behov och utveckling.

3.2 Ekonomisk redovisning ensamkommande barn

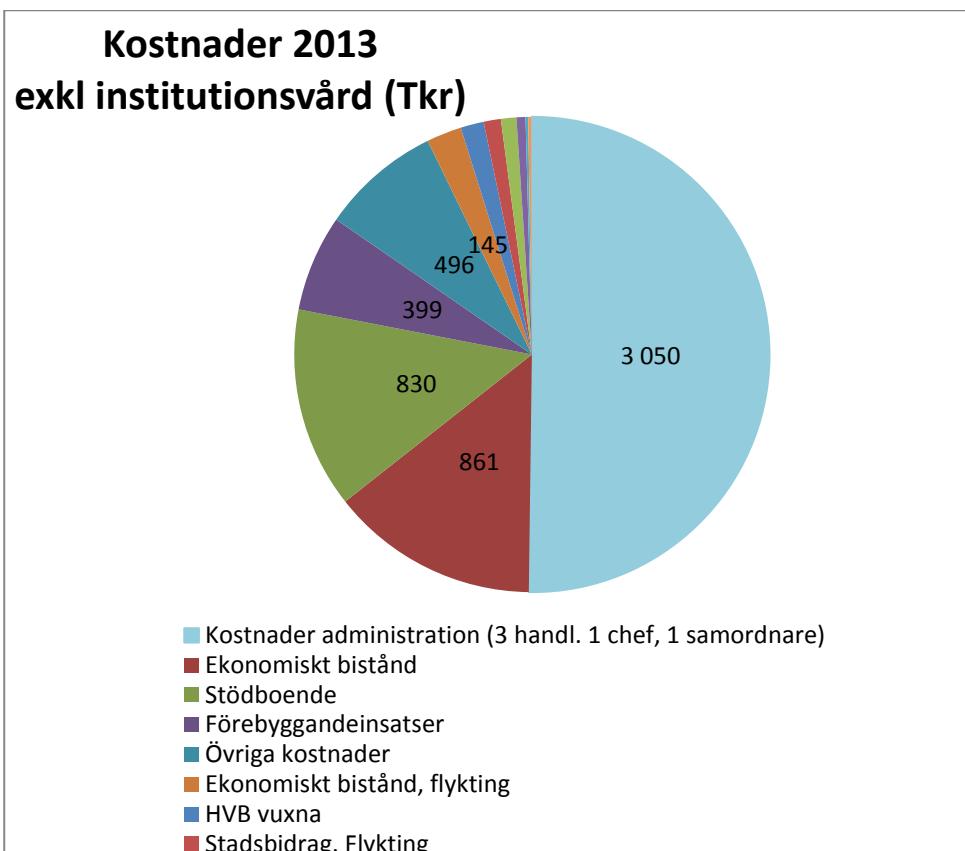
En ekonomisk sammanställning av etableringsprocessen utifrån Socialtjänstens stöd för ensamkommande flyktingbarn visar att intäkter överstiger kostnaderna i Nacka kommun. Institutionsvård är den största kostnaden samt intäkten för Nacka. Som grafen visar täcker ersättningen för institutionsvård även för de andra kostnaderna som kommunen har. Kommunen har rätt till en årlig ersättning om 500 000 kr för mottaganden av ensamkommande barn (oavsett hur många barn som kommunen tar emot) om en sådan överenskommelse finns med myndigheten. Kommunen har också rätt att få ersättning för bistånd som har betalats ut i samband med mottagandet av asylsökande. Att intäkterna överstiger kostnaderna ger en indikation om att det finns en kapacitet i utvecklingsarbetet riktat till denna målgrupp. Det kan

därmed innehåra att ovan redan tagna initiativ och rekommendationer skulle kunna fullföljas och initieras med hjälp av överskottet i intäkter. För att konstatera detta och prioritera bland rekommenderade förbättringsförslag krävs närmare analys av resursåtgång för respektive rekommendation.

Vid en närmare titt på kostnaderna framkommer det att den näst största kostnaden efter institutionsvård är administrationskostnader som består av lönekostnader till tre handläggare, en samordnare samt en chef. Detta följs av ekonomiskt bistånd samt stödboende. Se bild nedan.

4 Etableringsprocessen för barnfamilj

När en barnfamilj anländer till Sverige och gör sig känd för myndigheter är det Migrationsverket som är den första instansen som innehavar ett ansvar gentemot familjen. Migrationsverket tar emot familjens asylsökan och handlägger ärendet. Under perioden då familjen är asylsökande kan Migrationsverket erbjuda tillfälligt boende i ankomstcommunen. Under asylprocessen erbjuder Migrationsverket sysselsättning till asylsökande i form av svenskundervisning samt samhällsorientering som är två halvdagar lång. Migrationsverket kan också genomföra en kartläggning av personers utbildnings- och yrkesbakgrund. När familjen har fått uppehållstillstånd övergår ansvaret till kommunen och Arbetsförmedlingen i enlighet med etableringsreformen.

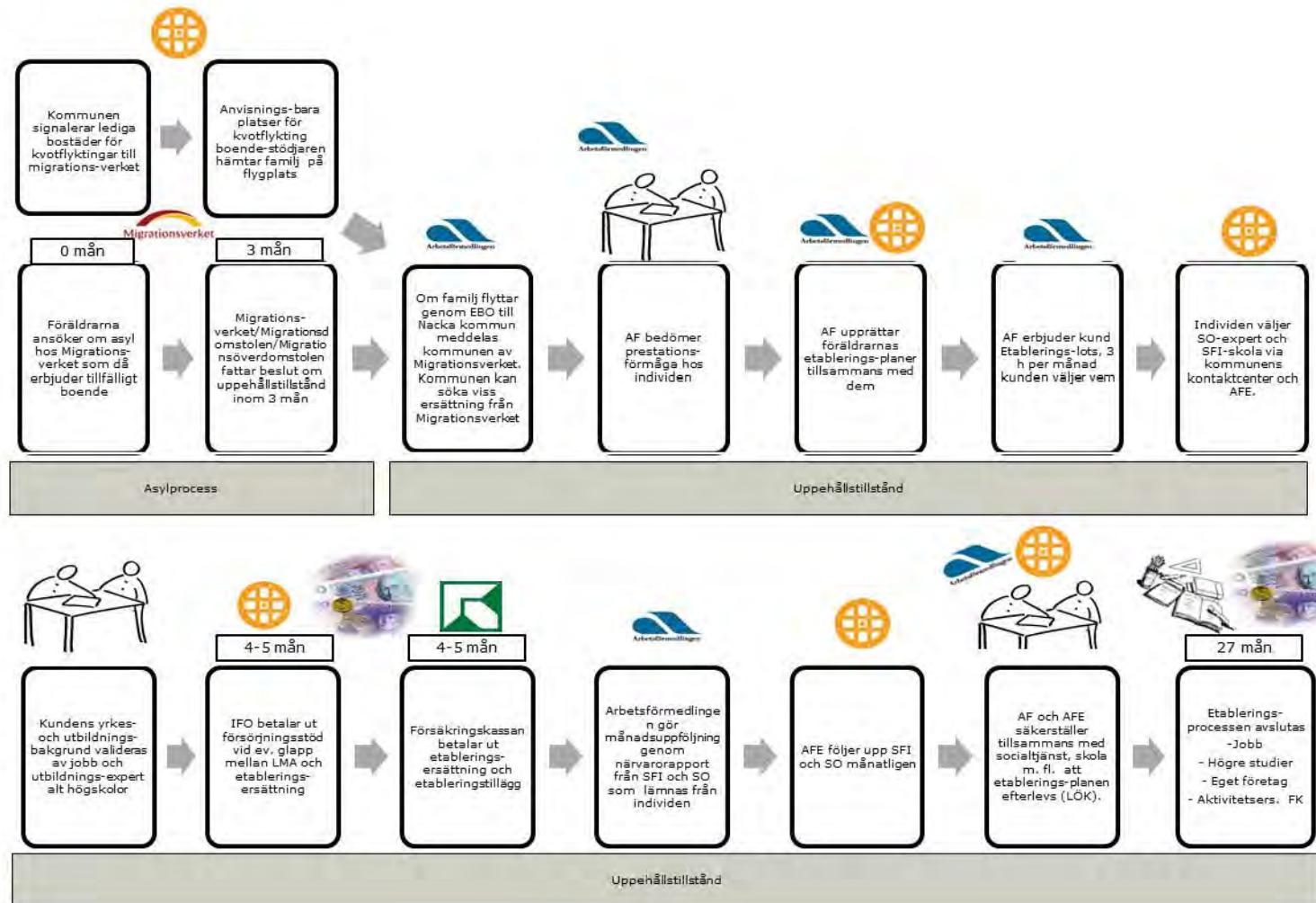
Arbetsförmedlingen ansvarar för att göra en presentationsbedömning av vuxna personer med uppehållstillstånd om prestationsförstågan är över 25 procent, dvs om personen anses kunna arbeta 25 procent eller mer av normal arbetstid, så tar Arbetsförmedlingen tillsammans med individen fram en etableringsplan. Personer som har under 25 procents prestationsförståga kontaktas av Socialtjänsten i kommunen där personen bor/folkbokförs för stöd och insatser på samma villkor som övriga kommuninvånare. Vid behov skall också svenska för invandrare och samhällsorientering tillgängliggöras genom hjälpmedel eller annan anpassning. Personer med under 100 procents prestationsförståga blir kontaktade av Arbets- och företagsenheten i Nacka kommun. Arbetsförmedlingen har ett uppdrag om behov finns att hjälpa till med att hitta boende för personer som ingår i etableringsreformen. Arbetsförmedlingen anmäler personer som upprättat en etableringsplan, och därmed har rätt till etableringsersättning, till Försäkringskassan som handlägger och betalar ut etableringsersättning och även etableringstillägg.

Kommunens ansvar i fallet med vuxna med uppehållstillstånd är att erbjuda svenska för invandrare samt samhällsorientering, som är obligatoriska delar i den av Arbetsförmedlingen och individen upprättade etableringsplanen. Arbetsförmedlingen erbjuder personer möjlighet att träffa en etableringslots. Nedan ses processen för en barnfamilj som anländer som asylsökande/kvotflykting till Sverige.

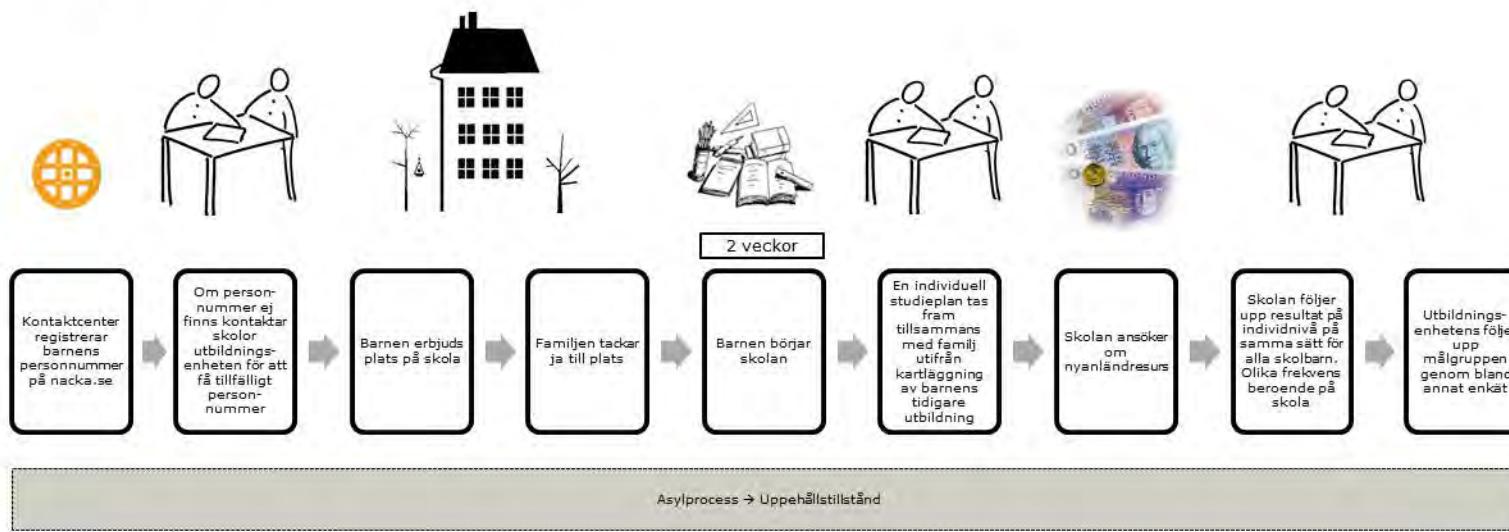
Kommunens ansvar gentemot barn med eller utan uppehållstillstånd är att säkerställa skolgång från det att familjen bosätter sig i kommunen.

Hela processen för vuxna och barn i en barnfamilj visualiseras nedan. Processens olika delar är indelade i två olika faser: Asylprocess och Uppehållstillstånd. Vad gäller barn har inte faserna tydliggjorts, eftersom samma ansvar gäller för barnen oavsett om de har uppehållstillstånd eller inte. Kartläggningen för barn är också avgränsad till att gälla barn i skolålder. Den angivna tiden som redovisas i kartläggningen nedan för vuxna startar från det att en familj sökt asyl. Den angivna tiden för kartläggningen av barnen utgår ifrån den tidpunkt då barnen blir kända i kommunen, dvs antingen när familjen sökt asyl eller genom att barnen kommer på anknytning till någon i Sverige och att därmed ansökan om skola sker efter beviljat tillstånd.

Barnfamilj vuxen

Barn i skolålder

4.1 Utmaningar och förbättringsinitiativ

Fas asylprocess utmaningar

Utmaning: Behov av bostäder/ lägenheter

Bostadsbristen i storstadsområdena drabbar inte minst personer som håller på att etablera sig i en ny kommun. En utmaning är att bygga nya bostäder eller underhålla befintligt bestånd på ett sådant sätt att personer med olika betalningsmöjlighet har möjlighet att bo. Alltför dyra bostäder drabbar individen, som får lägga en stor del av sin inkomst på boendet.

Förbättringsinitiativ:

Nackas satsning på social hållbarhet i samband med att Nacka bygger tät och blandad stad innebär delvis att nyproduktion av bostäder skall bidra till fler tillgängliga bostäder där individer med olika betalningsförmåga skall kunna bo utifrån sina egna ekonomiska förutsättningar.

Fas Uppehållstillstånd

Utmaning: Insatser via Arbetsförmedlingen kommunen

Arbetsförmedlingen och Nacka kommun beviljar båda arbetsförberedande insatser. Detta kräver samordning och ett utvecklingsområde är att säkerställa att dessa insatser inte krockar i tid och innehåll.

Det är idag en utmaning för både kommunen och Arbetsförmedlingen att hålla sig uppdaterade med vad som ingår i respektive instans verktygslåda och vilka erbjudanden den andra aktören besitter, så att etableringen på arbetsmarknaden blir så smidig och långsiktigt hållbar som möjligt.

Förbättringsinitiativ:

En utredning är initierad för hur Arbetsförmedlingen och kommunen säkerställer att insatserna kompletterar varandra utifrån den arbetssökandes fokus.

Rekommendation:

Utifrån lokalt tecknad överenskommelse gällande samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Nacka kommun, säkerställa ett bra arbetsätt i samarbetet mellan instanserna i syfte att kontinuerligt hålla en god kommunikation och samverkan med kunden i fokus mellan instanserna. I detta arbetssätt i samverkan ingår förslagsvis framtagande av målsättningar för att säkerställa en gemensam riktning med kundens fokus, beviljande av insatser för att säkerställa att dessa står i linje med varandra och målsättningarna, mötesstrukturer för uppföljning och samverkan i det enskilda fallet.

Utmaning: Uppföljning av insatser och etableringsplan

Arbetsförmedlingen följer varje månad upp individens närväro vid svenska för invandrare och samhällsorientering genom att individen skickar in närvavorapporter till Arbetsförmedlingen. Kommunen följer månadsvis också upp svenska för invandrare och samhällsorientering gällande eventuella avhopp, stagnerande processer och utvärderar huruvida en bra anpassning säkerställs.

Genom en lokal överenskommelse säkerställer Arbetsförmedlingen och kommunen i samråd att etableringsplanen upprätthålls. En svårighet vid uppföljning av etableringsplanen är om prestationsförmågan, som utreddes och bedömdes inför etableringsplanen av Arbets-

förmedlingen, har blivit lägre än vad tidigare utredning har påvisat. I detta läge är det svårt att revidera bedömningen. Det är inte ovanligt att individens prestationsförmåga efter en tid i kommunen försämras av olika anledningar, för att med rätt stöd blir högre igen. Eftersom etableringsersättningen förutsätter att etableringsplanen följs kan en lägre prestationsförmåga orsaka en utebliven etableringsersättning för individen. Detta ställer därmed krav på att jobb- och utbildningsexperterna har kunskap om stöd vid ohälsa och svårigheter i familjen som påverkar prestationsförmågan. Vid minskad eller utebliven etableringsersättning kan kostnaderna för försörjningsstöd komma att ökas mot bakgrund av att individen under vissa omständigheter kan ha rätt till kompletterande försörjningsstöd.

Förbättringsinitiativ

Ett utbildningsprogram riktat till kommunens jobb- och utbildningsexperter är planerat till hösten, där bland annat kunskap om vilket stöd som finns att tillgå för personer med ohälsa som påverkar dennes prestationsförmåga ingår.

Välfärd i Nacka – Nacka kommuns samordningsförbund, har sedan 2011 haft ett projekt riktat till målgruppen personer som har språkförbistringar i kombination med ohälsa, *Hälsa, etablering, arbete*. Projektet har erbjudit en strukturerad sysselsättningsverksamhet där man kombinerat språkträning, fysisk aktivitet, hälsoinformation och samhällsorientering. Erfarenhetsåterbärning med kunskapsdelning pågår till alla berörda myndigheter och instanser.

Rekommendation:

En rekommendation är att säkerställa implementering av pågående och genomförda aktiviteter för ökade möjligheter till snabbare etablering och kunskapsutveckling, allt i syfte att utveckla och förstärka kvaliteten.

Utmaning: Skolgång barn

Kommunen har ansvar för barnens skolgång från det att barnen anländer till kommunen. Kontaktcenter ansvarar för att hjälpa familjen att registrera sig på nacka.se för att vidare söka plats på skola. Det finns dock en osäkerhet kring vilken instans som informerar familjen om detta tillvägagångssätt. För att barnen så tidigt som möjligt skall ställas i kö för skolplats är det grundläggande att relevanta instanser vet hur kommunens valfrihetssystem fungerar.

För att barnen så snabbt som möjligt skall kunna börja i skolan krävs att kösystemet bevakas av skolorna. Det finns en uppfattning om att skolorna inte bevakar köerna tillräckligt ofta, vilket gör att barnen får vänta med erbjudande om plats i skola även om platsen finns tillgänglig. Detta uppfattas kunna gå att snabba upp. Idag kan denna process ta alltifrån en dag till en månad. I normalfallet tar det två veckor.

Vad gäller uppföljning av elever i skolan sker detta på samma sätt för alla elever, oavsett bakgrund. Det finns en uppfattning om att uppföljning för just denna målgrupp bör utvecklas för att säkerställa att skolan i Nacka kommun tillgodosör de behov som barnen i denna målgrupp har för att få goda skolresultat.

Förbättringsinitiativ:

Utbildningsenheten har initierat ett utvecklingsarbete i syfte att utveckla uppföljning för just denna målgrupp. I denna uppföljningsstruktur ligger bland annat enkätundersökningar riktade till dessa barn.

Rekommendation:

Utifrån problematiken gällande effektivitet i processen från det att ett barn blir känt i kommunen, av någon instans, till det att barnet börjar skolan och vidare barnets resultat följs upp, rekommenderas en kartläggning och effektivisering av processen. Eftersom effektiviteten i denna process påverkas av fler instanser än kommunens verksamheter rekommenderas utvecklingsarbetet ske tillsammans med representanter för relevanta insatsers lokala kontor, t ex. Migrationsverket, skola och utbildningsenheten. Det antal dagar som denna process ”bör” ta rekommenderas vara målsättningen med utvecklingsarbetet.

4.2 Ekonomisk redovisning barnfamilj och utbildning

Vad gäller skola för asylsökande barn ersätts kommunen med statsbidrag för skolpeng under den tid då barnet är asylsökande. Statsbidragets ersättning av skolpeng innebär att Nacka kommuns skolpeng ersätts till 90 procent av statsbidraget för grundskola och ersätts till 80 procent för skolpengen för gymnasium. I tabellen nedan redovisas de kostnader och intäkter som kommunen har relaterade till skolgången. För svenska för invandrare samt samhällsorientering ersätts kommunen av Migrationsverket eller Länsstyrelsen med en årlig schablonersättning beroende på personens ålder. Denna summa ska bland annat täcka svenska för invandrare, samhällsorientering och andra typer av introduktioner som personen kan behöva. Schablonersättningen beräknas utifrån ålder där ersättningen för en person under 20 år är 82 900 kr, för en person mellan 20-65 år 82 900 kr samt för person över 65 år 51 900 kr. Vad gäller kostnader för skolgång ersätts kommunen med en schablonersättning per vecka för den tid då eleven är asylsökande. När eleven sedan beviljas uppehållstillstånd utgår ingen ersättning. Ersättningen redovisad nedan är dock ersättning för ett helår.

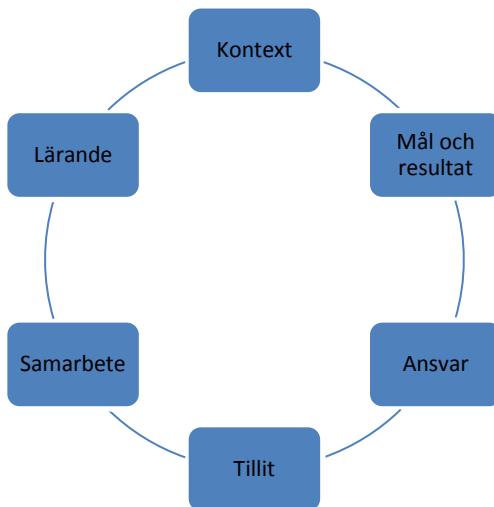
Verksamhet	Kostnader/person för helår	Stadsbidrag/asylsökande för helår
Förskola		
Skolpeng	48 100	39 100
Grundskolan		
Skolpeng	71 100	62 600
Nyanländresurs (2 år)	39 300	
Salsa-peng	3 200	
Språkförstärkningspeng	2 000	
<i>Summa</i>	115 600	62 600
Gymnasieskolan		
Programpeng	88 700	71 100
Nyanländresurs (2 år)	38 700	
<i>Summa</i>	127 400	71 100
Finansiering AFN		
Svenska för invandrare	14 900	Ingår i schablonersättning från Migrationsverket
Samhällsorientering	4 800	Ingår i schablonersättning från Migrationsverket

5 Avslutande reflektioner och rekommendationer

Samverkan inom etableringsprocessen

Denna rapport har fokuserat på etableringsprocessens nuläge i Nacka kommun gällande ensamkommande barn och barnfamiljer. Som framgår tydligt är etableringsprocessen för dessa grupper präglad av att många aktörer och organisationer samverkar kring samma målgrupp. Syftet med rapporten är att få en helhetsbild av hur processen ser ut utifrån de utvalda målgruppernas perspektiv och utifrån det värde som skapas för målgruppen genom processens utformning. Vi har i rapporten hittills illustrerat och beskrivit de utmaningar och styrkor samt påbörjade förbättringsinitiativ som vi har identifierat i processen. Nu avslutar vi med ett helhetsperspektiv på övergripande dimensioner som behöver hanteras i samverkansprocesser generellt och vilka implikationer detta har för den bild vi har fått av etableringsprocessen i Nacka kommun.

Ramböll har, utifrån att ha utvärderat och bidragit i en rad olika samverkansprocesser, identifierat dimensioner som är väsentliga att hantera för att lyckas med samverkan (se illustration)

Dessa dimensioner kan fungera olika bra i olika samverkansprocesser och ibland behöver vissa adresseras mer än andra. Vi kommer nu att gå in på dimensionerna i relation till arbetet som har gjorts kring etableringsprocessen i Nacka.

Kontexten:

I etableringsprocessen samverkar flera kommunala aktörer och myndigheter. Dessa olika aktörer har egna mål och styrs utifrån sitt specifika uppdrag gällande regelverk och riktlinjer. Det är naturligt att organisationers styrsystem, arbetssätt och organisationskulturer skiljer sig åt, vilket kan skapa utmaningar i samverkan mellan organisationer. Det är därför viktigt att olika organisationer har en förståelse för varandras sammanhang och kontext, för att synliggöra olikheter och förstå vad som krävs för ett konstruktivt samarbete med kundens behov i fokus. I Nacka kommun finns ett behov av ökad förståelse för varandras kontexter. När det kommer till ensamkommande barn är det många aktörer som bidrar till barnets livssituation, exempelvis god man, Socialtjänsten, särskild förordnad vårdnadshavare, boende eller familjehem, skola och fritidssysselsättning etc. För att ge det ensamkommande barnet ett stöd där samtliga aktörer har

samma målsättning och där stödet blir heltäckande, krävs fördjupad kunskap om varandras organisation. En god kännedom om varandras kontexter är en förutsättningen för att kunna koordinera de olika insatserna och ställer krav på tät dialog och kommunikation mellan berörda parter.

Mål och resultat:

Etableringsprocessens mål och resultat behöver formuleras tydligare. Under utformningen av workshopen utgick vi från Nacka kommuns inriktning som ett övergripande mål. Men målet kan med fördel formuleras mer specifikt utifrån målgruppens behov. Utifrån tydliga mål kan också indikatorer och uppfölningsstrukturer tas fram. Målen bör vara gemensamma för samtliga aktörer som agerar för målgrupperna. Gemensamma mål och uppfölningsstrukturer stärker helhetsperspektivet i den gemensamma processen.

För att stärka målgruppsperspektivet i formuleringen av mål ser Ramböll ett stort värde i att lyfta fram målgruppens egna formuleringar av behov som utgångspunkt. Exempelvis uttryckte den person som intervjuades av Ramböll inför kartläggningen ett behov av mer ”hjälp att hjälpa sig själv” samt ”bättre kommunikation mellan de olika insatserna för att göra en bättre helhetsbedömning av min situation”. Att utgå från målgruppens behov är en förutsättning för att kunna ta fram mål som skapar värde för målgruppen. För att säkerställa att kundens behov tillgodoses krävs det i första hand att man definierar kundens behov och att man därefter specificerar hur respektive organisation kan bidra till att tillgodose dessa behov.

Ansvar:

En central utmaning i samverkansprocesser är fördelning av ansvar i processen, ibland också gällande det övergripande ansvaret för processen. För ensamkommande barn har kommunen ett huvudsvars. Det har på ett naturligt sätt blivit så att Socialtjänsten har ett stort ansvar och för varje ensamkommande barn finns en handläggare utsedd som utreder och följer upp beviljade insatser samt samordnar och samverkar med berörda aktörer. Det finns dock fortfarande behov av förtydligande av vem som gör vad och att säkerställa att också andra kommunala verksamheter tar sitt ansvar gentemot målgruppen. Många aktörer är involverade på olika sätt (gode män, skola, boenden etc), vilket leder till ett behov av att **en** person/roll bland dessa aktörer tar ansvar för samordning för individen i syfte att säkerställa en bra framtid för barnet. Det finns också ett värde i att utveckla en samordnande roll för samverkansarbetet mellan organisationer.

Tillit:

En annan viktig dimension för en fungerande samverkansprocess är tillit – mellan aktörer och organisationer. Detta handlar framför allt om tillit till att de andra aktörerna utför det som andra organisationer förväntar sig av dem. Det finns exempel på att det finns en tillit till att informationsflödet mellan Nacka kommun och Migrationsverket fungerar bra. Ett exempel på när brist på tillit kan uppstå är när skolornas information till Utbildningsenheten om ledig skolplats blir försenad och Utbildningsenheten behöver kontakta skolan för återkoppling om lediga skolplatser. Tillit är något som skapas genom en fungerande dialog och en vilja att förstå andra aktörers kontext och perspektiv. Att bjuda in flera aktörer till att diskutera processen gemensamt är en god förutsättning för att skapa tillit mellan organisationer.

Samarbete

Det konkreta samarbetet är naturligtvis avgörande för att skapa en effektiv process med hög kvalitet för målgruppen. Det handlar dels om samarbetet mellan individer från respektive aktör som ingår i processen, dels också om samarbetet mellan aktörerna generellt. Samverkansprocesser förväntas ofta fungera av sig själva, eller så fort former och ramar för samverkan har formulerats i ett dokument. Därigenom underskattas betydelsen av tid som krävs för att skapa ett gott samverkansklimat. Gemensamma forum krävs för att synliggöra behov, eventuella hinder för processen, behov av dialog och kommunikation, utvecklingspotential etc. Den workshop som genomfördes i samband med kartläggningen är ett gott exempel på de insikter och lärande som uppstår när de olika aktörerna möts och diskuterar processen utifrån målgruppen.

För ett effektivt samarbete i det individuella fallet är goda rutiner för godkännande av samtycke en grundförutsättning för att olika myndigheter skall kunna dela information gällande individen. Detta i syfte att säkerställa att individens behov tillgodoses utifrån ett helhetsperspektiv där det möjliggörs för relevanta myndigheter att tillsammans med individen planera för hur varje instans kan bidra till individens självständighet, självförsörjning genom t. ex eget boende, arbete, vidare studier.

Lärande:

Samverkansprocesser uppstår oftast när det blir tydligt att ett behov hos en specifik målgrupp enbart kan lösas genom samverkan mellan flera aktörer. Processen börjar alltså med en idé om ett värdeskapande för målgruppen. För att säkerställa att gemensamma aktiviteter faktiskt leder till önskade resultat för målgruppen krävs att man följer upp resultaten och lär sig av vad som fungerar respektive fungerar mindre bra och genomför justeringar i arbetssätt utifrån resultaten.

5. I Rekommendationer för nästa steg

I denna rapport har det redogjorts för vem som är ansvarig för vad då ensamkommande barn och barnfamiljer bosätter sig i eller blir anvisade till Nacka kommun. Rapporten har också påvisat vilka utmaningar som kommunen har samt vilka förbättringsinitiativ som kommunen redan har påbörjat i syfte att uppnå högre och bättre resultat för individen.

Gemensamma mål för målgruppen

Ett naturligt nästa steg för kommunen att ta skulle kunna vara att utifrån ett helhetsperspektiv identifiera gemensamma mål för samtliga aktörer för att skapa en ökad samsyn kring målgruppens behov och öka samordningen av samhällets olika insatser i det gemensamma mottagande av ensamkommande barn och barnfamiljer som är flyktingar. Detta för att säkerställa att samtliga organisationer har en gemensam bild av vad man tillsammans ska uppnå och för att familjerna och barnen ska mötas av ett sammanhållet mottagande. Detta också för att möjliggöra en gemensam planering för det ensamkommande barnet eller barnfamiljen.

Utvärdering av önskade effekter för målgruppen

En annan aspekt som är av intresse för helhetsperspektivet är att göra en effektutvärdering av mottagandet. Detta i syfte att se hur väl kommunen samt andra berörda aktörer tillsammans lyckas uppnå de önskade målen för individen gällande egen försörjning, arbete, utbildning och bostad. En effektutvärdering skulle också visa vilka områden och insatser som verkligen leder till

önskade resultat och som ger värde för individen. Genom utvärderingen skulle kommunen också kunna identifiera vilka parametrar som är mest värdefulla att följa upp för att löpande utveckla verksamheten och mottagandet.

Resultat av valfrihet och kundvalssystem

Ytterligare ett område där uppföljning och utvärdering skulle vara intressant är valfrihet och kundval inom skolan och uppföljning av effekterna på barnen och ungdomarnas skolresultat kopplat till detta system. Eftersom Nacka kommuns skolverksamhet, i förhållande till många andra kommuner, präglas av valfrihet för denna målgrupp blir det intressant att utvärdera hur detta system slår på barnens och ungdomarnas resultat i förhållande till andra kommuner som valt ett annat system. Särskilt intressant blir det om man kan särskilja denna målgrupp i förhållande till andra målgrupper.

Samverkan för effektiva processer

Det finns ett behov av forum för samverkan för att garantera att processerna är kända bland alla involverade aktörer och för att upprätthålla ett strukturerat förbättringsarbete organisationerna emellan. Processkartläggningen inom ramen för detta uppdrag uppskattades mycket av deltagarna tack vare synliggörande av varandas processer, arbetssätt och behov av utvecklingsarbete. Det finns en god grund till fortsatt och fördjupat samarbete då flera överenskommelser redan finns på papper. För ett fördjupat samarbete bör strukturer för regelbundna samtal om relevanta delar i processen säkerställas.

Samverkan för önskad effekt för individen

Strukturer för samverkan är gynnsamt i det strukturella utvecklingsarbetet, med fokus på organisationsövergripande utmaningar och processer. Men också i det individuella fallet där samverkan kring individen skall leda till en helhetssyn kring individens behov och gemensam planering för hur olika instanser och enheterna inom kommunen kan samverka för att tillgodose individens behov utifrån kundens fokus. För att möjliggöra för samverkan kring individen finns, som tidigare nämnts, utmaningar gällande sekretess där det som ett nästa steg blir grundläggande att se över relevanta insatser, däribland Nacka kommuns, rutiner för samtycke.

Matchning av kostnader och intäkter

Mot bakgrund av att insatser och annat stöd riktat gentemot målgrupperna i denna rapport utförs av många olika enheter i kommunen är en rekommendation att se över fördelningen av statsbidrag så att även dessa fördelar sig på motsvarande sätt - både utifrån vilka kostnader som staten skall ersätta, men också utifrån kommunens strategiska val och satsningar på utveckling inom särskilda områden. I den ekonomiska analysen som genomförts inom ramen för denna rapport har det framkommit viss osäkerhet kring huruvida statsbidragen följer individen mellan olika verksamheter och det är ibland svårt att se vilka intäkter som täcker upp för vilka kostnader mellan kommunens enheter. För att säkerställa utveckling och hög kvalitet i samtliga delar rekommenderas därmed en översyn av fördelningen av intäkter från staten.

Socialtjänsten har påbörjat en översyn kring kostnader och intäkter som kommer att redovisas för Social- och äldrenämnden i september 2014. En redovisning kommer också att se över framtida kostnader och intäkter i förhållande till överenskommelserna med Länsstyrelsen i Stockholms län.

Kommunstyrelsen

Samverkansavtal och ny resursfördelningsmodell Stockholms läns gymnasieregion

Förslag till beslut

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att ställa sig bakom Kommunförbundet i Stockholms läns förslag till nytt samverkansavtal inkluderande programpeng och programpengsuppräkning samt modell för strukturtillägg, enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen.

Sammanfattning

Kommunförbundet i Stockholms län, KSL, har gjort en översyn av Stockholms läns samverkansavtal avseende gymnasieregionen. Översynen har resulterat i en rekommendation från KSL till länets kommuner att ställa sig bakom reviderat samverkansavtal inkluderande programpeng och programpengsuppräkning samt modell för strukturtillägg. Syftet med det nya avtalet har varit att skapa bästa möjliga förutsättningar för en samverkan för elevernas bästa.

Utbildningsnämnden har behandlat frågan och beslutat att föreslå kommunstyrelsen att ställa sig bakom avtalsförslaget.

Ärendet

Styrelsen vid Kommunförbundet i Stockholms län, KSL, beslutade i juni 2013 om en översyn av gällande samverkansavtal för gymnasiesamverkan. Uppdraget var att utreda basen för programpriser samt uppräkningsmodell, behov av regional beslutsstruktur samt utformning av samverkansavtal. Bärande princip i arbetet har varit att skapa bästa möjliga förutsättningar för en samverkan för elevernas bästa. Fokus ska vara fritt val, ökad måluppfyllelse och likvärdighet. Under arbetet med översynen aviserades en förändring i skollagen vad gäller kommunernas resursfördelning utifrån elevernas behov, varför KSL:s styrgrupp utökade uppdraget att ta fram ett förslag i denna riktning. En modell för strukturtillägg, med utgångspunkt från elevernas meritvärden i årskurs nio har därför tagits fram.

Utbildningsnämnden behandlade ärendet vid sitt sammanträde 2014-08-24, § 55 och beslöt då föreslå kommunstyrelsen att ställa sig bakom Kommunförbundet i Stockholms läns förslag till nytt samverkansavtal inkluderande programpeng och programpengsuppräkning samt modell för strukturtillägg, enligt bilaga 1.

Överenskommelsens innehåll

Rekommendationen avser ett reviderat samverkansavtal, en modell för gemensamma programpriser, en länsprislista för år 2015 (inkl en modell för uppräkning) samt en modell för strukturtillägg och finansiering av denna. Strukturbidraget motsvarar sammanlagt ca 1,5 procent av den samlade kostnaden för programpengen. Inför år 2016 ska fördelningsmodellen ses över.

Grundtanken med utformningen av strukturbidraget var att det endast skulle fördelas till elever med lägre meritvärde än 200 poäng. De kalkyler om ekonomiska effekter som presenterats för kommunerna har dock visat sig vara beräknat på principen att alla elever genererar ett strukturbidrag. Det ursprungliga förslaget med en gräns vid 200 poäng skulle innebära ökade kostnader för de kommuner som har många elever med lågt meritvärde. Styrelsen vid KSL beslutade därför att tillämpa principen att alla elever genererar ett strukturbidrag eftersom det är de beräkningar som presenterats för kommunerna.

Ekonomiska konsekvenser

För utbildningsnämnden får förslaget små konsekvenser. Utifrån föregående läsårs elevunderlag innebär den förändrade programpengen och finansieringen av strukturbidraget genom programpengen att kostnaden för programpengen minskar med ca 5,6 mnkr och strukturbidraget beräknas kosta 4,9 mnkr, vilket totalt innebär en kostnadsminskning om ca 0,7 mnkr. Den totala kostnaden för gymnasieskolan är för år 2014 budgeterad 301 mnkr. Exklusive tilläggsbelopp ur likvärdighetsgarantin mm.

För Nackas gymnasieskolor som har elever med höga meritvärden kommer förslaget att innebära minskade programpengsintäkter.

Bilagor

Protokollstutdrag utbildningsnämnden

Översyn av samverkansavtal och gemensam programpeng – GG 2.0 med tillhörande bilaga 1, 2a, 2b och 2c (Kommunförbundet i Stockholms län)

Susanne Nord
Utbildningsdirektör

Jill Salander
Controller utbildningsenheten

24 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Utbildningsnämnden

§ 55

Dnr UBN 2014/25-050

**Samverkansavtal och ny resursfördelningsmodell
Stockholms läns gymnasieregion****Beslut**

Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen att ställa sig bakom Kommunförbundet i Stockholms läns förslag till nytt samverkansavtal inkluderande programpeng och programpengsuppräkning samt modell för strukturtillägg, enligt bilaga 1.

Ärendet

Kommunförbundet i Stockholms län, KSL, har gjort en översyn av Stockholms läns samverkansavtal avseende gymnasieregionen. Översynen har resulterat i en rekommendation från KSL till länetts kommuner att ställa sig bakom reviderat samverkansavtal inkluderande programpeng och programpengsuppräkning samt modell för strukturtillägg. Syftet med det nya avtalet har varit att skapa bästa möjliga förutsättningar för en samverkan för elevernas bästa.

För utbildningsnämnden får förslaget små konsekvenser. Utifrån föregående läsårs elevunderlag innebär den förändrade programpengen och finansieringen av strukturbidraget genom programpengen att kostnaden för programpengen minskar med ca 5,6 miljoner kronor och strukturbidraget beräknas costa 4,9 miljoner kronor, vilket totalt innebär en kostnadsminskning om ca 0,7 miljoner kronor.

Handlingar i ärendet

Utbildningsenhetens tjänsteskrivelse 2014-08-19

Bilagorna Översyn av samverkansavtal och gemensam programpeng – GG 2.0 med tillhörande bilaga 1, 2a, 2b och 2c (Kommunförbundet i Stockholms län)

Yrkanden

Ordförande Linda Norberg (M) yrkar bifall till utbildningsenhetens förslag.

Beslutsgång

Utbildningsnämnden beslutar i enlighet med Linda Norbergs yrkande.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Utbildningsnämnden

§ 55 forts

Protokollsanteckningar

Linda Norberg för Moderaterna, Monica Brohede Tellström för Folkpartiet, Anna-Lena Svantesson Helgesson för Kristdemokraterna och Christine Lorne för Centerpartiet antecknar gemensamt till protokollet:

Frågan om en gemensam gymnasieregion är inte bara historisk i Nacka utan också central för oss i Alliansen. Vi har under många år aktivt arbetat för en gymnasieregion där såväl Nackas som Stockholms läns elever har en valfrihet som är större än den egna kommunen. Vi gör det för vi tror på valfrihet, var och ens förmåga att göra egna val samt den positiva kraft som detta ger till att utveckla skolans kvalitet. Att ingå i en gemensam region innebär kompromisser och är själva nyckeln till att komma överens. Utifrån varje parts perspektiv är det svårt att hitta något som alla är helt nöjda med. Men varje gång vi förnyar och utvecklar avtalet är vårt uppdrag och mening att det ska bli bättre. Vi har kommit en bit på väg i detta och vi lovar att fortsätta detta arbete under de kommande åren. Skolutveckling, valfrihet och kvalitet är mer än bara finansiering och avtal - det handlar om det arbete som bedrivs lokalt.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

Madeleine Sjöstrand

För kännedom:

Nämnd med ansvar för gymnasieskola
Förvaltningschef med ansvar för gymnasieskolaKommunstyrelserna i Stockholms Län
Kommunstyrelsen i Håbo kommun

Översyn av samverkansavtal och gemensam programpeng – GG 2.0

KSLs rekommendation

KSLs styrelse beslutade vid sitt sammanträde den 12 augusti 2014 att rekommendera kommunerna i samverkansområdet att teckna samverkansavtal enligt bilaga 1, inklusive programpeng och programpengsuppräkning och modell för strukturtillägg enligt tabell B samt finansiering av detta i enlighet med bilaga 2a, 2b och 2c.

Styrelsen beslutade även att modellen för strukturtillägg ses över inför 2016.

Ärendebeskrivning

KSLs styrelse beslutade i juni 2013 om en översyn av gällande samverkansavtal för gymnasiesamverkan.

Uppdraget har varit att utreda basen för programpriser samt uppräkningsmodell, behov av regional beslutsstruktur samt utformning av samverkansavtal. Översynen har genomförts i projektform under tiden september 2013 till juni 2014. Bärande princip i arbetet har varit att skapa mer likvärdiga villkor för elevens utbildning.

Under projektiden aviserades en förändring i skollagen vad gäller kommunernas resursfördelning utifrån elevernas behov varför styrgruppen gav kansliet ett utökat uppdrag att ta fram ett förslag i denna riktning.

En modell för strukturtillägg, med utgångspunkt från elevernas meritvärden i årskurs 9, har därför tagits fram.

Överenskommelsens innehåll

Rekommendationen avser ett reviderat samverkansavtal, en modell för gemensamma programpriser, en länsprislista för 2015 (inkl en modell för uppräkning) samt en modell för strukturtillägg och finansiering av denna. Strukturbidraget, som sammanlagt motsvarar ca 1,5 % av den samlade kostnaden för programpengen, ska enligt styrelsens rekommendation fördelas enligt nedanstående tabell för 2015. Inför 2016 ska fördelningsmodellen ses över.

Strukturtillägg (tabell B)

Meritvärde	Kr per elev	Antal elever	Totalt tillägg
Under 30	3 850	24	92 393
30-59	5 575	31	172 820
60-89	5 421	226	1 225 119
90-119	5 203	994	5 171 585
120-159	4 705	2 907	13 678 616
160-199	3 026	14 369	43 479 652
200-239	1 680	16352	27 470 440
240-279	981	15778	15 470 607
280 - högre	488	12861	6 280 073
Summa	63 542		113 041 303

Samverkansavtalet, föreslagna programpriser 2015 samt en modell för uppräkning av programpriser redovisas i bilagorna 1, 2a, 2b och 2c.

Dialog och förankring

Under projektiden har utbildningsberedningen genomfört tre presidiekonferenser med sammantaget nära 250 deltagare från samtliga kommuner i länet. Kommunstyrelseordförande, kommundirektörer, förvaltningschefer, gymnasiechefer, ekonomichefer samt kommunjurister har deltagit och medverkat i fokusgrupper. Intervjufrågorna i fokusgrupperna har berört lokalkostnader, strukturtillägg, former för regionala beslut samt mer likvärdiga villkor för högre måluppfyllelse. Samtalen resulterade i en ökad insikt och förståelse för knäckfrågorna i samverkansavtalet.

I juni presenterades det samlade förslaget för kommunstyrelseordföranden och kommundirektörer vid ett samrådsmöte.

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i KSLs styrelse. Respektive kommun fattar beslut enligt gällande delegationsordning.

Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling.

Beslut om antagande är att likställas med undertecknande.

Svarsperiod

KSL önskar få kommunernas ställningstaganden **senast den 1 december 2014.**

med e-post till registrator@ksl.se

alternativt till

Kommunförbundet Stockholms Län
Box 38145
100 64 STOCKHOLM

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av Madeleine Sjöstrand
telefon 08-615 94 01, e-post madeleine.sjostrand@ksl.se.

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Erik Langby
ordförande

Madeleine Sjöstrand
Förbundsdirektör

Samverkansavtal

Avseende gymnasieutbildning mellan kommunerna i Stockholms län, angränsande kommuner som anslutit sig samt Stockholms läns landsting.

Avtalet är baserat på föreskrifterna i skollag om erbjudande av utbildning och mottagande av sökande

1 § Övergripande syfte

Detta samverkansavtal syftar till att utifrån skollagens och gymnasieförordningens bestämmelser skapa bästa möjliga förutsättningar för en samverkan för elevernas bästa. Avtalet ska underlätta och stimulera en verksamhet av hög kvalitet där fokus ska ligga på fritt val, ökad måluppfyllelse och likvärdighet.

Avtalet syftar också till att skapa bästa möjliga förutsättningar att tillgodose utbildningsbehoven i hela den region där de samverkande parterna ingår.

2 § Avtalsparter

Avtalet innefattar de kommuner i Stockholms län och angränsande län samt Stockholms läns landsting, som genom protokollfört beslut från fullmäktige eller motsvarande beslutande organ i kommun eller landsting, har antagit avtalet.

Detta avtal hindrar inte att kommun som är ansluten till avtalet tecknar ytterligare samverkansavtal.

Om en kommun utanför Stockholms län önskar ansluta sig till avtalet ska först en ansökan från kommunen godkännas av det beredningsorgan som avses i 6 §.

3 § Mål

Målen med detta samverkansavtal är:

1. Att konkretisera den politiska överenskommelsen från 2001 om Stockholms län som en gemensam gymnasieregion,
2. Att uppfylla skollagens krav (16 kap. 42 §) på ett allsidigt utbud av program,
3. Att uppfylla skollagens krav (2kap, 8a §) om resursfördelning efter elevernas behov,
4. Att alla sökande blir mottagna på lika villkor i samverkanskommunerna, det vill säga att alla blir förstahandsmottagna.
5. Att gymnasieskolorna ska konkurrera på lika villkor oavsett huvudman,
6. Att med elevperspektivet i fokus bredda tillgången till utbildningsvägar för den enskilde eleven,
7. Att skapa bästa möjliga förutsättningar för regional dialog i syfte att samordna planering och dimensionering så att efterfrågan och utbud är i balans.
8. Att gemensamt med stöd av regionala programråd stimulera utveckling av utbildningar som bedöms som strategiskt viktiga för länets utveckling,
9. Att underlätta kontakter med branschernas företrädare via regionala programråd för utbildning i ett länsperspektiv,
10. Att skapa bästa möjliga förutsättningar för utvärdering av arbetet med gemensam gymnasieregion,
11. Att öka likvärdigheten i utbildningarna för att uppnå högre kvalitet,
12. Att öka genomströmningen i gymnasieskolan för att fler ungdomar ska fullfölja utbildningen inom tre år samt

13. Att förädlingsvärden definieras för att kunna användas i utvärdering.

4 § Giltighet

Samtliga paragrafer i avtalet gäller för alla samverkande parter om inte annat följer av denna paragraf.

En part kan välja att inte tillämpa de delar i avtalet som avser utbildning på introduktionsprogram. I sådana fall ska detta framgå av protokollfört beslut från fullmäktige eller motsvarande beslutande organ i kommun eller landsting.

För Stockholms läns landsting gäller avtalet i tillämpliga delar.

5 § Innehåll och omfattning

Genom detta avtal reglerar avtalets parter, med utgångspunkt från föreskrifterna i skollagen (15 kap. 5, 30 §§, 16 kap 42-44 §§ och 17 kap 16-19 §§) om erbjudande av utbildning och mottagande av sökande, förutsättningarna för inrättande av ett samverkansområde för utbildningen.

Avtalet omfattar nationella program samt introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val och yrkesintroduktion som anordnas för en grupp elever. För varje nationellt program som ingår i avtalet avses hela programmet med samtliga inrikningar som avtalsparterna anordnar inkluderade. De program som ingår i avtalet redovisas i bilaga x. De program som ingår för introduktionsprogrammet programinriktat individuellt val redovisas i bilaga y. De program som ingår för introduktionsprogrammet yrkesintroduktion redovisas i bilaga z.

6 § Beredande organ

För fullgörande av avtalets syften ska det finnas ett beredningsorgan som utgörs av KSLs styrelse.

7 § Avtalsparters skyldigheter

Avtalsparterna är skyldiga att aktivt gemensamt samråda för att skapa bästa möjliga förutsättningar att nå målen för avtalet. Även fristående huvudmän bjuds in till samråd.

Avtalsparterna ska medverka i årlig planering och innan april månads utgång ta fram underlag, i syfte att möjliggöra kortiktig och långsiktig planering för utbud av gymnasieutbildning. KSL ansvarar för att årligen återge en samlad bild av utbud och efterfrågan av gymnasieutbildning inom länet.
Fristående huvudmän bjuds in till årligt samråd.

8 § Ändringar i programutbudet

Bilagorna x,y, och z (se 5 §) uppdateras inför varje ny antagningsomgång mot bakgrund av den årliga planering som sker av gymnasieskolornas programutbud.

Varje avtalspart är skyldig att så snart det är möjligt informera det beredningsorgan som avses i 6 § eller av beredningsorganet utsedd instans om eventuell justering i utbildning eller eventuellt inställd eller tillkommande utbildning.

9 § Ekonomiska villkor och förutsättningar

Avtalsparterna åtar sig att aktivt arbeta mot målet att tillämpa en gemensam programpeng till nationella program som ska bygga på följande förutsättningar:

- Programpengen ska innehålla posterna undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration samt lokalkostnader. I förekommande fall ska även tilläggsbelopp för modersmålsundervisning ingå.
- Utöver programpengen ska det ingå ett strukturtillägg som baseras på varje elevs slutliga meritvärde i grundskolan.
- Programpengen ska gälla för kalenderår och debitering ska ske varje månad.
- Strukturtillägg ska beräknas årligen i oktober månad och gälla för hela läsåret

Programpengen för år 2015 för respektive utbildning framgår av bilaga x till detta avtal.

Avtalsparterna beslutar årligen om eventuell justering av programpeng för respektive utbildning, *efter förslag från KSLs beredningsorgan.*

Av skollagen (2010:800) följer att resursfördelning ska ske på lika villkor till kommunala respektive fristående skolor.

10 § Uppföljning och utvärdering

Avtalsparterna ska årligen genom KSL följa upp avtalet. Utvärdering ska ske regelbundet. Uppföljningen och utvärderingen ska särskilt fokusera på hur målen med avtalet enligt 3 § uppnås samt vilka insatser inom ramen för samarbetet som behövs för att måluppfyllelsen ska öka kommande år. Särskilt fokus ska här också riktas på hur modellen för programpeng enligt 9 § fungerar.

Avtalspart kan ta initiativ till att prioritera områden för uppföljning.

Det beredande organ som avses i 6 § beslutar om fokus och avgränsning för utvärdering samt vilka områden som årligen fokuseras i uppföljningen.

11 § Avtalstid

Detta avtal gäller från undertecknandet och tills vidare. Part äger rätt att säga upp avtalet. Detta ska ske senast den 1 september och gälla fr.o.m. den antagningsomgång som börjar den 1 oktober nästkommande år.

Bilagor

Bilaga x = förteckning över nationella program med inrikningar som ingår i länsprislistan

Bilaga y = förteckning över introduktionsprogram programinriktat individuellt val

Bilaga z = förteckning över introduktionsprogram yrkesintroduktion

Förslag till länsprislista 2015

2014-06-12

		Nuvarande Läns pris	Nytt pris 2014	Nytt uppräknat pris 2015	Nytt uppräknat pris 2015 efter avdrag för struktur tillägg	Differens jfrt med nuvarande pris - förändring i procent
Bygg-och anläggningsprogrammet	BA	107 794	107 770	110 626	107 031	-0,7
Bygg - anläggingsfordon	BAANL	166 842	166 657	171 658	168 063	0,7
Barn- och fritidsprogrammet	BF	75 600	77 014	79 297	76 125	0,7
El- och energiprogrammet	EE	99 154	102 229	105 053	102 031	2,9
Ekonomiprogrammet	EK	71 774	72 025	74 083	72 587	1,1
Estetiska programmet	ES	96 712	98 124	100 918	99 125	2,5
Estetiska programmet -musik	ESMU	110 094	113 089	116 562	114 769	4,2
Fordons- och transportprogrammet	FT	124 241	125 589	129 156	125 487	1,0
Fordon - transport	FTLASPERTRA	166 842	166 657	171 658	167 989	0,7
Handels- och administrationsprogr	HA	80 318	81 142	83 444	80 002	-0,4
Hotell- och turistprogrammet	HT	80 318	81 142	83 444	80 268	-0,1
Humanistiska programmet	HU	71 774	72 025	74 083	72 880	1,5
Hantverksprogrammet	HV	98 427	99 934	102 731	99 768	1,4
Hantverksprogrammet -finsnickeri	HVFIN	106 018	107 770	110 626	107 663	1,6
Industriprogrammet	IN	134 340	131 019	134 597	131 972	-1,8 vs RPL
Naturvetenskapliga programmet	NA	78 935	78 879	81 177	80 215	1,6
NB	NB	148 836	152 180	156 424	154 152	3,6
NB-djur	NBDJU	148 836	152 180	156 424	154 152	3,6
NB-lantbruk	NBLAN	193 774	193 774	193 774	191 502	RPL
NB-skog	NBSKO	198 302	198 302	198 302	196 030	RPL
NB-trädgård	NBTRA	170 094	170 094	170 094	167 822	RPL
Restaurang - och livsmedelsprogrammet	RL	124 848	118 106	121 334	118 338	-5,2
Samhällsvetenskapsprogrammet	SA	71 774	72 025	74 083	72 414	0,9
Samhällsvetenskapsprogrammet - media	SAMED	89 860	81 142	83 444	81 775	-9,0
Teknikprogrammet	TE	86 448	83 857	86 165	84 465	-2,3
VVS - och fastighetsprogrammet	VF	105 345	104 039	106 867	103 425	-1,8
Vård -och omsorgsprogrammet	VO	79 554	81 142	83 444	80 335	1,0

Reviderad programpeng fördelad i kluster per kostnadsslag 2014

2014-06-12

	Undervisning	Lokaler	Lärverktyg	Måltider	Elevhälsa	Resor	Övr/Adm	Summa	Nuvarande Länspris	Avvikelse procent
Genomsnittskostnad	49 883	18 656	9 050	6 453	2 000	2 000	5 847			
Samhällsvetenskapsprogrammet	0,70	34 918	0,80	14 925	0,65	5 883	1,00	6 453	1,00	2 000
Ekonomiprogrammet	0,70	34 918	0,80	14 925	0,65	5 883	1,00	6 453	1,00	2 000
Humanistiska programmet	0,70	34 918	0,80	14 925	0,65	5 883	1,00	6 453	1,00	2 000
Handels- och administrationsprogr	0,80	39 906	0,90	16 790	0,90	8 145	1,00	6 453	1,00	2 000
Hotell- och turistprogrammet	0,80	39 906	0,90	16 790	0,90	8 145	1,00	6 453	1,00	2 000
Naturvetenskapliga programmet	0,80	39 906	0,90	16 790	0,65	5 883	1,00	6 453	1,00	2 000
Barn- och fritidsprogrammet	0,80	39 906	0,80	14 925	0,65	5 883	1,00	6 453	1,00	2 000
Teknikprogrammet	0,80	39 906	0,90	16 790	1,20	10 860	1,00	6 453	1,00	2 000
Vård -och omsorgsprogrammet	0,80	39 906	0,90	16 790	0,90	8 145	1,00	6 453	1,00	2 000
Estetiska programmet	1,00	49 883	1,13	21 081	1,20	10 860	1,00	6 453	1,00	2 000
Restaurang - och livsmedelsprogrammet	1,15	57 365	1,80	33 581	1,20	10 860	1,00	6 453	1,00	2 000
Bygg-och anläggningsprogrammet	1,00	49 883	1,55	28 917	1,40	12 670	1,00	6 453	1,00	2 000
VVS - och fastighetsprogrammet	1,00	49 883	1,35	25 186	1,40	12 670	1,00	6 453	1,00	2 000
Hantverksprogrammet	1,00	49 883	1,13	21 081	1,40	12 670	1,00	6 453	1,00	2 000
El- och energiprogrammet	1,00	49 883	1,35	25 186	1,20	10 860	1,00	6 453	1,00	2 000
Fordons- och transportprogrammet	1,30	64 848	1,80	33 581	1,20	10 860	1,00	6 453	1,00	2 000
Estetiska programmet -musik	1,30	64 848	1,13	21 081	1,20	10 860	1,00	6 453	1,00	2 000
NB-djur	1,60	79 813	1,55	28 917	3,00	27 150	1,00	6 453	1,00	2 000
Fordon - transport	1,90	94 778	2,30	42 909	1,40	12 670	1,00	6 453	1,00	2 000
Bygg - anläggningsfordon	1,90	94 778	2,30	42 909	1,40	12 670	1,00	6 453	1,00	2 000
Hantverksprogrammet -finsnickeri	1,00	49 883	1,55	28 917	1,40	12 670	1,00	6 453	1,00	2 000
Samhällsvetenskapsprogrammet - media	0,80	39 906	0,90	16 790	0,90	8 145	1,00	6 453	1,00	2 000
NB-lantbruk	1,90	94 778	1,80	33 581	3,00	27 150	1,00	6 453	1,00	2 000
NB-trädgård	1,90	94 778	1,80	33 581	3,00	27 150	1,00	6 453	1,00	2 000
NB-skog	1,90	94 778	2,30	42 909	3,50	31 675	1,00	6 453	1,00	2 000
Industriprogrammet	1,30	64 848	1,80	33 581	1,80	16 290	1,00	6 453	1,00	2 000

Kostnadsförändring per kostnadsslag 2015

2014-06-12

Index	Utveckling	Kostnadsslag	Undervisning	Lokaler	Lärverktyg	Skolmåltider	Skolhälsovår Resor	Admin/Övr	Totalt
		Andel procent	50	20	9	7	2	2	100
Lärarlöneindex	4,54		100	0	0	0	0	0	0
Komm.löneindex	2,60		0	10	0	47	78	75	80
Lokalindex	0,60		0	80	0	8	22	0	20
KPIx	0,20		0	10	100	3	0	25	0
Mat	1,93		0	0	0	42	0	0	0
Sammanvägt index									
Ersättningsgrad %	100		4,54	0,76	0,20	2,09	2,16	2,00	2,20
									2,89

Bas; SCB, utfall, senast möjliga

Kommunstyrelsen

Översyn av Mälardalsrådets utskott

Yttrande till Mälardalsrådet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar stadsledningskontorets förslag till yttrande över det remitterade förslaget om en översyn av Mälardalsrådets utskott.

Sammanfattning

Mälardalsrådets styrelse har remitterat *Översyn av Mälardalsrådets utskott* till sina medlemmar. Remissvar kan lämnas senast 31 oktober. Styrelsen anser att organisationens nuvarande indelning i fyra utskott behöver utvecklas. Närvaron är låg i utskotten och det är ofta samma ledamöter som närvarar vilket gör att verksamheten blir begränsad.

Styrelsen för Mälardalsrådet har tagit fram fyra alternativa förslag till organisation och vill att medlemmarna tar ställning till frågan: *Vilket av nedanstående alternativ förordar kommunen/ landstinget beträffande Mälardalsrådets utskottsorganisation?* I förslaget till yttrande förordar Nacka kommun alternativ två med arbetsgrupper istället för utskott.

Ärendet

Mälardalsrådet¹ är en ideell och politiskt styrd organisation som arbetar med frågor inom miljö, trafik, kultur och näringsliv. Mälardalsrådet har 56 kommuner och fem landsting som medlemmar. Nacka kommun är en av medlemmarna. Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över sin organisation då den inte fungerar optimalt. Styrelsen har därför skickat ut en remisshandling till medlemmarna för att ge dem möjlighet att tycka till om förslagen till en ny organisation.

Idag är Mälardalsrådet organiserat i fyra utskott: Miljöutskottet, Planerings- och Trafikutskottet, Näringslivs- och FoU-utskottet samt Kulturutskottet. Enligt remisshandlingen har indelningen i utskott funnits länge men under en längre tid inte fungerat särskilt väl. Problemet är framförallt den bristande närvaron på mötena i utskotten. Dessutom är det många gånger samma ledamöter som närvarar. Av ca 70 ledamöter i ett utskott är det endast ca 15-30 stycken som kommer. Med andra ord är det fler än hälften som aldrig deltar i utskottens aktiviteter vilket gör att utbytet av erfarenheter och

¹ www.mälardalsrådet.se

synpunkter blir begränsat. Ett annat problem anges vara att Kulturutskottet inte har en beredningsgrupp eller någon ansvarig tjänsteman som kan planera arbetet, vilka övriga utskott har. Det gör att arbetet i Kulturutskottet inte blir lika aktivt som i övriga utskott.

I remissen anges fyra olika förslag till hur Mälardalsrådet ska se ut framöver. Frågan som medlemmarna ska ta ställning till är: *Vilket av nedanstående alternativ förordar kommunen/landstinget beträffande Mälardalsrådets utskottsorganisation?* Alternativen är:

- Alternativ 1: Dagens modell
- Alternativ 2: Arbetsgrupper istället för utskott
- Alternativ 3: Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag
- Alternativ 4: Sammanslagning av utskott

Stadsledningskontorets bedömning

Mälardalsrådet vill öka medlemmarnas engagemang och närvaro på mötena. Indelningen i utskott har funnits under en längre tid men fungerar inte optimalt. Att då bevara utskottsindelningen med fasta ledamöter verkar inte vara en lösning på problemen. I förslaget till yttrande förordar Nacka kommun därför alternativ två med arbetsgrupper. Då avvecklas utskotten. Istället hålls ett antal öppna forum per år och ämnesområden där deltagandet inte begränsas till utvalda ledamöter utan inbjudan sprids brett till alla medlemmar. Tillfälliga arbetsgrupper utses efter behov för särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag. Den nya organisationen öppnar då upp för en större flexibilitet och kreativitet och ökar förhoppningsvis engagemanget. I alternativ två behålls beredningsgrupper och nätverk på tjänstemannanivå för att planera den nya forumverksamheten och för att arbeta åt inrättade arbetsgrupper. Det skapar goda förutsättningar till arbetsstöd och beredning av ärenden åt arbetsgrupperna.

Ekonomiska konsekvenser

Hur Mälardalsrådet väljer att organisera sig har inga ekonomiska konsekvenser för Nacka kommun.

Bilagor

Förslag till yttrande.

Mats Bohman
Administrativ direktör

Jenny Andersson
Utredare
Samordnings- och utvecklingsenheten

Mälardalsrådet
Hantverkargatan 3H
105 35 Stockholm

Yttrande över remiss Översyn av Mälardalsrådets utskott

Nacka kommun redovisar nedan sina synpunkter utifrån de frågor Mälardalsrådet ställt i Översyn av Mälardalsrådets utskott.

Mälardalsrådet är en mötesplats för att diskutera storregionala utvecklingsfrågor.

Mälardalsrådets remiss presenterar ett förslag till ny organisation. Nacka kommun vill anföra att det i första hand behövs en diskussion om vilken roll rådet ska ha och vilka frågor som är viktiga för alla berörda parter i regionen att diskutera. Utifrån den diskussionen kan sedan rådets framtida roll bestämmas och utifrån det en analys av vilken organisation rådet bör ha. Med den bakgrunden har Nacka kommun ändå tagit ställning till vilket av de i remissen föreslagna modellerna för organisation som är att föredra före andra.

Mälardalsrådet anger i sitt förslag ett de vill öka medlemmarnas engagemang och närvaro på mötena. Ett skäl till det bristande engagemanget kan enligt Mälardalsrådet vara att rådet inte kunnat möta regionens utmaningar och att deltagandet inte upplevs tillräckligt givande. Rådets innehåll i utskott har funnits under en längre tid men fungerar inte optimalt varför rådet föreslår en omorganisation.

Nacka kommun förordar det som i remisskrivelsen anges som alternativ 2, att utskotten avvecklas och istället ersätts med ett antal öppna forum och tillfälligt utsedda arbetsgrupper. En sådan organisation skulle kunna leda till ett större engagemang i rådets frågor och inbjudan till forum kan spridas brett till alla medlemmar. Tillfälliga arbetsgrupper utses efter behov för särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag. Den föreslagna organisationen öppnar upp för en större flexibilitet och kreativitet och ökar förhoppningsvis engagemanget. Nacka kommun ställer sig även positiv till att beredningsgrupper och nätverk på tjänstemannanivå behålls för att kunna planera den nya forumverksamheten och för att arbeta åt inrättade arbetsgrupper, vilket skapar goda förutsättningar till arbetsstöd och beredning av ärenden åt arbetsgrupperna.

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande

Jenny Andersson
Utredare Samordnings- och utvecklingsenheten

Datum
2014-04-07

Remissinstanser:
Kommuner och landsting medlemmar i Mälardalsrådet
Mälardalsrådets partigrupper
Mälardalsrådets utskott

Missiv Översyn av Mälardalsrådets utskott

Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över organisationen avseende dess fyra utskott, Miljöutskottet, Planerings- och Trafikutskottet, Näringslivs- och FoU-utskottet samt Kulturutskottet.

Mälardalsrådets medlemmar inbjuds härför att inkomma med synpunkter rörande bifogad remisshandling. Även de politiska partierna samt Mälardalsrådets utskott inbjuds att svara på remissen.

Remissvar lämnas skriftligen till kansliet@malardalsradet.se eller till Mälardalsrådet, Hantverkargatan 3H, 105 35 Stockholm. Vänligen ange öRemissvar utskottö. Remissvaren ska vara Mälardalsrådet tillhanda senast den 31 oktober 2014.

Vid frågor kontakta Anders Lönn, generalsekretare, 073-22 84 42 eller anders.lonn@malardalsradet.se

Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott

Uppdraget

Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över organisationen avseende dess fyra utskott, Miljöutskottet, Planerings- och Trafikutskottet, Näringslivs- och FoU-utskottet samt Kulturutskottet. Indelningen i utskott har funnits under lång tid och frågan har rests om denna organisationsform fortfarande korresponderar med Mälardalsrådets uppdrag och verksamhet.

Huvuddelen av Mälardalsrådets verksamhet bedrivs inom de tre processerna:

En bättre sits (om transporter och trafikinfrastruktur)

Stjärnbildning (om utbildnings- och forskningsfrågor)

Benchmarking Regions (om internationella jämförelser med andra storstadsregioner).

Näringslivs- och FoU-utskottet är referensgrupp till processen Stjärnbildning, men i övrigt saknar utskotten direkt koppling till de tre processerna. En bättre sits har en egen beslutsstruktur som bygger på representation av samtliga i samarbetet ingående kollektivtrafikmyndigheter och länsplaneupprättare.

Nuvarande utskotts uppdrag anges i arbetsordningens moment 4:5:

ö4:5 Utskott

Uppdrag

Styrelsen utser ledamöter och ersättare till erforderliga utskott, arbets-, projekt och styrgrupper eller andra lämpliga organ för olika frågeområden och initiativ.

Mälardalsrådet har f.n.fyra utskott:

- *Planerings- och trafikutskottet*
- *Näringsliv och FoU-utskottet*
- *Miljöutskottet*
- *Kulturutskottet*

Utskottens uppdrag är att fungera som mötesplatser inom respektive fackområde samt att vara styrelsens berednings- och genomförandeorgan för särskilda uppdrag. Med vägledning från inrikningsmålen tas uppdrag till utskotten fram i dialog mellan styrelse, utskott och kansli. Utskottens verksamhet, styrelseuppdrag till utskotten och resurser härför fastställs i verksamhetsplan och budget.

Organisation och sammansättning

Mandattiden för ledamöter och ersättare till utskotten föreslås av styrelsen och beslutas av rådsmötet. Rådsmötet utser ordförande och vice ordförande till utskotten.

Ledamöter i utskotten nomineras av medlemmarna och utses av Mälardalsrådets styrelse. Fn har varje utskott ca 70 ledamöter. Bl a utskottens sammansättning bör under mandatperioden 2011-2015 ses över.

I gällande arbetsordning anges alltså att de fyra utskottens funktion dels handlar om att fungera som mötesplatser och dels kan erhålla särskilda uppdrag från styrelsen. I praktiken står utskotten öppna för alla de företrädare som medlemmarna vill utse och bekosta resor för.

Utskotten Änläge

Som arbetsordningen anger har varje utskott cirka 70 utsedda ledamöter. Det är dock bara ett fåtal som deltar i utskottens sammankomster. Antalet deltagare i ett utskottsmöte varierar vanligen mellan 15 och 30 st. Det är i hög grad samma personer som återkommande deltar i utskottens aktiviteter och följdaktligen ett flertal valda ledamöter som inte deltar alls.

Det kan konstateras att utskotten idag fungerar huvudsakligen som en mötesplats och kunskapspridare för det begränsade antal ledamöter som deltar i arbetet. Det förekommer i viss utsträckning även att styrelsen ger särskilda uppdrag till utskotten, men det utgör inte den primära tyngdpunkten i utskottens arbete.

Aktivitet och systematiskt arbetssätt varierar något mellan i utskotten. Framför allt lider Kulturutskottet av att inte ha en beredningsgrupp eller någon ansvarig tjänsteman som kan planera arbetet. Hos Miljöutskottet och Planerings- och trafikutskottet finns engagerade beredningsgruppsordföranden och sedan lång tid upparbetade nätförk av tjänstemän från medlemsorganisationerna i beredningsgruppen. Även Näringsliv- och FoU-utskottet har en aktiv och engagerad beredningsgruppsordförande. Utskottens beredningsgrupper planerar sammankomsterna i form av studiebesök och intressanta gästföreläsare.

Deltagandet i utskottens arbete lämnar emellertid en del övrigt att önska. Respektive utskott har var för sig cirka 70 valda ledamöter. Antalet deltagande i utskottens aktiviteter är emellertid lågt i förhållande till antalet valda. Det är också i hög grad samma personer som deltar, vilket innebär att ett mycket stort antal valda ledamöter - fler än hälften - aldrig deltar i utskottens aktiviteter.

Det går att vidta generella förbättringsåtgärder rörande informationen om utskotten. Det handlar främst om utökad informationen till nyvalda ledamöter direkt från Mälardalsrådets kansli. Den informationen bör vara tydlig om vad uppdraget går ut på för att ge en korrekt förväntan hos ledamöterna. Det går även att utöka kommunikationen om utskottens aktiviteter och sammankomster via Mälardalsrådets informationskanaler; hemsidan, sociala medier och nyjetsbrevet.

Detta är åtgärder som kan och bör vidtas, men huruvida det leder till ett förbättrat deltagande i utskotten är inte självklart. Det förutsätter att det är informationsbrist som utgör den huvudsakliga orsaken till att så många valda ledamöter inte deltar.

En annan orsak kan naturligtvis vara att uppdraget inte bedöms tillräckligt intressant. Det vill säga utskottet är inte är operativa eller beredande, utan huvudsakligen handlar om att utgöra en mötesplats för kunskapsinhämtande. Det finns vidare en viss övervikt av de medlemsföreträdare som deltar i utskottens arbete som i sin hemmaorganisation befinner sig i oppositionsställning.

Alternativa modeller

I det följande presenteras olika alternativa modeller för att erhålla en god förankring och ett högt deltagande samt en effektiv organisation förenad med en hög medlemsnytta.

Det finns olika vägar att gå. Avgörande torde vara att utgå från vilken funktion som utskotten främst ska anses fylla. Om funktionen mötesskola är det primära, så bör utskottens inte begränsas i sin sammansättning. Det går också att pröva huruvida formen utskott är den mest relevanta för att tjäna funktionen som mötesskola. Kanske är andra modeller som öppna och regelbundna konferenser utan något valförfarande att föredra framför nuvarande modell med valda ledamöter?

Om funktionen att ta emot särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag från styrelsen anses vara det primära, så kan slutsatsen bli att antalet ledamöter kan minskas avsevärt jämfört med idag. Avgörande blir då närmast mandat/förankring hos medlemmarna samt erfarenhet/kompetens för det aktuella uppdraget. Men slutsatsen kan också bli att beredande- och genomförandeuppgifter inte nödvändigtvis hanteras bäst av en uppsättning permanenta utskott. Kanske är av styrelsen tillfälligt tillsatta arbetsgrupper en lämpligare modell?

En annan aspekt rör indelningen i utskott. För närvarande har Mälardalsrådet fyra utskott. Indelningen har funnits under lång tid. Det går att pröva om den fortfarande är den mest relevanta.

Det gäller bland annat för processen En bättre sits, som utgör Mälardalsrådets största och viktigaste samverkansprocess. Ursprungligen utgjorde Planerings- och trafikutskottet ansvarig berednings- och genomförandeinstans för En bättre sits. Numera har de samverkande sju länsplanemyndigheterna, kollektivtrafikmyndigheterna och kommunerna inom En bättre sits en annan beslutsstruktur genom den s.k. Lilla gruppen och Stora gruppen. Det reducerar utskottets roll till att vara informationsmottagare från En bättre sits. Det är naturligtvis fullt möjligt att finna andra former för den informationskanalen än utskottsmodellen.

Ett annat exempel på att nuvarande utskottsindelning inte nödvändigtvis är självklar belyses av gränssnittet mellan Kulturutskottet respektive Näringsliv- och FoU-utskottet. Genom att Mälardalsrådet via ett särskilt projekt har uppmärksammat betydelsen av frågeområdet kulturella och kreativa näringar (KKN), så är det inte uppenbart att områdena kultur och näringsliv ska hanteras i två separata utskott.

Ytterligare ett exempel utgörs av de starka kopplingarna mellan trafik- och miljöområdet, vilket skulle kunna leda till slutsatsen att dessa frågor även organisatoriskt borde hanteras tillsammans inom Mälardalsrådet.

Ett fjärde exempel är Näringslivs- och FoU-utskottets roll som referensgrupp till processen Stjärnbildning och de frågor som handlar om Stockholm-Mälarregionen som kunskapsregion. Är det givet att just utskottsmodellen med 70 valda ledamöter är den bästa modellen för en referensgrupp? Eller borde styrelsen istället utse en mindre referensgrupp med enda uppgift att vara arbetsgrupp för frågorna inom Stjärnbildningsprocessen?

Det finns således möjlighet att resa en rad frågeställningar kopplade till utskottens funktion, sammansättning och indelning, vilka kan leda till en omprövning av den nuvarande utskottsorganisationen.

Fråga till medlemmarna: Vilket av nedanstående alternativ förordar kommunen/landstinget beträffande Mälardalsrådets utskottsorganisation?

Alternativ: Dagens modell

- É Fyra utskott som idag: Planerings- och trafikutskott, Näringslivs- och FoU-utskott, Miljöutskott och Kulturutskott.
- É Insatser görs för att främja ett bredare deltagande genom ökad information till de valda ledamöterna.
- É Ingen förändrad sammansättning av utskotten.
- É Ingen förändring av funktion, nuvarande roll som framför allt bred mötesplats och möjlighet att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls.
- É Insatser görs för att stärka dialogen mellan utskotten och styrelsen rörande särskilda uppdrag till utskotten.

Alternativ: Arbetsgrupper istället för utskott

- É Inga utskott.
- É Istället för utskott hålls ett antal öforumö per år och ämnesområde. Dvs möte med t.ex. Miljöforum, Trafikforum, Kulturforum, Näringslivs- och FoU-forum.
- É Deltagande i dessa forum är inte begränsat till någon vald personkrets, utan inbjudan sprids brett bland Mälardalsrådets medlemmar.
- É Beredningsgrupper/nätverk på tjänstemannanivå behålls för att planera den nya forumverksamheten och/eller för att arbeta åt inrättade arbetsgrupper.
- É Syfte: bredda deltagandet samt tydliggöra mötesplatsfunktionen.
- É Styrelsens behov av särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag sker via tillfälliga för ändamålet utsedda arbetsgrupper.

Alternativ: Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag

- É Fyra utskott som idag, alternativt fler eller färre utskott beroende på hur styrelsen vill dela in arbetet utifrån frågeområden.

- É Reducering av antalet ledamöter i utskotten, från dagens cirka 70 per utskott till 25 per utskott.
- É Genom minskningen av antalet ledamöter betonas utskottens roll som mottagare av uppdrag från styrelsen, snarare än funktionen som mötesplats och kunskapspridare.
- É Representativiteten blir i detta alternativ vägledande för utskottens sammansättning.

Alternativ: Sammanslagning av utskott

- É Nuvarande utskott slås samman till två utskott: Miljö-, Planerings- och trafikutskottet respektive Näringslivs-, FoU- och kulturutskottet.
- É Samhörigheten mellan områdena har ökat. Kopplingen mellan trafik- och planeringsfrågor och ett miljö- och hållbarhetsperspektiv har ökat kraftigt sett över tid. På motsvarande sätt är det naturligt att transportsystemets miljöeffekter står i fokus för Mälardalsrådets arbete med miljöfrågorna. Även kopplingen mellan kultur och näringsliv är mer i fokus nu jämfört med tidigare.
- É Nuvarande funktion och storlek behålls, d v s cirka 70 ledamöter per utskott.

Annat alternativ än ovanstående. Beskriv i s f detta alternativ.

Kommunstyrelsen

Utveckling av Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) inför mandatperioden 2015-2018

Yttrande

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar stadsledningskontorets förslag till yttrande över remiss *Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018*.

Sammanfattning

Styrelsen för KSL beslutade den 12 juni 2014 att remittera förslag till *Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018*. Förslaget innebär både förändringar i styrningen av organisationen och vilken inriktning verksamheten ska ha under mandatperioden.

Stadsledningskontorets förslag till yttrande innebär ett tillstyrkande av det remitterade förslaget.

Ärendet

KSL har utsett en arbetsgrupp som utarbetat scenarier om KSLs framtid, identifierat de viktigaste nyckelfrågorna, genomfört en enkätundersökning om prioriterade uppdrag för KSL samt anordnat ett seminarium med kommunstyrelseordföranden, beredningsledamöter och kommundirektörer. I den rapport som tagits fram lyfter arbetsgruppen fram några särskilt viktiga frågor att prioritera och formulerar förslag till mål. Arbetsgruppen föreslår en förstärkt medlemrepresentation med en tydligare roll för gruppen för kommunstyrelseordföranden. Arbetsgruppen föreslår även ökade inslag av projekt- och processorientering. Bland övriga förslag finns ett årligt konvent för Stockholmskommunerna och en tydligare roll för kommundirektörsgruppen i stödet till förbundsdirektören.

Stadsledningskontoret har haft underhandskontakt med Sollentuna kommun, Värmdö kommun och Huddinge kommun, vilka ställer sig positiva till det remitterade förslaget.

Ekonomiska konsekvenser

Det remitterade förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser för Nacka kommun.

Konsekvenser för barn

En tydligare organisation och styrning av KSL ger förutsättningar för en ökad samverkan över kommungränser vilket kan vara till fördel för barn både vad gäller exempelvis utvecklande av välfärdstjänster som gymnasieantagningen och andra frågor där regional samordning ger ett mervärde för medborgarna.

Bilagor

Förslag till yttrande

Remiss Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018

Mats Bohman

Kersti Hedqvist

Kommunförbundet
Stockholms län

Yttrande över remiss Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018

(Dnr KSL/13/0111-70)

Styrelsen för Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2014 att remittera förslag till Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018. I detta dokument finns Nacka kommunens synpunkter och ställningstaganden.

Nacka kommun sätter stort värde på det samspel som sker inom KSL. I den tätta region som stockholmsregionen är, där medborgarna ofta inte bara ser den egna kommunen som den som tillhandahåller tjänster och service, är det nödvändigt att länets kommuner samspelar utifrån medborgarnas fokus. Kommunen är och vill vara en aktiv del i detta samspel.

KSL anger särskilt i sin remiss att man önska svar på vissa frågor:

Ett antal nyckelfrågor tecknas som särskilt viktiga att ta fasta på och lösa inför nästa mandatperiod. Överensstämmer dessa med den egna kommunens bild av vilka nyckelfrågorna är för KSL?

Regional samordning är oerhört viktigt i en region som Stockholm där medborgare förflyttar sig över i många fall flera kommungränser varje dag. En växande befolkning ställer krav på ökad samordning, främst inom regional utveckling och infrastruktur. Det är en mycket prioriterad fråga att genom regional samordning underlättas för medborgarna. Gymnasieantagningen bör lyftas fram som ett mycket gott exempel på samordning som underlättat och skapat mervärde för medborgarna.

Dagens organisation med en kombination av politisk styrning och medlemsstyrning har skapat viss otყdighet i vem som fattar beslut och vem som har ansvar för förankring. Den nu föreslagna, mer renodlade, organisationen skapar en mycket större tydlighet både för det politiska styret och för tjänstemannaorganisationen och gör KSL mer flexibelt. Det är

viktigt att det tydliggörs hur förankring hos medlemskommunerna görs, förlagsvis genom att uttala att KSO ansvarar för förankring tillsammans med KD-gruppen.

Det är viktigt att de sakfrågor KSL driver är sådana där det gemensamma ansvarstagandet förbättrar för medborgarna antingen genom gemensamma lösningar eller genom att bevaka regionens intressen i olika sammanhang.

Dagens organisation med fyra beredningar gör att det ibland är otydligt var en fråga ska hanteras. Utmaningarna för regionen är många gånger komplexa och det finns risk att en alltför hård organisationsstruktur kan motverka den flexibilitet och snabbhet som kan behövas i vissa frågor. Förslaget att göra om organisationen ser Nacka kommun som mycket positiv.

Förändringshastigheten vi lever med ställer krav på föränderlig och flexibel organisation. De fasta beredningarna har vid sidan om förankringen av frågor inneburit att frågor tagit lång tid att hantera. Många frågor måste kunna hanteras med högt tempo. Det gäller dock för KSL att ständigt balansera behovet av förankring hos medlemmarna med behovet av snabbhet.

Hur väl svarar den föreslagna inrikningen för KSL upp mot den egna kommunens behov och förväntningar

Nacka kommun stödjer förslaget med en tydlig indelning i huvudområdena Regional utveckling och välfärdsutveckling. Huvudområdena har, som sägs i remisshandlingen, olika förutsättningar och logik. En fråga som är högaktuell för närvarande som har med båda huvudområdena att göra är flyktingmottagandet. Det rör sig både om välfärdsutveckling och behov av infrastruktur, främst med bostadsbyggande. Det är viktigt att indelningen i de två huvudområdena fortfarande möjliggör för KSL att arbeta med frågor som gör över gränsen.

Inom de bågge föreslagna huvudområdena bör, i samband med slutförslag och verksamhetsplanering en prioritering av specifika uppdrag ske. Vilken är den egna kommunens bedömning av vilka uppdrag som har högst prioritet kommande mandatperiod?

KSL anger i remisshandlingen följande prioriterade områden i nästa mandatperiod:

Infrastruktur och kollektivtrafik

Bostadsbyggande och bostadsförsörjning

Arbetsmarknad och kompetensförsörjning

Digitalisering och e-samhället

Miljö och klimat

Nacka kommun instämmer i att alla dessa områden är högt prioriterade både inom respektive kommun och för KSL.

Förändringar i KSLs organisation och arbetsformer i såväl den politiska organisationen som i tjänstemannaorganisationen föreslås. Hur överensstämmer dessa förslag med den egna kommunens syn på organisation och arbetsformer i KSL?

Förändringstakten i samhället ställer krav på en flexibel organisation som samtidigt kan fokusera på särskilda frågor. En ökad projekt- och processorientering ser Nacka kommun som positivt eftersom det ger både möjligheten att fokusera i särskilda projekt samtidigt som processer ger kontinuitet och långsiktighet. Det är viktigt att ha den politiska förankringen genom politiska styrgrupper och sakpolitiska nätverk i enlighet med remissens förslag. Kommundirektörsgruppens roll bör också tydliggöras som stöd till förbundsdirektören och i frågor om tjänstemannarepresentation

Den föreslagna organisationen medförstärkt medlemsrepresentation med tydligare roll för KSO-gruppen är mycket positiv. Den partisammansatta styrelsens roll bör vara att ansvara för organisationens övergripande strategiska planering med årlig verksamhetsplan och budget samt beslut om vilka projekt som ska genomföras. De föreslagna årlig mötesplatsen i form av konvent stockholmskommunerna ger en möjlighet till avstämning med alla medlemmar.

Mats Gerdau

Lena Dahlstedt

Kommunstyrelserna i Stockholms Län

Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018

KSLs beslut

Styrelsen beslutade vid sammanträde 2014-06-12 att remittera arbetsgruppens förslag om *Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018* till medlemmarna.

Sammanfattning

KSLs styrelse har inför mandatperioden 2015-2018 gett en politiskt sammansatt arbetsgrupp i uppdrag att föreslå inriktning, organisation och arbetsformer för KSL. Det framtagna förslaget till inriktning för KSL bygger på två huvudområden, *Regional utveckling* och *Välfärdsutveckling*. Istället för dagens fyra beredningar, föreslås *politiska styrgrupper* och *sakpolitiska nätverk* för förtroendevalda i länets kommuner i syfte att förstärka medlemsrepresentationen.

Beskrivning av ärendet

Arbetet har bedrivits under perioden februari-maj 2014 och bestått av ett antal möten och arbetsseminarier där arbetsgruppen bland annat utarbetat och prövat olika scenarier om KSLs framtid, identifierat de viktigaste nyckelfrågorna, genomfört en enkätundersökning om prioriterade KSL-uppdrag samt anordnat ett seminarium med kommunstyrelseordföranden, beredningsledamöter och kommundirektörer.

I rapporten lyfter arbetsgruppen fram några särskilt viktiga frågor att prioritera och formulerar förslag till mål för de bågge huvudområdena.

Arbetsgruppen föreslår en *förstärkt medlemrepresentation* med en tydligare roll för KSO-gruppen. Detta i en KSL-organisation med ökade inslag av

projekt- och processorientering. Bland övriga förslag finns ett årligt konvent för Stockholmskommunerna och en tydligare roll för kommundirektörsgruppen i stödet till förbundsdirektören.

Svarsperiod

Remissen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i KSLs styrelse. Svar önskas senast **31 oktober 2014**

med e-post till registrator@ksl.se

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av:
Madeleine Sjöstrand, madeleine.sjostrand@ksl.se, 08-615 94 01.

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Elisabeth Gunnars
1:e vice ordförande

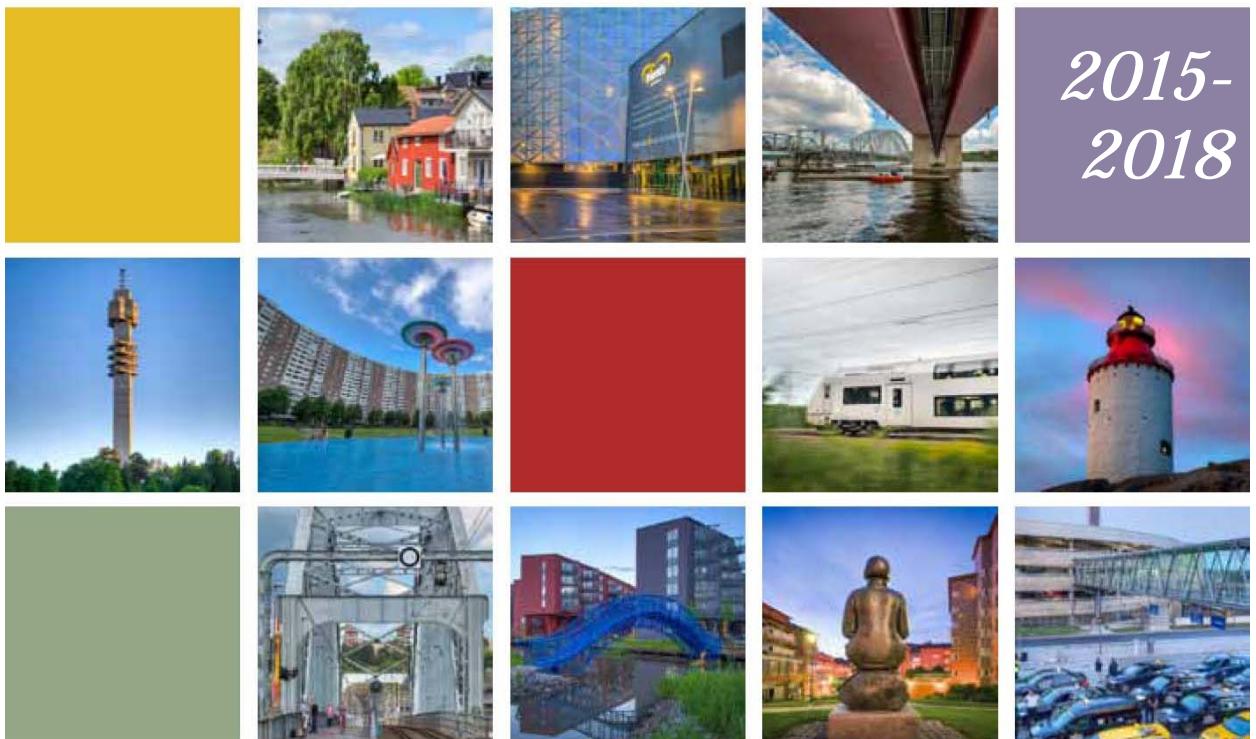

Madeleine Sjöstrand
direktör

Bilaga

Rapport, *Utveckling av KSL inför mandatperioden 2015-2018*

KSL inför nästa mandatperiod

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Inför en ny mandatperiod.....	5
2.1 Bakgrund	5
2.1.1 Kort om KSL	5
2.1.2 Nyckelfrågor	7
2.2 Arbetsgruppens uppdrag och arbete.....	8
2.2.1 Syfte och mål	9
2.2.2 Uppdragets genomförande.....	10
3. Det här står vi inför	11
3.1 Befolkningsstillväxtens utmaningar inom samhällsbyggnad och fysisk planering.....	11
3.2 Kompetensförsörjningens utmaningar.....	12
3.3 Välfärdens utmaningar.....	12
4. Det här är vår inriktning.....	14
4.1 KSLs roll	14
4.2 KSLs två huvudområden	14
4.3 Inriktning Regional utveckling	16
4.4 Inriktning Välfärdsutveckling	17
4.5 Särskilda KSL-uppdrag	18
4.5.1 IT-forum	18
4.5.2 Gymnasieantagningen.....	19
4.5.3 Strukturfondspartnerskapets sekretariat	20
4.5.4 Övriga uppdrag	20
4.6 När ska en fråga bli ett uppdrag?.....	20

5. Så här arbetar vi	22
5.1 Arbetsformer och organisation.....	22
5.1.1 Projekt.....	22
5.1.2 Processer.....	23
5.2 Politisk organisation.....	23
5.2.1 Parti- respektive kommunrepresentation	23
5.2.2 Förbundsmöte.....	24
5.2.3 Styrelse	24
5.2.4 Politiska styrgrupper	25
5.2.5 Sakpolitiska nätverk för förtroendevalda	25
5.2.6 Konvent Stockholmskommunerna	26
5.3 Tjänstemannaorganisation.....	26
5.3.1 Förbundsdirektör och kansli	26
5.3.2 Kommundirektörsgrupp.....	27
5.3.3 Tjänstemannastöd från länets kommuner.....	27
5.4 Sammanfattande organisationsskiss	28
6. Förslag till fortsatt process i medlems-kommunerna och KSL.....	29
6.1 Om medlemmarnas KSL och behov av förankring och kommunikation	29
6.2 Partiernas betydelse i den fortsatta processen.....	30
6.3 Tidplan och beslutsgång.....	30
Bilaga 1: Gällande överenskommelser.....	32
Bilaga 2: Enkätundersökning om prioriterade uppgifter	34
Bilaga 3: Regionala samarbeten i Sverige – några korta fakta.....	39

1. Sammanfattning

KSLs styrelse har inför mandatperioden 2015-2018 gett en politiskt sammansatt arbetsgrupp i uppdrag att föreslå inriktning, organisation och arbetsformer för KSL.

Denna rapport från arbetsgruppen tar sin utgångspunkt i viktiga utmaningar och nyckelfrågor för de 26 medlemskommunerna.

En huvudstadsregion med sin befolkningstillväxt och sina utmaningar inom områden som samhällsbyggnad, kompetensförsörjning och välfärdstjänster, förändrar förutsättningarna för kommunernas uppdrag och kräver samverkan över kommungränserna för att möta medborgarnas behov. I rapporten belyser arbetsgruppen några av dessa utmaningar och nyckelfrågor inför nästa mandatperiod.

Arbetsgruppen bygger sitt förslag till inriktning för KSL på två huvudområden, Regional utveckling och Välfärdsutveckling.

Området Välfärdsutveckling rymmer frågor som har en tydlig koppling till kommunernas ordinarie kärnverksamheter och till hemkommunens organisation. Inte sällan är det inom detta område som kommunalpolitiken tar sin utgångspunkt med fokus på frågor om vård, skola och omsorg.

Området Regional utveckling rör som regel frågor där kommungränsen är av mindre betydelse. Här har den enskilda kommunen inte samma möjlighet att på egen hand styra utvecklingen, utan är i högre grad beroende av andra för att lyckas.

I rapporten lyfter arbetsgruppen fram några särskilt viktiga frågor att prioritera och formulerar förslag till mål för de bågge huvudområdena

Utgångspunkten är att arbetet inom KSL baseras på uppdrag från medlemskommunerna, som beslutas av styrelsen i verksamhetsplan och uppdragsdirektiv. För att ge stöd i avgränsning och koncentration av uppdragen föreslår arbetsgruppen kriterier för när en fråga blir en KSL-fråga samt för i vilka fall frågan bör väljas bort som fråga för just KSL att hantera.

Organisation och arbetsformer i morgondagens KSL har varit aktuella frågor vid de arbetsgruppsmöten och seminarieövningar som föregått denna rapport.

Arbetsgruppen föreslår en förstärkt medlemrepresentation med en tydligare roll för KSO-gruppen. Detta i en KSL-organisation med ökade inslag av projekt- och

processorientering. Istället för dagens fyra beredningar, föreslås politiska styrgrupper och sakpolitiska nätverk för förtroendevalda i länetts kommuner. Bland övriga förslag finns ett årligt konvent för Stockholmskommunerna och en tydligare roll för kommundirektörsgruppen i stödet till förbundsdirektörern.

Efter styrelsens behandling av arbetsgruppens rapport, går förslaget på remiss till medlemskommunernas kommunstyrelser. Arbetsgruppen rekommenderar kommunerna att i sina remissvar särskilt belysa förslagen om inriktning, organisation och arbetsformer för KSL inför nästa mandatperiod.

2. Inför en ny mandatperiod

2.1 Bakgrund

2.1.1 Kort om KSL

Kommunförbundet Stockholms Län är en ideell förening som bildades 1990 när Stockholms Länsavdelning inom dåvarande Svenska Kommunförbundet avvecklades. I stadgarnas första paragraf formuleras föreningens uppdrag.

Kommunförbundet Stockholms Län är en sammanslutning av länets kommuner. Förbundets uppgifter är

- **att inom länet stödja och utveckla den kommunala självstyrelsen**
- **att tillvarata kommunernas intressen**
- **att främja samverkan mellan kommunerna**
- **att bistå kommunerna i deras verksamhet**

Verksamhetens karaktär

Under de 25 år som föreningen har verkat har verksamheten utvecklats både till innehåll och till form. Inriktningen har de senaste mandatperioderna förändrats gradvis från självstyrelsefrågor och intressebevakning mot regionala utvecklingsfrågor och verksamhetssamverkan. Uppdragen har också blivit bredare med en starkare förväntan på alla medlemmars deltagande och en ökad samverkan med externa parter. Allt fler frågor är sakområdesöverskridande, det vill säga ingår i flera verksamhetsområden.

Kommunernas gränssnitt för samverkan är också allt mer olika då organisationerna ser olika ut, har olika styrsystem och förekomsten av fristående utförare varierar. Den statliga styrningen och påverkan på den regionala nivån, såväl genom lagstiftning som ekonomiska incitament har ökat de senaste åren.

Vidare har många av de överenskommelser som kommunerna ingått med varandra och med externa parter medfört följduppdrag av exekutiv karaktär såsom mer eller mindre permanenta grupperingar med kommunernas representanter för att följa och fortsatt utveckla sakfrågan. Över tid går dessa uppdrag över i driftskeden som kan jämföras med den verkställighet som hanteras i kommunernas tjänstemannaorganisation med det politiska uppdraget som utgångspunkt.

Vidare har KSL uppdrag där kommunernas samverkan styrs och finansieras genom särskilda avtal, till exempel IT-forum och Gymnasieantagningen Stockholms Län.

Politisk styrning

Den politiska styrningen sker genom beslut av förbundsmötet. För innevarande mandatperiod består den politiska organisationen av styrelsen och fyra

beredningar; *Utbildning, Arbetsmarknad, Social välfärd samt Miljö- och samhällsutveckling*. De förtroendevalda är utsedda av respektive parti vilket medför att medlemskommunernas representation i olika organ varierar.

Kommun	Uppdrag	Fördelning										
		Sty	Arb b	Miljö b	Utb b	Soc b	Val b	Rev	Bostads-forum	Op	Naturbr gymn	Stift Äldrecentr
Botkyrka	6	2	2					1	1			
Danderyd												
Ekerö	4	1	1					2				
Haninge	5		2		1					1	1	
Huddinge	8	2		2	3		1					
Järfalla	1		1									
Lidingö	2	1		1								
Nacka	3	1				2						
Norrtälje	2	1		1								
Nykvarn												
Nynäshamn	4	1		1	1	1						
Salem	2				1			1				
Sigtuna	1		1									
Sollentuna	2		1								1	
Solna	9		1	2	2	2			1		1	
Stockholm	36	7	5	5	4	4	6	3	1		1	
Sundbyberg	2	1		1								
Söderertälje	6	1		1		3		1				
Tyresö												
Täby	2				1	1						
Upplands-Bro	2		2									
Upplands Väsby	2					1	1					
Vallentuna	2						2					
Vaxholm	2						2					
Värmdö	2	1		1								
Österåker	1	1										
	106	22	14	14	14	14	14	6	3	1	2	2

Tabell 1: Politiska uppdrag fördelat på kommunerna

Parti	Uppdrag	Fördelning										
		Sty	Arb b	Miljö b	Utb b	Soc b	Val b	Rev	Bostads-forum	Op	Naturbr gymn	Stift Äldrecentr
M	35	7	5	5	5	5	2	2	1	1	1	1
KD	6	1	1		1	1	2					
C	7	1	1	1	1	1	2					
FP	13	3	1	2	1	1	2	2	1			
S	30	7	4	4	4	4	2	2	1		1	1
V	7	1	1	1	1	1	2					
MP	8	2	1	1	1	1	2					
	106											

Tabell 2: Politiska uppdrag fördelat på partierna

Ekonomi

KSL finansieras genom förbundsavgifter. Under nuvarande mandatperiod är taket för utdebitering av förbundsavgifter 0,5 promille av kommunernas samlade skatte- och bidragsintäkter året innan det aktuella budgetåret. Den aktuella utdebiteringen är 0,4 promille. 2013 var KSLs omsättning ca 76 mkr, varav förbundsavgifter 35,5 mkr (47 %) och avtalsfinansiering 40,5 mkr (53 %). Av kostnaderna motsvarar

löner och ersättningar knappt hälften av omsättningen. Kansliet hade under 2013 38 årsarbetare varav 12 inom gymnasieantagningen.

2.1.2 Nyckelfrågor

Mot bakgrund av den mer komplexa bilden av KSLs uppdrag, arbetsformer och organisation har följande sex nyckelfrågor formulerats inför nästa mandatperiod.

Balansen mellan lokalt självstyre och regional samordning

KSL bygger på den lokala självstyrelsen, samtidigt som frågornas geografi förändras och blir alltmer regionala i sin logik. Utvecklingen i en tillväxtregion som Stockholms län talar sitt entydiga språk. Regionen växer och växer ihop mer och mer. Kollektivtrafik, bostadsförsörjning, arbetsmarknad och klimatfrågor blir alltmer regionala i en allt tätare storstadsregion. Medborgarnas rörlighet ökar i ett allt större geografiskt omland. Det innebär att medborgarnas efterfrågan på välfärdstjänster och rumsliga intressen går över kommungränserna. KSL är en förening utan formella mandat i det regionala utvecklingsarbetet. I många frågor möter man länsstyrelse och landsting och spelar en viktig roll i att samla kommunerna och att medverka i det regionala tillväxtarbetet. Hur KSL på bästa sätt kan stödja sina medlemskommuner i det regionala utvecklingsarbetet, är en av de viktigaste frågorna för morgondagens KSL.

Förväntningarna ökar också på att de offentligt finansierade välfärdstjänsterna ska agera ”sömlöst”, utan organisatoriska och administrativa gränser.

Partier och medlemskommuner

KSL har såväl parti- som medlemsrepresentation. Partierna är representerade i den formella organisationen med de fyra beredningarna. Medlemmarna, det vill säga kommunerna, representeras i den informella organisationen, framför allt genom kommunstyrelseordföranden (fortsättningsvis benämnd KSO-grupp) och kommundirektörerna (fortsättningsvis benämnd KD-grupp). Allt fler KSL-uppdrag leder fram till konkreta åtaganden där kommunerna ska ta ställning. I andra fall är det uppgifter eller uppdrag som på ett eller annat sätt påverkar kommunerna och deras verksamhet. Ju tydligare dessa direkta kopplingar är till medlemskommunernas verksamhet, ju svårare blir det för beredningarna att själva fatta beslut. Det blir alltmer en dubbel organisation; den formella med fyra beredningar och den informella med KSO-grupp och KD-grupp. Ibland med olika uppfattningar dessutom.

Sakfrågor och sammanhang

KSL är organiserat i sakområden under ledning av lika många beredningar. Alltför KSL-frågor kännetecknas emellertid av att de berör flera av dessa sakområden och den nuvarande organisationen får hantera frågor vars logik inte helt överensstämmer med indelningen. Denna brytning mot beredningsstrukturen kommer till exempel till uttryck i frågor om asyl- och flyktingmottagning.

Att både företräda och förankra

Det uppstår idag oklarheter om vem som företräder kommunen och vem som tar ansvar för förankringen hemma vid. Med partirepresentationen i beredningarna har ledamöterna uppgiften att företräda partiet regionalt men företräder i praktiken också sin egen kommun. Det är oklart hur ansvaret för förankringen med partiorganisationer och kommuner som inte har någon plats i beredningen, ska ske. I tjänstemannaorganisationen blir det allt vanligare att frågor hanteras i styrgrupper, arbetsgrupper eller referensgrupper. Frågorna om vem som företräder i olika frågor och sammanhang - och vem som ansvarar för förankringen i partier och medlemskommuner – hänger ibland i luften och KSL förlorar då i effektivitet.

Kontinuitet eller flexibilitet

Organisation och arbetssätt prövas av ökad förändringshastighet i samhället. Den politiska organisationen, med sin indelning i beredningar över en mandatperiod, säkerställer kontinuiteten över tid. Den är skapad för att hantera alla de frågor av strategisk politisk vikt som verksamhetsplanen anger. Utvecklingen går dock snabbare och snabbare. Frågor uppstår och växer från dag till annan.

Medlemmarna vill ofta kunna agera lika snabbt men KSLs organisation och dess arbetsformer hänger inte med i tempot. Förankringsarbetet är viktigt i en organisation med 26 medlemskommuner. Men, ska det alltid finnas tid för t ex remisser till kommuner och dessutom inom respektive kommun, klarar man inte att agera med den snabbhet som många frågor idag kräver. Enligt ordningen ska frågorna beredas i en process på KSL och sedan i kommunerna, och i några fall behövs ytterligare förankringsprocesser. Hur KSL kan utveckla en mer flexibel och snabbfotad organisation utan att äventyra vare sig kontinuitet eller förankring, är en allt viktigare fråga.

Spets eller bredd – eller både och

Det finns krav på ett spetsigare KSL, samtidigt som följduppdraget av mer exekutiv karaktär blir fler. KSL förväntas vara i framkant av utvecklingen. Det kräver att man i såväl den politiska organisationen som i tjänstemannaorganisationen prioriterar de strategiskt viktigaste frågorna och har koncentration på dessa i arbetet. Uppdrag och överenskommelser avslutas inte alltid genom det politiska beslutet utan uppgifter av karaktären exekutiva följduppdrag återstår.

Uppföljningen blir ett återkommande inslag i arbetet och KSL har att arbeta med dessa följduppdrag i olika permanenta samverkansgrupper. Tendensen är att denna verkställande del av KSL ökar när den konkreta samverkan mellan medlemmarna och med externa parter ökar. Denna KSL-roll är ofta efterfrågad i medlemskommunernas tjänstemannaorganisationer och ger därmed frågan om spets eller bredd ökad aktualitet.

2.2 Arbetsgruppens uppdrag och arbete

Styrelsen beslutade i december 2013 att tillsätta en politisk arbetsgrupp för att se över inriktning, organisation och arbetsformer inför nästa mandatperiod.

Motiven för styrelsens uppdrag kan sammanfattas enligt följande.

- *Behovet av samordning ökar*

Under senare år har det blivit uppenbart att behovet av att samverka och samordna sig inom regionen ökar. De beror inte minst på att de stora investeringarna i infrastruktur är komplexa och kräver en effektiv samordning. Rollen för kommunerna förändras över tid till att tydligare bli finansiär, strateg och garant för kvalitet i den offentliga servicen. Kommunen är inte längre enbart en producent av välfärdstjänsterna. Detta skapar behov av erfarenhetsutbyte och nya former för samverkan. Även när det gäller kommunernas direkta service till invånarna är det ineffektivt att varje kommun ska upfinna det egna hjulet.

- *Arbetsformerna är både styrkan och svagheten*

Alla länets kommuner måste vara delaktiga i framtagande av förslag men också i att ta ansvar för helheten. Den nuvarande strukturen och arbetssättet i KSL har ibland inte varit optimalt i detta avseende. Frågor drivs på olika nivåer, bland chefstjänstemän och bland förtroendevalda, vilket kan leda till att en kommun talar med olika röster. Olika grupper kan också ha helt skilda perspektiv på skalan lokalt – regionalt eller organisation – medborgare. Att förankra väl är den enskilt viktigaste faktorn för framgång i samverkan men bidrar också till mycket långa processer.

- *Andra regioner ser om sitt hus*

Andra regioner, landsting och kommuner försöker också utveckla sina former för samverkan, bland annat i formen av så kallade regionkommuner. Samarbetet över kommungränserna är en möjlighet för kommunerna att ytterligare stärka länets konkurrenskraft.

- *Våra samarbetspartners är viktiga kuggar*

KSL samverkar idag på den regionala arenan med många aktörer men i första hand med Stockholms läns landsting, Länsstyrelsen i Stockholms län och SKL. Med dessa tre aktörer sker samarbetet både på ledningsnivå och med flera olika delar inom respektive organisation. Hur dessa organisationer driver och utvecklar sina ansvarsområden spelar stor roll för KSL och kräver att även KSL utvecklar organisation och arbetssätt.

2.2.1 Syfte och mål

Syftet är att ytterligare stärka KSL som en regional aktör på kommunernas uppdrag, genom att lägga en grund för förbundets inriktning, prioriteringar, organisation och arbetssätt nästa mandatperiod.

Målet är att till förbundsmötet våren 2015 lägga fram ett väl förankrat förslag till verksamhetsprogram som stärker länets regionala utveckling och därigenom kommunernas möjligheter att nå sina mål.

Huvudfokus ska vara den politiska organisationen och dess arbetsprocesser men även beskriva hur tjänstemannaledningarna i kommunerna ska medverka.

2.2.2 Uppdragets genomförande

Mot bakgrund av styrelsebeslutet att se över inriktning, organisation och arbetsformer, inleddes den politiska arbetsgruppen sitt arbete i februari 2014. Arbetet har bedrivits under perioden februari-maj 2014 och bestått av ett antal möten och arbetsseminarier där arbetsgruppen bland annat utarbetat och prövat olika scenarier om KSLs framtid, identifierat de viktigaste nyckelfrågorna, genomfört en enkätundersökning om prioriterade KSL-uppdrag samt anordnat ett större seminarium med kommunstyrelseordföranden, beredningsledamöter och kommundirektörer.

Arbetsgruppen har bestått av

Fredrik Saweståhl (M), ordförande, Tyresö
Ulla Hamilton (M) - Stockholm
Katarina Berggren (S) - Botkyrka
Jan Valeskog (S) - Stockholm
Elisabeth Gunnars (FP) - Österåker
Berit Jansson (C) - Norrtälje
Maria Fält (KD) - Upplands Väsby
Thomas Magnusson (V) - Solna
Marica Lindblad (MP) - Huddinge,
Madeleine Sjöstrand, förbundsdirektör

En referensgrupp med kommundirektörer har bistått i arbetet och bestått av

Irene Svenonius, Stockholm
Per Nordenstam, Norrtälje
Helene Eriksson Elf, Sundbyberg
Martin Andraeae, Södertälje
Katarina Kämpe, Sollentuna
Madeleine Sjöstrand, KSL

Public Partner och konsulterna Roger Johansson och Roland Lexén har haft roller som processledare och stöd till arbetsgrupp och förbundsdirektör.

3. Det här står vi inför

Stockholm är en framgångsrik region med en växande befolkning. I internationella jämförelser framstår regionens näringsliv som robust, framgångsrikt och innovativt. Samtidigt är Stockholmsregionen en relativt sett liten region i den globala konkurrensen, där alltför fler regioner deltar.

Stockholmsregionen svarar för en stor och växande andel av rikets nyföretagande, befolkning och föredlingsvärde. Näringslivet har en bred branschrepresentation med stark förmåga till förnyelse och utveckling, men regionen är också en plats för nytänkande och innovation inom välfärdsområdet. Olika former av lösningar prövas i kommunerna och det driver verksamhetsutvecklingen inom området.

Det är i många fall i mötet mellan offentligt finansierade verksamheter och kunder, brukare, företagare och det civila samhället som unika värden uppstår och bidrar till hela regionens attraktivitet. För regionens framgång är insikten om att kunna erbjuda goda förutsättningar både för tillväxt och välfärd avgörande, men minst lika viktigt är insikten om att medborgarnas geografi i många fall är större än den egna kommunens geografi. De 26 kommunernas förmåga till att samspele regionalt skapar förutsättningarna för regionens framgång i den globala konkurrensen.

3.1 Befolkningsstillväxtens utmaningar inom samhällsbyggnad och fysisk planering

Stockholmsregionens befolkning växer. Folkmängden väntas öka i alla länet 26 kommuner de närmaste tio åren. Tillsammans beräknas kommunerna i länet ha ca 3 miljoner invånare 2045. Den starka befolkningsökningen förmedlar sig stora utmaningar för kommunerna. Det gäller inom många av kommunernas verksamhetsområden men framförallt inom bostadsförsörjning och infrastruktur.

Det är framförallt hög nativitet och hög invandring som står för länetts befolkningsstillväxt sedan millennieskiftet (utgör ca 90% av befolkningsökningen). Endast ca 10 procent av befolkningsökningen i länet beror på inrikes flyttnetto sedan år 2000. Under 2000-talet har barnafödandet ökat för varje år och mer än var fjärde nyfödd i Sverige har fötts i Stockholms län. Samtidigt sker förändringar i den andra delen av åldersspannet. Antalet och andelen äldre ökar och därmed förväntas behovet av äldreboende öka mer än inom andra segment av bostadsmarknaden.

Inflyttningen av utrikes födda till Stockholms läns kommuner gör att integrationsfrågorna står högt upp på kommunernas dagordning. Förutsättningarna för nyanländas mottagande och introduktion i samhället varierar mellan länetts olika delar och ställer hela Stockholmsregionen på prov idag och framöver.

Kommunernas har genom den fysiska planeringen en central roll i arbetet för att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer. Befolkningsökningen innebär en ökad efterfrågan på transporter, kollektivtrafik och bostäder för att nämna några områden. Dessa områden som behöver lösas utifrån ett delregionalt eller regionalt perspektiv. I den fysiska planeringen skapas också förutsättningar för näringslivets

utveckling, inte minst för att genom attraktiva livs- och boendemiljöer locka kompetent arbetskraft till regionen. Urbaniseringen och det ökande exploateringstrycket behöver ske på ett miljömässigt hållbart sätt.

3.2 Kompetensförsörjningens utmaningar

Regionen har en stark tillväxt som arbetsmarknadsregion. En stor del av jobben finns inom tjänstesektorn och i kunskapsintensiva branscher, som informations- och kommunikationsteknik och bioteknik. För att svenska företag ska klara global konkurrens och omvandlingen av näringsslivet i framtiden är kompetensförsörjningen en nyckelfråga. Utan gymnasiekompetens är det svårt att få jobb i Stockholmsregionen och allt fler arbeten kräver dessutom högskolekompetens.

Det finns en stor potential i Stockholmsregionen att bättre tillvarata resurser och kompetenser bland personer i arbetskraften som av olika anledningar, helt eller delvis, står utanför arbetsmarknaden. Det gäller framförallt personer som kommit till Sverige och ungdomar.

Även om eleverna i Stockholmsregionens skolor presterar bättre än genomsnittet för riket så finns det stora utmaningar. Kommunerna har en central roll i att minska andelen elever som inte klarar av grund- och gymnasieskolan. Det är stor skillnad mellan kommunerna inom skolområdet. I Söderläje har 62 procent av gymnasisterna fullföljt gymnasieutbildningen inom fyra år. Motsvarande siffra för Danderyd är över 90 procent.

Liknande utmaningar finns på arbetsmarknaden där arbetslösheten är högst bland utrikes födda, i synnerhet utrikes födda kvinnor, med stora inomregionala skillnader.

Att stora grupper står utanför arbetsmarknaden eller att matchningen brister är en viktig utmaning i ett socialt hållbarhetsperspektiv, men påverkar också kommunernas skatteunderlag och den regionala tillväxten.

3.3 Välfärdens utmaningar

I en region som kännetecknas av interkommunal rörlighet med arbete och boenden över kommungränserna är det angeläget att de kommunala välfärdstjänsterna erbjuder invånarna flexibilitet och följsamhet. Gymnasieregionen är ett exempel på ökad regional samordning med syfte att underlätta invånarnas vardag samt för utvecklad livskvalitet och levnadsförutsättningar.

För samhället och kommunsektorn utgör den åldrande befolkningen en avgörande utmaning. Att säkerställa hållbar finansiering av välfärdstjänsterna när fler blir äldre, är en av nyckelfrågorna. Kommunerna i Stockholmsregionen har att kombinera tillväxt och dess krav på investeringar med kostnadskontroll och effektivt resursutnyttjande. Det är utmaningar där förmågan till regional kraftsamling och samverkan har direkt påverkan för kommunernas förutsättningar att tillhandahålla hållbart finansierade välfärdstjänster med hög kvalitet och låga kostnader.

I den växande staden måste olika människors behov och välbefinnande tillgodoses. Människor med olika social och etnisk bakgrund ska kunna mötas i vardagen. En

socialt hållbar utveckling förutsätter en blandning av bostäder, företag, kultur och service. Investeringsbehoven i miljonprogramsområdena är på flera håll omfattande och det blir allt viktigare att sammanföra frågor om såväl bostadsbyggande som upprustning av lokala boendemiljöer, med frågor om regionala arbetsmöjligheter och kompetensförsörjning.

Sammantaget är alla dessa utmaningar för kommunerna, därmed också det KSL står inför kommande mandatperioder.

4. Det här är vår inriktning

FÖRSLAG I KORTHET

- En tydlig indelning i **två huvudområden**; *Regional utveckling* och *Välfärdsutveckling*
- **Mål** för de bågge huvudområdena
- **Särskilda frågor** för de bågge huvudområdena
- **Kriterier** för avgränsning av KSLs uppgifter och för val av frågor för KSL

4.1 KSLs roll

KSL arbetar på mandat av och på uppdrag från sina medlemskommuner.

Uppdraget innebär att bevaka och tillvarata kommunernas intressen och främja samverkan mellan kommunerna. Ledstjärnan är nytänkande och utveckling. En viktig uppgift är att vara en arena för kunskap om regionen och de speciella förutsättningar som råder i ett storstadsområde. KSL kan representera kommunerna i förhandlingar och överläggningar, omvärldsbevaka och samordna.

4.2 KSLs två huvudområden

Medlemskommunernas samverkan inom KSL kan spänna över ett brett område. Allt från att samordna insatser för personer med missbruksproblematik, till att representera medlemskommuner i förhandlingar i frågor om bostadsförsörjning eller infrastruktur.

I ett övergripande perspektiv är KSL verksamt inom två huvudområden, med sinsemellan delvis olika förutsättningar och logik.

Området **Välfärdsutveckling** rymmer frågor som har en tydlig koppling till *kommunernas ordinarie kärnverksamheter och till hemkommunens organisation* och ansvars- och befogenhetsfördelning. Här har kommunen i politik och tjänstemannaorganisation en rådighet över resurser och möjligheter, även om samverkan med andra aktörer krävs eller om delar av den offentligt finansierade verksamheten bedrivs i annan regi.

Inte sällan är det inom detta område som kommunalpolitiken tar sin utgångspunkt

varvid frågor om vård, skola och omsorg i den aktuella kommunen hamnar i fokus i den lokala politiken.

Området **Regional utveckling** rör som regel frågor där kommungränsen är av mindre betydelse. Inom detta område har den enskilda kommunen inte samma möjlighet att på egen hand styra utvecklingen utan är i högre grad än inom området Välfärdsutveckling beroende av andra för att lyckas. De regionala eller nationella perspektiven sätter ramarna och samverkan med andra kommuner och med olika offentliga aktörer i ett regionalt utvecklingsarbete, är av stor betydelse.

Inom huvudområdet **Regional utveckling** arbetar KSL med betingelserna för Stockholmsregionens utveckling i form av strategiskt viktiga frågor om bostadsförsörjning, infrastruktur, kommunikation, fysisk planering eller arbetsmarknad och kompetensförsörjning. När KSL på medlemskommunernas uppdrag arbetar med dessa frågor, sker det oftast i möten med länsstyrelse, högskolor och universitet, eller olika regionala aktörer. Stockholms läns landsting är i sin roll som regionplaneorgan en viktig part och Stockholm stad har inte sällan en avgörande betydelse för utvecklingen inom detta huvudområde. Inom detta huvudområde är frågorna som regel en kommungränsöverskridande karaktär. KSL är här en arena för diskussioner om regionala strategier för aktuella frågor. Samt stödjer och stärker samspelet mellan kommunerna och mellan kommunerna och andra aktörer i det regionala utvecklingsarbetet.

Det övergripande **målet** inom huvudområdet **Regional utveckling** är att bidra till fortsatt tillväxt och hållbar utveckling av Stockholms län för kommunerna och deras medborgare. KSL verkar för målet genom att vara en arena för kommunerna i regionala utvecklingsfrågor och på kommunernas uppdrag driva och medverka i prioriterade projekt och processer.

Inom huvudområdet **Välfärdsutveckling** arbetar KSL med utgångspunkt i medlemskommunernas kärnverksamheter inom vård, skola och omsorg. Detta välfärdsområde omfattar 80-85% av kommunernas budgetar och har stor betydelse för medborgarnas dagliga liv. Olika samverkans- och samordningslösningar mellan kommunerna tar sig en mängd olika former inom dessa välfärdstjänster. Samverkan mellan den kommunala vård och omsorgen i länet och landstingets hälso- och sjukvård har här en särskild vikt. KSL arbetar för att huvudmannaskapsgränserna ska minska i betydelse och utifrån ett medborgarperspektiv förenkla mötet med offentligt finansierade välfärdstjänster. Om kommunerna och landstinget kan utveckla sin samverkan kan både kvalitativa och ekonomiska fördelar skapas. Kommunernas samverkan omfattar eller berör också regionens många fristående utförare inom välfärdsområdet vilket också skapar förutsättningar KSLs uppdrag.

Det övergripande **målet** för KSL inom huvudområdet **Välfärdsutveckling** är att på kommunernas uppdrag stimulera samverkan och leda projekt som möter medborgarnas behov av effektiva, hållbart finansierade välfärdstjänster av hög kvalitet.

De bågge huvudområdena hänger intimt samman. En hållbar regional utveckling för tillväxt i hela regionen är beroende av att hög kvalitet i medlemskommunernas kärnverksamheter. På motsvarande sätt begränsas möjligheterna till en utveckling av välfärdstjänsterna i den enskilda kommunen, om inte också en positiv utveckling sker i riktning mot en alltmer attraktiv Stockholmsregion som helhet.

I många fall har KSL och dess politiska ledning en uppgift att agera konstruktivt i mellanrummen mellan olika offentliga aktörer. Detta för att möta medborgarnas behov av gränsöverskridande offentlig verksamhet.

Genom att både arbeta med frågor om regional utveckling och välfärdsutveckling, kan kommunerna underlättा medborgarnas livspussel, möjliggöra rörlighet och bidra till att attrahera kompetens och företag. Det är samspelet mellan bågge huvudområdena som en hållbar utveckling skapas – socialt, ekonomiskt och ekologiskt.

4.3 Inriktning Regional utveckling

Stockholmsregionen har på många sätt en särställning när det handlar om att skapa tillväxt och utveckling i landet. Konkurrensen kommer framförallt från andra regioner utanför landets gränser. Stockholmsregionen hävdar sig på många sätt väl i denna konkurrens. För att även fortsättningsvis kunna attrahera kompetens, kapital, etableringar och besökare behöver samspelet mellan kommunerna och mellan kommunerna och andra regionala aktörer utvecklas ytterligare.

Medborgarnas rörlighet ökar i ett allt större geografiskt omland. Allt oftare över kommungränserna. Eftersom kommunernas uppdrag primärt utgår från det egena territoriet kan KSL erbjuda en arena där konstruktiva samtal kan föras om hur regionen kan utvecklas på ett konkurrenskraftigt och hållbart sätt.

Kommunernas regionala frågor kan kanaliseras genom KSL och därmed ge länets kommuner en mötesplats för att diskutera gränsöverskridande frågor som t ex infrastruktur och bostadsbyggande, en mötesplats till vilken även andra aktörer kan bjudas in för att diskutera relevanta frågor.

På kommunernas uppdrag kan KSL arbeta med länsgemensamma processer. KSL är "kommunernas regionala dialogforum" som tar ledarskapet i mellanrummen mellan aktörerna där komplicerade samtal kan föras i en fri och öppen anda utan konfliktsökande. Det politiska ledarskapet har stor betydelse i sammanhanget där framgångsfaktorerna handlar om förmåga att samlar, inkludera och öppna upp för gemensamma lösningar.

Inom huvudområdet Regional utveckling finns sedan tidigare ett antal prioriterade områden för kommunerna och därmed för KSL.

För nästa mandatperiod föreslås KSL i sin verksamhetsplanering särskilt uppmärksamma nedanstående områden inom huvudområdet Regional utveckling, och därvid tydliggöra KSLs uppdrag:

- Infrastruktur och kollektivtrafik
- Bostadsbyggande och bostadsförsörjning
- Arbetsmarknad och kompetensförsörjning
- Digitalisering och e-samhället

- Miljö- och klimat

I en prioritering av dessa för länetts kommuner viktiga frågor, bör innefattas hur ett KSL-engagemang i de längemensamma processer som berör dessa områden ska utformas.

4.4 Inriktning Välfärdsutveckling

I Stockholms län med medborgarnas rörlighet över kommungränserna är det angeläget att de kommunala välfärdstjänsterna inom vård, skola och omsorg erbjuder invånarna såväl hög kvalitet som flexibilitet och följsamhet.

Stockholmsregionens storlek och tillväxt erbjuder goda förutsättningar för kommunerna att tillhandahålla hållbart finansierad välfärdsverksamhet med hög kvalitet, tillgänglighet, valfrihet och låga kostnader. Samtidigt står regionen inför att antal avgörande utmaningar där förutsättningarna och potentialen för utveckling skiljer sig åt emellan de olika verksamhetsslagen. En nyckelfråga är hur en hållbar finansiering av välfärdstjänsterna kan ske när fler blir äldre.

Kommunerna i Stockholmsregionen har att kombinera tillväxt och dess krav på investeringar med kostnadskontroll och effektivt resursutnyttjande.

Inom hälso- och sjukvård samt kommunal vård- och omsorg finns en betydande potential i samverkan mellan kommunerna och genom ett ökat utbyte mellan kommunerna och Stockholm läns landsting, SLL.

I ett antal välfärdsverksamheter krävs utbyte och samverkan med andra huvudmän. Det gäller främst för äldreomsorg, IFO och LSS där invånarna, eleverna, brukarna, kunderna, är betjänta av att de olika utförarna och huvudmännen samordnar sina insatser till förmån för såväl den enskilde som för skattebetalarnas bästa. Utmaningen finns i en region med tjugosex kommuner med olika utgångspunkter och förutsättningar, och ett landsting som har till uppgift att säkerställa tillgång till sjukvård i en åldrande och växande storstadsregion. KSL har också landstinget.

En utgångspunkt för KSLs insatser inom detta huvudområde är att de offentligt finansierade välfärdstjänsterna i medlemskommunerna kan utföras av såväl kommunala och fristående utförare. Oaktat om verksamheten utförs av kommunal egenregi eller av enskilda utförare förutsätter hög effektivitet goda förutsättningar för länetts kommuner att styra de välfärdstjänster man finansierar.

I Stockholms län är konkurrensen betydande mellan kommunala och fristående gymnasieskolor. Möjligheterna att välja gymnasieskola är stora men förutsätter att elever och föräldrar kan göra medvetna val och har tillgång till utbyggd vägledning och transparanta sökprocesser. Den gemensamma gymnasierregionens fortsatta utveckling, bland annat frågan om utbudet av gymnasieplatser, är ett exempel på en prioriterad fråga inom detta huvudområde.

För nästa mandatperiod föreslås KSL i sin verksamhetsplanering särskilt uppmärksamma nedanstående områden inom huvudområdet Välfärdsutveckling, och därvid tydliggöra KSLs uppdrag:

- Samverkan mellan kommunernas äldreomsorg och landstingets hälso- och sjukvård
- Samverkan mellan socialtjänst, skola och landstingets öppenvård
- Digitalisering, e-förvaltning och e-hälsa
- Gymnasieutbildning och vuxenutbildning
- Asyl och flyktingmottagning
- Utveckling av kvalitetskriterier och ersättningsmodeller samt uppföljning av konkurrensutsatt verksamhet

4.5 Särskilda KSL-uppdrag

4.5.1 IT-forum

IT-forum Stockholms län är ett regionalt samarbete med hemvist inom KSL. Juridiskt och ekonomiskt är IT-forum en sluten resultatenhet inom KSL. IT-forum består av Stockholms läns landsting (SLL), Gotlands kommun och kommunerna i Stockholms län. Samarbetet regleras genom ett särskilt avtal och har pågått sedan 1996.

IT-forum styrs av en styrgrupp som består av kommundirektörer och ledande tjänstemän från medverkande organisationer. IT-forum finansieras genom avgifter enligt avtal och statliga stimulansbidrag för regionalt arbete med e-hälsa.

Under avtalsperioden 2007 – 2011 prioriterades införandet av den Nationella e-Hälsostategin för vård och omsorg. Under den nuvarande avtalsperioden 2012–2014 har uppdraget utvidgats till det regionala åtagandet vid genomförandet av Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) strategi för e-samhället. Arbetet sker i nära samverkan med SKL.

IT-forum är en arena och en nätverksorganisation för erfarenhetsutbyte och samverkan. Nätverk och projekt drivs inom flera områden t.ex. e-hälsa, skolan i e-samhället, förutsättningar för e-förvaltning och öppna data i syfte att främja e-utvecklingen i Stockholms län.

IT-forum finansieras med avgifter som regleras i de avtal som tecknas inför varje treårig samarbetsepoch. Avgiften har uppgått till 2,2 miljoner/år.

Avtal om IT-forum avslutas den 31 december 2014. I enlighet med avtalet har styrgruppen för IT-forum nu genomfört en uppföljning av verksamheten och genomfört en omvärldsanalys. Med detta som grund har ett förslag till framtida inriktning för IT-forum utarbetats. Förslaget sammanfattas nedan.

Syftet är att öka ambitionsnivån i det regionala samarbetet för att effektivisera kommunernas och landstingets arbete med att ta tillvara digitaliseringens

möjligheter. Det regionala arbetet ska ske i nära samarbete med SKL, CeSam, och målsättningen är att skapa nytta för länets invånare.

Stockholms län ansluter sig till de nationella målsättningarna:

- Enklare vardag för privatpersoner och företag
- Smartare och öppnare förvaltning stödjer innovation och delaktighet
- Högre kvalitet och effektivitet i verksamheten

IT-forum bör inriktas på samverkan kring gemensamma frågor och förutsättningar för e-förvaltning där livshändelseperspektivet är i fokus.

IT-forum ska:

- vara en länk mellan den nationella och den lokala nivån
- samverka med SKLs arbete inom digitalisering
- vara mottagare av nationella stimulansbidrag som utbetalas till regional nivå
- företräda stockholmsregionens perspektiv
- genomföra omvärldsbevakning
- arbeta med att skapa gemensamma förutsättningar
- ta fram gemensamma kravställningar
- ta fram gemensamma ramverk och principer
- stödja implementering och genomförande
- arbeta med uppföljning i syfte att följa e-utvecklingen

IT-forum föreslås bli en integrerad del av KSLs verksamhet från och med 2015. Fortsatt samverkan mellan landstinget och länets kommuner regleras även fortsättningsvis genom avtal.

Den föreslagna integreringen i KSLs verksamhet är en anpassning till att digitaliseringen idag är en förutsättning för nästan all verksamhet och verksamhetsutveckling, och att frågor som berör e-utveckling finns inom alla KSLs verksamhetsområden.

Förslaget till ny inriktning kommer att läggas fram till KSLs styrelse den 12 juni 2014.

4.5.2 Gymnasieantagningen

Gymnasieantagningen Stockholms Län, GSL, är en operativ verksamhet som på uppdrag av kommunerna utför antagningstjänster för 25 kommuner i Stockholms län, Håbo och Gnesta kommuner samt administrerar och ansvarar för Ungdoms- och elevdatabasen, UEDB.

Gymnasieantagningen hanterar för närvarande ca 24 000 ansökningar per år till de 1 110 studievägar som just nu erbjuds vid 177 gymnasieskolor, 60 kommunala och 117 fristående.

Den regionala databasen, UEDB, innehåller fakta om samtliga ungdomar i regionen mellan 16-20 år vad gäller placeringar vid gymnasieskolorna och gymnasiesärskolorna, utbetalningar för dessa från hemkommunen, samt uppgifter om ungdomar som inte befinner sig i gymnasieskolan. UEDB ska underlätta för kommunerna att få en tydlig bild av sina ungdomar, både de som studerar och de som är föremål för informationsansvar. Nästa steg i utvecklingen av UEDB är att på regional nivå kunna kartlägga och följa upp de elever som byter utbildning, skola eller som hoppar av gymnasieskolan.

Antagningsverksamheten och UEDB regleras genom avtal med kommunerna.

4.5.3 Strukturfondspartnerskapets sekretariat

I Strukturfondspartnerskapet Stockholms län sitter politiker från länet, representanter från arbetsmarknadens organisationer, myndigheter samt intresseorganisationer. KSL är värdorganisation för partnerskapets sekretariat som bereder ärenden inför partnerskapets prioriteringsbeslut och strategiska diskussioner.

Strukturfondspartnerskapet Stockholms län har som huvudsaklig uppgift att yttra sig över vilka ansökningar som ska prioriteras om medel från den Europiska Regionala utvecklingsfonden - respektive den Europiska Socialfonden. Detta efter att ansökningarna godkänts av de förvaltande myndigheterna (ESF-rådet och Tillyväxtverket).

Vid årsskiftet 2013/2014 påbörjas en ny programperiod för strukturfonder som löper fram till år 2020.

4.5.4 Övriga uppdrag

KSL är administrativ hemmahamn för ytterligare några organisationer

- Regionala energirådgivningen (finansieras med statliga medel)
- Stockholms och Uppsala läns Luftvårdsförbund som samordnar regionens miljöövervakning av luft.
- Svealands Kustvattenvårdsförbund som arbetar med miljöövervakning, miljöinformation och samordning av miljöövervakningsprogram för hela Svealandskusten.
- Föreningen Kommunala Fastighetsförvaltare

4.6 När ska en fråga bli ett uppdrag?

En samverkansomställelse som KSL står ständigt inför ansvaret att såväl prioritera som att välja bort bland alla tänkbara och efterfrågade KSL-uppdrag.

En grundregel i detta sammanhang är att KSL hanterar uppdrag som efterfrågas av medlemskommunerna och som beslutas av styrelsen i verksamhetsplan och uppdragsdirektiv.

För att ge stöd i avgränsning och koncentration av uppdragen föreslås att samtliga initiativ och förslag väljs bort som KSL-fråga om den

- ligger inom ramen för Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) uppdrag (om inte frågan har ett särskilt Stockholms- eller storstadsperspektiv som inte beaktas)
- hanteras eller kan hanteras av andra aktörer lokalt, regionalt eller nationellt
- hanteras eller kan hanteras av enskild kommun eller grupper av kommuner i samverkan

Denna avgränsning föreslås kompletteras genom att samtliga initiativ och förslag på KSL-uppdrag prövas mot ett antal kriterier där *minst tre* behöver vara uppfyllda för att frågan ska ta formen av ett uppdrag i KSL-regi.

Kriterierna föreslås vara att ett uppdrag för KSL bör genomföras om det

- ökar Stockholmsregionens attraktivitet
- skapar förutsättningar för regionens tillväxt
- möter medborgarnas rörlighet och efterfrågan
- bidrar till kommunernas kostnadseffektivitet
- bidrar till högre kvalitet i kommunernas verksamheter
- minskar sårbarheten i kommunernas verksamheter
- löser gränsdragningsproblem mellan olika huvudmän

Kriterierna bör konkretiseras i målen för respektive uppdrag.

Dessa kriterier syftar också till att kontinuerligt säkerställa att KSL arbetar med för medlemskommunerna rätt frågor och kan också vara ett stöd för KSL att hantera förfrågningar om projektsamverkan m m från andra aktörer.

5. Så här arbetar vi

FÖRSLAG I KORTHET

- Ökad **projekt- och processorientering**
- Förstärkt **medlemsrepresentation** med tydligare roll för KSO-gruppen
- **Politiska styrgrupper** och **sakpolitiska nätverk** för förtroendevalda, istället för fasta beredningar
- Årlig mötesplats i form av **Konvent Stockholms-kommunerna**
- **Kommundirektörersgruppen** i tydligare roll som stöd till forbundsdirektören och i frågor om tjänstemannarepresentation

5.1 Arbetsformer och organisation

Under de seminarier och arbetsmöten som genomförts som inslag i arbetet med detta förslag, har frågor om KSLs organisation och arbetsformer kommit att få den största uppmärksamheten. En återkommande bedömning har varit att KSL i högre grad behöver utveckla sin organisation och sina arbetsformer så att kopplingarna till medlemskommunernas linjeorganisation blir tydligare. En förändring av organisation och arbetsformer har också efterlysts som ett naturligt sätt att anpassa KSL till den snabba förändringstakten i samhället och i det sammanhanget skapa former för att stärka den politiska styrningen av förbundets mångfacetterade verksamhet.

Slutsatsen är att KSL bör utveckla en tydligare projekt- och processorientering i organisation och arbetsformer.

5.1.1 Projekt

Med projektorienterade arbetsformer skapas ökad tydlighet i KSLs olika uppdrag och uppgifter i ett antal väsentliga avseenden.

Ett projekt har ett bestämt mål och har till uppgift att åstadkomma ett på förväg definierat slutresultat. Projektet har en viss varaktighet med en start och ett slut och ställer specifika krav när det gäller avgränsningar, tider och ekonomi.

En projektorienterad organisation underlättar styrning och uppföljning av KSLs mångfarterade uppdrag, bland annat genom att arbetet utgår från en tydlig projektmodell. Det ger ett "gemensamt språk" som underlättar samverkan inom KSL och i samverkan med medlemmarna samt underlättar kommunikation och beslutsfattande. Det ger förutsättningar för såväl styrelse, styrgrupp, projekt-deltagare och intressenter att överskådligt att följa projektets förlopp från start till avlämnande. Det ger stadga åt rollerna i projektorganisationen och ger en struktur för kontinuerlig dokumentation.

Uppföljning av *etableringsreformen* och arbetet med en gemensam *VUX-region* är exempel på projekt.

5.1.2 Processer

Ett antal KSL-uppdrag har karaktären av en process, snarare än ett projekt. Förenklat kan en process beskrivas som en kedja av aktiviteter som har med varandra att göra. Aktiviteternas samhörighet är inte slumpartad, de hör samman eftersom de alla strävar mot samma mål. En process är den sammanlagda beskrivningen av ett antal länkade aktiviteter plus dess start- och slutpunkt. Ett annat av de utmärkande dragen hos en process är att den oftast kommer igen (t ex årligen eller varje mandatperiod), vilket skiljer en process från ett projekt, som per definition har en definierad start- respektive slutpunkt. Ytterligare ett kännetecken för en process är att den som regel är sektorsövergripande.

KSLs återkommande samverkan med landstinget och länsstyrelsen avseende *regionplanefrågor* (RUFS/RUP) eller den kontinuerliga samverkan med landstingets *hälso- och sjukvård*, är exempel på processer.

5.2 Politisk organisation

5.2.1 Parti- respektive kommunrepresentation

I den nuvarande KSL-organisationen har den formella organisationen partirepresentation som bas för styrelsen och de fyra beredningarna. Medlemmarna, det vill säga kommunerna, representeras i den informella organisationen, framför allt genom KSO-grupp och KD-grupp.

Allt fler KSL-projekt leder fram till konkreta åtaganden där kommunerna ska ta ställning. I andra fall är det regionala processer eller motsvarande som på ett eller annat sätt påverkar kommunerna och deras förutsättningar. Ju fler och tydligare dessa direkta kopplingar är till medlemskommunerna och deras verksamhet, ju svårare blir det för beredningarna att avgöra inriktning och mål för olika uppdrag. Det blir en dubbel beredningsorganisation; den formella med fyra beredningar där medlemmarna företräds via partiföreträdare och den informella med en KSO-grupp där medlemmarna företräds av respektive majoritet kompletterad med kommunernas högsta tjänstemän genom kommundirektörsgruppen.

KSLs politiska ledning bör återspegla de politiska styrkeförhållandena i länets kommuner. Detta tillgodoses genom att styrelsen även fortsättningsvis utses på partipolitisk grund.

I den övriga KSL-organisationen föreslås att medlemsrepresentationen förstärks och tydliggörs, inte minst genom att KSO- gruppen ges en tydligare roll som stöd till styrelsen.

5.2.2 Förbundsmöte

KSLs högsta beslutande organ är förbundsmötet. Förbundsmöte hålls året efter ett kommunalval och utser den styrelse som leder KSL kommande mandatperiod. Förbundsmötet lägger fast inriktning och ramar för verksamhet och ekonomi de närmaste fyra åren.

5.2.3 Styrelse

Styrelsen samt dess ordförande utses av medlemmarnas ombud vid förbundsmötet. Styrelsen ska enligt stadgarna leda förbundets verksamhet och förvalta förbundets egendom. Styrelsen har rätt att utse delegationer, beredningar och andra organ för verkställighet och beredning.

Förbundsmötet utser även ett arbetsutskott inom styrelsen. Arbetsutskottets formella roll är att bereda styrelsens sammanträden men är, vid sidan av ordförande, också ett viktigt stöd för förbundsdirektören i det löpande arbetet. Arbetsutskottet deltar vidare i alla möten med KSO-gruppen och är därmed en viktig länk mellan medlemmarna och styrelsen.

Styrelsen är det forum där alla partier får insyn och inflytande över förbundets verksamhet. Här beslutas den årliga verksamhetsplanen och budgeten. Beslut om vilka projekt som ska genomföras sker i första hand genom den årliga verksamhetsplanen och, om särskilda skäl finns, under året.

I ett projektorienterat KSL har styrelsen att ange direktiv för de projekt som löpande aktualiseras i enlighet med verksamhetsplanen. Förhoppningen är att den politiska styrningen då ytterligare kan tydliggöras och kommuniceras genom projektdirektiv som i första hand beskriver vad som är syfte, mål, och förväntat slutresultat.

Beslutade projekt kan ledas genom att styrelsen utses en politisk styrgrupp alternativt delegeras frågan om projektets genomförande till förbundsdirektören som utses en tjänstemannastyrgrupp i samråd med KD-gruppen.

I ett KSL där samverkan mellan kommunerna rörande kommunens välfärds-tjänster i första hand utreds, utvecklas och implementeras genom projekt, har styrelsen ansvaret att besluta om vilka projekt som ska genomföras samt utses politiska styrgrupper.

Samverkan inom området regional utveckling styrs också inom ramen för verksamhetsplanen. Projekt mellan kommunerna men framförallt mellan KSL och olika regionala aktörer förekommer men ofta innebär det dagliga arbetet att analysera, intressebevaka och representera i processer som styrs av nationell lagstiftning eller nationella och regionala uppdrag. Det formella ansvaret finns då hos statliga eller landstingskommunala organ. Här blir styrelsens roll att vid behov tillsätta politiska styrgrupper eller att följa frågan genom löpande rapporter från förbundsdirektören.

För beredning och för förankring hos medlemmarna inför styrelsens beslut använder styrelsen KSO-gruppen som beredningsgrupp. Gruppens uppdrag är att ge synpunkter på föreslagna projekt och på inriktning för medverkan i processer och projekt inom regional utveckling. KSO-gruppen har ingen delegerad beslutsrätt utan verkar genom att bereda befintliga uppdrag eller föreslå nya. KSO-gruppens synpunkter och förslag lämnas till styrelsens arbetsutskott som har det formella beredningsansvaret inför styrelsen samt bereder de förbundsinterna frågorna.

Styrelsen följer också upp verksamhet och ekonomi genom tertialrapporter och kortare lägesrapporter vid behov.

Styrelsen kan lämpligen stödjas av en valberedning med ett särskilt ansvar att föreslå politiska styrgrupper för projekt och processer.

5.2.4 Politiska styrgrupper

I syfte att stärka delaktighet och engagemang i strategiskt viktiga projekt och processer bör politiskt sammansatta styrgrupper tillsättas. Sammansättningen av respektive styrgrupp bör övervägas noga och anpassas till respektive uppdrag. Styrgrupper bör sättas samman med utgångspunkt från representativitet i sakfrågan, utifrån engagemang och intresse. I vissa fall kan representation från samtliga partier övervägas.

Styrgruppernas uppdrag blir att – med styrelsens projektdirektiv som grund – följa projektet (alternativt processen), vid behov vidta erforderliga åtgärder vid avvikelser från de politiska direktiven samt att ansvara för återrapportering till styrelsen.

Ett särskilt viktigt område är samverkan med landstingets hälso- och sjukvård. Här kan en rad konkreta projekt i samverkan mellan kommuner och landsting drivas men erfarenheten pekar också på behovet av en mer kontinuerlig dialog. En starkare koppling till styrelse och KSO-grupp kan underlätta och stärka denna samverkan.

5.2.5 Sakpolitiska nätverk för förtroendevalda

För erfarenhetsutbyte mellan förtroendevalda i medlemskommunernas nämndorganisationer föreslås att så kallade sakpolitiska nätverk inrättas. Dessa föreslås i första hand inriktas på områdena socialtjänst inklusive vård och omsorg, utbildning och samhällsbyggnad inklusive infrastruktur och miljö. De sakpolitiska

nätverken föreslås att utöver att vara arenor för erfarenhetsutbyte även ha rollen av rådgivare till styrelsen inom sina respektive verksamhetsområden. Nätverken kan också fungera som stöd och förankring för pågående projekt och processer. Möjligheter till medverkan i dessa sakpolitiska nätverk bör öppnas för förtroendevalda från samtliga partier.

De sakpolitiska nätverken kompletteras av nätverk för förvaltningschefer och ges stöd av förbundskansliet. Alla nätverk – för förtroendevalda och för tjänstemän – är en arbetsform, inte en organisation. Antalet nätverk och målgrupper för dessa kan därför variera över tid.

5.2.6 Konvent Stockholmskommunerna

I samverkan mellan kommunerna i Stockholms län finns goda erfarenheter av mötesplatser över kommungränser och mellan politik och förvaltning. KSL har 26 medlemskommuner och bedömningen är att det finns en potential i en återkommande mötesplats - en politiska arena men också en mötesplats mellan politik och förvaltning - ett konvent för Stockholmskommunerna. Ett politiskt högnivåmöte för Stockholmskommunerna.

Medlemskommunerna skiljer sig åt i ett antal dimensioner men har också mycket gemensamt, inte minst genom att de alla ingår i en huvudstadsregion. De gemensamma intressena kanaliseras genom KSL och samhörigheten och förmågan till gemensamma ständpunkter, avgör inte sällan framgången för kommunerna i det regionala utvecklingsarbetet.

Genom konventet skapas ett forum där det finns möjlighet att öka kunskapen om situationen i länet och lyfta upp och diskutera viktiga framtidsfrågor. Denna mötesplats kan dessutom skapa en grund för prioritering och inriktning i kommande verksamhetsplanering och föreslås därför genomföras årligen med start hösten 2015.

5.3 Tjänstemanorganisation

5.3.1 Förbundsdirektör och kansli

Till styrelsens förfogande finns ett kansli under ledning av förbundsdirektören. Kansliets medarbetare har kompetens inom kommunala verksamhetsområden samt för projekt- och processledning. Strävan är att anpassa kansliets kompetens och organisation till gällande verksamhetsprogram. Kansliet kompletteras med konsulter och med projektanställda resurser. Om möjligt bör resurser hämtas från medlemmarnas organisationer, i samråd med berörd organisation. Att under en längre eller kortare period arbeta med ett regionalt uppdrag är utvecklande och stärker kompetensen hos individen men också i hemmaorganisationen. För kansliet är direkt samverkan med medlemmarnas personal ovärderlig och skapar en naturlig koppling till medlemskommunerna och deras verksamhet.

Kansliets omfattar även administrativa resurser till stöd för KSLs omfattande mötesverksamhet och för de interna processerna, som HR, ekonomi mm.

Inför kommande mandatperiod bör kommunikationen, med medlemmarna och med våra samarbetspartners, utvecklas ytterligare.

5.3.2 Kommundirektörsgrupp

Kommundirektörsgruppen fungerar redan idag som ett viktigt forum för förbundsdirektören i beredning av ärenden till styrelsen och i andra frågor av betydelse för samverkan mellan kommunerna i länet.

Gruppen har en roll i att säkerställa kopplingarna mellan medlemskommunernas prioriteringar å ena sidan och utvecklingen av KSLs uppgifter och uppdrag å den andra sidan. I detta förslag ges kommundirektörsgruppen en roll i stödet till förbundsdirektören som motsvarar KSO-gruppens stöd till styrelsen i beredning av ärenden.

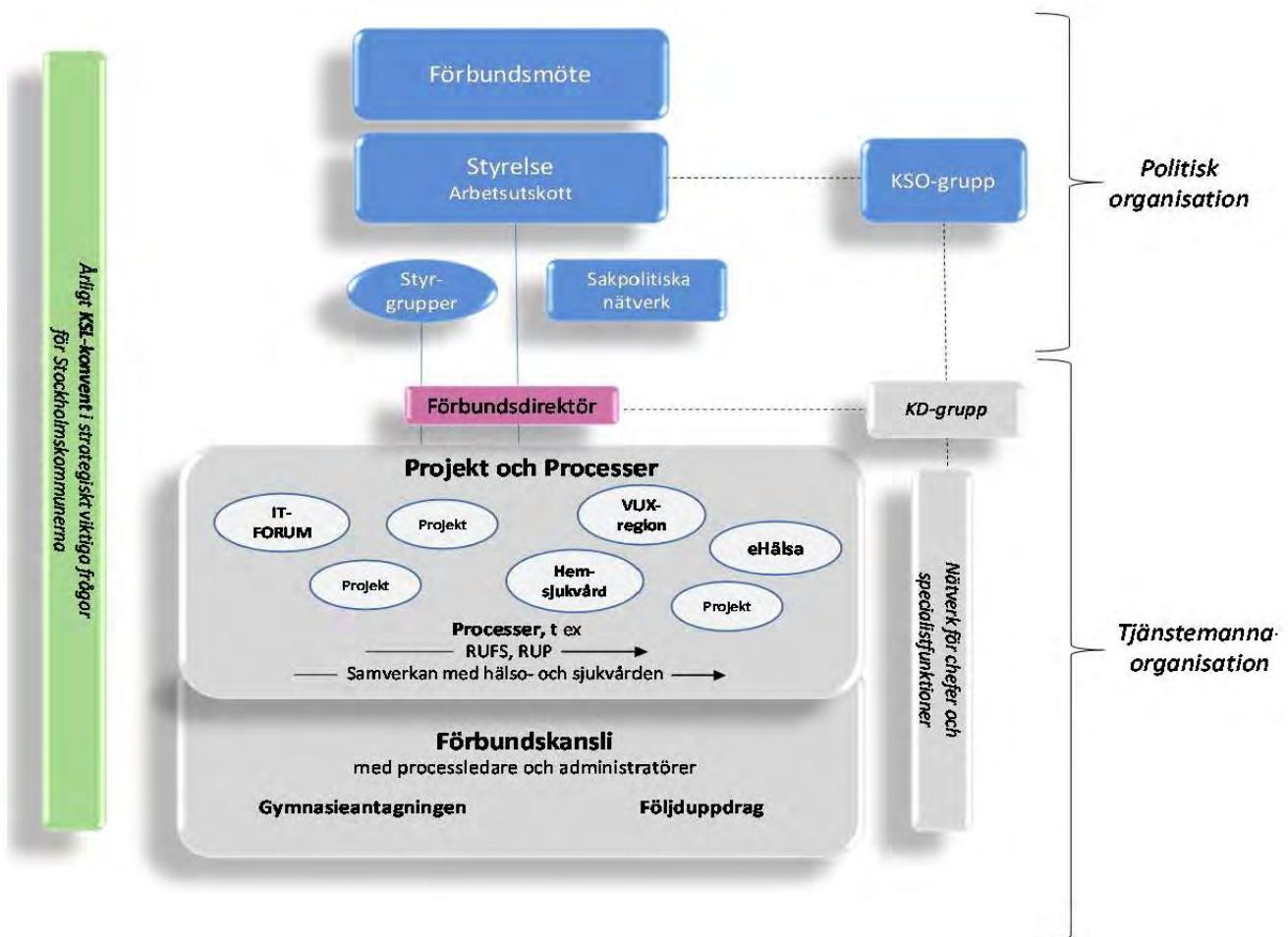
En ökad projektorientering av KSL innebär att även styrgrupper på tjänstemannanivå kommer att utses av förbundsdirektören på styrelsens uppdrag. Då är samråd med kommundirektörsgruppen en nödvändig förutsättning.

En del av de överenskommelser som har beslutats mellan kommunerna eller med andra aktörer behöver ofta följas upp och förvaltas vilket anges särskilt i respektive överenskommelse. Med stöd av kommundirektörsgruppen bör förbundsdirektören även fortsättningsvis få möjlighet att styra och leda de uppgifter och uppdrag som, efter att projektet avslutats, behöver tas om hand på detta sätt. Det kan t ex handla om samverkan rörande barn i behov av särskilt stöd (BUS) eller om stödet till de regionala programråden inom gymnasieskolans område.

5.3.3 Tjänstemannastöd från länets kommuner

Ett projektorienterat KSL öppnar för ökad flexibilitet i tjänstemanna-representationen. Förhoppningen är att kvalificerade chefer och medarbetare i medlemskommunerna i fortsatt hög grad ska medverka i arbetsgrupper och nätverk. Att få möjligheten att medverka i det regionala samarbetet är en form av kompetensutveckling och karriärutveckling. Kunskap, kompetens och nätverk från arbetsgrupperna är ett viktigt tillskott i medlemskommunernas verksamhets-utveckling. För att säkerställa att det gemensamma arbetet inom KSL följer de kommunala linjeorganisationerna utses kommunernas representanter av, och rapporterar till, kommudirektörerna.

5.4 Sammanfattande organisationsskiss

6. Förslag till fortsatt process i medlemskommunerna och KSL

FÖRSLAG I KORTHET

- Remiss till **kommunstyrelserna**, med särskilt fokus på nyckelfrågor, inriktning, prioriteringar, samt på organisation och arbetsformer

6.1 Om medlemmarnas KSL och behov av förankring och kommunikation

KSL är ett verktyg för dialog och samverkan mellan medlemmarna. Varje uppdrag utgår från styrelsen och inget uppdrag kan genomföras utan medverkan från kommunerna. Det gäller också denna process om inriktning, organisation och arbetsformer inför nästa mandatperiod. Under detta arbete har det framstått som allt viktigare att dialogen om vårt gemensamma KSL förs också på hemmaplan, i varje kommun, såväl inom den politiska ledningen som i tjänstemannaledningen.

Denna rapport och de förslag som nu läggs fram, ger en övergripande bild såväl av KSLs inriktning som av de medlemsorienterade arbetsformer och den anpassade organisation vi vill sträva mot. Ska detta lyckas krävs att medlemmarna också ser vikten av KSL som verktyg för kommunernas ledningar att genom regional samverkan och dialog få draghjälp att utveckla den egna kommunen och bidra till en positiv utveckling för en växande och attraktiv storstadsregion. Förhoppningen är att varje kommun prövar och tydliggör sina motiv för det regionala arbetet och samarbetet mellan länets övriga kommuner.

Vi föreslår att styrelsen skickar ut denna rapport på remiss till kommunstyrelsen i varje kommun med förhoppningen att varje medlem samlat ger sina synpunkter, ändringsförslag och tillägg.

För att underlätta diskussionen i styrelsen och i respektive kommun och säkerställa att vissa perspektiv uppmärksamas önskas att medlemskommunerna särskilt svarar på följande frågor.

- I föreliggande förslag tecknas ett antal **nyckelfrågor** (kap 2) som särskilt viktiga att ta fasta på och lösa inför nästa mandatperiod.
Överensstämmer dessa sex nyckelfrågor med den egna kommunens bild av vilka nyckelfrågorna är för KSL?
- Hur väl svarar den föreslagna **inriktningen** för KSL (kap 4) upp mot den egna kommunens behov och förväntningar?
- Inom de bågge föreslagna huvudområdena bör, i samband med slutförslag och verksamhetsplanering en prioritering av specifika uppdrag ske. Vilken är den egna kommunens bedömning av **vilka uppdrag som har högst prioritet** kommande mandatperiod?
- Förändringar i KSLs **organisation och arbetsformer** i såväl den politiska organisationen som i tjänstemannaorganisationen föreslås (kap 5). Hur överensstämmer dessa förslag med den egna kommunens syn på organisation och arbetsformer i KSL?

Vi föreslår slutligen att denna rapport tillsammans med inkomna remissvar ligger till grund för styrelsens förslag till arbetsformer, organisation och inriktning för mandatperioden, sammanfattade i förslag till verksamhetsprogram 2015-2018 inför förbundsmötet 2015.

6.2 Partiernas betydelse i den fortsatta processen

KSL är en politiskt styrd organisation där partier och medlemskommuner är representerade. Att KSL i sin inriktning, organisation och arbetsformer kan svara upp mot medlemskommunernas behov och ambitioner är av största betydelse. Remissvaren från de tjugosex kommunstyrelserna blir vägledande för utvecklingen de närmaste åren.

Partiernas engagemang i den fortsatta utvecklingen av stockholmskommunernas samverkan, har också stor betydelse för KSLs status och legitimitet. När förbundsmötet i april 2015 lägger fast inriktningen och utser styrelse för nästa mandatperiod, kommer de olika partiernas syn på saken att lägga grunden. Därför är det av stor vikt att partierna aktivt medverkar i den fortsatta processen och ges goda förutsättningar att under remissperioden förhålla sig till föreliggande förslag.

6.3 Tidplan och beslutsgång

Den av styrelsen utsedda och politiskt sammansatta arbetsgruppen, har bedrivit sitt arbete under perioden februari-maj månad 2014.

Arbetsgruppens förslag behandlas av KSLs styrelse den 12 juni, varvid kommunerna har möjlighet att under juni-oktober lämna sina remissvar.

Därefter vidtar arbetet med att under perioden november-december sammanställa och analysera remissvaren samt ta fram ett slutligt förslag.
Förslaget behandlas i KSLs styrelse i januari och utgör grunden för förbundsmötets i april beslut om inriktning, organisation och arbetsformer för åren 2015-2018.

För arbetsgruppen

Fredrik Saweståhl

Ulla Hamilton

Katarina Berggren

Jan Valeskog

Elisabeth Gunnars

Berit Jansson

Maria Fälth

Thomas Magnusson

Marica Lindblad

Bilagor

Bilaga 1: Gällande överenskommelser

Syftet är att ge en bild av mångfalden av överenskommelser

Bilaga 2: Enkätundersökning om prioriterade uppgifter

Syftet är att redovisa enkätresultatet

Bilaga 3: Regionala samarbeten i Sverige – några korta fakta

Bilaga 1: Gällande överenskommelser

Ett flertal av KSLs uppdrag leder fram till samverkansöverenskommelser med målet att åstadkomma medborgarnytta och utveckling i regionen. Gällande överenskommelser redovisas här. Överenskommelserna återfinns också på www.ksl.se/svenska/overenskommelser

E-förvaltning

- IT-forum Stockholms län
- 16 principer för samverkan, IT-forum Stockholms län

I VERKSAMHETSPLANEN 2014

- Regional digital agenda

Utbildning och gymnasiesamverkan

- Gemensam ersättningsmodell för programriktat individuellt val – IMPRO
- Antagningskansli för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan
- Gymnasieutbildning, Gemensam gymnasierregion
- Regional ungdoms- och elevdatabas
- Programriktat individuellt val, Gemensam gymnasierregion
- Yrkesintroduktion, Gemensam gymnasierregion
- Naturbruksutbildning
- Skolrelevant forskning inom kommunen
- Jämför Service
- Barn i behov av särskilt stöd, BUS
- Gemensamma tilläggsbelopp för gymnasieskolan

I VERKSAMHETSPLANEN 2014

- Verksamhetsförlagd del av lärarutbildningen
- Gemensam gymnasierregion 2.0
- Tilläggsbelopp för gymnasieskolan
- Introduktionsprogram för gymnasieskolan

Infrastruktur, samhällsplanering och miljö

- Avsiktsförklaring Trygg, säker och störningsfri region
- Miljösamverkan Stockholms län
- Återvinningsstationer
- Rådet för vatten- och avloppssamverkan i Stockholms län, VAS-rådet
- Stockholmsregionens avfallsråd, STAR
- Färdtjänst
- Standard för busshållplatser
- Väg-, spår- med flera satsningar i Stockholmsregionen
- Trafiksatsning Stockholm

I VERKSAMHETSPLANEN 2014

- Kommunal energi- och klimatrådgivning, revidering
- Geodata och GIS, revidering

Socialtjänst och hälso- och sjukvård

- Kostnadsdelning för särskild undervisning vid sjukhus
- Barn i behov av särskilt stöd, BUS
- Årendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna
- Hemlösa
- WebCare
- Samordning av insatser för habilitering/rehabilitering
- Läkarmedverkan i särskilda boenden och daglig verksamhet
- In- och utskrivning i slutenvården
- Logopedinsatser och medicinsk fotvård samt apodos
- Andningshjälp i hemmet
- Uppsökande verksamhet för vissa äldre och funktionshindrade
- Individ som behöver praktisk hjälp med egenvård
- Vård och omsorg för personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt och stöd till deras närstående
- Missbruk och beroende, förebygga och behandla
- Förlängning av missbrukspolicy samt komplettering dopning
- Personer med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning
- Resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld
- Riktlinjer för handläggning av ärenden vid socialtjänsten avseende ensamkommande barn och ungdomar

I VERKSAMHETSPLANEN 2014

- Vård och omsorg om äldre
- Läkemedel
- In- och utskrivning i slutenvården, revidering
- Överenskommelse om tekniska hjälpmedel
- Riktlinjer för handläggning av ärenden vid socialtjänsten avseende ensamkommande barn och ungdomar, revidering

Arbetsmarknad, integration och vuxenutbildning

- Sfx, avsiktsförklaring
- Samverkan kring Sfx
- Samverkan mellan kommuner i Stockholms län gällande nyanlända
- Introduktion av nyanlända
- Samverkan kring tjänster för samhällsorientering för nyanlända invandrare i Stockholms län
- Vuxenutbildningsregion i Stockholms län
- Regionala programråd för yrkesutbildningar
- Utvärdering av vuxenutbildningen i Stockholms län
- Kostnadsansvar följer den studerande inom vuxenutbildning

I VERKSAMHETSPLANEN 2014

- Gemensam stödfunktion inom vuxenutbildningen

Forskning och innovation

- Innovationskraft Stockholm

Bilaga 2: Enkätundersökning om prioriterade uppgifter

Som ett underlag för arbetet med KSL framtida inriktning och arbetsformer har en bruttolista av uppgifter tagits fram som på ett eller annat sätt kan bli aktuella för KSL att arbeta med 2015 och framåt. Bruttolistan har ställts samman efter genomgång av verksamhetsplaner och andra KSL-dokument och har därefter kompletterats av medarbetarna på KSLs kansli. Syftet med bruttolistan är att beskriva bredden av förbundets verksamhet, dels att få ett underlag för arbetsgruppens förslag till prioriteringar inför nästa mandatperiod.

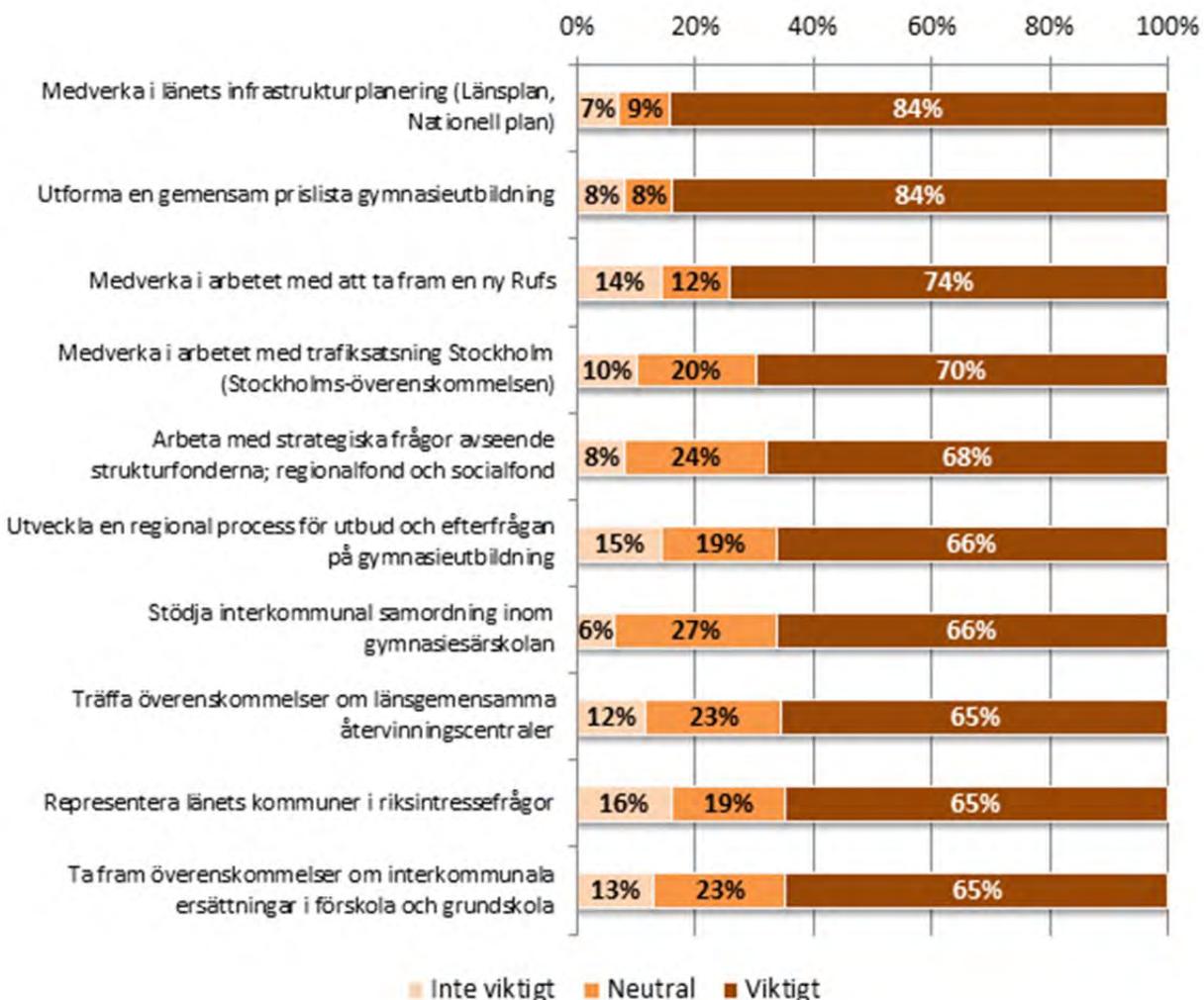
För att få medlemskommunernas bedömning av hur viktiga uppgifterna eller uppdragene är för KSL har en enkät skickats ut till:

- kommunstyrelsens presidium
- ledamöterna i KSLs styrelse och fyra beredningar
- kommundirektör/kommunchef.

Enkätresultaten redovisar de uppgifter eller uppdrag som de svarande anser som viktiga (4 och 5 på den femgradiga skalan). Enkäten besvarandes totalt av 72 personer.

Redovisningen nedan visar de tio viktigaste uppgifterna och uppdragene för KSL, men det framgår också vilka de tio viktigaste uppdragene är inom regional utveckling, välfärdsutveckling och övergripande uppdrag.

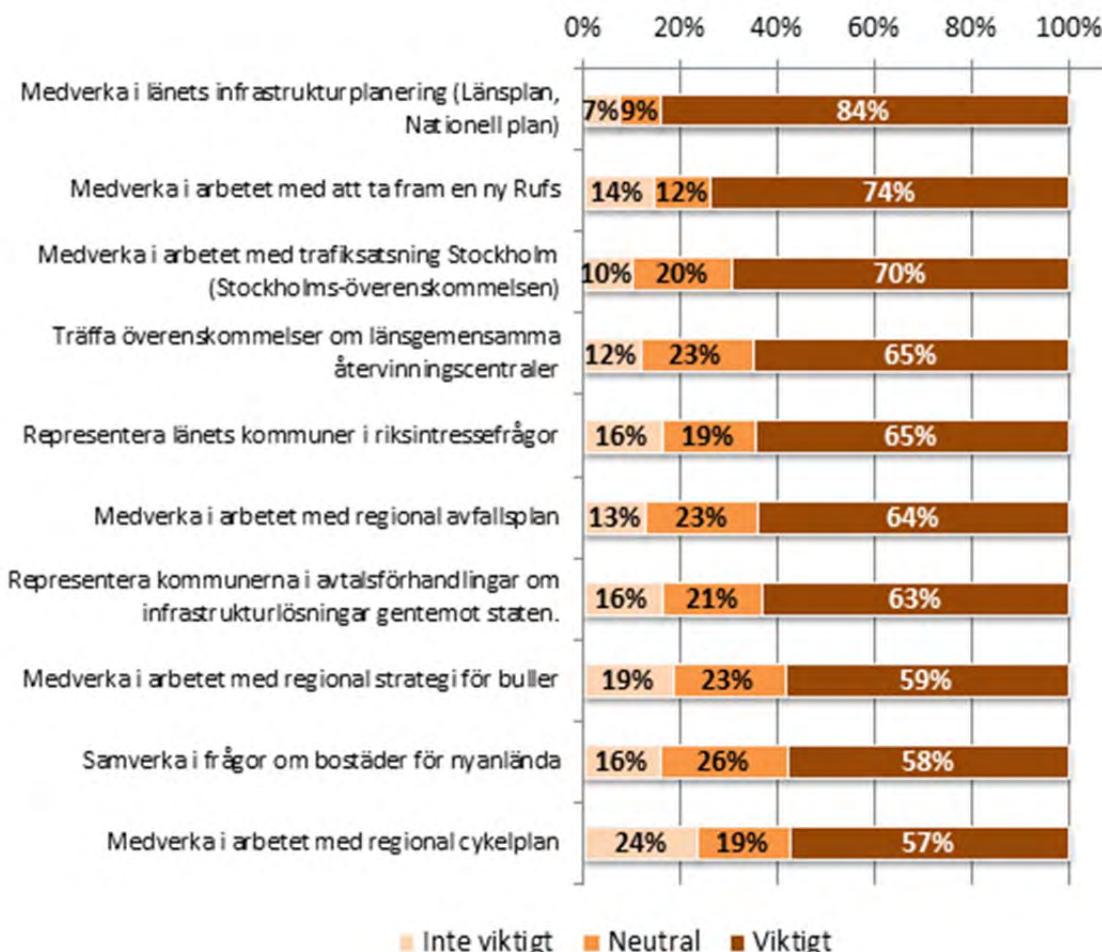
Samliga kategorier

Ovan redovisas de 10 uppgifter som flest anser är viktiga (4 eller 5 på skalan). De uppgifter som flest anser är viktiga är att medverka i länets infrastrukturplanering och utforma en gemensam prislista för gymnasieutbildningen. Det är 84 procent som anser att dessa frågor är viktiga för KSL. På tredje plats hamnar medverkan i arbetet med att ta fram en ny Rufs för Stockholmsregionen.

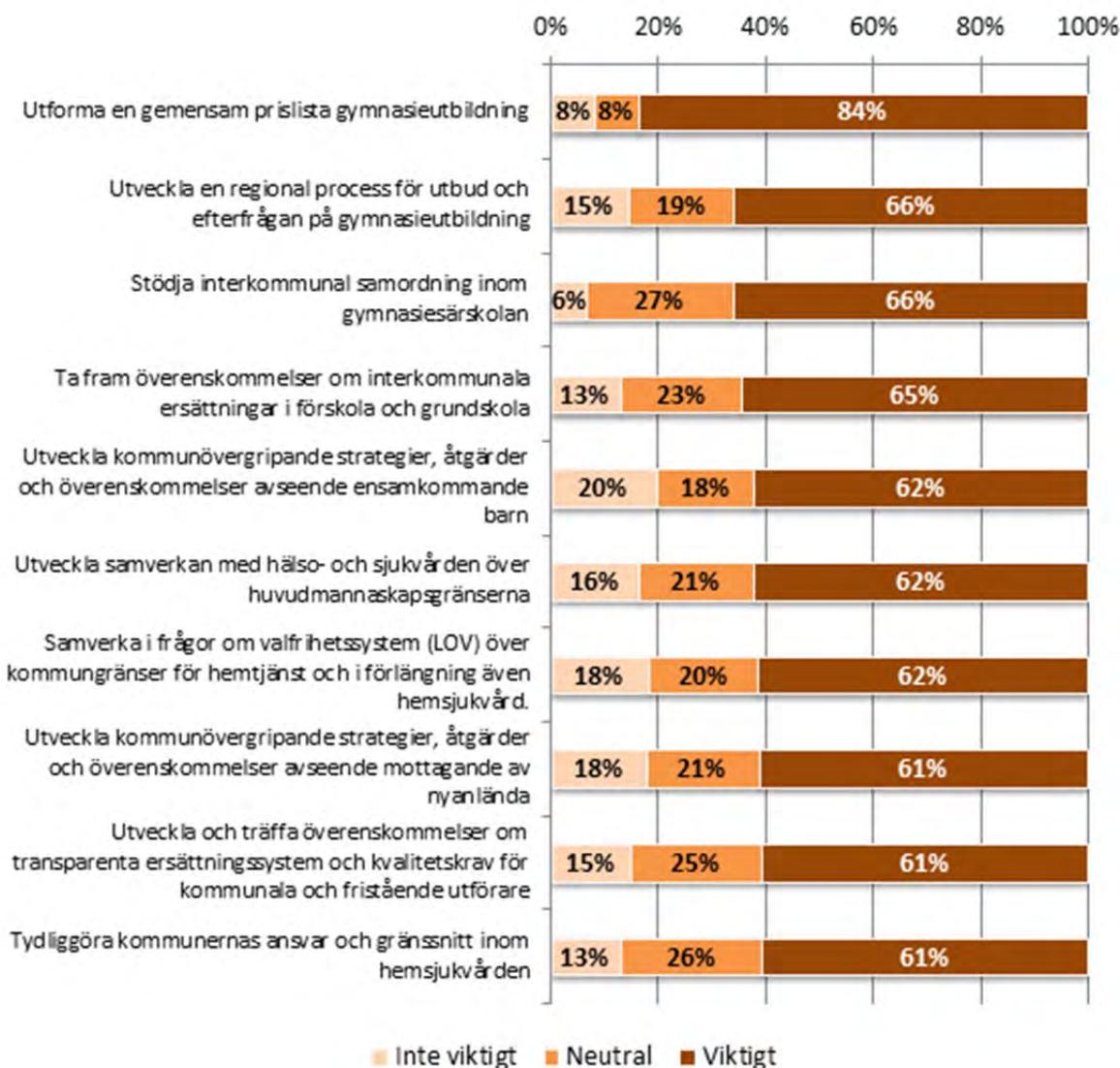
Överlag är det en blandning av uppgifter mellan regional utveckling, välfärd och övergripande frågor. Det är 5 av de 10 uppgifterna som ligger i kategorin regional utveckling och 4 av de 10 som kategoriseras som välfärdsfrågor. Att arbeta med strukturfonderna är den övergripande uppgift som kommit med i topp 10.

Regional utveckling

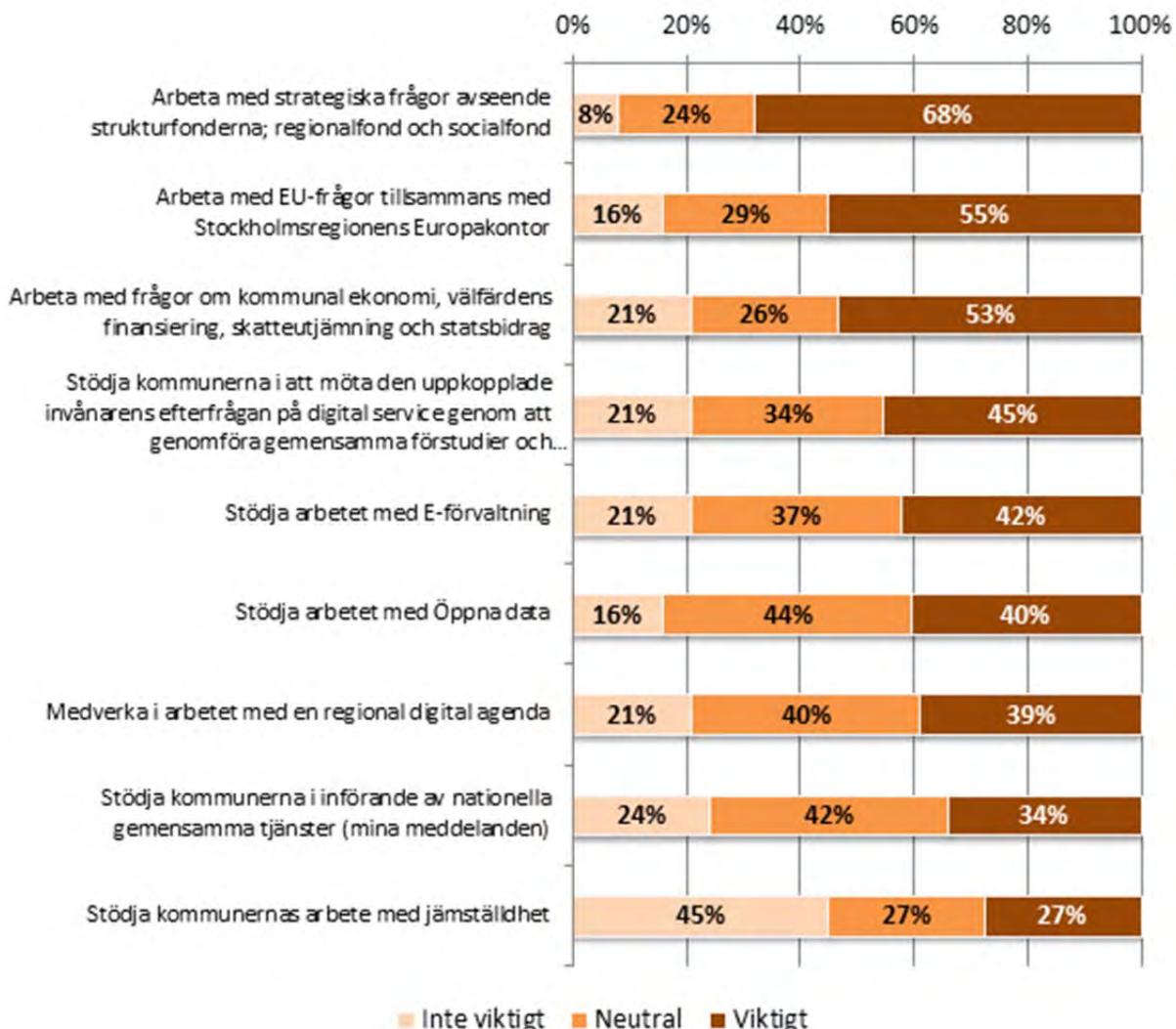
Inom den regionala utvecklingen varierar frågorna på topp tio. De tre högst rangordnade handlar om infrastrukturplanering, Rufs och trafiksatsning Stockholm. Därefter finns en del mer konkreta uppdrag som exempelvis överenskommelser om länsgemensamma återvinningscentraler, avfallsplaner och regionala strategier för buller.

Välfärdsutveckling

När det gäller välfärdsfrågor är det den gemensamma prislistan som flest angett som viktig. Därefter är det relativt små skillnader mellan de olika frågorna, mellan andra och tionde placeringen skiljer det bara 5 procentenheter. Skolan och flyktingmottagning rankas högt, liksom samverkan och utveckling av ersättningssystem och LOV.

Övergripande uppdrag

I kategorin övergripande uppdrag fanns det totalt nio exempel på uppdrag att ta ställning till, därfor är figuren ovan en topp niolista. Att arbata med strategiska frågor avseende strukturfonderna rangordnas som den viktigaste frågan, 68 procent av de svarande ser denna som viktigt. Även på andra plats kommer EU-frågorna, tillsammans med Stockholmsregionens Europakontor. Att stödja kommunernas arbete med jämställdhet är den fråga som får lägst prioritering här. Det tycks också finnas en del frågor där osäkerheten är påtaglig. Det är många som svarat neutralt (3) på frågor om exempelvis arbetet med öppna data och den regionala digitala agendan.

Bilaga 3: Regionala samarbeten i Sverige – några korta fakta

Sverige är indelat i 21 län och enligt kommunallagen omfattar varje landsting ett län. I Gotlands län finns inget landsting, utan den enda kommunen ansvarar även för hälso- och sjukvården.

Enligt särskild lagstiftning har landstingen i Skåne, Västra Götaland och Halland samt Gotlands kommun regionalt utvecklingsansvar med regionfullmäktige och regionstyrelse och betecknas därför som regioner.

Från 2015 kommer även landstingen i Jönköping, Örebro, Gävleborg, Östergötland, Kronoberg och Jämtland att omfattas av lagen. Liksom i fallen Skåne, Västra Götaland får dessa regioner – utöver att ha landstingens uppgifter – också ansvaret för regionala tillväxtfrågor och planering av infrastruktur.

Att inneha det regionala utvecklingsansvaret innebär att man har att fastställa en strategi för utvecklingen i länet och att ha en samordnande roll i genomförandet, allt i samråd och i samverkan med länets eller regionens kommuner. I rollen ingår också att besluta om hur medel för regionalt tillväxtarbete ska användas och att upprätta och fastställa länsplaner för transportinfrastruktur.

Det finns idag tre olika aktörer som utövar det regionala utvecklingsansvaret: direktvalda regioner, indirekt valda kommunala samverkansorgan och länsstyrelser.

Idag ligger det regionala utvecklingsansvaret hos fyra regioner, tretton kommunala samverkansorgan och fyra länsstyrelser.

I Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Värmlands, Örebro, Dalarnas, Gävleborgs, Jämtlands och Västerbottens län har samverkansorgan enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen det regionala utvecklingsansvaret. Ett samverkansorgan är en kommunal beslutande församling inom ett län som har till uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor i länet.

I Stockholms, Västmanlands, Västernorrlands och Norrbottens län har länsstyrelserna det regionala utvecklingsansvaret.

Botkyrka

Danderyd

Ekerö

Haninge

Huddinge

Järfälla

Lidingö

Nacka

Norrtälje

Nykvarn

Nynäshamn

Salem

Sigtuna

Sollentuna

Solna

Stockholm

Sundbyberg

Söderåker

Tyresö

Täby

Upplands-Bro

Upplands Väsby

Vallentuna

Vaxholm

Värmdö

Österåker

KSL

*Kommunförbundet
Stockholms Län*

Kommunförbundet Stockholms Län
Box 38145, 100 64 Stockholm
www.ksl.se

Kommunstyrelsen

IT-forums framtida inriktning

Yttrande

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar stadsledningskontorets förslag till yttrande angående IT-forums framtida inriktning.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunen är med i det regionala samverkansorganet IT-forum. IT-forum utgör en del inom Kommunförbundet Stockholms län. Inför kommande mandatperiod har styrgruppen för IT-forum tagit fram ett förslag till framtida inriktning, som alla medlemskommuner har möjlighet att yttra sig över. Stadsledningskontoret menar att förslaget till stora delar är bra, men att det konkreta samarbetet kring IT-frågor behöver förstärkas.

Ärendet

IT-forum är en organisation för regionalt samarbete om IT-frågor. I IT forum ingår Kommuner i Stockholms län, Gotlands kommun samt Stockholms läns landsting. IT-forum är en juridiskt och ekonomiskt sluten resultatenhet inom Kommunförbundet Stockholms län (KSL). Nuvarande avtalsperiod för IT-forum löper ut vid årsskiftet. Styrgruppen för IT-forum har tagit fram ett förslag till framtida inriktning. Medlemskommunerna har beretts möjlighet att yttra sig över förslaget senast 31 oktober 2014.

Stadsledningskontoret menar att det är mycket viktigt att kommunerna i regionen samverkar kring en mängd frågor och då inte minst IT-frågorna. Kommunen är en drivande part i detta samarbete. Stadsledningskontoret anser att mycket av det som finns i förslaget till framtida inriktning är klokt och rätt. Det som främst behöver förstärkas är att gå från ord till handling när det gäller samverkan kring IT. Det är i sig viktigt att vara överens om principer, att framföra gemensamma ståndpunkter i olika sammanhang och att lära av varandra. Därtill finns flera områden där kommunerna skulle kunna samverka konkret. Flera exempel på detta nämns i förslaget till yttrande, bl. a öppna data.

Stadsledningskontoret vill förtydliga några begrepp som nämns i yttrandet. Att utveckla tjänster utifrån ett livshändelseperspektiv talas det ofta om i nationella och regionala styr- och policydokument. Med det avses att myndigheter tillsammans tar fram tjänster kopplade till olika händelser i medborgarnas liv. Exempel på händelser kan vara att bli förälder samt att komma in på arbetsmarknaden om man är arbetslös. Tjänsterna ska ha medborgarens fokus, och eventuella gränser mellan myndigheter (även kommunal) ska minimeras. Tanken med detta är rätt och riktig men ställer stora krav på samverkan och interoperabilitet. Interoperabilitet är förmågan hos system, organisation och verksamhetsprocesser att kunna fungera tillsammans och att kunna kommunicera med varandra.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär att den separata avgift som kommunen betalat för att vara med i IT-forum framöver ska vara en del i medlemsavgiften till KSL. Den totala kostnaden jämfört med idag ska vara kostnadsneutral.

Konsekvenser för barn

I förslaget till framtida inriktning finns inte konsekvenser för barn belysta, vilket är en brist.

Bilagor

Förslag till yttrande

Förslag till framtida inriktning för IT-forum

Mats Bohman
Administrativ direktör
Stadsledningskontoret

Synpunkter på IT-forums framtida inriktning

Styrelsen för Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2014 att remittera förslaget om framtida inriktning för IT-forum till länets kommuner. I detta dokument finns Nacka kommuns synpunkter och ställningstaganden.

Inledningsvis ska sägas att Nacka kommun ser stort värde i det samspel som sker både inom ramen för KSL och IT-forum. I den tät region som stockholmsregionen är, där medborgarna ofta inte bara ser den egna kommunen som den som tillhandahåller tjänster och service, är det nödvändigt att länets kommuner samspelear utifrån medborgarnas fokus. Kommunen är och vill vara en aktiv del i detta samspel.

Kommunen delar den bakgrundsbeskrivning och den syn som ges kring nationell, regional och lokal e-utveckling som beskrivs i rapporten. Värt att särskilt notera vikten av att vi i regionen samverkar med landsting, länsstyrelsen och företrädare för högskolor och näringsliv. Vidare är det bra att det i rapporten lyfts fram den samverkan som sker i Värmland, där man fått igång konkret samarbete för att utveckla e-förvaltningen för medborgarna. Detta är ett intressant exempel som stockholmsregionen bör dra lärdom av.

När det gäller IT-forums framtida inriktning står det i rapporten att medlemmarna har uttryckt att det är önskvärt att samarbeta kring förstudier, kravställningar, vägledningar och policykapande aktiviteter. Kommunen har deltagit aktivt i arbetet kring den framtida inriktningen och instämmer i att dessa punkter framförts. Det har även framförts att kommunerna tillsammans behöver göra konkreta saker kring e-förvaltning. Det handlar om att gå från ord till handling. Detta perspektiv är inte tillräckligt belyst i rapporten. Det kan ha sin grund i att det inte råder samstämmighet i länet kring detta. Det finns många kommuner som vill se mer konkret samspel och andra som ser att det mer handlar om att vara överens om principer, krav och att dela kunskap. Detta är viktigt, men ska vi möta medborgarnas krav på att vara en öppen, tillgänglig och attraktiv region så måste vi samverka konkret kring vissa frågor – även inom IT-området.

Vad gäller IT-forums uppdrag utvecklas kommunens synpunkter på detta längre fram i detta dokument. Beskrivning av hur IT-forum bör arbeta med samverkan mellan kommunerna, kring e-hälsa samt med regionens aktörer instämmer kommunen i. Detta speglas dock inte i förslaget till styrning vilket också kommenteras längre fram. De tre punkter som finns beskrivna under avsnittet om kommunal samverkan är bra, men den första punkten ”förutsättningar för e-förvaltning” är för svag. Vi kan inte idag arbeta med förutsättningar för e-förvaltning – vi måste utveckla e-förvaltning. Vi måste gå från ord till handling.

Kommunens synpunkter på förslagen

Syftet och målen som är beskrivna är bra.

De tio punkter som beskriver vad IT-forum ska göra behöver utvecklas. Kommunen menar att dessa i sig är bra, men att de är för många. Punkter kan sammansättas och bli färre. Det gör att uppdraget blir tydligare och mer fokuserat. Därtill saknas en punkt om konkret samarbete kring e-förvaltning där IT-forum/KSL är den drivande och sammanhållande parten. Kommunen föreslår att IT-forums uppdrag ska beskrivas i följande sex punkter:

1. Vara en aktiv part i samspelet mellan den nationella, regionala och lokala nivån.
2. Hantera nationella stimulansbidrag som tillkommer regionen.
3. Vara drivande i gemensamma lösningar för e-förvaltning såsom öppna data och regionövergripande information till medborgare
4. Verka för att skapa gemensamma förutsättningar, krav och principer
5. Genomföra omvärldsbevakning och uppföljning vad gäller e-utveckling.
6. Vara ett stöd i genomförande av e-förvaltning i länets kommuner.

Den tredje punkten finns inte belyst i rapporten som tidigare nämnts. Det Nacka kommun menar med denna är att det finns möjlighet till konkret samspel, och att det finns några enkla saker att börja med. Länets kommuner ska inte börja med att sampa kring svårare e-tjänster, som att ta fram e-tjänster utifrån ett livshändelseperspektiv. Detta är nog så viktigt men ställer stora krav på samspel och interoperabilitet. Ett bra område för en gemensam lösning är publicering av öppna data. En sådan lösning skulle förenkla både för medborgarna och de företag som vill bygga tjänster på öppna data. Ett annat område är en gemensam kanal för information till länets medborgare om framkomlighet i trafiken och tillgänglighet till kollektivtrafik. Här finns idag lösningar inom ramen för exempelvis Trafiken.nu, men den tjänsten har inte med lokala störningar som kan finnas i enskilda kommuner. Ett tredje område kan vara en gemensam lösning för var medborgare kan återvinna förpackningar. Var finns närmaste plats och finns det plats att återvinna förpackningar? Här finns reden viss samverkan mellan kommunerna men de tekniska lösningarna saknas.

Som en konsekvens av det ovan sagda bör punkterna under organisation och arbetsformer kompletteras med en punkt att utveckla gemensamma e-förvaltningslösningar. I övrigt instämmer kommunen i att det är naturligt att IT-forum blir en integrerad del i KSL, liksom

att IT-forum stödjer kommunerna i införandet av nationella och regionala ramverk och tjänster.

Vad gäller styrningen så reflekterar inte förslaget helt det behov av samspel som finns mellan aktörerna. Hur det ska ske mellan kommunerna och med landstinget finns beskrivet, och detta instämmer kommunen i. Därtill måste det finnas former för samspel med länsstyrelsen och företrädare för högskolan och näringslivet i regionen.

Slutligen instämmer kommunen i förslaget att finansieringen av IT-forum sker genom de ordinarie medlemsavgifterna.

FÖR KOMMUNSTYRELSEN

Mats Gerdau
Ordförande

Mats Bohman
Administrativ direktör

Kommunstyrelserna i Stockholms Län

IT-forums framtida inriktning (2015-)

KSLs beslut

Styrelsen beslutade vid sitt sammanträde 2014-06-12 att remittera *Förslag till regional samverkan kring e-utveckling* till medlemskommunerna.

Sammanfattning

Ärendet gäller hur regional samverkan kring e-utveckling ska organiseras, styras och finansieras i Stockholms län efter 31 december 2014, då det 3-åriga samverkansavtal som reglerar IT forums verksamhet går ut.

E-utvecklingsfrågorna föreslås bli en del av KSLs ordinarie verksamhet och finansieras inom KSLs budget. Förslaget är en ambitionshöjning och kopplingen till det nationella arbetet inom SKLs sektion CeSam förtydligas.

Samverkan mellan landstinget och länetts kommuner regleras i en överenskommelse mellan KSL och SLL. Diskussioner inleds med Gotland om avtal om fortsatt deltagande i samverkan.

E-utvecklingsfrågorna föreslås behålla en tjänstemannastyrgrupp. Förslaget är en samordnad styrgrupp för både den verksamhet som bedrivs inom KSL och den verksamhet som regleras i avtal.

Svarsperiod

Remissen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i KSLs styrelse. Svar önskar **senast den 31 oktober 2014**

med e-post till registrator@ksl.se.

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av:
Karin Bengtsson, karin.bengtsson@ksl.se, 08-615 94 11

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Elisabeth Gunnars
1:e vice ordförande

Madeleine Sjöstrand
Förbundsdirektör

Bilaga

Rapport, *Förslag till regional samverkan kring e-utveckling*

Rapport 2014

IT-forums framtida inriktning

Jens Lindh/Karin Bengtsson

2014-05-19

Innehållsförteckning

Uppdrag och bakgrund.....	2
Syfte.....	3
IT-forums historia.....	3
Nationella och regionala styrdokument.....	4
Nationell, regional och lokal e-utveckling.....	4
Den nationella utvecklingen.....	4
Sveriges kommuner och landsting.....	5
Stockholmsregionen.....	5
Kommunerna i Stockholms län.....	6
IT-forums framtida inriktning	7
Vad bör IT-forum göra?	8
Hur bör IT-forum arbeta?.....	8
Förslag	10
Syfte och mål	10
Inriktning	10
Organisation och arbetsformer	11
Finansiering	12

Uppdrag och bakgrund

IT-forums nuvarande avtalsperiod avslutas den 31 december 2014. IT-forums styrgrupp beslutade 2013-10-22 att ta fram ett förslag till framtida inriktning för IT-forum.

I uppdraget ingick att arbetet ska koordineras med framtagandet av Regional digital agenda för Stockholms län. Regeringen presenterade i oktober 2011 den digitala agendan för Sverige, **"IT i människans tjänst"**. En viktig del i den är att man på regional nivå tar fram regionala digitala agendor. Uppdraget att ta fram en regional agenda för Stockholms län har Länsstyrelsen, och arbetet sker i samverkan med IT-forum. I regeringens strategi för en digitalt samverkande statsförvaltning preciseras bland annat de mål och strategiska ställningstaganden som uttrycks i den digitala agendan för Sverige.

Flera andra viktiga nationella styrdokument finns som underlag för att effektivisera e-förvaltningsarbetet bland annat SKL:s **"Strategi för e-Samhället"** från 2011 och SKL:s handlingsplan för e-samhället 2013-2015, **"Digitala vägen till morgondagens välfärd"**.

Även på lokal nivå finns flera viktiga styrdokument om den framtida inriktningen på digital förnyelse.

I slutet av 2013 inleddes arbetet med förslag till IT-forums framtid genom framtagandet av en beskrivning av IT-forums verksamhet under perioden 2009-2013 (bilaga 1). Beskrivningen kompletterades med en omväärldsanalys av de relevanta internationella, nationella och regionala styrdokument som påverkar IT-forums verksamhet. Omväärldsanalysen genomfördes av konsultbolaget Governo med stöd av en regional arbetsgrupp (bilaga 2). Under januari och februari 2014 genomfördes ett antal workshopar under ledning av Governo. Vid workshoparna diskuterades förväntningar och krav på den regionala nivån, samt prioriterade regionala samverkansområden.

Governo presenterade en delrapport för IT-forums styrgrupp den 21 februari 2014. Styrgruppen gav uppdraget till Karin Bengtsson och Jens Lindh att med utgångspunkt från det tidigare arbetet, och med stöd av representanter från styrgruppen, ta fram underlag för beslut avseende IT-forums framtida inriktning. Underlaget ska presenteras på IT-forums styrgrupp 2014-04-08. Parallelt kommer ett förankringsarbete genomföras. Den slutgiltiga rapporten ska presenteras för KSL:s styrelse i juni 2014 och utgör underlag för beslut avseende rekommendation om IT-forums framtida inriktning.

Denna rapport är disponerad enligt följande. I det första avsnittet redogörs kortfattat för IT-forums historia. Efter detta följer en genomgång av den nationella, regionala och lokala e-utvecklingen, samt en sammanfattningsav-

viktiga trender inom området. Avsnittet *IT-forums framtida inriktning* innehåller en diskussion kring IT-forums framtida uppdrag och verksamhet. Rapporten avslutas med ett förslag till beslut.

Syfte

Syftet med den här rapporten är att presentera ett underlag för beslut avseende IT-forums framtida inriktning.

IT-forums historia

IT-forum Stockholms län är ett regionalt samarbete vars administrativa hemvist är Kommunförbundet i Stockholms Län, KSL. Juridiskt och ekonomiskt är IT forum en sluten resultatenhet inom KSL. IT-forum består av Stockholms läns landsting (SLL), Gotlands kommun och kommunerna i Stockholms län. Samarbetet har pågått sedan 1996.

IT-forum styrs av en styrgrupp som består av representanter från medlemsorganisationerna. IT-forum finansieras genom avgifter enligt avtal och statliga stimulansbidrag för regionalt arbete med e-hälsa.

IT-forums hemvist flyttades 2006 från länsstyrelsen till KSL och samarbetet inriktades från bredband och infrastrukturfrågor mot verksamhetsutveckling. Under perioden 2007 – 2011 prioriterades införandet av den Nationella e-Hälsostrategin för vård och omsorg.

Under den nuvarande avtalsperioden 2012–2014 har uppdraget utvidgats till det regionala åtagandet vid genomförandet av Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) strategi för eSamhället. Arbetet sker i nära samverkan med SKL. IT-forum samverkar för att nå målen:

- Enklare vardag för privatpersoner och företag.
- Smartare och öppnare förvaltning stödjer innovation och delaktighet
- Högre kvalitet och effektivitet i verksamheten

IT-forum är en arena och en nätverksorganisation för erfarenhetsutbyte och samverkan. Nätverk och projekt drivs inom flera områden t.ex. e-hälsa, skolan i e-samhället, förutsättningar för e-förvaltning, öppna data i syfte att främja e-utvecklingen i Stockholms län.

IT-forum finansieras med avgifter som regleras i de avtal som tecknas inför varje treårig samarbetsperiod. Avgiften uppgick till 2,2 miljoner/år. Budgeten för IT-forum har under de senaste åren utökats med de nationella stimulansmedel som SKL har förmedlat till regionalt samarbete kring e-hälsa (2,3 – 2,6 miljoner/år). Dessutom har IT-forum under de senaste två åren fått stimulansmedel med ca 10 miljoner/år till utpekade aktiviteter

inom e-hälsoområdet. Från 2015 utbetalas inga nationella stimulansmedel för samordning.

Nationella och regionala styrdokument

Det regionala arbetet påverkas av ett antal styrdokument på internationell och nationell nivå, som har tagits fram de senaste åren. Governo har i sitt uppdrag analyserat innehållet i nationella och regionala styrdokument (bilaga 2). De nationella styrdokumenten är varierande i sin karaktär och består av nationella strategier, strategier med fokus på vissa områden, lagstiftning och vägledningar. Slutsatserna är att man kan se ett skifte i fokus från IT som ett medel för att åstadkomma effektivisering till vikten av att också fokusera på medborgarnas nytta av tjänster. Det som händer nu är en framväxande förståelse för vikten av att utgå från privatpersoners och företags situation och behov i livshändelser – oavsett hur offentlig sektor har valt att organisera uppgifter och ansvar.

En analys av innehållet i styrdokumenten visar på en bred samstämmighet i form av fyra återkommande teman:

- Medborgarfokus
- Öppenhet och transparens
- Effektivt resursutnyttjande
- Infrastruktur och interoperabilitet¹.

Dessa teman bör tillsammans med innovation och delaktighet vara centrala i utformningen av det framtida regionala samarbetet.

Nationell, regional och lokal e-utveckling

Den nationella utvecklingen

Sedan slutet av 1990-talet har det nationella arbetet inriktats på elektroniskt förvaltning i invånarnas tjänst, s.k. e-förvaltning. Staten har på olika sätt organiserat utvecklingsarbetet. E-delegationen inrättades 2009 och har uppdraget att planera, samordna och driva utvecklingen av e-förvaltning inom de statliga myndigheterna. Samverkan med kommuner och landsting understryks av att SKL finns representerat i e-delegationen.

Nationellt pågår, under 2014, arbete med att etablera en struktur som stödjer samverkan mellan samtliga parter inom offentlig sektor. SKL har i sin samverkansutredning föreslagit dels att medel avsätts från de generella statsbidragen, dels att en taktisk nivå etableras. Den taktiska nivån ska säkerställa genomförandet av en sammanhållen digital service.

¹ Interoperabilitet är förmågan hos system, organisationer eller verksamhetsprocesser att fungera tillsammans och kunna kommunicera med varandra.

Sveriges kommuner och landsting

SKL inledde arbetet med kommunal e-hälsa 2008 genom att formulera en handlingsplan för kommunernas e-hälsoarbete. Ett par år senare vidgades SKL uppdrag till att omfatta hela den kommunala sektorns e-förvaltningsutveckling. Detta ledde till att Center för E-samhället (CeSam) inrättades 2012 inom SKL med uppdrag att samordna och driva utvecklingen inom området. Under 2013 inkluderades det kommunala e-hälsoarbetet i CeSam och under 2014 kommer även landstingen att ingå. Resultatet är en nationell kraftsamling inom området. Den nationella nivån pekar tydligt ut den regionala nivån som en viktig möjliggörare för att nå målet om e-samhället.

Landets landsting och regioner samarbetar sedan 2007 i Centret för e-hälsa i samverkan (CeHis). CeHis uppgift har varit att realisera den nationella IT-strategin för vård- och omsorg. Inom CeHis har ett antal nationella e-hälsotjänster tagits fram. Processen pågår inom SKL för samla e-hälsa inom CeSam med arbetsnamnet Svensk e-hälsa. Vårt regionala samarbete kommer att ske i samarbete med CeSam.

Stockholmsregionen

De workshopar som genomförts inom ramen för arbetet med IT-forums framtid visar att det finns önskemål om att stärka IT-forums roll som regional arena, och att det viktigt att behålla och utvidga det unika regionala samarbete som finns mellan länets kommuner och Stockholms läns landsting. Dessutom önskas ett bredare deltagande och samarbete med flera aktörer både i regionen och nationellt.

Inom stockholmsregionen finns ett flertal delregionala och regionala samverkansgrupper inom Information and Communication Technology, ICT, och exempel på några av dessa beskrivs i det följande. Stockholm IT-region är ett samarbetsprojekt mellan ett antal offentliga aktörer i syfte att stärka konkurrenskraften för IT-branschen i regionen.

Kista Science City är ett område norr om Stockholm, där många av världens främsta (ICT) företag finns samlade för att dra fördel av Sveriges starka position inom mobil kommunikation. Kista Science City är ett av världens ledande högteknologiska kluster. Kista Science city AB är ett helägt dotterbolag till stiftelsen Electrum. I styrelsen för Electrum finns både näringslivet, akademien och offentliga aktörer (Stockholms stad) representerade. Kista Science City AB arbetar konkret i projekt för att stärka tillväxten i branschen. Det innebär bland annat att marknadsföra Kista som etableringsort, och verka för ett starkt samarbete mellan de statliga, kommunala och privata aktörerna i området.

Exempel på delregionala samarbeten är det etablerade samarbete som finns inom Södertörn t ex inom upphandlingsområdet och GIS-samverkan. Skärgårdskommunerna (Värmdö, Vaxholm och Österåker) samarbetar kring bredband och telefoni, och Nacka, Täby och Upplands-Väsby samverkar kring sociala välfärdssystem.

Etablerade regionala samarbeten finns i många andra delar av Sverige. Värmlandskommunerna har skapat en gemensam e-nämnd som hanterar drift och utveckling av e-tjänster. Detta samarbete innebär att ett antal kommuner delar kostnader för drift och implementering av tekniska lösningar vilket bl a möjliggör för små kommuner att utveckla sin digitala förmåga. Jönköpings läns kommuner har etablerat ett e-råd som fattar beslut i gemensamma kommunala frågor.

Det regionala samarbetet i Stockholms län, inom ramen för IT-forum, utmärker sig nationellt genom att omfatta både verksamhets- och teknisk utveckling. Bland kommunerna i Stockholms län är det vanligt med outsourcing och tjänsteköp inom IT-drift och en del kommuner har genomfört samordnade upphandlingar.

Stockholmsregionen kännetecknas också av mångfalden av utförare, som tillsammans med regionens storlek skapar en komplexitet, och samtidigt erbjuder många möjligheter till att utveckla nya innovativa tjänster. Stockholmsregionen är också en tillväxtregion både ekonomiskt och demografiskt. Närheten till viktiga universitet, högskolor och företag skapar också möjligheter för den regionala utvecklingen, och för samverkan mellan akademi, näringsliv och offentliga aktörer.

Kommuner i Stockholms län

Kommuner i Stockholms län har varierande storlek, dock är många med svenska mått stora, och länet omfattar 22 % av Sveriges befolkning. Inom länet finns det goda förutsättningar för utveckling av digital service då vi har Sveriges bästa bredbandstillgång och ett dynamiskt och innovativt näringsliv. Kommuner tar tillvara dessa förutsättningar ligger relativt långt fram i den digitala utvecklingen, även om det finns skillnader i utvecklingstakt och förutsättningar.

IT-forum har under 2013 genomfört en uppföljning av e-utvecklingen i länets kommuner. Resultatet visar att många kommuner i Stockholms län har kommit långt i sin digitala utveckling men också att kommunerna står inför olika utmaningar. Kommuner har infört digital teknik för att effektivisera i verksamheten. De har antagit principer, styrdokument och kvalitetsmål inom IT-området och tekniska lösningar för säkerhet och e-tjänster är införda. Invånarservice är centralt i kommunernas och landstingets utvecklingsarbete. Det finns kommuner som infört många digitala invånartjänster inom all kommunal verksamhet, andra kommuner

har börjat inom områdena barn och elever, kultur och fritid samt allmänna frågor. Landstinget har det nationella ansvaret för 1177/Vårdguiden.

Även om de flesta kommuner aktivt arbetar med den digitala utvecklingen står de inför många utmaningar i arbetet med e-utveckling under de närmaste åren. Den snabba teknikutvecklingen ställer ständigt ökande krav på att använda digitaliseringens möjligheter och att kommunerna utvecklar förmågan att realisera nyttan. Många av utmaningarna följer inte de traditionella organisationsgränserna utan är gränsöverskridande till sin natur. Ett område är interoperabilitet, inom detta område står offentlig sektor inför utmaningar som kräver gemensam planering och samarbete.

I kommunerna finns också en efterfrågan på regional samverkan utifrån invånarens fokus. Regional samverkan kan bidra till att effektivisera det interna arbetet genom att dela resurser, erfarenheter och teknik, och kan förbättra servicen för invånare i en allt mer integrerad region där invånaren rör sig över kommun- och organisationsgränser.

IT-forums framtida inriktnings

Under den senaste avtalsperioden har förväntningarna på regional samverkan ökat i Stockholms län. Det beror dels på IT-forums vidgade åtagande, dels på den nationella utvecklingen och ett ökat fokus på invånarperspektivet. Utvecklingen ställer ökade krav på IT-forum vad gäller samverkan, omvärlsbevakning och aktivt deltagande på nationell nivå. Den regionala nivån utgör också en viktig länk mellan nationell och lokal nivå.

IT-forum har från 2013 allt mer integrerats i KSL:s ordinarie verksamhet och struktur vilket gett IT-forum bättre förutsättningar att driva och stödja utvecklingen i KSL:s ordinarie kanaler. Det är även en anpassning till att digitaliseringen idag är en förutsättning för nästan all verksamhet, och att frågor som berör e-utveckling finns inom alla KSL:s verksamhetsområden. Medlemmarna har under åren uttryckt att det är önskvärt att samarbeta kring gemensamma förstudier, kravställningar, vägledningar och policykapande aktiviteter. För den enskilda medlemmen är det en utmaning att hålla sig informerad när utvecklingen går snabbt. Det är därför en viktig uppgift för det regionala samarbetet att genomföra strukturerad omvärlsbevakning och att det finns arenor för erfarenhetsutbyte.

I de workshops som genomförts med stöd av Governo, våren 2014, framkommer en samstämmighet kring behovet av regionalt stöd i omvärlsbevakning och ett regionalt erfarenhetsutbyte.

Vad bör IT-forum göra?

Under arbetet med IT-forums framtida inriktning har ett antal behov identifierats. Omväärdsanalysen har visat de trender och förutsättningar som påverkar länets kommuner och landstinget. Med utgångspunkt från det ovanstående har vi identifierat följande prioriterade områden.

IT-forum ska:

- vara en länk mellan den nationella och den lokala nivån
- samverka med SKL:s arbete inom digitalisering
- vara mottagare av nationella stimulansbidrag som utbetalas till regional nivå
- företräda stockholmsregionens perspektiv
- genomföra omväärdsbevakning
- arbeta med att skapa gemensamma förutsättningar
- ta fram gemensamma kravställningar
- ta fram gemensamma ramverk och principer
- stödja implementering och genomförande
- arbeta med uppföljning i syfte att följa e-utvecklingen

Hur bör IT-forum arbeta?

Som tidigare har konstaterats är en av IT-forums styrkor den etablerade samverkan mellan kommunerna, och mellan kommuner och landstinget. IT-forum har också ett fokus på verksamhetsutveckling, och har ett regionalt arbetssätt som innebär att principer och ramverk tas fram gemensamt. Under de närmaste åren kommer behovet av samverkan och gemensamma principer att bli allt mer avgörande för kommunerna och landstinget. De enskilda aktörerna är beroende av varandra för att kunna ge en fullständig invånarservice och för att effektivisera verksamheten.

Sammantaget bedömer vi att samverkan i Stockholms län ska bygga på de förutsättningar som regionen har och att vi ska värla om det regionala samarbete som inkluderar landstinget. Med utgångspunkt från den analys som gjort inom ramen för arbetet med IT-forums framtida inriktning kan vi konstatera att det behövs en arena för digital samverkan i Stockholms län. Inom den arenan går det att urskilja tre huvudsakliga samverkansområden:

- Samverkan mellan länets kommuner
- Samverkan kring e-hälsa - tillsammans med kommuner, landstinget och privata vårdgivare
- Samverkan mellan regionens aktörer: kommun, landsting, länsstyrelse, näringsliv och akademien

Kommunal samverkan

Kommunal samverkan utgår från kommunernas behov av en regional samverkansnivå och omfattar under närmaste åren följande delar:

- förutsättningar för e-förvaltning
- skolan i e-samhället
- samhällsbyggnad

Med förutsättningar för e-förvaltning avses de grundläggande ramverk, tekniska lösningar och informationssäkerhet som krävs för att realisera e-förvaltning och e-utveckling.

IT-forum bör även fortsatt vara en länk mellan nationell och lokal nivå, vilket inkluderar att omvärldsbevaka och förbereda medlemmarna på de förändringar som sker inom e-utvecklingen. IT-forum bör föra länetts kommuners talan för att säkerställa att gjorda investeringar tillvaratas och för att beakta de förutsättningar som råder i Stockholms län (mångfald av utförare, starkt ICT-kluster, innovativ region, god tillgång till kompetens, tjänsteköp och outsourcing).

IT-forum bör stödja kommunerna i förberedelser och införande av nationella ramverk, nationella bastjänster och andra samverkansfrämjande lösningar.

Genom regelbundna uppföljningar av e-utvecklingen i Stockholms län bidrar IT-forum till att ge underlag för politiker, kommunledning och verksamhetsledningar.

Samverkan kring e-hälsa – tillsammans med kommuner, landsting och privata vårdgivare

Området e-hälsa bör ses ur ett sammanhållet individ- och livshändelseperspektiv, och det är därför önskvärt att samordna arbetet. Det finns inom IT-forum ett etablerat samarbete mellan kommunerna och landstinget som det är viktigt att bevara och utveckla. De privata vårdgivarna behöver inkluderas i detta arbete.

Inom e-hälsoområdet finns idag ett antal tjänster som alla vårdaktörer gemensamt behöver finansiera och använda. Bakgrunden är att landstingen inom CeHis, på nationell nivå, tagit fram gemensamma digitala system/tjänster och tekniska lösningar. Vår bedömning är att SKL kommer att etablera affärsmöbler kring dessa lösningar på ett sådant sätt att det blir enkelt för kommuner och privata vårdgivare att ansluta sig. Regionalt samarbete kommer att behövas för att säkerställa implementeringen av gemensamma tjänster.

Vi föreslår därför ett utökat regionalt samarbete inom e-hälsoarbetet. E-hälsoarbetet bör ha följande uppdrag:

- stödja det kommunala utvecklingsarbetet och samverkan mellan kommunerna
- samarbete kring gemensamma frågor mellan landsting, kommuner och privata vårdgivare med fokus på grundläggande informationsutbyte och livshändelseperspektivet,
- vara en länk mellan det lokala och nationella arbetet inom SKL, CeSam

Regional arena – samverkan mellan kommun, landsting, länsstyrelse, näringsliv och akademin

Under de workshopar som genomförts inom ramen för arbetet med IT-forums framtid så har vikten av att skapa en stark regional arena betonats, och att en huvudarbetsuppgift för den arenan bör vara genomförandet och uppföljningen av regional digital agendan för Stockholms län.

Uppdraget att ta fram en regional agenda för Stockholms län har Länsstyrelsen, och arbetet sker i samverkan med IT-forum. Den regionala digitala agendan förväntas vara klar i oktober 2014. Vår bedömning är därför att IT-forums uppdrag inom detta är beroende av inriktningen på den regionala digitala agendan. IT-forum bör ha rollen att samordna kommunerna.

Förslag

Syfte och mål

Syftet är att öka ambitionsnivån i det regionala samarbetet för att effektivisera kommunernas och landstingets arbete med att ta tillvara digitaliseringens möjligheter.

Det regionala arbetet ska ske i nära samarbete med SKL, CeSam, och målsättningen är att skapa nytta för länets invånare.

Stockholms län ansluter sig till de nationella målsättningarna:

- Enklare vardag för privatpersoner och företag
- Smartare och öppnare förvaltning stödjer innovation och delaktighet
- Högre kvalitet och effektivitet i verksamheten

Inriktnings

IT-forum bör inriktas på samverkan kring gemensamma frågor och förutsättningar för e-förvaltning där livshändelseperspektivet är i fokus. IT-forum ska:

- vara en länk mellan den nationella och den lokala nivån
- samverka med SKLs arbete inom digitalisering
- vara mottagare av nationella stimulansbidrag som utbetalas till regional nivå
- företräda Stockholmsregionen
- genomföra omvärldsbevakning
- arbeta med att skapa gemensamma förutsättningar
- ta fram gemensamma kravställningar
- ta fram gemensamma ramverk och principer
- stödja implementering och genomförande
- arbeta med uppföljning i syfte att följa e-utvecklingen

De ovanstående punkterna ska vara utgångspunkten för den årliga verksamhetsplanen där gemensamma åtaganden och aktiviteter prioriteras och konkretiseras.

Det regionala samarbetet inom e-hälsoområdet, är prioriterat och bör ske i samarbete med CeSam. Verksamhetsplaneringen bör vara gemensam för kommunerna och SLL och bör utmynta i en gemensam handlingsplan. Särskilt fokus behöver läggas på samarbetet mellan kommuner och landstinget.

Organisation och arbetsformer

KSL bör vara hemvisten för IT-forum, och KSL bör ta ansvaret för bemanning av området. Bemanningen bör bestå av e-strateger som har i uppdrag att leda och samordna arbetet inom följande områden:

- samverkan mellan länets kommuner
- samverkan kring e-hälsa - tillsammans med kommuner, landstinget och privata vårdgivare

Eftersom IT-forum enligt detta förslag blir en del av KSLs verksamhet behöver inget separat avtal tecknas med kommunerna. Fortsatt samverkan som regleras i avtal mellan landstinget och länets kommuner är av största strategiska vikt för arbetet inom e-hälsa. Ett avtal behöver tecknas mellan kommuner och landstinget för att reglera samarbetet.

Den föreslagna organisationen och arbetsformerna är en del av en fortsatt integrering i KSLs verksamhet. Det är även en anpassning till att digitaliseringen idag är en förutsättning för nästan all verksamhet och verksamhetsutveckling, och att frågor som berör e-utveckling finns inom alla KSL:s verksamhetsområden.

IT-forum bör även fortsatt vara en länk mellan nationell och lokal nivå, vilket inkluderar att omvärldsbeakta och förbereda medlemmarna på de förändringar som sker inom e-utvecklingen. I detta har IT-forum också en

viktig funktion som nätverksorganisation. IT-forum bör representera länetts kommuner för att säkerställa att gjorda investeringar tillvaratas och för att beakta de förutsättningar som råder i Stockholms län.

IT-forum bör stödja kommunerna i förberedelser och införande av nationella ramverk, nationella bastjänster och andra tekniska lösningar. Inom e-hälsoområdet bör IT-forum stödja det kommunala utvecklingsarbetet och samverkan mellan kommunerna, och stödja samarbete kring gemensamma frågor mellan landsting, kommuner och privata vårdgivare med fokus på grundläggande informationsutbyte och livshändelseperspektivet.

Styrning

IT-forum bör även fortsättningsvis styras av tjänstemän på ledande nivå. IT-forums uppdrag indelas enligt detta förslag i två delar; en för samverkan i primärkommunala frågor och en för samverkan mellan kommunerna och landstingen, två parallella uppdrag som även finansieras olika. Den mellankommunala samverkan föreslås finansieras genom KSLs medlemsavgift. Samverkan med landstingen finansieras av landstingen och KSL gemensamt enligt särskilt avtal. I båda uppdragen kan statlig finansiering bli aktuell genom olika nationella satsningar. Av formella skäl behövs en separat styrgrupp kopplat till respektive uppdrag och dess finansiering. Vi ser det dock som angeläget att ha en samlad styrning av e-frågorna vilket gör att vi föreslår att de två styrgruppernas arbete samordnas. För kommunernas del föreslås därför personunion mellan de två styrgrupperna.

För den mellankommunala styrgruppen utser KSLs styrelse kommundirektörer eller motsvarande från medlemsorganisationerna, samt förbundsdirektören för KSL. Till den andra styrgruppen utses för KSLs del samma representanter. Landstingen utser sin representation.

IT-forums verksamhetsplan avseende communal samverkan ingår i KSLs årliga verksamhetsplan som beslutas av KSLs styrelse. Fastställelse av verksamhetsplan för samverkan med landstingen beslutas i särskild ordning enligt avtal.

Finansiering

Förslaget innebär sammantaget en höjd ambitionsnivå mot bakgrund av kommunernas identifierade behov i kombination med en allt mer omfattande digitalisering av hela samhället. Efter att ha drivit IT-forum under flera år genom ett särskilt avtal föreslår IT-forums nuvarande styrgrupp att verksamheten knyts närmare KSLs övriga uppdrag och att finansiering från och med 2015 sker genom ordinarie medlemsavgifter.

IT-forum 2009-2013

Innehåll

Nulägesbeskrivning IT-forum.....	3
Bakgrund	3
Finansiering.....	3
Organisation	4
Samarbetsformer	4
Kommunikation med medlemmar	5
Avtalsperiod 2009-2011	6
Slutsatser	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Avtalsperiod 2012-2014	7
Realisering av e-Samhället på regionalnivå 2012-2014	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Förutsättningar för e-Samhället	8
Öppna data.....	8
Skolan i e-Samhället	9
eHälsa.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Samverkan Kommuner och landstinget	9
Samhällsbyggnad	9
Redovisning av genomlysningar av IT-forum.....	10
Målbild för arbetet med e-Hälsa (Governo 2011).....	10
IT-forums utvidgade uppdrag- Intervjuer med länets kommuner (intern)	10
Uppföljning införande HSA/SITHS (Bearing point).....	10
Nulägesbeskrivning av eUtvecklingen i länet 2013	11
Erfarenheter	12
Förbättringsmöjligheter	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Aktuella frågor kring framtida arbetsformer	13
Samarbetsformer	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Nulägesbeskrivning IT-forum

Inledning

IT-forum 2009-2013 är en beskrivning av den verksamhet som bedrivits inom IT-forum under den senaste avtalsperioden. Nulägesbeskrivningen är framtagen som en del av det underlag som ska användas i arbetet med att ta fram förslag till framtida inriktning för IT-forum.

Bakgrund

IT-forum startade som ett samarbete mellan Stockholms läns landsting, Länsstyrelsen och Stockholms stad. Samarbetet startade 1996 med Stockholms stad och SLL och har sedan successivt utvidgats med samtliga kommuner i länet och Gotland. IT-forums hemvist från starten och fram till 2008 var Länsstyrelsen. Efter detta flyttades IT-forums juridiska hemvist till Kommunförbundet Stockholms län (KSL). IT-forum är en sluten resultatenhet inom KSL.

Syftet med IT forum var initialt teknik och infrastruktur, att främja tillväxt genom att skapa nytta, mervärde och kostnadseffektiva samhällstjänster för medborgare, organisationer och företag inom Stockholmsregionen. 2007 ändrades inriktningen mot samarbete kring gemensam processutveckling och effektiviseringar samt gemensamma upphandlingar. Under den perioden genomfördes bl. a. gemensamma telefonupphandlingar. Från 2007 prioriterades införandet av den Nationella IT strategin för vård och omsorg. Under nuvarande avtalsperiod (2012-2014) är inriktningen att samverka kring SKL:s strategi för e-samhället för att nå målen:

- Enklare vardag för privatpersoner och företag.
- Smartare och öppnare förvaltning stödjer innovation och delaktighet
- Högre kvalitet och effektivitet i verksamheten

Under avtalsperioden 2012-2014 prioriteras arbetet med:

- E-hälsa
- IT i skolan
- Samhällsbyggnad

Finansiering

IT-forum finansieras med medlemsavgifter totalt ca 2,2 miljoner/år. Medlemsavgiften regleras i de avtal som tecknas kring varje treårig samarbetsperiod. Budgeten har utökats med de nationella stimulansmedel som SKL har förmedlat till regionalt samarbete kring e-Hälsa (ca 2,2 miljoner kr/år samt för 2013 dessutom 10,3 miljoner till bestämda aktiviteter)

Organisation

Politisk nivå

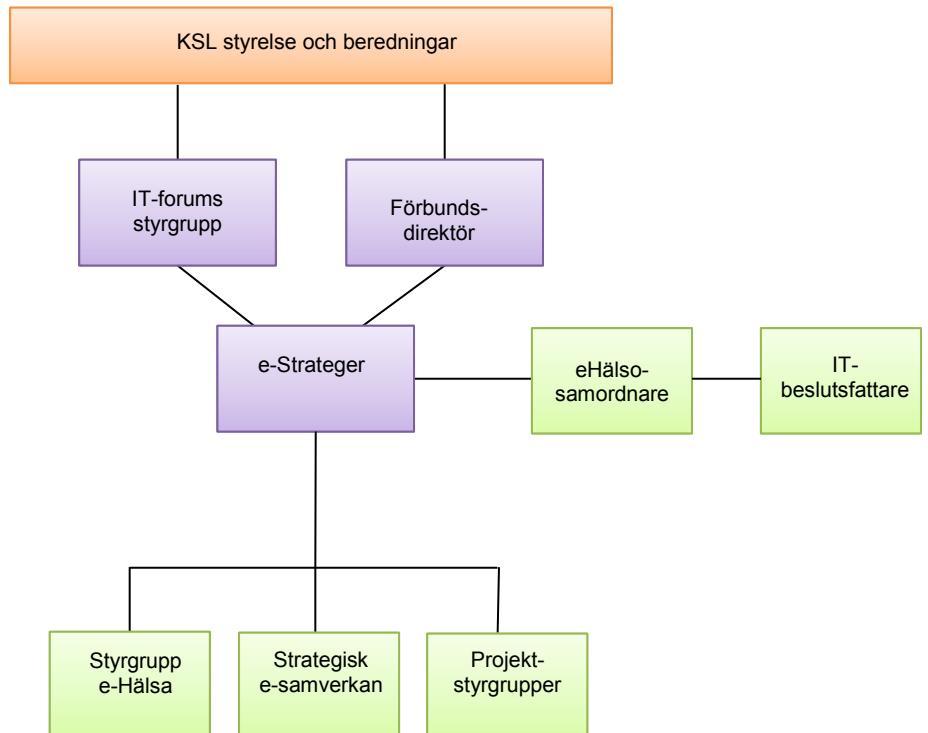
Politiskt finns IT-forum under KSL:s styrelse med de frågor som berör helhet och under respektive beredning i frågor som gäller:

- Social välfärd
- Utbildning
- Samhällsbyggnad

Tjänstmannanivå

På tjänstemannanivå ser organisationen ut så här:

- IT-forums arbete styrs av en styrgrupp med representanter från kommunerna och Stockholms läns landsting. Styrelsen för Kommunförbundet Stockholms Län utser de kommunala representanterna.
- Två e-Strateger har i uppgift att leda och samordna det regionala arbetet.
- Respektive kommun har utsett dels en e-Hälsosamordnare och en IT-beslutsfattare som ingår i de regionala nätverken.
- Projektstyrgrupper för projekt
- Ett strategiskt IT-råd tillför expertkunskap

Samarbetsformer

Inom Stockholms län har samarbetet utformats utifrån ett verksamhetsperspektiv. Nedanstående samarbetsformer har använts.

1. Gemensamma upphandlingar eller utveckling, i IT-forums regi eller i verksamheten:
 - Gymnasieintagningen - en gemensam elevdatabas, ett antagningsssystem och en regional digital presentation av skolornas kvalitet. (GSI)
 - En gemensam e-tjänst för tillståndshantering färdtjänst har utvecklats (IT-forum)
 - Origo (Länsstyrelsen)
2. Gemensamma policydokument som kompletteras med vägledningar och checklistor för lokalt genomförande:
 - 16 principer för samverkan
 - Vägledande principer för Öppna data
3. Gemensamma förstudier som underlag för beslut i respektive organisation eller regionalt:
 - Peng-analys Nationell Patient Översikt (NPÖ)
 - Förstudie regional samverkan kring Socialtjänsten på nätet (IT-forum)
 - e-Arkiv
 - Nulägesbeskrivning Skolan i e-Samhället
4. Regional gemensam projektledare som bistår de lokala projektledarna:
 - HSA/SITHS införandet via SLL
 - Nationell Patientöversikt (regional projektledare som stöd till den lokala projektledaren)
5. Regionala projekt, Projekt som beställs och genomförs regionalt:
 - Tillit, Regionalt federationsprojekt
6. Praktiskt stöd i genomförande av ny teknik:
 - Tillståndshantering färdtjänst, Task force

Kommunikation med medlemmar

Kommunikationen med medlemmar sker regelbundet och verksamheten är mötestät. Exempel på kommunikation:

- Hemsidan
- Möten med kommundirektörer, förvaltningschefer, IT-chefer etc
- Nyckelpersoner inbjuds till nätverk och temaseminarier
- Besök i kommuner 2010 och 2012.
- Governo intervjuade 2010 rapport 2011

Avtalsperiod 2009-2011

Under avtalsperioden 2009-2011 prioriterades området e-hälsa. Ambitionen var att skapa en gemensam webbplats för vård och omsorg. Arbetet skedde i nära samarbete med Vårdguiden (nuvarande 1177/Vårdguiden). Under perioden skedde regionalt utvecklingsarbete, men resultaten motsvarade inte den fastlagda ambitionsnivån. Landstingen samarbetade dock framgångsrikt nationellt kring information och gemensamma invånartjänster för den landstingsfinansierade hälso- och sjukvården. Det fanns inte, under den här perioden, något nationellt intresse för att involvera den kommunala verksamheten i 1177.

Tidigt identifierades processen för Tillståndshantering för färdtjänst som ett bra område att skapa en gemensam lösning för. Bakgrunden till tjänsten var de långa ledtiderna som gjorde att den enskilde fick vänta upp till fem veckor på sitt färdtjänsttillstånd. 2012 -2013 har en gemensam tjänst levererats.

Det vi lyckats med gemensamt inom arbetet med att skapa en gemensamwebbplats är.

- Artiklar om kommunala områden publicerades
- Länkning mellan kommunernas webplatser och Vårdguiden och mellan Vårdguiden och kommunerna skapades. Länkarna var avancerade på det sättet att de länkade till relevant sida hos den andra aktören
- Kontaktinformation publicerades till sex kommuners myndighetsutövning till äldreomsorg/funktionshinder
- De verksamheter som samverkar mellan kommun och landsting finns idag på 1177: beroendemottagningar och ungdomsmottagningar.
- Fyra kommuner anslöts till Mina Vårdkontakter

2011 beslutades att förändra samarbetsformen och arbeta tillsammans i avgränsade projekt.

En viktig fråga inom länet är att kunna utbyta information mellan aktörer på ett säkert sätt. För att främja digital samverkan och bistå kommunerna med stöd i sin utveckling togs 16 principer för samverkan fram. KSL:s styrelse rekommenderade kommunerna att anta principerna vilket samtliga kommuner gjorde under 2010. Värt att notera är att det inte fanns någon tidsplan för implementeringen av 16 principer för samverkan.

2011 genomfördes fortsatt satsning på implementering av 16 principer för samverkan.

Det togs bl. a fram:

- Checklistor och vägledningar för att underlätta implementeringen av 16 principer för samverkan
- Mallar för informationssäkerhetspolicy och informationsklassning samt ett konsekvensverktyg .
- 2010 genomfördes två SKL finansierade projekt kring federation och kryptering av information.
- Ett antal utbildningstillfällen anordnades för implementering av 16 principer för samverkan.

En central fråga under avtalsperioden blev kraven på att kommunerna skulle ansluta sig till landstingens säkerhetslösningar HSA-ID och SITHS-kort. Efter många diskussioner kom länetts kommuner och IT-forums styrgrupp fram till att införa HSA/SITHS som en kortsiktig lösning då systemen som krävde detta var verksamhetskritisika. Kommunerna i Stockholms län var tvungna att använda SLL:s lösning. Under 2010 togs alla förutsättningar fram och våren 2011 genomfördes anslutningen till EK (HSA) och SITHS kort infördes.

Ett gemensamt arbete med förberedelser för kravställning och upphandling av e-arkiv genomfördes under 2010-2011. Alla kommuner i länet (exkl. Stockholm som redan hade e-arkiv) var intresserade av att delta i kravställningen. SKL tog sedan över frågan om gemensam upphandling. Upphandlingen har nu slutförts och i verksamhetsplanen 2014 för IT-forum finns stöd till kommunerna vid avrop och införande.

Under perioden etablerades regionala nätverk för e-Hälsosamordnare och IT-beslutsfattare. En arkitekturledningsgrupp och en verksamhetsgrupp e-Hälsa skapades.

Under avtalsperioden etablerades även IT-forum som en medlemsorganisation med uppdrag att arbeta med verksamhetsutveckling. Verksamheten var känd i kommunernas ledning, socialtjänst och hos IT-beslutsfattare. Medlemmarna deltog på olika sätt och i varierad omfattning i samverkan. Även om e-hälsa var huvuduppdraget aktualiseras allt fler gemensamma frågor inom samarbetet. Vid slutet av avtalsperioden var samtliga medlemmar var positiva till att förlänga samarbetet till 2012-2014.

Avtalsperiod 2012-2014

IT-forums uppdrag vidgades inför avtalsperioden 2012-2014 och innehåller det regionala åtagandet för realisering av SKL:s handlingsplan för e-Samhället. Det innebär att IT-forums uppdrag från 2012 vidgats både genom att fler områden inkluderats i åtagandet och att omfattningen av det pågående åtagandet kring e-hälsoarbetet har ökat. Prioriterade områden för IT-forum är 2012-2014:

- E-hälsa
- Skolan i e-samhället
- Samhällsbyggnad

Den regionala nivån har från nationellt håll, departementen och i SKL:s handlingsplan, fått ett uttalat ansvar för utveckling av e-samhället. IT-forum utökade 2013 sin bemanning med ytterligare en e-strategtjänst. E-utveckling är numera inkluderat i KSL:s ordinarie verksamhet. Detta ger e-frågorna ökad legitimitet genom tydligare politisk förankring.

Under avtalsperioden har IT-forum tydliggjort vilka mål och aktiviteter som ligger inom åtagandet. Kvaliteten på och ambitionen i den årliga verksamhetsplanen har ökat. I linje med det har uppföljningen fått ökad priorititet. Länets kommundirektörer har involverats i den årliga verksamhetsplaneringen.

Parallelt med detta har samhällsutvecklingen bidragit till att e-frågorna prioriterats högre på medlemskommunernas agendor och medlemmarnas förväntningar på den regionala nivån blir allt större.

Inom e-hälsoområdet har vi regionalt en sammanhållen organisation med Stockholms läns landsting (SLL). Samarbetet mellan kommuner och landstinget inom en sammanhållen organisation är en kärna i det regionala arbetet. Den utveckling vi ser framför oss är att mer och mer hälso- och sjukvård kommer att utföras i hemmen samtidigt som invånarnas krav på service utifrån sin livssituation ökar. Vi ser samverkan mellan kommuner och landsting som fortsatt central. Det är värt att påtala att faktumet att samverkan ser olika ut nationellt och regionalt är en komplicerande faktor.

Inför ny avtalsperiod har arbete med IT-forums framtida inriktnings påbörjats. Under våren 2014 tas förslag fram och förankras kring IT-forums framtida inriktning. Underlaget ska bli beslutsunderlag för framtida ambitionsnivå och samverkansformer.

Förutsättningar för e-Samhället

För att få informationstillgången att hanteras säkert och organisationsoberoende krävs det infrastruktur och informationssäkerhet som fungerar för alla inblandade parter, kommuner, landsting, privata vårdgivare och invånare. Inom länet är vi överens om grundläggande principer för elektronisk samverkan, ”16 principer för samverkan”. Till principerna finns praktiska handledningar framtagna. Under 2013 har användandet av principerna följts upp, uppföljningen visar att vi är på väg mot att skapa en gemensam infrastrukturell grund. Men att det behövs fortsatta investeringar för att möta behovet av säkert informationsutbyte. Närmare hälften av länets kommuner har inte ett ledningssystem för informationssäkerhet (något som är en grundläggande komponent för säker informationshantering).

Vi förordar i 16 principer för samverkan federativa lösningar och arbetar för realisering av dessa. E-tjänsten för tillståndshantering för färdtjänst har federativinloggning. Nationella federationer etableras bl. a. inom skola och vård. I länet arbetar vi tillsammans med Apoteket service och SKL med införande och användning av federationerna.

SKL och CeHis genomför en gemensam upphandling av vissa infrastrukturtjänster som huvudsakligen är tänkta att användas inom hälsa, vård och omsorg men som påverkar kommunernas hela verksamhet. Länet är representerat i styrgruppen och i arbetsgrupper. svåröverblickbar. Utmaningen är att bidra till att de upphandlade tjänsterna i slutändan är kostnadseffektiva och användningsbara samt att även kommunala investeringar tas tillvara.

Öppna data

IT-forum har i samarbete med SKL och pwc tagit fram nationellt ramverk för kommunernas och landstingens arbete med Öppna Data. Stockholms stad har sedan 2011 en handlingsplan för öppna data och har idag över 100 datakällor publicerade. Arbetet med att initiera öppna data i övriga av länets kommuner har påbörjats, men ännu har inga datakällor publicerats. Stockholms stad har vid två tillfällen genomfört app- och innovationstävlingen Open Stockholm Award, 2012 och 2014. Under 2014 är it-forum KSL samarbetspartner och länets kommuner har bjudits in att publicera sina öppna data.

Under 2014 är inrikningen att införandet av öppna data ska genomföras i flera kommuner och det nationella ramverket ska testas.

Skolan i e-Samhället

Regional samverkan kring skolan i e-Samhället är prioriterat under avtalsperioden. Det är ett komplext område, där det pågår en mängd olika initiativ både lokalt, regionalt och nationellt. Under 2012 gjordes intresseinventering från kommunerna vilket resulterade till 2013 års arbete. En nulägesbeskrivning har tagits fram. Resultatet av nulägesbeskrivningen visar att det finns stora variationer i införandetakt och kvalitet när det gäller förmågan att införa digitalt stöd i skolan. Den visar även att många kommuner saknar en strategi för IT i skolan. Den regionala utmaningen är att på bästa sätt bidra till digitaliseringen i skolan med de begränsade resurser som IT-forum har.

E-Hälsa

IT-forum har sedan 2008 arbetat med utveckling av e-hälsa på regional nivå. Utgångspunkten är att en genomtänkt och långsiktig satsning inom Stockholms län och Gotlandsregionen på samverkan ger förutsättningar för en säkrare och mer tillgänglig vård och omsorg.

2013 satsade Socialdepartementet på e-hälsa inom programområdet evidensbaseradpraktik. KSL och SKL har tecknat en överenskommelse kring genomförande av e-hälsa. KSL har åtagit sig att samordna e-Hälsoarbetet i länet vilket inkluderar riktat stimulansmedel till aktiviter i kommunerna. I 2014 års budgetproposition framgår att samma målsättningar gäller för nästa år men det framgår inte i vilken omfattning Stimulansmedel kommer att utbetalas för 2014. Stimulansmedlen ger IT-forum och länets kommuner möjlighet att satsa extra på e-hälsa.

Under avtalsperioden har vi regionalt satsat på samordning med landstinget kring ledning och styrning, regional organisation, införandet av nationell patientöversikt har startat, vi har realierat e-tjänst för tillståndshantering färdtjänst mm.

Samverkan Kommuner och landstinget

Den samverkan som finns inom IT-forum mellan kommunerna och landstinget är central för den utveckling inom e-Hälsoarbetet som pågår i länet. Idag finns det inom e-Hälsoområdet ett bra samarbetsklimat mellan kommunerna och Stockholms läns landsting. Det innebär att IT-forum är med i Landstingets organisation och landstinget är med i IT-forum. Utvecklingen i samarbetet fortsätter och ambitionen i framtiden är att alla delar att känna till varandra och förstå varandras uppdrag.

Hälsa, vård och omsorg utvecklas med hjälp av digital teknik och i framtiden kommer invånaren allt oftare att ha behov av sammanhållen service från sektorn.

Samhällsbyggnad

Inom samhällsbyggnadsområdet samarbetar vi med SKL kring en sammanhållen bygglovsprocess.

Redovisning av genomlysningar av IT-forums arbete

Målbild för arbetet med e-Hälsa (Governo 2011)

Slutsatser i rapporten är att IT-forum behöver ta nästa steg genom att förfina en handlingsplan och precisera uppsatta mål, prioritera och tidsätta olika aktiviteter samt bemanna olika delprojekt efter behov.

IT-forums utvidgade uppdrag- Intervjuer med länets kommuner (intern)

Avtalsperioden 2012-2014 startade med att Karin Bengtsson erbjöd alla medlemsorganisationer ett personligt besök för att diskutera regional samverkan. Frågor som diskuterades var:

- Var är e-utvecklingen 2015?
- Vilka är era största e-Utmaningar inom Skola, samhällsbyggnad och övrigt?
- Vad vill ni att IT-forum bidrar med

Alla kommuner är eniga om att utvecklingen av e-Samhället fortsätter. Det innebär att 2015 räknar vi med att e-samhället har etablerats och att verksamheterna effektiviseras med stöd av IT samtidigt som invånarna har bra digital service.

Kommunerna var eniga om att det är vinster med samverkan. Inom skola, e-hälsa och samhällsbyggnadsområdet fanns önskemål om gemensamma aktiviteter och det fanns många olika önskemål om samverkansområden och konkreta projektförslag.

Kring övriga områden identifierades vägledningar kring Öppna data som ett intressant område att samverka kring.

Följande synpunkter framfördes kring IT-forums fortsatta arbete:

Former för samverkan

- Viktigt att utveckla samverkan mellan SKL och IT-forum (Regionen)
- Önskemål om att regionalsamverkan utformas så att den minskar respektive kommunens investeringskostnader.
- Önskemål om samverkan kring dagsaktuella frågor och strategier för framtiden. Gärna i Nätverk.

IT-forums mandat

- Viktigt att IT-forum har mandat och kan vara påtryckare mot beslutsfattare
- Viktigt att IT-forum behåller spets och kvalitet
- Viktigt att IT-forum står för flexibla lösningar och öppenhet gärna genom policyskapande aktiviteter

Slutsatserna togs om hand inför arbetet med verksamhetsplan för 2013.

Uppföljning införande HSA/SITHS (Bearing point)

2012 genomfördes en uppföljning av det regionala arbetet med införandet av HSA/SITHS.

Uppföljningen syftade till att tydliggöra lärdomar från införandet av SITHS-kort och administration av medarbetare i Ek-katalogen i Stockholms läns kommuner.

Införandet av SITHS-kort och Ek i kommunerna kringgärdades av en hel del förvirring och oklarheter, både vad gäller ansvar, tidsplan och detaljfrågor. Med hjälp av det stöd som SLL IT bidrog med och den samordnade roll som IT-forum tog lyckades dock kommunerna reda ut de hinder som fanns och står i dagsläget med vad som kan anses vara ett lyckat införande av bakom sig.

Det fanns faktorer som försvårade arbetet med införandet. Dessa var huvudsakligen:

- Bristande framförhållning gällande förändringar i tidsplan.
- Avsaknad av tydliggörande av ansvarsfördelning mellan medverkande organisationer.
- I vissa fall bristande kommunikation och ansvarsfördelning inom kommunerna.
- Initiativ bristande förståelse för att kommunernas verklighet skiljer sig från landstingets i den kommunikation som gjordes.

Ett antal huvudsakliga framgångsfaktorer har även identifierats:

- De forum för samverkan som IT-forum anordnade.
- Den sammanhållande specialist som stöttade kommunerna i detaljfrågor och som bidrog till att likrikta kommunernas arbete.
- Den stöd- och utbildningsinsats som SLL IT bidrog med, särskilt gällande SITHS-kort.

Nulägesbeskrivning av e-Utvecklingen i länet 2013

Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) har under 2013 kartlagt e-Utvecklingen i Stockholms län. Kartläggningen har skett genom att länetts kommuner använt *eBlområdan*, som är ett verktyg för självvärdering av service och verksamhetsutveckling med stöd av IT. Nio medlemmar har inte deltagit i självvärderingen, konsekvensen blir att underlaget är bristfälligt. Utöver *eBlområdan* har medlemsorganisationerna fyllt i en enkät kring *16 principer för samverkan*.

Resultatet av *e-Blområdan* visar att de deltagande kommunerna har kommit långt i arbetet med att införa principer, styrdocument och kvalitetsmål inom IT-området, samt att de har infört tekniska lösningar för säkerhet och e-tjänster. Resultatet visar också att kommunerna är bättre på att använda digitaliseringens möjligheter internt i organisationerna än till att förbättra servicen till invånarna. Störst utvecklingspotential finns inom e-Hälsa, det vill säga invånarna erbjuds sällan kommunala digitala välfärdstjänster inom området äldre och omsorg.

Målsättningen med de *16 principerna för samverkan* är att bygga den tillit som behövs för att möjliggöra ett säkert informationsutbyte över internet. Uppföljningen visar att informationssäkerhetsarbete pågår inom de deltagande organisationerna. Idag behöver varje större organisation ett styrande dokument kring informationssäkerhet men resultatet visar att nära hälften saknar en informationssäkerhetspolicy. Dessutom saknar nära hälften av kommunerna en utpekad ansvarig för området.

Värt att notera är att endast fem medlemsorganisationer regelmässigt kravställer federation vid upphandlingar. Flera av principerna är dock beroende av nationella initiativ för att få genomslag och för att ge fullständig nytta för medlemmarna.

Erfarenheter

Erfarenheterna från de sista två avtalsperioderna kan sammanfattas så här:

Efterfrågan på regional samverkan ökar. Detta gäller hela utvecklingen av e-samhället. De nationella förväntningarna är stora på oss som huvudstadsregion. Utvecklingen går fort och invånarna förväntar sig sammanhållen service. Inom e-hälsoområdet är den regionala arenan central då vi går mot en allt mer integrerad region där privata aktörer agerar över huvudmannagränser vilket ökar behovet av samordnade lösningar.

Samverkan mellan kommuner och landstinget är central och viktig att behålla i framtiden. Här bör även privata vårdgivare i ökad omfattning bjudas in till samarbete.

IT-forums mandat som regional aktör är viktig och behöver stärkas. Omvärlden förändras. Den regionala nivån stärks i många delar av Sverige. Stockholms län behöver hitta sin form för ett utvidgat regional samarbete. Ambitionsnivån i det gemensamma arbetet måste anpassas till de resurser som avsatts och det som mandat IT-forum har.

Samverkan med många inblandade parter ställer stora krav på struktur och tydlighet, det behövs tydliga mål och aktiviteter kopplade till målen. För att möta detta har IT-forum integrerats i KSL:s ordinarie verksamhet och struktur vilket ger:

- Ökad legitimitet
- Förbättrade förutsättningar att driva och stödja utvecklingen i inarbetade former.

Tydlighet med målsättningar och aktiviteter kopplade till målen behövs. Ett sätt vore att använda en etablerad projektstyrningsmodell och projektportfölj. Digitaliseringen påverkar idag de flesta utvecklingsfrågor. IT-forum kan inte äga alla dessa utan måste hitta sin ”roll” och arbetsformer som stödjer regional utveckling.

Gemensamma lösningar har tagits fram när verksamhetens behov bäst har tillgodosetts med gemensamma lösningar.

Gemensamma förstudier, kravställningar, vägledningar och policykapande aktiviteter har tagits emot positivt i länet. Medlemmarna har många gånger uttryckt att det är ett önskvärt sätt att samarbeta.

Det är svårt att gå från ord till handling. Erfarenheten säger att det ofta är svårt att omsätta gemensamma överenskommelser till praktiskt genomförande i kommunerna. Medlemmarna efterfrågar hjälp i genomförandet. Gemensamma projektledare är framgångsrikt inom e-hälsoområdet.

Det är svårt för enskilda medlemmar att hålla sig informerade i en snabb utveckling. Strukturerad omvärldsbevakning behöver genomföras och arenor för erfarenhetsutbyte behöver finnas.

Det är svårt att få med alla medlemmar i arbetet. Idag når IT-forum alla kommuner men alla är inte aktiva. Det finns många tongivande kommuner och IT-forum behöver aktivt arbeta för ökad delaktighet hos alla kommuner.

Att arbeta med verksamhetsutveckling som stöds av IT är att tänka nytt. I det regionala arbetet behöver vi skapa samverkansytorna mellan verksamhet och IT.

Kommunikation kan en regionalaktör aldrig göra tillräckligt. Utöver ett ständigt förbättringsarbete kring kommunikation bör digitala kommunikationsmöjligheter, forum, video osv införas och användas.

Aktuella frågor kring framtida arbetsformer

- Omfattning av samarbete
- Finansiering av samarbete
- Styrning av samarbete
- Vad ska vara regionalt/gemensamt?
 - Drift
 - Kravställning/upphandling
 - Support
 - Administration
 - e-Arkiv
 - Befolkningsuppgifter
 - Kataloger
 - Ekonomisystem
 - HR system
 - Något annat?
- Ska vi byta namn? Namnet IT-forum, är visserligen ett starkt varumärke men leder tankarna fel – till teknik istället för verksamhetsutveckling.
- e-Frågorna rör sig snabbt och det finns många aktörer, IT-forum har ett viktigt uppdrag i omvärldsbevakning och behöver parallellt med långsiktigt arbete i VP vara lättrörligt.

Bilaga 1

Styrgruppen är bemannad med representanter från länetts kommuner och Stockholms läns landsting(SLL). KSL:s styrelse utser de kommunala representanterna. Medlemmarna är

Staffan Ingvarsson	Stockholms stad	Ordförande
Anette Holm	Stockholms stad	
Vesna Jovic	Huddinge	
Katarina Kämpe	Sollentuna	
Lena Dahlstedt	Nacka	
Martin Andreeae	Södertälje	
Patrik Hansson	SLL	
Susanne Bayard	SLL	
Anette Scheibe Lorenzi	Länsstyrelsen	adjungerad
Madeleine Sjöstrand	KSL	adjungerad

Vägen mot en digital agenda för Stockholm

Förslag till ny inriktning för IT-forum
2015 – 2018

Carin Forest
Anders Persson
Caroline Andersson

Mars 2014

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1 Inledning.....	5
1.1 Bakgrund till projektet	5
1.2 Kort om IT-forum	5
1.3 Syfte, mål och avgränsningar	5
1.4 Metod	6
1.5 Disposition	7
2 Omvärldsanalys	8
2.1 Nationell strategikarta	8
2.2 Regional strategikarta	8
2.3 Utvecklingsområden för regionen	9
3 Förslag på ny inriktning.....	13
3.1 Målbild 2015-2018	13
3.2 Prioriterade insatser	13
4 Förutsättningar för att realisera prioriterade insatser.....	17
4.1 Regionala förutsättningar för digitalisering – för att uppnå världsklass	17
4.2 Vägledande principer för IT-forums framtida organisation	19
4.3 Vägledande principer för finansiering.....	20
4.4 Beroenden till insatser på andra nivåer	20
5 Sammanfattande reflektioner.....	22

Bilagor

- Bilaga 1 – Intervjupersoner
- Bilaga 2 – Intervjuguide
- Bilaga 3 – Nationell strategikarta
- Bilaga 4 – Regional strategikarta
- Bilaga 5 – Målgrafer
- Bilaga 6 – Kartlagda insatser med påverkan på regionens aktörer

Sammanfattning

IT-forum är ett regionalt samverkansorgan inom Kommunförbundet i Stockholms Län (KSL) där kommunerna i Stockholms län, Stockholms läns landsting och Gotlands kommun ingår. IT-forum ska bidra till genomförandet av SKL:s strategi för e-samhället genom att medverka till utveckling och införande av e-samhällets mål i Stockholmsregionen.

Mot denna bakgrund har IT-forum en ambition att ta fram en ny inriktning för verksamheten under de närmaste åren. Detta uppdrag syftar till att utifrån den nulägesbeskrivning som IT-forum gjort (IT-forum 2009 – 2013) och en omväärldsanalys skapa en samsyn kring vilka frågor som är viktiga att samverka kring i Stockholms Län. Målet med uppdraget är att dessa frågor ska kunna ligga till grund för den nya inriktningen för verksamheten i IT-forum. Tanken är att arbetet även ska kunna tjäna som utgångspunkt för framtagandet av den regionala digitala agendan, som Länsstyrelsen ansvarar för. Syftet med denna rapport är att skriva fram IT-forums nya inriktning i en första version, vilken sedan kommer att vidareutvecklas och förankras genom att itereras i olika forum med avsikt att fastställas en slutversion före sommaren 2014.

Initialt genomfördes en omväärldsanalys där en kartläggning av pågående insatser och projekt i regionen genomfördes (se bilaga 6). Samtidigt genomfördes en analys av centrala strategidokument vilka resulterade i en nationell och en regional strategikarta, se bilaga 3 och 4. Dokumentanalysen visade stor samstämmighet mellan strategidokumenten där fyra genomgående målteman kunde identifieras. Detta innebär en samstämmighet i dokumenten på EU-nivå, på nationell nivå och inom SKL. Genom samstämmigheten blir de därmed även indirekt styrande för den nya inriktningen för IT-forum och har fått skapa struktur för delar av denna rapport.

Vidare genomfördes en GAP-analys för att tydliggöra aktuella utvecklingsområden för regionen. Detta genom att studera skillnaderna mellan de pågående insatserna och det önskade läget i styrdockumenten som mer detaljerat dokumenterats i form av målgräfer för de fyra identifierade måltemana (se bilaga 5). Några av de utvecklingsområden som framträddes var ett utvecklat livshändelseperspektiv, potential för ökad digital delaktighet och digital demokrati liksom potential för utveckling av öppna data. Vidare synliggjordes komplexa ärendeprocesser med svag insyn från privatpersoner och företag samt effektiviseringspotential exempelvis genom möjligheten att dela lösningar, källkod och utveckling mellan olika offentliga aktörer.

Utifrån omväärlds- och GAP-analysen har en ny inriktning för IT-forum tagits fram. Arbetet förbereddes genom ett antal intervjuer med ledande personer inom IT-forum (se bilaga 1), varvid ett internat med bred representation från aktörer i regionen genomfördes tillsammans med en kompletterande workshop med strategiska IT-rådet.

Tidsperioden för den föreslagna inriktningen är 2015 – 2018, där en årlig aktualitetsprövning kring beslutade insatser förordas. Målgruppen för den nya inriktningen är samtidigt större intressenter som på olika vis verkar för digitalisering i Stockholmsregionen vilket därmed innefattar såväl kommuner, Stockholms läns landsting, Länsstyrelsen, näringslivet som akademien.

Utgångspunkten i den nya inriktningen är en målbild, vilken beskriver det tillstånd regionen vill uppnå med digitaliseringen som möjliggörare. Målbilden tar fasta på den nationella digitala agendans ambitionsnivå internationellt samt dess ansats när det gäller att skapa enkelhet i vardagen för medborgarna. Samtidigt betonas Stockholmsregionens expansiva tillväxtresa med inriktning på både innovation och hållbarhet. Avslutningsvis tydliggörs IT-forums övergripande roll – som en drivande och samverkande aktör – i detta arbete.

Målbilden har i sin tur brutits ner i ett antal insatsonsområden för regionens digitaliseringsarbete. Utgångspunkten är en gemensam kraftsamling utifrån livshändelseperspektivet, med en sammanhållen utveckling av service och tjänster där livshändelserna hanteras i viss ordning. Insatser har arbetats fram inom de fyra måltemana: medborgarens fokus, öppenhet och transparens, effektivt resursutnyttjande samt interoperabilitet och infrastruktur. Här blir Stockholmregionens höga ambitionsnivå kring digitalisering tydlig, både när det gäller mängden

insatser som prioriterats och den omfattning av samverkan som är nödvändig bland deltagande aktörer. Därför behöver ett antal prioriteringar göras i det fortsatta arbetet, som förutom prioritering mellan livshändelserna även omfattar principer som prioriterar tjänster med stor potential för automatiserade moment och/eller processer samt insatser med stor potential för många aktörer, privatpersoner och företagare att utveckla såväl kvalitet som effektivitet.

Vidare har ett antal förutsättningar för att realisera prioriterade insatser identifierats. Det handlar dels om regionala förutsättningar i form av en SWOT-analys, dels om vägledande principer för organisatoriska förutsättningar. En ytterligare fråga har varit att identifiera centrala vägledande principer för finansiering av den breda och djupa samverkan som insatserna förutsätter definierats, liksom beroenden till insatser som pågår på nationell och lokal nivå.

Efter genomförd analys konstateras att regionen och dess aktörer har kommit långt inom många områden. Samtidigt återstår en hel del arbete för att hantera utmaningar för att uppnå den föreslagna målbilden. Nu handlar det om att fokusera på insatser som binder samman olika aktörer i regionen med varandra, liksom med statliga myndigheter i deras respektive åtaganden. Viktigt blir också att påverka den nationella nivån (riksdag, regering, SKL) att ta sitt ansvar för frågor som på olika sätt utgör gemensamma hinder i digitaliseringen.

I det fortsatta arbetet inom IT-forum gäller det att dra nytta av den goda samverkan som finns mellan organisationens olika medlemmar och av den kraftsamling som gjorts. Detta gäller inte minst genom den breda ansatsen i detta projekt, för att gemensamt kunna ta nästa steg i förverkligandet av en regional digital agenda i form av konkreta insatser.

1 Inledning

1.1 Bakgrund till projektet

IT-forum är ett regionalt samverkansorgan inom Kommunförbundet i Stockholms Län (KSL) där kommunerna i Stockholms län, Stockholms läns landsting och Gotlands kommun ingår. IT-forum ska bidra till genomförandet av SKL:s strategi för e-samhället genom att medverka till utveckling och införande av e-samhällets mål i Stockholmsregionen. Mot denna bakgrund har IT-forum en ambition att ta fram en ny inriktning för verksamheten under de närmaste åren.

Parallelt pågår arbete med projektstart för framtagandet av en regional digital agenda, som drivs av Länsstyrelsen och där IT-forum har en viktig roll. Tanken är att det arbete som gjorts vad gäller IT-forums inriktning även kan bidra till den kommande regionala digitala agendan.

1.2 Kort om IT-forum

Under de senaste avtalsperioderna har ett antal insatsområden fokuserats inom IT-forum och en bred samverkan har etablerats inom olika områden. I stort kan sägas att arbetet både har haft ett mer tekniskt orienterat perspektiv och samtidigt omfattat ett verksamhetsperspektiv, med IT som en given del i utvecklingen. Framförallt har e-hälsa varit ett prioriterat område under de senaste avtalsperioderna. Prioriterade frågor kring infrastruktur och informationssäkerhet har hanterats bland annat genom framtagandet av *16 principer för samverkan* och tillits- och behörighetsfederationer. Arbete har även bedrivits avseende initiativ kring öppna data där IT-forum har samverkat med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Andra frågor som prioriterats är specifikation kring e-arkivlösning, skolan i e-samhället samt stadsbyggnadsområdet. Inom flera områden har samverkan med SKL varit en central del.

IT-forum leds av en styrgrupp bestående av representanter från Stockholms stad (ordförande), övriga kommuner och Stockholms Läns Landsting. Styrelsen för KSL utser de kommunala representanterna. Vid IT-forums kansli arbetar för närvarande två e-strateger, Karin Bengtsson och Jens Lindh.

Basen för IT-forums verksamhet är de medlemsavgifter om 2,2 miljoner per år som betalas in av medlemmarna. Denna avgifts storlek regleras i de avtal som tecknas för varje samverkansperiod om tre år. Till dessa medel har det tillkommit resurser i form av nationella stimulansmedel som förmedlats av SKL. Dessa har uppgått till 2,2 miljoner samt för 2013 ytterligare 10,3 miljoner för bestämda aktiviteter. En viktig del i IT-forums verksamhet är även de resurser som medlemmarna avsätter till gemensamma projekt genom framförallt sitt eget deltagande. Läs gärna mer i nulägesbeskrivningen *IT-forum 2009 – 2013*.

1.3 Syfte, mål och avgränsningar

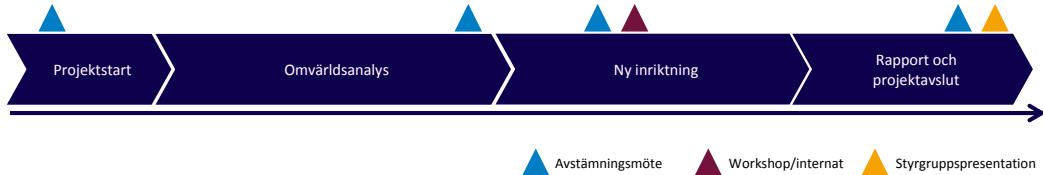
Syftet med projektet är att utifrån nulägesbeskrivningen och en omvärldsanalys skapa en samsyn kring vilka frågor som är viktiga att samverka kring i Stockholms Län. Målet med uppdraget är att dessa frågor ska kunna ligga till grund för en ny inriktning för verksamheten i IT-forum. Tanken är att arbetet även ska kunna tjäna som utgångspunkt för framtagandet av den regionala digitala agendan, som Länsstyrelsen ansvarar för.

I uppdragets omvärldsanalys har hänsyn tagits till de enligt vår bedömning mest centrala styrdokumenten på europeisk, nationell och regional nivå – ambitionen har därför inte varit att ge en heltäckande översikt. Detsamma gäller den kartläggning som gjorts av pågående insatser i regionen.

Syftet med denna rapport är att skriva fram IT-forums nya inriktning i en första version. Denna kommer sedan att itereras, vidareutvecklas och förankras i olika forum med avsikt att fastställas före sommaren 2014.

1.4 Metod

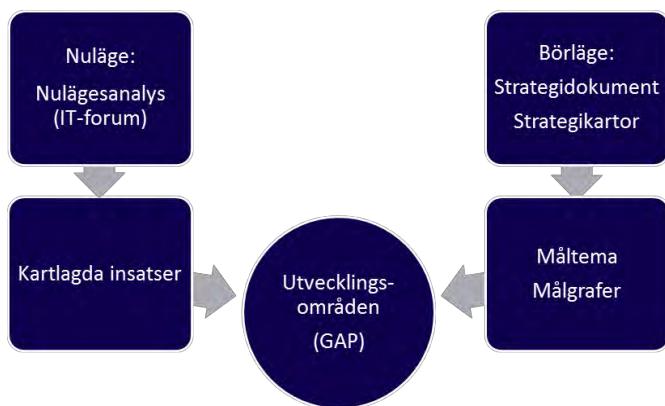
Uppdraget har genomförts under perioden december 2013 till februari 2014 och indelats i ett antal faser enligt nedan.

I projektstarten har uppdraget planerats, inläsning av relevant dokumentation skett, såsom verksamhetsplaner och den nulägesbeskrivning som IT-forum själva tagit fram.

Analysarbetet inleddes med en kartläggning av pågående insatser som påverkar aktörer i regionen och som har en påverkan på den framtida inrikningen, (se bilaga 6). Kartläggningen omfattade insatser, projekt och aktiviteter som sker på såväl nationell, regional och lokal nivå och som på olika vis påverkar kommuner, landstinget, andra aktörer i regionen samt regionen som helhet.

Därefter har en omvärldsanalys skett där strategiska styrdokument analyserades och sammanställdes i strategikartor på två nivåer – en nationell och en regional. Vid dokumentanalysen framträddé fyra målteman som centrala och som, även om exakta formuleringar skiljer sig åt en aning, återfinns i alla de mest centrala dokumenten inom både EU, på nationell nivå samt från SKL.

Därmed blir de indirekt styrande också för den nya inrikningen för IT-forum och har fått skapa struktur för delar av denna rapport. Dessa fyra målteman är:

- Medborgarens fokus
- Öppenhet och transparens
- Effektivt resursutnyttjande
- Infrastruktur och interoperabilitet

För att förtydliga och vackla ut dessa temans innehåll arbetades målgrafer fram. Målgraferna beskriver vilka underliggande digitaliseringsvärden som aktörerna bakom strategidokumenten fäster särskild vikt vid. Dessa synliggjorde vilka möjliga insatser som konkret skulle behöva genomföras för att utveckla digitaliseringen inom respektive tema.

Avslutningsvis genomfördes inom ramen för omvärldsanalysen en GAP-analys för att tydliggöra aktuella utvecklingsområden för regionen. Detta gjordes genom att studera skillnaderna mellan de pågående insatserna och det önskade läget i styrdokumenten, som beskrivits i styrdokument och målgrafer.

Som inledning till arbetet med ny inriktning för IT-forum genomfördes fem intervjuer med personer som har ledande roller i IT-forum. Intervjupersoner och intervjuguide framgår av bilaga 1 och 2. Därefter planerades och genomfördes ett internat med bred sammansättning av deltagare från IT-forum, Länsstyrelsen, kommuner, landsting, näringsliv och akademi. Deltagarna på internatet var utvalda av uppdragsgivaren för att ge en spridning mellan olika roller som till exempel verksamhetschefer, IT-strateger och IT-chefer. Fokus för internatet var att utifrån omvärlds- och GAP-analys arbeta fram insatser och viktiga förutsättningar för IT-forums nya inriktning. Resultaten från internatet har sedan förankrats och utvecklats i en workshop med IT-forums strategiska IT-råd.

Avslutningsvis har vidare analys gjorts och en slutförslag tagits fram som sammanfattar arbetet och den nya inriktningen, samt de förutsättningar som bedöms krävas för ett lyckosamt genomförande.

1.5 Disposition

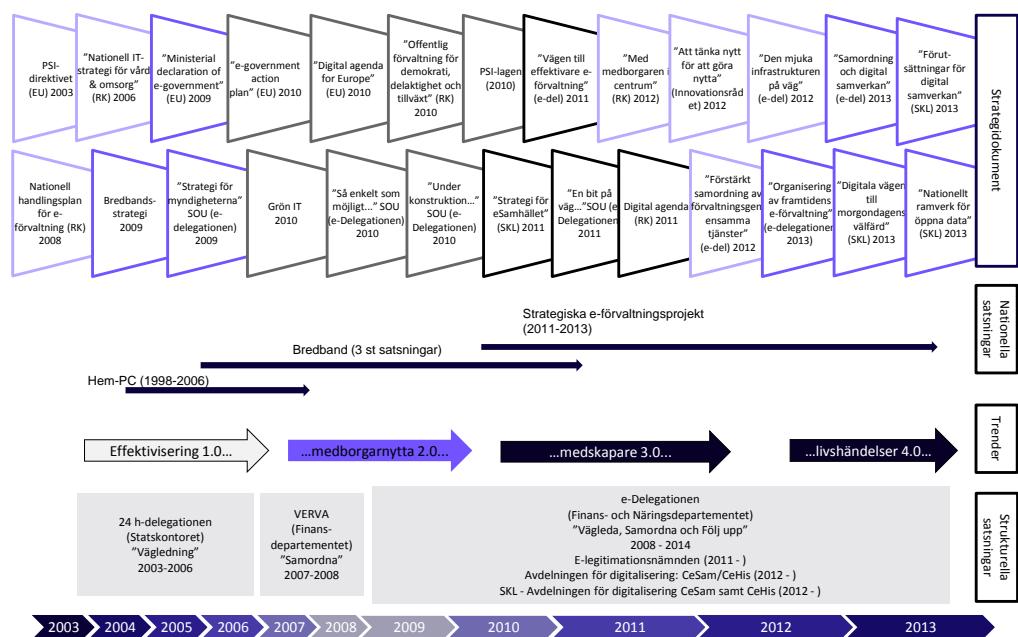
Denna rapport är disponerad enligt följande. I kapitel 2 redogörs kortfattat för den omvärldsanalys som lett fram till de strategiska kartorna på nationell och regional nivå, liksom en summering av GAP-analysen. I kapitel 3 beskrivs den nya inriktningen för IT-forum i form av en målbild och prioriterade insatser. Förutsättningar som krävs för ett lyckosamt förändringsarbete beskrivs i kapitel 4 i form av principer för framtida organisation och finansiering, liksom beroenden till insatser på nationell och lokal nivå. Kapitlet inleds med en SWOT-analys kopplat till regionens förutsättningar att uppnå målbilden.

2 Omvärldsanalys

För att få inspel till den IT-forums nya inriktning har en omvärldsanalys gjorts, som resulterat i dels en nationell och regional strategikarta, dels i ett GAP mellan genomförda insatser i regionen och de ambitioner som styrdokumenten anger.

2.1 Nationell strategikarta

Med utgångspunkt i en tidigare kunskapsöversikt upprättad av Governo för Länsstyrelsens räkning har en översiktig kartan av relevanta aktörer, strategiska dokument (EU, nationellt, SKL), lagstiftning, satsningar och övergripande trender tagits fram.

Det kan konstateras att det under de senaste åren har tagits fram ett stort antal strategidokument på internationell och nationell nivå, som på olika sätt påverkar arbetet i regionen. Strategidokumenten varierar i sin karaktär – nationella strategier, strategier med fokus på vissa områden, lagstiftning, vägledningar m.m.

Man kan även se ett skifte i fokus från IT som ett medel för att åstadkomma effektivisering till vikten av att fokusera på medborgarnas nytta av tjänster. Nu finns en framväxande förståelse för vikten av att utgå från privatpersoners och företags situation och behov i livshändelser – oavsett hur offentlig sektor har valt att organisera uppgifter och ansvar.

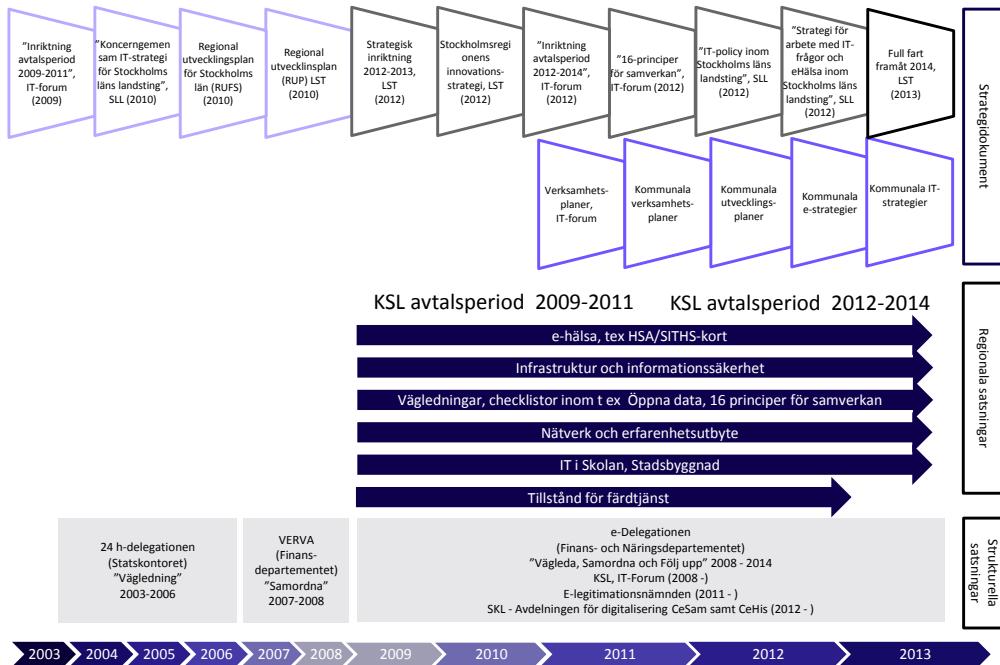
De aktörer som på olika sätt påverkat utvecklingen har också varierat i sin karaktär, från rådgivande grupperingar till mer operativa funktioner.

Kartan redogörs för i detalj i bilaga 3.

2.2 Regional strategikarta

Utifrån den nationella kartan, togs en motsvarande karta fram med fokus på Stockholmsregionens digitalisering. Samma struktur användes, för att underlätta förståelsen.

Vägen mot en digital agenda för Stockholm

Några skillnader som framträddes var att det regionalt blev ett tydligt fokus på den gemensamma nivån och därmed de satsningar och insatser som genomförts inom ramen för IT-forum. Under IT-forums två avtalsperioder har det genomgående fokuserats på vissa insatsområden, såsom e-hälsa och informationssäkerhet, samt specifika format som vägledningar och checklistor. Därtill finns stor aktivitet inom enskilda kommuner och mellan vissa kommuner i specifika projekt.

Den regionala kartan har även den en mångfald aktörer som på olika sätt styr eller faciliterar utvecklingen.

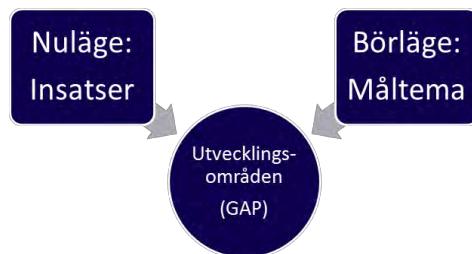
Kartan redogörs för i detalj i bilaga 4.

2.3 Utvecklingsområden för regionen

En analys av innehållet i styrdokumenten i ovan nämnda strategikartor visar på en bred samstämmighet i form av fyra återkommande teman:

- Medborgarens fokus
- Öppenhet och transparens
- Effektivt resursutnyttjande
- Infrastruktur och interoperabilitet

Dessa teman kommer vara styrande för den nya inriktningen. För att analysera dessa har en GAP-analys gjorts mellan pågående regionala insatser och det önskade läget/målet enligt strategidokumenten. Nedan beskrivs dessa fyra teman kortfattat tillsammans med identifierade GAP. I bilagan beskrivs det önskade läget/målen mer detaljerat i form av målgräfer (bilaga 5) liksom de kartlagda insatserna (bilaga 6).

Medborgarens fokus

Medborgarfokus handlar om att sätta medborgaren i centrum och bedriva verksamhets- och IT-utveckling med privatpersoners och företags intressen för ögonen. Det handlar också om att bedriva utvecklingen genom direkt samverkan med medborgarna.

Ett antal områden framträder där insatser saknas alternativt kan utvecklas (GAP).

Livshändelseperspektivet utvecklat

- Det finns en stor potential kring att involvera näringsliv och medborgare i tjänsteutveckling, inte minst där privatpersoner och företagare har ärendeprocesser som går över huvudmannagränser. Detta dels för att svara upp mot medborgarnas allt större förväntningar och dels för att insatser inom exempelvis e-tjänsteutveckling ska nå den potential som finns kring användning av e-tjänsterna.
- Det finns potential att identifiera en gemensam metodik samt göra gemensamma kartläggningar av medborgarnas syn på och behov av utveckling kring interaktionen med offentlig förvaltning inom ramen för medborgarorienterad tjänstedesign.
- Stor potential kring delning av kunskap och erfarenheter, även om processer inte nödvändigtvis likriktas.

Potential för ökad digital delaktighet

- Även om många aktörer i Stockholms län har varit aktiva och fortsätter att vara aktiva inom området finns, efter att kampanjen Digidel avslutades 2013, utrymme att diskutera ett regionalt nästa steg.

Svårt att hitta och göra rätt

- Utveckla en mer enhetlig utformning och kvalitet på kommunernas webbinformation utifrån kartläggningar av medborgarnas behov och var problemen uppstår i interaktionen med förvaltningarna.
- Klargöra hur kommunerna ställer sig till att beskrivning av processer och eventuellt även "kundinteraktioner" styrs om till nationella portaler vid vidareutveckling och nyutveckling av dessa.
- Stor utvecklingspotential för regionens aktörer, exempelvis på grund av oklarheter kring kommunal medverkan i det nationella samarbetet kring detta.

Öppenhet och transparens

Öppenhet och transparens handlar om flera olika delar. Dels om öppenhet som grund för ansvarsutkrävande, dels om transparens när det gäller administrativa processer där medborgarna bör beredas möjlighet att kunna följa de ärenden som de är berörda av.

Även om en stor mängd insatser pågår för att skapa öppenhet och transparens, framträder också ett antal områden där insatser saknas eller kan utvecklas (GAP). Detta såväl i relation till möjliga insatsområden ovan och i relation till den nationella digitala agendan.

Öppna data – på riktigt

- Mycket arbete återstår kring öppna data men i regionen finns även ett nationellt föredöme i Stockholms stads arbete att bygga vidare på.
- Stor potential finns även när det gäller öppna data avseende att utveckla gränssnitt, definiera data samt förstå nyttan. Dessa nyttor gäller även internt när verksamheter mer strukturerat börjar arbeta med sina data.

Svag digital demokrati och påverkansmöjligheter

- Få insatser av större omfattning har identifierats, även om sociala medier liksom andra former för medborgardialog används i varierad utsträckning (bland kommunerna).

Möjligheter finns att vidareutveckla området regionalt genom SKLs opensource-lösningar eller genom regionala insatser kring lösningar för medborgardialog.
Krängliga ärendeprocesser med bristande insyn   Det finns en generell svaghet kring att beskriva och frilägga ärendeprocesser samt göra dessa transparenta för privatpersoner och företagarare genom möjlighet att följa sina ärenden från start till mål. Ett utvecklingsbehov finns inte minst kring organisationsövergripande livshändelser som skär över huvudmannagränser men även inom ramen för ärendeprocesser som skär över huvudmannagränser. Insatserna i kommunerna riskerar att bli redundanta med nationella insatser inom området – risk att kravställningen i e-delegationen inte tar höjd för kommunernas behov.

Effektivt resursutnyttjande

Detta tema handlar primärt om resursutnyttjande; dels genom att dela lösningar och därmed kostnader för utveckling, drift och förvaltning, dels genom automatisering av processer och tillgång till grunddata från ursprungskällan, och till sist genom effektivisering av arbetssätt och processer med stöd av IT.

Även om en stor mängd insatser pågår för att bidra till ett mer effektivt resursutnyttjande, framträder också ett antal områden där insatser saknas eller kan utvecklas (GAP). Arbetet kring effektivisering av resursutnyttjandet är inte heller ett arbete som blir färdigt – här krävs kontinuerligt förbättringsarbete.

Bristande lokalt perspektiv   Risk att nationella projekt inte blir tillräckligt anpassade för regionala aktörer. Ett exempel är att arbetet kring företagens uppgiftslämnande inte höjd för kommunernas behov. En tydlig talan behöver föras från regionens perspektiv gentemot e-delegationen (samtidigt som Sveriges Kommuner och Landsting).
Ovilja till större, processmässiga förändringar   Ett kontinuerligt behov av fortsatt arbete för effektivisering av ärendeprocesser genom att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter. Ett kontinuerligt behov av ökad automatisering av ärendeprocesser och att arbeta med förutsättningarna för detta genom att t ex föreslå lagstiftningsförändringar som behövs för att förändra processerna i grunden.
Organisatoriska gränser hämmar samverkan   Att dela lösningar, källkod och utveckling mellan olika offentliga aktörer ligger i sin linda. I regionen finns en hel del gemensamma tjänster som bygger på gemensamma insatser men arbetet kan intensifieras genom att inte minst arbeta med förutsättningarna för detta inom ramen för LoU, befintliga avtal etc.
Digitala service- och bemötandefrågor i sin linda   Avsaknad av generell konceptualisering och generella lösningar kring digitala medborgarkontakter. Stora skillnader mellan kommuner kring bemötande. Ovanligt med tjänster för mötesbokning på kommunal nivå.

Interoperabilitet och infrastruktur

Interoperabilitet och informationssäkerhet handlar om möjligheterna att utbyta information på ett säkert sätt och som samtidigt ger nyttja för verksamheterna samt privatpersoner och företag. Hela detta tema blir en form av möjliggörare för att kunna arbeta med övriga insatsområden i

samverkan över organisationsgränser. Ytterst handlar interoperabilitet om att organisationer ska kunna utveckla förmågan att verka tillsammans. En central förutsättning för detta är möjligheten att kunna utbyta information.

Generellt sett har regionen en väl utvecklad regional samverkan att bygga vidare på vilket innebär att det finns bra strukturer inom organisatorisk interoperabilitet, vilket generellt sett är det mest problematiska området. När det gäller interoperabilitetsfrågorna pågår vissa insatser med avseende på informationssäkerhet samt de tekniska och semantiska aspekterna av interoperabilitet inom området e-hälsa. Generellt har den organisatoriska interoperabiliteten hanterats av IT-forum dels genom utvecklingen av den regionala samverkan och dels genom arbetet med *16 principer för samverkan*. Historiskt har regionen fokuserat mycket på arbete för att bland annat inom ramen för *16 principer för samverkan* utveckla grundförutsättningarna för samverkan genom informationssäkerhet och gränsöverskridande behörighetshantering genom behörighets- och tillitsfederationer. Samtidigt framträder också ett antal områden där insatser saknas eller kan utvecklas (GAP).

Organisatorisk interoperabilitet

- Väl utvecklad samverkan inom regionen som behöver fördjupas och utvecklas. Viktig att utveckla detta regionalt, inte minst när det gäller att ta tillvara på regionens storlek gentemot den nationella nivån (e-delegationen och statliga myndigheter).
- Regionen och IT-forum kan vara en tydligare röst mot SKL, e-delegationen och regeringen.
- Många frågor behöver lösas nationellt genom sektorsvis samverkan mellan lokala och regionala aktörer, statliga myndigheter och nationella aktörer.

Juridisk interoperabilitet

- Behöver hanteras nationellt – men viktigt att regionen lyfter utmaningarna till regeringskansliet (e-delegationen) i syfte att skapa gemensamma lösningar på återkommande juridiska problem.

Semantisk interoperabilitet

- Arbetet med standardisering av begrepp och informationsstruktur är i sin linda och inom flertalet samhällssektorer saknas arbete, exempelvis inom skolan.
- Mognadsnivån varierar bland länets aktörer och arbetet är fragmenterat.

Teknisk interoperabilitet

- Utvecklat område på nationell nivå och hanteras därför fragmenterat inom olika verksamhetsområden vilket blir kostnadsdrivande.
- Mognadsgraden varierar mellan regionens aktörer.

Behov av modeller och metoder för lokal implementering

- Modeller och metoder för hur nationella insatser ska implementeras saknas.
- Oklart hur den kommunala sektorn ska förhålla sig till e-legitimationsarbetet – problem med exempelvis privata utförare.

3 Förslag på ny inriktning

Utifrån omväärds- och GAP-analys har en ny inriktning för IT-forum tagits fram. Tidsperioden är 2015 – 2018, för att skapa en tydligare koppling till mandatperioderna samt till den ordinarie styrningen inom KSL. Dock är det viktigt att säkerställa en årlig översyn och aktualitetsprövning av beslutade insatser, vilket bör göras i anslutning till uppföljning av genomförda insatser.

Målgruppen för den nya inriktningen är samtliga större intressenter som på olika vis verkar för digitalisering i Stockholmsregionen. Detta innefattar såväl kommuner, Stockholms läns landsting, Länsstyrelsen, näringslivet och akademien.

Utgångspunkter är att agendan efter beslut i berörda instanser ska formuleras i en populärversion för bred spridning, även gentemot privatpersoner och företagare.

3.1 Målbild 2015-2018

Utgångspunkten i den nya inriktningen är en målbild, som beskriver det tillstånd regionen vill uppnå med digitaliseringen som möjliggörare:

Stockholmsregionen ska vara bäst i världen på att nyttja digitaliseringens möjligheter och därigenom skapa en enklare vardag för privatpersoner och företagare samt skapa förutsättningar för en innovativ, expansiv och hållbar region.

IT-forums roll är främja och koordinera utvecklingsarbetet i bred samverkan med olika aktörer.

Målbilden tar fasta på den nationella digitala agendans ambitionsnivå internationellt samt dess ansats när det gäller att skapa enkelhet i vardagen för medborgarna. Samtidigt betonas Stockholmsregionens expansiva tillväxtresa med inriktning på både innovation och hållbarhet. Avslutningsvis tydliggörs IT-forums övergripande roll – som en drivande och samverkande aktör – i detta arbete.

3.2 Prioriterade insatser

Målbilden har i sin tur brutits ner i ett antal insatsområden för regionens digitaliseringsarbete.

Tidhorisonten för insatsernas genomförande är, precis som IT-forums inriktning som helhet, 2015 – 2018. Utgångspunkten är en gemensam kraftsamling utifrån livshändelseperspektivet, med en sammanhållen utveckling av service och tjänster där livshändelserna hanteras i viss ordning.

Vissa av dessa livshändelser har breda definitioner och behöver brytas ned eller segmenteras i samband med konkret tjänstutveckling.

Nedan beskrivs de olika insatserna, tillsammans med en uppskattning av insats från de olika samverkande aktörerna (Liten/Mellan/Stor).

Medborgarens fokus		Uppskattad omfattning på insatserna från samverkande aktörer
Insats		
Genomföra gemensamma/delade kartläggningar av medborgarnas och företags situation och behov för olika ärendetyper/livshändelser.	Liten	
Utveckla regionövergripande vägledande tjänster med lokalt innehåll för prioriterade livshändelser (samliga).	Stor	
Utveckla former/affärsmodeller för att pröva/använda ny teknik i verksamheter (verksamheterna som testbäddar för FoU).	Mellan	

Öppenhet och transparens		Uppskattad omfattning på insatserna från samverkande aktörer
Insats		
Säkerställa intern tillgång till information, som är korrekt och fullständig, över organisationsgränser	Stor	
För att säkerställa extern tillgång till information (öppna data), som är korrekt och fullständig, över organisationsgränser för vidareutnyttjande, implementera "Nationellt ramverk för öppna data" och med det som utgångspunkt utveckla affärsmodell(er) för tillhandahållande av Öppna data i regionen: - Informationsinventering - Ta ställning till ersättningsmodell för källdata - Testa affärsmodellen genom utveckling av karttjänster med hjälp av geodata, med stöd i Länsstyrelsen utvecklingsarbete. - Driva ett lärande pilotprojekt avseende befolkningsdata, gärna med koppling till Stockholm stads handlingsplan för öppen data.	Mellan	
Utveckla principer för delning av information mellan regioner för att underlätta rörlighet i förhållande till andra regioner exempelvis med avseende på kompetensförsörjning, sysselsättning, studier, pendling etc.	Stor	

Effektivt resursutnyttjande		Uppskattad omfattning på insatserna från samverkande aktörer
Insats		
Utveckla former för att göra gemensamma kravställningar mot leverantörer i samband med (lokal) tjänstutveckling, med utgångspunkt i case. Detta inkluderar insatser för stärkt beställarkompetens för att skapa större starkare parter i regionen mot leverantörer exempelvis genom innovationsupphandlingar. Detta även när upphandlingar, drift och förvaltning hanteras lokalt.	Stor	

Fortsätta effektivisera och höja kvaliteten i exempelvis äldreomsorg och vården, genom att stödja verksamheterna med tekniska förutsättningar i form av t ex stöd för automatisering samt tillgång till korrekt och fullständig information genom informationsutbyten. Särskilt viktigt att: - Identifiera ägarskap och roller/ansvar - Tydliggöra krav på utförare	Stor
Identifiera förutsättningar för automatisering inom ramen för existerande lagstiftning samt önskvärda förändringar i lagstiftningen. Detta genom: - Regional kartläggning av juridiska utvecklingsbehov som för förutsättningar för automatisering. - Påverkan gentemot nationell nivå (SKL/regeringen).	Mindre
Återanvända tekniska lösningar och verksamhetsberoende infrastruktur/tjänster mellan regionens aktörer såsom Stockholm stads ID-portal genom att: - Kartlägga lösningar, tjänster och infrastruktur som är möjliga att dela - Utreda förutsättningar för att dela lösningar (finansiering, juridik och teknik).	Mellan

Interoperabilitet och infrastruktur	
Insats	Uppskattad omfattning på insatserna från samverkande aktörer
Utveckla den tekniska infrastrukturen i hela länet (fiber, wifi, mobil)	Liten
Utveckla tekniska förutsättningar för informationsutbyten genom öppna standarder, exempelvis inom hälsa, vård och omsorg samt "Bo & leva i den växande staden" (teknisk interoperabilitet).	Stor
Standardisera begreppsanvändning regionalt för att möjliggöra informationsutbyte med avseende på bland annat (ovan nämnda) regiongemensamma tjänster. Detta är däremed tjänster där direkta omedelbara beroenden till nationella informationsutbyten och tjänster saknas (semantisk interoperabilitet).	Stor
Påverka nationell nivå att standardisera begreppsanvändning för att möjliggöra informationsutbyte. Detta genom informationsspridning, lobbyverksamhet och deltagande i konkret standardiseringsarbete (semantisk interoperabilitet).	Mellan
Identifiera juridiska hinder för samverkan och påverka nationella aktörer såsom SKL, regeringen och e-delegationen för att få till stånd förändring (juridisk interoperabilitet).	Mellan
Utveckla och förvalta affärsmodeller för ovan nämnda regiongemensamma tjänster där nytta, kostnad, finansering framgår, exempelvis med avseende på hälsa, vård och omsorg (organisatorisk interoperabilitet).	Mellan
Med 16 principer för samverkan som utgångspunkt utveckla informationssäkerheten genom identitets- och behörighetsfederationer, där olika aktörer ger förtroende till varandras inloggningar i systemlösningar exempelvis kring journalsystem. Detta genom att: - Fortsatt implementering av pågående arbete - Påverka nationell nivå genom informationsspridning, lobbyverksamhet etc. kring behovet av att olika identifieringslösningar normeras. - Tillhandahålla metodstöd och goda exemplen.	Mellan

Stockholmregionens höga ambitionsnivå kring digitalisering är tydlig. Detta både när det gäller mängden insatser som prioriterats och den omfattning av samverkan som är nödvändig bland deltagande aktörer. Därför behöver ett antal prioriteringar göras i det fortsatta arbetet, varvid följande principer tillämpas:

- Gemensam prioritering bland livshändelserna (turordning).
- Gemensam prioritering av tjänster med stor potential för automatiserade moment och/eller processer.
- Gemensam prioritering av insatser som har hög nytta, det vill säga potential att för många aktörer, privatpersoner och företagare utveckla såväl kvalitet som effektivitet. Med det avses både frågor som rör verksamhetseffektivisering och kostnadseffektivisering genom exempelvis gemensam drift, förvaltning eller delning av resurser.
- Gemensam prioritering av tjänster och informationsutbyten som förenklar privatpersoners och företags uppgiftslämnande (en uppgift, en gång).

Ett viktigt nästa steg är också att för respektive insats projektifera denna samt definiera ansvariga aktörer, tydliggöra finansiering samt fördela insatser över tid. I samband med detta kan en förnyad diskussion kring prioritering behövas.

4 Förutsättningar för att realisera prioriterade insatser

För att skapa möjlighet att nå målbilden och genomföra prioriterade insatser finns ett antal förutsättningar som behöver säkerställas. Detta handlar dels om organisatoriska förutsättningar och finansiering, dels om beroenden till insatser nationellt och lokalt. För att analysera förutsättningarna utifrån perspektivet att Stockholm är och ska utvecklas till en än mer ledande IT-region har en SWOT-analys genomförts, som presenteras initialt i detta kapitel.

4.1 Regionala förutsättningar för digitalisering – för att uppnå världsklass

I början av 2000-talet presenterade Newsweek en artikel om Stockholm som en världsledande IT-region. Sverige har även i olika benchmarkingundersökningar varit en av de ledande nationerna när det gäller att tillvarata digitaliseringens möjligheter. På senare år har dock Sverige börjat tappa i internationella mätningar. Tillväxten i IT-branschen är betydligt lägre i jämförelse med de länder som utgör de starkaste konkurrenterna. Den svenska e-förvaltningen identifieras tillsammans med övriga EU-länder som bristande, dels på lokal nivå och dels avseende samverkan. Ett exempel är EU-kommissionens mätning, som visar att Sverige tappat vad gäller gränsöverskridande tjänster för att stödja medborgarnars interaktioner i livshändelser.

Som ett resultat av den splittrade bilden har det varit påkallat att genom en SWOT-analys se hur Stockholm återigen kan positionera sig som den bästa IT-regionen.

Styrkor
• God bredbandstäckning (fiber och mobilt) • Stora investeringar i infrastruktur gjorda • Närhet till viktiga IT-företag, universitet och högskolor • Skapat och samverkat kring vissa nationella tjänster • Sedan lång tid etablerad regional samverkan och styrande samverkansprinciper • Verksamhetsorienterad samverkan (Verksamhet och IT) • Samverkan även delregionalt (kommunkluster)   • Både befolkningen och offentliga sektorn har hög IT-mognad och utbildningsnivå • Täthet (sammanhållen region med befolkning som är rörlig över kommungränserna) • Tillväxtregion både ekonomiskt och demografiskt • Komplexiteten i regionen (storlek, mångfald) • Attityd: Stockholm i framkant!

Svagheter
• Kapacitetsgränsningar och vita fläckar i bredbandtäckningen (mobilt och bredband) • Digitala ryggsäckar av tidigare teknikinvesteringar • Region med stora skillnader inom länet mellan storstad och glesbygd • Brister i interoperabilitet (särskilt semantisk) hämmar utvecklingen • Svag omvärldsbevakning och näringsslivsinvolvering kan utvecklas • Svagheter kring beställarkompetens i regionen   • Saknas stark politisk styrning nationellt och regionalt samt legitimitet på taktisk nivå • Svag förmåga att dra nytta av regionens styrka • Fragmentering genom många politiskt administrativa gränser, aktörer och utförare • Svag beslutsmässighet regionalt • Vissa viktiga incitament för samverkan saknas – man kan själv/orkar inte samverka • Svårt att hitta region med likande förutsättningar att jämföra sig med och lära av • Viktiga förutsättningar ser olika ut i övriga

- leverantörerna utmanas inte tillräckligt. • Få elever väljer IT-utbildning vilket gör kompetensförsörjningen kring IT problematisk • Attityd: "Fat cat/bra nog" • Attityd: Ingen "får" ta ledarträjan"	landet på grund av politik, storlek och komplexitet • Utmaning att system och tjänster som utvecklas i mindre regioner inte är tillräckliga för Stockholms volymer och komplexitet (testplaner behövs) • Frågor som är viktiga för Sthlm "tappas bort" nationellt • Hittills har utvecklingen delvis varit landstingsbehovsstyrda

Möjligheter

- Tillvarata näheten till internationellt sett högklassig IT-bransch
- Skapa tydligare möten mellan mänskliga och teknik (testbäddar i verksamheterna i samverkan med akademi och näringsliv)
- Tät region med stort befolkningsunderlag ger stora ärendevolymer som möjliggör tjänster
- Rörliga medborgare som rör sig över kommungränserna med höga förväntningar på elektroniska tjänster
- Nyttja ung och lekfull generation och "early adopters"
- Stark påverkanmöjlighet och goda relationer nationellt och internationellt
- Paradigmaskifte: Förvaltning – medborgare - mobilitet
- Privata utförare driver innovation
- Från valfrihet till valmöjlighet via digitalisering driver och tydliggör nya behov
- Inkludera myndigheterna mer i samverkan
- Utveckla befintliga regionala arenor för samverkan och knyt samman satsningar som finns
- Starkare roll för IT-forum som motor för regional utveckling
- Sömlösa kommuntjänster
- Optimera användningen av offentliga resurser
- Bättre verktyg för kommunikation kring beslut och konsekvenser för medborgare av dessa

Hot

- Snabb tillväxt – offentlig sektor hänger inte med
- Komplexitet & mångfald: landsbygd – storstad resp stora – små kommuner
- Ej infriade förväntningar utifrån medborgarnas högt ställda krav
- Socioekonomisk segregation och begränsad insyn i kundbehov (många och olika kunder)
- Kompetensbrist när utbildning och kompetens ej matchar behoven
- Leverantörers lösningar släpar efter och uppfyller inte verksamheternas behov
- Lagstiftning som släpar efter och utgör hinder för digitalisering (LOU)
- Kommunalt självstyre utgör begränsningar för samverkan i gemensamma tjänster och processer
- Stockholmsregionen som motor för utveckling underskattas nationellt och regionalt
- Svag representation nationellt leder till ogenomtänkta beslut där nationell nivå inte tar full hänsyn till lokala behov
- Svaga krav på samverkan i myndigheternas regleringsbrev
- Utmaning att hitta "rätt" samarbeten med olika aktörer över traditionella sektorsgränser
- För stort fokus på det regionala perspektivet riskerar skapa nya stuprör (mot andra regioner)
- Kommunerna vill ha erfarenhetsutbyte med liknande kommuner vilket drar isär regionen
- Attityd: Liknöjdhet – utmanar ej
- Attityd: Rädsla för att storebror ser dig (risk att integritetsfrågorna underskattas)

Som synes finns mycket goda förutsättningar för att återta en ledande position och även uppnå övriga delar av målbilden. Väl utbyggd infrastruktur, hög IT-mognad och utbildningsnivå tillsammans med att goda möjligheter för samverkan redan finns etablerade är positiva faktorer i

rätt riktning. Dock finns ett antal utmaningar som var och en medför en risk att stagnera i utveckling – exempelvis bristande livshändelseperspektiv, föråldrade IT-lösningar och attityden att ”vi är bra nog”. Det finns även utmaningar nationellt i att det saknas en stark politisk vilja och därmed styrning på nationell nivå, liksom lagstiftningshinder.

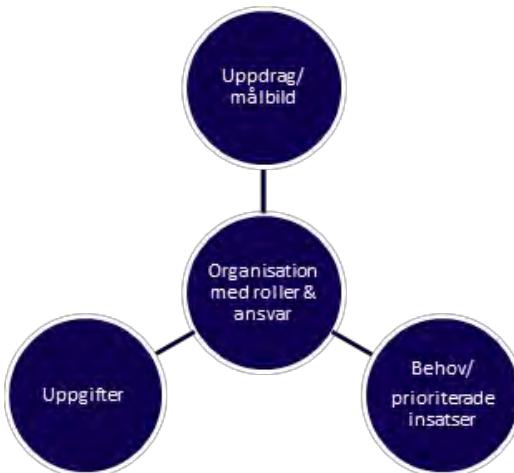
4.2 Vägledande principer för IT-forums framtida organisation

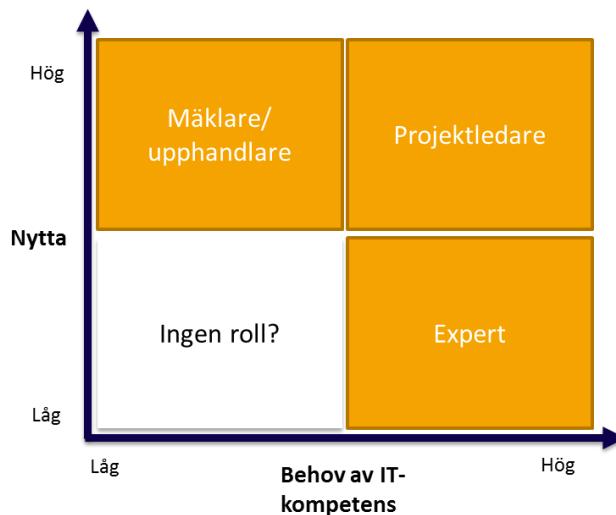
Med en målbild som siktar högt och ett stort antal insatser att genomföra, blir det viktigt att överväga vilka organisatoriska förutsättningar som krävs för att skapa genomförande kraft. Ett antal vägledande principer har identifierats som utgångspunkt för en sådan diskussion:

- Utveckling av IT-forum till en arena för samverkan mellan fler relevanta aktörer, såsom näringslivet, akademien, tekniska kluster samt Länsstyrelsen. Denna samverkan måste bygga på en tydlig vilja att aktivt deltaga.
- Tydlighet avseende vad ett ömsesidigt åtagande i IT-forum innebär, det vill säga IT-forums roll och ansvar i relation till deltagande aktörers dito. Vad kan man förvänta sig av varandra? Här är det viktigt att även fortsättningsvis formalisera samverkan i överenskommelser och/eller avtal.
- IT-forums roll bör i vid bemärkelse vara närvarkande där deltagande aktörer också agerar ambassadörer i sina egna organisationer.
- IT-forums roll bör också vara koordinerande, med avseende på e-strategernas roll och ansvar. Utförande och projektledning bör i regel ske inom och mellan deltagande aktörer som ibland kan agera värd för olika insatser.
- IT-forum kan vara förvaltande aktör när så är lämpligt, exempelvis kring principer och vissa tjänster.
- IT-forum bör ha tydligt handlingsfokus med årlig uppföljning kring beslutande insatser – för att skapa ett lärande och bidra till erfarenhetsåtervinning.

Tre viktiga utgångspunkter för en diskussion om IT-forums organisation, roller och ansvar framgår av bilden till höger. Med en målbild och prioriterade insatser på plats, är ett viktigt nästa steg att diskutera de uppgifter som behöver hanteras inom ramen för IT-forum samt vilken del av IT-forums organisation som hanterar vad. Diskussionen behöver föras kring de olika rollerna i dagens organisation såsom politiska beredningar, styrgrupp, e-strateger och nätverk.

Beroende på diskussionerna kring principer och uppgifter, kan IT-forums roll se olika ut i framtiden. Två centrala frågor handlar om vilken grad av IT-kompetens som behövs i olika insatser/projekt, samt hur omfattande insatsens/projektets gränsyta är gentemot omvärlden, det vill säga hur många man skapar nytta för i det enskilda projektet – se bild på nästa sida. Matrisen åskådliggör fyra möjliga roller när det gäller att hantera idéer, insatser och projekt, exempelvis rollen som mäklare eller upphandlare, rollen som expert och till sist rollen som projektledare. Det är också viktigt att fundera över i vilka sammanhang som IT-forum *inte* ska ha en roll.

Modellen kan tjäna som en utgångspunkt för fortsatt diskussion om IT-forums framtida organisation, roller och ansvar. Detta både inom IT-forums olika delar samt gränsytorna gentemot KSL och deltagande aktörer. Denna diskussion bör bland annat fördjupas i IT-forums styrgrupp.

I samband med fortsatt diskussion kring IT-forums organisation, kan även namnet *IT-forum* behöva övervägas för att säkerställa att namnet sänder rätt signaler.

4.3 Vägledande principer för finansiering

En ambitiös målbild, bredare och djupare samverkan samt en ökad omfattning avseende antal och innehåll när det gäller insatser, får även konsekvenser avseende ekonomiska ställningstaganden. Även här har vägledande principer definierats.

- Medlemsavgifter utgör en viktig finansieringspost – tillsammans med finansiering i form av egen tid från deltagande aktörer.
- Det finns behov att av ställa högre krav på aktivt deltagande framöver, det vill säga att definiera skarpare åtaganden för deltagande aktörer i form av såväl tid som pengar.
- Gemensamma nyttobräkningar för enskilda insatser, som tydliggör det ekonomiska åtagandet för deltagande parter bör vara en utgångspunkt.
- Det finns behov av att ha differentierade krav för deltagande aktörers åtagande, exempelvis, beroende på storlek och andra förutsättningar.
- Viktigt att också med proaktivt förhållningssätt avseende möjligheten till särskild finansiering avseende vissa satsningar.

Under förutsättning att den målbild och de insatser som beskrivs i detta dokument kommer utgöra stommen i den framtida digitala agendan kan det också ha ett symboliskt och reellt värde att avsätta en pott pengar, i linje med Stockholms stads satsningar på e-tjänste-/IT-programmen.

4.4 Beroenden till insatser på andra nivåer

I relation till den **nationella nivån** är det viktigt att komma ihåg att IT-forum har en central roll att spela avseende att kanalisera frågor till rätt beslutsfattare. På nationell nivå, som primärt avser regering och riksdag, vilar ansvar för frågorna nedan vilka har stor betydelse för ett framgångsrikt genomförande av regionens insatser:

- Belysa och genomföra förändringar i den svenska förvaltningsmodellen för att bättre möta behoven av ett livshändelseperspektiv.
- Modernisering av lagstiftning för att möta upp de behov som digitaliseringen medför. Exempelvis avseende enhetlig registerlagstiftning som stödjer samverkan samt kring förutsättningar för att dela lösningar mellan aktörer inom offentlig sektor (juridisk interoperabilitet).
- Standardisering av begrepp sektorsvis (semantisk interoperabilitet). Om detta enbart byggs regionalt finns risk för att regionala digitala örskaps, som i sin tur inte är interoperabla med varandra.
- Nationellt grepp förenklat uppgiftslämmande för företag och privatpersoner (en uppgift, en gång), där kommunala aktörer involveras i större utsträckning. Detta rör exempelvis folkbokföringsdata (Skatteverket), utveckling kring socialförsäkringar (Försäkringskassan) samt företagsuppgifter (Bolagsverket och Skatteverket).
- Skapa tillit till informationshantering i offentligt finansierad verksamhet – i samverkan med regionala och lokala aktörer. Detta genom exempelvis kampanjer, gemensamma policies och god beredskap för krishantering.
- Nationella insatser för kravställning och normering kring informationssäkerhet och integritet som beaktar den lokala aktörers skillnader i teknikmognad. Mobila nationella identifieringslösningar behövs.

När det gäller beroendet till aktörer på **lokal nivå**, det vill säga kommuner och landstinget, är den mest centrala frågan att säkerställa en god samverkan mellan samtliga berörda aktörer.

Dessutom är den lokala nivån gränsytan mellan verksamhet och medborgare, vilket gör att denna nivås aktörer utgör den primära källan för information och därmed kvalitetssäkring av underlag i de fall information ska delas mellan de samverkande aktörerna. Därtill kommer denna gränsyta att vara central i fråga om kunskapen kring målgruppernas behov i arbetet med att utveckla regionens verksamheter med stöd av IT.

- Grundinformationen utgör basinformation i informationsutbyten och måste tillhandahållas på ett välstrukturerat och tillgängligt sätt.
- Möjliggörande av "en uppgift en gång" så att privatpersoner och företag inte behöver befordra information mellan kommunala förvaltningar.
- Säkerställa att underlagen från privatpersoner och företag blir rätt från början (korrekt indata) – genom enklare underlag, styrande system och väldesignade tjänster.
- Arbete med öppna data behöver genomföras på ett strukturerat sätt regionalt. För de entreprenörer som ska skapa innovationer på öppna data är det centralt att de utdata som regionens aktörer tillhandahåller är överensstämmande och dessutom är strukturerade, beskrivna och tillhandahållna på ett likartat sätt.
- Transparenta tillståndsprocesser förutsätter att det finns transparens inom de lokala aktörerna. Att skapa transparens i en regional tjänst blir inte möjligt om inte exempelvis kommunerna kan tillhandahålla data från sina system.
- Möjlighet att jämföra service behöver implementeras på ett likartat sätt lokalt i kommunerna om det ska gå att skapa regionala jämförelsetjänster där kommunernas verksamheter eller service kan jämföras.
- Genomföra kommungemensamma behovskartläggningar är en fråga som kan skapa bättre kunskap inom regionen kring privatpersoners och företags behov.
- Skapa tillit till informationshantering i offentligt finansierad verksamhet genom att ha en hög kvalitet i sitt arbete med informationssäkerhet i IT-system och verksamheter.

5 Sammanfattande reflektioner

Efter genomförd analys kan konstateras att innehållet i de nationella och internationella strategidokumenten också kan användas för att peka ut riktningen i det regionala digitaliseringarbetet. Regionen och dess aktörer har kommit långt, samtidigt som det återstår en hel del arbete för att hantera utmaningar kring medborgarfokus, interoperabilitet, digitala klyftor m.m. Viktigt blir också att påverka den nationella nivån (riksdag, regering, SKL) att ta sitt ansvar för frågor som på olika sätt utgör gemensamma hinder i digitaliseringen.

Stockholm som region är redan ledande inom många områden. Nu handlar det om att fokusera på insatser som binder samman de olika organisationerna med varandra, liksom med statliga myndigheter i deras respektive åtaganden. Livshändelseperspektivet är här för att stanna, och Stockholmsregionen har mycket goda förutsättningar att ta ledarträjan i flera av de insatser som behövs för att åstadkomma en enklare vardag för privatpersoner och företag. IT är en motor för tillväxt och innovation i regionen, där offentliga aktörer tillsammans med forskning och näringsliv kan sätta Stockholm på kartan på nytt.

Samverkan mellan regionens aktörer i digitaliseringarsfrågor finns redan naturligt idag inom IT-forum – och vår bild är att den regionala digitala agendan bör utvecklas utifrån det arbete som nu gjorts med IT-forums nya inriktning och i samma organisatoriska kontext. I detta arbete kan det, trots svårigheten att hitta helt jämförbara länder, regioner och kommuner, vara av stort värde att fördjupa omvärldsanalysen och trots delvis olika förutsättningar lära av de som är bäst i världen. Parallelt med detta är det viktigt att återvinna kunskap och projekterfarenheter från andra svenska regioner. Det finns också behov av att säkerställa att alla regionens aktörer är med och tar gemensamt ansvar – utifrån sina olika förutsättningar.

Ett viktigt nästa steg är också att för respektive insats projektifiera denna samt definiera ansvariga aktörer, tydliggöra finansiering samt fördela insatser över tid. I samband med detta kan en förnyad diskussion kring prioritering behövas. Därtill behöver en diskussion ske och ställningstaganden göras kring organisation och finansiering.

Nu gäller det att dra nytta av den kraftsamling som gjorts inom ramen för IT-forum, och inte minst i detta projekt, för att gemensamt kunna ta nästa steg i förverkligandet av en regional digital agenda i form av konkreta insatser.

Bilagor

Bilaga 1: Intervjupersoner

Namn	Roll
Staffan Ingvarsson	Ordförande i IT-forum och biträdande stadsdirektör, Stockholm stad
Madeleine Sjöstrand	Förbundsdirektör, Kommunförbundet Stockholms län
Anette Scheibe	Länsöverdirektör, Länsstyrelsen Stockholm
Mats Hedenström	Tillväxtdirektör, Länsstyrelsen Stockholm
Catarina Andersson-Forsman	Hälso- och sjukvårdsdirektör, Stockholms läns landsting

Bilaga 2: Intervjuguide

Inledning

- Presentation av uppdraget
- Presentation av Governo och oss

Kartläggning/nuläge

- Var står din organisation idag vad gäller IT-/e-förvaltning? Viktiga framgångar som ni haft? Satsningar framåt?
- Hur ser du på Stockholmsregionens möjligheter att tillvarata de möjligheter som digitaliseringen ger regionen? (Stockholm – bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter)
- Vad ser du som viktigast med att arbeta med en regional digital agenda?
- Vilka insatsområden/projekt eller andra förutsättningar har saknats för att möjliggöra och stödja digitaliseringen i regionen?
- För att påverka och skapa förutsättningar för digitaliseringen i regionen. Vilka har varit och är de mest centrala:
 - a. Styr-/strategidokumenten som tagits fram (nationellt/regionalt/lokalt)?
 - b. Aktörerna (nationellt/regionalt/lokalt)?
 - c. Satsningarna, insatserna eller projekten (nationellt/regionalt/lokalt)?
- Vilka insatsområden och/eller projekt som rör regionens aktörer bör hanteras på de olika nivåerna i regionen:
 - a. IT-forum?
 - b. Regionala kluster? Vilka?
 - c. Enskilda aktörer i regionen?
 - d. Nationellt?
- Vilka inriktningar bör regionen prioritera för sitt gemensamma digitaliseringsarbete de kommande tre åren?
- Hur hanterar vi att olika aktörer kommit olika långt?
- Viktiga förutsättningar för att samverkan kring digital agenda i länet ska bli framgångsrik?

IT-forum i framtiden

- Hur bör IT-forum arbeta framöver? (t ex arbetsformer, insatser, mandat, medel mm).
- Hur ska den nya inriktningen för IT-forum formuleras?
- Hur ser du på ert deltagande i IT-forum? Vilka behov har din organisation?

Avslutning

- Övriga medskick?
- Berätta om nästa steg med internat 23 – 24 jan samt eventuell regional Digital agenda
- Får vi återkomma med eventuella kompletterande frågor?

2014-02-13

Bilaga 3: Nationell strategikarta

Med utgångspunkt i en tidigare kunskapsöversikt upprättad av Governo för Länsstyrelsens räkning har en översiktig karta av relevanta aktörer, strategiska dokument (EU, nationellt, SKL), lagstiftning, satsningar och övergripande trender tagits fram.

Strategidokument

I strategikartan identifieras befintliga strategier och handlingsplaner inom e-området, vilka är av flera olika slag eller kategorier:

- EU-dokument: Här finns det huvudsakligen tre dokument som är viktiga att lyfta fram. Det första är det klargörande som medlemsländerna gjorde genom avsiktsförklaringen vid ministerrådkonferensen i Malmö. Det andra dokumentet är den handlingsplan för e-förvaltningsarbetet som antagits av EU-kommissionen *E-government action plan 2011-2015*. Det sista styrdokumentet är det med störst genomslag, nämligen den digitala agendan för Europa.
- Strategier: Nästa kategori av styrdokument är de nationella styrdokumenten som tagits fram av Regeringen och SKL. Inom den analyserade perioden inleddes regeringen omtaget kring e-förvaltningsfrågorna genom handlingsplanen från 2008. Ett omtag och nya krav kring förvaltningspolitiken kom 2010 genom den förvaltningspolitiska propositionen. Regeringen lanserade under 2012 sin nu gällande strategi, *Med medborgarna i centrum*. Från SKLs sida har *Strategi för e-samhället* presenterats, vilket också är den strategi som lyfts fram som den IT-forum ska realisera på regional nivå. Kopplat till strategin finns även en handlingsplan *Digitala vägen till morgondagens välfärd*. SKL har även inom ramen för en överenskommelse med regeringen tagit fram ett förslag till en styr- och finansieringsmodell för hur e-förvaltningsfrågorna bör bedrivas framöver.
- Nyckellagstiftning: När det gäller de nyckellagstiftningarna på området som lyfts fram här är det inte minst PSI-lagen som normerar grundkraven för myndigheter och kommuner kring vidareutnyttjande av information. Denna lag grundar sig på PSI-direktivet (EU) från 2003. Dessutom finns personuppgiftslagen (PUL), offentlighets- och sekretesslagen (OSL), lagen om offentlig upphandling (LOU) samt olika sektorsspecifika lagstiftningar, förordningar och föreskrifter.
- Betänkanden från e-delegationen mfl: E-delegationen har årligen under sin verksamhetsperiod presenterat två betänkande årligen där de återrapporterar arbetet att leda och facilitera arbetet med e-förvaltning. Ett annat viktigt betänkande av mer idékaraktär är innovationsrådets slutbetänkande.
- E-hälsa: Inom vårdsektorn finns även nationell IT-strategi kring vård och omsorg.

Trender

Vidare har ett antal trender identifierats. I strategikartan benämns dessa som en förflyttning i dominerande perspektiv som grund för digitalisering, från intern effektivisering till en gradvis mer externt orienterad förvaltning genom utökad medborgarorientering. Detta innebär en rörelse från att prata om medborgarna och föra in dessa som intressenter i utvecklingen till medborgare som medskapare i designprocesser och nu slutligen ett fokus på "hela"

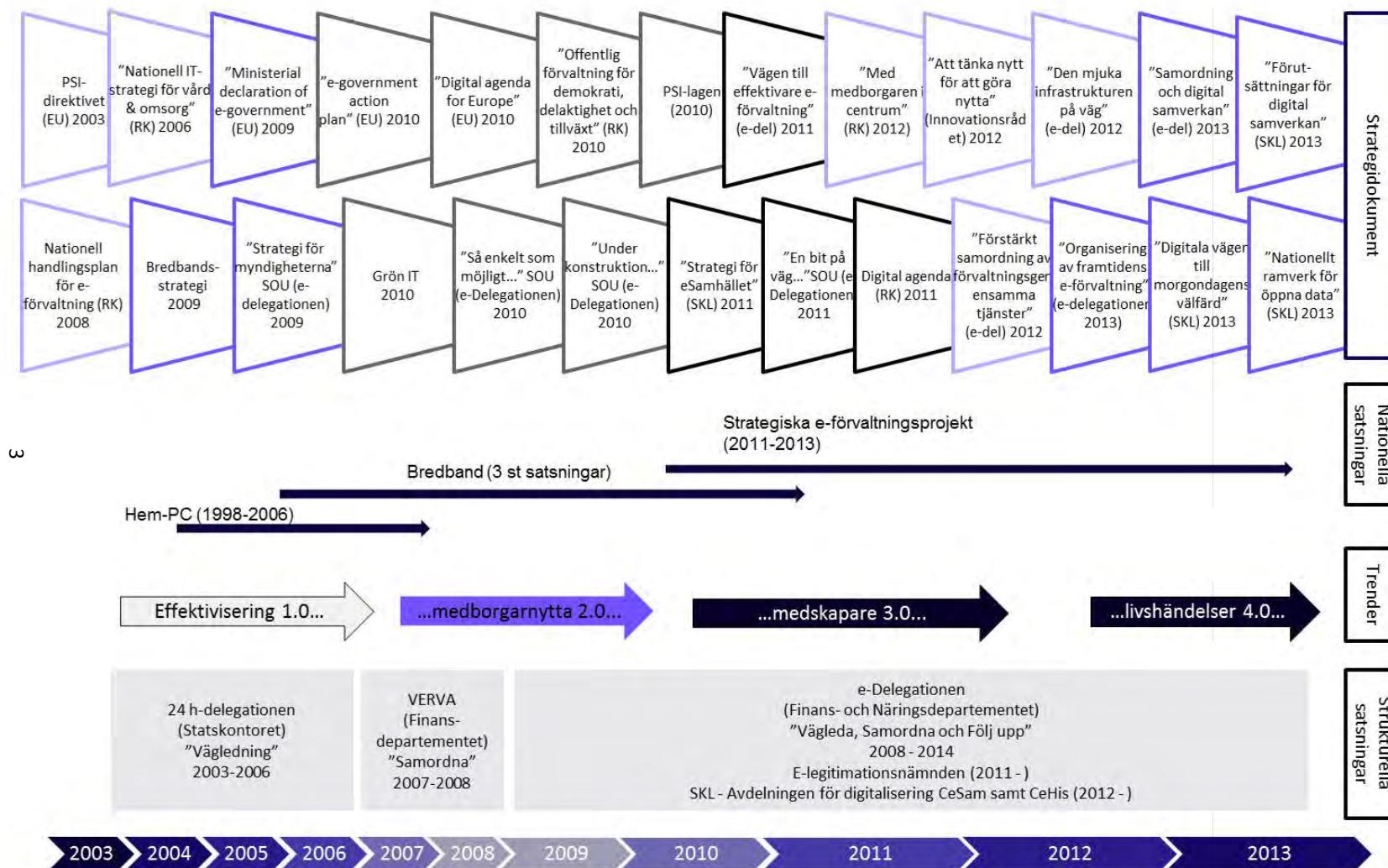
medborgaren som den ser sig själv det vill säga inte avgränsad på samma sätt som offentlig förvaltning fördelar ansvar och uppgifter. Dessa rörelser innehåller därmed dels att vi rört oss från det introverta till det mer extroverta men även att det skett en rörelse där tekniken betonades i sig till en situation där tekniken betonas som stöd för verksamhetsutveckling. Denna uppställning ska dock inte tolkas som att de tidiga utvecklingstrenderna numera är mindre viktiga, utan att nya perspektiv har adderats.

Nationella satsningar

Under den analyserade perioden har ett antal större satsningar varit viktiga för att driva på utvecklingen. Inledningsvis hade vi de stora hem-pc satsningarna som satte hemdatorer på varmans bord och ökade täckningen i form av datorpenetration i de svenska hemmen. Därefter kom ett antal stora struktursatsningar på bredbandsinvesteringar som innebar en kraftig utbyggnad av fibernätet. Dessa stora satsningar har sedan avlösts av stöd via landsbygdsprogrammet samt kanalisationsstöd vid grävarbeten. Under denna period skedde digitaliseringen främst inom ramen för enskilda myndigheter vilket gjorde att facilitering kring den offentliga förvaltningens digitalisering handlade mer om vägledning och uppföljning. De senaste åren har dock ett antal strategiskt viktiga e-förvaltningsprojekt fokuserats inom ramen för e-delegationen vilket innebär mer operativ samverkan nationellt.

Strukturella satsningar

Under denna period med styrdokument har även centrala organisationer för att på olika sätt utveckla, fördjupa och driva på arbetet med e-förvaltning växlat. Inledningsvis var det regeringens stabsmyndighet, Statskontoret, som arbetade med frågan samt den senare inrättade 24h-delegationen. Senare kom en dedikerad myndighet, Verva, att arbeta med frågorna kring digitalisering. En myndighet som dock blev kortlivad och snabbt lades ner. Denna ersattes senare av e-delegationen, en kommitté under regeringen samt e-legitimationsnämnden. Även SKL (Sveriges kommuner och landsting) har allt mer formerat sig och bildat Center för E-samhället (CeSAM) för att tydligare arbeta med digitaliseringssfrågorna.

2014-03-07

Bilaga 4: Regional strategikarta

Med liknande uppbyggnad som den nationella strategikartan har även en regional motsvarighet skapats. I den regionala kartan finns ett fokus på gemensamma satsningar och insatser. Därmed beskrivs huvudsakligen insatser genomförda inom ramen för IT-forum. Den regionala kartan har även den en mångfald av aktörer som på olika sätt styr eller faciliterar utvecklingen.

Strategidokument

- Kommunernas strategier och styrdokument: Viktiga dokument för styrningen av digitaliseringen finns internt inom regionens aktörer och då inte minst kommunerna. Detta i form av exempelvis verksamhetsplaner, utvecklingsplaner, IT-strategier samt e-strategier som alla på olika sätt berör digitaliseringstrågan. Deras betydelse för digitaliseringen i regionen som helhet varierar eftersom dokumenten till både innehåll och utformning skiljer sig kraftigt åt kommunerna emellan. Detta beroende på de skilda förutsättningar som finns i termer av IT-mognad, resurser och andra centrala faktorer som exempelvis hur långt kommunen drivit utvecklingen.
- IT-forum: Inom regionen finns även IT-forums inriktningsdokument i form av överenskommelser för de olika avtalsperioderna samt verksamhetsplanerna för de olika verksamhetsåren. Till detta kommer ett antal centrala styrande dokument för att bidra till och skapa samverkan inom regionen. Särskilt viktigt är dokumentet *16-principer för samverkan* som grundförutsättning för interoperabilitet. De styrdokument som finns framtagna inom IT-forum är viktiga för regionens digitaliseringars arbete då de pekar ut en riktning för de gemensamma utvecklingsinsatserna. Detta med avseende på vad aktörerna inom den offentliga sektorn avser göra tillsammans för att skapa förutsättningar för att tillvarata digitaliseringens möjligheter. I en nationell jämförelse är detta regionala arbete mycket långt drivet och skapar goda förutsättningar för kommande arbete med en regional digital agenda.
- Länsstyrelsen: Inom Länsstyrelsen finns också ett antal styrdokument med bärning på digitalisering. Det handlar exempelvis om *Strategisk inriktningsdokument* och den rapportering till regeringen som benämns *Full fart framåt*. Det handlar också om den regionala innovationsstrategin. Samtliga belyser kommunikation som ett viktigt utvecklingsområde, inte minst i termer av mobil täckning och bredbandstillgänglighet. Vidare identifieras regionens goda förutsättningar att tillvarata digitaliseringens möjligheter genom ett IKT-kluster av internationellt sett mycket hög klass. I den *Regionala utvecklingsplanen (RUP)*, som är integrerad med Landstingets utvecklingsplan RUFS, tas också digitaliseringstrågan upp men är inte i fokus. Det finns generellt sett potential att inom fler områden som dessa styrdokument behandlar lyfta digitaliseringsperspektivet på ett sätt som tydligare motsvarar regeringens digitala agenda. Detta exempelvis inom samhällsbyggnad och kommunikationer.
- Stockholms läns landsting: Den *regionala utvecklingsplanen (RUFS)* är samordnad med länsstyrelsens planering och har primärt fokus på samhällsbyggnad och tillväxt, snarare än digitalisering mer specifikt. På flera områden berör RUFS dock digitaliseringens möjligheter. Detta genom att peka ut den digitala infrastrukturen ut som ett viktigt utvecklingsområde samt genom att belysa IT-branschen inom regionen som en viktig framgångsfaktor när det gäller ekonomisk utveckling. Men det finns också andra centrala dokument utifrån ett digitaliseringsperspektiv såsom en strategi för arbete med IT-frågor och e-hälsa samt IT-

policies och en koncergemensam IT-strategi. Beröringspunkterna mellan dessa och det regionala arbetet hanteras inom IT-forum (ovan).

Regionala utvecklingssatsningar

Under de avtalsperioder som studeras har IT-forum långsiktigt fokuserat på ett antal frågor. Inledningsvis har IT-forum allokerat mycket resurser till att ta fram och förankra grunderna kring interoperabilitet och informationssäkerhet genom bland annat 16-principer för samverkan. En etjänst för tillståndshantering för färdtjänst har tagits fram regionalt och implementerats. Fokusområden under avtalsperioden har varit informationsstruktur och informationssäkerhet, e-hälsa, skola, öppna data och samhällsbyggnad. I vissa delar, till exempel stadsbyggnad och öppna data, har arbetet skett i samverkan med SKL. Läs gärna mer i nulägesbeskrivningen *IT-forum 2009 – 2013*.

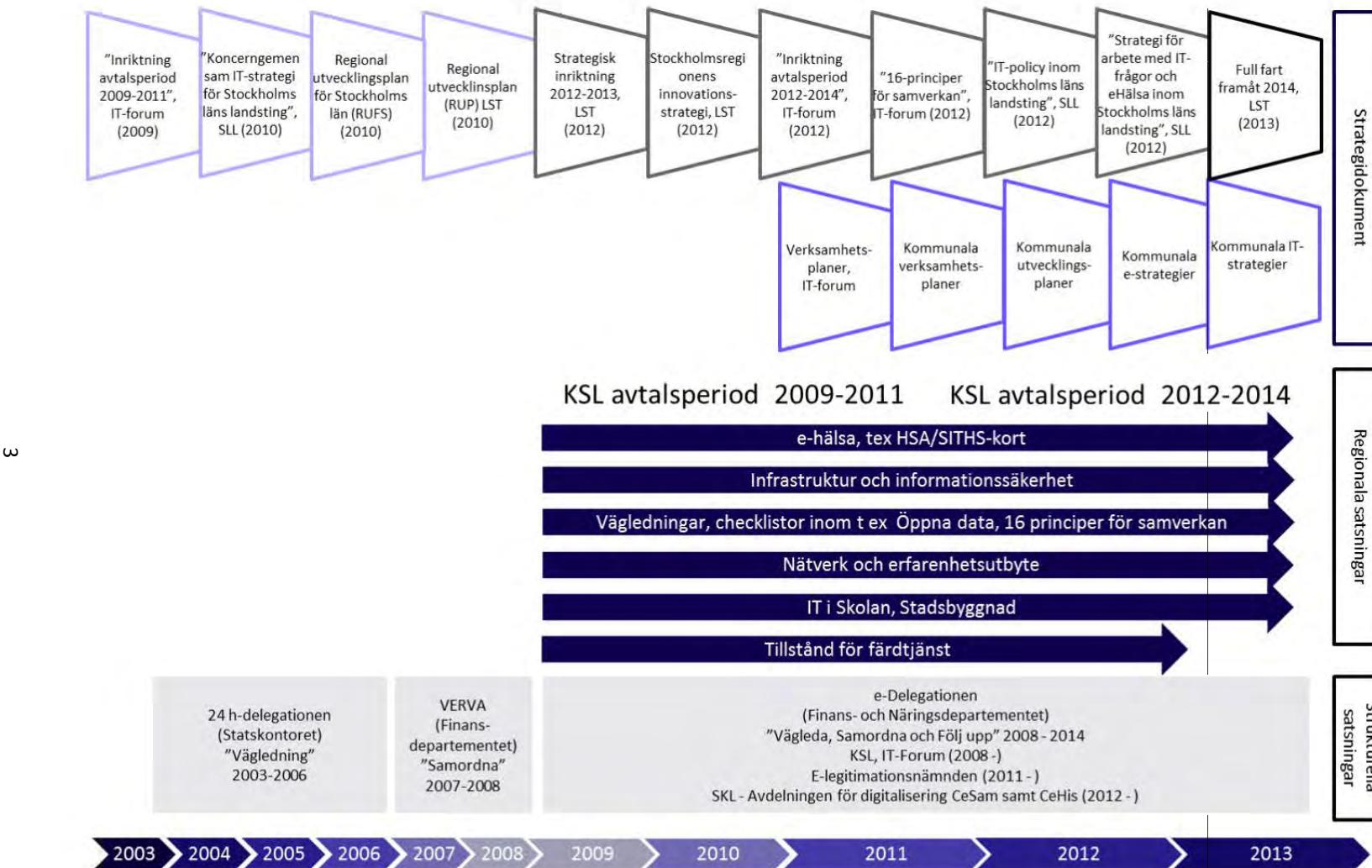
Refektioner inför fortsatt regionalt utvecklingsarbete

Den bild som framträder utifrån den regionala strategikartan är att det finns en hel del inriktningar med avseende på den breda digitaliseringen i regionen som inkluderar aktörer inom offentlig sektor, näringsliv och akademi. Dessa kan utgöra en god grund för det fortsatta utvecklingsarbetet med en regional digital agenda.

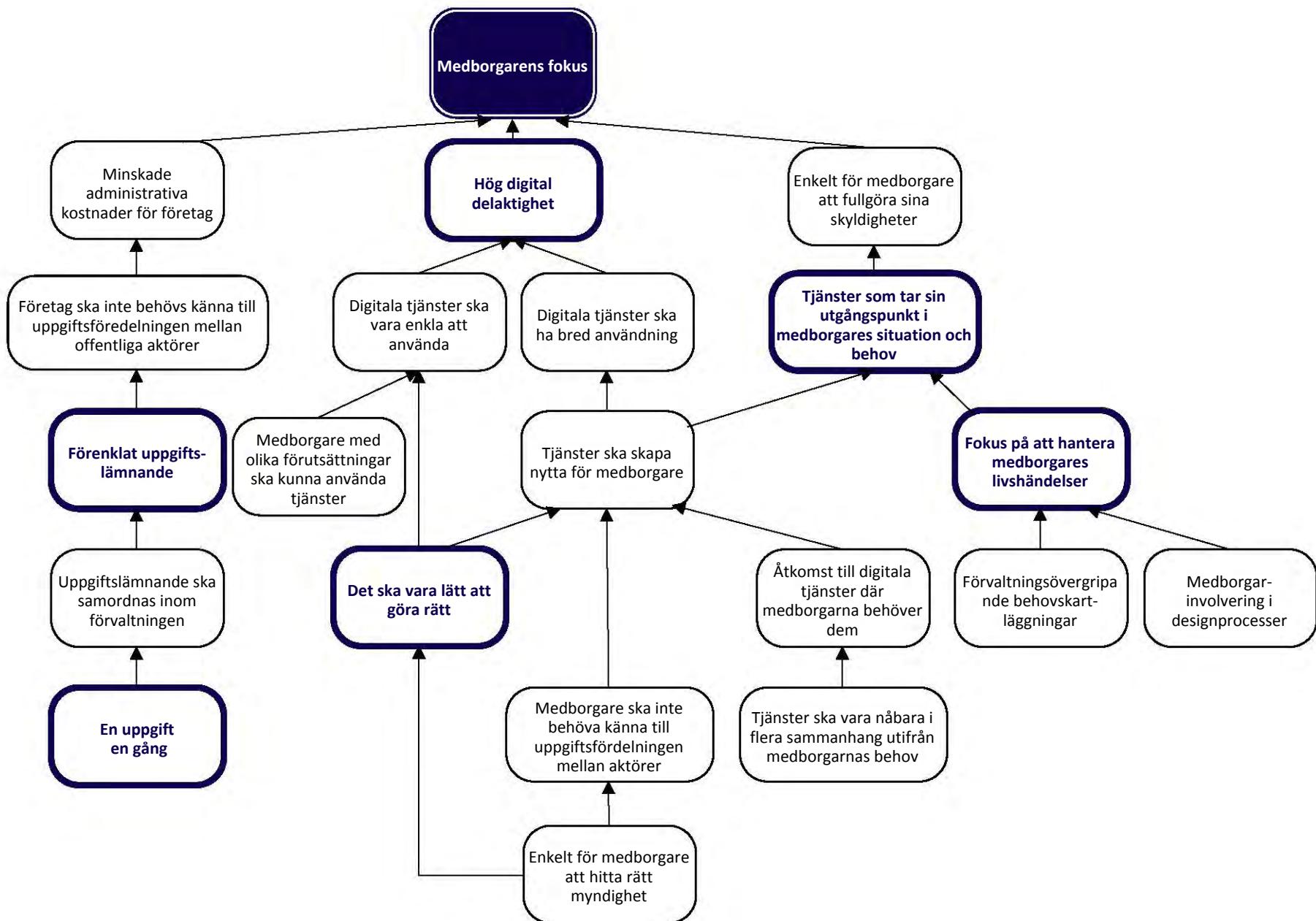
Godta förutsättningar för regionens digitaliseringars arbete finns också i form av det, inom IT-forum etablerade, regionala samarbetet avseende digitaliseringen specifikt inom offentlig sektor. Vidare lägger också de lokala strategierna inom både kommunerna och landstinget avseende de enskilda organisationernas utveckling en viktig grund. Sammantaget är regionen väl försedd när det gäller strategidokument för offentliga aktörers roll i att skapa en enklare, öppnare och effektivare offentlig sektor som också har infrastrukturella förutsättningar detta. För det fortsatta digitaliseringars arbetet i regionen har arbetet med en *ny inriktningsför IT-forum* även belyst förutsättningar och insatser som blir viktiga för aktörerna i offentlig sektor.

Även andra aspekter avseende digitalisering är de som specifikt berör aktörerna i offentlig sektor belyses också till viss del i de analyserade strategidokumenten. Detta särskilt bredbandsfrågor som för regionens fortsatta utvecklingsarbete är ett viktigt insatsområde. Viktigt är också att tydliggöra digitaliseringens möjligheter inom samhällsbyggnad och kommunikationer. Samma sak gäller frågor som rör hur näringslivet, akademien och offentlig sektor konkret kan stärka digitaliseringars arbetet i samverkan samt hur informationsteknik kan stärka exempelvis besöksnäringen, transporter och kommunikationer. I arbetet med den nya inriktningen för IT-forum har även näringslivets behov av kompetensförsörjning inom IT-området lyfts fram som en viktig fråga att arbeta vidare med inom ramen för den regionala digitala agendan, liksom kopplingarna mellan digitalisering och arbetskraftsinvandring samt integrationsinsatser.

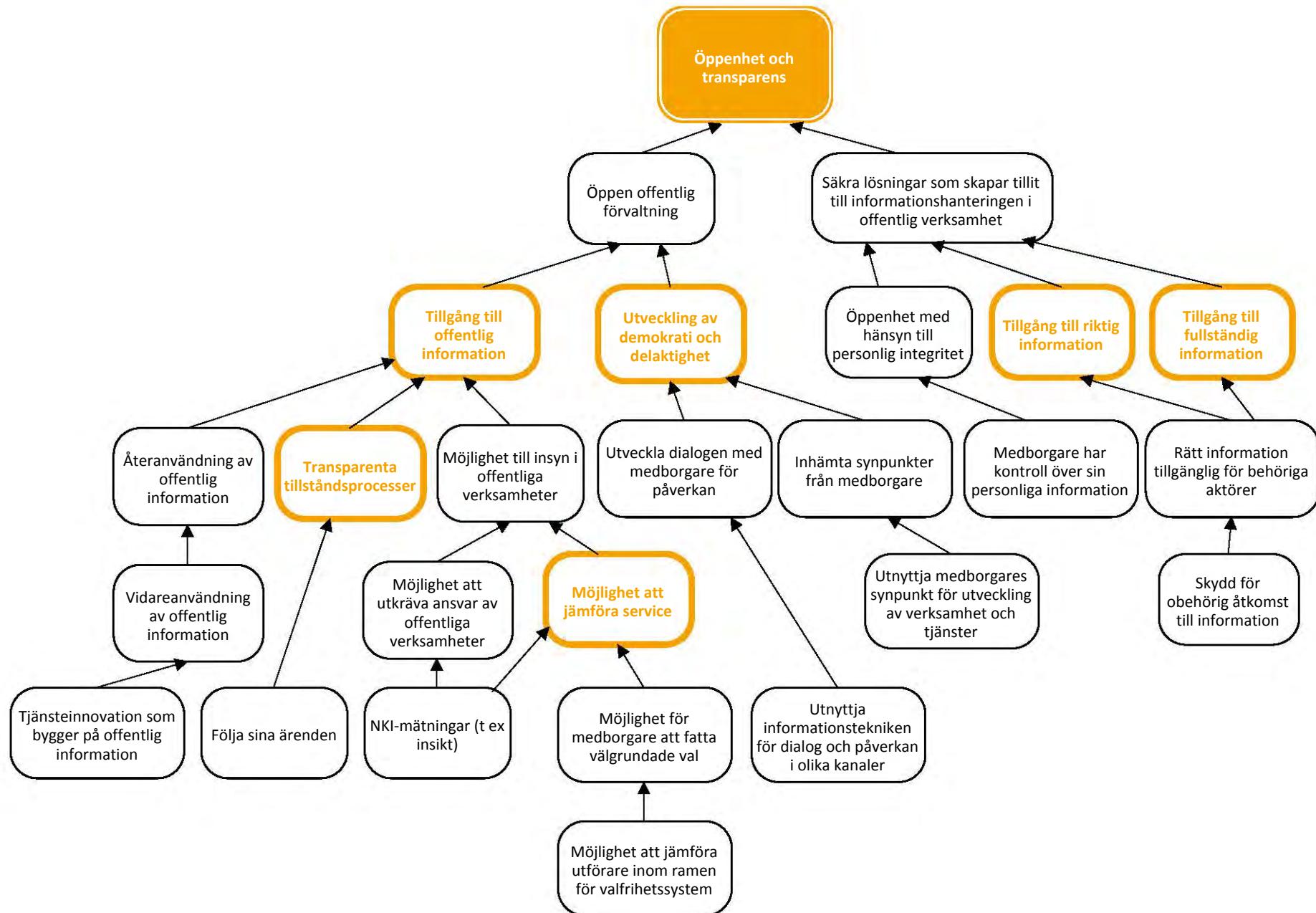
Avslutningsvis har arbetet med den nya inriktningen för IT-forum även identifierat ett stort antal klusterbildningar och samverkansorganisationer som berör offentlig sektor, akademi och näringsliv. Att inkludera dessa organisationer i det fortsatta regionala digitaliseringars arbetet är en viktig framgångsfaktor liksom att studera det digitaliseringars arbete och den samverkan som med största sannolikhet redan pågår där. Detta för att bygga vidare på och förstärka de utvecklings- och tillväxtinsatser som redan pågår och ta steget vidare mot ett Stockholm som en ledande region.

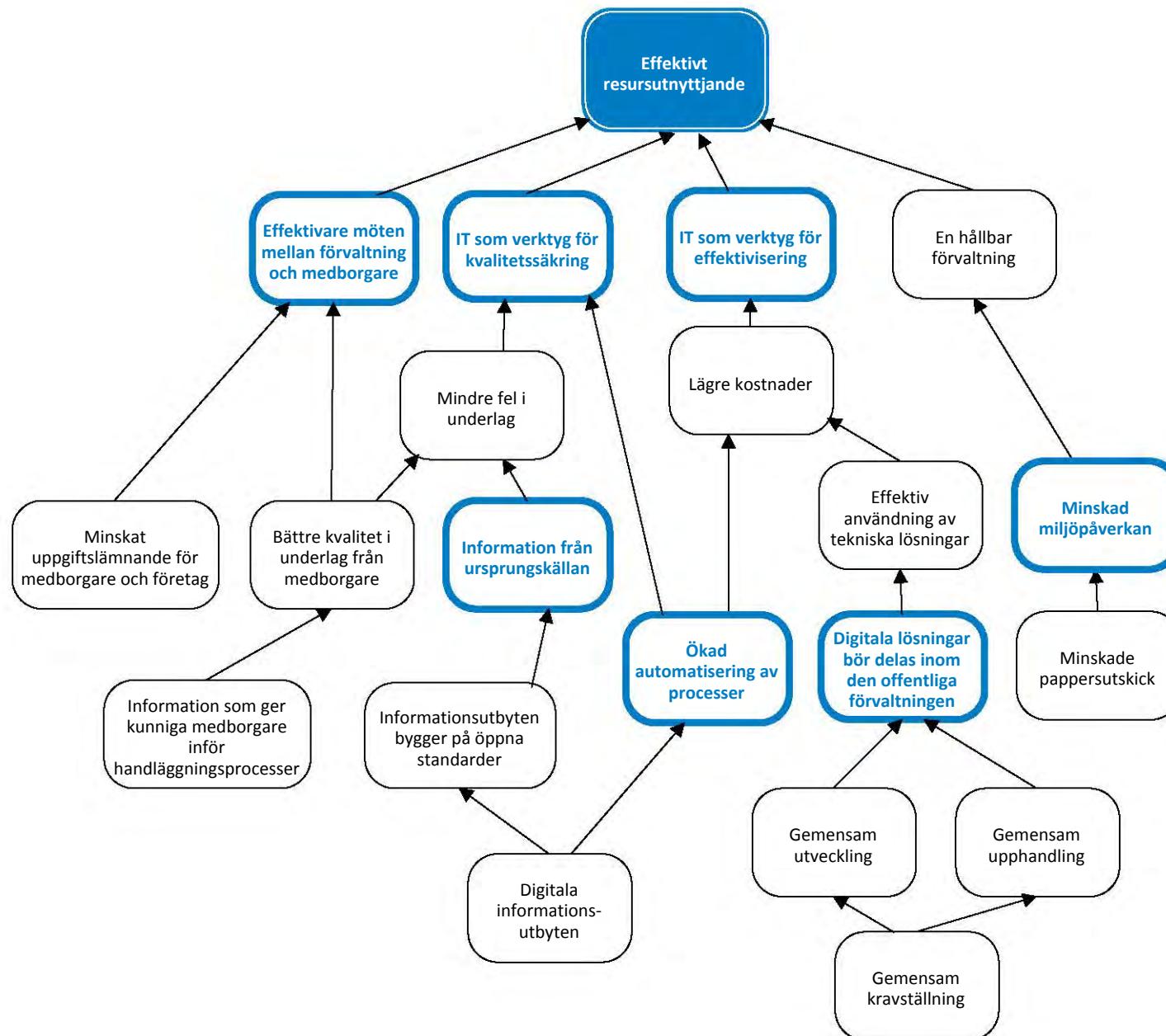
Bilaga 5: Målgrafer

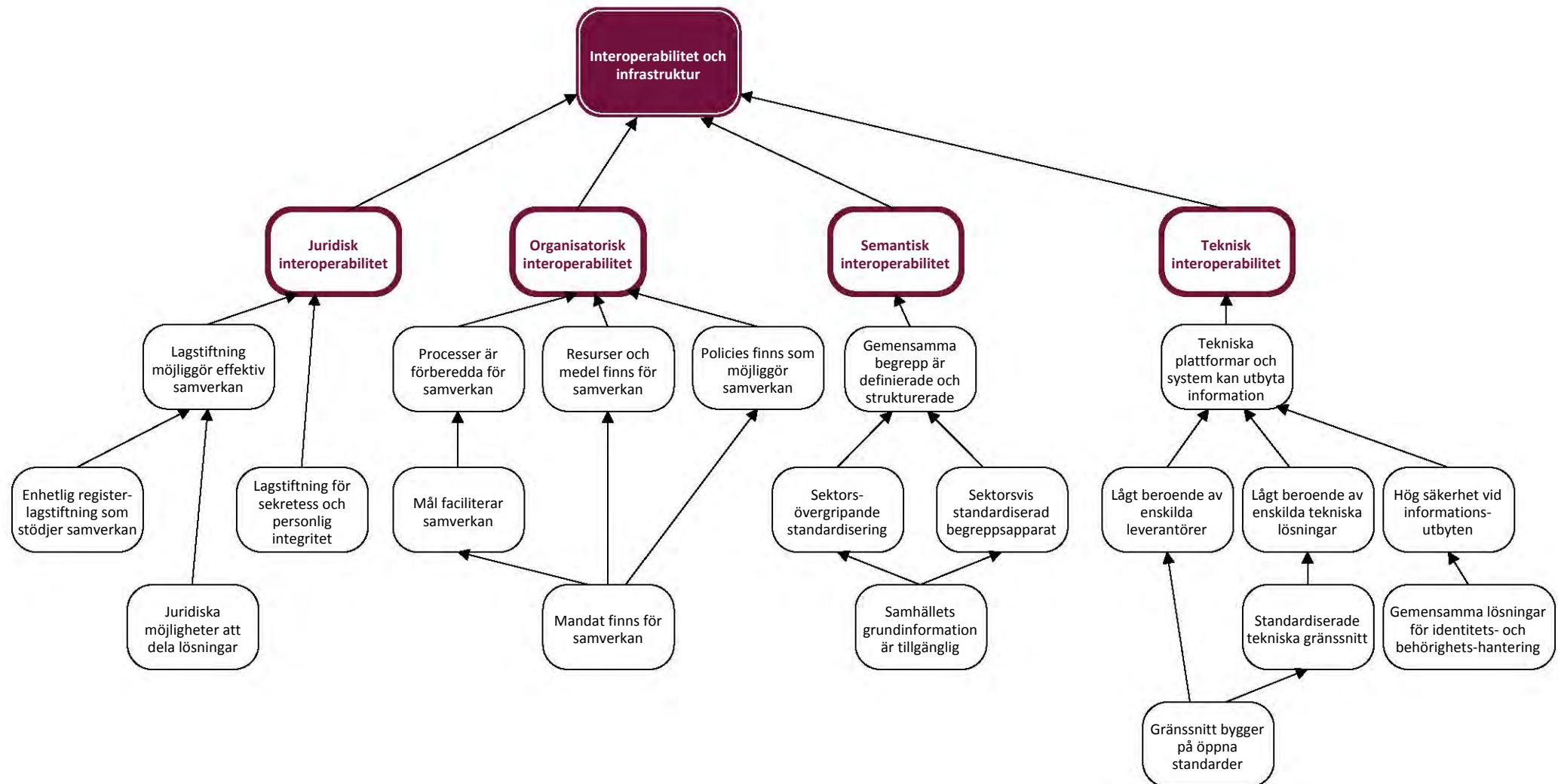
Bilaga 5: Målgrafer

Bilaga 5: Målgrafer

Bilaga 5: Målgrafer

Bilaga 6: Kartlagda insatser som påverkar aktörer i regionen

Regionala aktörer (IT-forum)

Insats	Kort beskrivning	Huvudman och aktörer	Status
16 principer för samverkan	Principer för digital samverkan på regional nivå. Framförallt rör detta principer för informationssäkerhet, identifiering, behörigheter och federationer.	KSL, Samtliga kommuner i Stockholms län	Implementerad regional policy
Gemensam ungdoms och elevdatabas i Stockholms län	Gemensam ungdoms- och elevdatabas i Stockholms län	KSL, Samtliga kommuner i Stockholms län	I drift
Jämför service samt genomförande av brukarundersökningar kopplade till GyAntagningen	Funktioner för att hitta och jämföra alla gymnasieskolor i Stockholms län	KSL, Samtliga kommuner i Stockholms län	I drift
Gemensam gymnasieantagning	Gemensam process, gemensamt antagningssystem och gemensamma tjänster för länsövergripande antagning till gymnasieskolorna i länet	Kommunerna i Sthlms län	I drift
Regional webbplats för vård och omsorg	Artiklar om vård på kommunal nivå. Länkning mellan vårdguiden och kommunala webbplatser, kontaktuppgifter till kommunala verksamheter för äldreomsorg/funktionshinder, samverkansorganisationer kommun/landsting finns (beroendemottagningar, ungdomsmottagningar, 4 kommuner anslutning till mina vårdkontakter)	KSL, SLL, Sthlmskommunerna	Implementerat
E-tjänst: Tillståndshantering färdtjänst	Utvecklad eTjänst: Tillståndshantering färdtjänst	KSL, Stockholmskommunerna	I drift
Socialtjänsten på nätet	Projekt för digital närväro inom socialtjänsten. KSL har arbetat med att försöka sprida arbetet inom regionen.	Kommuner, KSL spridning	Pågående
Tillit	Projekt inom Stockholms län (kommunerna och SLL) för att få på plats federering av identiteter och behörighet. Regionalt federationsprojekt kopplat till det nationella projektet SAMBI.	KSL	Pågående
WebCare	Gemensamt system för att utbyta information mellan kommunerna och SLL.	KSL, SLL, Sthlmskommunerna	I drift
Införande av SITHS/HSA inom vård och omsorg	Införande av landstingens inloggningssmetoder för berörd personal inom vård- och omstorgsområdet i kommunerna	SKL, SLL, Stockholmskommunerna	Genomfört
Nationellt DOS-register	Åtkomst till Apotekens DOS-register. Migrerat till nya lösningar.	SLL, Kommunerna i Sthlms län	Implementerat
Beställningsportal läkemedel	Projekt för förskrivare att kunna beställa via gemensam beställningsportal. KSL har arbetat framförallt med identiteter och behörighet inom ramen för federationslösning.	SLL, Kommunerna i Sthlms län	Implementerat

Gemensamma invånartjänster 1177	Gemensamma tjänster för medborgare inom ramen för samarbetet kring 1177/vårdguiden	SLL, KSL m fl	Implementerat men fortsatt utveckling initierad
Mobilitetsprojekt/ förstudier	Mobilitetsarbetet hade sin utgångspunkt i e-hälsomedel. Arbete med vägledning kring kravställning samt säkerhet och användbarhet kring mobila lösningar. Samma utgångspunkt som inom e-arkiv med utgångspunkt i att utgå från 26 kommuner och skapa en gemensam kravbild.	KSL m fl	Genomfört
Öppna data	Arbete bland av länetts aktörer kring öppen data. IT-forum agerar genom stöd till kommuner samt samverkan med SKLs nationella arbete. Referensgrupp och remissinstans kring öppna data. Medverkat i nationellt ramverk för öppna data.	Flera insatser bla sthlms stad	Insatser pågår.
Arkitekturledningsgrupp	Löpande arbete med arkitekturledningsgrupp för strategiska frågor inom IT- arkitekturområdet	KSL, medverkande kommuner	Insatser pågår.
IT i skolan	Fokuserat område i verksamhetsplan för KSL. Arbete med att förankra och utveckla det regionala arbetet kring IT i skolan.	KSL och medverkande kommuner	Insatser pågår.
Ovärlddevakning landstingen/eHälsa	Omvärldsbevakning kring landstingens utvecklingsområden för att stödja kommenta.	KSL	Kontinuerlig insats
Stöd vid kravställning och upphandling	Kontinuerligt arbete med att stödja kommunerna vid kravställning och upphandling samt att utgöra en arena att i större utsträckning dela kravbilder skapa gemensamma kravställningar och stärka beställarkompetens men även kommunerna som strategiska beställare.	KSL	Kontinuerlig insats
NPÖ Invånartjänster (nästa steg)	Stöd vid införandet av den nationella patientöversikten Nästa steg i nya invånartjänster på e-hälsoområdet	KSL	Insatser pågår.
Förvaltningsmodell vårdövergångar	Förvaltningsmodell (PM3) för samverkan vid vårdövergångar	KSL	Initierat

Nationella aktörer (myndigheter, SKL)

Insats	Kort beskrivning	Huvudman och aktörer	Status	Påverkan på regionala aktörer
Mina meddelanden	Nationellt gemensamt projekt för att hantera meddelanden från myndigheter till medborgare. Kommunerna involverade som parter på senare tid och regelverksförändringar under utarbetande för att möjliggöra kommunal anslutning. I förlängningen även dubbelriktad kommunikation.	Skatteverket, Bolagsverket samt kommunal anslutning i förlängningen	Pågående	Potentiellt sett stor påverkan vid anslutning av samtliga offentliga aktörer
Min ärendeöversikt	Projekt för att skapa en förvaltningsövergripande infrastruktur som kan integreras i offentliga aktörers tjänsteutbud. Den tänkta tjänsten gör det möjligt för privatpersoner att följa sin ärenden. Bygger på mina meddelanden som underliggande infrastruktur.	e-delegationen med Skatteverket som färdleddande myndighet	Förstudie genomförd. Pausat i väntan på mina meddelanden	Potentiellt sett stor påverkan om arkitekturen för mina meddelanden används för ärendestatusmeddelanden. Påverkar samtliga kommunala "mina sidor"-projekt
Mina fullmakter	Projekt för att etablera ställföreträdarregister, fullmaktsnod samt visningstjänst. Vård- och omsorgsområdet initiativ exkluderat.	Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Bolagsverket, SKL m fl	Pågående men pausat i väntan på mina meddelanden	I första skedet mindre påverkan då kommunala och landstingskommunala ärendetyper inte är inkluderade. I andra skedet större påverkan i och med att vård- och omsorg då kommer in.
E-arkiv och e-diarium	Avtalad lösning med tecknade avtal med leverantörer kring lösningar för e-arkiv och e-diarium som kan avropas och implementeras. Genomfört i samverkan med SKL, KSL, Sambruk och Kommentus	SKL, eDelegationen, Sambruk m fl	Genomfört avtalstecknande. Avrop och genomförande upp de offentliga aktörerna enskilt eller i samverkan.	Lösning anpassad för kommuner.

Effektiv informationsförsörjning	Informationsutbyte kopplat till ansökningar om ekonomiskt bistånd. Projekt för att även provtrycka arkitekturen kring informationsförsörjning genom bastjänster och sammansatta bastjänster. Innebär även utveckling av LEFI Online.	Sveriges Kommuner och Landsting, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skatteverket, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, A-kassornas samorganisation. Pilotkommuner Stockholms Stad, Botkyrka	Pågående. Pilotprojekt under 2014 med b la	Stor effektiviseringspotential för socialtjänsterna
Nationell tjänstekatalog	Katalogtjänst som beskriver de basinformationstjänster som offentliga aktörer tagit fram för att skapa förutsättningar för informationsutbyte.	Jordbruksverket, e-delegationen	Pågående	Kan förenkla användning av bastjänster vid systemutveckling/ integration
Rinfoprojektet/lagrummet.se	Samlingstjänst som samlar all rättsinformation från rättsinformationsproducerande myndigheter. Kommunerna är en intressent i detta sammanhang.	Domstolsverket och samtliga rättsinformationsproducerande myndigheter deltar	Pågående	Förenklad tillgång till rättsinformation för offentliga verksamheter
Verksamt.se	Nationell företagarportal som ska samla möjligheterna att genomföra alla formaliteter och förvaranden som en tjänsteföretagare enligt tjänstedirektivet behöver utföra för att starta en verksamhet i sverige. Går in i utveckling mot verksamt.se 2.0 som syftar till att fördjupa verksamt.se gentemot den kommunala sektorn för att skapa ett sammanhållet stöd för företagare. Bygger vidare på projektet DUKAT som SKL och Linköpings universitet genomfört.	Bolagsverket, Tillväxtverket, Skartteverket.	Pågående	Stor påverkan på kommuner om e-tjänster byggs för kommunala ärendetyper inom verksamt.se samt om kontaktpunkten utvecklas vidare. Processpåverkan på kommunal näringslivsutveckling med förvaltningsövergripande stöd till företag.
Körkortsportalen.se (utveckling) Egen information förare	Utvecklingsprojekt kring körkortsportalen.se där elektroniska underlag ska kunna lämnas in till berörda myndigheter	Transportstyrelsen, trafikverket, optiker, läkare, trafikskolor, kommuner och landsting m fl	Pågående	Förenkling och förändrade arbetssätt genom elektroniska intyg för framförallt vårdgivare inom landstingssektorn.

TIFOS II	Tillhandahållande av folkbokföringsuppgifter. Oklar projektstart men ett antal av de folkbokföringsuppgifter ska tillhandahållas hanteras i separata projekt och insatser t ex e-födelse, faderskapsintyg m fl	Skatteverket, Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Kronofogden, Lantmäteriet, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen, Statistiska Centralbyrån, Transportstyrelsen och SKL	Vilande (oklar projektstart)	Stor påverkan genom förändrat tillhandahållande av folkbokföringsuppgifter via bastjänst.
Förenklat uppgiftslämnande	Kartläggning av företagens uppgiftslämnande till statliga myndigheter. Vissa kopplingar till kommunerna genom de kartläggningar som vissa myndigheter genomfört b la livsmedelsverket.	Bolagsverket samt identifierade statliga myndigheter.	Kartläggning genomförd	Liten påverkan innan lösningar implementeras (se nedan)
Minskat och förenklat uppgiftslämnande (Uppgiftslämnar-utredningen)	Statlig utredning för att förenkla företagens uppgiftslämnande. Föreslår ett centralt register för företagsuppgifter som myndigheter, kommuner, landsting och andra intressenter som hanterar eller på annat sätt är beroende av företagsuppgifter kan hämta information ifrån. Har nu fått ett tilläggsuppdrag att visa hur en e-tjänst för företag att lämna uppgifter och myndigheter att hämta företags grunduppgifter kan se ut. Ska lämna detta förslag under mitten av 2014	SOU lämnad till regeringen 4 dec 2013	Pågående utredning prototyp för tjänst under 2014	Potentiellt sätt stor påverkan genom gemensamt grundregister för företagsuppgifter. Oklart vilken höjd som tas för kommunala behov då utredningen har en statlig avgränsning.
eBlområdan	Uppföljningsverktyg för hur IT-bidrar till verksamhetsutveckling.	SKL, Flera kommuner i Sthlms län	I drift	Enklare och jämförbar uppfoljning kring e-förvaltningsutvecklingen
SKL - samhällsbyggnad	Utredningsarbete kring digitalisering av stadsbyggnadsprocessen. Inom samhällsbyggnadsområdet samverkar KSL med SKL och hänger på arbetet som genomförs där. Kopplingar till esignering	SKL, KSL	Pågående	Stor påverkan på kommunala stadsbyggnadsprocesser om dessa kan homogeniseras och digitaliseras ytterligare.
Geodata samt geodataportalen	Geodatasamverkan mellan ett antal myndigheter och 136 kommuner för att realisera kraven i Inspire direktivet. Rymmer såväl en portal som infrastruktur för geodatasamverkan.	Boverket och 15 andra myndigheter samt 136 kommuner. Bland annat flera kommuner inom länet	Pågående	Realisering av Inspiredirektivet i samverkan. Potentiellt sätt stor påverkan.

Lokala aktörer (kommuner i samverkan)

Insats	Kort beskrivning	Huvudman och aktörer	Status
Pulsen Combine	Utveckling i samverkan av gemensamt verksamhetsstöd för socialtjänsten. KSL har avtalet för Pulsen Combine	Nacka, Täby, Upplands-Väsby	I drift
HNS samverkan	Samverkan mellan södertörnskommuner kring ett antal frågor. Inte minst IT- Haninge, Södertälje, Nynäshamn governancefrågor. Fler exempel på samverkan i konstellationerna HNS och HNSNS nedan.		Pågående
Gemensam upphandling: Södertörn	Olika varianter på gemensamma upphandlingar inom ramen för samverkan kring IT på södertörn.	Några södertörnskommuner	Pågående i mindre skala
Gemensam IT-drift: Södertörn	Gemensam driftleverantör (Tieto) och samverkan kring informationssäkerhet, IT-arkitektur, systemfövaltning och drift	Nynäshamn, Haninge, Södertälje	I drift
ABOU-plattformen	Täby primärkund och Södertälje spridare i kommunsektorn inte minst inom länet. Kommunerna sökte en flexibel upphandlingsbar lösning med färdiga tjänster.	Täby, Upplands-väsby m fl	I drift/under utveckling
Gemensam upphandling: Telefoni, drift mm	Gemensam upphandling av telefoni. Det har även funnits större gemensamma upphandlingar kring telefoni i länet tidigare.	Värmdö, Vaxholm, Österåker och Sigtuna.	Pågående
SGD (Södertörn GeoData)	Gemensamt system för att hantera GeoData och plattform för att publicera GeoData mot medborgare	Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn, Salem,	Pågående (avtal tecknat)
Registrering Senior Alert	Rapportering till nationellt kvalitetsregister inom vård och omsorg	Samtliga kommuner i länet	Pågående
iPad i förskolan	Projekt på flera håll och i flera förskolor. Bland annat försöksverksamhet i Stockholms stad. Utvärderat 2013	Stockholms stad m fl	Pågående
Unos Uno	Forskningsprojekt för att studera och analysera effekterna av genomförandet av en dator - en elev	Örebro universitet, Botkyrka, Nacka, Sollentuna, Täby, SKL	Pågående
Sambruk	Ett antal kommuner har deltagit i Sambruks arbete men under de senaste åren skalat ner samverkan inom ramen för denna aktör.	Lidingö, Botkyrka, Södertälje	Pågående men gradvis minskad aktivitet från Stockholms-kommunerna
IT-chefsnätverk Södertörn	Samverkan mellan ett antal södertörnskommuners IT-chefer för hantering av frågor som är gemensamma och där kommunerna kan stödja varandra på olika sätt	Södertörnskommunerna	Pågående
Gemensamma systemstöd HR	Arbete som påbörjades kring HR frågor som en gemensam resurspool men kom att handla om gemensamt systemstöd för HR.	Södertörnskommunerna	Pågående
Gemensam drift HNSNS	Gemensam IT-drift	Haninge, Nacka, Södertälje, Nynäshamn, Sollentuna	Pågående

Kommunstyrelsen

Länsgemensamma riktlinjer för handläggning av ärenden kring ensamkommande barn

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar de av Kommunförbundet Stockholms Läns föreslagna riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn.

Kommunstyrelsen noterar att social- och äldrenämnden har gett in ett yttrande till Kommunförbundet Stockholms län om behov av ytterligare förändringar i de länsgemensamma riktlinjerna.

Sammanfattning

Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) har genomfört ett länsövergripande arbete med att ta fram riktlinjer för socialtjänstens handläggning av ensamkommande barn. Nacka kommun har deltagit i arbetet både i styrgrupp och i arbetsgrupper. De nya riktlinjerna avser att underlätta och förtärliga arbetet med ensamkommande barn och ungdomar.

Syftena med riktlinjerna är att

- tydliggöra den kommunala socialtjänstens ansvar i förhållande till andra aktörer
- utgöra en samlad vägledning för handläggningen av ärenden
- underlättaren likvärdig behandling då dessa barn och unga är mycket rörliga mellan länetts kommuner genom olika placeringar och omfattas av olika myndighetsansvar

Revideringarna handlar framförallt om

- vem som gör vad kring barnets särskilt förordnade vårdnadshavare
- ansvarsfördelning vid familjeåterförening
- vem som ska informera vem om att ett barn har placerats i en kommun

Ärendet

De nuvarande riktlinjerna för handläggning av ärende om ensamkommande barn och ungdomar arbetades fram 2011 i ett länsgemensamt projekt ”Ensamkommande barn i Stockholms län”. De antogs av social- och äldrenämnden i december 2012. Social- och äldrenämnden har den 23 september 2014, § 151, föreslagit kommunstyrelsen att anta de reviderade riktlinjer som har tagits fram av Kommunförbundet Stockholms län, KSL, som detta ärende handlar om.

De reviderade riktlinjerna som nu föreslås innebär att Nacka kommun går in i ett tvåårigt länsövergripande arbete med kvalitetsförbättringar i mottagandet av ensamkommande barn. Förändringarna i riktlinjerna görs på grund av förändringar i omvärlden och önskemål om tydlighet i förhållandet mellan kommunerna i några frågor. Representanter från Nacka kommun har varit delaktiga både i stygrupp och i arbetsgrupper.

Syftena med riktlinjerna är att

- tydliggöra den kommunala socialtjänstens ansvar i förhållande till andra aktörer
- utgöra en samlad vägledning för handläggningen av ärenden
- underlätta en likvärdig behandling då dessa barn och unga är mycket rörliga mellan länetts kommuner genom olika placeringar och olika myndigheters ansvar

Riktlinjerna omfattar Migrationsverkets och det ansvar som det socialtjänstlagen kallar socialtjänsten har för ensamkommande barn under asyltid, vid avvisningsbeslut och vid beviljat uppehållstillstånd. Förhållande till skola, gode man och boende berörs.

Revideringarna handlar framförallt om

- vem som gör vad kring den särskilt förordnade vårdnadshavaren som barnet får enligt föräldrabalken
- ansvarsfördelning vid familjeåterförening
- vem som ska informera vem om att ett barn har placerats i en kommun

Social- och äldrenämnden har för egen del antagit ett yttrande till KSL om ytterligare förändringar som behöver göras.

- En rutin som social- och äldrenämnden anser behöver ses över i kommande revidering är när ett barn är placerat i en kommun men vistas i en annan kommun och beviljas uppehållstillstånd. Den *placerande* kommunens socialtjänst ansvarar för att göra en utredning om särskilt förordnad vårdnadshavare (SFV), underrätta vistelsekommunens överförmyndare och ansvarig socialtjänst om att barnet vistas i kommunen och att en SFV behöver utses. Sedan ska *vistelsekommunen* ansöka om SFV hos tingsrätten samt bekosta ansökan till tingsrätten och arvode för SFV. Den god man som har utsetts under asyltiden brukar ofta bli SFV.
- Även om medel kan återsökas innebär detta ett administrativt arbete för vistelsekommunen som i övrigt inte har kännedom om barnet. Är det den bästa lösningen att vistelsekommunen öppnar ärende för de ensamkommande som vistas

i kommunen och behöver SFV men är aktuella och handläggs i en annan kommun än placeringskommunen?

- Ett förtydligande i kommande revidering bör även göras gällande barn som ansöker om asyl via anknytning. Det handlar om när ett barn har en anknytning till ett annat ensamkommande barn som är placerad av en kommun men vistas (bor i särskilda boenden för asylsökanden, boenden för personer med permanent uppehållstillstånd (PUT) eller i familjehem) i en annan kommun. Dilemmat kan uppstå eftersom det finns kommuner som saknar egna boenden för ensamkommande barn med och utan uppehållstillstånd som köper platser i andra kommuner. Då kan man ställa sig frågan vilken kommun ska ta emot det asylsökande barnet: placeringskommunen eller vistelsekommunen för den som barnet har anknytning till? Även här kan arbetsbelastningen bli skev.

KSL:s styrelse rekommenderar kommunerna att anta de reviderade länsgemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden om ensamkommande barn. KSL önskar få kommunens ställningstagande senast den 31 oktober 2014.

Konsekvenser för barn

De nya riktlinjerna ska göra mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar bättre. Ensamkommande barn möter olika myndigheter och kommuner när de kommer till Sverige och det ska bli tydligare vilken myndighet och vilken kommun som ansvarar för vad.

Bilaga

1. Revidering av de Länsgemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn – KSL, 2014-06-12

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Anders Fredriksson
Socialdirektör

23 september 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden

§ 151

SÄN 2014/382-106

**Länsgemensamma riktlinjer för handläggning av ärenden
vid socialtjänsten kring ensamkommande barn****Beslut**

1. Social- och äldrenämnden föreslår kommunstyrelsen att anta Kommunförbundet Stockholms Läns riktlinjer för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn.
2. Social- och äldrenämnden antar yttrande till Kommunförbundet Stockholms Län.

Ärendet

Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) har genomfört ett länsövergripande arbete med att ta fram riktlinjer för socialtjänstens handläggning av ensamkommande barn och ungdomar vilket har pågått under flera år. Riktlinjerna har prövats och reviderats. De underlättar och förtydligar arbetet med de ensamkommande barnen och ungdomarna, även om de kan utvecklas ytterligare. Nacka kommun har deltagit i arbetet både i styrgrupp och i arbetsgrupper. Riktlinjerna behandlades vid ett socialchefsmöte i april 2014. KSL rekommenderar att de antas av kommunerna.

Social- och äldrenämnden lämnar inför kommande revideringar av riktlinjerna synpunkter till KSL i ett yttrande.

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteskrielse från sociala kvalitetsenheten, 2014-09-01
2. Revidering av de Länsgemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn – KSL, 2014-06-12
3. Yttrande till KSL inför kommande revidering av riktlinjerna för ensamkommande barn 2014-09-23

Beslutsgång

Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med sociala kvalitetsenhetens förslag till beslut.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

För kännedom:

Socialchef

Socialnämnd eller motsvarande

Kommunstyrelserna i Stockholms län

Revidering av de Läns gemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn

KSLs rekommendation

Styrelsen beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2014 att rekommendera kommunerna att anta de reviderade läns gemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden om ensamkommande barn.

Bakgrund

Riktlinjerna är framtagna i det länsövergripande arbete med kvalitetsförbättringar i mottagandet av ensamkommande barn. Arbetet bedrevs i projektform under två år till följd av avsiktsförklaringen som träffats mellan länetts kommuner och dåvarande landshövding, om utökat antal platser med bibehållen eller förbättrad kvalitet.

Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra socialtjänstens ansvar i förhållande till andra aktörer samt att utgöra en samlad vägledning för handläggningen av ärenden. Ett annat syfte är att de gemensamma riktlinjerna underlättar en likvärdig behandling då dessa barn och unga är mycket rörliga mellan länetts kommuner i olika placeringar och olika myndighetsansvar.

Riktlinjerna omfattar socialtjänstens ansvar för det ensamkommande barnet, även förhållande till skola, gode man och boende berörs. De behandlar såväl asyltid som hantering vid ett avvisningsbeslut och vid beviljat uppehållstillstånd. Migrationsverkets ansvar och uppgifter finns också med.

Revidering av riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten - ensamkommande barn

Behov av revidering av riktlinjerna har uppkommit som en följd både av omvärldsförändringar och av önskemål om tydlighet i förhållandet mellan kommunerna i ett par frågor.

Förändringar i omvärlden handlar huvudsakligen om ny lagstiftning om utökat mottagande av ensamkommande barn (d v s lagändringen som gjorde det möjligt för Migrationsverket att anvisa barn till kommun utan

överenskommelse) och en vägledning inom området som Socialstyrelsen publicerat. Revideringarna i form av förtydliganden mellan kommunerna handlar framförallt om vem som gör vad kring den särskilt förordnade vårdnadshavaren, om ansvarsfördelning vid familjeåterförening och om vem som ska informera vem om att ett barn har placerats i en kommun.

I de bifogade riktlinjerna är de justerade delarna rödmarkerade.

Dialog och förankring

Riktlinjerna är framtagna av arbetsgruppen socialtjänst och boende i projektet Ensamkommande barn som drevs under tiden höst 2010 t o m höst 2012. Alla kommuner utom en (Upplands-Bro) har antagit riktlinjerna under 2012 efter rekommendation från KSLs styrelse. Revideringen har genomförts i den organisation som skapades i länet efter projektet. En mindre beredningsgrupp som har kontakt med samtliga kommuner har förberett ändringarna. Stockholm stad och Haninge kommun har genomfört själva revideringen. Styrgruppen Nyanlända har beslutat om dem. Revideringarna av riktlinjerna har också behandlats vid ett socialchefsmöte i april 2014.

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i KSLs styrelse. KSL överläter till kommunen att fatta beslut enligt gällande delegationsordning.

Kommuner ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag från kommunstyrelse eller behörig nämnd.

Svarsperiod

KSL önskar få kommunernas ställningstaganden senast den 31 oktober 2014 med e-post till registrator@ksl.se.

alternativt till
 Kommunförbundet Stockholms Län
 Box 38145
 100 64 STOCKHOLM.

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av:
 Christina Hassel, telefon 08-615 94 19, e-post christina.hassel@ksl.se.

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

 Elisabeth Gunnars
 1:e vice ordförande

 Madeleine Sjöstrand
 Förbundsdirektör

Bilaga: Ensamkommande barn och ungdomar. Riktlinjer för handläggning av ärenden vid socialtjänsten.

Kommunförbundet
Stockholms Län

Reviderats
2014-03-26

Ensamkommande barn och ungdomar

Riktlinjer för handläggning av ärenden vid socialtjänsten

Dokumentinformation
Riktlinjer för handläggning av ensamkommande barn/ungdomar avser främst frågor rörande ren verkställighet och kan betraktas som en handbok som ska säkerställa god kvalitet och en rättssäker handläggning av ärenden. Riktlinjerna bygger på gällande lagstiftning, socialstyrelsens föreskrifter, allmänna råd och handböcker samt externa avtal.

Innehållsförteckning

INLEDNING	4
DEFINITIONER AV BEGREPP	4
ALLMÄNT OM ENSAMKOMMANDE BARN OCH UNGDOMAR	4
ENSAMKOMMANDE FLYKTINGBARN	4
<i>Människohandel</i>	5
<i>Ensamkommande asylsökande barn som avviker från sitt boende</i>	5
<i>Nationella kontaktpunkter</i>	5
MIGRATIONSVRKETS ANSVAR FÖR ENSAMKOMMANDE BARN OCH UNGDOMAR..	6
MIGRATIONSVRKETS RUTINER NÄR BARNET ANLÄNT	6
MIGRATIONSVRKETS RIKTLINJER FÖR ATT FASTSTÄLLA ÅLDER	6
EFTERFORSKNING AV BARNETS VÅRDNADSHAVARE	6
OFFENTLIGT BITRÄDE	6
ANMÄLAN TILL SOCIALTJÄNSTEN	7
ANMÄLAN OM BEHOV AV GOD MAN	7
HÄLSOUNDERSÖKNING	7
KOMMUNENS ANSVAR FÖR ENSAMKOMMANDE BARN OCH UNGDOMAR	7
MOTTAGANDET I KOMMUNERNA	7
ANKOMST- RESPEKTIVE ANVISNINGSKOMMUN	7
RUTINER FÖR ANVISNING	8
<i>Vid placering i ett anvisningsboende</i>	8
<i>Vid placering i ett nätverkshem</i>	8
<i>Spontan ankomst</i>	9
UTREDNING AV BARNETS SITUATION	9
<i>Förhållningssätt under utredningen</i>	10
<i>Utredning av familjehemmet</i>	10
UTREDNING AV SLÄKTINGAR ELLER ANDRA NÄRSTÄENDE SOM VILL BLI FAMILJEDEM	10
ENSAMKOMMANDE ASYLSÖKANDE BARNS RÄTT TILL SKOLA, FÖRSKOLA OCH SKOLBARNOMSORG	11
ENSAMKOMMANDE ASYLSÖKANDE BARNS RÄTT TILL HÄLSO- OCH SJUKVÄRD	11
GOD MAN FÖR ASYLSÖKANDE ENSAMKOMMANDE BARN	11
<i>Förordnande av god man</i>	11
<i>Upphörande av godmanskap</i>	11
DEN GODE MANNENS UPPDRAG	12
MIGRATIONSVRKETS OCH KOMMUNENS ANSVAR VID ETT AVVISNINGSBESLUT. 13	13
KOMMUNENS ANSVAR EFTER BEVILJAT UPPEHÅLLSTILLSTÅND	13
DEN FORTSATTA INTEGRATIONSPROCESSEN	13
<i>Fickpengar</i>	14
<i>Myndighetens ansvar är att</i>	14
<i>Efterforskning av barnets vårdnadshavare</i>	14
<i>Särskilda boendeplatser för ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd *</i> <i>detta avsnitt måste skrivas utifrån den aktuella kommunens förhållanden då avtalen kan skilja sig åt.</i>	14
<i>Fortsatt boende i familjehem</i>	15
<i>Boendekedja</i>	15
SÄRSKILT FÖRORDNAD VÅRDNADSHAVARE	15
<i>Den särskilt förordnade vårdnadshavarens ansvar</i>	16
<i>Upphörande</i>	16
BARNS RÄTT ATT ÅTERFÖRENAS MED SINAS FÖRALDRAR	16
<i>Uppehållstillstånd vid familjeanknytning</i>	16
SEKRETESS	17
BARN OCH UNGDOMAR SOM VISTAS TILLFÄLLIGT I SVERIGE OCH BEGÅR BROTT. 17	17
<i>Människohandel</i>	17

<i>Brottsutredning angående misstänkt människohandel</i>	<i>17</i>
<i>Barn under 15 år.....</i>	<i>18</i>
<i>Unga mellan 15 – 17 år.....</i>	<i>18</i>
<i>Tillämpning av LVU</i>	<i>18</i>
<i>Vårdplanering.....</i>	<i>18</i>
<i>Samverkan</i>	<i>19</i>
<i>HANDLÄGGNING INOM RÄTTSVASENDET.....</i>	<i>19</i>
<i>Brottsutredning angående det brott som barnet/ den unge är misstänkt för</i>	<i>19</i>
BILAGA 1: STATLIGA ERSÄTTNINGAR	20
<i>Återsökning</i>	<i>20</i>
<i>Statlig ersättning för utredning och övriga boende-/omvårdnadskostnader</i>	<i>20</i>
<i>Rutiner för återsökning</i>	<i>20</i>
<i>Dagersättning från Migrationsverket för asylsökande ensamkommande barn och unga</i>	<i>20</i>
<i>Generella statliga ersättningar</i>	<i>21</i>
<i>Statlig ersättning för vård- och behandlingskostnader</i>	<i>21</i>
<i>Rutiner för återsökning</i>	<i>21</i>
BILAGA 2: AKTUELLA LAGAR OCH FÖRORDNINGAR *	22
<i>Aktuella föreskrifter/allmänna råd, meddelandeblad, handböcker m.m.</i>	<i>22</i>

Bilaga 1: Statliga ersättningar

Bilaga 2: Aktuella lagar och förordningar

Riktlinjer för handläggning av ärenden om ensamkommande barn vid socialtjänsten är framtagna av arbetsgruppen socialtjänst och boende i projektet Eksamkommande barn i Stockholms län 2010-12. Kommunerna i Stockholms län har antagit riktlinjerna via politiskt beslut. Till riktlinjerna fogas bilagor till stöd för handläggningen.

Uppföljning av riktlinjerna i förhållande till förändringar i omvärlden m.m. sker i det länsgemensamma samarbetet kring ensamkommande barn.

Inledning

Dessa riktlinjer bygger på ett antal lagar och förordningar som reglerar och påverkar kommunens mottagande av barn och ungdomar från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare s.k. ensamkommande barn.

Definitioner av begrepp

I texten används, för att undvika upprepning, begrepp såsom ensamkommande barn och unga, ensamkommande asylsökande barn eller enbart ungdomar. Alla dessa begrepp avser dock ensamkommande barn enligt FN:s flyktingkommissaries definition.

I vissa textavsnitt gäller riktlinjerna även för de ungdomar som fyllt 18 år men inte 21, efter erhållet uppehållstillstånd. Där använder vi konsekvent begreppet ungdomar.

Nätverkshem är ett hem som barnet har anknytning till, t ex genom släktingar eller andra närliggande. Minderåriga bor inte i eget boende, s.k. "ebo" och därför bör inte begreppet användas i samband med ensamkommande barn. Familjehem är ett hem som är utrett och godkänt av socialnämnden. Ett nätverkshem kan bli familjehem efter utredning och beslut om placering.

Allmänt om ensamkommande barn och ungdomar

Eksamkommande barn är enligt FN:s flyktingkommissarie person under 18 år som är åtskild från båda sina föräldrar, eller från en person som enligt lag eller sedvana har det primära ansvaret för barnet. Inom EU har ensamkommande barn definierats som **"medborgare i tredje land, som är yngre än 18 år och som anländar till medlemsstaternas territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt denna lag eller sedvana ansvarar för dem och så länge de inte faktiskt tas om hand av sådan person"**.

Som ensamkommande barn räknas också underårig medborgare i tredje land som lämnas utan medföljande vuxen efter att ha rest in i en medlemsstats territorium.

Eksamkommande flyktingbarn

De flesta barn och ungdomar som kommer ensamma till Sverige söker asyl för att undkomma förföljelse. En del skickas hit för att komma ifrån usla levnadsförhållanden. Det förekommer också att barn och ungdomar skickas hit för att om möjligt få behandling mot någon sjukdom som inte kan behandlas i barnets eller den unges hemland. Övervägande delen har föräldrar och syskon kvar i hemlandet eller något grannland, men många har förlorat en eller båda föräldrar. En del lämnar sitt hemland tillsammans med en anhörig. Ett stort antal underåriga reser dock helt ensamma. Av de som reser ensamma möts många upp av anhörig som redan bor i ankomstlandet.

Artikel 22 i FN:s konvention om barnets rättigheter handlar om barn som är flyktingar. Länderna som har skrivit under konventionen lovar att ge ensamma barn som kommer till landet skydd och hjälp. Det gäller både barn som kommer ensamma och barn som kommer med sina föräldrar. Ett ensamt barn ska få hjälp att hitta sina föräldrar. Om man inte kan

hitta föräldrarna eller andra släktingar ska barnet få samma skydd och hjälp som andra barn får när de inte kan bo hos sina föräldrar.

Den 1 juli 2006 ändrades bestämmelserna i svensk lagstiftning kring mottagandet av ensamkommande barn som söker asyl. Syftet var att förbättra mottagandet ur barnets perspektiv. Genom lagändringarna har ansvarsfördelningen mellan stat och kommun renodlats. Kommunen har numera ansvaret för att tillhandahålla boende och begreppet vistelsekommun har tydliggjorts för att barnet ska få det stöd och den hjälp som föreskrivs i socialtjänstlagen.

Människohandel

Sannolikheten är stor för att det inom ovanstående grupper av ensamkommande barn och ungdomar, som officiellt befinner sig på flykt och söker asyl eller grips för något misstänkt brott, döljer sig offer för människohandel. Många av de barn som faller offer för människohandel har föräldrar som är avlidna eller är försunna eller har omfattande egen social problematik. I vissa fall har familjens ekonomiska situation lett till att föräldrarna sålt eller hyrt ut sina barn. För att överhuvudtaget kunna ta sig till Sverige har med stor sannolikhet merparten av de asylsökande barnen och ungdomarna varit i kontakt med människosmugglare och tvingats utstå omfattande traumatiska upplevelser.

I 4 kapitlet 1 a. § brottsbalken (BrB) finns bestämmelserna om brottet människohandel. För att en företeelse ska benämñas som människohandel ska den innefatta huvudsakligen tre element – en handelsåtgärd som begås genom användning av otillbörliga medel i syfte att utnyttja en annan mänskliga. Det första elementet är åtgärder för genomförandet av själva handeln (t.ex. rekrytera, transportera, inhysa) Det andra elementet är de s.k. otillbörliga medlen som används för att få offret att underkasta sig (t.ex. utnyttja offrets sårbarhet, fattigdom, vilseledande information). Det tredje elementet är syftet med handeln (prostitution, tvångsarbeta, organ- donation t.ex.). För att ett brott ska rubriceras som **människohandel av barn, krävs inte att ”otillbörliga medel” i form av t.ex. hot eller våld har använts**. I övrigt hänvisas till den skrift som gemensamt har utarbetats av Socialstyrelsen och UNICEF angående människohandel och barn. Skriften tar bl.a. upp viktiga faktorer att uppmärksamma som kan vara tecken på att barnet är utsatt för människohandel och hur inblandade myndigheter bör agera. Vid misstankar om att ett barn eller ungdom är utsatt för människohandel ska alltid en polisanmälan göras.

Ensamkommande asylsökande barn som avviker från sitt boende

I Sverige och andra länder finns problem med ensamkommande ungdomar som avviker kort tid efter att de ansökt om asyl. Ibland fungerar Sverige som transitland för vidare resa till andra s.k. Schengenstater. Människosmuggling, men också människohandel, kan vara aktuella brott i samband med att ensamkommande asylsökande barn och ungdomar avviker (se vidare under rubriken Människohandel s 5 och 21).

Rekommendationen är att boendet **informeras om vad som hänt**.
Socialtjänsten tar ansvar för att en anmälan sker till polisen angående försunnen person.

Se bilaga: Checklista med syfte att förebygga försvinnanden.

Nationella kontaktpunkter

Inom ramen för CBSS (Council of the Baltic Sea States) har ett samarbete byggts upp mellan bl.a. länderna runt Östersjön. Länderna som deltar har en tjänsteman som utgör en s.k. nationella kontaktpunkter för internationella samarbetsfrågor kring ensamkommande barn och barn utsatta för människohandel. Om det finns behov av att kontakta aktörer i barnets hemland och det är svårt att veta var man ska vända sig eller hur man ska gå till väga, kan man kontakta den nationella kontaktpunkten som finns på justitidepartementet. Kontaktpunkten kan hjälpa till att förmedla kontakter i Östersjöområdet. Det kan t.ex. gälla frågor kring vilket mottagande som kan förväntas möta ett barn som återsänds till ett visst

land och vilka möjligheter som finns till integrering för barnet. Mer information finns på www.childcentre.info.

Migrationsverkets ansvar för ensamkommande barn och ungdomar

Migrationsverkets rutiner när barnet anlänt

Sverige är ansluten till Dublinförordningen. Detta innebär att Sverige har ingått ett avtal med länder i Europa om vilket land som ska vara ansvarig för att pröva en asylansökan. En kontroll görs ("Dublinkontrollen") för att se om den sökande tidigare har sökt, eller fått, asyl i ett annat EU- eller Schengenland. Denna utredning görs främst genom att man tar fingeravtryck på alla asylsökande som är över 14 år och kontrollerar detta i det för EU gemensamma fingeravtrycksregistret EURODAC.

Migrationsverket ansvarar för myndighetsutövning inom ramen för lagen om mottagande av asylsökande (SFS 1994:137). Det innebär att verket tar emot och svarar för prövningen av barnens asylärenden och för frågor som rör bistånd och återvändande. Migrationsverket utfärdar ett s.k. LMA-kort (LMA = lagen om mottagande av asylsökande), som är ett bevis på att den asylsökande är inskriven i Migrationsverkets mottagningsystem och har rätt att vistas i Sverige under tiden ansökan om asyl prövas. Kortet är en personhandling försedd med fotografi. Som regel får alla sitt kort inom en vecka från det att ansökan om asyl lämnades in.

Migrationsverkets personal frågar även barnet/den unge om hans eller hennes hälsa, sociala situation och var hans eller hennes föräldrar befinner sig.

Migrationsverkets riktlinjer för att fastställa ålder

Migrationsverket har ansvaret för att i förekommande fall göra åldersbedömning. I asylärenden är praxis att individen själv har bevisbörden för sin identitet. Migrationsverkets identitetskort (LMA-kortet) kan därför helt baseras på barnets/ den unges egna uppgifter. Det finns för närvarande ingen säker vetenskaplig metod för att fastställa barnets/den unges ålder.

Socialstyrelsen fattade i juni 2012 (2012-06-26) beslut om nya rekommendationer om medicinsk åldersbedömning för barn i övre tonåren. Rekommendationerna har utarbetats tillsammans med Migrationsverket och innebär att Migrationsverkets bedömning kan kompletteras med medicinska undersökningar.

Efterforskning av barnets vårdnadshavare

Migrationsverket har ansvaret för efterforskning av barnets vårdnadshavare när ansökan om asyl har lämnats in av barnet. Denna efterforskning måste göras med stor försiktighet för att inte barnets anhöriga ska utsättas för fara. Socialtjänsten har också ett ansvar för att göra en efterforskning av barnets vårdnadshavare i samband med den utredning som genomförs kring barnets sociala situation.

Offentligt biträde

För ensamkommande asylsökande barn och ungdomar gäller att ett offentligt biträde snarast utses för att företräda barnet eller den unge vid den rättsliga prövningen av asylfrågan. Migrationsverket ansvarar för att omgående se till att detta sker.

Anmälan till socialtjänsten

Migrationsverkets anvisning av ett ensamkommande asylsökande barn är att betrakta som en anmälan enligt 14 kap. 1 § 2 st SoL. Anmälan samt anvisning av kommunplats ska ske både skriftligen och per telefon till Socialtjänsten.

Anmälan om behov av god man

Migrationsverkets ansökningsenhet (i Solna eller Märsta) anmäler rutinmässigt behov av god man till kommunens överförmyndare. Om det står klart att barnet/ungdomen inom kort ska flytta till annan kommun, är det lämpligt att Migrationsverkets anmälan om behov av god man ställs till överförmyndaren i anvisningskommunen.

Hälsoundersökning

Landstingens skyldigheter att erbjuda hälso- och sjukvård samt tandvård åt asylsökande regleras i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. samt i förordningen (2008:347) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Skyldigheterna omfattar både asylsökande samt de som fått uppehållstillstånd (t.ex. anhöriga som beviljats uppehållstillstånd). Staten lämnar genom Migrationsverket ersättning till landstingen för deras skyldigheter. Både allmän hälso- undersökning, inklusive hälsosamtal och mer kostnadskrävande vård, innehålls i skyldigheterna. Information om vilka vårdcentraler som har ovanstående uppdrag finns på landstingets vårdguide (www.vardguiden.se)

Kommunens ansvar för ensamkommande barn och ungdomar

Mottagandet i kommunerna

Det är kommunens ansvar att utreda barnets eller den unges behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende, utse god man och se till att barnet/den unge får tillgång till skolundervisning. Även asylsökande barn som övergivits av sina föräldrar efter att familjen kommit till Sverige, är kommunens ansvar. Kommunen bör ha/utse en ansvarig person/enhet för att bevaka mottagandet.

Mottagande/placerande kommun ansvarar för att underrätta socialtjänsten och skolan om placering sker i annan kommun än i den egna.

Ankomst- respektive anvisningskommun

I direkt anslutning till när ett ensamkommande barn/ungdom anländer till Sverige och söker asyl ska ett tillfälligt boende ordnas till dess att Migrationsverket kan anvisa en kommun för barnet. Ansvaret ligger på den kommun där barnet eller den unge ger sig till känna för svensk myndighet. Flertalet av de ensamkommande barnen/ungdomarna i Stockholms län söker asyl vid Migrationsverkets ansökningsenhet för asylsökande i Solna, Märsta eller kommer via Arlanda flygplats i Sigtuna. Migrationsverket har därför tecknat avtal med Solna stad och Sigtuna kommun om att de utgör s.k. ankomstcommuner.

Så snart som möjligt efter ankomsten ska Migrationsverket anvisa barnet/den unge till en kommun som svarar för boende och omsorg under den tid ansökan om asyl prövas och även tiden därefter för de barn och unga som beviljas uppehållstillstånd. I Stockholms län har ett flertal kommuner tecknat en överenskommelse med Migrationsverket om att ta emot ensamkommande barn och ungdomar som sökt asyl och utgör en s.k. **anvisningskommun**. Sedan 2014-01-01 kan Migrationsverket anvisa ensamkommande barn till kommuner som saknar överenskommelse om mottagande.

Rutiner för anvisning

Detta gäller vid en anvisning:

- Migrationsverket ska göra en anmälan enligt 14 kap. 1 § 2 st SoL för varje enskilt ensamkommande barn/ungdom som anvisas till kommunen. Anmälan görs till socialtjänsten skriftligen via fax och per telefon. Migrationsverket anmäler behov av god man hos överförmyndarnämnden. Om Migrationsverket befårar att barnet/ungdomen riskerar att fara illa ska detta noteras särskilt i anmälan. Anvisning från Migrationsverket kan vara ett barn/ungdom som själv placerat sig hos anhörig eller barn/ungdom som finns på ankomstboende.

Vid placering i ett anvisningsboende

- Vid placering i ett anvisningsboende ska utan dröjsmål beslut fattas om placering enligt 4 kap. 1 § SoL. Placering sker i boenden som kommunen tecknat ramavtal med.
- Barnet/den unge aktualiseras i socialtjänstens verksamhetssystem. Personuppgifter registreras med tillfälligt personnummer.
- Socialsekreteraren ska utan dröjsmål inleda utredning på barnet/unge kring barnets/den unges sociala situation och behov enligt 11 kap. 1 § och 2 § SoL. Barnets/den unges primära skyddsbehov ska beaktas.
- Ansvarig socialsekreterare ska kontrollera att behovet av god man har anmälts. Den gode mannen ska höras som part och hans/ hennes åsikter ska beaktas i utredningen. Den godemannens samtycke krävs vid beslut om insatser enligt SoL.
- Socialsekreteraren kontrollerar att en hälsoundersökning har erbjudits barnet/den unge, ser till att barnet eller den unge börjar i förskolan, grundskolan eller gymnasieskolan samt planera insatser utgående från den unges behov på kort sikt, d.v.s. eventuella initiala extra behov av skydd och stöd.

Vid placering i ett nätverkshem

- Vid en anvisning till kommunen där barnet har en anknytning till ett nätverkshem ansvarar socialtjänsten för att utreda barnet/den unge enligt 11 kap. 1 § och 2 § SoL. Om barnet har hunnit komma till familjen ska snarast ett hembesök göras av socialtjänsten för bedömning av barnets/den unges primära skyddsbehov och eventuellt behov av omedelbar tillfällig placering i annat boende.
- Efter den initiala bedömningen vid en anvisning till nätverkshem ska beslut fattas om en tillfällig placering enligt 4 kap. 1 § SoL. För att möjliggöra en utredning av det tilltänkta familjehemmet innan barnet/den unge placeras där, ska i största möjliga utsträckning en tillfällig placering göras vid någon av socialtjänstens boenden enligt ramavtal, om sådant finns. Om barnet/den unge önskar stanna i nätverkshemmet och de primära skyddsbehoven bedöms vara tillgodosedda, bör barnet/den unge kunna stanna där under den tid familjen utreds. Socialtjänsten ska i dessa fall ha en tät kontakt med familjen och barnet/den unge för att öka säkerheten. Det är viktigt att ha enskilda samtal med den unge och gode man.
- När utredningen av nätverkshemmet är avslutad och familjen är godkänd ska nytt beslut fattas om en stadigvarande placering enligt 4 kap. 1 § SoL.
- Om en placering i nätverkshem visar sig vara olämplig ska barnet/den unge efter bedömning kunna placeras i annat godkänt boende. Vid en omplacering ska Migrationsverkets anvisningssamordnare informeras om detta.
- Inför det att beslut om en stadigvarande placering fattats ska, med utgångspunkt från vad som framkommer i utredningen, en vårdplan upprättas avseende barnets/den unges speciella vårdbehov och behov av stödinsatser. Vidare så ska en genomförandeplan

upprättas som konkretisera insatserna och tydliggör vem som har ansvaret för genomförande och uppföljning. Både vårdplan och genomförandeplan ska följas upp under tiden för asylprocessen.

Spontan ankomst

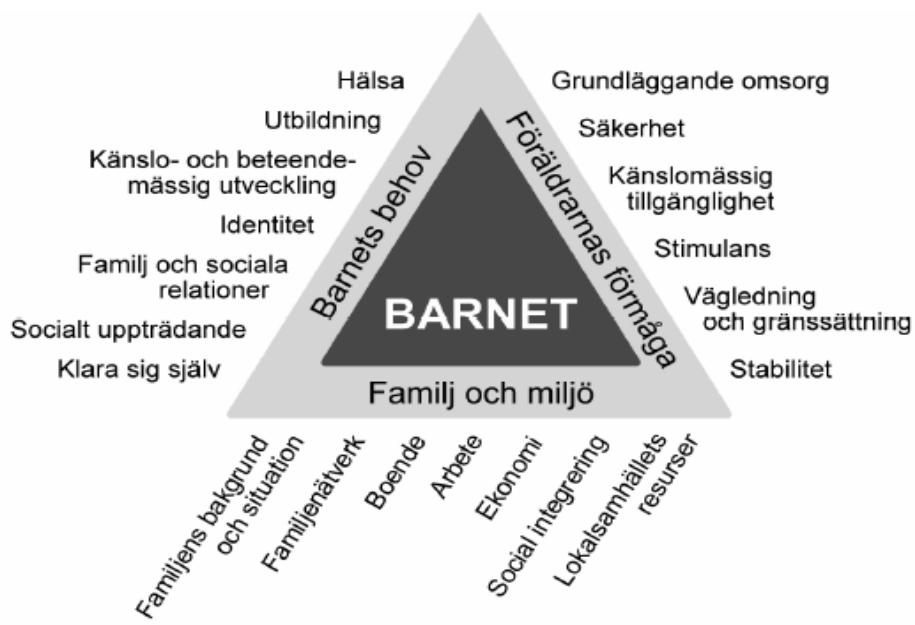
När ett ensamkommande barn eller ungdom under 18 år själv ger sig till känna där han/hon vistas ligger ansvaret på vistelsekommunen. Detta kan t.ex. vara fallet om barnet/den unge har sökt upp polisstation för att söka asyl och i detta sammanhang blivit hänvisad till socialtjänsten. Socialtjänsten ska snarast kontakta Migrationsverkets anvisningssamordnare. För dessa barn och ungdomar utgör vistelsekommunen en ankomstcommun. Detta innebär att kommunen ska se till att ett boende ordnas för barnet. År barnet under 15 år bör barnet placeras i ett jourhem. Barnet/den unge kommer så småningom att anvisas av Migrationsverket till en kommun som får ansvaret för den fortsatta handläggningen. Observera att om barnet har någon anknytning i kommunen så sker handläggningen enligt ovan, enligt s.k. anvisning till nätverkshem. Utredningen skall ske utan dröjsmål och enligt rutin för anvisning.

Utredning av barnets situation

När socialtjänsten får kännedom om att ett ensamkommande barn har anvisats till kommunen av Migrationsverket ska anmälhan från Migrationsverket registreras i verksamhetssystemet och utredning inledas enligt 11 kap. 1 § och 2 § SoL. Barnet ska besökas utan dröjsmål. Om barnet bor hos en nätverksfamilj rekommenderas att handläggningen avseende utredning av barnets sociala situation respektive utredning av familjens lämplighet som familjehem utförs var för sig och av olika handläggare. Utsedd god man ska hanteras som part i förälders ställe. Journaler begärs in från eventuell annan ankomstcommun och kontakt tas med godmannen i ankomstcommunen för kompletterande upplysningar.

Initialt ska frågor ställas kring vad barnet har varit med om innan ankomst till Sverige barnets skol- och familjebakgrund, var vårdnadshavarna befinner sig, om det går att få kontakt med dem och om eventuellt någon annan släktling eller närmiljöende person finns i Sverige. Socialtjänsten ska i sin utredning kring barnet respektera barnets rätt till kontakt och/eller återförening med sina föräldrar i enlighet med barnkonventionens artikel 9, punkt 3. Utredningen ska inkludera information om den unges fysiska och psykiska hälsostatus. Journalanteckningar från genomförd hälsoundersökning ska därför begäras in rutinmässigt från ansvarig hälso- och sjukvårdenhet.

Det utredningssystem som **ska användas heter** BBIC – Barns Behov I Centrum. BBIC ger en grundstruktur för att utreda, planera och följa upp insatser.

Helhetssynen illustreras i bifogad BBIC- triangel där de olika sidorna innehåller områden för barnets behov, föräldrarnas förmåga och faktorer i familj och miljö. Vid utredning av ensamkommande barn och unga är det av naturliga skäl svårt att utreda ”föräldrarnas förmåga”. I de fall det är möjligt ska utredaren försöka få kontakt med föräldrarna. Fokus får istället läggas på de övriga sidorna i triangeln; ”barnets behov” och ”familj och miljö”. Se även socialstyrelsens handbok ”*Barn och unga i socialtjänsten utreda planera och följa upp beslutade insatser*”.

Förhållningssätt under utredningen

Som utredare av asylsökande ensamkommande barn och unga ska man utgå från att barnet befinner sig i en krissituation och att han eller hon behöver emotionellt stöd från en stabil vuxen. Det alla ensamkommande barn och unga har gemensamt är att de har separerats från sina familjer och sitt hemland i en utvecklingsmässigt känslig ålder, att de far illa eller riskerar att fara illa och att de har behov av starkt skydd och särskilt stöd från samhällets sida.

Det finns som regel bristfällig information om hur barnet/den unge haft det i sin ursprungsfamilj och vad som föregått separationen. I en flyktsituation kan det finnas uppgifter som inte får berättas för utomstående, vilket kan göra det svårt för utredaren att få en god kontakt med barnet/den unge och en ordentlig uppfattning av hans/hennes behov. Det är viktigt att inte pressa **barnet** till att berätta sanningen. Eftersom utredningen görs i samband **med asylprocessen är det sannolikt att barnet/den unge har ”hemigheter” för utredaren.**

Utredning av familjehemmet

Vid en anvisning till nätverkshem ska ett hembesök göras omgående hos familjen av socialtjänsten eller socialjour. En initial bedömning ska göras av om barnets/den unges primära skyddsbehov anses var tillgodosett. Om så inte är fallet ska en akut placering göras av barnet/den unge till ett tryggt boende. För att möjliggöra en utredning av det tilltänkta familjehemmet innan barnet/den unge placeras där, ska i största möjliga utsträckning en tillfällig placering göras vid något av socialtjänstens boenden om sådant finns eller ett annat godkänt boende enligt 4 kap. 1 § SoL. Beslutet ska tidsbegränsas.

Om barnet/den unge önskar stanna i familjen och de primära skyddsbehoven bedöms vara tillgodosedda, bör barnet/den unge kunna stanna i familjen under det att familjen utreds. Vid behov kan annat lämpligt boende erbjudas. Socialtjänsten ska i dessa fall ha en tät kontakt med familjen, barnet/den unge och god man. Beslut ska i dessa fall fattas om en tillfällig placering enligt 4 kap. 1 § SoL. Under tiden för en tillfällig placering i nätverkshemmet, då familjen utreds, rekommenderas att endast omkostnader för barnet/den unge betalas ut till nätverkshemmet.

När utredningen är avslutad och familjen är godkänd som familjehem ska ett nytt beslut fattas om en stadigvarande placering enligt 4 kap. 1 § SoL och ersättning utbetalas enligt SKL:s cirkulär.

Utredning av släktingar eller andra närliggande som vill bli familjehem

Om någon närliggande till barnet eller den unge, vill att barnet eller den unge ska bo hemma hos dem, behöver socialtjänsten ingående informera om vilka regler som gäller i Sverige för att ta hand om andras barn för stadigvarande vård och fostran. Det är mycket viktigt att den eller de som vill ta hand om barnet eller den unge tydligt tillkännager sitt intresse för att bli familjehem, utifrån att de förstår innebörderna av vad ett uppdrag som familjehem innebär både på kort och på lång sikt.

Många släktingar kan se det som sin plikt att ta hand om barnet, det kan vara omöjligt för släktingarna att säga nej till föräldrarna. Ett väl genomfört samtal kan hjälpa familjen att lösa dem från sitt uppdrag och ett beslut från myndigheten att släktingarna inte kan godkännas som familjehem för barnet kan dels förebygga framtida sammanbrott i placeringen, dels förflytta skuldbördan av beslutet från släktingarna till myndigheten. Familjen/släktingarna kan och bör i de flesta fall ändå kvarstå som viktiga personer för barnet.

Ensamkommande asylsökande barns rätt till skola, förskola och skolbarnomsorg

Barn som söker asyl har inte skolplikt, men de har rätt till skola enligt Skollagen 7 kap 2§ och 29 kap 2-4§§. Det är vistelsekommunen som ansvarar för att ge skolgång. Rätten till förskola, grundskola och gymnasium gäller på samma villkor som för andra barn och ungdomar i kommunen. Nyanlända grundskolelever bör, enligt Skolförordningen 4 kapitlet, ha placerats i skola senast inom en månad efter ankomsten till Sverige.

Rätten till skola gäller även om asylansökan avslagits, så länge barnet är kvar i landet.

Ansvarig nämnd återsöker enligt förordning (2002: 1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. både för skolverksamhet och extraordinära kostnader.

Ensamkommande asylsökande barns rätt till hälso- och sjukvård

Alla asylsökande barn och ungdomar har rätt till hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård på samma villkor som övriga barn i Sverige. Efter fyllda 18 år har den unge, om han eller hon fortfarande är asylsökande, enbart rätt till omedelbar vård och vård som inte kan anstå. Migrationsverket ska erbjuda alla ensamkommande barn och ungdomar som kommer till Sverige en kostnadsfri hälsoundersökning.

De barn och ungdomar som bedöms ha akuta problem med sin psykiska hälsa och önskar stödsamtal, kan erbjudas detta på BUP:s speciella flyktingenhet efter remiss av lokal barnpsykiatrisk mottagning. De barn och ungdomar som bedöms må psykiskt dåligt och som uttalar ett behov av stöd, men problemen inte bedöms vara akuta, kan remitteras till lokal BUP-mottagning för fortsatt stöd.

God man för asylsökande ensamkommande barn

Enligt lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn, ska så snart det är möjligt en god man förordnas för alla ensamkommande barn och unga under 18 år som vistas i landet och saknar vårdnadshavare eller annan ställföreträdare. Enligt 2 §, ska god man utses för barn:

- som vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe eller
- vars föräldrar eller annan vuxen person som trätt i föräldrarnas ställe inte kan utöva förmynderskapet eller vårdnaden på grund av dödsfall eller sjukdom, efter barnets ankomst till Sverige, men innan barnet har fått uppehållstillstånd.

Förordnande av god man

Migrationsverket är oftast den myndighet som tidigast upptäcker behovet av god man och ska därför skicka in anmälan till överförmyndaren i den kommun barnet eller den unge visats i eller kommer att vistas i. Det är viktigt att socialtjänsten kontrollerar om detta har gjorts eller inte. Har det inte gjorts ska kommunen utan dröjsmål skicka en anmälan om behov till överförmyndaren. Barnet eller den unge ska bli informerad om att han eller hon ska få en god man och få tillfälle att yttra sig innan ansökan lämnas in.

I tillsättandet av en god man ska överförmyndaren ha barnets utsatta situation i åtanke. Till god man skall utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig person. Den gode mannen bör, vid sidan om goda kunskaper om barn i utsatta situationer och erfarenhet av arbete med barn och ungdomar, ha goda kunskaper om det svenska samhället och ha god kännedom om Migrationsverkets handläggningsförfarande och asylprocessen i övrigt.

Upphörande av godmanskap

Då barnet får uppehållstillstånd prövar **tingsrätten**, efter socialnämndens talan, frågan om vårdnaden ska överflyttas till en särskilt förordnad vårdnadshavare. Om så sker avslutas godmanskapet. Uppdraget för den gode mannen upphör helt när barnet fyller 18 år. Ett godmanskap upphör också om barnets vårdnadshavare kommer till Sverige och själva kan ta hand om barnet. Godmanskapet upphör om barnet varaktigt lämnar landet eller om det av någon annan anledning är uppenbart att barnet inte längre behöver en god man i Sverige. En

god man har rätt att bli entledigad från sitt uppdrag på egen begäran. En god man som missköter sitt uppdrag ska entledigas från sitt uppdrag.

Den godemannens uppdrag

För ensamkommande barn och ungdomar gäller ett starkt skydd sättlvida att den gode mannen företräder barnet i både personliga och ekonomiska frågor och frågor som gäller boende, skola m.m. En god man ska agera i barnets vårdnadshavares och förmyndares ställe. Ensamkommande barn kan inte själva ansöka om uppehållstillstånd utan denna uppgift åläggs den gode mannen, förutsatt att barnets offentliga biträde inte har lämnat in en sådan ansökan. Juridiska frågor relaterade till ansökan bör därefter lämnas åt det offentliga biträdet.

Den gode mannen ska, i vårdnadshavarens och förmyndarens ställe, ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta barnets angelägenheter. Detta innebär att den gode mannen inte bara ska bistå barnet i frågor relaterade till ansökan om uppehållstillstånd. Den gode mannen ska även hjälpa barnet i kontakerna med socialtjänsten och andra myndigheter.

Alla beslut om insatser enligt socialtjänstlagen kräver den godemannens samtycke. Uppgifter som ingår i uppdraget inkluderar att planera för barnets utbildning och hjälpa barnet i kontakerna med hälso- och sjukvården. Dock inte följa med barnet till vårdinrätningen. Den gode mannen ska även vara delaktig i frågor kring barnets boende och ska också vidta åtgärder om barnet vistas i en skadlig miljö. I godmanskapet ingår även att förvalta barnets egendom, inklusive att ansöka om studiebidrag för barnets räkning. Den gode mannen ska också verka för att barnet kan återförenas med sina egentliga vårdnadshavare. Om ett ensamkommande barn utsätts för ett brott, alternativt begår ett brott, ingår det i den godemannens uppgifter att hjälpa barnet i kontakerna med rättsväsendet.

Det ligger inte i godemannens uppgift att sköta den dagliga omvårdnaden och tillsynen av barnet eller den unge. Inte heller har gode mannen någon försörjningsplikt gentemot barnet eller den unge. Då det gäller att företräda barnet/den unge vid den rättsliga prövningen av asylfrågan är det en uppgift för det offentliga biträdet, inte den gode mannen.

Överförmyndarnämnden rekommenderar att gode mannen har regelbunden kontakt med barnet eller den unge, med familjehemmet eller boendet det vistas i, med socialsekreteraren, det offentliga biträdet och med Migrationsverket samt aktivt verka för att dessa kontakter fungerar. Gode mannen ska ha barnets/ den unges bästa för ögonen och fatta beslut i samråd med barnet/den unge.

Socialtjänsten ska samarbeta med gode mannen och göra honom eller henne delaktig i planering och utförande. Gode mannen har rätt till ett skäligt arvode vilket beslutas av överförmyndaren. Se vidare Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare SOSFS 2006:20 och handbok Om barnet behöver ny vårdnadshavare (2006), särskilt sid. 113-118 och De ensamkommande barns rätt, Eva von Scheele.

Får barnet eller den unge uppehållstillstånd, utses en särskild förordnad vårdnadshavare för barnet, utvisas barnet eller den unge, lämnar barnet eller den unge varaktigt Sverige eller kommer föräldrarna till Sverige ska överförmyndarnämnden omgående underrättas så att gode mannen kan entledigas från sitt uppdrag. Vid uppehållstillstånd ska gode mannen ersättas av en särskilt förordnad vårdnadshavare om den unge fortfarande då är underårig.

Mer om ansvarsfördelningen mellan socialtjänsten och god man finns att läsa i skrivelsen Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar (rev 2011) av Migrationsverket, Sveriges kommuner och landsting, Skolverket, Länsstyrelserna och Socialstyrelsen samt Vägledning och checklista för gode man (rev 2011) av KSL.

Migrationsverkets och kommunens ansvar vid ett avvisningsbeslut

Asyl ges utgående från att en enskild person har definierats som flykting enligt FN:s flyktingkonvention (Genèvekonventionen) och utlänningsslagen, p.g.a. förföljelse i sitt hemland (ras, nationalitet, religiös, politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller tillhör viss samhällsgrupp) eller p.g.a. att personen bedöms vara skyddsbehövande (hotas av dödsstraff, ytter/inre väpnad konflikt i hemlandet eller miljökatastrof).

När Migrationsverket bedömer att det inte finns skäl för asyl enligt utlänningsslagen eller att det visat sig att barnet/den unge redan har fått asyl i ett annat EU- eller Schengenland (se tidigare avsnitt om Dublinförordningen under rubriken ”Migrationsverkets rutiner när barnet anlänt”), fattas det formella beslutet om avvisning av Migrationsverket. Beslutet kan överklagas till Migrationsdomstolen (förvaltningsrätterna i Stockholm, Göteborg och Malmö) och som tredje instans Migrationsöverdomstolen (kammarrätten i Stockholm), om ett prövningstillstånd har beviljats.

Vid ett negativt beslut kallar Migrationsverket barnet/den unge och den gode mannen till ett samtal. Vid samtalet lämnas information om skälet till avslaget och att den unge inte kan söka asyl i något annat land i Europa (Dublinförordningen). Information ska lämnas om möjligheten att överklaga beslutet. Migrationsverket börjar sedan leta efter en mottagare i hemlandet; föräldrar, annan utsedd vårdnadshavare eller någon ideell organisation. Migrationsverket tar också kontakt med den svenska ambassaden eller konsulatet i hemlandet. Ett arbete påbörjas med att få fram giltiga resehandlingar, vilket kan vara svårt.

Vid en verkställighet av en avvisning av ett barn eller ungdom under 18 år följer alltid personal med från Migrationsverket på resan och som ser till att ett överlämnade sker till en vuxen i hemlandet på ett korrekt sätt enligt Migrationsverkets regelverk.

En avvisning av ett barn eller en ungdom under 18 år förutsätter att det finns en betrodd mottagare i hemlandet. Det har i flera fall visat sig vara förknippat med stora svårigheter att hitta en sådan mottagare, vilket i praktiken innebär att barn och ungdomar med ett avvisningsbeslut, kan tvingas leva i ovisshet under flera år.

Migrationsverket har ansvar för återvändandet, vilken inkluderar eftersökning av föräldrar eller andra närmiljöer vuxna personer. Socialtjänsten har ansvar för barnet/ den unge tills dess att återvändandet är verkställt och ska samarbeta med Migrationsverket för att underlätta processen. Socialtjänstens ansvar innebär i dessa fall samma grundrättigheter som för alla andra barn i Sverige. Detta innebär att uppgjord planering gällande den unge ska fullföljas fram till att avvisningen verkställs.

Kommunens ansvar efter beviljat uppehållstillstånd

Den fortsatta integrationsprocessen

En lyckad integration innebär att den unge har förvärvat färdigheter som krävs för att klara ett självständigt liv i det svenska samhället.

Alla ensamkommande barn och unga har det gemensamt att de har separerats från sina familjer och sitt hemland i en utvecklingsmässigt känslig ålder. Flertalet av barnen och ungdomarna har varit med om traumatiska händelser och bär på både smärta och sorg p.g.a. sina erfarenheter. Den fortsatta vårdplaneringen bör beakta dessa omständigheter för att förebygga eventuella ytterligare svårigheter i vuxen ålder. Barnet/den unge behöver inte visa ytter symtom på missanpassning för att t.ex. behöva hjälp att bearbeta sina erfarenheter i form av samtalsstöd. Hjälp kan också behövas för att förstå olika sociala koder m.m. i det svenska samhället.

Socialtjänstens direkta ansvar för den unges omvärdnad, trygghet och fostran upphör då den unge fyller 18 år. Men detta innebär inte att den unge inte behöver fortsatt stöd. En fortsatt

planering behöver göras tillsammans med den unge kring hans/hennes fortsatta boende, studier, sociala aktiviteter och eventuella behov av andra stödinsatser t.ex. vuxenstöd i form av en kontaktperson. Enligt föräldrabalkens bestämmelser i 7 kap.1 § har vårdnadshavare ett försörjningsansvar när den unge fullföljer sin skolgång upp till dess att den unge fyller 21 år. Samma bestämmelser rekommenderas vara utgångspunkten för ensamkommande ungdomar som beviljats uppehållstillstånd. Syftet är att möjliggöra den unges fortsatta integrationsprocess. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskola och annan jämförlig grundutbildning.

Fickpengar

De barn och unga som är placerade i familjehem förutsätts få fickpengar genom familjehemmet vars omkostnadsersättning inkluderar personliga utgifter.

När den unge bor i ett HVB-hem eller utslussningsboende är det lämpligt att utgå från riksnormen för försörjningsstöd. Så länge ungdomen går i gymnasieskola erhåller denne studiebidrag, eventuellt inackorderingstillägg samt eventuellt extra tillägg från CSN. Dessa bör i normalfall garantera en skälig levnadsnivå.

Myndighetens ansvar är att

- Efterforska var barnets familjemedlemmar finns.
- Fortsätta insatser enligt tidigare beslutad vårdplan alternativt fatta ett nytt beslut om annat bistånd kring t.ex. boende. Om ett nytt beslut fattas om bistånd enligt ny vårdplan ska också en ny genomförandeplan upprättas.
- En långsiktig planering ska göras avseende skolgång, boende och särskilda stödinsatser för en social integrering i det svenska samhället.
- När det placerade barnet fyller 18 år upphör tidigare beslut om vård i familjehem och HVB-hem enligt SoL formellt att gälla. Den unge måste själv ansöka om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i form av fortsatt placering i familjehem eller på ett HVB-hem. Detta ska tydliggöras för den unge.

Efterforskning av barnets vårdnadshavare

Under asyltiden har Migrationsverket ansvar för efterforskning av barnets vårdnadshavare. När barnet beviljas uppehållstillstånd har socialnämnden en skyldighet att efterforska var barnets familjemedlemmar finns. I socialtjänstlagen stadgas att vården bör utformas så att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närtillstående samt kontakt med hemmiljön. Uppdelning av ansvaret för att efterforska familjemedlemmar mellan socialtjänsten och Migrationsverket innebär att det kan finnas fördelar med ett samarbete mellan myndigheterna. Det är dock viktigt att man är uppmärksam på vilka sekretessbestämmelser som gäller för respektive myndighet. Efterforskning kan vara en komplicerad process pga förhållandena i hemlandet. Oftast har frivilligorganisationer t ex Röda Korset och deras systerorganisation Röda Halvmånen bäst förutsättningar att bistå barnet i efterforskningen av anhöriga utan att dessa utsätts för fara.

Särskilda boendeplatser för ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd *
detta avsnitt måste skrivas utifrån den aktuella kommunens förhållanden då avtalet kan skilja sig åt.

Kommunen har en överenskommelse med Migrationsverket om att tillhandahålla boendeplatser för ensamkommande barn/unga. Boendeplatser enligt ramavtal kan erbjudas ungdomar och unga vuxna upp till 21 år. Vanligtvis är det ungdomar som bott på

anvisningsboende under asylprocessen som när de fått uppehållstillstånd flyttar till dessa boenden. Men möjligheten gäller även ungdomar som bott i en anvisningsfamilj under asylprocessen. Beslut om placering i ett uppehållsboende fattas av den socialnämnden som ansvarar för barnets/den unges fortsatta boende mm och integrering i det svenska samhället.

Fortsatt boende i familjehem

Ungdomar bör i de flesta fall bo kvar i hemmet även efter myndighetsdagen, då behovet av psykosocialt stöd ofta kvarstår. Tidsgränsen för den fortsatta placeringen bör sättas till den tidpunkt då den unge gått ut gymnasieskolan, dock längst till 21 år ålder, vilket motsvarar gränsen för föräldrars försörjningsansvar enligt 7 kap. 1§ föräldrabalken (FB). Ungdomar med speciella svårigheter, t.ex. funktionshinder, kan behöva vara kvar i familjehemmet ytterligare något år för att hinna slutföra skolgång.

Boendekedja

När den unge tillägnat sig tillräckliga språkliga och sociala färdigheter för att klara ett boende med mindre grad av stöd och tillsyn är det ett naturligt steg att planera för vidare utslussning i samhället. Utslussningsboende genom träningslägenheter och/eller sociala kontrakt är ett lämpligt alternativ. Där kan den unge få ta allt större eget ansvar tills han/hon har uppnått målen i vårdplanen och insatserna kan avslutas.

Särskilt förordnad vårdnadshavare

Den placerande kommunens socialtjänst ska efter beviljat uppehållstillstånd underrätta vistelsekommunens överförmyndare och ansvarig socialtjänst om att barnet vistas i kommunen och att en eller två särskild förordnande vårdnadshavare behöver utses.

Om barnet eller den unge beviljas uppehållstillstånd i Sverige, antingen permanent eller tidsbegränsat, ska en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare utses (10 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn), om inte särskilda skäl talar emot det, t.ex. att den unge inom ett halvår ska fylla 18 år (referens* Eva von Scheele). I det senare fallet kan gode mannen kvarstå tills den unge blivit myndig. Den 1 juli 2005 infördes nya bestämmelser i 6 kap. 8 a § Föräldrabalken (FB) som innebär att vårdnaden kan fräntas föräldrar som är varaktigt förhindrade att utöva vårdnaden. Denna bestämmelse tillkom för att stärka skyddet för barn och ungdomar som av flyktlingskäl eller andra skäl kommit ensamma till Sverige och fått uppehållstillstånd. Med att en förälder är varaktigt förhindrad att utöva vårdnaden menas att han eller hon under överskådlig tid inte kommer att kunna fatta beslut i frågor som rör barnet. Ensamkommande barn är inget undantag i detta avseende utan behovet ska bedömas enligt samma principer som för alla barn som vistas i Sverige.

Kommunen har ansvar för att rekrytera och arvadera särskilt förordnad vårdnadshavare. Ansväret för rekrytering och arvodering har organiserats på olika sätt i kommunerna.

Socialnämnden i vistelsekommunen/stadsdelen har ansväret för att väcka talan hos tingsrätten enligt 6 kap. 8 a § FB om överflyttning av vårdnaden till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare, med anledning av att barnets eller den unges vårdnadshavare är varaktigt förhindrade under överskådlig tid att utöva vårdnaden. **Ansväret för att utreda behovet av särskilt förordnad vårdnadshavare har den placerande kommunens socialtjänst.**

Den särskilt förordnade vårdnadshavaren kan vara samma person som tidigare varit god man för barnet/den unge eller annan lämplig myndig person.

I bland kan en familjehemsförälder bli särskilt förordnad vårdnadshavare. Det är viktigt att beakta rättsäkerheten för barnet och se över konsekvenserna för barnet om familjehemmet blir vårdnadshavare. Placering upphör i och med att barnet bor hos vårdnadshavaren och därmed upphör även socialnämndens uppföljningsansvar. När en överflyttning sker av vårdnaden till det familjehem som barnet är placerat hos sedan tidigare, betalas ersättningen

ut enligt avtal om ersättning efter vårdnadsöverflyttning. Se SKL cirkulär nr 2004:39 om vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrar – avtal.

När den särskilt förordnade vårdnadshavaren är den tidigare gode mannen eller annan lämplig person, betalas ersättning ut i form av ett arvode (efter beslut av överförmyndare) för uppdraget som förmyndare. Ersättningen omfattar inte omkostnader för barnet/den unge.

Det finns idag inga direktiv hur en särskilt förordnad vårdnadshavare ska arvoderas för den delen som inte omfattar ekonomisk förvaltning. **Det är viktigt att ersättningen till särskilt förordnad vårdnadshavare är skälig.**

Den särskilt förordnade vårdnadshavarens ansvar

Med vårdnad avses det juridiska ansvaret för barnet och ska särskiljas från begreppet vård, som syftar på den faktiska omvärdnaden av barnet. Den eller de som har förordnats till särskilt förordnade vårdnadshavare är också förmyndare för den underårlige

Enligt FB så har den som har vårdnaden om ett barn ansvar för barnets personliga **förhållanden och ska se till att barnets behov av ”omvårdnad, trygghet och en god fostran”** enligt 6 kap. 1 § FB blir tillgodosedda. Barnets vårdnadshavare svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till dess ålder, utveckling och övriga omständigheter samt skall bevakा att barnet får tillfredsställande försörjning och utbildning.

I syfte att hindra att barnet orsakar skada för någon annan ska vårdnadshavaren vidare svara för att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas (6 kap. 2 § FB). Det är vårdnadshavaren som beslutar i frågor som rör barnets personliga angelägenheter med hänsyn till barnets ålder, utveckling och mognad (6 kap. 11§ FB).

Upphörande

Om barnets eller den unges föräldrar kommer till Sverige efter att de har beviljats uppehållstillstånd och vill ha tillbaka vårdnaden, kan de ansöka om detta hos tingsrätten (6 kap. 10 § FB). Även socialnämnden har talerätt i denna fråga och kan initiera en vårdnadsöverflyttning. När den unge har fyllt 18 år upphör förordnandet. Se Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare SOSFS 2006:20 och handbok Om barnet behöver ny vårdnadshavare (2006), särskilt sid. 118- 119.

Barns rätt att återförenas med sina föräldrar.

Uppehållstillstånd vid familjeanknytning

Barn under 18 år har rätt att återförenas med sina föräldrar. Detta kan ske genom att barnet återförenas med föräldrarna i hemlandet eller i ett annat land där föräldrarna befinner sig alternativt genom att föräldrar till ett ensamkommande barn ansöker om och beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Föräldrar, syskon eller någon annan nära anhörig som det ensamkommande barnet/ungdomen bott tillsammans med i hemlandet kan också söka uppehållstillstånd efter det att den unge fyllt 18 år.

Ansökan om uppehållstillstånd med anledning av familjeanknytning, sker vid en svensk ambassad eller konsulat i hemlandet eller något grannland. Beslutet om uppehållstillstånd fattas av Migrationsverket.

Det kan också inträffa att föräldrarna eller någon annan nära anhörig söker asyl i Sverige för egen del.

Om föräldrarna beviljas uppehållstillstånd i Sverige, med anledning av familjeanknytning följer det fortsatta ansvaret för barnet föräldrarna och ansvaret flyttas över på den kommun där föräldrarna blir folkbokförda. Om ingen speciell omständighet föreligger ska vårdnaden återgå till de biologiska föräldrarna (se ovanstående rubrik ”**Upphörande**”).

Innan en folkbokföring har skett har den kommun som ansvarat för barnet/den unge också
ansvaret för de återförenade anhöriga fram till dess att familjens bosättning ordnats.

Se bilaga: Rutiner kring familjeåterförening

Sekretess

I utlänningsslagen (2005:716) och utlänningsförordningen (2006:97) finns vissa sekretessbestämmelser som endast rör utlänningar.

1. När en nämnd första gången vidtar en åtgärd i ett ärende om socialtjänst som angår en utlänning, ska nämnden, utom i vissa särskilt angivna undantagsfall, underrätta polismyndigheten (se 7 kap. 1 §, andra stycket, punkt 3 utlänningsförordningen). En underrättelse behövs dock inte beträffande den som har sökt uppehållstillstånd i Sverige eller den som är undantagen från skyldigheten att ha uppehållstillstånd.
2. Socialnämnden ska lämna ut uppgifter angående en utlänningars personliga förhållanden, om en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller ett ärende om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt är bosatt i Sverige eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlänningen har uppehållsrätt (se 17 kap. 1 § utlänningsslagen).

I övrigt gäller de ”vanliga” sekretessbestämmelserna. Om t.ex. Migrationsverket begär uppgifter av socialnämnden som inte rör sådan information som avses under punkten 2 så ska alltså 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas.

Barn och ungdomar som vistas tillfälligt i Sverige och begår brott

En annan grupp ensamkommande barn och ungdomar är de som tillfälligt vistas i Sverige utan sin vårdnadshavare och som uppmärksamas i samband med att de har gripits av polisen misstänkta för delaktighet i brott.

Människohandel

Kring denna grupp ensamkommande barn och ungdomar finns det starka skäl att misstänka människohandel. I fall där ovanstående omständigheter föreligger, ska därför socialtjänsten alltid överväga en polisanmälan om misstänkt människohandel (SFSOS 2006:12)

Arbetshypotes bör vara att det är vuxna som har tagit hit barnen/ungdomarna för att begå brott och att detta inte har skett på eget initiativ. Vid en sådan anmälan måste polis och åklagare utreda även denna misstanke om människohandel likväld som det eventuella brottet som barnet/den unge dessutom är misstänkt för. I jämförelse med andra människohandelsärenden, där individen är utsatt för t.ex. människohandel för sexuellt ändamål, är att den unge inte bara är ett ”offer” utan han/hon är också en ”gärningsman” genom den brottsliga handlingen. Detta komplicerar handläggningen och kan innebära att handläggningen får fel fokus och att rätt hjälp inte når barnet/den unge. I övrigt se tidigare avsnitt om människohandel (s 5).

Brottsutredning angående misstänkt människohandel

Det är alltid en åklagare som leder en förundersökning angående misstänkt människohandel. Människohandelsbrott handläggs av den Internationella åklagarkammaren. För att underlätta utredning och lagföring i ärenden där målsäganden är en utländsk medborgare utan uppehållstillstånd i Sverige infördes den 1 oktober 2004 en regel i 5 kap. 15 § utlänningsslagen. Regeln gör det möjligt att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd när det anses befogat för genomförande av förundersökning och huvudförhandling i brottmål.

Ansökan om uppehållstillstånd ska göras av förundersökningsledaren och beviljas för en begränsad tidsperiod, och det finns ingen gräns för hur lång den sammanlagda tiden kan bli. Lagstiftaren anser att det finns skäl att ge utländska brottsoffer och vittnen, s.k. bevispersoner, en laglig möjlighet att tillfälligt stanna kvar i Sverige för att genom vittnesmål och annan bevisning bistå brottsutredande personal att lagföra brott.

Beslut om tidsbegränsade uppehållstillstånd har framför allt fattats i samband med utredningar om människohandel för sexuella ändamål, men samma möjligheter finns också i utredningar om organiserad människosmuggling eller andra brott. När det gäller offer för människohandel anser regeringen att det är av vikt att dessa personer ges tid att tänka över sin situation och vilja att medverka i utredningen. Det krävs en viss tid för att ett brottsoffer skall kunna lämna sin redogörelse i en lugn och trygg miljö utan överhängande hot om avvisning eller våld från gärningsmännen.

Personer som beviljats temporärt uppehållstillstånd enligt ovan kommer att ha rätt till hälso- och sjukvård, och bistånd enligt socialtjänstlagen och jämställs i dessa avseenden med i Sverige bosatta personer. Kommuner och landsting där offret haft sin vistelseort ska stå för kostnaderna för upphället i samband med brottsutredningen, men kan sedan vända sig till Migrationsverket för att få ersättning.

Barn under 15 år

När den unge bedöms kunna vara under 15 år, ska han/hon lämnas över av polisen till socialtjänsten. En bedömning ska göras av barnets behov av skydd. Detta innebär att en bedömning alltid ska göras om grunderna för ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU är uppfyllda.

Unga mellan 15 – 17 år

Initialt ska en bedömning göras av barnets/den unges behov av skydd och om grunderna för ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU är uppfyllda t.ex. i fall då den unge häktas eller i avvakten på att domen ska vinna laga kraft och risk föreligger att den unge försvinner. I övrigt se riktlinjer för handläggning av barn- och ungdomsärenden.

Tillämpning av LVU

Människohandel finns inte med i förarbetena till socialtjänstlagen (SoL) eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Barn och ungdomar som är utsatta för människohandel i form av kriminella ligor, kan **omfattas av grunderna i 3 § LVU avseende ”socialt nedbrytande beteende” och ”brottlig verksamhet”**. För att placeras på en låst institution (s.k. § 12-hem) måste indikationer finnas för ett omhändertagande enligt 3 § LVU (missbruk av beroendeframkallande medel, brottlig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende).

Se riktlinjer för handläggning av barn- och ungdomsärenden.

Vårdplanering

Vårdplanering måste ske både på kort och på långsikt. Så länge barnet/den unge är kvar i Sverige är t.ex. utgångspunkten för vårdplanen de grunder som åberopats vid vård enligt LVU (socialt nedbrytande beteendet eller brottlig verksamhet).

Socialnämnden ska i sin utredning respektera barnets/unges rätt till återförening med sina föräldrar/vårdnadshavare i enlighet med barnkonventionens artikel 9, punkt 3. Frågor bör ställas till barnet/den unge om dess hemlandssituation så att utredningen inte ensidigt fokusera på hur det ska ordnas på bästa sätt i Sverige. På långsikt kan den vårdplan som upprättas innebära en återföring till hemlandet och eventuell vård där samt hur detta ska säkerställas.

Samverkan

Citypolisens ungdomsrotel utreder barn och unga (under 18 år) som grips misstänkta för brott i Stockholms city. Fokus i deras utredningar ligger på brottet och inte på eventuell människohandel. Ansvaret för människohandelsbrott har en specialiserad enhet för traffickingfrågor. Inom åklagarmyndigheten handläggs människohandelsbrott av den internationella kammaren och unga lagöverträdare av ungdomsåklagarna när den unge är under 18 år. Inom kommunen är det vistelsen som styr vilken socialtjänst som har ansvaret för den unges situation.

Handläggning inom rättsväsendet

Brottsutredning angående det brott som barnet/ den unge är misstänkt för

När det gäller barn under 15 år så lagförs inte barnen, utan de släpps av polisen. Socialtjänsten ska kontaktas innan barnet släpps för att ta över ansvaret. När den unge är över 15 år kommer rättsprocessen igång. Vanligtvis anhålls den unge med hänvisning till flyktfara. Åklagarna är alltid förundersökningsledare vid denna typ av brott.

Åklagaren har några dygn på sig efter gripandet för att begära att den unge ska häktas av tingsrätten. Detta kräver en omedelbar kommunikation med socialtjänsten.

Oftast saknar den unge identitetshandlingar. Det är polisens ansvar att utreda den unges identitet när den unge är misstänkt för något brott. Åklagaren beslutar om kroppsbesiktning i syfte att bedöma ålder. När identiteten är osäker, inklusive ålder, beslutar domstolen utgående från vad som är mest sannolikt. Även om åldern har kunnat ringas in, så bedöms den unge fortfarande som oidentifierad så länge inte några riktiga handlingar har presenterats. Vid brottsutredningar avseende personer som saknar uppehållstillstånd i Sverige, ställs frågan till Migrationsverket om identitet och formella handlingar. Polisen skickar regelmässigt den unges fingeravtryck till Interpol och ofta kan man då få veta om denne unge har gripits för brott i övriga Europa, eller kanske till och med få den unge helt identifierad. Migrationsverkets identetskort, så kallat LMA-kort kan baseras helt på ungdomens egna uppgifter och anses inte som styrkt identitet av åklagare eller av domstol.

Brottsutredningarna kring de ungdomar som misstänks för grova stölder eller stöld/snatteri/häleri avslutas i flertalet fall på mycket kort tid eftersom de oftast är häktade under tiden för brottsutredningen. I regel är utredningarna klara på en vecka eller maximalt två veckor.

När ungdomen döms till villkorlig dom med böter släpps han/hon direkt efter rättegången. Socialtjänsten ska meddelas i samtliga dessa fall innan en frisläppning sker. Vanligtvis tar det ca 3 veckor innan domen har vunnit laga kraft om domen inte har överklagats.

En underårig kan utvisas av domstol. Vid grövre brottslighet kan straffet kompletteras med en särskild rättsverkan i form av en utvisning. Domstolen kan inte besluta om utvisning om straffet endast bestäms till böter, enligt utlänningslagen. Domstolen brukar dock inte besluta om utvisning vid första och andra gången, utan först vid tredje tillfället. Istället blir det endast ett straff i form av böter om det inte rör sig om ett allvarligare brott.

En viktig begränsning finns i 8 kap 12 § utlänningslagen. ”**En utlännings som** kom till Sverige innan denne fyllde femton år, och som när åtal väcktes hade vistats här sedan minst fem år **får inte utvisas**”. I fall när den unge är över 15 år och redan har blivit dömd till utvisning kan ungdomen hållas i förvar av Migrationsverket i väntan på utvisningen. Maximalt kan ungdomen hållas i förvar i 2 x 72 timmar d.v.s. 3 + 3 dygn. Huvudregeln är dock att ungdomen skall ställas under uppsikt, och förvar blir aktuellt först efter det att ett första försök att verkställa utvisningen misslyckats. Det är polisen (gränspolisen) som verkställer en utvisning.

Det är viktigt att socialtjänsten alltid kontrollerar med åklagare och gränspolis om ungdomen redan är dömd och väntar på att utvisas, innan man går in och agerar.

Bilaga 1: Statliga ersättningar

Återsökning

Enligt 9 a § förordning om statlig ersättning för asylsökande m.fl. gäller följande: ”En kommun har rätt till ersättning för kostnader för det bistånd som har lämnats enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) och den vård som har lämnats enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1988:870) om vård av missbruksförfallna i vissa fall till en person som vistas här med stöd av en ansökan eller beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen.”

Denna bestämmelse gäller fr.o.m. den 1 oktober 2004 och reglerar kommunernas rätt till statlig ersättning för de faktiska kostnader kommunerna haft. En ansökan om ersättning enligt 9 a § ska enligt 12 § ha kommit in till Migrationsverket senast inom ett år från utgången av den period ansökan avser. Kommuner är enligt samma bestämmelse skyldiga att lämna Migrationsverket de uppgifter som krävs för bedömningen av deras rätt till ersättning enligt denna förordning.

Kommuner får och kan söka statlig ersättning för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar såväl under tiden de är asylsökande som tiden efteråt för de som har beviljats uppehållstillstånd. Ersättningarna administreras av Migrationsverket. Ersättning kan sökas för kostnader avseende barn och ungdomar under förutsättning att vården påbörjades före 18 års ålder och kan avse kostnader fram tills dess att den unge fyller 21 år.

Ensamkommande asylsökande barn och ungdomar

Statlig ersättning för utredning och övriga boende-/omvärdnadskostnader

Statlig ersättning för utredning av ensamkommande asylsökande barn eller ungdom utgår vid placering i familjehem/jourhem och vid placering på HVB eller gruppboende. Storleken på ersättningen fastställs av staten. Se aktuella belopp på migrationsverkets hemsida ”**Statliga ersättningar för ensamkommande barn och ungdomar**” www.migrationsverket.se

Ersättning ges vidare för faktiska kostnader för boende och omvärdnad i jourhem, familjehem eller på hem för vård eller boende. Förutsättningen för återsökningen är att vården har påbörjats innan den unge fyllt 18 år. Möjlighet finns då att återsöka kostnader fram tills dess att den unge fyller 21 år.

Socialnämnden kan även ansöka om ersättning för betydande extraordinära kostnader som man haft för barnet eller den unge.

Ersättning utgår för faktiska kostnader för god man.

Rutiner för återsökning

Utredningskostnader (enligt fastställd schablon ovan) och andra faktiska kostnader som socialtjänsten har för boende och omvärdnad m.m. återsöks direkt av kommunen från Migrationsverket. Dagersättningen enligt nedan dras av från omkostnader.

Dagersättning från Migrationsverket för asylsökande ensamkommande barn och unga

Rätten till dagersättning och beloppets storlek regleras i LMA (lagen om mottagande av asylsökande m.fl.). Dagersättningen betalas ut direkt till individen från Migrationsverket. När barnet är under 16 år betalas ersättningen ut via den gode mannen.

Dagersättningen ska räcka till sådant som mat, kläder, skor och hygienartiklar. Beloppets storlek varierar på om fri mat ingår eller inte. Ensamkommande barn som fyllt 16 år kan föra sin egen talan om ersättning enligt LMA.

Migrationsverket kan i särskilda fall bevilja (enligt LMA) extra bidrag till kläder, skor m.m. Migrationsverket har egna riktlinjer för hur mycket kläder får kosta. Om den unge behöver glasögon, ska ungdomen gå till ögonläkare, välja den enklaste sortens bågar och lämna in ett kostnadsförslag tillsammans med ansökan till Migrationsverket.

All hälso- och sjukvård, förutom akut sjukvård, är gratis för underåriga. Receptbelagda läkemedel kostar 50 kr för underåriga oavsett den faktiska kostnaden. Den enskilde har rätt att ansöka om ersättning från Migrationsverket för kostnader som överstiger 400 kronor inom en sexmåndersperiod.

Ensamkommande barn och ungdomar med beviljade uppehållstillstånd

Generella statliga ersättningar

För barn och ungdomar som fått uppehållstillstånd utgår statlig ersättning till kommuner som träffat överenskommelse med Migrationsverket om mottagande av skyddsbehövande och andra utlännningar. För barn och ungdomar utgår även en schablonersättning per person. Dessa ersättningar ska bl.a. täcka kostnader för skola/studier.

Kommuner som har en särskild överenskommelse om att tillhandahålla boendeplatser för ensamkommande ungdomar med uppehållstillstånd får statlig ersättning för att bedriva boendeplatserna, d.v.s. personal, kost, logi samt omvärdnad etc Ersättningar avser även de som fyllt 18 år men inte 21 år, under förutsättning att vården påbörjades före 18 års ålder.

Statlig ersättning för vård- och behandlingskostnader

Socialnämnden ska ansöka om ersättningar avseende ensamkommande barn och ungdomar med uppehållstillstånd för faktiska kostnader för vård i annat hem än det egna (familjehem, stödboende eller institutionsvård) som ges med stöd av SoL eller LVU. Om vårdnaden av ett barn eller en ungdom flyttas över till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som barnet är familjehemsplacerad hos och kommunen fortsätter betala ut ersättning till dessa vårdnadshavare, kan skälig ersättning lämnas till kommunen. Om det finns särskilda skäl kan ersättning lämnas för kostnader som kommunen haft för annan form av bistånd enligt SoL t.ex. olika öppenvårdsinsatser.

En kommun kan även ansöka om ersättning för del av kostnader för färdtjänst och sjukvårdskostnader.

Rutiner för återsökning

Arbetsgruppen rekommenderar kommunen att se över och organisera rutinerna för såväl återsökning som fördelning av de generella statsbidragen. Syftet är att statsbidraget verkligen ska användas för arbetet med integration utifrån en helhetssyn på den unges behov.

Bilaga 2: Aktuella lagar och förordningar *

- SFS 1990:52 Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)
- SFS 1994:137 Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)
- SFS 2001:453 Socialtjänstlagen (SoL)
- SFS 2005:429 Lag om god man för ensamkommande barn
- SFS 1964:167 Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL)
- SFS 1998:603 Lag om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU)
- SFS 1942:740 Rättegångsbalken
- SFS 1962:700 Brotsbalken
- SFS 2005:716 Utlänningsslagen
- **SFS 2008:344 Lag om hälsa och sjukvård åt asylsökande**
- **SFS 2010:197 Lag om etableringsinsats för vissa nyanlända invandrare**
- Förordning (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. (FFM)
- Förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.
- Förordning (1996:1357) om statlig ersättning för hälsa- och sjukvård för asylsökande.
- Förordning (2001:976) om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg för asylsökande m.fl.
- Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.
- Dublinförordningen/ EU:s förordning (343/2003)
- FN:s konvention om barnets rättigheter

Aktuella föreskrifter/allmänna råd, meddelandeblad, handböcker m.m.

- SOSFS 1997:15 (S) Tillämpningen av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
- SOSFS 2003:16 (S) Socialstyrelsens allmänna råd om anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § SoL. (**Kommer att ändras 2014**)
- SOSFS 2006:5 (S) Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS. (**Kommer att ändras 2014**)
- SOSFS 2006:12 (S) Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning och dokumentation av ärenden som rör barn och unga. (**Kommer att ändras 2014**)
- SOSFS 2006:20 (S) Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare.
- Ds 2004:54 Mottagande av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn).
- SoS 2005 Meddelandeblad: Stärkt skydd för ensamkommande barn.
- **Socialstyrelsens vägledning(2013) för socialtjänstens arbete med ensamkommande barn och unga.**
- SoS, UNICEF/2008 Kan det vara människohandel? – kortfattad information för myndigheter m.fl. som kan komma i kontakt med barn som utsatts för människohandel.
- SoS 2010 Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten
- Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn (2004)
- Barn och unga i socialtjänsten. Utreda, planera och följa upp insatser (2006)
- Om barnet behöver ny vårdnadshavare (2006)
- Ensamkommande barns rätt (2010) - En vägledning för den gode mannen, kommunen m.fl. av Eva von Schéele; Ingemar Strandberg.
- KSL 2011 Vägledning och checklista God man för ensamkommande barn

Kommunstyrelsen

SOU 2014:49; ”Våld i nära relationer - en folkhälsofråga”

Yttrande till regeringen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar social- och äldrenämndens förslag till yttrande över SOU 2014:49, ”Våld i nära relationer – en folkhälsofråga”.

Paragrafen förklaras för omedelbart justerad.

Sammanfattning

Nacka kommun har fått på remiss att yttra sig över betänkandet ”Våld i nära relationer – en folkhälsofråga” (SOU 2014:49).

I yttrandet redogörs för Nacka kommuns synpunkter på remissen. Sammanfattningsvis är Nacka kommun mycket positiv till att betänkandet tagits fram och instämmer i huvudsak i de förslag som betänkandet innehåller.

Nacka kommun har synpunkter på följande förslag:

- Förslaget om att inrätta en barnlots behöver utredas närmare.
- Rättsläget behöver klargöras för barn som är medföljande i skyddat boende.
- En ekonomisk konsekvensanalys saknas kring förslaget att det ska ålliga kommunen att erbjuda våldsutövare stöd i syfte att upphöra med sitt våldsutövande.
- Det är viktigt att säkerställa att handläggningstiden hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att bevilja boendetillstånd inte begränsar utbudet av skyddade boenden.
- Kommunen ifrågasätter förslaget om att alltid inleda en utredning då det inte alltid får anses vara till barnens bästa.
- Utredningen lyfter fram vikten av att nå våldsutsatta i ett mycket tidigare skede. Nacka kommun instämmer men delar inte utredningens förslag till hur kommuner ska uppnå detta.
- Utredningen föreslår att möjligheten för socialtjänsten att följa upp en barnavårdsutredning utökas. Nacka kommun vill lyfta att utredningen även bör

uppmärksamma de barn som efter avslutad utredning får en insats men där insatsen avbryts i förtid.

- Nacka kommun ställer sig frågande till att erbjuda statligt anställda våldsutövare behandling inom ramen för företagshälsovården. En sådan insats bör vara kvalitetssäkrad ur brottsoffrens perspektiv och kan inte ges isolerad.

Ärendet

Nacka kommun har fått på remiss att yttra sig över betänkandet "["Våld i nära relationer – en folkhälsofråga"](#) (SOU 2014:49). Yttrandet ska ha kommit in till Justitiedepartementet senast den 31 oktober 2014.

Betänkandet innehåller förslag till regeringen om lagändringar och uppdrag. Det innehåller också ett stort antal förslag, råd och uppmaningar riktade till beslutsfattare och alla andra i samhällets olika verksamheter som vill intensifiera arbetet mot våld i nära relationer.

Huvudförslagen är:

- att underlätta för våldsutsatta
- att lyssna på barnen
- att erbjuda insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck
- att ge bättre förutsättningar för idéburet arbete
- att sätta fokus på våldsutövaren
- att förtydliga den nationella strukturen

Kommunens synpunkter

Nacka kommun är mycket positiv till att betänkandet tagits fram och instämmer i huvudsak i de förslag som "Våld i nära relationer – en folkhälsofråga" (SOU 2014:49) innehåller.

Nacka kommun är positiv till att den nationella samordningen stärks genom att ett nationellt folkhälsomål formuleras kring frihet från våld. Likaså är det mycket positivt att arbetet med våld i nära relationer ska vara en del av alkohol, narkotika, dopnings- och tobaks (ANDT)-arbetet. Ett ökat fokus på våldsutövaren anser Nacka kommun är rätt väg att gå för att långsiktigt förebygga våld i nära relationer.

Nacka kommun anser dock att förslaget om att inrätta en barnlots behöver utredas närmare, eftersom kommunen bedömer att det snarare handlar om att minimera antalet personer ett barn ska träffa. Dessutom behöver rättsläget klargöras för barn som är medföljande i skyddat boende. Nacka kommun ställer sig frågande till att ingen ekonomisk konsekvensanalys har gjorts kring förslaget att det ska ålliga kommunen att erbjuda våldsutövare stöd i syfte att upphöra med sitt våldsutövande.

Det är viktigt att säkerställa att handläggningstiden hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att bevilja boendetillstånd inte begränsar utbudet av skyddade boenden. När det

gäller förslaget om att alltid inleda en utredning ställer kommunen sig frågande till om det alltid är till barnets bästa att inleda en utredning. Utredningen lyfter fram vikten av att nå våldsutsatta i ett mycket tidigare skede. Nacka kommun instämmer men delar inte utredningens förslag till hur kommuner ska uppnå detta. Utredningen föreslår också att möjligheten för socialtjänsten att följa upp en barnavårdsutredning utökas. Nacka kommun vill lyfta att utredningen även bör uppmärksamma de barn som efter avslutad utredning får en insats men där insatsen avbryts i förtid. Nacka kommun ställer sig frågande till att erbjuda statligt anställda våldsutövare behandling inom ramen för företagshälsovården. En sådan insats bör vara kvalitetssäkrad ur brottsoffrens perspektiv och kan inte ges isolerad.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser i detta skede.

Bilagor

1. Protokollsutdrag SÄN § 152, 2014-09-23
2. Yttrande till Justitiedepartementet, 2014-10-27

Anders Fredriksson
Socialdirektör

Nina M Granath
Planerare/utvecklare
Sociala kvalitetsenheten

Marie Haesert
Planerare/utvecklare
Sociala kvalitetsenheten

§ 152

SÄN 2014/410-757

Synpunkter på betänkandet Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49)

Beslut

1. Social- och äldrenämnden föreslår kommunstyrelsen att anta föreslaget yttrande över betänkandet ”Våld i nära relationer – en folkhälsofråga” (SOU 2014:49) till Justitiedepartementet.
2. Social- och äldrenämnden beslutar att punkt 5 under kommunens synpunkter i yttrandet omformuleras från ”Kommunen ställer sig frågande till förslaget om att alltid inleda en utredning” till ”Kommunen ifrågasätter förslaget om att alltid inleda en utredning då det inte alltid får anses vara till barnens bästa.”

Ärendet

Nacka kommun har fått på remiss att yttra sig över betänkandet ”Våld i nära relationer – en folkhälsofråga” (SOU 2014:49).

I yttrandet redogörs för Nacka kommuns synpunkter på remissen. Sammanfattningsvis är Nacka kommun mycket positiv till att betänkandet tagits fram och instämmer i huvudsak i de förslag som betänkandet innehåller.

Nacka kommun har synpunkter på följande förslag:

- Förslaget om att inrätta en barnlots behöver utredas närmare.
- Rättsläget behöver klargöras för barn som är medföljande i skyddat boende.
- En ekonomisk konsekvensanalys saknas kring förslaget att det ska ålliga kommunen att erbjuda våldsutövare stöd i syfte att upphöra med sitt våldsutövande.
- Det är viktigt att säkerställa att handläggningstiden hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att bevilja boendetillstånd inte begränsar utbudet av skyddade boenden.
- Kommunen ifrågasätter förslaget om att alltid inleda en utredning då det inte alltid får anses vara till barnens bästa.
- Utredningen lyfter fram vikten av att nå våldsutsatta i ett mycket tidigare skede. Nacka kommun instämmer men delar inte utredningens förslag till hur kommuner ska uppnå detta.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden

§ 152 forts.

SÄN 2014/410-757

- Utredningen föreslår att möjligheten för socialtjänsten att följa upp en barnavårdsutredning utökas. Nacka kommun vill lyfta att utredningen även bör uppmärksamma de barn som efter avslutad utredning får en insats men där insatsen avbryts i förtid.
- Nacka kommun ställer sig frågande till att erbjuda behandling till våldsutövare, i statlig tjänst, inom ramen för företagshälsovården. En sådan insats bör vara kvalitetssäkrad ur brottsoffrens perspektiv och kan inte ges isolerad.

Handlingar i ärendet

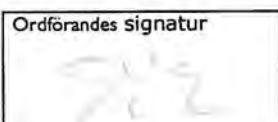
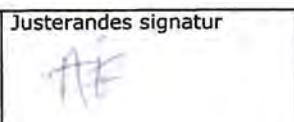
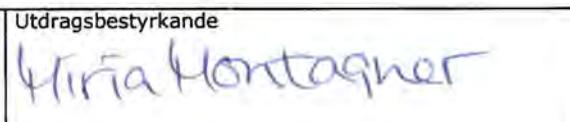
1. Tjänsteskrivelse från sociala kvalitetsenheten, 2014-09-04
2. Förslag yttrande till Justitiedepartementet, 2014-09-23

Yrkanden

Lars Stenholm (M) yrkade bifall till förslaget och yrkade att punkt 5 under kommunens synpunkter i yttrandet omformuleras från "Kommunen ställer sig frågande till förslaget om att alltid inleda en utredning" till "Kommunen ifrågasätter förslaget om att alltid inleda en utredning då det inte alltid får anses vara till barnens bästa."

Beslutsgång

Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med Lars Stenholms (M) yrkande.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

2014-10-27

Förslag till yttrande
KFKS 2014/866-700

Justitiedepartementet

Betänkandet SOU 2014:49 "Våld i nära relationer - en folkhälsofråga"

Nacka kommun har blivit inbjuden att lämna synpunkter på betänkandet "Våld i nära relationer - en folkhälsofråga" (SOU 2014:49).

Sammanfattning

Nacka kommun är mycket positiv till att betänkandet tagits fram och instämmer i huvudsak i de förslag som SOU 2014:49 "Våld i nära relationer – en folkhälsofråga" innehåller.

Nacka kommun är mycket positiv till att den nationella samordningen stärks genom att ett nationellt folkhälsomål formuleras kring frihet från våld. Ett ökat fokus på våldsutövaren anser Nacka kommun är rätt väg att gå för att långsiktigt förebygga våld i nära relationer samt att det ska vara en del av alkohol, narkotika, dopnings- och tobaks (ANDT)-arbetet.

Nacka kommun har följande synpunkter:

- Förslaget om att inrätta en barnlots behöver utredas närmare.
- Rättsläget behöver klargöras för barn som är medföljande i skyddat boende.
- En ekonomisk konsekvensanalys saknas kring förslaget att det ska åligga kommunen att erbjuda våldsutövare stöd i syfte att upphöra med sitt våldsutövande.
- Det är viktigt att säkerställa att handläggningstiden hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att bevilja boende tillstånd inte begränsar utbudet.
- Kommunen ställer sig frågande till förslaget om att alltid inleda en utredning då det inte alltid får anses vara till barnets bästa.
- Utredningen lyfter fram vikten av att nå våldsutsatta i ett mycket tidigare skede. Nacka kommun instämmer men delar inte utredningens förslag till hur kommuner ska uppnå detta.
- Utredningen föreslår också att möjligheten för socialtjänsten att följa upp en barnavårdsutredning utökas. Nacka kommun vill lyfta att utredningen även bör uppmärksamma de barn som efter avslutad utredning får en insats men där insatsen avbryts i förtid.

- Nacka kommun ställer sig frågande till att erbjuda statligt anställda våldsutövare behandling inom ramen för företagshälsovården. En sådan insats bör vara kvalitetssäkrad ur brottsoffrens perspektiv och kan inte ges isolerad.

Ärendet

Nacka kommun anser att det är mycket positivt att betänkandet har tagits fram och att innehållet i förslagen i stort är bra. Nacka kommun anser också att det är mycket positivt att den nationella samordningen stärks genom att ett nationellt folkhälsomål formuleras kring frihet från våld. Likaså är det mycket positivt att arbetet med våld i nära relationer ska vara en del av alkohol-, narkotika, dopnings- och tobaks (ANDT)-arbetet. Ett ökat fokus på våldsutövaren anser Nacka kommun är rätt väg att gå för att långsiktigt förebygga våld i nära relationer.

Nacka kommun anser dock;

Underlätta för våldsutsatta

3.1.3 Utveckla stödet till våldsutsatta, barnen samt till våldsutövare

Utredningen föreslår flera insatser för att stärka barnens perspektiv vilket Nacka kommun ser positivt på. Utredningen föreslår, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4), att alla barn som bevitnat våld och eller själva blivit utsatta för våld ska utredas. Vidare föreslår utredningen att kommuner ska tillsätta en barnlots i ärenden där barn blivit utsatta för våld. Utredningen konstaterar att ett barn som upplevt våld kan komma att ha kontakt med en mängd olika instanser. Nacka kommun ifrågasätter om det är lämpligt att införa ytterligare en funktion. Kommunen bedömer att det snarare handlar om att minimera antalet personer ett barn ska träffa. Förslaget om att inrätta en barnlots behöver därför utredas närmare. Nacka kommun ser positivt på, att i komplexa ärenden, samordna utredningar och stöd till barn vilket kan ske inom ramen för de operativa arbetsgrupperna som utredningen föreslår.

4.5.2 Fördjupad analys behövs

Vidare ser Nacka kommun det som nödvändigt att klargöra rättsläget för barn som medföljande i skyddat boende. Något som den nationella samordnaren lyfter i utredningen men inte ger svar på.

6 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

5 kap.

12 §

Nacka kommun ser även positivt på att utredningen vill införa att det ska ålliga kommunen att erbjuda våldsutövare stöd i syfte att upphöra med sitt våldsutövande. Nacka kommun

ställer sig dock frågande till att ingen ekonomisk konsekvensanalys har gjorts av dessa förslag då de förväntas öka kostnaderna väsentligt för kommunen.

7 kap.

1 §

Nacka kommun anser att förslaget att förändra lagstiftningen med ett nytt stycke i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (SoL) om ansvaret att tillhandahålla insatsen skyddat boende och att för att driva verksamheten ska krävas tillstånd i enlighet med 7 kap 1 SoL är positivt. Det stärker kommunens ansvar för målgruppen ytterligare samt medför att kvaliteten på insatsen skyddat boende och rättssäkerheten ökar. Det är viktigt att säkerställa att handläggningstiden hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att bevilja boende tillstånd inte begränsar utbudet.

11 kap.

1 b §

Enligt nuvarande reglering finns det utrymme för socialsekreteraren att, inom ramen för förhandsbedömning, göra en individuell bedömning om att starta en utredning. Nacka kommun anser att det är bra att barns behov av skydd vid våld i nära relationer stärks ytterligare och att socialtjänsten som huvudregel ska inleda en utredning. I nuvarande lagförslag ges emellertid ingen utrymme för socialsekreteraren att göra en individuell bedömning i de fall då det kan vara kontraproduktivt med en utredning. Det bör finnas möjlighet för socialnämnden att besluta att en utredning inte ska inledas med hänsyn till särskilda skäl. Lagstiftaren anser i stället att en utredning kan avslutas snabbt om det visar sig att oron var obefogad eller felaktig. Frågan är dock om det alla gånger är till barnets bästa att det inleds en utredning.

Utredningen lyfter dessutom fram vikten av att nå våldsutsatta i ett mycket tidigare skede. Nacka kommun instämmer i det men delar inte utredningens förslag till hur kommunen ska nå denna målgrupp. Utredningens förslag om förändringar i socialtjänstlagen, om att alltid inleda utredning i ärenden kring våld, tror Nacka kommun snarare försvarar än ökar möjligheten att nå personer tidigt. Många undviker redan idag kontakt med socialtjänsten då individen är rädd för konsekvenserna av att en utredning inleds. För att socialtjänsten ska nå våldsutsatta i tidigare skede föreslår Nacka kommun att ge möjlighet till en alternativ väg mellan inledd utredning och serviceinsats. Med frivillighet, större utbud och närhet till insatser vågar fler söka socialtjänstens hjälp.

Nacka kommun vill kunna erbjuda kvalitetssäkrade insatser utan biståndsbeslut som på nationell nivå bedömts som verksamma i enlighet med nationella riktlinjer. När det gäller barn föreslår kommunen att ta fram styrande etiska vägledningar som en hjälp i arbetet för att säkerställa att barnens bästa säkras.

4 a § och 4 c §

Utredningen föreslår att möjligheten för socialtjänsten att följa upp en barnavårdsutredning som avslutats utan insats utökas från två månader till sex månader. Nacka kommun vill lyfta att utredningen även bör uppmärksamma de barn som efter avslutad utredning får en insats men där insatsen avbryts i förtid.

6.6 Erbjud anställda behandling

Nacka kommun ställer sig frågande till att erbjuda statligt anställda våldsutövare behandling inom ramen för företagshälsovården. I utredningen står inget om hur barnperspektivet ska beaktas eller hur säkerheten för den partner som är utsatt för våld ska hanteras. En sådan insats bör kvalitetssäkras ur brottsoffrens perspektiv och kan inte ges isolerad.

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Mats Gerdau
Ordförande
Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

Motion kommunalt parkeringsbolag i Nacka

Motion den 16 juni 2014 av Sidney Holm (MP)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut

Förslaget att bilda ett kommunalt parkeringsbolag förutsätter en ekonomisk omprioritering som kommunfullmäktige inte kan se står i rimlig proportion till nyttan för kommunen. Kommunfullmäktige avslår förslaget i motionen.

Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning

Sidney Holm (MP) lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde den 16 juni 2014 en motion med förslag om att kommunen skapar ett kommunalt parkeringsbolag. Det kommunala parkeringsbolaget skulle ta ett övergripande ansvar att lösa parkeringsproblematiken när Nacka bygger stad.

Kommunens trafikenhet har i uppdrag att bland annat jobba med trafikplanering och parkeringsfrågor. I enhetens uppdrag ingår dessutom att bevaka allmänna intressen som berör vägar och framkomlighet i samband med genomförande av nya detaljplaner och exploateringsavtal.

Stadsledningskontoret föreslår att förslaget att bilda ett kommunalt parkeringsbolag avslås. Just nu pågår ett arbete inom kommunen kring den framtida parkeringssituationen. Att bilda ett kommunalt aktiebolag innan analysen är klar anser stadsledningskontoret inte är rimligt. Att bilda ett aktiebolag förutsätter dessutom en ekonomisk omprioritering som stadsledningskontoret inte kan se står i rimlig proportion till nyttan för kommunen.

Förslagen i motionen

Motionären föreslår att Nacka kommun startar ett kommunalt parkeringsbolag med ett övergripande ansvar att lösa parkeringsproblematiken i Nacka.

Motionären menar att det är bättre om kommunen med ekonomiskt bidrag från bygg Herrar planerar var och hur många parkeringsplatser som ska byggas, istället för att tvinga bygg Herrar att bygga parkeringsplatser utan samordning med andra bygg Herrar.

Motionären menar vidare att ett kommunalt parkeringsbolag skulle ta ett övergripande ansvar för parkeringsbehovet i Nacka, bland annat övervakning och administration av parkeringsavgifter för gatuparkering i centrala Nacka.

Enhetens utredning och bedömning

Nacka kommuns gällande översiktsplan antogs av kommunfullmäktige i 11 juni 2012, §139. I översiktsplanen skapas spelregler för kommunens aktörer och medborgare. Översiktsplanen genomsyras av kommunens vision om öppenhet och mångfald.

Kommunstyrelsen fastslog den 13 maj 2013, §116, en parkeringspolicy. Parkeringspolicyen, som är en del av kommunens parkeringsstrategi, är ett grundläggande dokument om bil- och cykelparkering som ska vägleda och ligga till grund för beslut inom området. Parkeringspolicyen säger bland annat att parkeringsplatser kan lösas inom kvarter eller i form av samutnyttjande av platser, vilket leder till effektivare markanvändning.

Kommunens trafikenhet har i uppdrag att bland annat jobba med trafikplanering och parkeringsfrågor. I enhetens uppdrag ingår dessutom att bevara allmänna intressen som berör vägar och framkomlighet i samband med genomförande av nya detaljplaner och exploateringsavtal.

I dagsläget pågår en studie översikt av den framtida parkeringssituationen i Nacka. Stadsledningskontorets bedömning är att den studien ska bli färdig innan eventuella åtgärder genomförs.

Förslaget om ett kommunalt parkeringsbolag förutsätter en ekonomisk omprioritering som stadsledningskontoret inte kan se står i rimlig proportion till nyttan för kommunen i dagsläget. Förslaget bör därför avslås.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Att införa ett kommunalt parkeringsbolag skulle costa ett par miljoner kronor, både i årlig administrations- och driftskostnad samt i investering.

Konsekvenser för barn

Utformningen av staden är en av många faktorer som påverkar barns möjlighet till en god uppväxt. Trafik och buller gör det svårare för barn att röra sig och att leka fritt utomhus. Samtidigt väljer fler och fler föräldrar att bo i städer med sina barn. Trygga och säkra miljöer är självfallet viktigt för alla medborgare och besökare, stora som små.

Ur ett barnperspektiv finns ingenting som per automatik blir bättre av ett kommunalt parkeringsbolag. Det som behöver lösas kring parkeringssituationen i staden kan lösas inom ramen för kommunens befintliga organisation och uppdrag.

Bilaga

Motion Kommunalt parkeringsbolag i Nacka av Sidney Holm (MP)
Kommunalt parkeringsbolag i Nacka, protokollsutdrag från KSAU

Kersti Hedqvist

Enhetschef

Samordnings- och utvecklingsenheten

Johanna Magnusson

Controller

Controllerenheten

miljöpartiet de gröna

Kommunalt parkeringsbolag

Motion till Nacka kommunfullmäktige 2014-06-16

Miljöpartiet de gröna

Vi behöver ta kontroll över parkeringssituationen här i Nacka

Miljöpartiet vill skrota den s.k. p-normen som både fördyrar bostadsbyggandet och motverkar en hållbar förtätning av centrala Nacka. Istället för att tvinga byggherrarna att bygga parkeringsplatser inom egen fastighet utan samordning sinsemellan, vill vi ta kontroll över parkeringssituationen och starta ett kommunalt parkeringsbolag med ett övergripande ansvar att lösa parkeringsproblematiken när nacka bygger stad.

Det är bättre att kommunen med ett ekonomiskt bidrag från byggherrar själv planerar var och hur många parkeringsplatser som ska byggas. Det blir också lättare att i framtiden bygga om ett parkeringshus som kanske inte behövs till något annat, än en parkering byggd i källarvåningen under ett vanligt flerfamiljshus.

Någon reell möjlighet att bygga om eller anpassa Nackas centrala delar till ökade trafikmängder samtidigt som de ska förtätsas finns inte, om miljökraven samtidigt skall prioriteras. Parkeringsmöjligheterna och därmed biltrafiken måste därför begränsas.

Alla partier i Nacka är överens om att införa parkeringsavgifter för gatuparkering i de centrala delarna av Nacka, någonting som skulle kunna övervakas och administreras av ett kommunalt parkeringsbolag. Parkeringsavgifter kan effektivt användas för att styra trafiken till parkeringshus, minska störningar från biltrafiken och uppmuntra till resande med kollektiva färdmedel. Det underlättar också för näringsidkare och andra med särskilda behov som verkligen behöver använda sin bil. Detta förutsätter dock att ”någon” tar ett övergripande ansvar för parkeringsbehovet i Nacka.

Miljöpartiet yrkar på att:

- kommunen startar ett kommunalt parkeringsbolag med ett övergripande ansvar att lösa parkeringsproblematiken i Nacka.

.....
Sidney Holm (mp)

19 augusti 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 102

KFKS 2014/698-514

Kommunalt parkeringsbolag i Nacka

Remiss av motion den 16 juni 2014 av Sidney Holm (MP)

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnar motionen till stadsledningskontoret för utredning och förslag till beslut senast den 18 november 2014.

Ärende

Sidney Holm (MP) lämnade vid kommunfullmäktiges sammankallning den 16 juni 2014 en motion med förslag om att kommunen startar ett kommunalt parkeringsbolag med ett övergripande ansvar att lösa parkeringsproblematiken i Nacka.

Handlingar i ärendet

Stadsledningskontorets tjänsteskrivelse den 5 augusti 2014

Motion

Beslutsgång

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

- - - - -

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
	KP	

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2014/699-370
2014-09-19

Kommunstyrelsen

Kommunal vindkraft

Motion den 16 juni 2014 av Sidney Holm (MP)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige avslår förslagen i motionen. Fullmäktige noterar därvid att kommunen sedan den 1 januari 2014 till 100 procent köper förnybar energi.

Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning

Motionären föreslår att:

- Kommunen omgående initierar köp av färdig vindkraft eller planerar för att bygga egen vindkraft
- All el som förbrukas i kommunens verksamheter ska vara grön el

Sedan 1 januari 2014 köper Nacka kommun in 100 procent grön el märkt ”Bra miljöval - vatten”. ”Bra miljöval” är Naturskyddsföreningens miljömärkning av el. Det innebär att Nacka redan idag ligger i framkant för inköp av förnybar el till sina verksamheter.

Förslaget är att motionen avslås och att fullmäktige noterar att kommunen redan köper in 100 procent förnybar energi.

Förslagen i motionen

I motionen föreslår Sidney Holm (MP) att kommunen investerar i egenägd vindkraft för att producera egen grön el. Motionären menar att priserna på vindkraftverk har fallit kraftigt de senaste åren och kostar idag ca 10-13 miljoner kronor per megawatt. Två megawatts vindkraftverk producerar el som räcker till motsvarande ca 6 ishallar eller all gatubelysning i Nacka. Förutom att producera grön el kan en investering i egenägt vindkraftverk vara en stark pedagogisk effekt för invånarna i Nacka - att kommunen agerar handlingskraftigt i klimatfrågan.

Miljöpartiet yrkar på att:

- Kommunen omgående initierar köp av färdig vindkraft eller planerar för att bygga egen vindkraft.
- All el som förbrukas i kommunens verksamheter ska vara grön el

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

Grön el

Enligt Nacka kommuns inköpspolicy ska alla upphandlingar och inköp i kommunen genomföras med utgångspunkt i att dessa ska bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle. Det gäller även för kommunens inköp av el. Sedan 1 januari 2014 köper Nacka kommun in 100 procent grön el märkt ”Bra miljöval - vatten”. Avtalet, som löper till 31 maj 2016, innebär att kommunen köper in el till 100 procent som produceras med vattenkraft. ”Bra miljöval” är Naturskyddsföreningens miljömärkning av el¹. Naturskyddsföreningen ställer tydliga krav på hur elen produceras och jobbar för att påverkan på miljön från elproduktionen ständigt ska minska. Genom att köpa el märkt med ”Bra miljöval” bidrar kunder även med pengar för varje såld kilowattimme el till olika miljöenergiprojekt. Än så länge är ”Bra miljöval” Sveriges enda miljömärkning på el, vilket innebär att Nacka redan idag ligger i framkant för inköp av förnybar el till sina verksamheter.

Kommunägt vindkraftverk i Nacka

Frågan om Nacka ska äga egen vindkraft har utretts tidigare. I oktober 2011, dnr KFKS 2011/430-304, fattade kommunstyrelsen beslut om att inrikningen för kommande investeringar skulle vara vindkraft. I samma beslut noterades även att investeringsbesluten skulle hanteras i ärendet om Mål & Budget 2012-2014. I investeringsbudgeten avsattes 60 miljoner kronor för investering i vindkraft de kommande åren. Den tilltänkta lokaliseringen föreslogs vara på Koviksudd. Extern konsult gjorde beräkningar och investeringskalkyl samt tog fram förfrågningsunderlag för köp av vindkraftverk. I mars 2012 beslutade dock kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att lyfta ut investeringen av vindkraftverk från investeringsbudgeten. Det gjordes i samband med den översyn av hela investeringsverksamheten som blev nödvändig i syfte att minska investeringsvolymerna från 2012 och framöver.

Det ekonomiska läget att investera i vindkraft är osäkert. Enligt Svensk Vindenergi², branschorganisationen för företag som arbetar med vindkraft, har vindkraftsinvesteringar minskat markant den senaste tiden. Förklaringen är de låga ersättningsnivåerna till förnybar elproduktion i kombination med ett lågt elpris.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser, då motionen avslås när det gäller investering i vindkraftverk. Inköp av grön el görs redan till 100 procent.

¹ <http://www.naturskyddsföreningen.se/bra-miljoval/el/kriterier/>

² www.vindkraftsbranschen.se

Bilaga

Motion kommunal vindkraft.

Mats Bohman
Administrativ direktör

Jenny Andersson
Utredare
Samordnings- och utvecklingsenheten

miljöpartiet de gröna

Kommunal vindkraft

Motion till Nacka kommunfullmäktige 2014-06-16

Miljöpartiet de gröna

Priserna på vindkraftverk och kringrustning har fallit kraftigt de senaste åren. Ett vindkraftverk kostar idag 10-13 miljoner kronor per megawatt, installerat och klart att leverera el till nätet. Ett modernt tvåmegawatts vindkraftverk producerar i ett normalt vindläge 6 000 MWh vilket räcker till el för t.ex. 6 ishallar eller all gatubelysning i Nacka.

- En kommun som producerar el för eget behov slipper betala energiskatt på den egenproducerade elen.
- Nacka kommun har en kreditvärdighet som gör att vi idag när vi emitterar egna obligationer får en låneränta på under en procent.

Sammantaget gör detta att det är ekonomiskt lönsamt för kommunen att bygga eller att köpa egen vindkraft, det är också ekonomiskt olönsamt att låta bli. Utöver de positiva klimat- och miljöeffekterna får det också en stark pedagogisk effekt här i kommunen. Många känner en uppgivenhet inför klimathotet och skulle må bra av och känna att kommunen börjar ta sin del av det globala ansvaret för klimatet.

Överproduktion som skattemässigt inte är fördelaktig för kommunen kan enkelt leasas ut till lokala företag här i Nacka och på så sätt ytterligare driva på omställningen mot ett hållbarare Nacka.

Miljöpartiet anser att kommunen själv bör producera den el kommunens verksamheter förbrukar. Tills så sker vill vi att all el kommunen köper in från andra ska vara grön el.

För att lösa den globala klimatutmaningen krävs att vi agerar lokalt
Miljöpartiet yrkar på att:

- kommunen omgående initierar köp av färdig vindkraft eller planerar för att bygga egen vindkraft.
- all el som förbrukas i kommunens verksamheter ska vara grön el.

.....
Sidney Holm (mp)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Boovägens kulturhistoriska miljö

Remiss av motion den 22 september 2014 av Christina Ståldal, Mikael Carlsson och Johan Kjellman (NL)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnar motionen till stadsledningskontoret och kulturnämnden för utredning och förslag till beslut senast den 17 februari 2015.

Ärende

Christina Ståldal, Mikael Carlsson och Johan Kjellman (NL) lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde den 22 september 2014 en motion med förslag om hur kommunen kan värna och bevara värdefull historisk miljö i Boo i en tid då mycket förändras i Nacka.

Bilaga

Motion

Liselotte Lexén
Kommunsekreterare

140624

Motion angående

Bevara Boovägens kulturhistoriska miljö innan det är för sent!

Bakgrund: Detta år bygger Nacka stad till stora kostnader. Samtidigt bygger Nacka ett museum över historiska händelser på ena sidan av Stäket, till stora kostnader. Nacka har ytterst värdefulla historiska och naturmässiga miljöer som man i diverse planer säger sig vilja bevara och inte inkräkta på. Den plan som nu handlar om att förändra Boovägen från idrottsplatsen och ner mot Boobadet riskerar tyvärr att göra det. Ärendet brådskar. Trots många invånares stora kompetens och aktiva engagemang har kommunen inte velat ta i beaktande de synpunkter och förändringsförslag som har skickats till kommunen.

Beskrivning: Området är det äldsta området i sitt slag i Nacka med en verksamhet som har pågått sedan 1200-talet. Det är av riksintresse och med stora kulturhistoriska värden och *"Planområdet är mycket värdefullt ur natur- och kulturmiljöhänseende med välbevarade kulturhistoriskt intressanta helhetsmiljöer och fornminnen."* (Kaptensvägen (områden Y och Z), 2014). I kommunens planbeskrivning står följande: *"Uppfyllnader, sprängning och schaktning är främmande i området och skall så långt som möjligt undvikas"* (Totsching&Rudenschöld, 2011). Vidare från samma källa, *"Hela området omfattas av skydd för åtgärder som kan påverka kulturmiljön, särskilt intressanta miljöer har utöver detta fått ytterligare skydd i bestämmelserna."* Området har gamla, vackra byggnader med en lantlig och gammal karaktär. Fastigheten Bo 1:51 är byggnadsminne vilket innebär ett särskilt hänsynstagande.

Motionens syfte: Att bevara en värdefull historisk miljö i Boo och Nacka innan det är för sent för alternativ lösning och tillvägagångssätt. Att värna kultur- och historiearvet i en tid då mycket förändras i Nacka och då man också lyfter upp det historiska arvet i form av museet Hamn. Att nedanstående förslag till lösning kan skapa en vinn-vinn-effekt för kommun, fastighetsägare och framtida generationer.

Nackalistan vill

- Att så gott som inga sprängningar och schakt ska göras med moderna material och för området främmande konstruktionssätt och materialval
- Att landskapsmiljön ska bevaras i stort sett oförändrat eftersom historiska landskap också är en del av omistliga historiska och kulturella värden
- Ändra på förslaget så att det inte gynnar otillåten parkering längs vägen vid Boobadet

- Ändra på förslaget så att det inte innebär en breddad körbana vilket inbjuder till högre hastigheter till fara för trafiksäkerheten
- Ändra på förslaget och ta bort gångbanan eftersom den inte passar in i landskapsbilden och kan minska trafiksäkerheten och orsaka kraftiga intrång på fastigheter och värdefull natur.
- Ändra på förslaget, arbetssätt och metoder så att de i praktiken inte begränsar tillgängligheten för funktionshindrade
- Ändra på förslaget och använda material med varsamhet och som är anpassade till kulturmiljön
- Ändra på förslaget avseende träd och växter som är en stor och viktig del av kulturmiljön, som riskerar att tas bort eller dö i anslutning till planerade arbeten
- Omarbeta sonderingarna och profilritningarna så att de ger en mer korrekt bild av var bergnivån ligger
- Minimera sprängningsarbetena och genomföր nödvändiga arbeten med största möjliga hänsyn till fornminne, kostnader och miljö
- Att omarbeta förslaget till belysningsmiljö i samverkan med de boende som en del av det historiska arvet och områdets karaktär för bästa lösning
- Att projektledning och ansvariga politiker för en konstruktiv dialog med berörda intressenter i området för att hitta bästa lösningar
- Att remittera planen till kulturnämnden och stadsantikvarien för yttrande och att deras synpunkter får så stort inflytande som ett ingrepp i en historisk miljö förtjänar

Nackalistan 140624

Christina Ståldal

Mikael Carlsson

Johan Kjellman

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Alphyddans grönområde

Remiss av motion den 22 september 2014 av Christina Ståldal, Mikael Carlsson, Johan Kjellman och Rahim Jafari (NL)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnar motionen till miljö- och stadsbyggnadsnämnden för utredning och förslag till beslut senast den 10 februari 2015.

Ärende

Christina Ståldal, Mikael Carlsson, Johan Kjellman och Rahim Jafari (NL) lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde den 22 september 2014 en motion med förslag om att bevara Alphyddans grönområde och bygga bostäder på annan mark.

Bilaga

Motion

Liselotte Lexén
Kommunsekreterare

140918

Motion angående

Bevara Alphyddans enda grönområde, bygg bostäder på en bättre lämpad mark!

Att bygga studentbostäder i Stockholmsområdet är viktigt. Bristen på dessa är stor, liksom bristen på hyresrätter för speciellt ungdomar. Nackalistan vill i första hand alltid att man använder redan ianspråktagen mark för byggande av nya bostäder. Detta är inte fallet med den planerade studentbostaden i Alphyddan. I övrigt anser också vi att det är mycket angeläget att bygga bostäder till studenter och unga personer i Nacka, men på bättre platser.

Bostäderna planeras här att byggas i ett mycket uppskattat grönområde, det enda riktiga i närområdet. Tidigare har påpekats i olika sammanhang att just grönområden som ligger nära större bostadsområden är särskilt värdefulla och borde aktas och sparas. Med tanke på Alphyddans belägenhet gäller detta i ovanligt hög grad här. Det är redan tättbebyggd och omgärdat av vägar med tät trafik och behöver inga fler hus eller trafik i sitt närområde. Många äldre bor här och om ett antal år kommer en generationsväxling att ske till yngre personer med barn. För barn är det ännu mer värdefullt att ha ett grönområde i sin absoluta närhet där de kan bygga kojor, plocka bär och blommor och leka fritt.

Mot bakgrund av ovanstående vill Nackalistan

- Att planerna på husbygget i Alphyddan stoppas omedelbart
- Att man utreder annan lämplig mark och plats för husbygge till studenter m.fl.
- Att kommande husbyggen i huvudsak ska ske på redan ianspråktagen mark
- Att man rådgör på ett seriöst och öppet sätt med berörda invånare innan man sätter igång konkreta byggprojekt i känsliga miljöer

Nackalistan 140918

Christina Ståldal

Mikael Carlsson

Johan Kjellman

Staffan Waerndt

Rahim Jafari

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Utegym i Nacka

Remiss av motion den 22 september 2014 av Christina Ståldal, Mikael Carlsson, Johan Kjellman och Rahim Jafari (NL)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnar motionen till fritidsnämnden för utredning och förslag till beslut senast den 17 februari 2015.

Ärende

Christina Ståldal, Mikael Carlsson, Johan Kjellman och Rahim Jafari (NL) lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde den 22 september 2014 en motion med förslag om att anlägga ett utomhusgym i Centrala parken i Orminge samt i andra större bostadsområden i Nacka.

Bilaga

Motion

Liselotte Lexén
Kommunsekreterare

Motion om**Utomhusgym i Centrala parken i Orminge och i andra större bostadsområden**

Medborgare har uppmärksammat oss på behovet av utomhusgym i bland annat Orminge. En av dessa är Ormingebon Mikko Inemyr som föreslår att ett välutvecklat utomhusgym skulle tillfredsställa ett stort behov, öka intresset för motion och fysisk träning och vara hälsobefrämjande. Nackalistan har tidigare tänkt på detta, gillar förslaget och skriver därför denna motion.

Mikkos och Nackalistans förslag är att ett utomhusgymplacering placeras i Centrala parken i Orminge intill lekplatsen. Då kan familjer gå dit och träna, samtidigt som barnen leker. Platsen ligger nära planerna för fotboll, tennis och basket. Inte långt därifrån finns motionsspår i skogarna väster om Orminge. Det skulle göra att området blir ett bra och välutrustat utomhuscluster av fria idrottsanläggningar inom räckhåll för många.

Folkans fritidsgård ligger också nära vilket skulle kunna inspirera fler unga att träna utan kostnader för gymkort. En viktig sak i tider när alltför många unga inte får tillräckligt med fysisk motion.

Nackalistan föreslår

- Att medel avsätts i budgeten för 2015 för ett utomhusgym i Centrala parken i Orminge
- Att kommunen utreder placering av utomhusgym i andra större bostadsområden i Nacka.

Nacka 2014-08-29

Christina Ståldal

Johan Kjellman

Mikael Carlsson

Staffan Waerndt

Rahim Jafari